

KJØBENHAVNS
RAADHUS
BIBLIOTHEK

EXLI * BRIS

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1941

AF

S. AHREND LARSEN
STADSLÆGE

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI A/S
1942

09.614

Aa 75

1941-45

15416

Sundhedsvæsenets Personale.

Stadslæge, Dr. med. S. AHREND LARSEN.

Vicestadslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.

1. Sanitetslæge, Dr. med. KN. BOJLÉN.
2. Sanitetslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.
3. Sanitetslæge, Dr. P. GRUBB ANDERSEN.
4. Sanitetslæge, Dr. K. A. POULSEN.

Sanitetslægeassistent, Dr. med. ESTHER AMMUNDSEN.

» Dr. JOHS. NIELSEN.

» Dr. med. ERIK TRIER.

Leder af Medicinalstatistisk Kontor, Dr. ROBERT NIELSEN.

Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Overdyrlæge H. J. HANSEN.

Dyrlæge K. SEIDEL.

Dyrlæge H. O. PEDERSEN.

Dyrlæge G. MORTENSEN.

Laboratorieforstander E. MEJLBO.

Dyrlæge ved Laboratoriet O. WINTHER.

Dyrlæge A. C. HANSEN.

Laboratoriepersonalet.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor

Overingeniør HOLGER SCHMIDT.

Ingeniør SØREN LARSEN.

1 Ingeniørassistent.

1 Teknisk Assistent.

Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Skadedyrsbekæmpelse.

Leder: Cand. mag. K. E. STUBBE TEGLEBJÆRG.

1 Overkontrollør.

6 Kontrollører.

2 Giftudlæggere.

Lægerne ved den vederlagsfri ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Dr. Frk. JOHANNE FEILBERG.

» A. GELBJERG-HANSEN.

» H. MEINCKE.

» E. HENNINGSEN.

» A. KORSBJERG.

» H. FINSEN.

Dr. ARNE REYN.

» HJ. PETERSEN.

» Frk. MARIE PLESNER.

» OTTO HASLUND.

1 Sygeplejerske.

3 Klinikmedhjælpersker.

Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelsen.

Overlæge, Dr. med. KN. WINGE.

Afdelingslæge SIGRID HOLM.

Speciallæge KAREN M. ANDERSEN.

1 Røntgenspecialist.

8 Lægeassistenter.

1 Klinisk Lægeassistent.

Forstanderinden.

1 Røntgen-Oversygeplejerske.

1 Røntgensygeplejerske.

12 Distriktssygeplejersker.

7 Stationssygeplejersker.

2 Milieusygeplejersker.

Laboratorie-, Fotograf- og Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

1 Formand.

5 Desinfektionsbetjente.

INDHOLD

Indledning	3
A. Medicinalberetning for København for Aaret 1941	7
Befolkningsforhold	7
Ægteskaber	7
Fødsler	8
Dødsfald	9
Dødfødte	12
Sygdomsforhold	14
1) <i>Epidemiske Sygdomme</i>	15
Febris typhoidea	15
Febris paratyphoidea	15
Meningitis cerebro-spinalis epid.	15
Poliomyelitis ant. acuta	15
Encephalitis epidemica acuta	15
Dysenteria (Paradysenteria)	16
Febris intermittens	16
Diphtheria	16
Scarlatina	17
Morbilli	17
Rubeolae	18
Varicellae	18
Tussis convulsiva	19
Parotitis epidemica	19
Influenza	20
Angina tonsillaris	20
Tracheo-bronchitis acuta	21
Bronchopneumonia et Bronchit. capillaris	22
Pneumonia crouposa	22
Gastroenteritis acuta infectiosa	23
Hepatitis epidemica acuta	24
Febris rheumatica	24
Erysipelas	25
Febris undulans	25
Aliae infectiones	25
2) <i>Tuberkulose</i>	25
3) <i>Kræft</i>	26
4) <i>Kønssygdomme</i>	26
5) <i>Andre Sygdomme</i>	27
Alcoholismus	27
Scabies	27
6) <i>Sygdomme i Garnisonen</i>	28
B. Offentlig Sundhedspleje	29
Tilsyn med Fødehjem og Institutioner for Børn	29
Sanitært Tilsyn med Boliger m. m.	30
Tilsyn med Næringsmidler m. m.	31
Tilsyn med smitsomme Sygdomme	33
Sundhedskommissionens Desinfektionsanstalt	34
Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor	36
Kontrollen med Skadedyrsbekæmpelsen	36
Vandklosetter	37
Tilsyn med Forhandling af animalske Næringsmidler	38
A) Tilsyn med Forhandling af Mælk	38
B) Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser m. m.	44
Sundhedskommissionens Laboratorium	54
Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse	61
Karantænevæsen	76
Meteorologiske Forhold	77
<i>Tabeller: 1. Anmeldte Sygdomstilfælde efter Alder, Køn og Maaneder. — 2. Dødsarsager efter Aldersklasser. — 3. Dødsarsager efter Maaneder.</i>	

Flere af de *epidemiske Sygdomme* havde en større Udbredelse i 1941 end sædvanligt; dette gjaldt blandt andet Halsbetændelse og Kolerine. En Angina-Mælke-epidemi i Nabokommunerne, udgaaet fra et af Omegnens Mejerier, kom ogsaa til at berøre et enkelt Kvarter af Byen, hvor vedkommende Mejeri havde nogle Udsalg.

Ligesom i den øvrige Del af Landet og i Nabolandene var der i 1941 et meget betydeligt Antal af akutte Tarmtilfælde, og Antallet af Kolerineanmeldelser blev det hidtil største her i Byen. I Modsætning til tidligere var det overvejende de større Børn og Voksne, der blev angrebet.

Af alvorligere Sygdomme havde den epidemiske Hjernebetændelse en større Udbredelse end i en længere Aarrække, uden dog at optræde som Epidemi. Takket være de nu anvendte Kemoterapeutica er Dødeligheden for denne Sygdom gaaet stærkt ned.

Kønssygdommene, der i en Aarrække har været i Tilbagegang, udviste sidst paa Aaret en betydelig Stigning, og Fnattilfældene fortsatte de senere Aars Stigning og er nu paa Højde med Tallene fra de sidste Aar af forrige Verdenskrig.

Paa Statens Seruminstitut er foretaget 9900 *Koppevaccinationer*. Endvidere er der til Byens Læger og Hospitaler sendt henholdsvis 5269 og 3297 Portioner Kokoppevaccine. Efter indsendt Ansøgning bilagt med den paabudte Lægeattest er der givet *Udsættelse med Koppevaccination* i 1 à 2 Aar i 583 Tilfælde og fornyet Udsættelse i 186 Tilfælde. Fuldstændig Fritagelse for Vaccination er givet i 131 Tilfælde, heraf i 26 paa Grund af Vægning eller Ængstelse fra Forældrenes Side.

Den 1. September 1941 iværksatte Københavns Kommune en offentlig og vederlagsfri Vaccination mod Difteri.

Efter Difterianatoxinets Opdagelse er den aktive Immunisering mod Difteri traadt ind i en ny Fase. Da Difteri ved de hidtil anvendte Bekæmpelsesmetoder (Hospitalindlæggelse, Serumbehandling etc.) stadig holder sig endemisk i København, besluttede Kommunalbestyrelsen, efter Forslag af Stadslægen, sig til at søge Difterivaccination i Aldersklasserne 1—15 Aar gennemført i saa stor Udstrækning som muligt i København og bevilgede de fornødne Midler til Sundhedskommissionen.

Siden 1928 har den offentlige Difterivaccinationsanstalt paa Statens Seruminstitut vaccineret mere end 30.000 Børn mod Difteri, og den kommunale Vaccination planlagdes derfor i Samarbejde med Seruminstitutet, saaledes at Børnene som hidtil kunde vaccineres der. Endvidere paatog de praktiserende Læger sig at vaccinere Børnene i deres Klientel efter en ved Forhandling med Københavns Lægeforening fastlagt Takst. I Kommuneskolernes 1. Klasser vaccineredes Børnene endelig af Skolelægerne.

Ved Vaccinationen gives 3 subkutane Indsprøjtninger à 1 ccm i regio supraspinata. Mellem 1. og 2. Injektion hengaar et Mellemrum paa 4 Uger; 3. Injektion gives 1 Aar efter 1. Injektion. Herved opnaas i de allerfleste Tilfælde en

Immunitet, der holder sig en Aarrække. Bivirkningerne er lette, i Almindelighed ses kun Rødme, Svulst og Ømhed paa Injektionsstedet, eventuelt en kortvarig Temperaturforhøjelse.

For at vække Interessen for denne vel gratis, men helt frivillige Vaccination iværksattes i September 1941 en omfattende Propaganda gennem Presse, Radio, Ugeblade m. m. I alle Byens større Biografteatre fremvistes en 3 Minutter varende Film, der demonstrerer Sygdommens Symptomer og Smitteveje, Vaccinens Fremstilling og selve Vaccinationen. Paa Plakatsøjler, i Sporvogne og andetsteds ophængtes Plakater, ligeledes i Lægernes Venteværelser og paa samtlige Apoteker i København. En vejledende Pjece uddeltes til alle Skolebørn i københavnske Kommuneskoler (ialt 60.000 Eksemplarer).

Tilslutningen til Vaccinationen var stor. Indtil April 1942 havde de praktiserende Læger givet 54.159 Børn 1. Injektion og 52.729 Børn 2. Injektion. Paa Statens Seruminstitut vaccineredes ca. 18.000 Børn, i Skolerne 5.553. *Paa godt et halvt Aar vaccineredes saaledes mere end 76.000 Børn, d. v. s. omtrent 65 % af Københavns 120.000 Børn mellem 1—15 Aar, et Resultat, der maa betegnes som over al Forventning.* Befolkningens Tillid til Sundhedsmyndighederne og de praktiserende Lægers betydelige Indsats fortjener den største Anerkendelse. Skønt Vaccinationen var fordelt paa saa mange Hænder, skete ingen Uheld af Betydning.

Vaccinationen fortsætter stadig for offentlig Regning, saaledes at Lægerne efterhaanden vil faa vaccineret Børnene i deres Klientel. Den 1. September 1942 genoptages Propagandaen, og saafremt den gode Tilslutning fortsætter, vil Difteri i Løbet af nogle Aar være udryddet i København og næppe have Muligheder for at vinde Indpas igen, saafremt Størsteparten af de nytilkomne Børn vaccineres hvert Aar.

Andre Kommuner har nu optaget Vaccination mod Difteri for offentlig Regning, dels i Københavns Omegn, dels i Provinsen.

Med Magistratens Godkendelse *bortfaldt* den tidligere *Inddeling af Byen i hygiejniske Kvarterer*, da denne efterhaanden, som Byen voksede og udvidede sig, havde tabt i Betydning og endnu kun benyttedes i Dødelighedsstatistiken, hvor den let kunde virke misvisende ved Placering af Hjem for Gamle og Hospitaler indenfor visse enkelte Kvarterer.

Af de forskellige Sager, der har været forelagt Stadslægen til Undersøgelse eller Udtalelse, skal nævnes følgende:

Fra Arbejds- og Fabriktilsynet var indsendt Beretning om *Flueplage i et Bageri*. Ved Eftersyn, foretaget med nogen Tids Mellemløb, kunde dette ikke konstateres, hvorfor Sagen henlagdes. Stadslægen tiltraadte Paabud om Indretning af mekanisk Ventilation i en Virksomhed, der fremstillede Gummi- og Celluloidopløsninger.

Der har været forelagt 5 Sager om *Erhvervs sygdomme*. Angaaende et Forgiftningstilfælde med Tetraklorkulstof, anvendt som Opløsningsmiddel for et Mølmiddel, maatte der efter optaget Politirapport skønnes, at de for Udlevering af Stoffet givne Regler ikke var overtraadt. En Forgiftning fra Læbestift maatte efter foreliggende Analyse næppe anses for sandsynlig.

Angaaende *Jordemødres og Lægers Forhold* har der været henholdsvis 5 og 7 Sager af mindre væsentlig Betydning. En Jordemoder fik Forbud mod Praksis paa Grund af smittefarlig Lungetuberkulose.

Der har været 3 Sager angaaende *Patienters Morfinmisbrug* og 1 Sag angaaende *Receptforfalskning*, der afsluttedes uden Tiltale mod, at vedkommende anbragtes paa Sindssygeanstalt. Der har været 20 Sager angaaende *Indlæggelse af*

sindssyge Personer, hvoraf 19 godkendtes, og 3 Sager vedrørende *tuberkuløse Personers Arbejdsforhold*.

Om *ulovlig Reklamering med Medicinalvarer* har der været 31 Sager, hvoraf 4 blev afgjort med Bøder fra 20 Kr. til 300 Kr. I 6 Tilfælde tildeltes en alvorlig Advarsel, 12 Sager ordnedes af Politiet ved Ændring eller Standsning af Reklamerne, 7 Sager henlagdes, og 2 var ikke afsluttede ved Aarets Udgang.

For *ulovlig Tandlægevirksomhed* er 3 Tandteknikere idømt Bøder paa henholdsvis 500, 500 og 200 Kr. En Sag angaaende ulovlig Reklamering for Tandlægevirksomhed blev henlagt.

Et Forslag fra Politiinspektøren ved Københavns Politis Undersøgelseskamre om, at *Patienter skal erkende Modtagelsen af Samlejesforbud* med deres Underskrift i Lægens Journal, videresendtes til Sundhedsstyrelsen, da det ogsaa vilde være af Interesse for Lægerne i det øvrige Land. Ved et Cirkulære fra Sundhedsstyrelsen af 29. Januar 1942 henledes Lægernes Opmærksomhed paa, at de altid ved Optegnelse bør søge at sikre sig Bevis for at have opfyldt de Forpligtelser, der paahviler dem i Henhold til § 7 i Lov af 30. Marts 1906 om Modarbejdelse af offentlig Usædelighed og venerisk Smitte.

Om *Salg af præventive Midler* har der været 73 Andragender, og Tilladelse til Salg i Henhold til § 1 er givet i 60 Tilfælde og tillige i Henhold til § 2 i 2 Tilfælde. I 11 Tilfælde nægtedes Tilladelse paa Grund af utilfredsstillende Lokaleforhold. Der blev tilladt ophængt 19 Automater paa Herretoiletter i Tilknytning til Beværtninger.

Ved Udgangen af 1941 var der i København 542 praktiserende Læger, 424 Tandlæger (heri indbefattet 46 ved de kommunale Skoletandklinikere ansatte Tandlæger, der vel havde Bevilling til at praktisere, men ikke havde selvstændig Praksis) og 85 Jordemødre. Antallet af Apoteker var 68, hvoraf 6 var Hospitalsapoteker, Militærhospitalets Apotek iberegnet.

MEDICINALBERETNING FOR KØBENHAVN FOR AARET 1941.

(Ved Dr. Robert Nielsen, medicinalstatistisk Kontor).

Befolkningsforhold.

Ved Folketællingen den 5. November 1941 havde Staden København en bosiddende Befolkning paa 702,424 Indbyggere mod 700,465 det foregaaende Aar. Efter Fødsels- og Tilflytningsoverskud skulde forventes en Forøgelse paa ca. 5000 Personer. Naar Tilvæksten kun er blevet ca. 2000, skyldes det de ikke faa midlertidigt fraværende, i Provins eller Udland, som ikke er blevet paaført Mandtalslisterne og paa den anden Side paa Grund af det midlertidige Ophold andetsteds ikke har anmeldt egentlig Fraflytning.

Som Middelfolketal for Aaret 1941 opgiver Københavns statistiske Kontor 702,800 Indbyggere.

Ægteskaber.

Der blev i 1941 indgaaet 7571 Ægteskaber, 10,8 pro mille af Folkemængden, en Nedgang fra de nærmest forgaaende Aar.

Antallet af borgerlige Vielser var 4615 eller 61,0 pCt. af samtlige Vielser. Nedgangen var saaledes størst for de borgerlige Vielser.

Aarligt Gennemsnit	Ægteskaber			
	ialt	pr. 1000 Indb.	heraf borgerlige	pCt.
1903—1907	3626	8,5	591	16,4
1908—1912	4051	8,8	823	20,3
1913—1917	4261	8,4	832	19,5
1918—1922	6101	10,9	924	15,2
1923—1927	5585	9,5	2525	45,2
1928—1932	5951	9,6	3291	55,2
1933—1937	7778	11,8	4891	62,8
1938	7725	11,2	4886	63,8
1939	8609	12,4	5494	63,8
1940	8369	11,9	5376	64,2
1941	7571	10,8	4615	61,0

Vielsernes Fordeling paa Aarets Maaneder ses af følgende Tabel.

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
1903—1907	180	205	262	341	402	272	265	246	246	273	390	353
1908—1912	197	232	282	363	455	284	291	279	260	396	436	389
1913—1917	229	263	314	394	559	340	315	313	295	443	518	440
1918—1922	329	394	470	468	566	446	459	422	461	523	540	580
1923—1927	292	384	456	468	537	468	457	417	419	497	538	568
1928—1932	337	380	430	453	604	510	522	488	449	545	587	587
1933—1937	404	457	537	669	906	618	640	538	529	785	892	746
1938	394	461	500	857	746	588	646	566	565	834	802	665
1939	393	494	565	818	985	621	709	573	679	970	785	828
1940	462	491	634	784	975	699	789	601	627	786	719	720
1941	410	437	451	828	748	580	629	585	621	798	613	735

Tallene for Maanedsfordelingen er opgjørt efter de fra Klokkerkontorerne ugentlig indsendte Anmeldelser, i Forbindelse med de fra Magistratens 1. Afd. modtagne Meddelelser om borgerlige Vielser, og er tilsammen noget mindre end det ovenfor af Statistisk Departement for Aaret opgjorte Tal for Ægteskaber.

Fødsler.

I Følge Københavns statistiske Kontor fødtes der i 1941 af 11,894 Mødre hjemmehørende i København 12,012 levendefødte Børn, hvilket er 17,1 pro mille af den bosiddende Befolkning.

Aarligt Gennemsnit	Fødsler pro mille	Dødsfald pro mille	Fødselsoverskud pro mille
1903—1907	28,5	15,7	12,8
1908—1912	26,1	14,6	11,5
1913—1917	23,1	13,9	9,1
1918—1922	21,5	12,7	8,8
1923—1927	17,9	11,5	6,4
1928—1932	15,3	11,5	3,7
1933—1937	16,0	11,2	4,8
1938	18,2	10,8	7,4
1939	17,8	10,8	7,5
1940	17,6	10,8	6,8
1941	17,1	10,3	6,8

Medens paa den ene Side et stort Antal Børn fødes paa Rigshospitalets Fødeafdelinger og Fødekliner i Byen af Mødre hjemmehørende udenfor København, fødes paa den anden Side en Del Børn, af Kvinder hjemmehørende i København paa Københavns kommunale Fødekliner, der er beliggende paa Frederiksberg. I Følge Statistisk Departement fødtes i 1941 i København 11,508 levendefødte Børn. Lægges hertil 1,873 fødte paa nævnte Fødekliner, bliver Tallet 13,381*) Børn, saaledes at 1,369 udgøres af Børn fødte af udenbys hjemmehørende Mødre.

Af de 11,894 Mødre var 10,141 gifte, 1,753 ugifte, separerede, fraskilte eller Enker.

Om Børnenes Fordeling efter Køn og Fødslernes Fordeling paa Maaneder er kun modtaget Underretning gennem de fra Klokkerkontorerne ugentligt modtagne Meddelelser, og Tallet omfatter kun de indenfor Byen fødte. Tallet er dog lidt større end det af Statistisk Departement meddelte.

*) Dette Tal svarer til de i tidligere Aar af Statistisk Departement opgivne, idet den kommunale Fødekliner hidtil har været administreret fra Rigshospitalet og Fødslerne anmeldt herfra, medens de siden Københavns Kommunes Overtagelse af Fødeafdelingen d. 1/4 1941 anmeldes til Frederiksberg.

Fødsler 1941	Mandkøn			Kvindkøn			Begge Køn		
	I Ægte- skab	Udenf. Ægte- skab	ialt	I Ægte- skab	Udenf. Ægte- skab	ialt	I Ægte- skab	Udenf. Ægte- skab	ialt
Januar	430	96	526	404	86	490	834	188	1016
Februar	428	103	531	388	87	475	816	190	1006
Marts	515	122	637	454	104	558	969	226	1195
April	409	104	513	415	95	510	824	199	1023
Maj	430	91	521	391	83	474	821	174	995
Juni	420	108	528	363	70	433	783	178	961
Juli	399	105	504	381	70	451	780	175	955
August	386	85	471	368	74	442	754	159	913
September	440	98	538	358	88	446	798	186	984
Oktober	363	89	452	371	81	452	734	170	904
November	342	87	429	306	86	392	648	173	821
December	331	93	424	332	75	407	663	168	831
Ialt	4893	1181	6074	4531	999	5530	9424	2180	11604

Efter Jordemødrenes Protokoller har 80 af de i København praktiserende Jordemødre assisteret 7,744 fødende Kvinder, dels i Hjemmene, dels paa private Fødehjem og Fødekliner. Der fødtes 7,804 Børn, hvoraf 7,685 var levendefødte.

7,498 Børn blev født i Ægteskab, 306 udenfor Ægteskab. 7,207 Fødsler var rettidige, 597 før Tiden.

Af Uregelmæssigheder ved Fødslen har 2 Gange foreligget Bækkensnævrehed, 21 Gange fremfalden eller forliggende Navlesnor, 2 Gange Eklampsi og 1 Gang forliggende Moderkage.

7,497 Fødsler fuldenndtes ved Naturen, 143 ved Fremtrækning, 14 ved Vending, 142 ved Tang og 6 ved skarpe Instrumenter.

I 5,174 Tilfælde er anvendt Bedøvelse, i 2,196 Pituitrin eller Stoffe med lignende Virkning, og 27 Gange er foretaget manuel Fjernelse af Moderkagen.

88 Børn er døde ved naturlig Fødsel, 12 ved Fremtrækning, 4 ved Vending, 9 ved Tangforløsning og 6 ved Fødsel med skarpe Instrumenter.

Af Mødrene døde 1 efter Fødsel med skarpe Instrumenter.

Paa Rigshospitalets Fødeafdelinger fødtes 3,925 Børn, hvoraf 3,675 levendefødte og 250 dødfødte. Heraf var henholdsvis 1,820 og 186 fødte indenfor Ægteskab.

Dødsfald.

Efter de til Stadslægen indkomne Dødsattester døde der i 1941 i København 7,254 Personer. Heraf var 546 hjemmehørende i Provinsen, hvor der i Aarets Løb døde 565, der var hjemmehørende i København. Af Byens Befolkning døde saaledes 7,273 eller 10,3 af hvert Tusinde Indbyggere.

Aarligt Gennem- snit	Under 1 Aar		1-4 Aar		5-14 Aar		15-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Tilsammen af alle Aldre		Begge Køn
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.			
1903—1907	201,1	151,0	13,0	13,4	2,4	2,4	4,3	3,4	6,0	4,3	11,5	7,2	19,4	10,8	35,5	19,8	67,5	44,9	145,6	113,7	273,3	247,5	17,7	14,0	15,7
1908—1912	162,8	129,8	12,3	11,4	2,5	2,7	4,1	3,1	6,4	4,7	10,6	6,8	19,5	11,0	34,7	19,1	65,2	44,4	131,7	106,4	263,0	228,2	16,4	13,2	14,6
1913—1917	140,0	109,2	10,4	9,0	2,3	2,3	4,1	3,4	5,7	4,3	10,1	6,5	17,7	11,2	32,5	20,4	65,8	46,7	138,7	120,5	290,3	285,0	15,1	12,9	13,5
1918—1922	97,4	71,2	8,6	7,3	2,2	2,3	5,5	4,3	7,1	6,1	7,6	6,5	12,8	10,1	26,9	19,4	55,3	43,4	132,2	119,8	255,4	240,3	13,3	12,3	12,8
1923—1927	99,1	67,5	7,4	6,3	1,6	1,3	2,9	2,8	3,9	3,2	6,3	5,1	11,2	8,9	25,8	18,2	56,7	43,9	135,5	111,2	269,3	241,8	11,9	11,2	11,5
1928—1932	76,6	54,0	5,8	4,5	1,3	1,5	2,4	2,7	3,3	3,5	6,0	4,7	10,8	9,1	26,8	18,4	60,0	47,8	157,7	128,9	257,6	268,6	11,6	11,5	11,5
9133—1937	75,9	49,6	5,8	4,3	1,5	1,2	2,2	2,0	3,1	2,8	5,0	4,3	11,4	8,2	24,5	18,1	58,7	43,7	140,2	117,0	327,4	260,2	11,5	10,9	11,2
1938	72,4	61,6	4,6	3,9	1,4	0,7	1,9	1,5	2,8	2,3	4,7	4,2	11,9	7,7	23,1	16,7	54,7	42,7	137,0	109,6	254,0	221,0	11,1	10,5	10,8
1939	53,7	47,2	3,5	2,6	0,8	0,5	1,5	1,2	2,4	1,8	4,5	3,7	10,4	7,5	24,2	15,3	59,9	40,5	120,8	112,3	365,0	296,0	10,6	9,9	10,3
1940	56,9	41,1	2,3	2,7	0,6	0,4	1,2	1,1	2,2	2,2	4,5	3,6	11,1	7,2	23,4	16,4	60,0	44,0	144,6	124,5	440,0	363,0	10,9	10,7	10,8
1941	50,4	34,0	2,6	2,6	0,8	0,7	1,5	1,3	2,2	2,0	4,0	3,5	10,6	7,2	23,2	17,2	59,3	41,0	130,0	109,3	274,0	324,0	10,6	10,2	10,8

Der døde i 1941 476 Børn under 1 Aar eller 4,0 af 100 levendefødte, lidt flere end foregaaende Aar.

Aarligt Gennemsnit	Døde i første Leveaar					Af 100 levendefødte				
	Ialt	I Ægte- skab	Udenfor Ægteskab	Drenge	Piger	Ialt	I Ægte- skab	Udenfor Ægteskab	Drenge	Piger
1903—1907	1737	1148	589	988	749	14,3	12,5	20,0	15,0	12,7
1908—1912	1425	922	503	795	630	11,8	10,4	16,2	12,8	10,7
1913—1917	1167	759	408	669	498	10,0	8,8	12,7	11,2	8,7
1918—1922	935	666	269	548	387	7,7	7,2	9,4	8,0	6,6
1923—1927	749	558	191	442	307	7,1	6,4	8,0	8,2	5,9
1928—1932	620	477	143	358	262	6,6	6,6	6,5	7,4	5,7
1933—1937	547	443	104	329	218	5,2	5,2	5,1	6,1	4,4
1938	610	489	121	336	274	4,8	4,7	5,4	5,0	4,6
1939	485	385	100	263	222	3,0	3,8	4,6	4,1	3,7
1940	466	371	95	273	193	3,8	3,5	5,1	4,3	3,1
1941	476	387	89	282	194	4,0	ca. 3,8	ca. 5,1	ca. 4,6	ca. 3,5

Af følgende Oversigt over Dødeligheden i første Levemaaned og Resten af første Leveaar ses, at Nedgangen i Børnedødeligheden væsentligst er falden paa de sidste elleve Levemaaned.

Døde af 100 levendefødte Børn.

	1898— 1902	1903— 1907	1908— 1912	1913— 1917	1918— 1922	1923— 1927	1928— 1932	1933— 1937	1938	1939	1940	1941
1. Maaned ...	4,4	4,3	3,8	3,5	3,3	3,0	2,6	2,6	2,8	2,3	2,2	2,2
2.—11. Md. ...	12,2	10,0	8,0	6,5	4,4	4,1	3,8	2,6	2,0	1,6	1,6	1,8
1. Aar.	16,6	14,3	11,8	10,0	7,7	7,1	5,9	5,2	4,8	3,9	3,8	4,0

Medens medfødte Svagheder stadig viser stor Dødelighed, har der i Aarens Løb været en betydelig Tilbagegang i Dødeligheden af epidemiske, katarrhalske og andre Sygdomme blandt Børn i første Leveaar.

Aarligt Gennemsnit	Mæslinger	Skarlagens- feber	Difteri	Kighoste	Kolerine	Syfilis	Stivkrampe	Tuberkulose	Bronch. Pneum. Infl.	Tarmsygdomme	Medfødt Svaghed	Andre Dødsårsager	Tilsammen
1903—1907	27	2	7	76	452	38	22	32	248	50	367	417	1737
1908—1912	17	4	6	69	338	38	18	24	218	34	336	322	1425
1913—1917	19	3	4	53	180	39	9	22	213	24	362	237	1167
1918—1922	10	1	5	30	81	24	12	17	226	10	348	172	935
1923—1927	16	»	3	30	64	13	5	16	163	11	310	118	749
1928—1932	12	»	2	28	52	8	3	11	128	9	273	94	620
1933—1937	6	1	2	16	38	2	1	8	88	4	295	84	545
1938	11	»	1	6	35	»	4	7	88	4	370	84	610
1939	3	»	1	22	19	3	2	6	64	6	298	61	485
1940	2	»	»	12	21	1	3	5	65	4	302	51	466
1941	1	»	»	10	18	1	3	4	65	5	295	74	476

Omstaaende skematisk Oversigt over Dødsårsagerne viser Antallet af Dødsfald i de sidste 5 Aar beregnet pr. 100,000 Indbyggere, henholdsvis for Mænd og Kvinder.

Døde pr. 100,000 Indbyggere	1937		1938		1939		1940		1941	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1. Vitia innata et morbi neonat....	69	42	60	48	51	33	54	34	55	31
2. Marasmus senilis.....	21	37	21	45	21	44	26	55	31	51
3. Febris typhoidea.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
4. Febris paratyphoidea.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.....	2	»	2	»	1	»	1	»	1	1
6. Scarlatina.....	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»
7. Tussis convulsiva.....	1	2	3	1	3	5	2	2	2	1
8. Diphtheria.....	3	3	5	4	2	3	»	1	»	1
9. Dysenteria.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Influenza.....	11	12	4	6	5	9	5	8	5	6
11. Morbilli.....	1	1	4	4	»	1	2	1	1	1
12. Poliomyelitis ant. ac.....	5	3	»	»	»	»	»	»	»	»
13. Encephalitis epidemica.....	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
14. Tuberculosis pulmonum.....	55	41	49	36	46	29	52	33	48	33
15. Tub. in aliis corp. partibus.....	7	5	9	8	7	5	4	9	8	7
16. Syphilis.....	6	2	3	4	7	4	9	2	14	6
17. Alii morbi infectionis.....	22	14	18	15	18	14	17	11	13	9
18. Cancer et Sarcoma.....	153	176	137	188	151	162	153	180	148	180
19. Alii tumores.....	13	24	13	17	19	22	18	25	15	20
20. Mb. sangv., endocrin., Rheumatism.	35	39	31	46	33	41	40	57	35	49
21. Mb. system. nerv. et org. sens.....	102	98	100	112	98	109	101	118	90	105
22. Morbus cordis.....	190	203	191	182	217	192	220	250	195	195
23. Alii morbi organ. circulat.....	67	68	62	62	52	63	53	62	64	79
24. Bronchopneumonia.....	62	68	61	61	46	50	52	58	38	38
25. Pneumonia crouposa.....	26	13	21	15	7	8	4	6	5	2
26. Alii morbi organ. respirat.....	31	21	29	20	20	25	26	27	21	19
27. Mb. organ. digestionis.....	64	50	68	52	67	49	60	44	60	60
28. Mb. organ. uropoet. et genit.....	59	50	61	43	60	35	61	33	69	40
29. Septichaemia puerperalis.....	»	4	»	3	»	3	»	3	»	2
30. Alii morbi gravidar. et puerp.....	»	7	»	5	»	4	»	4	»	3
31. Mb. organ. locomotionis et ext. part.	5	8	5	9	7	13	7	12	13	6
32. Alcoholismus chr.....	5	»	6	»	3	1	4	»	4	»
33. Aliae intoxicationes chr.....	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.)....	40	24	40	16	37	21	40	25	42	31
35. Suicidium.....	55	22	59	22	47	19	45	20	41	19
36. Causa mortis non indicata.....	30	22	35	17	30	19	29	16	29	20
Omnes causæ mortis	1149	1061	1109	1050	1063	994	1093	1068	1055	1017

Der er fra og med dette Aar foretaget nogle Ændringer i den siden 1931 anvendte Nomenklatur efter de Principper, der er gældende for den internationale Dødsårsagsnomenklatur. Dette har bl. a. medført, at nogle Dødsårsager er overflyttet fra en Hovedgruppe til en anden, med deraf følgende Forskydninger af Tallene, som eventuelt maa tages i Betragtning ved Sammenligninger med tidligere Aar.

De vigtigste Ændringer er følgende:

Til Infektionssygdomme under Syphilis (Nr. 16) er overflyttet *Tabes dorsalis* og *Dementia paralytica* fra Nervesystemets Sygdomme og *Aneurysma aortae* fra Cirkulationsorganernes Sygdomme. Fra Infektionssygdommene er udgaet *Gastroenteritis acuta infectiosa* og *Angina* til Sygdomme i Fordøjelsesorganerne (Nr. 27), *Absces* og *Phlegmone* til Sygdomme i Hud og subkutant Væv (Nr. 31) og *Febris rheumatica* til Fællesgruppen for Sygdomme i Blodet, det indre Kirtelsystem o. s. v. (Nr. 20), hvori ogsaa indgaar *Arthritis deformans* fra Sygdomme i Knogler og Led.

Paa Hospitalerne i København indtraf der i 1941 ialt 4,999 Dødsfald, nemlig paa Kommunehospitalet 1037, paa dettes Filialer 262, paa Bispebjerg Hospital 862, paa Blegdamshospitalet 163, paa Øresundshospitalet 200, paa Sundby Hospital 411, paa Balders Hospital 33, paa Rudolph Berghs Hospital 28, paa Nørre Hospital og Københavns Plejehjem 343, i »De Gamles By«s Sygeafdeling 532, paa Sundholm Sygehus 10, paa Rigshospitalets Hospitalsafdelinger 386, paa dettes psykiatriske Afdeling 56, paa Afdelingen for Nerve- og neurokirurgiske Sygdomme (paa Militærhospitalet) 97, paa Rigshospitalets Føde- og Plejeafdelinger 10 Kvinder og 136 Børn,

paa St. Josephs Hospital 149, paa St. Elisabeths Hospital 48, paa Welanderhjemmet 1, paa Finseninstitutet 37, paa Radiumstationen 127, paa Dronning Louises Børnehospital 27, paa Københavns Militærhospital 32 og paa Homøopatisk Hospital 12.

Antallet af Dødsfald paa Hospitalerne udgjorde ca. 69 pCt. af samtlige Dødsfald.

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 5. Maj 1875 skal udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkommer ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det Offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, udstedtes i Aaret 1941 ialt 700. I 179 Tilfælde blev der foretaget legal Obduktion.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom 255 Personer, hvori indbefattet 5 Tilfælde af Drab.

22 Mænd og 3 Kvinder omkom ved Drukning, heraf 5 Mænd fra mine-sprængte Skibe, 1 Mand og 2 Kvinder ved Badning. 1 Kvinde druknede i et Badekar. Ved Badning omkom endvidere en ung Mand ved Udspring paa Hovedet paa lavt Vand. 2 Børn døde ved Kvælning i Sengetøj, 1 ved en Gummisut og 1 ved Sømmensnøren af Halsen i en Sele. 2 Mænd døde ved Slugning af for store Kødstykker, og en 27aarig Kvinde kvaltes i Puder under et epileptisk Anfald.

6 Børn og 4 Mænd omkom ved Forbrænding.

8 Børn, 78 Mænd og 74 Kvinder døde som Følge af Kvæstelser og Læsioner af forskellig Art, der hos 3 Børn, 23 Mænd og 15 Kvinder skyldtes Færdselsulykker. I 15 af disse Tilfælde var Motorkøretøjer direkte eller indirekte Aarsag.

Ved Forgiftning døde 3 Børn, 18 Mænd og 22 Kvinder. Hos 2 Mænd skyldtes det Forbrændingsprodukter fra henholdsvis en Petroleumslampe og en tørkogt Grydes Indhold, hos 1 Kvinde under Ildebrand, hos 12 Mænd og 17 Kvinder Kogegas. Hos de 3 Børn var Døden foraarsaget af Eau de Cologne, Skokrem (Tetraklor-kulstof) og et Sulfonamidpræparat. 2 Mænd døde af Svampe-, 1 af Alkohol- og 1 af Insulinforgiftning, i sidste Tilfælde i Forbindelse med Fald med Cykle. Hos 2 Kvinder skyldtes Forgiftningen Saltsyre og hos 2 Sovemidler.

Endvidere døde 1 Kvinde ved Hedeslag, 1 Mand og 1 Kvinde ved Vaadeskud og 2 ældre Mænd som Følge af Inanition.

Ifølge Aarsberetningen fra Københavns Politi forefaldt paa Byens Grund 35 Dødsfald som Følge af Færdselsulykker*) mod 42, 42 og 50 de tre foregaaende Aar. I Tallene her indgaar udenbys boende, medens Tallene ovenfor omfatter de i København hjemmehørende, uanset hvor Dødsfaldet har fundet Sted.

Der forefaldt 204 *Selvmord* mod 220, 223 og 270 de tre foregaaende Aar. De fleste tog sig af Dage ved Gift, saaledes 57 Mænd og 32 Kvinder ved Gas, 12 Mænd og 22 Kvinder ved Sovemidler, 2 Mænd ved Morfin, 10 Mænd og 6 Kvinder ved Nikotin og 5 Mænd og 3 Kvinder ved Giftstoffer af anden Art.

34 Mænd og 1 Kvinde aflivede sig ved Hængning, 5 Mænd og 1 Kvinde ved Drukning, 1 Mand ved Snitsaar, 3 Mænd ved Skydning og 5 Mænd og 5 Kvinder paa anden Maade.

Dødfødte.

Foruden de allerede omtalte levendefødte Børn blev der i 1941 af 289 Mødre bragt 292 dødfødte Børn til Verden, heraf 55 af udenbys hjemmehørende Mødre. De i den foreskrevne Generaltabel over dødfødte forlangte Oplysninger om

*) Foruden Dødsfaldene forefaldt 882 betydeligere og 1782 ringere Personskader.

Køn og Legitimitet samt om Arten og Hyppigheden af anvendt Kunsthjælp m. m. er i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger fra tidligere Aar.

General- tabel over Dødfødte gennemsnitlig	Fosterets Modenheds Grad								Med Tegn til For- raadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	For tidlig født				Fuldbaaret					Na- turen	Instru- men- ter		Ven- ding		Frem- træk- ning		I Ægte- skab		Udenf. Ægte- skab		Til- sammen	
	I Ægte- skab		Udenf. Ægtesk.		I Ægte- skab		Udenf. Ægtesk.				Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige														
1903—1907	60	42	23	20	62	49	18	14	139	113	95	20	12	14	7	16	10	122	91	41	34	288
1908—1912	45	45	27	23	70	52	16	16	135	105	96	24	14	12	13	17	13	115	97	43	39	294
1913—1917	49	45	29	30	66	50	28	16	138	111	101	29	16	14	10	18	14	115	95	57	46	313
1918—1922	49	47	23	23	84	65	24	18	141	110	106	33	19	16	15	20	14	133	112	47	41	333
1923—1927	46	42	20	18	62	47	14	11	105	83	80	31	19	9	6	19	13	108	89	34	29	260
1928—1932	39	34	15	13	50	46	12	8	83	67	61	21	15	9	7	20	18	89	80	27	21	217
1933—1937	52	55	15	16	83	51	14	7	107	96	83	30	16	12	10	26	20	135	106	29	23	293
1938	69	71	18	8	73	60	18	13	126	115	107	30	23	11	5	22	17	142	131	36	21	330
1939	76	56	10	17	83	64	7	4	116	114	84	34	21	2	10	26	26	159	120	17	21	317
1940	75	46	25	14	88	63	11	14	107	127	84	29	26	10	8	33	19	163	109	36	28	336
1941	61	65	14	11	70	49	12	10	119	85	89	33	19	15	2	24	25	131	114	26	21	292

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække en Oversigt over Forholdet mellem Antallet af Dreng og Piger og mellem Antallet af i og udenfor Ægteskab fødte blandt dødfødte Børn.

	Af 1000 dødfødte var				Af 1000 ufuldbaarne dødfødte var				Af 1000 fuldbaarne dødfødte var			
	Md.	Kv.	I Ægte- skab	Udenf. Ægtsk.	Md.	Kv.	I Ægte- skab	Udenf. Ægtsk.	Md.	Kv.	I Ægte- skab	Udenf. Ægtsk.
1903—1907	566	434	737	263	571	429	700	300	561	439	777	223
1908—1912	538	462	724	276	514	486	645	355	560	440	794	206
1913—1917	550	450	672	328	509	491	615	385	589	411	725	275
1918—1922	539	461	733	267	506	494	673	327	563	437	778	222
1923—1927	545	455	758	242	523	477	698	302	566	434	815	185
1928—1932	535	465	778	222	534	466	724	276	537	463	825	175
1933—1937	559	441	820	180	540	460	792	208	596	404	842	158
1938	539	461	827	173	524	476	843	157	555	445	811	189
1939	555	445	880	120	541	459	830	170	570	430	930	70
1940	592	408	809	191	625	375	756	244	562	438	858	142
1941	538	462	839	161	497	503	834	166	581	419	844	156

I Forhold til det samlede Antal af levende- og dødfødte Børn udgjorde de dødfødte følgende:

	Dreng	Piger	I Ægteskab	Udenfor Ægteskab	Ialt
1903—1907	26,4 p. m.	21,1 p. m.	23,3 p. m.	24,7 p. m.	23,6 p. m.
1908—1912	24,9 —	22,6 —	23,4 —	24,8 —	23,8 —
1913—1917	28,0 —	24,0 —	24,2 —	30,3 —	26,0 —
1918—1922	28,1 —	25,6 —	25,9 —	30,1 —	26,9 —
1923—1927	23,3 —	20,6 —	21,6 —	26,5 —	22,0 —
1928—1932	23,7 —	21,6 —	23,3 —	21,6 —	22,6 —
1933—1937	29,2 —	24,4 —	27,3 —	25,4 —	26,9 —
1938	27,1 —	25,4 —	26,5 —	25,4 —	23,9 —
1939	26,3 —	22,9 —	26,6 —	17,0 —	24,9 —
1940	28,7 —	20,5 —	24,3 —	27,1 —	24,3 —
1941	—	—	—	—	23,7 —

Efter de fra Læger og Jordemødre indkomne Anmeldelser om Dødfødsler gives følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved disse.

Forissestilling forekom 1 Gang, Baghovedstilling 2, Ansigtsstilling 3, Pande-
stilling 2, Skraaleje 9, Tværleje 3, Underkropsstilling 8, Sædestilling 31, Sæde-
Fodstilling 7 og Fodstilling 13. Navlesnoren var omslynget 22 og fremfalden 21
Gange. Moderkagen var forliggende i 8 Tilfælde og løsnet for tidlig 36 Gange. I
9 Tilfælde var der mekanisk Misforhold, i 1 Blødning og i 5 Fødekrampe. Anen-
cephali forekom 13, Hydrocephali 4 og andre Misdannelser 7 Gange. I 10 Tilfælde
var der langvarig og besværlig Fødsel uden nærmere Angivelse af Grunden. I 24
Tilfælde blev der foretaget Operation paa Fosteret.

Mødrenes Alder opgives saaledes:

Under 20 Aar.....	17	35—39 Aar	36
20—24 Aar	72	40—44 —	9
25—29 —	83	45 Aar og derover	1
30—34 —	71	uangivet	»
			Ialt.... 289

Sygdomsforhold.

Af Stadens Læger og fra dens Hospitaler blev der i Henhold til Epidemi-
lovens § 24 i Aarets Løb til Stadslægen anmeldt 116,453 Sygdomstilfælde, deraf
100,393 af epidemiske Sygdomme. Antallet af epidemiske Sygdomme udgjorde 143
pr. 1000 Indb. mod 130 det foregaaende Aar.

Aarligt Gennemsnit	Middel- folketal	Alle an- meldte Syg- domstilfælde	Tilfælde af epidemiske Sygdomme	pr. 1000 Indbyggere
1903—1907	426540	53365	44314	104
1908—1912	462161	58516	45706	99
1913—1917	506390	59293	45334	90
1918—1922	561344	100913	84124	150
1923—1927	588000	65177	55478	95
1928—1932	615620	73379	64011	103
1933—1937	660700	74422	65459	100
1938	690900	84248	72587	105
1939	697000	90176	79698	114
1940	700700	103281	90821	130
1941	702800	116453	100393	143

Det store Tal for epidemiske Sygdomme i 1941 skyldes ikke, som det oftest
er Tilfældet, Influenzaen, der vel var den hyppigste, men dog havde ca. 12,000 Til-
fælde færre end Aaret før. Næsthypigst var Angina med 19,230 Tilfælde og Kole-
rine med 11,680, det hidtil største Tal for denne Sygdom. Foruden disse var det
særligt Røde Hunde og Faaresyge, der havde en usædvanlig stor Udbredelse.

Den efterfølgende tabellariske Oversigt udviser, hvor mange epidemiske
Sygdomstilfælde der gennemsnitligt blev anmeldt hver Dag i Aarets forskellige
Maaneder og i hele Aaret, sammenholdt med Gennemsnittet for de syv forud-
gaaende Femaar.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	185	197	157	125	105	96	74	97	94	99	114	119	121
1908—1912	209	182	143	121	108	100	76	110	106	95	127	127	125
1913—1917	172	179	177	149	117	99	73	86	94	109	119	120	124
1918—1922	448	442	204	156	119	87	176	134	123	415	251	219	230
1923—1927	302	244	232	162	127	82	59	69	102	123	158	158	154
1928—1932	542	382	226	158	139	87	56	79	111	120	135	141	175
1933—1937	377	287	210	152	131	96	69	113	141	166	175	316	183
1938	320	323	383	231	148	105	72	113	129	165	201	170	199
1939	423	744	243	166	150	97	75	114	147	167	169	167	218
1940	258	575	543	318	303	154	86	87	119	142	198	211	248
1941	258	316	485	317	227	150	126	278	215	237	356	335	275

1) *Epidemiske Sygdomme.*

Af de Sygdomme, der i Henhold til Epidemilovens § 6 altid skal gøres til Genstand for offentlig Behandling, forekom ingen i 1941.

Tyfoid Feber (Febris typhoidea) anmeldtes med 8 Tilfælde og 4 Dødsfald, for begges Vedkommende en mindre Stigning. Alle Tilfældene behandledes paa Hospital.

Febris typhoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	1	3	10	8	22
1928—1932	»	1	8	7	16
1933—1937	»	1	5	5	11
1938	»	1	5	2	8
1939	»	1	2	3	6
1940	»	»	4	1	5
1941	»	»	5	3	8

Paratyfus (Febris paratyphoidea). Der anmeldtes 8 Tilfælde, alle behandledes paa Hospital. Ingen Dødsfald.

Febris paratyphoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	4	9	7	11	31
1928—1932	12	20	20	36	88
1933—1937	5	3	6	8	22
1938	1	3	4	8	14
1939	1	1	4	5	11
1940	»	»	1	2	3
1941	3	1	4	»	8

Paratyfus havde i Aarene 1931 og 1932 en større epidemisk Udbredelse med henholdsvis 139 og 220 Tilfælde.

Paa Statens Serum Institut er i Aarets Løb serologisk og bakteriologisk verificeret 8 Tilfælde af Tyfus og 11 af Paratyfus.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (Meningitis cerebro-spinalis epidemica). Der anmeldtes 60 Tilfælde, det største Tal siden Aarene 1916—18 med henholdsvis 63, 95 og 79 Tilfælde.

Medens Tallene paa Dødsfald i de nævnte 3 Aar var 39, 66 og 63 blev det i 1941 kun 8, hvilket maa tilskrives den nu anvendte Kemoterapi. Af de døde var 7 Børn, deraf 5 under 1 Aar, 1 paa et og 1 paa 2 Aar og kun 1 voksen, en Mand mellem 35—44 Aar.

Paa Statens Serum Institut er der fundet Meningokokker i Spinalvæske 28 Gange og ved Podning fra Svælg 5 Gange.

Akut spinal Børnelammelse (Poliomyelitis anterior acuta). Efter at Sygdommen i 1937 havde haft sin hidtil største Udbredelse her i Byen med ialt 191 Tilfælde, faldt Tallet i 1938 til 29. Efter 1 Tilfælde i 1939 og intet i 1940 blev Tallet i 1941 atter 29, hvoraf de 2 var aparalytiske. Der indtraf 2 Dødsfald.

Epidemisk Encefalitis (Encephalitis epidemica acuta) anmeldtes med 1 Tilfælde, der forløb dødeligt. Efter Dødsattesterne forefaldt desuden 6 Dødsfald af kronisk epidemisk Encefalitis.

Dysenteria (*Dysenteria bacillaris*). Der anmeldtes 177 Tilfælde, det største Antal siden 1935 med 309 Tilfælde. De fleste Tilfælde anmeldtes i August og September, henholdsvis 45 og 59. En Del lette Tilfælde forløber og anmeldes sikkert som akut Gastroenteritis. Der forekom kun 1 Dødsfald.

Dysenteria	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1933—37	39	34	25	47	149
1938	8	13	5	10	36
1939	12	11	2	22	47
1940	54	12	7	19	92
1941	58	27	35	57	177

Paa Hospital behandledes 131 Tilfælde, deraf 6 paa Militærhospitalet.

Malaria (*Febris intermittens*). Der anmeldtes 1 Tilfælde, opstaaet i Udlandet.

Difteri (*Diphtheria faucium et laryngis*). De sidste 5 Aar har vist en betydelig Nedgang i Antallet af Difteritilfælde. Da Difterivaccination i større Udstrækning først er iværksat i det forløbne Aar og hidtil væsentligst har indskrænket sig til det Faatal af Børn, der søger Børnehaverne, kan det ikke alene have bidraget til Nedgangen.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	915	2.2	35	3.8	0.9
1908—1912	1358	2.9	44	3.2	0.9
1913—1917	1259	2.5	32	2.6	0.6
1918—1922	2347	4.2	50	2.1	0.9
1923—1927	1698	2.9	35	2.1	0.6
1928—1932	1835	3.0	53	3.3	0.9
1933—1937	1174	1.8	42	3.6	0.6
1938	300	0.4	30	10.0	0.4
1939	381	0.5	14	3.7	0.2
1940	234	0.3	5	2.1	0.1
1941	121	0.2	4	3.3	0.1

Tilfældenes Fordeling paa Maaneder var følgende:

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	106	81	86	74	72	64	52	56	61	83	86	93	915
1908—1912	168	132	134	122	104	94	60	69	96	122	127	130	1358
1913—1917	144	119	99	93	81	79	54	71	101	126	156	135	1259
1918—1922	282	239	219	178	143	132	91	127	183	240	260	251	2347
1923—1927	197	132	146	111	106	88	67	84	114	193	242	218	1698
1928—1932	232	178	171	120	104	102	66	88	141	190	204	237	1835
1933—1937	148	122	128	91	100	64	37	52	68	87	154	123	1174
1938	28	32	19	17	17	32	25	12	17	32	35	34	300
1939	28	43	38	29	36	19	10	9	28	56	38	47	381
1940	21	30	27	14	22	19	13	9	28	30	13	8	234
1941	9	10	8	14	9	5	10	7	15	15	11	8	121

Alle Tilfældene behandledes paa Hospital.

Paa Blegdamshospitalets Laboratorium for Difteridiagnostik blev der undersøgt 6541 Kulturer, hvoraf 84 indeholdt Difteribaciller.

Skarlagensfeber (Scarlatina). Usædvanligt mange Tilfælde optraadte i Slutningen af Aaret. Der forefaldt kun 1 Dødsfald.

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1392	3.3	20	1.5	0.5
1908—1912	2272	4.9	71	3.1	1.5
1913—1917	1574	3.1	32	2.0	0.6
1918—1922	2230	4.0	19	0.9	0.3
1923—1927	705	1.2	6	0.9	0.1
1928—1932	493	0.8	3	0.4	0.1
1933—1937	1832	2.8	19	1.0	0.3
1938	1034	1.5	2	0.2	—
1939	2056	2.9	4	0.2	0.1
1940	1660	2.4	5	3.3	0.1
1941	1747	2.5	1	»	»

Fordelingen af Sygdomstilfælde paa Maaneder var som følger:

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	136	117	105	97	81	89	86	117	142	151	152	121	1392
1908—1912	263	215	188	183	177	141	133	151	197	190	212	220	2272
1913—1917	130	121	121	111	92	87	92	158	156	197	174	135	1574
1918—1922	265	224	197	135	132	109	92	140	205	254	248	229	2230
1923—1927	61	46	49	48	46	44	31	49	67	90	97	77	705
1928—1932	52	40	39	35	33	25	16	32	52	59	62	48	493
1933—1937	148	129	149	133	127	101	64	124	196	236	260	165	1832
1938	105	72	69	64	94	44	41	53	129	75	148	140	1034
1939	317	93	75	65	374	53	83	153	193	231	237	182	2056
1940	178	188	154	168	169	173	97	111	104	126	114	78	1660
1941	73	90	88	83	106	106	70	100	171	284	321	255	1747

Paa Hospital behandlede 1631 Tilfælde, deraf 4 paa Militærhospitalet.

Mæslinger (Morbilli) optraadte først med et større Antal af Tilfælde i Aarets sidste Maaneder.

Morbilli	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	3803	8.9	70	1.8	1.7
1908—1912	3319	7.2	47	1.4	1.0
1913—1917	3743	7.4	50	1.3	1.0
1918—1922	3700	6.6	30	0.8	0.5
1923—1927	4955	8.5	48	1.0	0.3
1928—1932	3864	6.2	36	0.7	0.7
1933—1937	4177	6.3	22	0.5	0.3
1938	11423	16.3	29	0.3	0.4
1939	726	1.0	3	0.4	0.0
1940	8700	12.4	11	0.1	0.2
1941	4503	6.4	6	0.1	0.1

Der døde 6 eller kun 0,1 pCt. af de anmeldte.

Morbilli	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	398	316	358	408	467	448	295	118	122	209	313	359	3803
1908—1912	339	289	328	367	517	589	331	117	82	78	134	149	3319
1913—1917	372	440	468	380	466	479	285	123	90	149	201	290	3743
1918—1922	700	402	318	300	363	273	159	61	66	148	342	567	3700
1923—1927	842	531	334	209	205	196	139	100	197	432	805	963	4955
1928—1932	834	766	687	494	307	163	70	45	59	96	151	192	3864
1933—1937	1120	983	504	233	140	60	30	18	22	73	238	756	4177
1938	4058	3667	2634	608	177	76	67	45	20	25	23	23	11423
1939	50	36	13	19	38	38	31	48	37	72	118	226	726
1940	600	972	1010	1567	2189	1417	440	146	111	71	101	76	8700
1941	173	145	152	230	272	294	195	133	222	448	1184	1055	4503

Paa Hospital behandlede 615 Tilfælde, ingen paa Militærhospitalet.

Røde Hunde (Rubeolae) optraadte som en større Epidemi, der strakte sig over Maanederne Februar—Juni.

Rubeolae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1913—1917	40	126	44	16	226
1918—1922	27	59	51	6	143
1923—1927	31	79	11	12	133
1928—1932	10	25	7	3	45
1933—1937	66	211	154	61	492
1938	186	173	12	8	379
1939	192	158	19	12	381
1940	486	761	388	366	2001
1941	1774	4285	1054	1991	9104

Paa Hospital behandlede 462 Tilfælde, deraf 50 paa Militærhospitalet.

Skoldkopper (Varicellae) havde ogsaa større Udbredelse end de foregaaende Aar. Der forefaldt 3 Dødsfald.

Varicellae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1908—1912	101	145	7	4	257
1913—1917	115	166	10	8	299
1918—1922	106	188	9	8	311
1923—1927	135	254	9	9	407
1928—1932	93	202	7	6	308
1933—1937	94	228	6	9	337
1938	668	1313	36	55	2072
1939	723	1201	34	48	2006
1940	768	1209	49	46	2072
1941	1074	1808	76	82	3040

Paa Hospital behandlede 303 Tilfælde, deraf 7 paa Militærhospitalet.

Kighoste (Tussis convulsiva) var noget hyppigere end foregaaende Aar.

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaarlgt Gennemsnit	af 1000 Indbyggere	aaarlgt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1876	4.4	127	6.8	3.0
1908—1912	1663	3.6	125	7.5	2.7
1913—1917	1699	3.4	118	7.0	2.5
1918—1922	1941	3.5	67	3.5	1.2
1923—1927	1618	2.8	49	3.0	0.8
1928—1932	1644	2.7	46	2.7	0.7
1933—1937	1468	2.2	24	1.7	0.4
1938	2909	4.2	15	0.5	0.2
1939	3711	5.8	28	0.8	0.4
1940	2835	4.0	16	0.6	0.2
1941	3492	4.9	11	0.3	0.2

Fordeling af Sygdomstilfælde paa Maaneder var som følger:

Tussis conv.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	163	156	195	192	186	174	136	148	115	129	135	149	1876
1908—1912	173	152	149	128	146	157	142	148	130	97	120	121	1663
1913—1917	242	231	191	177	123	97	82	98	88	100	126	145	1699
1918—1922	65	69	70	88	100	114	139	227	225	303	306	234	1941
1923—1927	253	162	160	103	104	96	87	103	111	145	162	131	1618
1928—1932	197	202	187	154	112	85	62	87	94	127	167	169	1644
1933—1937	148	137	138	100	90	86	95	97	107	143	181	147	1468
1938	146	107	95	82	81	58	56	135	240	491	767	651	2909
1939	944	605	473	382	248	171	145	133	137	164	162	147	3711
1940	238	160	156	156	120	138	101	122	194	336	637	477	2835
1941	357	284	265	231	203	187	166	250	234	355	515	445	3492

Paa Hospital behandlede 409 Tilfælde.

Paa Statens Seruminstitut er i 568 Tilfælde fundet Kighostebaciller i indsendte Prøver.

Faarepsyge (Parotitis epidemica). Efter en Epidemi i Begyndelsen af 1937, da der ialt anmeldtes 3,044 Tilfælde, er Faarepsyge kun optraadt med ganske faa Tilfælde indtil Oktober dette Aar. Antallet af Tilfælde steg stærkt mod Aarets Slutning, og ialt anmeldtes 5,991 Tilfælde.

Parotitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	83	97	111	96	96	53	25	20	20	23	34	59	717
1908—1912	127	119	111	85	84	62	27	22	28	26	52	56	799
1913—1917	111	150	183	176	138	89	42	33	38	33	55	65	1113
1918—1922	95	86	89	78	69	60	29	36	81	126	142	96	987
1923—1927	130	124	153	155	132	91	27	22	28	44	91	100	1097
1928—1932	171	204	213	242	179	87	28	16	24	44	73	120	1399
1933—1937	195	225	278	282	214	119	36	24	39	50	88	99	1649
1938	51	63	46	27	49	23	5	6	7	15	54	26	372
1939	48	37	25	15	18	11	5	13	10	18	12	4	216
1940	25	23	14	16	15	6	7	3	7	6	9	6	137
1941	3	7	14	16	12	19	12	18	92	478	1906	3414	5991

Paa Hospital behandlede 330 Tilfælde, deraf 53 paa Militærhospitalet.

Influenza optraadte ikke med epidemisk Karakter, og der var betydeligt færre Tilfælde end de to foregaaende Aar.

Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde	Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde
1917	6809	51	7.5	1930	9671	39	4.0
1918	99635	1623	16.3	1931	37435	94	2.5
1919	33832	754	22.3	1932	40809	49	3.7
1920	41490	997	24.0	1933	41726	185	4.4
1921	2570	21	8.2	1934	9491	116	1.7
1922	41675	198	4.8	1935	20971	48	2.3
1923	12415	72	5.7	1936	41442	79	1.9
1924	20387	102	5.0	1937	20033	77	3.8
1925	11771	46	3.9	1938	22049	33	1.5
1926	12254	46	3.8	1939	37390	48	1.3
1927	39575	135	3.4	1940	39468	48	1.2
1928	15284	53	3.5	1941	27455	38	1.4
1929	46120	229	5.0				

895 Tilfælde behandlede paa Hospital, deraf 647 paa Militærhospitalet.

Akut Halsbetændelse (Angina tonsillaris), der næst efter Influenza er den hyppigst anmeldte af de epidemiske Sygdomme, havde stor Udbredelse i 1941. De fleste Tilfælde anmeldtes i Oktober og November, hvoraf en stor Del maa henføres til en Mælkeepidemi, der foruden en Nabokommune tillige hærgede en Del af Byen. Der forekom 19 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Angina tonsillaris 1903—1941
paa 1000 Indbyggere.

1903	22.0	1913	17.6	1923	16.0	1933	18.6
1904	22.1	1914	21.3	1924	17.5	1934	20.4
1905	20.1	1915	24.3	1925	18.8	1935	25.7
1906	19.6	1916	19.2	1926	17.2	1936	20.2
1907	18.7	1917	21.1	1927	17.7	1937	23.5
1908	20.2	1918	15.0	1928	20.1	1938	23.9
1909	19.0	1919	21.9	1929	19.6	1939	25.7
1910	21.3	1920	24.7	1930	23.0	1940	22.3
1911	26.9	1921	23.6	1931	21.1	1941	27.4
1912	20.1	1922	16.3	1932	18.0		

Angina tonsillaris	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	911	775	728	651	667	646	508	554	722	836	909	836	8743
1908—1912	1075	877	849	722	762	655	499	698	942	932	1017	887	9914
1913—1917	945	966	963	885	802	712	556	681	869	1040	1097	874	10389
1918—1922	1174	1189	994	813	757	695	563	742	1098	1123	1100	1128	11376
1923—1927	992	792	823	754	763	607	471	795	1014	1084	1162	999	10257
1928—1932	1160	972	1080	947	899	761	636	985	1310	1330	1325	1130	12535
1933—1937	1117	1060	1145	985	1011	842	745	1517	1701	1585	1509	1144	14361
1938	1589	1468	1704	1091	1223	904	849	1308	1519	1726	1771	1472	16624
1939	2085	1530	1493	1264	1467	1134	944	1407	1604	1732	1695	1524	17879
1940	1762	1847	1564	1393	1529	1020	868	1006	1206	1296	1258	1312	16061
1941	1323	1222	1423	1230	1417	1258	1044	1498	1854	2154	2842	1965	19230

1,808 Tilfælde behandlede paa Hospital, deraf 289 paa Militærhospitalet.

Akut Brystkatarrh (Tracheo-bronchitis acuta) viste nogen Nedgang fra Aaret før.

Tracheo-bronchitis	Anmeldte Tilfælde	af 1000 Indbyggere	Dødsfald	af 1000 anmeldte
1903—1907	8851	20.8	43	4.9
1908—1912	7988	17.3	51	6.4
1913—1917	8082	16.0	53	6.5
1918—1922	7260	12.9	35	4.9
1923—1927	7215	12.3	12	1.6
1928—1932	6014	10.0	19	3.1
1933—1937	5830	8.8	15	2.6
1938	7564	10.9	15	2.0
1939	7724	11.1	19	2.5
1940	9291	13.2	33	3.6
1941	8974	12.8	22	2.6

De fleste Tilfælde faldt i Vinter- og Efteraarsmaanederne.

Tracheo- bronchitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	1370	1080	1126	930	677	457	240	240	387	625	778	941	8851
1908—1912	1386	1154	928	727	562	342	180	166	344	520	816	863	7988
1913—1917	1212	1027	1135	938	604	391	208	184	347	703	637	697	8082
1918—1922	882	828	851	839	621	356	206	206	371	636	743	721	7260
1923—1927	878	804	920	780	621	346	169	233	430	586	711	737	7215
1928—1932	848	662	646	597	472	286	164	188	350	509	608	690	6014
1933—1937	698	634	621	540	455	283	160	214	396	576	642	611	5830
1938	997	810	970	656	544	354	238	233	400	632	922	808	7564
1939	1316	987	745	625	557	291	181	251	440	797	732	802	7724
1940	1266	1432	1142	757	666	349	181	221	446	656	916	1259	9291
1941	1320	917	941	795	552	392	262	373	707	982	1040	693	8974

Paa Hospital behandlede 216 Tilfælde, deraf 13 paa Militærhospitalet.

Katarrhalsk Lungebetændelse (Bronchopneumonia et Bronchitis capillaris)
viser Nedgang i Dødeligheden.

Bronchopneumonia	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaarlgt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aaarlgt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	1966	4.6	445	22.6	1.0
1908—1912	1985	4.8	459	23.1	0.9
1913—1917	2376	4.7	513	21.6	1.0
1918—1922	3135	5.6	536	17.1	1.0
1923—1927	2147	3.7	568	26.5	1.0
1928—1932	1854	3.0	572	30.9	0.9
1933—1937	1823	2.8	494	27.1	0.8
1938	1998	2.9	421	21.0	0.6
1939	1633	2.8	336	20.6	0.5
1940	2403	3.5	387	16.1	0.6
1941	2388	3.8	269	11.8	0.4

Broncho- pneumonia	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	428	621	245	225	280	51	116	1966
1908—1912	391	575	252	261	283	81	141	1985
1913—1917	451	616	298	387	356	93	175	2376
1918—1922	396	632	393	663	780	105	167	3135
1923—1927	266	544	325	358	404	85	155	2147
1928—1932	189	359	267	311	414	104	209	1854
1933—1937	173	360	265	340	414	97	174	1823
1938	202	439	361	375	343	116	162	1998
1939	145	278	235	361	337	102	175	1633
1940	233	477	340	428	508	153	264	2403
1941	181	378	343	497	591	147	251	2388

Bronchopneumonia	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	255	214	268	246	172	124	80	76	93	113	142	184	1966
1908—1912	268	260	235	199	166	118	96	67	90	109	172	205	1985
1913—1917	301	266	344	355	221	142	98	65	100	159	153	172	2376
1918—1922	331	452	357	330	257	129	101	106	124	397	285	265	3135
1923—1927	282	235	297	222	162	98	80	88	116	155	193	220	2147
1928—1932	283	210	207	173	150	95	63	57	86	137	169	223	1854
1933—1937	251	199	202	176	149	102	60	73	101	146	167	197	1823
1938	286	262	262	187	171	125	62	64	75	140	193	171	1998
1939	242	268	160	132	119	90	55	74	73	129	132	159	1633
1940	261	339	339	181	170	79	46	51	92	145	301	399	2403
1941	339	261	314	189	145	119	105	112	189	236	199	180	2388

Paa Hospital behandlede 1102 Tilfælde, deraf 35 paa Militærhospitalet.

Krupøs Lungebetændelse (Pneumonia crouposa). Sygdommen viser fortsat Nedgang i Letalitet.

Pneumonia crouposa	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	959	2.2	167	17.4	0.4
1908—1912	1014	2.2	216	21.8	0.5
1913—1917	1097	2.2	228	20.8	0.5
1918—1922	1009	1.8	166	16.5	0.8
1923—1927	583	1.0	142	24.4	0.8
1928—1932	457	0.7	165	36.7	0.8
1933—1937	322	0.5	140	43.5	0.2
1938	509	0.7	123	24.2	0.2
1939	471	0.7	52	11.0	0.1
1940	635	0.9	35	5.5	0.1
1941	604	0.9	25	4.1	0.1

Pneumonia crouposa	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	28	128	178	358	191	31	44	959
1908—1912	23	113	178	413	200	36	51	1014
1913—1917	30	108	179	476	226	35	43	1097
1918—1922	16	75	140	434	283	22	39	1009
1923—1927	6	40	84	239	162	26	26	583
1928—1932	4	24	62	200	124	19	23	457
1933—1937	3	19	52	137	82	14	15	322
1938	2	32	74	203	142	28	28	509
1939	6	32	50	205	132	23	23	471
1940	8	45	73	256	194	34	25	635
1941	10	28	76	246	170	33	41	604

Fordelingen af Anmeldelser paa Aarstider var følgende:

Pneumonia crouposa	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	92	81	111	121	110	97	51	46	58	59	60	72	959
1908—1912	100	104	117	130	114	86	54	39	55	64	74	77	1014
1913—1917	95	102	127	141	120	98	67	48	63	79	73	83	1097
1918—1922	90	85	92	79	98	83	71	47	52	149	91	72	1009
1923—1927	56	52	66	62	57	45	37	28	30	40	48	62	583
1928—1932	51	47	58	62	45	29	22	19	22	30	32	39	457
1933—1937	33	29	31	36	38	21	13	14	16	27	30	34	322
1938	45	33	61	61	46	53	23	28	23	31	52	53	509
1939	61	47	43	53	36	40	20	22	25	54	34	36	471
1940	56	100	99	48	61	32	20	15	32	41	70	61	635
1941	63	52	70	39	45	30	38	39	39	53	80	56	604

Paa Hospitalerne indlagdes 448 Tilfælde, deraf 10 paa Militærhospitalet.

Kolerine (Gastroenteritis acuta infectiosa) fik i 1941 sin hidtil største Udbredelse. Størstedelen af Tilfældene faldt paa Maanederne Juli—September, men ogsaa de øvrige Maaneder af Aaret havde flere Tilfælde end sædvanligt.

Nogle faa Tilfælde anmeldtes i August under Betegnelsen: Roskildesyge. De fleste Tilfælde optraadte hos Voksne og større Børn, og Spædbørnene udgjorde en mindre Procent af de angrebne end nogensinde tidligere. Fordelingen efter Alder svarede nærmest til Forholdet ved Dysenteri.

Aarligt Gennemsnit	Alle Aldersklasser				Aldersklassen under 1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine-Dødsfald
1903—1907	6103	14.8	495	8.1	1759	28.8	452	25.7	91.3
1908—1912	5912	12.8	398	6.7	1664	28.1	338	20.8	84.9
1913—1917	4789	9.5	207	4.3	1091	22.8	180	16.5	87.0
1918—1922	3399	6.1	91	2.7	651	19.2	86	13.2	94.5
1923—1927	3086	5.2	87	2.8	451	14.6	64	14.2	73.6
1928—1932	2820	4.6	71	2.5	375	13.8	54	14.6	76.9
1933—1937	3774	5.6	55	1.5	511	13.6	38	7.4	69.1
1938	4269	6.2	55	1.8	519	12.1	35	6.7	63.6
1939	3830	5.5	28	0.7	497	13.0	19	3.8	67.0
1940	3873	5.5	29	0.7	497	12.8	21	4.2	72.4
1941	11680	16.6	36	0.8	686	5.9	18	2.6	50.0

Fordelingen paa Maaneder var følgende:

Gastro-enter. acuta infect.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aar
1903—1907	281	229	249	291	363	487	664	1429	886	510	402	313	6103
1908—1912	287	205	431	247	283	434	602	1673	905	428	340	278	5912
1913—1917	245	200	205	231	384	394	513	960	692	378	329	258	4789
1918—1922	251	198	216	228	223	259	371	507	388	265	246	247	3399
1923—1927	228	149	168	164	202	205	375	557	332	243	222	241	3086
1928—1932	241	176	210	175	201	139	275	356	318	237	220	239	2820
1933—1937	324	265	303	254	239	344	341	562	452	227	211	252	3774
1938	257	248	369	333	627	293	274	798	464	229	232	145	4269
1939	326	335	379	340	261	251	255	650	509	212	143	169	3830
1940	281	398	466	248	267	201	336	430	319	264	394	269	3873
1941	384	417	469	382	353	338	1290	5179	1475	584	382	463	11680

Anmeldte Tilfælde af Kolerine pr. 1000 Indb.	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
				Md.	Kv.	
1903—1907	178.1	35.1	6.8	7.9	8.8	14.8
1908—1912	171.0	34.0	6.8	7.4	7.5	12.8
1913—1917	117.2	28.8	5.9	5.4	6.1	9.5
1918—1922	58.8	21.0	4.4	3.4	4.0	6.1
1923—1927	50.1	21.4	4.9	2.8	3.8	5.2
1928—1932	39.7	17.8	4.8	2.6	2.9	4.6
1933—1937	57.2	28.1	7.1	2.9	3.5	5.8
1938	57.0	34.0	8.4	3.0	3.6	6.2
1939	51.8	29.2	8.8	2.8	2.9	5.5
1940	52.8	28.4	8.5	2.7	3.8	5.5
1941	70.7	54.6	22.5	12.5	12.4	16.8

Paa Hospital behandledes 687 Tilfælde, deraf 91 paa Militærhospital.

Epidemisk Gulsot (Hepatitis epidemica acuta) havde flere Tilfælde end noget tidligere Aar.

Hepatitis epidemica	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	12	84	100	77	273
1933—1937	35	167	97	109	408
1938	10	67	101	87	265
1939	25	177	105	138	445
1940	43	206	163	170	582
1941	67	378	290	250	985

De fleste Tilfælde faldt i Aarets 4 sidste Maaneder.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1928—1932	22	19	23	17	18	15	18	25	32	28	28	28	273
1933—1937	38	31	38	32	28	24	22	36	39	44	43	33	408
1938	30	29	34	25	17	20	13	21	21	16	23	16	265
1939	39	31	33	29	29	23	21	39	39	55	65	42	445
1940	58	58	31	35	29	21	35	66	69	58	57	65	582
1941	98	74	74	41	41	32	33	68	118	144	155	107	985

153 behandles paa Hospital, deraf 4 paa Militærhospitalet.

Gigtfeber (Febris rheumatica) viser aftagende Udbredelse.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	971	2.8	14	1.4	0.5
1908—1912	916	2.0	15	1.6	0.3
1913—1917	823	1.6	10	1.2	0.2
1918—1922	709	1.3	13	1.8	0.2
1923—1927	558	1.0	9	1.6	0.2
1928—1932	459	0.8	11	2.6	0.2
1933—1937	322	0.5	9	2.8	0.1
1938	269	0.4	1	0.4	»
1939	288	0.4	11	3.9	0.2
1940	286	0.4	7	2.4	0.1
1941	299	0.4	7	2.3	0.1

Fordelingen af Tilfælde paa Maaneder var følgende:

Febris rheumatica	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	100	88	94	91	90	88	55	64	67	75	82	72	971
1908—1912	94	80	96	93	84	71	53	51	69	69	77	79	916
1913—1917	77	70	74	74	80	73	61	53	57	65	70	71	823
1918—1922	76	67	71	65	58	58	37	32	50	58	68	68	709
1923—1927	59	46	49	50	49	40	37	39	38	49	54	49	558
1928—1932	46	45	48	45	53	36	25	23	30	34	36	37	459
1933—1937	33	27	30	34	32	21	15	22	25	32	25	27	322
1938	27	25	28	25	22	23	9	15	22	21	22	30	269
1939	39	21	30	19	20	19	15	19	26	22	26	32	288
1940	27	27	26	24	33	31	13	20	15	18	31	21	286
1941	28	22	27	21	29	19	19	19	23	29	31	32	299

180 behandles paa Hospital, deraf 5 paa Militærhospitalet.

Rosen (Erysipelas).

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	657	1.5	27	4.1	0.6
1908—1912	547	1.2	22	4.0	0.5
1913—1917	532	1.1	21	3.9	0.4
1918—1922	438	0.8	16	3.7	0.3
1923—1927	365	0.6	11	3.0	0.2
1928—1932	351	0.6	12	3.5	0.2
1933—1937	322	0.5	15	4.7	0.2
1938	300	0.4	8	2.7	0.1
1939	276	0.4	4	1.5	0.1
1940	300	0.4	12	4.0	0.2
1941	340	0.5	9	2.7	0.1

144 behandles paa Hospital.

Svingefeber (Febris undulans). Fra Statens Serum Institut er kommen Meddelelse om 31 Tilfælde, hvilket var mindre end i de foregaaende 8 Aar. Der var ingen Dødsfald.

Febris undulans	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	»	4	20	10	34
1933—1937	»	4	28	13	47
1938	1	6	35	20	62
1939	»	5	40	22	67
1940	»	3	30	15	48
1941	»	1	22	8	31

Andre Infektioner. Paa Statens Serum Institut er i 14 Tilfælde konstateret Infektion med Salmonella typhi murium og 1 Tilfælde af Enteritis Gärtner, Type Dublin.

2) Tuberkulose.

Af **Lungetuberkulose** (Tuberculosis pulmonum) blev der i 1941 til Stadslægekantoret anmeldt 922 nye Tilfælde eller 1₃, for hvert Tusinde Indbyggere.

Nyanmeldte Tilfælde af Lungetuberkulose i 1941.

	0—4	5—14	15—19	20—24	25—29	30—34	35—44	45—54	55—64	65 og derov.	Ialt
Mænd	29	42	43	64	70	61	48	53	31	17	458
Kvinder	24	51	46	97	84	72	54	12	15	9	464
											922

27 er efter Meddelelse fra Centraltuberkulosestationen Tilflyttere, der tidligere har været anmeldt andetsteds. 51 er først anmeldte ved Døden, saaledes at Nyanmeldelse ikke er ensbetydende med ny i Aarets Løb opstaaede Sygdomstilfælde.

Der blev fundet + TB. hos 767 af de nyanmeldte, deraf 364 ved direkte Mikroskopi, 37 ved Dyrkning fra Ekspektorat og 307 ved Dyrkning fra Ventrikel-skyllenvand.

Antallet af Dødsfald som Følge af Lungetuberkulose var 279, eller 0,40 % af Befolkningen.

244 Dødsfald eller ca. 88 % indtraf paa Hospitaler eller Sanatorier.

Anmeldte og døde i de sidste 5 Aar.

Aar	Anmeldte		Døde	
	Ialt	pr. 1000 Indb.	Ialt	pr. 1000 Indb.
1937	1133	1,7	326	0,48
1938	954	1,4	291	0,42
1939	915	1,3	254	0,36
1940	821	1,2	294	0,42
1941	922	1,3	279	0,40

Til Diagnosestationen paa Centraltuberkulosestationen blev der i 1940 indsendt 10,436 Prøver af Opspyt, hvoraf 1,327 indeholdt Tuberkelbaciller.

Angaaende kendte Tilfælde af Lungetuberkulose henvises til Beretningen fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse (Side 61).

Af andre tuberkuløse Sygdomme døde 51 mod 47 i 1940, 41 i 1939, 58 i 1938, 39 i 1937 og 52 i 1936.

Dødsfald af Tuberkulose i København 1901—1941 pr. 10,000 Indbyggere.

Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose
1901	21.7	15.3	1911	17.6	13.1	1921	11.6	9.3	1931	8.5	7.0	1941	4.7	4.0
1902	17.2	11.9	1912	17.7	13.6	1922	11.2	8.8	1932	8.8	7.4			
1903	19.7	14.1	1913	15.1	11.8	1923	10.3	7.8	1933	7.6	6.4			
1904	20.2	14.9	1914	15.4	12.4	1924	12.7	10.1	1934	7.2	6.3			
1905	21.3	15.8	1915	14.8	11.9	1925	10.8	8.8	1935	6.6	5.7			
1906	19.9	14.7	1916	18.8	15.0	1926	10.8	8.7	1936	5.5	4.7			
1907	17.7	13.9	1917	19.6	15.6	1927	9.6	8.1	1937	5.4	4.8			
1908	18.8	14.8	1918	15.6	12.1	1928	9.5	7.8	1938	5.1	4.2			
1909	17.1	13.2	1919	13.2	10.2	1929	9.0	7.6	1939	4.2	3.6			
1910	15.3	11.8	1920	12.0	9.4	1930	8.9	7.3	1940	4.0	4.2			

3) Kræft.

Kræft (Cancer et Sarcoma) medførte i 1941 ialt 1,161 Dødsfald eller 16,5 pr. 10,000 Indb., mod henholdsvis 16,8, 16,0, 16,4 og 16,5 de foregaaende Aar.

I nedenstaaende Tabel er Dødeligheden beregnet pr. 1,000 Indbyggere i Aldersklasser og Mænd og Kvinder for sig. Der er nogen Nedgang i de lavere Aldersklasser, for Mændenes Vedkommende indtil 65 Aar, for Kvinderne noget tidligere. Efter 65 Aars Alderen har Mændene den største Dødelighed.

Dødsfald af Kræft pr. 1000 Indbyggere.

Aarligt Gennemsnit	Under 35 Aar		35—44 Aar		45—54 Aar		55—64 Aar		65—74 Aar		75 Aar og derover	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1903—1907	0.0	0.1	0.7	1.2	2.2	2.8	6.2	4.7	11.5	8.9	14.8	14.9
1908—1912	0.1	0.1	0.6	1.1	2.6	2.7	6.1	4.9	11.7	8.5	15.9	11.5
1913—1917	0.1	0.1	0.6	1.0	2.8	2.7	6.2	5.0	12.0	8.6	16.6	13.6
1918—1922	0.1	0.1	0.5	0.9	2.1	2.5	5.8	5.1	11.1	7.9	17.3	13.3
1923—1927	0.1	0.1	0.4	1.1	1.9	2.4	5.8	4.8	12.2	8.5	17.6	13.0
1928—1932	0.0	0.1	0.5	1.1	1.7	2.6	5.4	4.7	12.3	9.4	18.1	15.2
1933—1937	0.0	0.1	0.4	1.0	1.7	2.6	4.8	4.7	11.5	8.4	19.8	13.9
1938	0.0	0.1	0.4	1.0	1.9	2.4	4.4	5.1	10.5	8.6	15.3	16.0
1939	0.0	0.1	0.5	1.0	1.8	2.5	5.4	4.2	11.7	8.2	14.8	13.3
1940	0.1	0.1	0.4	0.9	1.5	2.4	4.9	5.0	13.0	8.3	18.7	14.4
1941	0.0	0.0	0.4	1.0	1.5	2.3	4.6	5.0	12.1	8.0	18.0	15.7

4) Kønssygdomme.

Af Kønssygdomme (Morbi venerei) anmeldtes 5,232 Tilfælde mod 4,296 Aaret før, der havde det hidtil laveste Tal. Stigningen skyldtes udelukkende Gonorrhoe og faldt paa sidste Halvdel af Aaret.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoe		Ulcus venereum		Syphilis	
	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere
1903—1907	5094	119	579	14	1643	39
1908—1912	6142	133	878	19	2446	53
1913—1917	6884	136	660	13	2336	46
1918—1922	7449	133	564	10	2315	41
1923—1927	6267	104	173	3	1349	23
1928—1932	5326	87	71	1	705	11
1933—1937	4800	73	36	1	285	4
1938	4690	68	33	»	197	3
1939	4061	58	27	»	270	4
1940	3997	57	19	»	276	4
1941	4965	71	13	»	253	4

Gonorrhoe. Den indtraadte Stigning i Sygdomstilfælde var forholdsvis størst for Kvindernes Vedkommende. 12 var Børn under 15 Aar, 3,337 voksne Mænd og 1,616 voksne Kvinder. 2 angives smittede i Udlandet.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Mænd	4425	4218	4017	3419	3294	3382	3549	3399	3778	3684	3414	2940	2804	3337
Kvinder	1445	1364	1320	1185	1130	1175	1057	1200	1344	1322	1257	1115	1185	1616
Ialt	5870	5582	5337	4604	4424	4557	4607	4599	5122	5006	4671	4055	3989	4953

Paa Hospital behandlede 320 Tilfælde, deraf 145 paa Militærhospitalet.

Af **Venerisk Saar** (Ulcus venereum) anmeldes nu kun ganske faa Tilfælde. Ingen af de anmeldte Tilfælde var smittet i Udlandet. 1 behandlede paa Hospital.

Syfilis anmeldtes med 253 Tilfælde, deraf 8 medfødte. 12 var smittede i Udlandet.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Mænd	554	532	534	322	145	120	150	220	257	181	125	181	186	155
Kvinder	352	344	296	222	101	65	87	110	115	88	67	80	85	92
Ialt	906	876	830	544	246	185	237	330	372	269	192	261	271	247

Paa Hospital behandlede 47 Tilfælde, deraf 11 paa Militærhospitalet.

Af **Lymphogranuloma inguinale**, der fra 1938 har været anmeldelsespligtig, anmeldtes kun 1 Tilfælde.

5) Andre Sygdomme.

Alkoholisme. Af Delirium tremens er anmeldt 1 Tilfælde.

Kronisk Alkoholisme er anført som Dødsårsag i 14 Tilfælde.

Fnat (Scabies). Der anmeldtes 10,827 Tilfælde mod 8,161 Aaret før. Antallet af Tilfælde er nu naaet op paa Højde med Tallene fra forrige Verdenskrig.

Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	pr. 1000 Indb.
1900	1,9	1910	6,3	1920	11,7	1930	5,6	1940	11,6
1901	1,7	1911	5,6	1921	9,8	1931	4,6	1941	15,4
1902	1,9	1912	5,6	1922	5,6	1932	3,7		
1903	2,6	1913	4,6	1923	4,0	1933	3,4		
1904	2,4	1914	4,6	1924	2,4	1934	3,7		
1905	2,1	1915	6,4	1925	1,5	1935	5,2		
1906	2,2	1916	9,1	1926	3,0	1936	7,1		
1907	3,0	1917	13,4	1927	5,1	1937	9,2		
1908	5,3	1918	17,1	1928	6,9	1938	9,8		
1909	6,7	1919	12,8	1929	6,6	1939	8,8		

6) *Sygdomme i Garnisonen.*

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Antallet af de i 1941 paa Københavns Militærhospital behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme følgende:

Diphtheria 1, Scarlatina 11, Morbilli 4, Parotitis epidemica 45, Influenza 2, Angina tonsillaris 196, Varicellae 5, Rubeolae 40, Hepatitis epidemica 11, Febris undulans 1, Enteritis acuta 76, Dysenteria 8, endvidere Febris rheumatica 6, Febris catarrhalis 459, Bronchitis et Bronchopneumonia 165, Pneumonia crouposa 18, Pleuritis 5, Meningitis 3 og Tuberculosis pulmonum 12.

Desuden behandlede 28 Tilfælde af Syphilis, hvoraf 10 friske, og 219 Tilfælde af Gonorrhoe, hvoraf 143 friske.

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE

Tilsyn med Fødehjem, Vuggestuer, Asyler, Daghem o. l. Institutioner samt private Skoler.

(Meddelt af 1. Sanitetslæge, Dr. med. Kn. Bojlén).

Fødehjem.

Ved Aarets Udgang stod 20 Fødehjem med tilsammen 191 Pladser under Tilsyn. Der fandt ialt 2,857 Fødsler Sted.
Der anmeldtes ingen Tilfælde af Barsel-feber.

Vuggestuer.

Ved Aarets Udgang stod 24 Vuggestuer under Tilsyn.

Asyler, Børnehaver, Daghem o. l. Institutioner.

Ved Aarets Udgang stod 143 Asyler, Børnehaver og Daghem under Tilsyn.

Private Skoler.

Ved Aarets Udgang stod 18 private Skoler under Tilsyn.

De fleste af disse Institutioner er i Samarbejde med Sanitetslægeassistent Dr. med. Erik Trier blevet inspiceret i Aarets Løb. De hygiejniske og sanitære Forhold har gennemgaaende været tilfredsstillende.

Difterivaccination i Børnehaver.

I Aarets Løb foretoges Difterivaccination med Ramons Difterianatoxin af ialt 2279 Børn i 58 Børnehaver. Der er kun vaccineret i 4 Børnehaver efter 1. September 1941, da Kommunens Difterikampagne startedes.

Undersøgelse med Henblik paa Tuberkulose af Personalet i Børneinstitutionerne.

I Aaret 1941 er der paa Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse foretaget 339 Undersøgelser af Personalet ved Børnehaver, Vuggestuer o. l. Institutioner. Undersøgelserne, der ved positiv Tuberkulinreaktion omfatter Røntgenfotografering, foretages som Regel af Centralstationen. Nyansatte undersøges ved Ansættelsen. Undersøgelsen skal gentages hvert Aar.

Der blev ved disse Undersøgelser fundet 1 Tilfælde af frisk, formentlig smittefarlig Tuberkulose. Vedkommende blev ikke ansat ved den paagældende

Børnehave. Endvidere fandtes hos 7 Personer lettere røntgenologiske Forandringer, der foranledigede Kontrolundersøgelser.

Smitsomme Sygdomme i Børneinstitutionerne.

Ethvert Tilfælde af smitsom Sygdom, der optræder i Asyler, Børnehaver, Dag hjem, Vuggestuer o. l. Institutioner, skal anmeldes til 1. Sanitetslæge, der daglig sender Meddelelserne videre til de forskellige københavnske Hospitalers Børneafdelinger (Børnehospitalet paa Fuglebakken, Dronning Louises Børnehospital, Rigshospitalets Børneafdeling, Sundby Hospitals Børneafdeling, Fru Hermansens Klinik, Blegdamshospitalet og Nørre Hospital).

I Aaret 1941 anmeldtes fra Børneinstitutionerne

885	Tilfælde af Mæslinger,
212	» » Skarlagensfeber,
824	» » Røde Hunde,
860	» » Skoldkopper,
178	» » Kighoste og
1191	» » Faaresyge.

Af epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse anmeldtes 4 Tilfælde, af Difteri 4 og af Børnelammelse 1 Tilfælde. Desuden anmeldtes spredte Tilfælde af Angina, Influenza, Sonnedysenteri etc.

Sanitært Tilsyn med Boliger m. m.

(Meddelt af 2den Sanitetslæge, Dr. med. *Kaj Roholm*).

I Aaret 1941 er der i Samarbejde med Sanitetslægeassistent Dr. med. Erik Trier journalført 302 Sager med 329 Ekspeditioner.

Efter Sundhedsvedtægtens andet Afsnit (Ordning af Afløb m. m.) har der i dette Aar været 1 Sag.

Efter tredje Afsnit (den offentlige Renlighed) har der været 3 Sager.

Efter fjerde Afsnit (Latrinvæsen) har der været 234 Sager.

Efter femte Afsnit (de for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg) har der været 62 Sager.

Endelig har der efter syvende Afsnit (Boliger) været 2 Sager.

	II Ordning af Afløb	III Den off. Renlighed	IV Latrin- væsen	V De for de om- boendes Sund- hed skadelige Anlæg	VII Boliger
1921—30.....	158	7	928	50	151
1931—35.....	5	19	1008	36	60
1936.....	7	1	162	69	11
1937.....	1	7	114	82	5
1938.....	5	4	724	68	6
1939.....	3	3	151	39	2
1940.....	1	3	225	36	2
1941.....	1	3	234	62	2

I ovenstaaende Tabel er tillige for Sammenligningens Skyld vist Forholdene i en Række forudgaaende Aar, idet Tallene for de to første Grupper er angivet som Gennemsnitstal pr. Aar.

Tilsyn med Næringsmidler m. m.

(Meddelt af 3die Sanitetslæge, Dr. P. Grubb Andersen):

Af 3die Sanitetslæge og Assistenten er i 1941 behandlet:

Andragender ang.	Beværtninger	473	(S. V. § 70)
—	- Logishuse	5	(- - 71—80)
—	- Kødudsalg	55	(- - 34 f.)
—	- Høkerforretninger	132	(- - - -)
—	- Vildt- og Fiskeforretninger	59	(- - - -)
—	- Udsalgssteder for Brød og Bagværk	58	(- - - -)
—	- andre Næringsmiddel-Forretninger eller Virksomheder	19	(- - - -)
—	- Drikkevandsbrønde	50	(- 63 og 64)

Fra forskellige Udsalg i Byen er der gennem Sundhedspolitiet til Undersøgelse paa Sundhedskommissionens Laboratorium udtaget Prøver af forskellige Krydderier, Krydderierstatninger, Sennep, Eddike, Mineralvand, Cacao, Chokolade, Kaffe, Kaffeerstatning, Blandingskaffe, The, Honning, Kunsthonning, Spiseolie, forskellige Melsorter, Byggryn, Havregryn, Tørrede Frugter, Frugtkonserves, Gemysekonserves, Tapet, Sukkervarer (Slikpinde, Bolsjer o. lign.), Sukker, Sæbe, Sæbepulver, Vaskemidler, Mayonnaise, Salater, Tændstikker, Emaillerede Kasseroller og Gryder, Pattetolde, Kautsjuklegetøj, farvet Legetøj, Æbler, Pærer, Vin og Frugtvin.

Undersøgelserne har ogsaa i 1941 været præget af den herskende Verdenssituation, og den deraf paa mange Omraader følgende Vareknaphed. Saaledes er der undersøgt talrige forskellige Erstatningsvarer, uden at der i det store og Hele blev fundet Anledning til at foretage videre, ogsaa under Hensyn til den manglende Lovhjemmel for dette Omraade. Forhaabentlig vil der i Medfør af den nye Levnedsmiddellov blive givet faste Regler ogsaa for saadanne Varer.

De i forrige Aar paabegyndte Undersøgelse af Salater og Mayonnaiser for Tilblanding af mineralske Olier blev fortsat. Den 13. Marts 1941 blev der stadfæstet et Tillæg til Sundhedsvedtægtens § 35, idet der tilføjedes et 3. Stykke med følgende Ordlyd:

»Ved Tilberedning af Levnedsmidler, der er bestemt til Forhandling, er det forbudt at anvende mineralske Olier. Det er endvidere forbudt at anvende Raamaterialer, til hvilke der er sat Konserveringsstoffer, saasom Borsyre og Salicylsyre, eller Farvnings- eller Affarvningsmidler, hvis Uskadelighed for Sundheden ikke er fastslaaet.«

Iøvrigt har der i Aarets Løb kun været enkelte Overtrædelser af denne nye Paragraf.

Endvidere er der under 4. Februar 1941 stadfæstet et Tillæg til Sundhedsvedtægtens § 45, idet der efter 1. Stk. tilføjedes følgende Bestemmelse:

»Lokaler, der er bestemt til Udsalgssted for Brød og Bagværk, skal godkendes af Sundhedskommissionen forinden de tages i Brug, saavel første Gang som ved hvert følgende Brugerskifte.

Sundhedskommissionen er berettiget til at tage Spørgsmaalet om Lokalernes Godkendelse op til fornyet Behandling, naar der er forløbet 5 Aar siden sidste Godkendelse.«

og i Sundhedsvedtægtstillægget af 26. August 1933 om Udsalg af Vildt, Fjerkræ m. m. § 1 (Vedtægtens Side 48) tilføjedes efter 1. Punktum følgende:

»ligesom Lokalerne skal anmeldes og paany godkendes før hvert følgende Brugerskifte.

Sundhedskommissionen er berettiget til at tage Spørgsmaalet om Lokalernes Godkendelse op til fornyet Behandling, naar der er forløbet 5 Aar siden sidste Godkendelse.«

Der behandledes 90 Klager over sundhedsskadelige eller forfalskede Levnedsmidler.

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

Der er i Tidsrummet 1. April 1941—31. Marts 1942 udvundet følgende Vandmængder:

Anlægget ved Søndersø og Anlæggene vest for Søndersø.....	9,238,300 m ³
»Kilderne« med Valby Vandværk og Nybølle.....	12,528,830 —
Thorsbro og Taastrup—Valby	10,160,900 —
Marbjerg	955,600 —
Lejre	10,661,500 —
	<hr/>
	43,545,130 m ³
Til Byledninger er ialt indført	43,121,570 m ³
heraf afgivet til Frederiksberg, Gladsaxe Kommune og andre udenbys boende	4,633,680 —
Vandforbruget i København var da i 1941—42	38,487,890 m ³
Det gennemsnitlige Døgnforbrug	105,450 m ³
Døgnforbruget var altsaa 4,05 % højere end i 1940—41.	
Det største Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Onsdag den 25. Juni med	133,590 —
og Leveringen til Frederiksberg m. fl. Forbrugere medregnet fandt Sted Onsdag den 25. Juni med	146,080 m ³
Det mindste Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Torsdag den 25. December med	66,560 —

Med den af statistisk Kontor beregnede Folkemængde for 1941—1942 702,800 bliver Gennemsnitsforbruget pr. Døgn pr. Indbygger 150,04 Liter.

Vandforbruget var:

Aar	Millioner m ³ aarlig	m ³ daglig	Liter daglig pr. Individ
1900	11,31	31,000	86,52
1905.....	14,26	39,060	102,70
1910.....	19,70	53,980	117,40
1915.....	22,18	62,270	124,36
1920.....	23,85	65,350	116,28
1925.....	30,26	82,890	141,14
1930.....	35,59	97,499	158,53
1935.....	44,05	120,360	181,74
1940.....	36,99	101,350	144,58
1941.....	38,49	105,450	150,04

Af det ovennævnte Forbrug i København er 15,230,648 m³ betalt efter Rumfang og omfatter Vand til Næringsbrug, Stats- og Kommuneinstitutioners Vandforsyning, samt noget Vand til Husbrug.

Det Forbrug til Klosetskylning, der er maalt gennem særlig Maaler, har i 1941—42 udgjort 8,621,542 m³.

De kemiske og bakteriologiske Undersøgelser af Vandet er fortsat som tidligere gennem Sundhedskommissionens Laboratorium.

De bakteriologiske Undersøgelser fra de forskellige Indvindingsanlæg og Filtre samt fra Taphaner i Byens forskellige Kvarterer har givet samme tilfredsstillende Resultater som i de tidligere Aar.

Tilsyn med smitsomme Sygdomme etc.

(Meddelt af fungerende 4de Sanitetslæge *Johs. Nielsen.*)

I Aaret 1941 steg Antallet af epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse betydeligt saavel i Forhold til 1940 som de foregaaende Aar, idet der optraadte 60 Tilfælde nogenlunde jævnt fordelt over hele Aaret, saa om nogen Epidemi var der saaledes ikke Tale.

I Modsætning til foregaaende Aar optraadte der 29 Tilfælde af akut Børnelammelse i Maanederne August—December.

Sidst i November Maaned optraadte en større Anginaepidemi i Københavns umiddelbare Nærhed, og paa Grund af de særlige Omstændigheder blev ogsaa København medinddraget.

Smitten udgik fra en Ko med Yverbetændelse, hvis Mælk behandlede og distribueredes fra Gladsaxe Mejeri. Af den nærmere Undersøgelse fremgik, at Koen var inficeret af en Malker, der havde en bulden Finger og tillige var angreben af Angina.

Da Gladsaxe Mejeri leverer Mælk til flere Udsalgssteder her i Byen, udviklede der sig en eksplosionsagtig Anginaepidemi grupperet omkring disse Udsalgssteder. Epidemien var meget ondartet og foraarsagede ikke saa faa Dødsfald.

Af de øvrige smitsomme Sygdomme optraadte navnlig Kolerine i usædvanligt stort Antal i Maanederne Juli—September. Ogsaa Faaresyge og røde Hunde havde stor Udbredning.

Takket være Kampagnen for Vaccination mod Difteri er denne Sygdom i København nu ved at blive en Sjældenhed.

Som i tidligere Aar føres nøje Kontrol med Tyfus- og Paratyfusbacilbærere ved Hjælp af et særligt Kartotek, som rummer alle friske Tilfælde, Observations-tilfælde og Bacilbærere.

Undersøgelserne af Vandet fra Badeanstalter og Badestrande samt visse andre Punkter langs Kysten er regelmæssigt fortsat i Maanederne Juni—September.

Desuden er der behandlet de sædvanlige Sager, der mest har drejet sig om Forebyggelse af smitsomme Sygdommes Udbredelse ved Fjernelse eller Isolering af Personer beskæftigede med Næringsmidler; der er saaledes nedlagt Forbud mod, at 2 Personer lidende af smittefarlig Lungetuberkulose handlede med henholdsvis Frugt og Is.

Den vederlagsfrie ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Den i Henhold til Lov af 30. Marts 1906 indførte vederlagsfrie Behandling af Kønssygdomme paa de kommunale Klinikker af de visiterende Læger har i 1941 været søgt af 4,689 nytilkomne Patienter mod 4,133 i 1940, 4,554 i 1939, 4,871 i 1938, 5,241 i 1937, 5,024 i 1936, 4,447 i 1935, 3,654 i 1934, 3,215 i 1933, 3,207 i 1932 og 3,414 i 1931. Af Patienterne var 2,907 Mænd, 1,758 Kvinder og 24 Børn under 15 Aar.

For *Syphilis* behandlede ialt 272, hvoraf 60 ikke tidligere var anmeldte. Af Tilfældene var 126 Mænd og 146 Kvinder.

For *Gonorrhoe* behandlede ialt 2,616 hvoraf 2,389 nye Infektioner diagnosticeret paa Klinikkerne, medens det i 227 Tilfælde drejede sig om Tilfælde diagnosticeret andetsteds. Af Tilfældene var 1,677 Mænd og 939 Kvinder.

For *veneriske Saar* behandlede ialt 7 nytilkomne Patienter, der alle var Mænd. 1,794 nytilkomne Patienter har været til Observation for venerisk Sygdom, som ikke konstateredes. Af disse var 1,097 Mænd, 673 Kvinder og 24 Børn.

Der er indgaaet Anmeldelse om 701 Patienter, der er udeblevet fra Behandlingen for venerisk Sygdom. Anmeldelserne er af 4. Sanitetslæge videre sendt henholdsvis til de kommunale Klinikker, til Sædelighedspolitiet her i Byen eller til Embedslæger i Provinsen.

Sundhedskommissionens Desinfektionsanstalt.

Der blev i Aaret 1941 udført:

- A. 690 Desinfektioner for offentlig Regning.
 B. 150 — — — ubemidlede.
 C. 81 — — — privat Regning.

Ialt 921 Desinfektioner

Disse fordeler sig saaledes:

Boligdesinfektioner alene	164
Effektdesinfektioner alene	509
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficeret med Damp.....	196
Persondesinfektioner	52

Ialt 921

Desinfektionsstationen i 1941.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning							B. Desinfektioner for Ubemidlede			C.* Desinfektioner for privat Regning			
		Tyfus	Difteri	Skarlagensfbr.	Tuberkul.		Fnat	Forskll. Sygd.	Kræft	Utøj	Forskll. Sygd.	Kræft	Rosen	Forskll. Sygd.	Tuberkulose C.
					Dødsfald	Flytning									
Januar	82	»	»	»	8	50	»	»	1	13	»	»	»	8	2
Februar	84	1	»	»	7	60	»	»	»	14	»	»	»	»	2
Marts	93	»	»	»	5	64	»	2	»	16	»	»	»	2	6
April	82	»	»	»	6	51	»	»	»	11	1	»	»	4	1
Maj	90	»	»	»	8	56	»	»	2	14	»	»	»	2	8
Juni	57	»	»	»	10	32	2	»	1	5	»	»	»	6	1
Juli	62	»	»	»	2	44	»	»	1	7	»	»	»	6	2
August	58	»	»	»	1	47	»	»	»	5	»	»	»	1	4
September ..	70	»	»	»	5	52	»	»	»	8	»	»	»	2	3
Oktober ...	84	»	»	»	6	60	»	1	»	13	»	1	»	2	1
November...	67	1	1	»	1	39	»	1	2	14	»	1	»	»	7
December...	92	2	1	1	3	60	»	»	1	15	»	»	»	5	4
Ialt ...	921	4	2	1	62	615	2	4	8	141	1	2	»	38	41

*) Desinfektion efter Tuberkulose for Private og Statens Hospitaler og Stiftelser, udføres kun paa C-Begæringer

**Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte
Maaned i Aaret 1941.**

Maaned	Antal			
	Begæringer	Effektdes- infektioner Kbm.	Boligdesinfektioner	
			Fast Formalin Kbm.	Kresolvand Kbm.
Januar	82	59,3	2010	»
Februar	84	65,3	2340	»
Marts	93	75,1	3580	30
April	82	61,7	2550	200
Maj	90	82,2	2960	10
Juni	57	49,7	1270	390
Juli	62	62,8	1090	10
August	58	48,4	1500	»
September	70	63,7	1730	»
Oktober	84	70,9	2190	320
November	67	63,8	1120	310
December	92	87,8	2090	10
Ialt...	921	790,7	24430	1180

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1940 og 1941.

Sygdomme	1940		1941	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfek- tioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfek- tioner
Tyfus	3	0,4	3	0,3
Difteri	1	0,1	2	0,2
Scarlatina	7	0,8	1	0,1
Tuberkulose ved Dødsfald	55	6,2	62	6,7
Tuberkulose ved Flytning	604	68,2	615	66,8
Smitsom Hjerne- og Rygmarvsbetænd.	2	0,2	0	0,0
Kræft	11	1,3	10	1,1
Fnat	5	0,6	2	0,2
Lungebetændelse	1	0,1	0	0,0
Rosen	1	0,1	0	0,0
Kønssygdomme	0	0,0	1	0,1
Børnelammelse	0	0,0	2	0,2
Utøj	94	10,8	141	15,3
Forskellige Sygdomme	56	6,3	41	4,5
Tuberkulose udført efter C. Begæring.	45	5,1	41	4,5

Ved Boligdesinfektionerne anvendtes 360 Gange Desinfektion med Formaldehyddampe, og desinficeredes 547 Værelser, 127 Entreer, 137 Køkkener, 117 W.C.-Rum, 5 Badeværelser og 10 Kontorlokaler.

Der blev anvendt Afvaskning med Kresolvand ved Desinfektion af 98 W.C.-Rum, 93 Haandvaske, 4 Pissoirer og 1 Udhus.

Der blev desuden anvendt Svovldioxyd ved Desinfektion af 2 Børnehaveværelser og 1 Fængselscelle.

De ovennævnte 52 Persondesinfektioner omfattede 961 Personer.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 25,980 Kbm., heraf desinficeredes 24,430 Kbm. med Formaldehyddampe og 1180 Kbm. med Kresolvand og 370 Kbm. med Svovldioxyd. Ved Formaldehyddesinfektionerne desinficeredes 12,410 Kbm. ved Brug af nye Haandlamper og 12,020 ved Brug af brugte Haandlamper.

De i Desinfektionsanstalten paa Blegdamshospitalet desinficerede Effekter havde et Kubikindhold af 790,7 Kbm.

I det ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 2 Elever: 1 fra Køge og 1 fra Randers.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor.

(Meddelt af Overingeniør, Dr. Holger Schmidt).

Københavns Boligtilsyn, der indtil videre fungerer som Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor, har i 1941 behandlet 397 Sager, der fordeler sig saaledes:

Dispensationer og Andragender vedrørende Sundhedsvedtæg- tens § 17.....	197
Sager vedrørende for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg.	8
» » forskellige tekniske Forhold ved Virksom- heder og Forretninger med Næringsmidler.....	13
Sundhedskommissionssager overført til Boligkommissionen ..	13
	Ialt 231

De øvrige 166 behandlede Sager fordeler sig over Sundhedsvedtægtenes forskellige Afsnit, som det fremgaar af nedenstaaende Tabel.

	Henlagt uden Paatale	Ordnet ved Overenskomst	Tilhold afsagt	Forespørgsel rettet til		
				Bygningsvæsenet	Stadsingeniørens Direktorat	Brandvæsenet
Vandindtrængen og Afløbsforhold. S. V. §§ 10—12	0	13	10	1	17	0
Offentlig Renlighed m.m. S.V. §§ 15-16	0	5	1	1	1	1
Ulemper af Støj. S. V. § 24	20	17	7	1	0	0
Ulemper af ilde Lugt. S. V. § 24.....	26	16	4	3	0	0
Ulemper af Støv. S. V. § 24.....	2	1	0	0	0	0
Ulemper af Røg og Sod. S.V. § 28 ..	27	13	4	11	0	1
Ialt...	75	65	26			

Aarsberetning fra Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Bekæmpelse af Skadedyr. 1941—42.

(Meddelt af cand. mag. K. E. Stubbe Teglbjærg.)

Ved Kontrollen med Rottebekæmpelsen har været beskæftiget 1 Overkontrollør og 6 Kontrollører. Der er foretaget et løbende Eftersyn, idet samtlige Ejendomme i Kommunen er besøgt mindst een Gang. Der er herunder paatalt Mangler ved ialt 4985 Ejendomme, af hvilke 338 viste sig at være befængt med Rotter. I Villakvartererne paataltes især, at Kompostbunker var henlagt op ad Hegnet, idet det har vist sig, at denne Anbringelsesmaade skaber Tilhold af Rotter; det kræves derfor, at Bunkerne skal anbringes paa en saadan Maade, at der er fri Passage rundt om dem. Iøvrigt paataltes som tidligere væsentlig manglende eller

ituslaaede Kælderruder, utilstrækkeligt sikrede Skure og Mangler ved Skarnbeholderne. Der indgik 122 Klager over Rotteplage eller manglende Rottesikring, men af disse viste 14 sig at være uberettigede. I 18 Tilfælde klagedes der med Grund over Mus i Beboelseslejligheder.

Der har været afholdt 2 Rottekampagner i Tiden ^{15-30/4} og ^{1-15/11} 1941. Kampagnerne afholdtes samtidig med Kampagnerne i Sjællands øvrige Kommuner og tilrettelagdes af Udvalget for Rotteudryddelse i Københavns Amtsrådskreds. Der krævedes under Kampagnerne udlagt Gift i alle Ejendomme, uanset om der fandtes Rotter, og det kontrolleredes ved Stikprøver, om Paabudet blev overholdt. Endvidere agiteredes der ved Plakater paa Plakatsøjler, Opslagstavler og i Sporvogne, ved Avisartikler og Radioforedrag. Kontrollen med Giftudlægningen viste, at Paabudet fulgtes i langt højere Grad end i 1940.

Rotteudryddelsen i Kommunens egne Ejendomme er udført af 2 Giftudlæggere under Overkontrollørens og Kontorlederens Tilsyn. Foruden Giftudlægning i alle kommunale Ejendomme (Beboelsesejendomme, Skoler og andre offentlige Bygninger, Parker, Lossepladser etc.) under Kampagnerne er der foretaget regelmæssige Eftersyn af de Ejendomme, hvori der i Aarets Løb er fundet Rotteangreb, samt udlagt Rottegift i alle de Tilfælde, hvor der er indløbet Klager over Rotteplage. Den energiske Bekæmpelse i Parker, Pladser, Lossepladser etc. med Calciumcyanid-tabletter har frugtet saa godt, at disse Arealer nu er fri for Rotter. Til Rotteudryddelse er desuden anvendt et godkendt Strandløgspræparat og i enkelte Tilfælde et Thalliumpræparat.

Vandklosetter.

Ifølge Meddelelse fra Stadsingeniørens Direktorat udgjorde Antallet af installerede Vandklosetter m. m.:

Installeret indtil ^{31/12}	Eldre By			Indlemmede Distrikter			Hele Byen		
	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagningskummer	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagningskummer	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagningskummer
1905	21335	1005	312	105	4	5	21440	1009	317
1915	68611	2245	410	4661	57	34	73272	2302	444
1916	71787	2350	415	5747	69	34	77534	2419	449
1917	75690	2378	414	7694	80	38	83384	2458	452
1918	79800	2392	412	8969	119	38	88769	2511	450
1919	83071	2399	444	9641	119	36	92712	2518	480
1920	85074	2430	433	11015	119	36	96089	2549	469
1921	89736	2638	420	13242	170	37	102978	2808	457
1922	92995	2707	449	14805	202	37	107300	2909	486
1923	95382	2815	481	16333	241	37	111715	3056	518
1924	96428	2814	481	18821	241	37	115249	3055	523
1925	103225	2782	476	20888	300	36	124113	3082	512
1926	107149	2754	501	22894	303	36	130043	3057	537
1927	115057	2652	509	28748	354	36	143805	3006	545
1928	118677	2574	508	31675	360	36	150352	2934	544
1929	123034	2508	501	34063	323	38	157097	2831	539
1930	128571	2414	500	39267	354	38	167838	2768	538
1931	133558	2300	501	45039	347	37	178597	2647	538
1932	137371	2194	496	51374	362	38	188745	2556	534
1933	140957	2158	495	55568	381	38	196525	2539	533
1934	146030	2116	501	63983	420	52	210013	2536	553
1935	150355	1999	522	73585	391	53	223940	2390	575
1936	153890	1920	524	79317	388	54	233207	2308	578
1937	157156	1895	526	85431	330	56	242587	2225	582
1938	161179	1750	529	90092	330	67	251271	2080	596
1939	163865	1625	535	98205	382	68	262070	2007	603
1940	165016	1605	538	104670	324	70	269686	1929	608
1941	164047	1565	535	108200	327	73	272247	1892	608

Beretning om Københavns Sundhedskommissions Dyrlægers Virksomhed i Aaret 1941.

(Meddelt af Overdyrlæge *H. Hansen*, Laboratorieforstander, Dyrlæge *E. Mejlbo* og Dyrlægerne *K. Seidel* og *O. Winther*).

Sundhedskommissionens Dyrlægers Virksomhed omfatter Tilsyn med Forhandling i København af Mælk, Kød og andre Næringsmidler af animalsk Oprindelse; desuden udøves konsultativ Virksomhed for Sundhedskommissionen ved Behandling af Sager, der kræver veterinærsagkyndig Udtalelse og Bistand, saasom Indretning af Stalde, Andragender om Indførsel af Kødvarer fra Udlandet o. a. m.; yderligere foretages Undersøgelse af de animalske Næringsmidler, der af private, fordi de formenes utjenlige til Menneskeføde, indleveres til Sundhedspolitiet til Undersøgelse.

Sundhedskommissionens Dyrlæger har følgende Personale: en Overdyrlæge og tre Dyrlæger. Afdelingen har Kontor- og Kontorpersonalefællesskab med Stadslæggen. Til Afdelingen er knyttet: Sundhedskommissionens Laboratorium, Afdeling for Undersøgelse af Kød, Mælk m. m. med følgende Personale: en Laboratorieforstander, der er Dyrlæge, endvidere to Dyrlæger samt en mandlig og tre kvindelige læge Medhjælpere.

Der samarbejdes i det daglige Arbejde med Sundhedspolitiets Personale, af hvilket 1 Politiaffluent, 1 Overbetjent og 5 Politibetjente er beskæftigede ved Tilsynet med Forhandling af Mælk, og 2 Overbetjente og 8 Politibetjente er beskæftigede ved Tilsynet med Forhandling af Kød. Foruden det rent politimæssige Arbejde, Afhøringer, Rapportskrivning til Retten o. s. v., udfører Sundhedspolitiets Betjente de almindelige Prøveudtagninger og medvirker desuden ved Arbejdet med Efter-syn af de Virksomheder, hvor Næringsmidler af den omhandlede Art tilvirkes, opbevares og forhandles.

A.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

Den Mælk og Fløde, der indføres i København*), hidrører hovedsagelig fra Kvægbesætninger paa Sjælland og Lolland-Falster, men ogsaa fra Bornholm sendes Mælk og navnlig Fløde fra ca. 20 Kvægbesætninger.

Mælken og Fløden, der indføres i København, sendes dels direkte fra Produktionsstederne til herværende Bymejerier, dels gennem udenbys beliggende Andels- og Privatmejerier som saakaldt Suppleringsmælk. Suppleringsmælken skaffer Bymejerierne sig dels ved privat Overenskomst med de leverende Mejerier, dels gennem en særlig en gros Forretning, De sjællandske Mejeriers Mælkeudvalg.

Yderligere tilføres der Byen Mælk fra ca. 30 i den nærmeste Omegn beliggende mindre Mejerivirksomheder, som modtager Mælken fra et Faatal Kreaturbesætninger i Mejeriets nærmeste Opland, og som selv kører Mælken til Staden og forhandler denne dels en gros, dels en detail (Mælkeforpagtere).

Det Antal Kvægbesætninger, hvorfra der indføres Sødælk, Fløde, Skummetmælk og Kærnemælk, kan, som det er anført i nedenstaaende Skema, deles i to Grupper, nemlig de, som har leveret Mælk hele Aaret, og de, som kun periodevis, navnlig ved Højtiderne Jul og Paaske, ved hvilke Lejligheder særlig Indførselen af Fløde tiltager, har været i Leverance.

Af det samlede Antal Kvægbesætninger har 20 med et Koantal af ca. 1800 leveret Børnemælk og 13 med et Koantal af ca. 1100 leveret Jerseyælk.

* Ved København skal her forstås København, Frederiksberg og delvis ogsaa Gentofte Kommune.

*Antal Kvægbesætninger, hvorfra Mælk har været indført
til København i 1941.*

Form for Leverance	Antal Kvægbesætninger	Antal Køer
Helaarlig	4667	72862
Periodisk	856	9202

Den 1. December 1941 traadte Mælkeordning for Storkøbenhavn i Kraft, hvorved et stort Antal Mejerier blev nedlagt, og det har derfor ikke været muligt at fremskaffe Oplysninger om den Form hvorunder Forhandlingen af de forskellige Mælkesorter har fundet Sted i København i Aaret 1941.

Nedenstaaende Skema angiver den daglige Indførsel af Mælk ved Mælkeordningens Ikrafttræden:

Sødmælk	kg.:.....	254,347
Børnemælk	-	8,125
Jerseymælk	-	4,175
Fløde omregnet til Sødmælk	-	60,815
Kærnemælk	-	7,339
Skummetmælk	-	7,705

De for Indførsel og Forhandling af Mælk i København gældende Bestemmelser findes i Tillæg af 30. Oktober 1930 til Københavns Sundhedsvedtægt af 4. November 1918, §§ 48—62 incl., samt i Justitsministeriets Anordning Nr. 273 af 22. Oktober 1925 om, hvad der maa forhandles som Mælk, Fløde o. l.

Disse Bestemmelser er ved et Tillæg af 24. Juli 1934 til Sundhedsvedtægten blevet suppleret med Bestemmelser, der stiller Krav om, at al raa Mælk og Fløde fra 1. November 1935 skal hidrøre fra Besætninger, der har bestaaet Tuberkulinprøven, og at dette Forlangende fra den 1. November 1938 gælder al Mælk og Fløde m. m., der indføres her i Staden, uanset om Mælken m. m. forhandles i raa eller varmebehandlet Tilstand.

Endvidere kræves i Tillæget, at fra 1. November 1938 skal al Mælk og Fløde m. m., herunder ogsaa Skummetmælk og Kærnemælk, der indføres og forhandles, hidrøre fra Kvægbesætninger, der staar under Dyr lægekontrol i H. t. Sundhedsvedtægtens Bestemmelser herom.

I Tilslutning til dette Sundhedsvedtægtstillæg af 24. Juli 1934 er der af Sundhedskommissionen den 2. September 1935 udstedt en Bekendtgørelse angaaende Godkendelse af de tuberkuloserensede Kvægbesætninger og Forskrifter om Transport m. m. af Mælken fra disse Besætninger.

Kontrollen

med Overholdelsen af de Bestemmelser, der er gældende for Indførsel og Forhandling af Mælk og Fløde m. m. i København, kan deles i to Hovedopgaver, nemlig: »Kontrollen med Mælkens Produktion« og »Kontrollen med Mælkens Forhandling«.

1) Kontrollen med Mælkens Produktion.

Denne Kontrol omfatter dels det i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, omhandlede maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres

til København som Sødmealk, eller hvis Mælk benyttes til Fremstilling af Fløde, derunder ogsaa Eksportfløde, dels det i Sundhedsvedtægtens § 52 omhandlede 2 Gange maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres til København som Børnemælk, og yderligere omfatter denne Kontrol de af Sundhedspolitiet foretagne Eftersyn af Mejerivirksomheder, der indsender Mælk m. m. til København, samt den af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Efterkontrol i saavel Kreaturbesætninger som Mejerivirksomheder.

De maanedlige Dyr lægeeftersyn foretages af ca. 128 Dyr læger, af hvilke et Faatal, 3, er ansatte ved de store Mælkeforsyninger, medens de øvrige er lokalt praktiserende Dyr læger.

Ved den maanedlige Kontrol med Kvægbesætningerne foretages en nøje Undersøgelse af hver enkelt Ko i Besætningen, særlig indgaaende af alle i Øjeblikket malkende Køer, og desuden inspiceres Staldforhold, Foder og Malkeredskaber, og naar Tilsynet foretages under Malkningen, paases det, at denne udføres paa tilbørlig Maade og i Overensstemmelse med de herfor givne Regler.

I Tilslutning til Eftersynet udfærdiges af Dyr lægen en Attest, paa hvilken det anføres, hvilke eventuelt syge Dyr der er fundet, hvad disse Dyr lider af, og hvad der er beordret med Hensyn til disse Dyrs Isolation og deres Mælk. Yderligere anføres paa Attesterne de eventuelt forefundne Overtrædelser af de for Produktion af Mælk til København gældende Bestemmelser.

Disse Attester indsendes maanedsviis til Sundhedskommissionens Sekretariat af de her i Byen værende Modtagere af Mælk og Fløde.

Paa Grundlag af de i Tidsrummet fra 1. Januar til 31. December 1941 udstedte Dyr lægeattester fremgaar, at det paa Grund af Sygdom, i kortere eller længere Tid, har været forbudt at levere Mælken til København fra et større Antal Køer.

De paa Dyr lægeattesterne opførte Lidelser grupperer sig maanedsviis saaledes som fremgaar af nedenstaaende Skemaer, til hvilke skal bemærkes, at Antallet af anmeldte Sygdomstilfælde ikke er det samme som Antallet af Køer, der har været syge, idet talrige Køer har været syge gennem længere Tid og derfor mere end een Gang indgaar i Skemaet.

Antal anmeldte Sygdomstilfælde 1941.

I. De helaarlig leverende Kvægbesætninger.

Maaned	Liagnosticerede Lidelser						Mistænkt for			Ialt
	Tuberkulose	Yver-Tuberkulose	Andre Yver-Sygdomme	Patte-Sygdomme	Bør-Sygdomme	Andre Sygdomme	Tuberkulose	Yver-Tuberkulose	Andre Sygdomme	
Januar	»	»	1853	12	40	16	»	»	1	1923
Februar	»	»	1944	12	57	14	»	»	»	2027
Marts	»	»	2202	7	53	17	»	»	1	2280
April	»	»	2446	6	63	19	»	»	1	2535
Maj	»	»	2622	18	51	12	»	»	»	2703
Juni	»	»	2325	15	16	9	»	»	»	2365
Juli	»	»	2467	22	22	8	»	»	»	2519
August	»	»	2577	27	22	10	»	»	»	2636
September	»	»	2637	20	21	2	»	»	»	2680
Oktober	»	»	2643	10	34	10	»	»	1	2698
November	»	»	2426	9	26	6	»	»	»	2467
December	»	»	2181	14	27	8	»	»	»	2230
Ialt	»	»	28323	172	432	131	»	»	4	29062

II. De periodevis leverende Kvægbesætninger.

Maaned	Diagnosticerede Lidelser						Mistænkt for			Ialt
	Tuberkulose	Yver-Tuberkulose	Andre Yver-Sygdomme	Patte-Sygdomme	Bør-Sygdomme	Andre Sygdomme	Tuberkulose	Yver-Tuberkulose	Andre Sygdomme	
Januar	»	»	112	1	»	2	»	»	»	115
Februar	»	»	117	2	»	2	»	»	»	124
Marts	»	»	153	3	1	1	»	»	»	158
April	»	»	150	2	4	»	»	»	»	156
Maj	»	»	138	»	3	»	»	»	»	141
Juni	»	»	109	1	»	2	»	»	»	112
Juli	»	»	103	4	1	2	»	»	»	110
August	»	»	134	2	1	2	»	»	»	139
September	»	»	155	3	»	2	»	»	»	160
Oktober	»	»	121	»	4	»	»	»	»	125
November	»	»	92	»	2	»	»	»	»	94
December	»	»	65	1	»	»	»	»	»	66
Ialt...	»	»	1449	19	18	14	»	»	»	1500

I de Tilfælde, hvor *de kontrollerende Dyrlæger* har paaført Attesterne Bemærkninger om Fejl og Mangler med Hensyn til Overholdelsen af de for Indførelsen af Mælk til København gældende Bestemmelser, er Attesterne almindeligvis blevet tilbagesendt de respektive Mejerier med Anmodning om at foranledige de af Dyrlægerne ved Eftersynene paatalte Fejl m. m. rettede og ny Attest indsendt i Løbet af 8—14 Dage. — I en Del Tilfælde har Dyrlægernes Attestbemærkninger foranlediget, at særligt Eftersyn er foretaget af Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Af *Sundhedskommissionens Dyrlæger* er der ialt i 1941 foretaget 834 Eftersyn af Kvægbesætninger og Mejerivirksomheder, nemlig:

404	Eftersyn af Mejerier og Flødefabrikker,
430	— - Kvægbesætninger, deraf
96	— - Børnemælksbesætninger og
14	— - Jersey-mælksbesætninger.

Af Kvægbesætningerne havde:

180	et Koantal af 50 og derover,
162	- — - 10—49 og
88	- — - 1—9.

Ved disse Eftersyn er der i et Antal Tilfælde konstateret Forhold, som var i Strid med de for Indførelse af Mælk til København gældende Bestemmelser.

De konstaterede Fejl og Mangler har angaaet saavel Renholdelse som Vedligeholdelse af Redskaber og Lokalteter, uheldige Staldforhold, mangelfuld Renholdelse og Klipping af Køer samt Overtrædelse af de for Malkarbejdets rette Udførelse givne særlige Bestemmelser.

De som Følge af Eftersynene fremkomne Sager behandles paa den Maade, at Ejeren i direkte Tilslutning til Eftersynet modtager en skriftlig Meddelelse om, hvad der vil være at rette for at faa Forholdene bragt i Orden i Henhold til de givne Bestemmelser; dernæst underrettes de respektive Mejerier og kontrollerende Dyrlæger om Eftersynene og, hvad der derved er konstateret, og anmodes om paa den givne Foranledning at paase, at de paatalte mangelfulde Forhold rettes, samt at Bemærkning herom paaføres Attesten for næste Eftersyn.

I særlige Tilfælde kræves indsendt Ekstraattest, og i Tilfælde, hvor Mangerne har været væsentlige eller ikke trods gentagne Forsøg har været til at faa rettede, nedlægges Forbud i kortere eller længere Tid mod Indsendelse af Mælk til København fra de paagældende Besætninger. Der har i 1941 været nedlagt Forbud i 8 Tilfælde.

En Del af de af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Eftersyn har været foranlediget af de foretagne Smuds- og Kimtalsundersøgelser. I de Tilfælde, hvor der er konstateret stort Smuds- eller stort Kimindhold i de undersøgte Prøver, er Forholdet blevet rettet efter skriftlig Henvendelse til Ejer, Mejeri og kontrollerende Dyr læge — eventuelt som anført i Forbindelse med herfra foretaget Eftersyn.

Yderligere skal vedrørende de af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Eftersyn tilføjes, at der ved Eftersynene er blevet »udsat« fra Mælkeleverance 711 Køer paa Grund af Yver-, Bør- og andre Lidelser.

Disse Udsættelser af Køer har foranlediget mikroskopiske Undersøgelser af Sekretet, dels for at underbygge den kliniske Diagnose, der betinger »Udsættelse fra Leverance«, dels for at understøtte den kliniske Undersøgelse, naar Tidspunktet for Helbredelse menes at være indtraadt, saaledes at fornyet Mælkeleverance kan finde Sted.

I Tilslutning til Omtalen af Besætningskontrollen m. m. skal tilføjes, at 34 Mejerier indenbys og udenbys i 1941 har søgt om og faaet godkendt 137 Besætninger med 1100 Køer til Salg af Mælk og Fløde m. m. i Anledning af Bestemmelsen om, at Mælk og Fløde fra $\frac{1}{1}$ 1939 skal hidrøre fra Besætninger, der har bestaaet Tuberkulinprøven.

Desuden er 856 Besætninger med tilsammen 9,202 Køer i 1941 godkendt til periodisk Leverance af Mælk m. m. til København.

Angaaende de af *Sundhedspolitiets Betjente* foretagne Eftersyn af Mejerier, hvorfra indsendes Suppleringsmælk og Fløde, skal anføres, at der i 1941 ialt er foretaget 247 Eftersyn af 109 Mejerier, 30 Mælkeforpagtere og 10 Flødefabrikker.

Eftersynene gaar væsentlig ud paa at kontrollere, om den indsendte Mælk eller Fløde hidrører fra Besætninger, der staar under Dyr lægekontrol, som anført i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, og om det Antal Køer, der kontrolleres, kan yde det daglig indsendte Kvantum Mælk m. m., men desuden paases Orden, Renlighed og Vedligeholdelse af Lokalteter og Redskaber. Paa Virksomheder, hvor Mælk og Fløde tappes paa Flasker, paases ogsaa, om Flaskerensningen er fyldestgørende.

I 59 Tilfælde er forefundet Mangle med Hensyn til Lokaler og Redskaber.

2) Kontrollen ved Mælkens Forhandling.

Dette Arbejde omfatter dels Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier i København, dels Laboratorieundersøgelse af indkøbte og indleverede Mælkeprøver, for hvilket der redegøres i Laboratoriets Beretning, der er anført Side 45.

Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier.

Der er i 1941 dels af Sundhedspolitiets Betjente, dels af Sundhedskommissionens Dyr læger til ubestemte Tider foretaget ialt 4675 Eftersyn af 45 Mejerier, ca. 2600 Mælkeudsalg og ca. 300 Detailvogne, og ved disse Eftersyn er der i 37 Tilfælde forefundet Mangle med Hensyn til Vedligeholdelse af Lokaler m. m.

Der fandtes i København ved Udgangen af 1941: 14 Kostalde med ialt 105 Køer. Kostaldene i den indre By er Handelsstalde, fra hvilke der ikke forhandles Mælk, men fra Kvægbesætningerne i de indlemmede Distrikter forhandles Mælken til Mejeri. Endvidere fandtes der 11 Svinestalde med ialt 1247 Svin.

Endvidere har Afdelingen foranlediget af Handelsministeriets Bekendtgørelse af $19/8$ 40 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. behandlet 448 Sager i 1941 angaaende Oprettelse eller Overdragelse af Mælkeudsalg.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Mælkekontrollen i 1941 er der i 562 Tilfælde forefundet Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens forskellige Bestemmelser, heraf har Sundhedskommissionen henvist 412 Sager til retslig Afgørelse.

Disse Sager har bl. a. drejet sig om:

Overtrædelse af Tillæg af 30. Okt. 1930 og 24. Juli 1934 til Københavns Sundhedsvedtægt af 4. Nov. 1918, Sundhedskommissionens Bekendtgørelse om den fremtidige Forhandling i København af raa Sødsmælk og raa Fløde af 2. Sept. 1935, Storkøbenhavns kommunale Mælkeudvalgs Bekendtgørelse af $14/8$ 40, cfr. Handelsministeriets Bekendtgørelse af $19/8$ 1940, cfr. Lov Nr. 415 af $15/8$ 1940 samt Handelsministeriets Bekendtgørelse af $29/1$ 41 om Forhandling af Standard-Sødsmælk i Storkøbenhavn, Købstæderne m. v	
§ 34: Urenlighed i Udsalgssteder, forbudte Lokaler.....	2 Tilfælde
§ 49, 2. og 3. Stk.: Indførsel af ukontrolleret Mælk og Fløde....	4 —
§ 49, 2. Stk. (Reglerne): Mangler i Kostalde m. m.....	2 —
§ 51, cfr. § 55: Vand i Mælk heraf 11 Udsalgsprøver.....	22 —
§ 51: For ringe Fedtindhold i Sødsmælk.....	54 —
Bekg. af $29/1$ 1941. Standard Sødsmælk, for højt Fedtindhold	55 —
§ 51: For ringe Fedtindhold i Fløde.....	51 —
Bekg. af $19/11$ 1940. For højt Fedtindhold i Fløde	28 —
§ 51: For ringe Fedtindhold i Børnemælk.....	4 —
§ 51: — — — — Jersey-mælk	7 —
§ 53: Eksportfløde ikke steril.....	1 —
§ 53: Mangelfuld Deklaration	6 —
§ 53: Overtrædelse af Pasteuriseringsbestemmelserne.....	72 —
§ 53: Ulovlig Behandling af Mælk.....	2 —
§ 54: For ringe Tørstofmængde i Kærnemælk.....	23 —
§ 56: Sur Mælk (Fløde), Smuds i Mælk (Fløde).....	20 —
§ 57: Omhældning af Mælk (Fløde) paa Gader, Veje m. m.....	1 —
§ 57: Mangelfuld Afsvaling af Mælk (Fløde) i Udsalgssteder....	6 —
§ 57: Mangelfuld rengjorte Flasker	2 —
§ 58: Køkkenaffald m. m. sammen med Mælk paa Vogne.....	12 —
Bekg. af $19/8$ 1940 § 5. Ulovlige Varer sammen med Mælk	138 —
Sundh.komm. Bekg. af $2/8$ 1935: Omhældn. af raa Mælk i Udsalg	5 —
— — — — — : Benyttelse af samme Apparat-	
system for ren og ikke ren Mælk.....	1 —
§ 3 i Bekendtgørelse af $19/8$ 1940.....	5 —
§ 6 i — — — —	28 —
§ 7, 2. Stk. i — — — —	2 —
§ 10 i — — — —	1 —
Overtrædelse af Næringsloven	3 —
Storkøbenhavns komm. Mælkeudvalgs Bekg. af $14/8$ 1940 an-	
gaaende Priser og Højesterabatter	5 —

Af de til Retten henviste Sager er der i 14 Tilfælde meddelt Advarsel for Overtrædelse af Sundhedsvedtægten.

De samlede Bødebeløb for Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens Bestemmelser m. m. angaaende Mælk m. m. i 1941 beløb sig til 24,705 Kr.

B.*Tilsyn med Handel med Kød, Kødvarer, Pølser o. l.*

Tilsyn med Slagter- og Viktualieforretninger, Undersøgelser af Pølser m.m.

Der er i 1941 af Sundhedspolitiets Betjente, i nogle Tilfælde i Forbindelse med Sundhedskommissionens Dyr læger, foretaget 30,948 Eftersyn hos Slagtere og Høkere samt Vildt- og Fiskehandlere, nemlig henholdsvis 8,656, 18,529 og 3,763 Eftersyn.

Ved Aarets Udgang fandtes 490 Slagterforretninger, 1075 Viktualieforretninger og 239 Fiskeforretninger, ialt 1804 værende i Brug.

Ved ovennævnte Eftersyn kasseredes 2097 kg Kød, Pølser og Konserver, 300 kg Torskerogn, 170 kg norsk Salat og 62 Tønder saltet Fisk og i 140 Tilfælde blev givet Paalæg om Reparationer.

Der indkøbtes 1,737 Prøver til Undersøgelse for Indhold af Konserveringsmidler, og for Overtrædelse af Melanordningen og § 12, Stk. 3 i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten, og der paavistes i 3 Tilfælde Tilsætning af ulovlige Konserveringsmidler og i 40 Tilfælde Konserveringsmidler uden at være deklareret herom, og i 3 Tilfælde paavistes Overtrædelse af Bestemmelserne om Tilsætning af Mel til Kødølser, Kødfars og lignende Næringsmidler, og i 2 Tilfælde var tilsat Paraffinolje. De her nævnte Overtrædelser har foranlediget retslig Paatale.

Kødvarer indleverede til Undersøgelse.

Der er i 1941 indleveret til Undersøgelse i 181 Tilfælde forskellige Prøver Kød- og Madvarer. Aarsagerne var i 20 Tilfælde Formodningen om, at de paa-gældende Varer havde foraarsaget lettere Forgiftningstilfælde, i de øvrige Tilfælde skyldtes Indleveringen, at Varerne formodedes at være utjenlige til Menneskeføde. I de 20 Tilfælde, hvor der forelaa Formodning om, at de indleverede Kødvarer havde forvoldt Sygdomstilfælde, er Sagerne efter Varernes Undersøgelse og Prøve-udsendelse til Laboratorieundersøgelse blevet overgivet til 3die Sanitetslæge til videre Foranstaltning.

Som Følge af Undersøgelse af samtlige indleverede Varer skete i 91 Tilfælde Kassation og Destruktion, medens Godkendelse fandt Sted i 90 Tilfælde.

Fjerkræ indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1941 i 18 Tilfælde indleveret Høns og Kyllinger til Undersøgelse. I alle Tilfælde blev de indleverede Høns og Kyllinger erklæret for utjenlige til Menneskeføde. Kassationsaarsagen var i 1 Tilfælde Fordærvelse og i de øvrige Tilfælde Tuberkulose.

Endvidere blev der i 1941 indleveret 5 Gæs til Undersøgelse, som alle blev erklæret utjenlige til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse, samt 5 Ænder, hvoraf 1 blev godkendt til Menneskeføde og 4 blev kasseret paa Grund af Fordærvelse.

Een indleveret Kalkun blev erklæret tjenlig til Menneskeføde, og af to indleverede Duer blev den ene godkendt, hvorimod den anden blev erklæret utjenlig til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse.

Fisk med videre indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1941 i 42 Tilfælde indleveret Fisk til Undersøgelse. I de paagældende Tilfælde drejede det sig om: Torsk, Rødspætter, Sild, Helleflynder, Makrel, Aal og Klipfisk. Kassation paa Grund af Fordærvelse fandt Sted i 23 Tilfælde, og i de 19 Tilfælde fandtes de indleverede Varer tjenlige til Menneskeføde.

I 2 Tilfælde indleveredes i 1941 Rejer i Daaser til Undersøgelse. I begge Tilfælde blev Rejerne erklæret for utjenlige til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse.

Kaniner og Vildt indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1941 indleveret 1 Kanin til Undersøgelse, som erklæredes for utjenlig til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse.

Endvidere er der i 1941 i 4 Tilfælde indleveret Vildt til Undersøgelse, i de paagældende Tilfælde drejede det sig om: Dyrekød, Vildænder, Agerhøns og Maager Kassation paa Grund af Fordærvelse fandt Sted i 3 Tilfælde, og i det ene Tilfælde fandtes den indleverede Vare tjenlig til Menneskeføde.

Smør, Margarine og Ost indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1941 i 11 Tilfælde indleveret Smør til Undersøgelse. I 7 af de paagældende Tilfælde fandtes det indleverede Smør tjenligt til Menneskeføde, i de øvrige Tilfælde fandtes Smørret utjenligt til Menneskeføde paa Grund af Skimmelvegetation eller Harskhed.

I 2 Tilfælde blev der i 1941 indleveret Margarine til Undersøgelse, i begge Tilfælde fandtes intet unormalt at paavise.

Endvidere er der 1941 i 4 Tilfælde indleveret Ost til Undersøgelse, i et af Tilfældene fandtes intet unormalt at paavise, i de øvrige 3 Tilfælde fandtes den indleverede Ost utjenlig til Menneskeføde.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Tilsynet med Handel med Kød- og Madvarer i 1941 henvistes i 82 Tilfælde Sagen til Retten for Overtrædelse af de vedrørende Handel med Kød m. m. gældende Bestemmelser.

De samlede Bødebeløb af de til Retten henviste Sager udgjorde i 1941 7,135 Kr.

C.*Angaaende Kødkroppe, der er bleven afvist paa den herværende Kontrolstation for indført Kød.*

Paa Kontrolstationen i Kommunens Flæskehal er der i 1941 i 38 Tilfælde foretaget Afvisning af hele eller Dele af Kødkroppe, som i Henhold til Lov om indenrigs Kødkontrol ikke var indførselsberettigede i Kommunen.

D.*Angaaende Indretning og Forandring m. a. vedrørende Stalde.*

Der er i 1941 behandlet 57 Sager vedrørende Indretning og Forandringer af Hestestalde og Gødningsgruber.

Desuden er der i 1941 behandlet 7 Sager vedrørende Indretning og Forandring af Svinestalde og en Faarestald samt en Sag vedrørende Indretning af en Stald til Laboratoriedyr.

E.*Undersøgelsesresultater fra Sundhedskommissionens Laboratorium.*

(Meddelt af Laboratorieførstander, Dyrlæge E. Mejlbo og Dyrlæge O. Winther).

I Tiden 1. Januar 1941 til 1. Januar 1942 er ialt indleveret 17,095 Prøver (13,610 i 1940) Mælk og Fløde til Undersøgelse paa Laboratoriet.

De indleverede Prøver fordeler sig saaledes:

Børnemælk	861 Prøver	Halvskummetmælk	55 Prøver	Eksportfløde	98 Prøver
Jerseymælk	275 —	Skummetmælk	80 —	Fløde 3	2231 —
Sødmælk	8163 —	Kærnemælk	1919 —	Fløde 2	171 —
				Fløde 1	3242 —

Der er foretaget specielle Undersøgelser af 2548 Prøver Mælk med Henblik paa Mastitis og Indhold af hæmolytiske Streptokokker, yderligere er med samme Formaal undersøgt 471 Prøver fra enkelte Køer (Patteprøver).

Ved den daglige, rutinemæssige Undersøgelse er 3,481 Prøver Mælk prøvet for Smudsindhold, medens 123 Prøver Mælk, Kærnemælk, Fløde og Flødeskum efter Foranledning specielt er undersøgt for Smuds og fremmede Bestanddele. Undersøgelse af tomme Mælkeflasker for Kimindhold er foretaget i 11 Tilfælde.

28 Prøver Smør, Smørerstatning, Smørpulver og Margarine er undersøgt med Henblik paa Tilstand, Margarinetilsætning og Konserveringsstoffer.

18 Prøver Icecreamblanding, Fløde, kondenseret Mælk, Sød- og Skummetmælkspulver samt Tørmælk er undersøgt paa særlig Foranledning.

I 7 Tilfælde er foretaget Undersøgelse af Vand fra Gaarde og Mejerier.

I Aarets Løb er der for Torve- og Slagtehallerne foretaget Prøver fra ialt 196 Kroppe, samt undersøgt 76 Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet. 862 indkøbte Prøver af Kød og Kødvarer og 230 Prøver Salater er undersøgt med Henblik paa Tilsætning af ulovlige Konserveringsstoffer samt Friskhedstilstand.

Af Konserves er undersøgt 96 Prøver.

Yderligere er undersøgt 233 Prøver af forskellige Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art, dels er mistænkt for at have forvoldt Sygdom.

I.

Resultatet af Undersøgelser af Mælk og Fløde.

(Tallene i Parentes angiver Fejlprocenten i 1940).

Bestemmelse af Fedtindhold i Børnemælk, Jerseymælk, Sødmælk, Fløde, Skummetmælk og Halvskummetmælk.

Indhold af Fedt i 861 Prøver *Børnemælk*:

Under 3,25 %	11 Prøver
3,25 %—3,50 %	35 —
3,50 %—4,00 %	432 —
4,00 %—5,00 %	380 —
5,00 % og derover	3 —

Af dette fremgaar, at 1,27 % (0,0 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end den i Sundhedsvedtægtens § 52 foreskrevne Minimumsfedtprocent: 3,25.

Indhold af Fedt i 275 Prøver *Jerseymælk*:

Under 4,75 %	8 Prøver
4,75 %—5,00 %	15 —
5,00 %—6,00 %	244 —
6,00 % og derover	8 —

Af dette fremgaar, at 2,90 % (1,03 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 4,75 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Jerseymælk.

Indhold af Fedt i 8163 Prøver *Sødmælk*:

Under 3,25 %	77 Prøver
3,25 %—3,50 %	380 —
3,50 %—4,00 %	1384 —
4,00 %—5,00 %	732 —
5,00 % og derover	25 —

Af dette fremgaar, at 0,94 % (1,25 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 3,25 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Sødmælk.

Indbefattet i de 77 Prøver, der havde under 3,25 % Fedt, er 40 Prøver Udsalgsmælk, der efter Standardiseringens Indførelse $14\frac{1}{2}$ 41 havde for lav Fedtprocent.

63 Prøver Sødmælk (Udsalgsmælk) havde efter Standardiseringens Indførelse $14\frac{1}{2}$ 41 højere Fedtprocent end 3,45 %.

Indhold af Fedt i 3242 Prøver *Fløde I*:

Under 18,00 %	45 Prøver
Over 20,00 %	17 —

Af dette fremgaar, at 1,38 % (1,51 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 18,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde I. 0,52 af Prøverne havde over 20,00 % Fedt, hvilket i Henhold til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af $19\frac{1}{11}$ 40 er Maximumsfedtprocenten i Fløde.

Indhold af Fedt i 171 Prøver *Fløde II*:

Under 13,00 %	2 Prøve
13,00 %—15,00 %	105 —
15,00 %—16,00 %	35 —
16,00 % og derover	29 —

Af dette fremgaar, at 1,17 % (0,6 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 13,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde II.

Indhold af Fedt i 2231 Prøver *Fløde III*:

Under 9,00 %	2 Prøver
9,00 %—11,00 %	1461 —
11,00 % og derover	768 —

Af dette fremgaar, at 0,09 % (0,35 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde III.

Indhold af Fedt i 98 Prøver *Eksportfløde*:

Under 9,00 %	1 Prøve
9,00 %—11,00 %	97 Prøver

Af dette fremgaar, at 1,2 % (2,0 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Eksportfløde.

Indhold af Fedt i 55 Prøver *Halvskummetmælk*:

I ingen af de undersøgte Prøver Halvskummetmælk paavistes mindre Fedtindhold end 0,75 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Halvskummetmælk.

Ved Undersøgelse af 80 Prøver *Skummetmælk* fandtes intet at bemærke.

Yderligere er Fedtprocenten i 1919 Prøver *Kærnemælk* bestemt:

730 Prøver <i>Kærnemælk I.</i>		1189 Prøver <i>Kærnemælk II.</i>	
Under 0,50 %	228 Prøver	Under 0,50 %	557 Prøver
0,50 %—1,00 %	355 —	0,50 %—1,00 %	549 —
1,00 %—1,50 %	138 —	1,00 %—1,50 %	74 —
1,50 % og derover . .	9 —	1,50 % og derover . .	9 —

Vandtilblanding i Mælk.

15 af de undersøgte Prøver Mælk var iblandet Vand; heraf var 10 Prøver Producentmælk og 5 Prøver Handelsmælk.

Tørstofindhold i Kærnemælk.

Ved Undersøgelse af 730 Prøver *Kærnemælk I* fandtes 14 Prøver, d. v. s. 1,92 % (3,17 %), og af 1189 Prøver *Kærnemælk II* 9 Prøver, d. v. s. 0,76 % (3,15 %), der havde mindre Tørstofindhold end foreskrevet i Sundhedsvedtægtens § 54.

Undersøgelser for Smuds.

3481 Prøver Sødme, Børnemælk og Jersey-mælk er undersøgt for Smuds ved Hjælp af Gerbers Automat-Filtrer-Apparat. I en Del Tilfælde paavistes Smuds — hovedsagelig Kohaar og Kogødning — i kendelig Mængde.

I 123 Prøver Sødme, Fløde, Kærnemælk og tomte Flasker, der specielt var henvist til Undersøgelse for Smuds og Friskhedstilstand, paavistes Smuds af forskellig Art (Kogødning, Halmstraa, Kapsler, Glasskaar, Maling, Larver, Pupper, Mørtel og indtørrede Mælkerester); yderligere var en Del af disse Prøver fordærvede eller sure.

Undersøgelser for Opvarmning.

17,095 Prøver er undersøgt for Opvarmning.

1. Undersøgelser for Pasteurisering.

1. 71 Prøver, der var solgt som pasteuriserede, reagerede som raa eller som Blandinger af raa og pasteuriseret Mælk (Fløde) (Paraphenylendiaminprøven og Fosfataseprøven), nemlig:

Sødme	30 Prøver
Skummetmælk	1 —
Fløde I	23 —
Fløde III	17 —

2. 11 Prøver, der var solgt som raa, var pasteuriserede (Paraphenylendiaminprøven), nemlig:

Sødme	6 Prøver
Fløde I	4 —
Fløde II	1 —

Af dette fremgaar, at 0,47 % (0,57 %) af Prøverne reagerede fejlagtigt efter deres Deklaration.

2. Undersøgelser for ulovlig Opvarmning.

106 Prøver Sødsmælk, der var solgt som raa og som gav positiv Reaktion ved Paraphenyldiaminprøven, blev, under Anvendelse af Katalaseprøven, Fosfataseprøven, Weinsteins Amylaseprøve og Schardingers Prøve, undersøgt med Henblik paa ulovlig Opvarmning i Henhold til Justitsministeriets Anordning Nr. 273 af 22. Oktober 1925 § 9.

3 af Prøverne havde været Genstand for Opvarmning.

3. Utilstrækkelig Opvarmning.

5 Prøver stassaniseret Mælk var utilstrækkeligt opvarmet (Fosfataseprøven).

Undersøgelser af Aciditetsgrad.

Ved Undersøgelse af Aciditetsgraden (Antal ml. $\frac{1}{10}$ NaOH, som neutraliserer 100 ml. Mælk) i 184 Prøver Sødsmælk, Børnemælk, stassaniseret Mælk og langtidspasteuriseret Mælk fandtes følgende Talværdier:

	Sødsmælk	Børnemælk	Stassaniseret Mælk	Langtidspasteur. Mælk
Under 15 ccm.....	0	0	0	0
15 —	0	0	0	0
16 —	5	1	2	0
17 —	17	17	8	0
18 —	57	36	12	3
19 —	16	9	0	0
20 —	2	0	0	0
over 20 —	0	0	0	0

Gær- Reduktaseprøver.

Undersøgelserne angaar 3481 Prøver Børnemælk, Jerseymælk og Sødsmælk.

1. Oversigt over Affarvningstiderne.

	Sødsmælk	Børnemælk	Stassaniseret Mælk	Langtidspasteur. Mælk
Mindre end 1 Time..	67	8	0	0
1—2 Timer..	78	2	0	0
2—3 — .	61	2	0	0
3—4 — .	83	13	1	0
4—5 — .	98	20	1	0
5—6 — .	186	30	7	1
6—7 — .	219	40	38	0
over 7 — .	1624	678	222	2
	2416			

2. Oversigt over Gæringstyperne.

	Sødsmælk	Børnemælk	Stassaniseret Mælk	Langtidspasteur. Mælk
Den geleagtige Type	734	200	84	0
— ostede —	9	3	1	0
— blærede —	566	161	28	0
— svampede —	934	377	136	3
— flydende —	173	52	20	0

Bakteriologiske Undersøgelser.

Kimtallene er bestemt pr. ml. ved Kulturforsøg i 3,562 Prøver Sødmælk, Børnemælk, stass. Mælk og langtidsp. Mælk. De anvendte Fortyndinger af Mælken har sædvanligvis været 1—100 og 1—1000. I enkelte, specielle Tilfælde er Fortyndingerne 1—10, 1—10.000 og 1—100.000 anvendt.

Som Næringssubstrat er hovedsagelig anvendt Mælke-Peptonvands-Agar («Arbejdsmetoder for kemiske Undersøgelser af Mælk og Mejeriprodukter 1940») og af og til Oxø-Extrakt-Gelatine. Termostatopholdet har for Agar-Kulturernes Vedkommende været 2 Døgn ved 32° C. og for Gelatine-Kulturernes Vedkommende 4 til 6 Døgn ved 22° C.

Oversigt over Kimtallene.

2482 Prøver Sødmælk.

Under 0,025 Million	305	Prøver	12,45	%	(11,05	%)
0,025— 0,05	—	284	—	11,44	%	(12,75	%)
0,05 — 0,1	—	349	—	14,06	%	(13,59	%)
0,1 — 0,3	—	669	—	26,95	%	(28,83	%)
0,3 — 0,5	—	270	—	10,88	%	(11,09	%)
0,5 — 0,7	—	124	—	4,99	%	(6,95	%)
0,7 — 1,0	—	120	—	4,83	%	(5,21	%)
1,0 — 2,0	—	146	—	5,84	%	(4,99	%)
2,0 — 3,0	—	68	—	2,74	%	(2,14	%)
3,0 — 5,0	—	65	—	2,78	%	(1,29	%)
5,0 —10,0	—	59	—	2,37	%	(0,94	%)
10,0 —20,0	—	14	—	0,56	%	(0,89	%)
overvokset	9	—	0,36	%	(0,0	%)

764 Prøver Børnemælk.

Under 0,01 Million	128	Prøver	16,75	%	(13,31	%)
0,01— 0,02	—	154	—	20,15	%	(19,44	%)
0,02— 0,04	—	157	—	20,55,	%	(24,89	%)
0,04— 0,05	—	52	—	6,80	%	(7,64	%)
0,05— 0,1	—	111	—	14,53	%	(13,66	%)
0,1 — 0,3	—	91	—	11,91	%	(9,95	%)
0,3 — 0,5	—	23	—	3,01	%	(3,35	%)
0,5 — 0,7	—	15	—	1,96	%	(1,39	%)
0,7 — 1,0	—	10	—	1,31	%	(1,5	%)
1,0 — 2,0	—	7	—	0,91	%	(2,43	%)
2,0 — 3,0	—	7	—	0,91	%	(1,27	%)
3,0 — 5,0	—	4	—	0,52	%	(0,12	%)
5,0 —10,0	—	5	—	0,65	%	(0,58	%)
10,0 —20,0	—	0	—	0,00	%	(0,58	%)

277 Prøver stass. Mælk.

0,001—0,005 Million	4	Prøver	1,44	%	(3,03	%)
0,005—0,01	—	8	—	2,88	%	(6,06	%)
0,01 —0,05	—	134	—	48,37	%	(56,36	%)
0,05 —0,1	—	58	—	20,93	%	(15,15	%)
0,1 —0,3	—	63	—	22,74	%	(18,18	%)
0,3 —0,5	—	6	—	2,16	%	(1,21	%)
0,5 —0,7	—	2	—	0,72	%	(0,00	%)

0,7 —1,0 Million.....	1 Prøve	0,36 ‰	(0,00 ‰)
1,0 —5,0 —	1 —	0,36 ‰	(0,00 ‰)
over 5,0 —	0 —	0,00 ‰	(0,00 ‰)

3 Prøver langtidsp. Mælk.

0,01—0,05 Million.....	2 Prøver
0,05 —0,1 —	1 —

Bestemmelse af Indhold af Bakterier fra Coligruppen. → 625

Sideløbende med Kimtællingerne og i et Antal af 3526 Prøver er foretaget Bestemmelse af Indholdet af Bakterier fra Coligruppen i 1/10, 1/100 og 1/1000 ml. Mælk. Som Substrat er anvendt Galde-Gentianaviolet-Laktose-Pepton-Bouillon (Kessler og Swenarton) i dobbelte Rør. Prøverne henstod i 2 Døgn ved 37° C.

Oversigt over Colititreringer.

Blandt 764 Børnemælksprøver paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 267 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 136 —

— - — - — - 1/1000 — - 82 — = 10,73 ‰ (10,70 ‰),

medens 279 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 36,52 ‰ (46,00 ‰).

Blandt 2482 Sødmælksprøver paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 543 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 475 —

— - — - — - 1/1000 — - 953 — = 38,80 ‰ (44,05 ‰),

medens 511 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 20,58 ‰ (19,86 ‰).

Blandt 277 Prøver stass. Mælk paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 68 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 25 —

— - — - — - 1/1000 — - 9 — = 3,25 ‰ (1,21 ‰),

medens 175 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 63,17 ‰ (86,06 ‰).

Blandt 3 Prøver langtidsp. Mælk paavistes Colibakterier i 1 Prøve, medens 2 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml.

Bakteriologisk Undersøgelse af Eksportfløde.

Ved Undersøgelsen af 98 Prøver Eksportfløde fandtes alle sterile.

Undersøgelse af Kimindhold i Mælkeflasker.

Der er foretaget Bestemmelse af Kimindhold i 11 rengjorte Mælkeflasker. Fremgangsmaaden har været efter »Rullemetoden« (indvendig Gelatinebeklædning). 1 Flaske var godt rensset, 10 var slet rensset.

Undersøgelse af Fløde for Homogenisering.

Der paavistes i denne Henseende ingen Fejl.

Undersøgelser til Bestemmelse af Mastitis, Raamælk og Mælk fra gammelmalkende Køer.

Der er ialt foretaget Undersøgelser af 2548 Prøver Producentmælk, nemlig: 496 Prøver Børnemælk og 2052 Prøver Sødmælk. Undersøgelserne omfattede Katalaseprøver, Trommsdorffsprøver og Udsæd paa Blod-Agar til Bestemmelse af hæmolytiske Streptokokker.

Som iblandet Mælk fra Køer med Mastitis bestemtes 34 Prøver Børnemælk og 620 Prøver Sødmælk.

Paa Grundlag af disse Undersøgelser er der herefter foretaget nærmere Undersøgelse af Besætningerne af Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Undersøgelser af Mælk fra enkelte Køer til Bestemmelse af Yverbetændelse.

Der er i denne Henseende — ved Hjælp af Katalaseprøven og Udsæd paa Blod-Agar — undersøgt 471 Prøver.

Paa faa Undtagelser nær hidrørte alle Prøver fra Køer med Mastitis.

Bakteriologiske Undersøgelser af Vandprøver.

Der er i Aarets Løb undersøgt 7 Prøver Vand fra Gaarde og Mejerier. Undersøgelserne har omfattet Bestemmelse af Kim pr. ml, gelatinesmeltende Bakterier og Colititrering.

Undersøgelser af Smør og Margarine.

Der er ialt undersøgt 28 Prøver, nemlig: 24 Prøver Smør, 1 Prøve Margarine og 3 Prøver Smørerstatning. I Smørprøverne paavistes i intet Tilfælde Margarine og ulovlige Konserveringsstoffer. I 1 Smørprøve paavistes for stort Vandindhold, 2 Smørprøver var harske og gennemvoksede med Skimmelsvamp, 1 Smørprøve var rørt op med 20 % Vand, eller Mælk, og 4 Smørprøver var blandet med Mælk og Vand.

Til 3 Pakker Smørerstatning og 1 Pakke Margarine fandtes intet at bemærke.

Andre Undersøgelser.

Der er undersøgt 2 Prøver Icecreamblanding og 2 Prøver steril Fløde II, hvoraf den ene var stærkt sur. Til 2 Prøver sukret, 3 Prøver usukret, kondenseret Mælk, 1 Prøve kondenseret Fløde, 3 Prøver Skummetmælkspulver og 1 Prøve Sød-mælkspulver fandtes intet at bemærke. 3 Prøver Sød-mælk er undersøgt med Henblik paa Tilstedeværelsen af Paratyfoid: patogene Bakterier kunde ikke paavises.

Desuden er undersøgt 1 Æske Camembert, nogle Prøver Kunststæggepulver og en Prøve »Junket« Tabletter.

II.*Undersøgelser af Kød, Kødvarer, Pølser, Salater m. m.**Undersøgelser af Konserver.*

Undersøgelserne har omfattet 6 Daaser Rejer, 57 Daaser Sild og Gaffelbidder, 26 Daaser bayerske Pølser, 2 Daaser gule Ærter og 10 Daaser Grisesylte.

3 Daaser Rejer var fordærvede. 2 Daaser Sild og 48 Daaser Gaffelbidder var utjenlige til Menneskeføde. 15 Daaser bayerske Pølser og 1 Daase Grisesylte var fordærvede. Til de øvrige fandtes intet at bemærke.

Undersøgelser af forskellige Madvarer.

I 233 Tilfælde er der foretaget bakteriologiske og kemiske Undersøgelser af indbragte Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art og dels mistænkte for at have forvoldt Sygdom.

Af disse Prøver kan nævnes: 36 Prøver Pølse af forskellig Art: Medister, Spegepølse, Blodpølse, Kød-pølse m. m. En stor Del af Spegepølserne var stærkt harske og utjenlige til Menneskeføde. Nogle Pølser var fordærvede. En Kød-pølse bestod udelukkende af Yvervæv og Mel. 121 Prøver Fisk: Ferske og saltede Sild, Torsk, Torskerogn m. m. En stor Del af Prøverne var fordærvede. 8 Prøver Bouillon, hvoraf en var fordærvet og 1 sur. 25 Prøver Fedt, hvoraf en Del var harske og nogle desuden iblandet Oksetalg.

Blandt de øvrige Prøver fandtes: stegt, saltet, røget og kogt Kød, Fars, Lever, Finker, Leverpostej, Fjerkræ m. m. En Del af disse Prøver var fordærvede

Af de 233 Prøver fandtes 64, hvortil intet var at bemærke.

Der paavistes i intet Tilfælde ulovlige Konserveringsstoffer, ligesom der i intet Tilfælde fandtes specifikke, patogene Bakterier.

Undersøgelse for Tilsætning af ikke-tilladte Konserveringsstoffer.

I 1941 er til Laboratoriet indleveret 862 Prøver Kødvarer (Pølser, Fars, Kødstykker etc.) til speciel Undersøgelse for Konserveringsstoffer. I 3 Prøver paavistes Tilsætning af Natriumsulfit = 0,35 % af Prøverne. (I 1935: 8,44 %, 1936: 3,53 %, 1937: 2,45 %, 1938: 2,43 %, 1939: 1,85 %, 1940: 0,57 %. 1 Prøve var let fordærvet.

I Aarets Løb er undersøgt 230 Prøver Salater. I 151 Prøver paavistes Natriumbenzoat (i en Del Prøver uden Deklaration), og i 2 Prøver paavistes Paraffinolie.

107 Prøver Leverpostej er undersøgt med negativt Resultat for Indhold af ulovlige Konserveringsstoffer.

Histologiske og kemiske Undersøgelser af Leverpostej.

I 107 Prøver Leverpostej er foretaget histologiske Undersøgelser til Bestemmelse af det anvendte Raamateriale. I en Del Tilfælde paavistes ikke-tilladte Væv. Yderligere blev foretaget Mel-, Fedt- og Vandbestemmelser. En Del Prøver indeholdt ikke den krævede Fedtmængde (25 %).

Bakteriologiske og histologiske Undersøgelser m. m. foretaget for Københavns Torve- og Slagtehallen.

I Tiden fra 1. Januar 1941 til 1. Januar 1942 er for Torve- og Slagtehallerne undersøgt Prøver fra ialt 196 Kroppe.

Undersøgelserne har dels været af kødbakteriologisk Art (185 Tilfælde), dels af histologisk-mikroskopisk Art, (9 Tilfælde) og dels Undersøgelser for abnorm Lugt (2 Tilfælde).

Endvidere har Laboratoriet undersøgt 76 Mælkeprøver fra de paa Kvægtorvet opstaldede Køer.

Oversigt over Resultaterne af kødbakteriologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne i denne Henseende omfatter Prøver fra 185 Tilfælde, nemlig fra 118 Okser, 23 Kalve, 13 Svin, 27 Heste og 4 Faar.

Heraf blev erklæret som utjenlig til Menneskeføde:

3 Kalve paa Grund af Infektion med Colibakterier. 1 Kalv paa Grund af Infektion med Proteus. 1 Okse paa Grund af abnorm Lugt.

4 Kroppe var saaledes inficeret, medens Prøverne fra 181 Kroppe viste sig at være sterile.

Oversigt over Resultaterne af de histologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne omfatter Prøver fra 9 Slagtedyr, nemlig: 6 Okser, 1 Hest, 1 Kalv og 1 Faar.

I en Lever fra en Okse paavistes Adenocarcinom. I Bughinden fra en Okse paavistes Tencellesarkom. I en Prøve fra en Okse paavistes Fibrom. I en Lever fra en Okse paavistes Fibrocarcinom. I et Ribben fra en Okse paavistes Aktinomykose. I Muskel fra en Okse paavistes en degeneret Tinte. Fra Haleroden af en Hest paavistes Carcinom. Nyren fra en Kalv undersøgtes med negativt Resultat for Tuberkulose. I Lungen af et Faar paavistes Parasitknuder.

1 Okse kasseredes paa Grund af abnorm Lugt.

I en Oksekrop, der formentes at have abnorm Lugt, kunde intet paavises.

Undersøgelser af Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

76 Mælkeprøver er undersøgt for Opvarmningsforhold. Resultaterne er i hvert enkelt Tilfælde tilsendt Overdyrlægen ved Københavns Torve- og Slagtehallen.

Sundhedskommissionens Laboratorium.

(Meddelt af Laboratorieførstander *F. Bjørn Jensen*)

I Aaret 1941 har der til Undersøgelse i Sundhedskommissionens Laboratorium været indleveret 1395 Prøver, om hvis Resultater der er afgivet Beretning i 288 Skrivelser.

Der har været foretaget:

Kemiske Undersøgelser.....	i	789	Prøver
Mikroskopiske Undersøgelser	i	170	—
Bakteriologiske Undersøgelser.....	i	614	—

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (566 Prøver).

a. Vandværksvand	150	Prøver
b. Badevand (Strandvand).....	416	—

a. Vandværksvand.

I. Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro	6	Prøver
— Islevbro.....	7	—
— Lejre	6	—
— Marbjerg.....	5	—
— Valby.....	5	—
— Borups Allé	6	—
— Vestersøgade.....	6	—
— Axeltorv 12.....	6	—
— Trykledningen i Byen	6	—
(udtaget af Laboratoriet)		

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro.....	6	Prøver
— Islevbro.....	7	—
— Lejre	6	—
— Marbjerg.....	5	—
— Valby.....	5	—
— Borups Allé	6	—
— Vestersøgade	6	—
— Axeltorv 12.....	6	—
— Husledningen i Byen	50	—

Resultatet af den kemiske Undersøgelse efter »Dansk Standard« af 47 Prøver Vand findes i nedenstaaende Tabel. Tallene angiver højeste og laveste Indhold som mg/l.

	Ammoniak NH ₃	Kaliumper- manganattal	Klorid Cl	Jern Fe	Mangan Mn
Thorsbro	0 - 0	5.4 - 3.3	23 - 20	0.186 - 0.015	0 - 0
Islevbro	0 - 0	7.9 - 5.4	32 - 30	0.03 - 0.015	0 - 0
Lejre.....	0 - 0	7.9 - 4.5	120 - 50	0.038 - 0.015	0 - 0
Marbjerg	0 - 0	6.0 - 4.7	100 - 25	0.124 - 0.023	0 - 0
Valby	1 - 0	10.9 - 9.4	40 - 30	0.155 - 0.031	0.044 - 0
Borups Alle	Spor - 0	7.3 - 5.6	44 - 30	0.031 - 0.015	0 - 0
Vestersøgade.....	0 - 0	6.3 - 5.4	43 - 30	0.370 - 0.15	0 - 0
Axeltorv 12	0 - 0	6.1 - 5.0	42 - 25	0.031 - 0.015	0 - 0

Resultatet af den kemiske Undersøgelse efter »Dansk Standard« af 6 Prøver Vand taget fra Trykledningen i Byen findes i nedenstaaende Tabel:

	Inddampnings- rest	Kaliumperman- ganat	Kalcium Ca +	Magnium Mg ++	Jern Fe ++	Mangan Mn ++	Natrium Na +	Ammoniak NH ₃ ÷	Bicarbonat HCO ₃ ÷	Klorid Cl +	Sulfat SO ₄ ÷ ÷	Nitrat NO ₃ ÷	Nitrit	Kiselsyre SiO ₂
Højeste Indhold mg/l..	568	6,3	100	20	0,03	0	83	0	372	95	49	4	0	17
Laveste Indhold — ..	404	4,5	88	11	0,015	0	32	0	229	30	37	Spor	0	8

Resultatet af den bakteriologiske Undersøgelse foretaget efter »Dansk Standard«:

Ved Udsaaning paa Kød-Pepton-Gelatine fandtes efter 3 Døgns Dyrkning ved 20° C:

under 10 Kolonier pr. ml i..... 93 Prøver
over 10 — - - i..... 4 —

Ved Udsaaning i Laktose-Pepton Opløsning og Dyrkning ved 37° C gav 11 Prøver Luftudvikling.

Det heraf beregnede sandsynlige Antal Bakterier hørende til Koli-Aerogenes Gruppen pr. 100 ml Vand varierede fra 1,8—17.

b. Badevand (Saltvand).

I 416 Prøver blev bestemt Colititer i Laktosepepton ved 43° C.

Oversigt over Colititerne.

Colititer:	I Antal Prøver:
0,0001 cm ³	0
0,001 —	18
0,01 —	63
0,1 —	93
1,0 —	107
10,0 —	86
over 10,0 —	49

B. Fødemidler (620 Prøver).

3 Prøver Byggryn. Indholdet af Askebestanddele varierede fra 1,2—1,3 %.

Der paavistes ikke Svovlsyrling i nogen af Prøverne. Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes intet at bemærke.

12 Prøver Chocolate. I 4 Prøver varierede Indholdet af Skaldele fra $\frac{3}{8}$ til $\frac{3}{4}$ af den anvendte Kakaomasse.

I 2 Prøver forholdt henholdsvis 70 og 80 % af det ekstraherede Fedt sig som harsk Kokusfedt, der var Aarsagen til Prøvernes ubehagelige harske Smag.

1 Prøve Cognac. Prøvens grønne Farve skyldes en Jernforbindelse, formentlig Berlinerblaat, hidrørende fra anvendte Klaringsmidler.

3 Prøver Eddike. Indholdet af Eddikesyre varierede fra 4,5—4,8 %, alle Prøverne forholdt sig som Gæringseddike.

2 Prøver Fedtstof. Begge Prøver, der forholdt sig som Blandinger af Svinefedt og Talg, havde harsk Lugt og Smag og gav positiv Reaktion for daarlig Opbevaringstilstand efter Kreis's Metode.

17 *Prøver Frugtkonserver.* 1 Daase var stærkt angrebet indvendig. Lakken i Bunden var næsten helt opløst, og paa Daasens Sider var der talrige Pletter, hvor Lakken var forsvundet. Daasens Indhold var mørkt farvet af opløst Jern fra ovennævnte Pletter.

I de øvrige 16 Prøver frembød Daaserne ingen Tegn paa Angreb. Til Indholdenes Udseende, Lugt og Smag fandtes intet at bemærke. Alle Daaserne var lidt bomberede, men efter det ved Undersøgelsen fundne maa dette antages at skyldes en Frigivelse af absorberet Luft i Daasernes Indhold.

3 *Prøver Frugt (tørret).* I alle 3 Prøver paavistes Svovlsyrning. Ved Mængdebestemmelse fandtes fra 0,34—0,70 g/kg.

3 *Prøver Havregryn.* Indholdet af Askebestanddele varierede fra 1,7—1,9 %/o. Der paavistes ikke Svovlsyrning i nogen af Prøverne. Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes intet at bemærke.

3 *Prøver Honning.* 1 Prøve forholdt sig som Kunsthonning.

3 *Prøver Hvedemel.* 1 Prøve havde en udpræget muggen Lugt, men der lod sig ikke paavise Skimmel ved mikroskopisk Undersøgelse. Efter det ved den øvrige Undersøgelse fundne, maa den mugne Lugt antages at være paaført Melet ved Opbevaring i Lokale med muggen Lugt.

For de 2 andre Prøver fandtes intet at bemærke.

5 *Prøver Jordbær (syltede).* I 1 Prøve fandtes Svovlsyrning 0,06 g/kg.

I de øvrige Prøver paavistes hverken Svovlsyrning, Benzoesyre, Salicylsyre eller Sakkarin.

9 *Prøver Kaffe.* Alle Prøverne forholdt sig som ren Kaffe.

3 *Prøver Kaffeblanding.* Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes, at alle 3 Prøver var Blandinger af Tilsætning (Korn, Roer, Cikorie) og Kaffe.

Mængden af Kaffe skønnedes at svare til de paa Prøverne opgivne Blandingsforhold.

2 *Prøver Kaffol.* I begge Prøverne paavistes Svovlsyrning 0,45 g/l.

7 *Prøver Kakaopulver.* 1 Prøve bestod af finmalede Kakaoskaller. De øvrige 6 Prøver var ren Kakaopulver.

1 *Prøve Kakaoerstatning:* Prøven bestod næsten udelukkende af Kakaoskaller.

3 *Prøver Kanel.* Alle Prøverne var ren Kanel.

5 *Prøver Kanelerstatning.* 4 Prøver bestod af Ved af Løvtræ tilsat lidt Aroma. 1 Prøve bestod af Ved af Løvtræ, Risstivelse og Kakaoskal.

1 *Prøve Karameller.* Prøven havde en ubehagelig Smag, der skyldtes et Indhold af harsk forsæbeligt Fedtstof.

3 *Prøver Kardemomme.* I 1 Prøve var Indholdet af Kardemommekapsel betydeligt større end i Pulver fremstillet af normalt udviklede Kardemommefrugter.

1 *Prøve Kartoffel (kogt).* Kartoffelstykkerne, der var noget mørke og indtørrede paa Overfladen, havde indvendig ingen Afsmag.

3 *Prøver Konserver.* Der paavistes hverken Sakkarin eller Konserveringsstoffer i nogen af Prøverne.

1 *Prøve Krydder.* Der paavistes ikke fremmede Bestanddele. Prøvens haarde Konsistens skyldes for stærk Tørring.

3 *Prøver Kunsthonning*. Der fandtes intet at bemærke for nogen af Prøverne.

2 *Prøver Lagkage*. Den ene Prøve indeholdt en Del Skimmel.

For den anden Prøve fandtes intet at bemærke.

3 *Prøver Margarine*. Alle 3 Prøver var harske. Den ene tillige helt gennemvokset af Skimmel.

1 *Prøve Marmelade*. Prøvens noget mugagtige Afsmag skyldtes tilsatte Krydderier.

36 *Prøver Mineralvand*. Der blev foretaget Kimtælling paa Kød-Pepton Gelatine (pH 7,5) efter 3 og 6 Døgn's Dyrkning ved 20° C.

Der paavistes ikke Colibakterier i 10 cm³ af nogen af Prøverne.

5 *Prøver Nelliker*.

	Højeste Indhold:	Laveste Indhold:
Vand	14,2 %	11,5 %
Askebestanddele	7,4 —	5,7 —
I Saltsyre uopløselig Aske	0,4 —	0,2 —

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes intet at bemærke for nogen af Prøverne.

2 *Prøver Nellikeerstatning*. Prøverne bestod af Ved af Løvtræ med lidt Aromasmag.

5 *Prøver Peber*.

	Højeste Indhold:	Laveste Indhold:
Vand	12,1 %	9,9 %
Aske	8,1 —	5,1 —
I Saltsyre uopløselig Aske	1,6 —	0,6 —

1 Prøve var gennemvokset af Skimmel.

For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke ved mikroskopisk Undersøgelse.

6 *Prøver Pebererstatning*. 3 Prøver bestod af hvid Sennep og Peber.

1 Prøve af Løvtræ, spansk Peber, hvid Sennep og Kulpulver.

1 Prøve af Løvtræ og hvid Sennep.

1 Prøve af Korn (Byg) og Stenceller af ubestemt Oprindelse.

1 *Prøve Rugbrød*. Prøven indeholdt brunlige Partikler, der bestod af glatte Muskelfibre af dyrisk Væv.

2 *Prøver Rødkaal*. Den ene Prøve var i stærk Gæring.

273 *Prøver Salat og Mayonnaise*. I 5 Prøver paavistes uforsæbelig Olie (Paraffinolie).

2 Prøver var i Mælkesyregæring.

2 *Prøver Salt (Jodsalt)*. I Prøverne fandtes 4,2 og 8,4 mg Jod/kg.

3 *Prøver Saltpastiller*. 2 Prøver var Blandinger af tvekulsur Alkali, Sukker tilsat lidt Farve og Aroma.

1 Prøve indeholdt 70 % kulsur Kalk.

5 *Prøver Sennep*. Alle Prøverne var ren Sennep.

1 *Prøve Sirup*. Prøven forholdt sig som Raasirup (Melasse).

1 *Prøve Smør*. Prøven, der forholdt sig som rent Smør, indeholdt næsten ingen løs Fugtighed, og det maa derfor antages, at den udover den normale Behandling har været udsat for en kraftig Æltning.

13 *Prøver Spirituosa*. 8 Prøver Vin indeholdt Frugtvin.

1 Prøve »*Studenterbrød*«. Prøven blev undersøgt baade kemisk og mikroskopisk. Der paavistes hverken Skimmel eller giftige Metaller.

4 Prøver Sukker. 1 Prøve indholdt 0,3 % Byggryn. For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

12 Prøver Sukkervarer. Af kunstige Farvestoffer paavistes: Rhodamin, Bordeaux, Ponceau og Orange.

3 Prøver The.	Højeste Indhold:	Laveste Indhold:
Vand	9,0 %	7,3 %
Askebestanddele	5,5 —	5,3 —
Vandopløselig Aske	3,4 —	3,3 —

Ved den mikroskopiske Undersøgelse fandtes, at alle Prøverne var rene og uden fremmed Indblanding.

7 Prøver *Theerstatning*. Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes, at Prøverne bestod af:

- 1) Æbleblade.
- 2) Lindeblade, hovedsagelig de med Blomsterstilkene sammenvoksede Dækblade, samt Smaastykker af Egebark.
- 3) Æbleblade og Hyben.
- 4) Gulerod.
- 5) Æbler.
- 6) Brombærblade, lidt Kakaoskal, Avnedele af Korn samt lidt Kulpulver.
- 7) Bestanddele af Frugtbuske- og Træer (Hindbær, Solbær, Æble).

10 Prøver *Vanila og Vanilaekstrakt*. I 4 Prøver fandtes Bestanddele af Vanille kun i yderst ringe Mængde.

I 2 Prøver paavistes ikke Bestanddele af Vanillefrugten.

7 Prøver *Wienerbrød*. 6 Stykker var stærkt angrebet af Skimmel.

2 Prøver *Æblemarmelade*. Den ene Prøve havde en mørk Farve, som skyldtes en Forbindelse af Marmeladens Syrer og Jern fra den Metalbeholder, hvori den blev opbevaret.

Den anden Prøve havde en bitter Smag, som skyldtes en Karameldannelse ved Inddampningen.

1 Prøve *Æg*. Baade Æggehvider og Æggeblommer var stivnet til en ret fast gelatinøs Masse. Grunden hertil var, at Æggene var præserverede med Natronlud i Stedet for med Vandglas.

117 Prøver forskellige *Levnedsmidler* er bleven undersøgt for Fluorindhold efter Willard og Winters Methode, herved fandtes:

Mejeriprodukter:	Antal Prøver	Gennemsnitsindhold af Fluor (F) angivet som mg/kg
Mælk	3	0,9
Smør	3	0,1
Ost	3	0,6
Margarine	3	0,1
<i>Korn- og Kornprodukter:</i>		
Rug	3	3,0
Hvede	3	3,2
Rugmel	6	2,0
Hvedemel	6	2,2

	Antal Prøver	Gennemsnitsindhold af Fluor (F) angivet som mg/kg
Havremel	6	8,7
Bygmel	6	0,4
Maizena	2	1,4
Kaffeerstatning	3	7,8
<i>Grøntsager:</i>		
Grønkaal	2	1,8
Spinat	6	1,7
Spinatkonserver	3	3,0
Radiser	4	1,8
Gulerod	4	2,2
Blomkaal	1	0,1
Rosenskaal	2	under 0,1
Selleri	1	1,8
Kartoffel	1	0,8
<i>Kød:</i>		
Oksekød	2	0,1
Kalvekød	1	0,7
<i>Fisk:</i>		
Rødspætte	1	9,0
Gedde	1	5,0
Makrel	1	7,2
Hornfisk	1	13,0
Forel	1	5,6
Karus	1	12,4
<i>Fiskekonserver:</i>		
Fiskeboller	3	0,8
Sardiner	3	8,6
Sølaks	1	0,8
Laksørred	1	6,5
Røgede Sild	1	2,4
Kaffe	3	2,6
The	3	73,3
Cacaopulver	3	4,8
Æg	3	0,5
Marmelade	3	0,8
Frugtsaft	3	0,8
Vin	6	0,9
Øl	3	1,0
Vand	1	0,6

C. Brugsgenstande (70 Prøver).

2 Prøver Emaillerede Madspande. Ved Behandling af Spandene med 4 % Eddikesyre opløstes ingen Metaller, som fældes af Svovlbrinte i sur Vædske.

1 Fløjtekedel. Kedlen gav ved Opvarmning stærk olieagtig Lugt, som stammede fra Lakken udvendig paa Kedlen.

3 Prøver Gummilegetøj. Der paavistes hverken Arsen, Antimon, Kvægsølv, Bly, Zink eller andre tunge Metaller i Prøverne.

3 Prøver Kogekar. Ved $\frac{1}{2}$ Times Kogning med 4 % Eddikesyre afgav Prøverne hverken Zink eller Bly.

6 Prøver Legetøj (Træ og Metal). I de afskrabne eller opløste Farver og Farvelakker paavistes hverken Arsen, Kvægsølv, Bly eller Zink.

1 Prøve Natronlud. Prøven indeholdt 26,7 % NaOH.

5 Prøver Pattetolde. Der paavistes hverken Arsen, Antimon, Kvægsølv, Bly, Zink eller andre tunge Metaller i nogen af Prøverne.

12 Prøver Saltlage. Brintionkoncentrationen (pH) varierede fra 5,50—7,60.

20 Prøver Sodavandsflasker (tomme). Der blev foretaget Kimtælling ved Dyrkning baade paa Kød-Pepton Gelatine og paa Kød-Pepton Agar.

10 Prøver Tapet. Der paavistes ikke Arsen i 100 cm² af nogen af Prøverne.

1 Prøve Tobak. Der paavistes kun Bestanddele af Tobak. Prøven havde ikke været underkastet den til Fremstilling af Tobak sædvanlig anvendte Fermenteringsproces.

1 Prøve Tobakerstatning. Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes denne at bestaa af Æbleblade. Paa saa godt som alle Bladstykker fandtes Skimmeltraade.

1 Prøve Træstrømel. Prøven bestod af findelt Løvtræ.

3 Prøver Tændstikker i Æsker. Der paavistes hverken frit Fosfor eller Fosforsquisulfid i Strygefladerne af nogen af Prøverne.

1 Prøve Xylol. Prøven indeholdt ca. 44 % Benzol og Toluol.

Foruden ovennævnte Prøver har Laboratoriet fra forskellige kommunale Institutioner modtaget 139 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

<i>Fra Almindelig Hospital:</i>	1 Prøve	Sæbeerstatning
<i>Fra Blegdamshospitalet:</i>	1 —	Honning
<i>Fra Kommunehospitalet:</i>	3 Prøver	Rengøringsmidler
—	2 —	Rengøringsæbe
<i>Fra Københavns Kommunes</i>		
<i>Folkekøkken:</i>	3 Prøver	Frikadelle
—	2 —	Leverpostej
—	2 —	Mælk og Fløde
—	4 —	Rengøringsmidler
<i>Fra Sct. Hans Hospital:</i>	96 Prøver	Mælk og Fløde
—	24 —	Hvidtøl
<i>Fra Øresundshospitalet:</i>	1 Prøve	Fløde

Beretning fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse for Aaret 1941.

(Meddelt af Overlæge, Dr. med. Knud Winge).

Stationens Omraade omfatter selve Københavns Kommune med 702,800 Indbyggere. Byen er inddelt i 4 Distrikter. 1. Distrikt omfatter: Indre By, Christianshavn, Sundby; 2. Distrikt: Østerbro, indre og ydre Nørrebro; 3. Distrikt: Bispebjerg, Brønshøj, Husum, Vanløse og Grøndalsvænge; 4. Distrikt: Vesterbro, Vigerslev, Valby og Frederiksholm.

I Forhold til 1940 er Stationsarbejdet i 1941 steget, idet det samlede Konsultationstal andrager 100,834 mod 95,629 i 1940; ogsaa Antallet af nyhenviste Personer er større end forrige Aar: 12,138 i 1941 mod 10,740 i 1940.

Det største Konsultationstal for en Maaned var 9,832 (Marts), og det største Antal nyhenviste Personer i en enkelt Maaned var 1,390 (Maj); de tre største Konsultationsdage har været 3. Marts, 21. April og 28. April, da der henholdsvis blev undersøgt 616, 627 og 614 Personer; det største Antal nyhenviste Personer, der er undersøgt paa een Dag, er 87 (20. Maj).

Tuberkulosestatistik.

Centraltuberkulosestationens Kartotek omfattede pr. 31. December 1941 ialt: 5,321 Personer, der er opført i Tabel I, hvor man tillige har delt Materialet i 2 Grupper:

1. En kendt Gruppe, hvorved forstaas Personer, over hvilke der findes Journal paa Centraltuberkulosestationen.
2. En anden Gruppe, om hvilken man har fyldige Oplysninger, men hvor Patienterne ikke er undersøgt paa Tuberkulosestationen.

Tabel I.

Ialt i Kartoteket: 5,321.	Undersøgt paa Central-tuberkulosestationen	Ikke unders. paa Central-tuberkulosestationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	1335	212	1547
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	272	13	285
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.	1258	94	1352
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidl. er paavist + TB. i Eksp., men ikke i de sidste 3 Aar	422	13	435
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. i Eksp. ved Dyrkning, men ikke i de sidste 3 Aar	29	0	29
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. ved Dyrkning fra Ventriskv., men ikke i de sidste 3 Aar	470	2	472
Aktiv Tub. pulm., hvor TB ikke er paavist	455	38	493
Pleuritis exsudativa	426	63	489
Erythema nodosum	206	13	219
Ialt	4873	448	5321

Af disse 5,321 er 873 indgaaet i Centralarkivet i 1941.

Nye i Kartoteket 1941: 873.	Undersøgt paa Central-tuberkulosestationen	Ikke unders. paa Central-tuberkulosestationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	217	82	299
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	27	5	32
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning	270	45	315
Aktiv Tub. pulm., hvor TB. ikke er paavist	73	9	82
Pleuritis exsudativa	72	26	98
Erythema nodosum	42	5	47
Ialt	701	172	873

I Kartoteket 1. Jan. 1941	5032
Nykonstaterede Tilfælde i 1941	873
Tidl. kendte Patienter med Tub. pulm., flyttet tilbage til Kø- benhavns Kommune	29
Patienter med Tub. pulm., tilflyttet Københavns Kommune ..	35
	<u>5969</u>
Udgaet af Kartoteket paa Grund af Flytning til andre Kommuner	143
Udgaet af Kartoteket, idet Lungetuberkulosen maa anses for at være ophelet	297
Udgaet af Kartoteket p. Gr. af Dødsfald af Tub. pulm.	185
Udgaet af Kartoteket paa Grund af Dødsfald af anden Aarsag	23
	<u>648</u>
I Kartoteket 31. Decbr. 1941	5321

Endvidere har der i Kartoteket staaet 20 nye Tilfælde af Tub. pulm., der i Løbet af Aaret er udgaet paa Grund af Flytning til andre Kommuner, og 94 nye Tilfælde af Tub. pulm., der er udgaet paa Grund af Dødsfald.

Døde.

Ifølge Dødsattester og -anmeldelser er der i 1941 i Københavns Kommune død 279 Personer af Lungetuberkulose, 156 Mænd og 123 Kvinder. Aldersfordelingen er vist i efterfølgende Skema:

Tabel II.

	0-4	5-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 og >	Ialt
Mænd	3	1	6	15	41	23	28	21	13	5	156
Kvinder	5	3	2	17	36	26	12	11	5	6	123
											279

Døde af Tub. pulm. i de sidste 10 Aar.

	Mænd	Kvinder	Ialt	pr. 10,000
1932.....	231	235	466	7,4
1933.....	288	182	410	6,4
1934.....	204	202	406	6,8
1935.....	219	161	380	5,7
1936.....	166	150	316	4,7
1937.....	176	150	326	4,8
1938.....	157	134	291	4,2
1939.....	149	106	255	3,7
1940.....	169	125	294	4,2
1941.....	156	123	279	3,97

Ifølge Centralstationens Kartotek er der blandt de af Centralstationen kendte Lungetuberkuloseilfælde død 302 Personer. Differencen mellem dette Tal og Antallet opgivet ifølge Dødsattesterne skyldes, at der i en Del Tilfælde er angivet anden Dødsarsag end Lungetuberkulose, og denne Diagnose slet ikke er anført paa Dødsattesten; i det sidste Aar er der saaledes død 23 Personer med Lungetuberkulose, for hvilke der kun er angivet anden Dødsarsag.

Centralstationen havde Journal over 209 (69,2 %) af de 302, men ikke over de 93 (30,8 %).

Nyanmeldte Tilfælde af Tub. pulm.

I 1941 er der anmeldt 922 Tilfælde af Tub. pulm. Fordeling efter Alder og Køn ses i efterfølgende Tabel:

Tabel III.

	0—4	5—14	15—19	20—24	25—29	30—34	35—44	45—54	55—64	65—74	75 og >	Ialt
Mænd	29	42	43	64	70	61	48	53	31	13	4	458
Kvinder	24	51	46	97	84	72	54	12	15	6	3	464
												922

Det skal bemærkes, at af de nyanmeldte Tilfælde er 27 Personer, der i Forvejen er kendt som bacillære, tilflyttede Københavns Kommune i 1941; henholdsvis 16 Mænd i Alderen 47, 45, 38, 34, 30, 30, 27, 27, 26, 23, 22, 21, 19, 10 og 7 Aar og 11 Kvinder i Alderen 34, 33, 32, 31, 29, 27, 24, 22, 21, 19 og 18 Aar. Disse 27 maa derfor trækkes fra det samlede Antal 922, saaledes at der er konstateret 895 nye Tilfælde af Tub. pulm. i København i 1941, d. v. s. 12,7 pr. 10,000 (imod 11,7 i 1940), altsaa en moderat Stigning.

Nyanmeldte Tilfælde af Tub. pulm. for de sidste 10 Aar.

	Mænd	Kvinder	Ialt	pr. 10,000
1932	490	502	992	16,0
1933	412	415	827	13,0
1934	430	453	883	12,0
1935	462	424	886	13,0
1936	501	583	1084	16,1
1937	535	598	1133	16,9
1938	445	509	954	13,9
1939	426	489	915	13,1
1940	428	393	821	11,7
1941	442	453	895	12,7

I Aaret 1941 har der været en Stigning i Antallet af nyanmeldte Tilfælde fra 11,7 i 1940 til 12,7.

Centraltuberkulosestationens Arbejde i Tidsrummet 1. Januar til 31. December 1941.

Til Centraltuberkulosestationen blev der i 1941 henvist ialt 12,138 Personer, deraf 5,429 Mænd og 6,709 Kvinder. Disse 12,138 nye var henvist af:

Tabel IV.

Læger	8,508	(70,9 %)
Skolelæger	1,199	(9,1 %)
Hospitaler og Sanatorier	270	} (3,9 %)
Poliklinikker	154	
Andre Tuberkulosestationer	58	} (15,2 %)
Indkaldt af Centraltuberkulosestationen	1,840	
Undersøgelse af Lærere	54	} (0,9 %)
» » Lærlinge	17	
Henvist af Milieuafdelingen	38	
Ialt	12,138	(100,0 %)

Foruden omstaaende nyhenviste blev der tillige henvist 1120 Personer, 470 Mænd og 650 Kvinder; disse var tidligere undersøgt paa Stationen, men var udgaet af Kontrol, og i saadanne Tilfælde kræves ny Henvisning af Patientens Læge. 594 af disse Personer udgik i Løbet af 1941 atter af Kontrol, medens Resten 526 overgik til fortsat Kontrol, af de nyhenviste Patienter udgik i Aarets Løb 5161 af Kontrol, medens 6977 overgik til fortsat Kontrol i 1942.

Af de Personer, der søgte Stationen før 1. Januar 1941, udgik i Aarets Løb ialt 6,130, som vist i efterfølgende Skema:

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Udgaet af Kontrol	1467	1870	1834	5171
» paa Grund af Død (ikke af Tuberkulose) ...	42	38	6	86
» paa Grund af Død (af Tub. pulm.)	92	78	»	170
» paa Grund af Flytning til andre Kommuner	193	339	171	703
Ialt	1794	2325	2011	6130

Med Hensyn til Aldersfordeling og Mantoux' Tuberkulinprøve er de 12,138 nyhenviste Personer opført i *Tabel V*.

Tabel V.

	Aldersfordeling:				Mantoux' Tuberkulinreaktion:					
	Mænd	Kvinder	Ialt	pCt. af samtlige nye	M-R ikke aflæst	M-R aflæst hos	+	pCt. af aflæste	M +	pCt. af aflæste
0—6	609	632	1241	10,2	32	1209	361	30,7	848	69,3
7—14	1109	1091	2200	18,2	25	2175	1323	60,8	852	39,2
15—19	548	653	1201	9,9	28	1173	699	59,6	474	40,4
20—24	667	1070	1737	14,4	66	1671	1163	69,0	508	31,0
25—34	1159	1747	2906	23,9	68	2838	2375	84,7	463	15,3
35—44	641	826	1467	12,1	29	1438	1338	92,3	100	7,7
45—54	397	396	793	6,5	12	781	767	98,6	14	1,4
55—64	208	231	439	3,6	6	433	409	94,4	24	5,6
65—74	74	57	131	1,0	2	129	119	92,2	10	7,8
75 og derover	17	6	23	0,2	1	22	19	86,4	3	13,6
Ialt	5429	6709	12138	100,0	269	11869	8573	72,2	3296	27,8

De forskellige Aldersgrubbers procentiske Fordeling, ligesom Antallet af tuberkulinpositive Personer indenfor Aldersgrupperne er praktisk talt uforandret som i tidligere Aar

Lægearbejdet i 1941.

(Til Sammenligning anføres Tallene for 1940.)

Tabel VI.

	1941	pr. 10,000	1940	pr. 10,000
Antal nyhenviste Personer	12138	173,4	10740	153,3
Antal Konsultationer	100834	1440,5	95629	1364,3
Antal Mantoux' Tuberkulinreaktioner .	29247	417,8	27086	386,6
Antal Blodsækningsbestemmelser ...	31888	455,5	31359	447,5
Antal Røntgennemlysninger	48212	688,7	45730	652,6
Antal Røntgenfotoafraferinger	24285	346,9	22648	323,2
Antal røntgenfotoafrederede Personer ..	22324	318,9	20058	286,3
Antal Dyrkninger fra Ekspektorat	938	—	737	—
Antal Dyrkninger fra Ventrikelskyllev.	1644	—	1488	—
Antal Wasserman-Reaktioner	39	—	39	—
Antal Widal-Reaktioner	11	—	8	—

Det udførte Lægearbejde har i 1941 været stigende, der er saaledes undersøgt 1668 nyhenviste Personer flere end i 1940. Tabellen kræver ingen yderligere Omtale, da den tydeligt viser Arbejdets Omfang.

Centraltuberkulosestationens Laboratorium:

	1941	pr. 10,000	1940	pr. 10,000
Indsendt af Centraltuberkulosestationen.....	7,625		8,276	
Indsendt af Læger	1,897		1,846	
Indsendt fra Øresundshospitalets Ambulatorium	550		503	
Indsendt af Plejehjem	201		171	
Indsendt af andre	163		123	
<i>Antal Ekspektoratundersøgelser</i>	10,436	149,0	10,919	154,9

	1941		1940
heraf			
+ TB	i 1,327 (12,7 %)		i 1,411 (13,0 %)
÷ TB	i 9,109 (87,3 %)		i 9,508 (87,0 %)

Visitation.

I 1941 ordnede Centralstationen Indlæggelse i Hospital for ialt 925 Personer; deraf 754 til Øresundshospitalet, 159 til Børnehospitalet, Fuglebakken (Tuberkuloseafdelingen) og 12 til andre Hospitaler. Af de 925 Patienter blev de 127 indlagt som uafviselige, de 58 med Hæmoptyse, de 69 af andre Grunde.

I samme Tidsrum blev der paa Øresundshospitalet direkte indlagt 408 Patienter, deraf 47 med Hæmoptyse. Størstedelen af de øvrige direkte indlagte Personer er indlagt fra Øresundshospitalets Ambulatorium. I alle disse Tilfælde har Centralstationen faaet Underretning om Indlæggelsen.

Der har som i tidligere Aar i Perioder været Venteliste for Indlæggelse paa Øresundshospitalet for saavel Mænd som Kvinder; for Mændene i Tidsrummene: $\frac{15}{1}-\frac{1}{2}$, $\frac{15}{4}-\frac{3}{5}$ og $\frac{18}{6}-\frac{5}{8}$, for Kvinder i Tidsrummene: $\frac{20}{2}-\frac{17}{5}$, $\frac{4}{7}-\frac{24}{7}$ og $\frac{5}{12}-\frac{18}{12}$. $\frac{25}{4}$ og følgende Dage ventede henholdsvis 11, 11, 12, 13 og 13 Kvinder.

Med Hensyn til Indlæggelse af Børn paa Børnehospitalet, Fuglebakken (Tuberkuloseafdelingen) har der næsten hele Aaret været store Vanskeligheder, idet der har været Venteliste i Perioderne: $\frac{24}{1}-\frac{10}{2}$, $\frac{13}{2}-\frac{29}{3}$, $\frac{31}{3}-\frac{24}{9}$, $\frac{28}{10}-\frac{19}{12}$. Fra $\frac{5}{5}-\frac{27}{6}$ ventede daglig 10—18 Børn, $\frac{7}{8}-\frac{29}{8}$ 10—15 Børn, og Ventetiden har ofte været 6—7 Uger. Det er et meget uheldigt Forhold, at Børn med frisk Tuberkulose skal vente saalænge, inden de kan blive indlagt.

I Aaret 1941 er der til Avnstrup Sanatorium ordnet Indlæggelse for ialt 587 Patienter: 295 Mænd og 292 Kvinder; af disse er 222 indstillet direkte fra Centralstationen, 240 fra Øresundshospitalet, 99 fra andre Hospitaler i København og Provinsen og 26 af Læger i København og Provinsen. Periodevis har der været nogen Ventetid, saaledes var der i Maj, Juni, Juli og August Maaned Venteliste for saavel Mænd som Kvinder, og Ventetiden har i enkelte Tidsrum beløbet sig til over 1 Maaned.

Tabel VII.
Resultatet af de foretagne Lægeundersøgelser.

	Tub. pulm.	Pleur. exs.	Tub. gland. bronch. et perihil.	Eryth. nodos.	Ialt
0—6.....	34	1	6	3	44
7—14.....	36	0	5	6	47
15—19.....	41	3	0	4	48
20—24.....	65	6	0	4	75
25—34.....	129	5	1	7	142
35—44.....	38	3	0	8	49
45—54.....	24	2	0	0	26
55—64.....	9	0	0	1	10
65—74.....	5	0	0	1	6
75—>.....	1	0	0	0	1
Ialt	382	20	12	34	448

Blandt de 12,138 nye Patienter fandtes 448 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, der fordeler sig som vist i Tabel VII. Den største Gruppe udgøres af Tub. pulm., ialt 382 Tilfælde, og af disse er 235 (61,5 %) fundet indenfor Aldersklassen 15—34, det samlede Antal Personer i denne Aldersklasse udgør 5,844 (48,1 %) af samtlige nyhenviste Personer.

I Sammenligning med 1940 er Antallet af nykonstaterede Lungetuberkulose-tilfælde steget fra 356 til 382, medens Antallet af Pleuritis exsudativa og Bronchialglandeltuberkuloser er gaaet ned.

Til nærmere Bedømmelse af de 382 Tilfælde af Tub. pulm. er disse opført i de efterfølgende *Tabeller VIII og IX* med Hensyn til Bacilfund, Udbredning og Cavernedannelse.

Med Hensyn til Udbredning har man siden $\frac{1}{2}$ 1940 anvendt en anden Inddeling end i de foregaaende Aar:

<i>Eensidig</i>	<i>Dobbeltsidig</i>
< $\frac{1}{3}$ Lunge	< $\frac{1}{3}$ Lunge
$\frac{1}{3}$ —1 Lunge	$\frac{1}{3}$ —1 Lunge
	> 1 Lunge

Til Inddeling af Lungefelterne benyttes de bagerste Icr., da disse er af mest ensartet Størrelse. Ved submaximal Inspiration kan der under Clavicula tælles 7 Icr., Apexfeltet regnes for et Icr., ialt 8 Icr. paa hver Side.

Hvis 2 Icr. eller mindre er afficerede, regnes det for mindre end $\frac{1}{3}$ Lunge, er 3—8 Icr. afficerede, faas $\frac{1}{3}$ —1 Lunge, og hvad der er derudover, hører til Gruppen > 1 Lunge.

++ angiver + TB i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi.

+- angiver + TB i Ekspektorat ved Dyrkning.

+ angiver + TB i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Tabel VIII.

	Tub. pulm. ialt	++	+-	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
0—6.....	34	0	0	15	18	1
7—14.....	36	0	0	24	12	0
15—19.....	41	11	1	25	4	0
20—24.....	65	31	0	29	5	0
25—34.....	129	74	2	47	5	0
35—44.....	38	23	3	8	2	2
45—54.....	24	16	0	5	2	1
55—64.....	9	7	0	2	0	0
65—74.....	5	3	1	0	0	1
75—>.....	1	1	0	0	0	0
Ialt	382	166	7	155	48	6

Tabel VIII viser, at 166 d. v. s. 43,5 % havde + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, medens man hos 7 først fandt + TB. ved Dyrkning fra Ekspektoratet og hos 155 ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand.

Der blev altsaa ialt fundet Tuberkelbaciller hos 328 af 382 (85,9 %).

Tabel IX.

	Mænd	Kvin- der	Ialt	Deraf havde:					Caverner fandtes hos	Af de cavernøse Tilfælde havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke unders.		++	+	+	÷ TB.	Ikke unders.
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	58	83	141	16	2	90	30	3	8	4	0	1	2	1
1/3-1 » ..	29	34	63	29	2	24	8	0	13	11	0	1	2	0
<i>Dobb. sidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	5	6	11	3	0	6	2	0	0	0	0	0	0	0
1/3-1 » ..	42	39	81	43	3	28	5	2	23	21	1	1	0	0
> 1 » ..	57	29	86	75	0	7	3	1	58	58	0	0	0	0
Ialt	191	191	382	166	7	155	48	6	102	94	1	3	4	1

Tabel IX viser, at blandt de 382 fundne Tilfælde er 191 af Mandkøn og 191 af Kvindkøn. Denne Tabel er særlig interessant, idet den giver et Indtryk af de nykonstaterede Tilfældes Udbredning, og ved Sammenligning med Tallene fra 1940 faar man at vide, om der er sket nogen Forværring af Tuberkulosetilfældene i 1941.

141 af 382 havde Forandringer i < 1/3 af een Lunge — 36,9 % (41,3 % i 1940), altsaa lidt færre af de letteste Tilfælde, medens der til Gengæld er nogle flere dobbeltsidige Tilfælde: 178 af 382 — 46,9 % (38,5 % i 1940). Antallet af cavernøse Tilfælde er derimod lavere; der fandtes Caverner hos 102 Patienter — 26,7 % (32 % i 1940), og af disse var 98 (96,1 %) bacillære ved første Undersøgelse.

Man havde ventet, at der i 1941 var kommet en Forværring af de enkelte Tilfældes Udbredning ved Paavisningen, men dette er kun sket i yderst ringe Grad — et meget opmuntrende Fænomen.

Tabel X (Andre tuberkuløse Sygdomme).

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
Pleuritis exsudativa	14	6	20	0	0	3	15	2
Tub. gland. bronch. et perihil. ...	5	7	12	0	0	8	4	0
Erythema nodosum	4	30	34	0	0	4	28	2
Ialt	23	43	66	0	0	15	47	4

De 4 »Mænd« med Erythema nodosum var alle under 15 Aar, medens Kvinderne var i Alderen 1—67.

Foruden de Sygdomstilfælde, der fandtes hos nyhenviste Patienter, blev der i 1941 af Centralstationen fundet 73 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme hos Personer, der i Forvejen var under Stationens Kontrol. Fordelingen af disse er vist i *Tabel XI*.

Tabel XI.

	Mænd	Kvin- der	Ialt	Deraf havde:					Caverne
				++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt	
Tub. pulm.	24	44	68	10	2	47	9	0	5
Pleuritis exsudativa	0	3	3	0	0	2	1	0	0
Tub. gland. bronch. et perihil. ...	0	1	1	0	0	1	0	0	0
Erythema nodosum	1	0	1	0	0	0	1	0	0
Ialt	25	48	73	10	2	50	11	0	5

Af Tabel XI a fremgaar det, at 30 (41,1 %) af de i Tabel XI opførte Tilfælde blev fundet hos Personer, der hørte til Husstanden i et aabent Hjem eller et tidligere aabent Hjem.

Tabel XI a.

	Ialt	Opstaaet i:	
		Aabent Hjem	tidl. aab. Hjem
Tub. pulm.	68	26	3
Pleuritis exsudativa	3	0	0
Tub. gland. bronch. et perihil.	1	1	0
Erythema nodosum	1	0	0
Ialt	73	27	3

I efterfølgende Tabel XII er de 68 Tilfælde af Tub. pulm. ordnet efter Udbredning, Bacilfund p. p.

Tabel XII.

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:						Af de cavernøse Tilf. havde:				
				++	+	-	÷ TB.	Ikke unders.	Cav.	++	+	-	÷ TB.	Ikke unders.
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg..	15	33	48	2	1	38	7	0	1	0	1	0	0	0
1/3-1 » .	5	4	9	6	0	3	0	0	0	4	4	0	0	0
<i>Dobb. sidig</i>														
< 1/3 Lg..	3	1	4	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0
1/3-1 » .	1	6	7	1	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0
> 1 » .	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialt	24	44	68	10	2	47	9	0	1	4	5	0	0	0

Sammenligner man Undersøgelsesresultaterne i denne Tabel med de tilsvarende i Tabel IX, ser man en betydelig Forskel med Hensyn til Tuberkulosens Udbredning paa det Tidspunkt, hvor Sygdommen konstateres hos de nyhenviste og hos de Personer, der i Forvejen er under Kontrol. I Tabel IX (de nyhenviste) har 141 af 382 (36,9 %) Forandringer i mindre end 1/3 af 1 Lunge, medens man hos Kontrolpatienterne har fundet 48 af 68 (70,6 %) i samme Gruppe. Dette Resultat viser med Tydelighed Betydningen af Kontrolundersøgelsen.

Ved at betragte Gruppen Husstandsundersøgelser ses tydeligt, hvor stor Betydning det har at undersøge de Personer, der hører til et nyopdaget Tuberkulose-tilfældes Husstand.

Husstandsundersøgelser.

	Antal Husstands-medlemmer	Af disse blev undersøgt	Blandt de undersøgte fandtes Lungetuberkulose hos	i % af de undersøgte
Hos Patienter med nyopdaget Lungetuberkulose (+ TB)	633	526 (83,1 %)	21 (+ TB hos 20)	4 %
Hos Patienter med nyopdaget Lungetuberkulose (÷ TB).....	204	127 (62,3 %)	2 (med + TB 2)	1,6 %

Blandt 633 Husstandsmedlemmer fra smittefarlige Hjem fandtes Lungetuberkulose hos 21 (+ TB hos 20), de fleste af disse Personer havde ikke haft Symptomer, men blev kun undersøgt paa Centralstationens Foranledning. Blandt Husstandsmedlemmer fra Hjem med frisk Tuberkulose, men endnu ikke i smittefarlig Form, fandtes 2 Tilfælde med smittefarlig Tuberkulose.

Antallet af undersøgte Husstandsmedlemmer er endnu ikke tilfredsstillende, og man maa stadig stræbe efter at naa dertil, *at alle Husstandsmedlemmer bliver regelmæssig undersøgt. Ovennævnte Tal viser, at det i Virkeligheden er en saa vigtig Sag, at alle Husstandsmedlemmer burde have Pligt til at lade sig undersøge!*

Af tidligere kendte Tuberkulosestilfælde blev 30 bacillære i Aarets Løb: 10 fik + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 2 + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 18 + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Blandt de 12,138 nyhenviste Personer var der 154, hos hvem Diagnosen Tub. pulm. var stillet før første Undersøgelse paa Centralstationen, deraf 28 Tilfælde, af Tub. pulm. med Pneumothorax artif. og 3 Tilfælde af Tub. pulm. med Thoracoplastik.

I Tabel XIII findes opført, hvad der yderligere blev fundet hos de nyhenviste (hver Person er kun opført med een Diagnose):

Tabel XIII.

Tub. pulm. antea, Pneumothorax seq.	19
» » » Op. thoracoplastica seq.	5
Inaktiv Lungetuberkulose:	
Tub. pulm. vetus.	53
Fibrøse Strøg og foci.	245
Forkalket Primærkompleks.	157
Pleuritis seq.	183
Hilusforandringer:	
Store, tætte Hilus med Glandelskygger.	117
Forkalkede Glandler i Hilus.	145
Andre Lungesygdomme:	
Emfysema pulm.	3
Bronchitis.	15
Bronchiectasi.	17
Pneumonia.	208
Pneumoniae seq.	39
Empyema pleur. seq.	18
Pneumothorax spont.	9
Silicosis.	1
Cystis pulm.	5
Tumor pulm.	21
Abscessus pulm.	1
Boeck's Sarcoid.	4
Lymfogranulomatosis.	3
Metastasis ad pulm.	1
Tumor mediastini.	1
Andre Sygdomme:	
Mb. cordis.	34
Aneurysma aortae.	4
Ectasia aortae.	11
Situs inversus.	2

Relaxatio diafragmatis	4
Struma intrathoracalis	2
Fractura claviculae	1
» costae	4
» » seq.	3

Institutionsundersøgelser.

I 1941 er Milieu- og Rækkeundersøgelser blevet udvidet meget betydeligt, idet der ialt er undersøgt 14,389 Personer mod 7379 i 1940, altsaa en Fordobling af Arbejdet. Det er meget glædeligt, at Interessen for og Forstaaelse af disse Undersøgelser er stærkt stigende, flere og flere Firmaer er gaaet ind for en aarlig Undersøgelse af deres Personale, ligesom alle nyansatte undersøges.

Af større Undersøgelser skal nævnes: Personalet ved Børnehaver, Fritidshjem og Vuggestuer 1330 Personer, Søfolk (Dansk Dampskibsrederis Lægekantor) 1721, Hærens Vaabenarsenal 696, Københavns Frisørslag og Dansk Soignerings-Toilet- og Sanitetsarbejderforbund 806, Københavns Telefon Aktieselskab 1101, Værnepligtige i Søværnet 2243, Aspiranter til fast Ansættelse i Marinen 444, Brødrene Dahl 371 Personer.

Ialt er der foretaget Undersøgelser ved 114 Institutioner, deraf 33 Skoleklasser, og der er som nævnt undersøgt 14,389 Personer.

Der er ialt undersøgt:

Mænd 8454
Kvinder 5211
Børn 724
Ialt: 14,389 (1940: 7379)

Der er anvendt følgende Undersøgelsesmetoder:

Mantoux' Tuberkulinreaktion	8831	1940: 4424
Røntgengennemlysninger	538	1940: 642
Røntgen-Leicafotografering	12475	1940: 5740
Røntgenfotograferinger	457	1940: 208

Resultatet af Mantoux' Tuberkulinreaktion.

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Antal Mantoux' Reaktionen	4549	3710	572	8831
Mantoux +	3462	2458	64	5984
Mantoux ÷	887	1235	506	2628
Mantoux ikke aflæst hos	200	17	2	219

Tuberkulinprøven efter Aldersgrupper.

	Mænd		Kvinder		Ialt		Ialt unders.	% positive
	+	÷	+	÷	+	÷		
0—6	8	156	1	94	9	250	259	3,5
7—14	16	79	39	177	55	256	311	17,7
15—19	352	395	293	399	645	794	1439	44,8
20—24	541	253	439	463	980	716	1696	57,8
25—34	1063	197	563	269	1626	466	2092	77,7
35—44	744	30	660	80	1404	110	1514	92,7
45—54	492	7	333	16	825	23	848	97,8
55—64	249	4	148	5	397	9	406	97,8
65—74	20	1	17	3	37	4	41	—
75 og >	1	0	5	0	6	0	6	—

Blandt de 14,389 Personer blev der fundet 68 Tilfælde (0,47 %) af tuberkuløse Sygdomme, deraf 62 med aktiv Tub. pulm.

Resultaterne af Institutionsundersøgelserne.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	+	+ TB.	Ikkeunders.
Tub. pulm.	41	21	62	12	10	25	13	2
Pleuritis exs.	2	0	2	0	0	0	0	0
Tub. gdl. br. et perihil	2	2	4	0	0	0	0	0
Ialt:	45	23	68	12	10	25	13	2

Fordelingen af de 62 Tilfælde af Lungetuberkulose med Hensyn til Udbredning, Bacillaritet p. p. fremgaar af Tabel XIV.

Tabel XIV.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:					
				++	+	+	+ TB.	Ikkeunders.	Caverne
<i>Eensidig</i>									
< 1/3 Lg. ...	6	5	11	1	0	7	2	1	1
1/3-1 » ..	15	4	19	4	4	7	4	0	2
<i>Dobb. sidig</i>									
< 1/3 Lg. ...	0	1	1	0	0	1	0	0	0
1/3-1 » ..	14	11	25	3	5	10	6	1	5
> 1 » ..	6	0	6	4	1	0	1	0	4
Ialt:	41	21	62	12	10	25	13	2	12

Af de undersøgte Personer blev desuden 32 taget under nærmere Observation (12 Mænd og 20 Kvinder).

De øvrige væsentlige Undersøgelsesresultater er opført i Tabel XV.

Tallene i Tabel XIV og XV er ikke medregnet i Tabellerne VI — VIII.

Tabel XV.

	Mænd	Kvinder
Tidl. erkendte Tub. pulm.	1	6
Tub. pulm. vetus	19	15
Pleuritis seq.	14	7
Situs inversus.	0	1
Pneumonia	0	3
» seq.	3	5
Bronchiectasia	1	1
Cystis pulm.	0	1
Emfysema pulm.	1	1
Boecks Sarcoid.	0	1
Aneurysma aortae	1	0

Paa Grund af de vanskelige Transportforhold har Centralstationen med sit transportable Røntgenapparat kun een Gang foretaget Undersøgelse af Patienter og Personale paa Kommunens Plejehjem *Stenslettegaard*. Der er foretaget Gennemlysning af 53 Personer.

Calmettevaccination.

Paa Centralstationen er der i 1941 foretaget 555 Calmettevaccinationer (mod 174 i 1940). Foruden tuberkulinnegative Børn og Voksne fra smittefarlige Hjem har man i den sidste Del af Aaret 1941 forsøgt at gennemføre Calmettevaccination af alle tuberkulinnegative Personer i Alderen 15—35.

Résumé.

Af Centralstationen er der i 1941 fundet:

a) blandt de nyhenviste.....	448	Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme (1940: 453)
b) — Kontrolpatienter ...	73	— — — — (» : 59)
c) v. Institutionsundersøgelser	68	— — — — (» : 35)
	Ialt: 589	— — — — (1940: 547)

ad a) *Blandt de 12,138 nyhenviste Personer er der fundet 448 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme (3,7 %), deraf 382 Tilfælde af Tub. pulm. (3,1 %). De 448 Tilfælde fordeler sig gruppevis:*

	Ialt	Mænd	Kvinder
<i>Eensidig</i>			
< 1/3 Lg.....	37 %	30 %	44 %
1/3—1 »	16 %	15 %	18 %
<i>Dobb.sidig</i>			
< 1/3 Lg.....	3 %	3 %	3 %
1/3—1 »	21 %	22 %	20 %
> 1 »	23 %	30 %	15 %

Af de 382 Tilfælde af Tub. pulm. havde 166 (43,5 %) + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, hos 7 (1,9 %) fandtes først + TB. ved Dyrkning fra Ekspektoratet og hos 155 (40,6 %) ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand. Der blev ialt fundet Tuberkelbaciller hos 328 af 382 Lungetuberkulosetilfælde (85,9 %) og ikke TB. hos 54 (14,1 %).

102 (26,7 %) havde Caverner, og blandt disse cavernøse Tilfælde fandtes + TB. i Ekspektoratte hos 94 (92,0 %), medens 4 (3,5 %) havde + TB. ved Dyrkning fra Ekspektorat eller Ventrikelskyllevand, og hos 5 (4,5 %) paavistes ikke TB.

ad b) *Blandt de Personer, der har gaaet til fortsat Kontrol paa Centralstationen, fandtes 73 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, deraf 68 Tilfælde af Tub. pulm., der gruppevis fordeler sig:*

	Ialt	Mænd	Kvinder
<i>Eensidig</i>			
< 1/3 Lg.....	70,6 %	62,5 %	75,0 %
1/3—1 »	13,2 %	20,8 %	9,1 %
<i>Dobb.sidig</i>			
< 1/3 Lg.....	5,9 %	12,5 %	2,8 %
1/3—1 »	10,3 %	4,2 %	13,6 %
> 1 »	0 %	0 %	0 %

ad c) *Ved Institutionsundersøgelser fandtes 68 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, deraf 62 Tilfælde af Tub. pulm., der fordeler sig gruppevis:*

	Ialt	Mænd	Kvinder
<i>Eensidig</i>			
< 1/3 Lg.....	17,8 %	14,6 %	23,0 %
1/3—1 »	30,6 %	36,6 %	19,0 %
<i>Dobb.sidig</i>			
< 1/3 Lg.....	1,6 %	0 %	4,8 %
1/3—1 »	40,3 %	34,2 %	52,3 %
> 1 »	9,7 %	14,6 %	0 %

Tabel XVI.

Sociale Forholdsregler.

Aabne Hjem under Kontrol pr. ³¹ / ₁₂ 1940	3097
heraf Besøgshjem	2016
Besøgshjem tilgaaet i 1941	960
Besøgshjem udgaaet i 1941	949
	11
Besøgshjem pr. ³¹ / ₁₂ 1941	2027
Antal smittefarlige Hjem	1904
Antal Hjem, hvor Smittekilden er død	123
Antal Hjemmebesøg	11755
Antal aabne Hjem under Kontrol pr. ³¹ / ₁₂ 1941	3103
<i>Besøgshjemmene omfattede ved Aarets Udløb:</i>	
Mænd	2248
Kvinder	2655
Børn	2043
	6946

De aabne Hjem, der ikke er Besøgshjem, bestaar væsentlig af enlige Personer og desuden af enkelte Hjem, hvor der ikke ønskes Besøg, eller hvor Besøg ikke skønnes nødvendig.

Antal Desinfektioner	650
Sapoformol uddelt til	279 Personer (1012 Liter)
Ekspektorat-Sæt uddelt til	40 —
Vask af smittefarligt Tøj for	419 —
Udlaan af Senge, Sengelinned p. p. til	48 —
Udlaan af Vaskeposer til	106 —

Tilraadet Behandling og Kur:

Tuberkulosehospital	360 Personer
Sanatorium	187 —
Kystsankatorium	135 —
Kysthospital	1 —
Tuberkuloseplejehjem	60 —
Kalvebod Bastion	15 —
Julemærkehjem	39 —
Feriekolonier	3 —

Sociale Indstillinger og Anbefalinger.

Københavns Kommunes Beboelsesejendomme	21
Meldte Boliger til Boligtilsynet	0

Til Socialkontorer og Folkeforsikringskontoret er anbefalet til:

Beklædning, Senge og Linned	123
Ekstraforplejning	577
Bevaring af Bolig m. m.	59

I Aarets Løb har 114 Børn været udstationeret paa Grund af Forældrenes Sygdom.

Anbefalinger til private Institutioner ialt 549 (*herunder Foreningen Boserup Minde, Ole Olsens Legat, Egmont H. Petersens Legat, Carl F. Petersens Fond, Købmand Wulff's Legat, Trængendes Landophold p. p.*)

Fra *Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse* har Centralstationen modtaget 226 Legatportioner, der er udbetalt til Patienterne af Distriktssygeplejerskerne.

Centralstationen bringer *Nationalforeningen* sin bedste Tak for det meget store Beløb, der har været til megen Glæde og Støtte for Patienterne og en stor Hjælp for Sygeplejerskerne i deres sociale Arbejde.

Foruden Legaterne har *Nationalforeningen* stillet et Beløb til Raadighed, saaledes at Centralstationen har været i Stand til at uddele Mælk til tuberkulose-truede Børn, specielt i Tilfælde, naar den ønskede Hjælp ikke kunde skaffes ad anden Vej. Der er uddelt Mælk til 262 Børn (1940: 218), der tilsammen har faaet Mælk i 968 Maaneder. Ialt er der uddelt 17,658 Liter (1940: 19,556 Liter); ogsaa denne Hjælp har været til ganske overordentlig stor Nytte for Centralstationens Arbejde.

Ligesom i tidligere Aar har *Kredsforeningen for København* ydet Centralstationen en meget værdifuld Hjælp til Fremskaffelse af bedre Bolig eller til Bevaring af god Bolig med særlig Henblik paa Isolation af smittefarlige Patienter.

Der er ydet Hjælp til 139 Familier (1940: 124 Familier). Hjælpen er ialt ydet i 610 Maaneder, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Støtte i det sociale Arbejde.

Desuden er der tilstillet Centralstationen 3,403 *Spisebilletter*, der af Distriktsygeplejerskerne er uddelt til trængende Patienter.

Fra *Foreningen Mødres og Børns Bospisning* har vi i det forløbne Aar modtaget 11,500 *Liter Mælk*, der gennem Distriktsygeplejerskerne er uddelt til 154 Hjem med 210 Børn i ialt 682 Maaneder. Desuden begyndte Foreningen i 1941 at yde Hjælp til Bospisning af Mødre samt Børn under 7 Aar i Form af Spisebilletter til Københavns Kommunes Folkekøkkener. I Januar—Marts deltog af Centralstationens Patienter 73 Mødre med 206 Børn i denne Bospisning. Centralstationen bringer Foreningen sin bedste Tak for den store og gode Hjælp.

Fra Børnenes Kontor har Centralstationen modtaget 36 Stk. *Beklædningskort* til Børn, der skal paa Ferieophold, desuden 400 Stk. *Naturaliekort* á Kr. 3,00 til Indkøb af Madvarer. Fra talrige Institutioner og Firmaer har man i stort Omfang modtaget *Julehjælp* til Uddeling blandt trængende Patienter.

Københavns Kommunes Folkeregisterkontor har ligesom de tidligere Aar ydet Centralstationen værdifuld Assistance ved i talrige Tilfælde at give Oplysning om Patienternes Adresseforandring m. m., for hvilken Hjælp Centralstationen er *Folkeregisterkontoret* megen Tak skyldig.

Hjælp i Hjemmet.

Af det Rengøringskorps, der under særlige paakrævede Forhold af Centralstationen udsendes til Rengøringsarbejdet i tuberkuløse Hjem, er der i 1941 ydet Hjælp, til 32 Hjem med 66 Voksne og 32 Børn i en samlet Tid af 144 Maaneder.

Kontrolundersøgelse af Centralstationens eget Personale.

Centralstationens Personale er som sædvanlig blevet kontrolleret med regelmæssige Røntgenundersøgelser; der er ialt foretaget 141 Røntgenfotoferinger

af Lunger. Hos en Sygeplejerske blev der fundet et lille, friskt Infiltrat opadtil i venstre Lunge, men dette har ikke vist Tegn paa Progression og er i det forløbne halve Aar blevet mere intenst (Ventrikelskyllevand ÷ TB.)

Hos den Del af Personalet, der er beskæftiget ved Røntgenfotografering og -gennemlysning, er der foretaget 43 fuldstændige Blodundersøgelser; der er herved ikke fundet noget Resultat, der har givet Anledning til særlige Forholdsregler.

Undersøgelse af Studenter og Elever ved de højere Lærestatter.

Der er i Tidsrummet $\frac{1}{3}$ 1940— $\frac{1}{3}$ 1941 ialt undersøgt 5,965 Studerende. Fordelingen af disse og Mødeprocenten for de Studerende er anført i nedenstaaende Tabel XVII:

Tabel XVII.

	Antal undersøgte	Mødeprocent		Antal undersøgte	Mødeprocent
<i>Universitetet</i>					
Russer	738	64	Dann. tekn. Højskole ..	1158	85
Stud. mag. phil.	269	29	Tandlægehøjskolen	210	95
» » nat.	172	52	Pharmaceut. Lærestat...	94	100
Stud. polit.	103	34	Kunstakademiet	251	90
» act.	29	42	Landbohøjskolen	556	97
» jur.	564	33	Købmandsskolen	398	100
» theol.	174	41	Den handelsvidenskabel.		
» med. efter 1. Del.	660	93	Lærestalt.	185	100
» » før 1. Del...	404	50			
		70%			
Ialt...	3113	48 %			

Der er paa de Studerende foretaget:

Mantoux' Tuberkulinprøve	3,992
Røntgen-Leicafotografering	4,953
Røntgenfotografering	638
Ventrikelskyllevandsundersøgelser .	76
Dyrkning af Ekspektorat	7

Hos 14 af de Studerende paavistes Tub. pulm., og hos 4 fandtes Pleuritis exsudativa. 1 havde Erythema nodosum.

I nedenstaaende Tabel er opført de 14 Tilfælde af Tuberkulose med Hensyn til Bacilfund, Udbredning og Cavernedannelse:

Tabel XVIII.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				Af de cavernøse Tilf. havde:		
				- - -	- -	-	Caverne	- - -	- -	-
<i>Eensidig</i>										
< $\frac{1}{3}$ Lg. .	7	2	9	1	0	7	2	1	0	1
$\frac{1}{3}$ -1 » ..	1	1	2	0	0	2	1	0	0	1
<i>Dobb. sidig</i>										
< $\frac{1}{3}$ Lg. .	1	1	2	0	0	2	1	0	0	1
$\frac{1}{3}$ -1 » ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
> 1 » ..	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0
Ialt..	10	4	14	2	0	11	5	2	0	3

I Tabel XIX er opført den gruppevise Fordeling af Tuberkulose tilfældene:

Tabel XIX.

	Ialt	Mænd	Kvinder
<i>Eensidig</i>			
< $\frac{1}{3}$ Lg.....	63 %	70 %	50 %
$\frac{1}{3}$ —1 »	15 %	10 %	25 %
<i>Dobb.sidig</i>			
< $\frac{1}{3}$ Lg.....	15 %	10 %	25 %
$\frac{1}{3}$ —1 »	0 %	0 %	0 %
> 1 »	7 %	10 %	0 %

Der er i 1940—41 foretaget Calmettevaccination af 325 Studerende, hvoraf 176 medicinske Studerende, 58 fra Landbohøjskolen og 34 fra Tandlægehøjskolen.

Karantænevæsen.

Ifølge Meddelelse fra Karantænelægen er der i Aaret 1941 sket Anmeldelse til Karantænestationen af 1864 Skibe.

Af Skibe, der skal inspiceres af Lægerne i Overensstemmelse med Justitsministeriets derom givne Bekendtgørelse om Karantæneeftersyn etc. og i Henhold til Lov af 10. Marts 1938, er ingen indkomne i 1941.

I Henhold til Pariserkonventionen af 1926, Art. 28 er der undersøgt 863 Skibe for Rotter, heraf er 7 fumigeret og Deratization Certificate udstedt; af Deratization Exemption Certificate er udstedt 459. I 215 Skibe har der været opstillet Fælder, og der er til Statens Seruminstitut indbragt 11 Rotter. Alle Prøver viste negativt Fund.

1 Skib er blevet desinficeret for smitsom Sygdom. Med Skibe, ankomme fra Udlandet, er indbragt 2 Lig.

METEOROLOGISKE FORHOLD

1941	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middeltemperatur C°	÷5.0	÷3.0	0.6	3.6	8.6	15.0	19.1	16.0	13.0	8.7	3.2	3.1	—
Middelfugtighedsgrad i pCt. ...	85	90	86	76	60	59	70	78	81	85	86	89	—
Middellufttryk i mm ved Havet og 45° Br.....	763.3	754.1	759.6	762.8	760.3	761.7	761.2	755.3	765.7	761.0	766.1	759.9	—
Nedbør, mm	23	34	34	10	15	26	50	86	25	79	16	47	445
Dage med Nedbør	9	17	13	10	9	8	10	20	8	17	8	15	144
» » Sne.....	9	13	8	2	4	»	»	»	»	»	»	4	40
» » Hagl.....	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
» » Torden	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	3
» » Storm.....	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	4	»	6
Antal Solskinstimer.....	69	41	102	156	286	316	288	190	145	99	51	17	1760

Januar: Vinde omkring Nordøst med meget streng Frost, især i Maanedens sidste Halvdel. Middeltemperaturen for hele Maaneden blev usædvanlig lav 6,1° lavere end normalt, Nedbøren, der faldt som Sne, ca. 40% for lille, men Solskinstimernes Antal 2½ Gang større end det normale.

Februar: Vindretningen var overvejende omkring Sydøst. I Maanedens første Uge herskede der streng Frost; herefter fulgte nogle Dage med udpræget Tøvejr; i Resten af Maaneden herskede der hyppigst Frost. Maanedens Middeltemperatur blev meget lav, 2,7° lavere end normalt, Solskinstimernes Antal 20% for lille og Nedbøren 10% større end normalt.

Marts: Vinden skiftede flere Gange mellem vestlige og østlige Retninger, og Temperaturen var derfor snart noget over og snart noget under Normalen, dog oftest med Nattefrost. Middeltemperaturen blev ¾° lavere end Normalen, Nedbøren, der snart faldt som Regn, snart som Sne ca. 10% for lille og Solskinstimernes Antal omtrent normalt.

April: Vindretningen hyppigst fra Horizontens østlige Halvdel med koldt Vejr og ofte med Nattefrost i Maanedens første Halvdel. Middeltemperaturen for hele Maaneden var ca. 1¾° for lav, Nedbøren meget lille, ca. 70% for lille, og Solskinstimernes Antal omtrent normalt.

Maj: Vindretningen hyppigst fra Horizontens østlige Halvdel, i Maanedens to første Tidøgn i Reglen med koldt Vejr — Nattefrost den 7.—9. og Nedbør i Form af Sne den 7., 8. og 16.; i sidste Tidøgn var Temperaturen over Normalen; den 26.—31. havde varmt Vejr. Maanedens Middeltemperatur blev ca. 2° for lav, og Nedbøren 50% for lille, men Solskinstimerne 20% større end normalt.

Juni: Havde hyppigst Vinde fra Retninger omkring Vest og Nordvest med tørt Vejr og rigeligt Solskin; i Maanedens første Halvdel var Temperaturen i Reglen under, i dens sidste Halvdel over Normalen; Dagene fra den 23. til den 26. havde svage Vinde og meget varmt og solrigt Vejr med Maksimumstemperaturer mellem 27° og 29°. Maanedens Middeltemperatur blev ¾° højere end Normalen og Nedbøren ca. 40% for lille; Solskinstimernes Antal var meget stort, 30% større end normalt.

Juli: Indeholdt to meget varme Perioder, nemlig Tidsrummene fra den 7.—16. og den 25.—31., der gennemsnitlig blev henholdsvis $6,7^{\circ}$ og $4,1^{\circ}$ varmere end normalt; paa de øvrige Dage i Maaneden var Temperaturen oftest i Nærheden af Normalen; i den førstnævnte Varmeperiode var Vejret i Reglen tørt med meget Solskin og Maksimumstemperaturer, der hver Dag naaede op mellem 26° og 31° . Maanedens Middeltemperatur blev usædvanlig høj, omtrent 3° højere end Normalen, og Solskinstimernes Antal 20 % for stort, medens Nedbøren omtrent blev normal. I de varme Perioder var sydøstlige og østlige Vinde, i den øvrige Del af Maanedens vestlige og nordvestlige Vinde de fremherskende.

August: Vindretningen var overvejende omkring Sydvest og Vest og Vejret meget ustadigt. De første Dage i Maaneden var Vejret varmt, medens Temperaturen i Resten af Maaneden hyppigst var noget under Normalen. Middeltemperaturen og Solskinstimernes Antal blev omtrent normale, Nedbøren 20 % for stor.

September: Vindretningen var i Maanedens tre første Uger oftest omkring Vest og Nordvest og i Tiden fra den 24.—30. omkring Sydøst. Maanedens første Halvdel havde ustadigt, dens sidste Halvdel tørt Vejr; Temperaturen var hyppigst i Nærheden af Normalen, fra den 6.—17. i Reglen noget under, paa de øvrige Dage oftest noget over denne. Middeltemperaturen og Solskinstimernes Antal blev omtrent normale, Nedbøren 40 % for lille.

Oktober: Indeholdt to Perioder med mildt Vejr, nemlig den 1.—8. og den 14.—21., der gennemsnitlig blev henholdsvis $2,2^{\circ}$ og $1,5^{\circ}$ varmere end normalt, og to Perioder med koldt Vejr, den 9.—13. og den 22.—31., der gennemsnitlig blev henholdsvis $2,7^{\circ}$ og $1,8^{\circ}$ koldere end normalt. Maanedens Middeltemperatur blev omtrent normal, Nedbøren 55 % og Solskinstimernes Antal 18 % større end normalt. Vinden skiftede flere Gange mellem vestlige og østlige Retninger, og Vejret var ret ustadigt i Maanedens sidste Halvdel.

November: Vinden blæste overvejende fra Retninger omkring Sydøst og Øst; fra den 11.—15. herskede der Storm eller stormende Kuling. Temperaturen var under Normalen fra den 1.—5., den 9.—17. og den 28.—30 og i Reglen lidt over denne paa de øvrige Dage i Maanedens. Nattefrost forekom 8 Gange, navnlig i Maanedens første Halvdel. Middeltemperaturen blev $1,2^{\circ}$ for lav og Nedbøren 60 % for lille, medens Solskinstimernes Antal blev 27 % større end normalt.

December: Havde hyppigst sydvestlige og vestlige Vinde og ustadigt Vejr. Vejret var meget mildt i Tidsrummet fra den 6.—24., der fik en Gennemsnitstemperatur, som var 4° højere end normalt; til Gengæld havde Juledagene og Dagene mellem Jul og Nytaar koldt Vejr, overvejende med Frost. Maanedens Middeltemperatur blev $1,2^{\circ}$ højere end normalt, Solskinstimernes Antal normalt og Nedbøren 5 % for lille; indtil den 24. faldt Nedbøren som Regn og i Tiden fra den 25.—29. som Sne.

KØBENHAVN
 OG
FREDERIKSBERG
 1933

Udarbejdet af Københavns Kommune

BRESUND

KALVERDSTRAND

Tab. 1. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger
Cas de maladies épidémiques signalés par

København. Ville de Copenhague.	Under 1 Aar	Fra 1—5 Aar	Fra 5—15 Aar	Fra 15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
Morbi epidemici.								
1. Febris typhoidea	»	»	»	4	3	1	»	8
2. — paratyphoidea	1	2	1	4	»	»	»	8
3. Meningitis cerebrospinalis epidem.	10	16	14	15	15	»	»	60
4. Poliomyelitis ant acuta paralytica	»	16	9	2	»	»	»	27
— — aparalytica	»	»	1	»	1	»	»	2
5. Encephalitis epidem. acuta	»	»	1	»	»	»	»	1
6. Dysenteria (Paradysenteria)	4	54	27	31	44	4	13	177
7. Malaria, opstaaet i Danmark	»	»	»	»	»	»	»	»
— — udenf. Danmark	»	»	»	1	»	»	»	1
8. Diphtheria	5	31	49	8	28	»	»	121
9. Scarlatina	18	513	932	76	158	»	»	1747
10. Sepsis puerperalis	»	»	»	»	18	»	»	18
11. Pemphigus neonat.	97	»	»	»	»	»	»	97
12. Tetanus neonat.	4	»	»	»	»	»	»	4
13. Morbilli	78	1870	2455	47	53	»	»	4503
14. Rubeolæ	107	1667	4285	1054	1987	»	4	9104
15. Varicellæ	84	990	1808	76	82	»	»	3040
16. Tussis convulsiva	256	1741	1421	25	48	1	»	3492
17. Parotitis epidemica	19	1139	3944	378	496	7	8	5991
18. Influenza	269	1823	3970	9849	10419	505	620	27455
19. Angina tonsillaris	598	3439	5496	4490	5066	72	69	19230
20. Tracheo-Bronchitis	503	1373	1722	1822	2297	483	774	8974
21. Bronchopneumonia	181	378	343	497	591	147	251	2388
22. Pneumonia crouposa	10	28	76	246	170	33	41	604
23. Gastro-enteritis acuta infect.	686	1877	2016	3033	3483	211	374	11680
24. Hepatitis epidemica acuta	»	67	378	281	237	9	13	985
25. Febris rheumatica	»	1	38	98	148	5	9	299
26. Erysipelas	5	10	17	73	177	9	49	340
a. Febris undulans	»	»	1	22	8	»	»	31
b. Myalgia epid.	»	»	»	1	1	»	1	3
c. Mb. Weillii	»	»	»	»	»	»	»	»
d. Tetanus traum.	»	»	1	1	1	»	»	3
Sum ...	2935	17035	29055	22134	25521	1487	2226	100393
Alii morbi.								
27. Gonorrhoea, ikke tidl. diagnosticeret	1	7	4	3336	1616	1	»	4965
28. Ulcus venereum, ikke tidl. diagnosticeret	»	»	»	11	2	»	»	13
29. Syphilis acquisita, friske Tilfælde	»	»	»	153	91	1	»	245
30. Syphilis congenita, ikke tidl. diagnosticeret	3	1	2	1	1	»	»	8
31. Lymphogranuloma inguinale	»	»	»	1	»	»	»	1
32. Delirium tremens	»	»	»	1	»	»	»	1
33. Scabies	56	952	1253	4203	4327	19	17	10827
Ialt ...	2995	17995	30314	29840	31558	1508	2243	116453

i Aaret 1941, fordelte efter Alder, Køn og Maaneder.
les médecins (déclaration obligatoire).

Civile Hospitaler	Indlagt paa Hospital	Militærhosp.	Tilsammen	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	
																Civile Hospitaler
8	»	8	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	3	2	»	1
8	»	8	1	»	»	»	»	1	2	3	»	1	»	»	»	2
60	»	60	2	2	9	13	7	3	4	1	4	8	3	4	3	3
25	»	25	»	»	»	»	»	»	»	2	2	17	3	3	4	4
2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	5
125	6	131	1	5	6	4	7	6	7	45	59	18	7	12	6	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
121	»	121	9	10	8	14	9	5	10	7	15	15	11	8	8	8
1627	4	1631	73	90	88	83	106	106	70	100	171	284	321	255	9	9
11	»	11	1	3	»	2	2	1	3	2	2	2	»	2	10	10
27	»	27	3	2	9	10	10	9	10	12	8	13	5	6	11	11
4	»	4	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	1	12	12
615	»	615	173	145	152	230	272	294	195	133	222	448	1184	1055	13	13
412	50	462	279	1176	2132	2263	1974	802	183	51	28	52	80	84	14	14
296	7	303	412	379	531	339	317	278	108	48	66	127	133	252	15	15
409	»	409	357	284	265	231	203	187	166	250	234	355	515	445	16	16
277	53	330	3	7	14	16	12	19	12	18	92	478	1906	3414	17	17
338	647	985	3107	3754	8457	3600	1512	594	311	640	1113	1400	1673	1294	18	18
1519	289	1808	1323	1222	1423	1230	1417	1258	1044	1498	1854	2154	2842	1965	19	19
203	13	216	1320	917	941	795	552	392	262	373	707	982	1040	693	20	20
1067	35	1102	339	261	314	189	145	119	105	112	189	236	199	180	21	21
438	10	448	63	52	70	39	45	30	38	39	39	53	80	56	22	22
596	91	687	384	417	469	382	353	338	1290	5179	1475	548	382	463	23	23
149	4	153	98	74	74	41	41	32	33	68	118	144	155	107	24	24
175	5	180	28	22	27	21	29	19	19	19	23	29	31	32	25	25
144	»	144	19	22	27	16	17	14	22	28	31	45	54	45	26	26
6	1	7	4	2	2	2	5	3	1	2	»	3	4	3	26 a	26 a
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	26 b	26 b
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	26 c	26 c
3	»	3	1	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	26 d	26 d
8666	1215	9881	8002	8846	15021	9521	7036	4514	3898	8627	6452	7414	10682	10380		
175	145	320	312	305	305	292	322	333	459	513	537	585	533	469	27	27
1	»	1	1	2	1	2	1	»	1	4	1	»	»	»	28	28
33	11	44	23	19	18	15	10	8	15	18	22	31	38	28	29	29
3	»	3	»	1	1	»	3	»	»	2	»	»	1	»	30	30
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31	31
1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	32	32
201	368	569	975	687	817	662	565	607	478	928	1127	1570	1201	1210	33	33
9080	1739	10819	9313	9860	16164	10492	7938	5462	4851	10092	8139	9600	12455	12087		

Tab. 3. Udtog af Københavns Mortalitetstabel for 1941.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Vitia innata et morbi neonat.....	26	29	23	16	25	25	24	24	32	30	21	21	296
2. Marasmus senilis	31	25	20	21	38	21	25	16	20	25	25	27	294
3. Febris typhoid.....	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	4
4. Febris paratyphoid.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.	1	»	»	3	2	»	»	»	»	1	1	»	8
6. Scarlatina	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1
7. Tussis convulsiva.....	1	1	2	»	1	»	»	»	1	2	2	1	11
8. Diphtheria	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	1	»	4
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1
10. Influenza	3	9	7	9	4	1	»	1	»	1	3	»	38
11. Morbilli	1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	2	»	6
12. Poliomyelitis ant. ac.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	2
13. Encephalitis epidemica.	1	1	»	1	»	1	»	1	1	»	1	»	7
14. Tuberculosis pulmonum	26	29	20	33	28	22	30	19	19	23	14	16	279
15. Tuberculosis in aliis corp. partibus	5	4	4	3	10	2	4	4	5	5	2	3	51
16. Syphilis	9	7	4	5	6	8	2	4	9	5	6	5	70
17. Alii morbi infectionis	7	4	6	5	4	10	11	4	7	4	8	4	74
18. Cancer et Sarcoma	99	92	105	100	99	107	88	83	89	108	98	93	1161
19. Alii tumores	13	5	9	11	13	9	11	12	8	8	12	14	125
20. Morbi sangv., endocrin., Rheumatism	38	30	23	30	28	18	26	15	13	26	20	29	296
21. Morbi system. nerv. et org. sens. . .	49	56	79	68	60	75	63	39	39	42	55	65	690
22. Morbus cordis	170	114	115	130	127	121	84	87	98	117	96	114	1373
23. Alii morbi organ. circulat.	51	36	42	42	41	35	45	36	35	43	42	68	516
24. Bronchopneumonia	40	23	26	28	25	27	22	13	9	17	16	23	269
25. Pneumonia crouposa	2	3	1	»	5	1	»	2	1	3	3	4	25
26. Alii morbi organ. respirat.....	17	12	8	19	11	10	6	9	12	9	14	16	143
27. Morbi organ. digestionis	21	34	34	41	20	44	25	41	40	36	41	44	421
28. Morbi organ. uropoet. et genital. . .	40	33	32	28	30	35	39	24	23	30	19	42	375
29. Septichaemia puerperalis	1	»	»	1	1	1	»	1	1	2	1	»	9
30. Alii morbi gravidar. et puerp.	1	1	»	1	1	»	2	»	2	»	1	3	12
31. Morbi ossium, articul. et ext. part.	6	8	8	5	14	3	4	4	3	4	5	3	67
32. Alcoholismus chr.....	1	»	»	2	4	3	»	»	1	1	»	2	14
33. Aliae intoxicationes chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1
34. Casus mortiferi (incl. homicid.) . . .	17	17	22	18	23	18	23	18	21	31	23	24	255
35. Suicidium	10	11	15	15	37	19	17	13	22	21	14	10	204
36. Causa mortis non indicat.....	22	11	19	8	14	15	11	6	20	13	16	16	171
Summa.....	710	595	624	644	672	633	562	476	532	614	564	647	7273

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1942

AF

S. AHREND LARSEN

STADSLÆGE

KØBENHAVN

F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI A/S

1943

Sundhedsvæsenets Personale.

Stadslæge, Dr. med. S. AHREND LARSEN.

Vicestadslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.

1. Sanitetslæge, Dr. med. KN. BOJLÉN. Fra $\frac{1}{11}$ 42 Dr. med. P. W. BRÆSTRUP.

2. Sanitetslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.

3. Sanitetslæge, Dr. P. GRUBB ANDERSEN.

4. Sanitetslæge, Dr. K. A. POULSEN. Indtil $\frac{1}{10}$ 42.

Sanitetslægeassistent, Dr. med. ESTHER AMMUNDSEN.

» Dr. JOHS. NIELSEN. Fra $\frac{1}{12}$ 42 Dr. med. PALLE HJORTH.

» Dr. med. ERIK TRIER.

Leder af Medicinalstatistisk Kontor, Dr. ROBERT NIELSEN.

Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Dyr læger.

Overdyrlæge H. J. HANSEN.

Dyrlæge K. SEIDEL.

Dyrlæge H. O. PEDERSEN.

Dyrlæge G. MORTENSEN.

Laboratorieforsøger E. MEJLBO.

Dyrlæge ved Laboratoriet O. WINTHER.

Dyrlæge A. C. HANSEN.

Laboratoriepersonalet.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor

Overingeniør HOLGER SCHMIDT

Ingeniør SØREN LARSEN.

1 Ingeniørassistent.

1 Teknisk Assistent.

Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Skadedyrsbekæmpelse.

Leder: Cand. mag. K. E. STUBBE TEGLEBJÆRG.

1 Overkontrollør.

6 Kontrollører.

2 Giftudlæggere.

Lægerne ved den vederlagsfri ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Dr. Frk. JOHANNE FEILBERG.

» A. GELBJERG-HANSEN.

» H. MEINCKE.

» E. HENNINGSEN.

» A. KORSBJERG.

» H. FINSEN.

Dr. ARNE REYN.

» HJ. PETERSEN.

» Frk. MARIE PLESNER.

» OTTO HASLUND.

1 Sygeplejerske.

3 Klinikmedhjælpersker.

Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelsen.

Overlæge, Dr. med. KN. WINGE.

Afdelingslæge SIGRID HOLM.

Speciallæge KAREN M. ANDERSEN.

1 Røntgenspecialist.

8 Lægeassistenter. Fra $\frac{1}{11}$ 42 11 Lægeass.

1 Klinisk Lægeassistent.

Forstanderinden.

1 Røntgen-Oversygeplejerske.

1 Røntgensygeplejerske.

12 Distriktsygeplejersker.

7 Stationssygeplejersker.

3 Milieusygeplejersker.

Laboratorie-, Fotograf- og Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

1 Formand.

5 Desinfektionsbetjente

INDHOLD

Indledning	3
A. Medicinalberetning for København for Aaret 1942	7
Befolkningsforhold	7
Ægteskaber	7
Fødsler	8
Dødsfald	9
Dødfødte	12
Sygdomsforhold	14
1) <i>Epidemiske Sygdomme</i>	14
Febris typhoidea	15
Febris paratyphoidea	15
Meningitis cerebro-spinalis epid.	15
Poliomyelitis ant. acuta	15
Encephalitis epidemica acuta	15
Dysenteria (Paradysenteria)	15
Febris intermittens	15
Diphtheria	16
Scarlatina	16
Pemphigus neonatorum	17
Morbilli	17
Rubeolae	18
Varicellae	18
Tussis convulsiva	18
Parotitis epidemica	19
Influenza	19
Angina tonsillaris	20
Tracheo-bronchitis acuta	20
Bronchopneumonia et Bronchit. capillaris	21
Pneumonia crouposa	21
Gastroenteritis acuta infectiosa	22
Hepatitis epidemica acuta	23
Febris rheumatica	24
Erysipelas	25
Febris undulans	25
Aliae infectiones	25
2) <i>Tuberkulose</i>	25
3) <i>Kræft</i>	26
4) <i>Kønssygdomme</i>	27
5) <i>Andre Sygdomme</i>	27
Alcoholismus	27
Scabies	29
6) <i>Sygdomme i Garnisonen</i>	28
B. Offentlig Sundhedspleje	29
Sanitært Tilsyn med Boliger m. m.	29
Tilsyn med Fødehjem og Institutioner for Børn	29
Tilsyn med smitsomme Sygdomme	31
Tilsyn med Næringsmidler m. m.	31
Sundhedskommissionens Desinfektionsanstalt	34
Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor	35
Kontrollen med Skadedyrsbekæmpelsen	36
Vandklosetter	38
Sundhedskommissionens Dyrlæggers Virksomhed	38
A) Tilsyn med Forhandling af Mælk	39
B) Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser m. m.	44
Sundhedskommissionens Laboratorium	54
Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse	64
Karantænevæsen	79
Meteorologiske Forhold	80

Tabeller: 1. Anmeldte Sygdomstilfælde efter Alder, Køn og Maaneder. — 2. Døds-
aarsager efter Aldersklasser. — 3. Dødsarsager efter Maaneder.

Blandt Sundhedskommissionens Lægepersonale indtraadte i Løbet af Aaret nogle Ændringer. 1. Sanitetslæge, Dr. med. *Knud Bojlén* fratraadte 1. August efter sin Udnævnelse til Skole-Overlæge, og 4. Sanitetslæge *K. A. Poulsen* afgik den 1. Oktober efter at have overtaget Stillingen som Personalelæge ved Københavns Politi. De afgaaede Sanitetslæger har varetaget henholdsvis Tilsynet med Børnehaver, Vuggestuer m. m. og Bekæmpelsen af smitsomme Sygdomme.

Desinfektionsarbejdet, der hidtil har været ledet af 4. Sanitetslæge, er i Tidens Løb mindsket betydeligt, og for Tuberkulosens Vedkommende helt henlagt til Centraltuberkulosestationen. Bekæmpelsen af Luseplagen lader sig naturligt henlægge under Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Skadedyrsbekæmpelse. Naar hertil kommer, at en stor Del af Epidemibekæmpelsen foregaar i Børnehaver og Vuggestuer, har man — forsøgsvis og indtil videre — ikke besat 4. Sanitetslæges Stilling. Som Dr. Bojlén's Efterfølger udnævntes Dr. med. *Poul Bræstrup*, der sammen med sin Assistent nu varetager Tilsynet med Børneinstitutionerne og Epidemibekæmpelsen. De hidtil af 4. Sanitetslæge behandlede Sager, der ikke naturligt henhører under disse Omraader, er henlagt under Vicedadslægen.

For Fremtiden benævnes Vicedadslægen 1. Sanitetslæge, Dr. Bræstrup 2. Sanitetslæge og Dr. Grubb Andersen uforandret 3. Sanitetslæge.

Der anmeldtes i 1942 af Byens Læger 86.383 Tilfælde af *epidemiske Sygdomme*, ca. 14.000 Tilfælde færre end foregaaende Aar. Tilbagegangen skyldtes først og fremmest Influenzaen. Hyppigst anmeldt blev Halsbetændelse og Kolerine, selv om sidste ikke naaede saa stor Udbredelse som i 1941.

Børnelammelsen havde en Oplussen, men var ikke saa alvorlig som i 1934 og 1937, og Difterien naaede meget lave Tal, der maa ses i Relation til den i 1941 iværksatte Vaccination mod Difteri.

Kønssygdommene fortsatte den Stigning, der begyndte sidste Aar, og Fnatilfældene overskred langt Tallene fra sidste Verdenskrig.

Den offentlige og vederlagsfri *Vaccination mod Difteri*, som Københavns Kommune iværksatte September 1941, har udviklet sig tilfredsstillende. Den 1. September 1942 genoptoges den omfattende Propaganda gennem Presse, Radio, Film etc.

Af de Børn, der paabegyndte Vaccinationen i Efteraaret 1941, fik ca. 75.000 1. Injektion, ca. 74.000 2. Injektion og ca. 62.000 3. Injektion. Indtil Udgangen af April Maaned 1943 vaccineredes yderligere ca. 15.000 Børn med 1. og 2. Injektion, stadig uden at der iagttoges Uheld af Betydning. Mødeprocenten ved 3. Injektion maa betragtes som meget tilfredsstillende, idet der maa regnes med naturlig Afgang, f. Eks. ved Bortflytning fra Kommunen.

De usædvanlig lave Tal for Difteri i København i 1942 maa betragtes som et Resultat af Vaccinationen. Medens Difterien hidtil har været hyppigst i Hoved-

staden, er Forholdet nu vendt om, idet der i det forløbne Aar er iagttaget Stigning af Sygdommen i Provinsbyer og Landdistrikter.

Adskillige andre Kommuner har i Aarets Løb optaget Vaccinationen mod Difteri for offentlig Regning, og Stadslægekantoret har i flere Tilfælde ydet Bistand ved Organisationen, navnlig af Propagandaen. Ved Lov Nr. 208 af 19. April paalagdes det samtlige Kommuner Landet over at drage Omsorg for, at alle Børn og unge under 18 Aar vederlagsfrit kan blive vaccineret mod Difteri. Der henvises bl. a. til, at der efter Erfaringerne i vore Nabolande under de forhaandenværende Forhold maa befrygtes betydelig Stigning i Difteriens Udbredelse. De i Indenrigsministeriets Cirkulære af 30. April 1943 til Kommunalbestyrelserne givne Regler for Vaccinationens Udførelse falder ganske sammen med den Fremgangsmaade, der har været fulgt i Københavns Kommune, dog at Aldersgrænsen er sat op fra 15 til 18 Aar.

Paa Statens Serum Institut er foretaget 9.310 *Koppevaccinationer*; endvidere er der til Byens Læger og Hospitaler sendt henholdsvis 5.070 og 4.660 Portioner Koppevaccine.

Efter indsendt Ansøgning bilagt med den paabudte Lægeattest er der givet *Udsættelse med Koppevaccination* i 1 á 2 Aar i 394 Tilfælde og fornyet Udsættelse i 139 Tilfælde. Fuldstændig *Fritagelse* for Vaccination er givet i 128 Tilfælde, heraf 28 Tilfælde paa Grund af Vægning eller Ængstelse fra Forældrenes Side.

I Tilknytning til Mødrehjælpsinstitutionen er der oprettet et Svangre- og Mødrehjem.

I Anledning af den sidste Aar indtraadte Stigning i Antallet af Gonorrhoe-tilfælde ansattes 1. April 1942 forsøgsvis en kvindelig *Socialhjælper* til *Opsporing af Smittekilder*. Der var dog nogen Skepsis med Hensyn til Nyttens af en saadan, og efter Forsøgsaarets Udløb viste det sig ved Opgørelse over det udførte Arbejde, at der ingen Basis var for at fortsætte, hvorfor Ordningen ophørte pr. 31. Marts 1943.

Af Sager, der har været forelagt Stadslægen til Undersøgelse og Erklæring, skal nævnes følgende:

Der er afgivet Erklæring angaaende Om- og Tilbygning til et Lærlingeplejehjem. Undersøgelse er foretaget i Slagtehallerne for Rotter i Anledning af et Tilfælde af Weil's Sygdom; endvidere i et Par Forgiftningstilfælde formentlig opstaaet efter Haarvask med en flydende Haandsæbe og efter Anvendelse af et Haarfjerningsmiddel. En Ansøgning om Anvendelse af »Kalcid« mod Rotter blev afslaaet paa Grund af Faren for Forgiftning fra den udviklede Cyanbrinte.

Enhørende under Arbejds- og Fabriktilsynet har der været 2 Sager angaaende uegnede Lokaler henholdsvis i Brug til Fremstilling af Sukkervarer og til Galvanisering, 1 angaaende Røgplage i et Jernstøberi; endvidere 3 Sager angaaende Indsamling og Forarbejdning af Cigarstumper o. lign., Anvendelse af Myresyre til Konservering og om en af Psoriasis lidende Persons Ansættelse i et Bageri. Der har været 4 Sager angaaende *Erhvervs sygdomme*, i 2 Tilfælde Silikose, i de andre henholdsvis Svovludvikling ved Tørvefyring og Ammoniakforgiftning ved Rensning af Fjer.

Af andre Sager har der været 15 angaaende Indlæggelse af sindssyge Personer, der alle blev godkendt.

En Jordemoder fik Bøde og 4 andre en Advarsel for at have undladt Anmeldelse af udenfor Ægteskab fødte Børn til Overpræsidiat. Der har været forelagt 4 Klager over Lægers Forhold, en enkelt fik en Advarsel, iøvrigt fandtes Klagerne uberettigede.

Der har været 16 Sager angaaende *ulovlig Lægevirkosomhed*, i 2 Tilfælde blev idømt Bøder og i 1 Advarsel.

For *ulovlig Medicinalhandel* er i et Tilfælde idømt en Bøde paa 30 Kr.

Om *ulovlig Reklamering med Medicinalvarer* har der været 25 Sager, hvoraf 6 blev afgjort med Bøder fra 60 til 300 Kr., og i 2 Tilfælde tildeltes Advarsel, 13 Sager ordnedes af Politiet ved Ændring eller Standsning af Reklameringen, og 5 Sager blev henlagt.

For *ulovlig Tandlægevirksomhed* blev 2 Tandteknikere idømt Bøder paa henholdsvis 300 og 150 Kr.

Der har været 15 Sager angaaende *ulovlig Reklamering for Tandlægevirksomhed*. 2 Sager blev henlagt, en Tandtekniker idømtes en Bøde paa 800 Kr., og i 12 Tilfælde nedlagde Sundhedsstyrelsen Forbud.

Om *Salg af præventive Midler* har der været 99 Andragender, og Tilladelse til Salg er i Henhold til § 1 givet i 71 Tilfælde og tillige i Henhold til § 2 i 6 Tilfælde. I 22 Tilfælde nægtedes Tilladelse paa Grund af utilfredsstillende Lokaleforhold eller andre Aarsager. Der blev tilladt ophængt 4 Automater paa Herretoiletter i Tilknytning til Beværtninger.

Ved Udgangen af 1942 var der i København 537 praktiserende Læger, 422 Tandlæger (heri indbefattet 45 ved de kommunale Skoletandklinikker ansatte Tandlæger), og 87 Jordemødre. Antallet af Apoteker var 68, hvoraf 6 var Hospitalsapoteker, Militærhospitalets Apotek iberegnet.

MEDICINALBERETNING FOR KØBENHAVN FOR AARET 1942.

(Ved Dr. Robert Nielsen, medicinalstatistisk Kontor).

Befolkningsforhold.

Ved Folketællingen den 5. November 1942 havde Staden København en bosiddende Befolkning paa 711,224 Indbyggere mod 702,424 det foregaaende Aar. Der har saaledes været en Tilvækst paa 8800. Heraf udgjorde Fødselsoverskudet 6509, medens omtrent 2300 skyldes Indvandringsoverskud.

Som Middelfolketal for Aaret 1942 opgiver Københavns statistiske Kontor 708,500 Indbyggere.

Ægteskaber.

Der blev i 1942 indgaaet 8337 Ægteskaber, 11,8 pro mille af Folkemængden, en Opgang fra foregaaende Aar.

Antallet af borgerlige Vielser var 4905 eller 58,9 pCt. af samtlige Vielser. Disse viste saaledes en noget mindre Opgang end de kirkelige Vielser.

Aarligt Gennemsnit	Ægteskaber			
	ialt	pr. 1000 Indb.	heraf borgerlige	pCt.
1903—1907	3626	8,5	591	16,4
1908—1912	4051	8,8	823	20,3
1913—1917	4261	8,4	832	19,5
1918—1922	6101	10,9	924	15,2
1923—1927	5585	9,5	2525	45,2
1928—1932	5951	9,6	3291	55,2
1933—1937	7778	11,8	4891	62,8
1938	7725	11,2	4886	63,3
1939	8609	12,4	5494	63,8
1940	8369	11,9	5376	64,2
1941	7571	10,8	4615	61,0
1942	8337	11,8	4905	58,9

Vielsernes Fordeling paa Aarets Maaneder ses af følgende Tabel.

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
1903—1907	180	205	262	341	402	272	265	246	246	273	390	353
1908—1912	197	232	282	363	455	284	291	279	260	396	436	389
1913—1917	229	263	314	394	559	340	315	313	295	443	518	440
1918—1922	329	394	470	468	566	446	459	422	461	523	540	580
1923—1927	292	384	456	468	537	468	457	417	419	497	538	568
1928—1932	337	380	430	453	604	510	522	488	449	545	587	587
1933—1937	404	457	537	669	906	618	640	538	529	785	892	746
1938	394	461	500	857	746	588	646	566	565	834	802	665
1939	393	494	565	818	985	621	709	573	679	970	785	828
1940	462	491	634	784	975	699	789	601	627	786	719	720
1941	410	437	451	828	748	580	629	585	621	798	613	735
1942	430	459	546	925	841	623	745	593	704	849	772	805

Tallene for Maanedsfordelingen er opgjort efter de fra Klokkerkontorerne ugentlig indsendte Anmeldelser, i Forbindelse med de fra Magistratens 1. Afd. modtagne Meddelelser om borgerlige Vielser, og er tilsammen noget mindre end det ovenfor af Statistisk Departement for Aaret opgjorte Tal for Ægteskaber.

Fødsler.

I Følge Københavns statistiske Kontor fødtes der i 1942 af 13,168 Mødre hjemmehørende i København 13,733 levendefødte Børn, hvilket er 19,4 pro mille af den bosiddende Befolkning.

Af de 13,168 Mødre var 11,696 gifte, 1492 ugifte, separerede, fraskilte eller Enker.

Aarligt Gennemsnit	Fødsler pro mille	Dødsfald pro mille	Fødselsoverskud pro mille
1903—1907	28,5	15,7	12,8
1908—1912	26,1	14,6	11,5
1913—1917	23,1	13,9	9,1
1918—1922	21,5	12,7	8,8
1923—1927	17,9	11,5	6,4
1928—1932	15,9	11,5	3,7
1933—1937	16,0	11,2	4,8
1938	18,2	10,8	7,4
1939	17,8	10,8	7,5
1940	17,6	10,8	6,8
1941	17,1	10,8	6,8
1942	19,4	10,2	9,2

Medens paa den ene Side et stort Antal Børn fødes paa Rigshospitalets Fødeafdelinger og Fødekliner i Byen af Mødre hjemmehørende udenfor København, fødes paa den anden Side en Del Børn af Kvinder hjemmehørende i København paa Københavns kommunale Fødekliner, der er beliggende paa Frederiksberg.

Om Børnenes Fordeling efter Køn og Fødslernes Fordeling paa Maaneder er kun modtaget Underretning gennem de fra Klokkerkontorerne ugentlig modtagne Meddelelser. Tallene omfatter de indenfor Byen fødte uden Hensyn til Mødrenes Hjemsted og stemmer saaledes nogenlunde overens med de af Statistisk Departement opgivne Tal: 10,447 fødte i Ægteskab og 2363 født udenfor Ægteskab.

Fødsler 1942	Mandkøn			Kvindkøn			Begge Køn		
	I Ægteskab	Udenf. Ægteskab	ialt	I Ægteskab	Udenf. Ægteskab	ialt	I Ægteskab	Udenf. Ægteskab	ialt
Januar	406	96	502	353	86	439	759	182	941
Februar	404	112	516	355	75	430	759	187	946
Marts	449	110	559	458	102	560	907	212	1119
April	472	78	550	483	96	579	955	174	1129
Maj	511	107	618	441	101	542	952	208	1160
Juni	469	97	566	417	109	526	886	206	1092
Juli	478	89	567	454	105	559	932	194	1126
August	486	106	592	438	104	542	924	210	1134
September	485	107	592	443	115	558	928	222	1150
Oktober	458	93	551	418	100	518	876	193	1069
November	379	91	470	400	92	492	779	183	962
December	473	95	568	433	96	529	906	191	1097
Ialt	5470	1181	6651	5093	1181	6274	10563	2362	12915

Efter Jordemødrenes Protokoller har 77 af de i København praktiserende Jordemødre assisteret 9144 fødende Kvinder, dels i Hjemmene, dels paa private Fødehjem og Fødekliner. Der fødtes 9243 Børn, hvoraf 9117 var levendefødte.

8902 Børn blev født i Ægteskab, 341 udenfor Ægteskab. 8869 Børn havde en Vægt af 2500 Gram og derover, 374 var under 2500 Gram.

Af Uregelmæssigheder ved Fødslen har 6 Gange foreligget snævert Bækken, 15 Gange fremfalden eller forliggende Navlesnor, 1 Gang Eklampsi og 1 Gang forliggende Moderkage.

8917 Fødsler fuldendtes ved Naturen, 169 ved Fremtrækning, 12 ved Vending, 142 ved Tang og 3 ved skarpe Instrumenter.

I 6637 Tilfælde er anvendt Bedøvelse, i 2402 Pituitrin eller Stoffer med lignende Virkning. 37 Gange er foretaget manuel Fjernelse af Moderkagen.

110 Børn er døde ved naturlig Fødsel, 8 ved Fremtrækning, 1 ved Vending, 5 ved Tangløsning og 3 ved Fødsel med skarpe Instrumenter.

Paa Rigshospitalets Fødeafdelinger fødtes 3873 Børn, hvoraf 3666 levendefødte og 207 dødfødte. Heraf var henholdsvis 1704 og 166 fødte indenfor Ægteskab.

Dødsfald.

Efter de til Stadslægen indkomne Dødsattester døde der i 1942 i København 7224 Personer. Heraf var 544 hjemmehørende i Provinsen, hvor der i Aarets Løb døde et tilsvarende Antal, der var hjemmehørende i København. Af Byens Befolkning døde saaledes 7224 eller 10,2 af hvert Tusinde Indbyggere.

Aarligt Gennemsnit	Under 1 Aar		1-4 Aar		5-14 Aar		15-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Tilsammen af alle Aldre		
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn
1903-1907	201,1	151,0	13,9	13,4	2,4	2,4	4,3	3,4	6,0	4,8	11,9	7,2	19,4	10,8	35,5	19,9	67,5	44,9	145,6	113,7	273,8	247,5	17,7	14,0	15,7
1908-1912	162,8	129,8	12,8	11,4	2,5	2,7	4,1	3,1	6,4	4,7	10,6	6,8	19,5	11,0	34,7	19,1	65,2	44,4	131,7	106,4	263,0	228,2	16,4	13,2	14,6
1913-1917	140,9	109,2	10,4	9,0	2,3	2,3	4,1	3,4	5,7	4,3	10,1	6,5	17,7	11,2	32,5	20,4	65,8	46,7	138,7	120,5	290,8	285,6	15,1	12,9	13,5
1918-1922	97,4	71,2	8,6	7,8	2,2	2,8	5,5	4,8	7,1	6,1	7,6	6,5	12,8	10,1	26,9	19,4	55,3	43,4	132,2	119,8	255,4	240,3	13,3	12,3	12,8
1923-1927	99,1	67,5	7,4	6,8	1,6	1,3	2,9	2,8	3,6	3,2	6,8	5,1	11,2	8,9	25,8	18,2	56,7	43,9	135,5	111,2	269,3	241,8	11,9	11,2	11,5
1928-1932	76,6	54,9	5,8	4,5	1,8	1,5	2,4	2,7	3,3	3,5	6,0	4,7	10,8	9,1	26,8	18,4	60,0	47,8	157,7	128,9	257,6	268,6	11,6	11,5	11,5
1933-1937	75,9	49,6	5,8	4,8	1,5	1,2	2,2	2,0	3,1	2,8	5,0	4,3	11,4	8,2	24,5	18,1	58,7	43,7	140,2	117,0	327,4	260,2	11,5	10,9	11,2
1938	72,4	61,6	4,6	3,9	1,4	0,7	1,9	1,5	2,8	2,3	4,7	4,2	11,9	7,7	23,1	16,7	54,7	42,7	137,0	109,6	254,0	221,0	11,1	10,5	10,8
1939	53,7	47,2	3,5	2,6	0,8	0,5	1,5	1,2	2,4	1,8	4,5	3,7	10,4	7,5	24,2	15,3	59,9	40,5	120,8	112,3	365,0	296,0	10,6	9,9	10,3
1940	56,9	41,1	2,8	2,7	0,8	0,4	1,2	1,1	2,2	2,2	4,5	3,6	11,1	7,2	23,4	16,4	60,0	44,0	144,6	124,5	440,0	363,0	10,9	10,7	10,8
1941	50,4	34,0	2,6	2,6	0,8	0,7	1,5	1,8	2,2	2,0	4,0	3,5	10,6	7,2	23,2	17,2	59,3	41,0	130,0	109,8	274,0	324,0	10,6	10,2	10,8
1942	54,4	43,8	2,7	2,8	0,7	0,8	1,8	1,6	2,2	2,8	4,5	3,1	9,5	6,4	21,3	14,3	44,3	39,6	124,9	111,3	254,0	258,3	10,2	10,2	10,2

Der døde i 1942 563 Børn under 1 Aar eller 4,1 af 100 levendefødte, lidt flere end foregaaende Aar.

Aarligt Gennemsnit	Døde i første Leveaar					
	Ialt	Af 100 levendefødte	I Ægteskab	Udenfor Ægteskab	Drenge	Piger
1903—1907	1737	14,3	1148	589	988	749
1908—1912	1425	11,8	922	503	795	630
1913—1917	1167	10,0	759	408	669	498
1918—1922	935	7,7	666	269	548	387
1923—1927	749	7,1	558	191	442	307
1928—1932	620	6,6	477	143	358	262
1933—1937	547	5,2	443	104	329	218
1938	610	4,8	489	121	336	274
1939	485	3,9	385	100	263	222
1940	466	3,8	371	95	273	193
1941	476	4,0	387	89	282	194
1942	563	4,1	437	126	310	253

Af følgende Oversigt over Dødeligheden i første Levemaaned og Resten af første Leveaar ses, at Nedgangen i Børnedødeligheden væsentligst er falden paa de sidste elleve Levemaaneder.

Døde af 100 levendefødte Børn.

	1903—1907	1908—1912	1913—1917	1918—1922	1923—1927	1928—1932	1933—1937	1938	1939	1940	1941	1942
1. Maaned . . .	4,3	3,8	3,5	3,3	3,0	2,6	2,6	2,8	2,8	2,2	2,2	2,5
2.—11. Md. . .	10,0	8,0	6,5	4,4	4,1	3,3	2,6	2,0	1,6	1,6	1,8	1,6
1. Aar	14,3	11,8	10,0	7,7	7,1	5,9	5,2	4,8	3,9	3,8	4,0	4,1

Medens medfødte Svagheder stadig viser stor Dødelighed, har der i Aarenes Løb været en betydelig Tilbagegang i Dødeligheden af epidemiske, katarrhalske og andre Sygdomme blandt Børn i første Leveaar.

Aarligt Gennemsnit	Mæslinger	Skarlagensfeber	Difteri	Kighoste	Kolerine	Syfilis	Stivkrampe	Tuberkulose	Bronch. Pneum. Infl.	Tarmsygdomme	Medfødt Svaghed	Andre Dødsårsager	Tilsammen
1903—1907	27	2	7	76	452	38	22	32	248	50	367	417	1737
1908—1912	17	4	6	69	338	38	18	24	218	34	336	322	1425
1913—1917	19	3	4	53	180	39	9	22	213	24	362	237	1167
1918—1922	10	1	5	30	81	24	12	17	226	10	348	172	935
1923—1927	16	»	3	30	64	13	5	16	163	11	310	118	749
1928—1932	12	»	2	28	52	8	3	11	128	9	273	94	620
1933—1937	6	1	2	16	38	2	1	8	88	4	295	84	545
1938	11	»	1	6	35	»	4	7	88	4	370	84	610
1939	3	»	1	22	19	3	2	6	64	6	298	61	485
1940	2	»	»	12	21	1	3	5	65	4	302	51	466
1941	1	»	»	10	18	1	3	4	65	5	295	74	476
1942	»	»	»	11	27	2	2	2	52	6	273	188	563

Omstaaende skematiske Oversigt over Dødsårsagerne viser Antallet af Dødsfald i de sidste 5 Aar beregnet pr. 100,000 Indbyggere, henholdsvis for Mænd og Kvinder.

Døde pr. 100,000 Indbyggere	1938		1939		1940		1941		1942	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1. Vitia innata et morbi neonat....	60	48	51	33	54	34	55	31	64	43
2. Marasmus senilis	21	45	21	44	26	55	31	51	27	50
3. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
4. Febris paratyphoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.....	2	»	1	»	1	»	1	1	1	1
6. Scarlatina	»	»	»	1	1	»	»	»	1	1
7. Tussis convulsiva	3	1	3	5	2	2	2	1	2	3
8. Diphtheria	5	4	2	3	»	1	»	1	»	»
9. Dysenteria.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Influenza	4	6	5	9	5	8	5	6	1	2
11. Morbilli	4	4	»	1	2	1	1	1	»	»
12. Poliomyelitis ant. ac.	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1
13. Encephalitis epidemica.....	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1
14. Tuberculosis pulmonum.....	49	36	46	29	52	33	48	33	52	34
15. Tub. in aliis corp. partibus.....	9	8	7	5	4	9	8	7	6	5
16. Syphilis	3	4	7	4	9	2	14	6	10	8
17. Alii morbi infectionis.....	18	15	18	14	17	11	13	9	9	8
18. Cancer et Sarcoma	137	188	151	162	153	180	148	180	172	179
19. Alii tumores	13	17	19	22	18	25	15	20	13	19
20. Mb sangv., endocrin., Rheumatism.	31	46	33	41	40	57	35	49	39	48
21. Mb. system. nerv. et org. sens.....	100	112	98	109	101	118	90	105	67	87
22. Morbus cordis	191	182	217	192	220	250	195	195	187	183
23. Alii morbi organ. circulat.....	62	62	52	63	53	62	64	79	70	93
24. Bronchopneumonia	61	61	46	50	52	58	38	38	31	38
25. Pneumonia crouposa	21	15	7	8	4	6	5	2	6	4
26. Alii morbi organ. respirat.....	29	20	20	25	26	27	21	19	21	19
27. Mb. organ. digestionis.....	68	52	67	49	60	44	60	60	62	60
28. Mb. organ. uropoet. et genit.....	61	43	60	35	61	33	69	40	61	40
29. Septicæmia puerperalis.....	»	3	»	3	»	3	»	2	»	5
30. Alii morbi gravidar. et puerp.....	»	5	»	4	»	4	»	3	»	4
31. Mb. organ. locomotionis et ext. part.	5	9	7	13	7	12	13	6	8	11
32. Alcoholismus chr.	6	»	3	1	4	»	4	»	3	»
33. Aliae intoxicationes chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.)....	40	16	37	21	40	25	42	31	41	32
35. Suicidium	59	22	47	19	45	20	41	19	40	24
36. Causa mortis non indicata.....	35	17	30	19	29	16	29	20	27	16
Omnes causæ mortis	1109	1050	1063	994	1093	1068	1055	1017	1023	1017

Paa Hospitalerne i København indtraf der i 1942 ialt 5007 Dødsfald, nemlig paa Kommuneskøshospitalet 997, paa dettes Filialer 289, paa Bispebjerg Hospital 804, paa Blegdamshospitalet 142, paa Øresundshospitalet 205, paa Sundby Hospital 432, paa Balders Hospital 24, paa Rudolph Berghs Hospital 24, paa Nørre Hospital 335, i »De gamles By« 562, paa Sundholm Sygehus 11, paa Rigshospitalets Sygeafdelinger 325, paa dettes psykiatriske Afdeling 26, paa Afdelingen for Nerve- og neurokirurgiske Sygdomme (paa Militærhospitalet) 104, paa Rigshospitalets Føde- og Plejeafdelinger 12 Kvinder og 175 Børn, paa St. Joseph Hospital 192, paa St. Elisabeths Hospital 77, paa Welanderhjemmet 1, paa Finseninstitutet 45, paa Radiumstationen 147, paa Dronning Louises Børnehospital 39, paa Københavns Militærhospital 29 og paa Homøopatisk Hospital 10.

Antallet af Dødsfald paa Hospitalerne udgjorde ca. 69 pCt. af samtlige Dødsfald. I Tallene ovenfor indgaar ogsaa Dødsfald af udenbys hjemmehørende, idet der af Byens Befolkning kun døde 4849 eller 67 pCt. paa Hospitaler eller Sanatorier.

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 5. Maj 1875 skal udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkommer ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det Offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, udstedtes i Aaret 1942 ialt 745. I 192 Tilfælde blev der foretaget legal Obduktion.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom 258 Personer, hvori indbefattet 10 Tilfælde af Drab.

3 Børn og 15 Mænd omkom ved *Drukning*. 1 af Børnene druknede i et Kar med Vand, et andet i et mindre Havebassin. 3 Mænd omkom under Skibsfart, hvoraf 2 fra minesprængte Skibe, 1 omkom ved Lystsejlad, 2 ved Badning, 9 ved Fald i Vandet, heraf mindst 5 i beruset Tilstand. Til Badeulykker maa desuden regnes et Ulykkestilfælde ved Udspring paa Hovedet paa for lavt Vand.

Ved *Kvælning* omkom 4 Børn, 3 Mænd og 1 Kvinde. 3 af Børnene kvaltes i Opkastning, 1 i Sengetøj. 1 Mand døde ved Slugning af en større Kødklump, 1 blev kvalt af en Lem, der faldt i, og 1 under nedstyrtende Jordmasser under Gravning efter Pillekoks. Kvinden blev kvalt af et »Fremmedlegeme« i Spiserøret.

4 Børn, 2 Mænd og 5 Kvinder omkom ved *Forbrænding*. Hos de 3 mindre Børn stammede Forbrændingen fra kogende Suppe, en varm Stegepande og et antændt Gardin. En 14-aarig Lærling fik sine Klæder antændt under Arbejdet. Hos Mændene stammede Forbrændingerne fra Eksplosionsulykker, hos en ældre Kvinde fra en utæt Varmedunk, hos de øvrige ved Fyring i Kakkelovn, Tænding af et Gasapparat, ellers ikke nærmere oplyst.

Ved *Forfrysning* omkom 3 Mænd, ved *elektrisk Strøm* 1 Mand og 1 Kvinde.

12 Børn, 68 Mænd og 71 Kvinder døde som Følge af *Kvæstelser* af forskellig Art, der i 37 Tilfælde skyldtes Færdselsulykker. I 13 af disse var Motorkøretøjer direkte eller indirekte Aarsag, og 15 var at henregne til Sporvognsulykker.

Ved *Forgiftning* døde 1 Barn, 21 Mænd og 26 Kvinder. Hos 1 Mand skyldtes det Gengas fra en Bil, hos 2 Mænd og 2 Kvinder Kulilte uden nærmere Angivelse af Opstaaelsesmaade, hos 20 Mænd og 13 Kvinder Kogegas og hos 2 ældre Mænd Røgudvikling under Ildebrand. 2 Mænd omkom i en Telefonbrønd ved giftige Luftarter eller mulig Kvælning. 1 Mand og 1 Kvinde døde efter Indtagelse af Sovemidler, 3 Kvinder af henholdsvis Spiritus, Saltsyre og ikke nærmere konstateret Gift og 1 Barn af Ammoniak.

Endvidere omkom 2 Mænd ved Skudsaaer, nærmest uagtsomt Drab, 1 Barn og 1 ældre Mand som Følge af Underernæring og 1 Mand og 2 Kvinder af ikke nærmere fastslaaet Hændelsesaarsag.

Ifølge Aarsberetningen fra Københavns Politi forefaldt paa Byens Grund 31 Dødsfald som Følge af Færdselsulykker*) mod 35, 42, 42 og 50 de fire foregaaende Aar. I Tallene her indgaar udenbys boende, medens Tallene ovenfor omfatter de i København hjemmehørende, uanset hvor Dødsfaldet har fundet Sted.

Der forefaldt 220 *Selv mord* mod 204, 220, 223 og 270 de fire foregaaende Aar. De fleste tog sig af Dage ved Gift, saaledes 61 Mænd og 38 Kvinder ved Gas, 21 Mænd og 39 Kvinder ved Sovemidler, 1 Kvinde ved Morfin, 3 Mænd ved Nikotin og 6 Mænd og 2 Kvinder ved Giftstoffer af anden Art.

29 Mænd og 6 Kvinder aflivede sig ved Hængning, 4 Mænd og 2 Kvinder ved Drukning, 1 Mand og 1 Kvinde ved Snitsaar, 5 Mænd og 1 Kvinde paa anden Maade.

Dødfødte.

Foruden de allerede omtalte levendefødte Børn blev der i 1942 af 268 Mødre bragt 270 dødfødte Børn til Verden, heraf 52 af udenbys hjemmehørende Mødre. De i den foreskrevne Generaltabel over dødfødte forlangte Oplysninger om Køn og Legitimitet samt om Arten og Hyppigheden af anvendt Kunsthjælp m. m. er i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger fra tidligere Aar.

*) Foruden Dødsfaldene forefaldt 988 betydeligere og 1789 ringere Personskader.

General- tabel over Dødfødte gennemsnitlig	Fosterets Modenheds Grad								Med Tegn til For- raadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	Fortidlig født				Fuldbaaret					Na- turen	Instru- men- ter		Ven- ding		Frem- træk- ning		I Ægte- skab		Udenf. Ægte- skab		Tilsammen	
	I Ægte- skab		Udenf. Ægtesk.		I Ægte- skab		Udenf. Ægtesk.				Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige														
1903—1907	60	42	23	20	62	49	18	14	139	113	95	20	12	14	7	16	10	122	91	41	34	288
1908—1912	45	45	27	23	70	52	16	16	135	105	96	24	14	12	13	17	13	115	97	43	39	294
1913—1917	49	45	29	30	66	50	28	16	138	111	101	29	16	14	10	18	14	115	95	57	46	313
1918—1922	49	47	23	23	84	65	24	18	141	110	106	33	19	16	15	20	14	133	112	47	41	333
1923—1927	46	42	20	18	62	47	14	11	105	83	80	31	19	9	6	19	13	108	89	34	29	260
1928—1932	39	34	15	13	50	46	12	8	83	67	61	21	15	9	7	20	18	89	80	27	21	217
1933—1937	52	55	15	16	83	51	14	7	107	96	83	30	16	12	10	26	20	135	106	29	23	293
1938	69	71	18	8	73	60	18	13	126	115	107	30	23	11	5	22	17	142	131	36	21	330
1939	76	56	10	17	83	64	7	4	116	114	84	34	21	2	10	26	26	159	120	17	21	317
1940	75	46	25	14	88	63	11	14	107	127	84	29	26	10	8	33	19	163	109	36	28	336
1941	61	65	14	7	70	49	12	10	119	85	89	33	19	15	2	24	25	131	114	26	21	292
1942	55	65	7	18	61	46	13	5	100	85	90	20	18	8	6	23	20	116	111	20	23	270

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække en Oversigt over Forholdet mellem Antallet af Dreng og Piger og mellem Antallet af i og udenfor Ægteskab fødte blandt dødfødte Børn.

	Af 1000 dødfødte var				Af 1000 ufuldbaarne dødfødte var				Af 1000 fuldbaarne dødfødte var			
	Md.	Kv.	I Ægte- skab	Udenf. Ægtsk.	Md.	Kv.	I Ægte- skab	Udenf. Ægtsk.	Md.	Kv.	I Ægte- skab	Udenf. Ægtsk.
1903—1907	566	434	737	263	571	429	700	300	561	439	777	223
1908—1912	538	462	724	276	514	486	645	355	560	440	794	206
1913—1917	550	450	672	328	509	491	615	385	589	411	725	275
1918—1922	539	461	733	267	506	494	673	327	563	437	778	222
1923—1927	545	455	758	242	523	477	698	302	566	434	815	185
1928—1932	535	465	778	222	534	466	724	276	537	463	825	175
1933—1937	559	441	820	180	540	460	792	208	596	404	842	158
1938	539	461	827	173	524	476	843	157	555	445	811	189
1939	555	445	880	120	541	459	830	170	570	430	930	70
1940	592	408	809	191	625	375	756	244	562	438	858	142
1941	538	462	839	161	497	503	834	166	581	419	844	156
1942	504	496	841	159	428	572	828	172	592	408	856	144

Efter de fra Læger og Jordemødre indkomne Anmeldelser om Dødfødsler gives følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved disse.

Forisestilling forekom 1 Gang, Baghovedstilling 3, Ansigtstilling 4, Pande-
stilling 4, Skraaleje 10, Tværleje 4, Underkropstilling 8, Sædestilling 26, Sæde-
Fodstilling 6 og Fodstilling 11. Navlesnoren var omslynget 22 og fremfalden 21
Gange. Moderkagen var forliggende i 8 Tilfælde og løsnet for tidlig 23 Gange. I
1 Tilfælde var der mekanisk Misforhold, i 1 Syfilis og i 1 Fødekræmpe. Anen-
cephali forekom 12, Hydrocephali 8 og andre Misdannelser 10 Gange. I 6 Tilfælde
var der langvarig og besværlig Fødsel uden nærmere Angivelse af Grunden. I 18
Tilfælde blev der foretaget Operation paa Fosteret.

Mødrenes Alder opgives saaledes:

Under 20 Aar	7	35—39 Aar	46
20—24 Aar	65	40—44 —	12
25—29 —	72	45 Aar og derover	2
30—34 —	64	uangivet	»
		Ialt	268

Sygdomsforhold.

Af Stadens Læger og fra dens Hospitaler blev der i Henhold til Epidemilovens § 24 i Aarets Løb til Stadslægen anmeldt 107,004 Sygdomstilfælde, deraf 86,383 af epidemiske Sygdomme. Antallet af epidemiske Sygdomme udgjorde 122 pr. 1000 Indb. mod 143 det foregaaende Aar.

Aarligt Gennemsnit	Middel-folketal	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Tilfælde af epidemiske Sygdomme	pr. 1000 Indbyggere
1903—1907	426540	53365	44314	104
1908—1912	462161	58516	45706	99
1913—1917	506390	59293	45334	90
1918—1922	561344	100913	84124	150
1923—1927	588000	65177	55478	95
1928—1932	615620	73379	64011	103
1933—1937	660700	74422	65459	100
1938	690900	84248	72587	105
1939	697000	90176	79698	114
1940	700700	103281	90821	130
1941	702800	116453	100393	143
1942	708500	107004	86383	122

De epidemiske Sygdomme viste en Nedgang paa ca. 14,000 Tilfælde, hvoraf henved 11,000 Tilfælde af Influenza. Hyppigst var Halsbetændelse med ca. 22,000 Tilfælde. Kolerinen viste nogen Nedgang efter forrige Aars betydelige Udbredelse.

Den efterfølgende tabellariske Oversigt udviser, hvor mange epidemiske Sygdomstilfælde der gennemsnitligt blev anmeldt hver Dag i Aarets forskellige Maaneder og i hele Aaret, sammenholdt med Gennemsnittet for de syv forudgaaende Femaar.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	185	197	157	125	105	96	74	97	94	99	114	119	121
1908—1912	209	182	143	121	108	100	76	110	106	95	127	127	125
1913—1917	172	179	177	149	117	99	73	86	94	109	119	120	124
1918—1922	448	442	204	156	119	87	176	134	123	415	251	219	230
1923—1927	302	244	232	162	127	82	59	69	102	123	158	158	154
1928—1932	542	382	226	158	139	87	56	79	111	120	135	141	175
1933—1937	377	287	210	152	131	96	69	113	141	166	175	316	183
1938	320	323	383	231	148	105	72	113	129	165	201	170	199
1939	423	744	243	166	150	97	75	114	147	167	169	167	218
1940	258	575	543	318	303	154	86	87	119	142	198	211	248
1941	258	316	485	317	227	150	126	278	215	237	356	335	275
1942	367	320	233	238	243	179	110	156	248	237	271	245	237

1) Epidemiske Sygdomme.

Af de Sygdomme, der i Henhold til Epidemilovens § 6 altid skal gøres til Genstand for offentlig Behandling, forekom ingen i 1942.

Tyfoid Feber (Febris typhoidea) anmeldtes med 5 Tilfælde. Alle Tilfældene behandlede paa Hospital. Ingen Dødsfald.

Febris typhoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	1	3	10	8	22
1928—1932	»	1	8	7	16
1933—1937	»	1	5	5	11
1938	»	1	5	2	8
1939	»	1	2	3	6
1940	»	»	4	1	5
1941	»	»	5	3	8
1942	»	»	3	2	5

Paratyfus (Febris paratyphoidea). Der anmeldtes 14 Tilfælde, alle behandles paa Hospital. Ingen Dødsfald.

Febris paratyphoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	4	9	7	11	31
1928—1932	12	20	20	36	88
1933—1937	5	3	6	8	22
1938	1	3	4	8	14
1939	1	1	4	5	11
1940	»	»	1	2	3
1941	3	1	4	»	8
1942	3	2	3	6	14

Paa Statens Seruminstitut er i Aarets Løb serologisk og bakteriologisk verificeret 4 Tilfælde af Tyfus og 14 af Paratyfus.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (Meningitis cerebro-spinalis epidemica). Der anmeldtes 43 Tilfælde mod 60 Aaret før, et Tal der dog er det dobbelte af Gennemsnittallet for en længere Aarrække. Der døde 7, svarende til en Letalitet paa 16,3 pCt., en betydelig Nedgang i Forhold til Aarene 1916—18, hvor Letaliteten laa mellem 60 og 80 pCt.

Paa Statens Seruminstitut er der fundet Meningokokker i Spinalvæske i 21 og ved Podninger fra Næse-Svælg i 18 Tilfælde.

Akut spinal Børnelammelse (Poliomyelitis anterior acuta). Der anmeldtes 210 Tilfælde, hvoraf 108 paralytiske og 102 aparalytiske. De sidste har først været anmeldelsespligtige fra 1938, og der er før den Tid kun undtagelsesvis anmeldt saadanne. Man maa derfor regne med, at Sygdommen har haft mindre Udbredelse end i 1934 og 1937, da der anmeldtes henholdsvis 161 og 191 Tilfælde. Sygdommen medførte 12 Dødsfald, i de to nævnte Aar henholdsvis 19 og 26.

Epidemisk Encefalitis (Encephalitis epidemica acuta) Der anmeldtes heraf 3 Tilfælde med 1 Dødsfald. Efter Dødsattesterne forefaldt desuden 4 Dødsfald af kronisk epidemisk Encefalitis.

Dysenteria (Dysenteria bacillaris). Antallet af Tilfælde var noget færre end foregaaende Aar. De fleste Tilfælde anmeldtes i September, i hvilken Maaned ogsaa Kolerinen havde sin største Udbredelse. I Prøver indsendt til Statens Seruminstitut er i 2 Tilfælde konstateret Baciller af Flexnertypen, i alle de øvrige af Sonnetypen.

Dysenteria	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1933—37	39	34	25	47	149
1938	8	13	5	10	36
1939	12	11	2	22	47
1940	54	12	7	19	92
1941	58	27	35	57	177
1942	39	31	23	52	145

Paa Hospital behandlede 109 Tilfælde, deraf 1 paa Militærhospitalet.

Malaria (Febris intermittens). Der anmeldtes 1 Tilfælde, opstaaet i Udlandet.

Difteri (*Diphtheria faucium et laryngis*). Antallet af Tilfælde faldt yderligere i 1942. Da der har været en Opgang i Sygdomstilfælde i det øvrige Land, vil Antallet af Tilfælde muligt stige noget i det kommende Aar, men paa Grund af den allerede iværksatte offentlige Vaccination vil Stigningen næppe blive betydelig, hvis Tilslutningen til Vaccinationen fortsættes, som den er begyndt.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	915	2.2	35	3.8	0.9
1908—1912	1358	2.9	44	3.2	0.9
1913—1917	1259	2.5	32	2.6	0.6
1918—1922	2347	4.2	50	2.1	0.9
1923—1927	1698	2.9	35	2.1	0.6
1928—1932	1835	3.0	53	3.3	0.9
1933—1937	1174	1.8	42	3.6	0.6
1938	300	0.4	30	10.0	0.4
1939	381	0.5	14	3.7	0.2
1940	234	0.3	5	2.1	0.1
1941	121	0.2	4	3.3	0.1
1942	47	0.1	1	2.1	»

Tilfældenes Fordeling paa Maaneder var følgende:

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	106	81	86	74	72	64	52	56	61	83	86	93	915
1908—1912	168	132	134	122	104	94	60	69	96	122	127	130	1358
1913—1917	144	119	99	93	81	79	54	71	101	126	156	135	1259
1918—1922	282	239	219	178	143	132	91	127	183	240	260	251	2347
1923—1927	197	132	146	111	106	88	67	84	114	193	242	218	1698
1928—1932	232	178	171	120	104	102	66	88	141	190	204	237	1835
1933—1937	148	122	128	91	100	64	37	52	68	87	154	123	1174
1938	28	32	19	17	17	32	25	12	17	32	35	34	300
1939	28	43	38	29	36	19	10	9	28	56	38	47	381
1940	21	30	27	14	22	19	13	9	28	30	13	8	234
1941	9	10	8	14	9	5	10	7	15	15	11	8	121
1942	2	1	3	3	6	7	6	4	2	3	6	4	47

46 af Tilfældene behandles paa Hospital.

Paa Blegdamshospitalets Laboratorium for Diffteridiagnostik blev der undersøgt 5218 Kulturer, hvoraf 41 indeholdt Diffteribaciller.

Skarlagensfeber (*Scarlatina*) har vundet lidt større Udbredelse i de sidste Aar.

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1392	3.3	20	1.5	0.5
1908—1912	2272	4.9	71	3.1	1.5
1913—1917	1574	3.1	32	2.0	0.6
1918—1922	2230	4.0	19	0.9	0.3
1923—1927	705	1.2	6	0.9	0.1
1928—1932	493	0.8	3	0.4	0.1
1933—1937	1832	2.8	19	1.0	0.3
1938	1034	1.5	2	0.2	—
1939	2056	2.9	4	0.2	0.1
1940	1660	2.4	5	3.3	0.1
1941	1747	2.5	1	»	»
1942	2223	3.1	7	0.3	0.1

Fordeelingen af Sygdomstilfælde paa Maaneder var som følger:

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	136	117	105	97	81	89	86	117	142	151	152	121	1392
1908—1912	263	215	188	183	177	141	133	151	197	190	212	220	2272
1913—1917	130	121	121	111	92	87	92	158	156	197	174	135	1574
1918—1922	265	224	197	135	132	109	92	140	205	254	248	229	2230
1923—1927	61	46	49	48	46	44	31	49	67	90	97	77	705
1928—1932	52	40	39	35	33	25	16	32	52	59	62	48	493
1933—1937	148	129	149	133	127	101	64	124	196	236	260	165	1832
1938	105	72	69	64	94	44	41	53	129	75	148	140	1034
1939	317	93	75	65	374	53	83	153	193	231	237	182	2056
1940	178	188	154	168	169	173	97	111	104	126	114	78	1660
1941	73	90	88	83	106	106	70	100	171	284	321	255	1747
1942	162	219	256	186	193	169	89	143	203	205	202	196	2223

Paa Hospital behandlede 2112 Tilfælde, deraf 1 paa Militærhospitalet.

Blæreudslæt hos nyfødte (*Pemphigus neonatorum*), der tidligere ikke har spillet nogen fremtrædende Rolle, sjældent over 20 Tilfælde pr. Aar, er siden 1939 optraadt i større Antal, 70, 93, 97 og nu 100 Tilfælde.

Mæslinger (*Morbilli*) havde omtrent samme Antal Tilfælde som Aaret før. Januar Maaned havde flest Tilfælde i Tilslutning til den Opblussen af Sygdommen, der fandt Sted i de to sidste Maaneder af 1941.

Morbilli	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	3803	8.9	70	1.8	1.7
1908—1912	3319	7.2	47	1.4	1.0
1913—1917	3743	7.4	50	1.3	1.0
1918—1922	3700	6.6	30	0.8	0.5
1923—1927	4955	8.5	48	1.0	0.8
1928—1932	3864	6.2	36	0.7	0.7
1933—1937	4177	6.3	22	0.5	0.3
1938	11423	16.3	29	0.3	0.4
1939	726	1.0	3	0.4	0.0
1940	8700	12.4	11	0.1	0.3
1941	4503	6.4	6	0.1	0.1
1942	4469	6.3	1	»	»

Morbilli	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	398	316	358	408	467	448	295	118	122	209	313	359	3803
1908—1912	339	289	328	367	517	589	331	117	82	78	134	149	3319
1913—1917	372	440	468	380	466	479	285	123	90	149	201	290	3743
1918—1922	700	402	318	300	363	273	159	61	66	148	342	567	3700
1923—1927	842	531	334	209	205	196	139	100	197	432	805	963	4955
1928—1932	834	766	687	494	307	163	70	45	59	96	151	192	3864
1933—1937	1120	983	504	233	140	60	30	18	22	73	238	756	4177
1938	4058	3667	2634	608	177	76	67	45	20	25	23	23	11423
1939	50	36	13	19	38	38	31	48	37	72	118	226	726
1940	600	972	1010	1567	2189	1417	440	146	111	71	101	76	8700
1941	173	145	152	230	272	294	195	133	222	448	1184	1055	4503
1942	1085	570	439	254	328	547	188	120	125	177	280	356	4469

Paa Hospital behandlede 525 Tilfælde, deraf 3 paa Militærhospitalet.

Røde Hunde (Rubeolae), der optraadte som en større Epidemi i 1941, fik kun moderat Udbredelse. Ingen Dødsfald.

Rubeolae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1913—1917	40	126	44	16	226
1918—1922	27	59	51	6	143
1923—1927	31	79	11	12	133
1928—1932	10	25	7	3	45
1933—1937	66	211	154	61	492
1938	186	173	12	8	379
1939	192	158	19	12	381
1940	486	761	388	366	2001
1941	1774	4285	1054	1991	9104
1942	305	268	25	30	628

Paa Hospital behandlede 21 Tilfælde, deraf 10 paa Militærhospitalet.

Skoldkopper (Varicellae) havde mindre Udbredelse end foregaaende Aar. Der forefaldt ingen Dødsfald.

Varicellae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1908—1912	101	145	7	4	257
1913—1917	115	166	10	8	299
1918—1922	106	188	9	8	311
1923—1927	135	254	9	9	407
1928—1932	93	202	7	6	308
1933—1937	94	228	6	9	337
1938	668	1313	36	55	2072
1939	723	1201	34	48	2006
1940	768	1209	49	46	2072
1941	1074	1808	76	82	3040
1942	995	1270	53	57	2375

Paa Hospital behandlede 290 Tilfælde, deraf 4 paa Militærhospitalet.

Kighoste (Tussis convulsiva) var noget hyppigere end foregaaende Aar.

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	af 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1876	4.4	127	6.8	3.0
1908—1912	1663	3.6	125	7.5	2.7
1913—1917	1699	3.4	118	7.0	2.5
1918—1922	1941	3.5	67	3.5	1.2
1923—1927	1618	2.8	49	3.0	0.8
1928—1932	1644	2.7	46	2.7	0.7
1933—1937	1468	2.2	24	1.7	0.4
1938	2909	4.2	15	0.5	0.2
1939	3711	5.3	28	0.8	0.4
1940	2835	4.0	16	0.6	0.2
1941	3492	4.9	11	0.3	0.2
1942	4002	5.6	17	0.4	0.2

Fordeling af Sygdomstilfælde paa Maaneder var som følger:

Tussis conv.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	163	156	195	192	186	174	136	148	115	129	135	149	1876
1908—1912	173	152	149	128	146	157	142	148	130	97	120	121	1663
1913—1917	242	231	191	177	123	97	82	98	88	100	126	145	1699
1918—1922	65	69	70	88	100	114	139	227	225	303	306	234	1941
1923—1927	253	162	160	103	104	96	87	103	111	145	162	131	1618
1928—1932	197	202	187	154	112	85	62	87	94	127	167	169	1644
1933—1937	148	137	138	100	90	86	95	97	107	143	181	147	1468
1938	146	107	95	82	81	58	56	135	240	491	767	651	2909
1939	944	605	473	382	248	171	145	133	137	164	162	147	3711
1940	238	160	156	156	120	138	101	122	194	336	637	477	2835
1941	357	284	265	231	203	187	166	250	234	355	515	445	3492
1942	458	361	316	300	314	209	201	267	289	389	539	359	4002

Paa Hospital behandlede 467 Tilfælde.

Paa Statens Seruminstitut er i 664 Tilfælde fundet Kighostebaciller i indsendte Prøver.

Faaresyge (Parotitis epidemica). Efter en Epidemi i Begyndelsen af 1937, da der ialt anmeldtes 3,044 Tilfælde, er Faaresyge kun optraadt med ganske faa Tilfælde, indtil der i Oktober forrige Aar atter opstod en Epidemi, som strakte sig ind i første Halvdel af dette Aar med Kulmination i Januar Maaned. Epidemien omfattede ca. 13,000 Tilfælde. Der indtraf kun 1 Dødsfald.

Parotitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	83	97	111	96	96	53	25	20	20	23	34	59	717
1908—1912	127	119	111	85	84	62	27	22	28	26	52	56	799
1913—1917	111	150	183	176	138	89	42	33	38	33	55	65	1113
1918—1922	95	86	89	78	69	60	29	36	81	126	142	96	987
1923—1927	130	124	153	155	132	91	27	22	28	44	91	100	1097
1928—1932	171	204	213	242	179	87	28	16	24	44	73	120	1399
1933—1937	195	225	278	282	214	119	36	24	39	50	88	99	1649
1938	51	63	46	27	49	23	5	6	7	15	54	26	372
1939	48	37	25	15	18	11	5	13	10	18	12	4	216
1940	25	23	14	16	15	6	7	3	7	6	9	6	137
1941	3	7	14	16	12	19	12	18	92	478	1906	3414	5991
1942	3696	2037	993	355	152	100	32	40	25	29	16	17	7492

Paa Hospital behandlede 699 Tilfælde, deraf 249 paa Militærhospitalet.

Influenza fortsatte forrige Aars Tilbagegang.

Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde	Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde
1917	6809	51	7.5	1930	9671	39	4.0
1918	99635	1623	16.3	1931	37435	94	2.5
1919	33832	754	22.3	1932	40809	49	3.7
1920	41490	997	24.0	1933	41726	185	4.4
1921	2570	21	8.2	1934	9491	116	1.7
1922	41675	198	4.8	1935	20971	48	2.3
1923	12415	72	5.7	1936	41442	79	1.9
1924	20387	102	5.0	1937	20033	77	3.8
1925	11771	46	3.9	1938	22049	33	1.5
1926	12254	46	3.8	1939	37390	48	1.3
1927	39575	135	3.4	1940	39468	48	1.2
1928	15284	53	3.5	1941	27455	38	1.4
1929	46120	229	5.0	1942	16684	10	0.6

465 Tilfælde behandlede paa Hospital, deraf 296 paa Militærhospitalet.

Akut Halsbetændelse (Angina tonsillaris) var den af de epidemiske Sygdomme, der havde den største Udbredelse i 1942. Der forekom 12 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Angina tonsillaris 1903—1942
paa 1000 Indbyggere.

1903	22.0	1913	17.6	1923	16.0	1933	18.6
1904	22.1	1914	21.3	1924	17.5	1934	20.4
1905	20.1	1915	24.3	1925	18.8	1935	25.7
1906	19.6	1916	19.2	1926	17.2	1936	20.2
1907	18.7	1917	21.1	1927	17.7	1937	23.5
1908	20.2	1918	15.0	1928	20.1	1938	23.0
1909	19.0	1919	21.9	1929	19.6	1939	25.7
1910	21.8	1920	24.7	1930	23.0	1940	22.8
1911	26.9	1921	23.6	1931	21.1	1941	27.4
1912	20.1	1922	16.8	1932	18.0	1942	31.4

Angina tonsillaris	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	911	775	728	651	667	646	508	554	722	836	909	836	8743
1908—1912	1075	877	849	722	762	655	499	698	942	932	1017	887	9914
1913—1917	945	966	963	885	802	712	556	681	869	1040	1097	874	10389
1918—1922	1174	1189	994	813	757	695	563	742	1098	1123	1100	1128	11376
1923—1927	992	792	823	754	763	607	471	795	1014	1084	1162	999	10257
1928—1932	1160	972	1080	947	899	761	636	985	1310	1330	1325	1130	12535
1933—1937	1117	1060	1145	985	1011	842	745	1517	1701	1585	1509	1144	14361
1938	1589	1468	1704	1091	1223	904	849	1308	1519	1726	1771	1472	16624
1939	2085	1530	1493	1264	1467	1134	944	1407	1604	1732	1695	1524	17879
1940	1762	1847	1564	1393	1529	1020	868	1006	1206	1296	1258	1312	16061
1941	1323	1222	1423	1230	1417	1258	1044	1498	1854	2154	2842	1965	19230
1942	1731	1614	1563	1637	1849	1404	1102	1812	2420	2425	2340	2132	22029

2,032 Tilfælde behandlede paa Hospital, deraf 385 paa Militærhospitalet.

Akut Brystkatarrh (Tracheo-bronchitis acuta) viste trods større Sygelighed en betydelig Nedgang i Dødelighed.

Tracheo-bronchitis	Anmeldte Tilfælde	af 1000 Indbyggere	Dødsfald	af 1000 anmeldte
1903—1907	8851	20.8	43	4.9
1908—1912	7988	17.3	51	6.4
1913—1917	8082	16.0	53	6.5
1918—1922	7260	12.9	35	4.9
1923—1927	7215	12.8	12	1.6
1928—1932	6014	10.0	19	3.1
1933—1937	5830	8.8	15	2.6
1938	7564	10.9	15	2.0
1939	7724	11.1	19	2.5
1940	9291	13.2	33	3.6
1941	8974	12.8	22	2.6
1942	10384	14.6	8	0.8

De fleste Tilfælde faldt i April—Maj og i November—December.

Tracheo-bronchitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	1370	1080	1126	930	677	457	240	240	387	625	778	941	8851
1908—1912	1386	1154	928	727	562	342	180	166	344	520	816	863	7988
1913—1917	1212	1027	1135	938	604	391	208	184	347	703	637	697	8082
1918—1922	882	828	851	839	621	356	206	206	371	636	743	721	7260
1923—1927	878	804	920	780	621	346	169	233	430	586	711	737	7215
1928—1932	848	662	646	597	472	286	164	188	350	509	608	690	6014
1933—1937	698	634	621	540	455	283	160	214	396	576	642	611	5830
1938	997	810	970	656	544	354	238	233	400	632	922	808	7564
1939	1316	987	745	625	557	291	181	251	440	797	732	802	7724
1940	1266	1432	1142	757	666	349	181	221	446	656	916	1259	9291
1941	1320	917	941	795	552	392	262	373	707	982	1040	693	8974
1942	855	731	719	1229	1464	623	336	332	506	944	1395	1250	10384

Paa Hospital behandlede 229 Tilfælde, deraf 27 paa Militærhospitalet.

Katarrhalsk Lungebetændelse (Bronchopneumonia et Bronchitis capillaris)
havde ligeledes flere Sygdomstilfælde, men færre Dødsfald.

Bronchopneumonia	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	1966	4.6	445	22.6	1.0
1908—1912	1985	4.3	459	23.1	0.9
1913—1917	2376	4.7	513	21.6	1.0
1918—1922	3135	5.6	536	17.1	1.0
1923—1927	2147	3.7	568	26.5	1.0
1928—1932	1854	3.0	572	30.9	0.9
1933—1937	1823	2.8	494	27.1	0.8
1938	1998	2.9	421	21.0	0.6
1939	1633	2.3	336	20.6	0.5
1940	2403	3.5	387	16.1	0.6
1941	2388	3.3	269	11.3	0.4
1942	3175	4.5	248	7.8	0.8

Broncho- pneumonia	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	428	621	245	225	280	51	116	1966
1908—1912	391	575	252	261	283	81	141	1985
1913—1917	451	616	298	387	356	93	175	2376
1918—1922	396	632	393	663	780	105	167	3135
1923—1927	266	544	325	358	404	85	155	2147
1928—1932	189	359	267	311	414	104	209	1854
1933—1937	173	360	265	340	414	97	174	1823
1938	202	439	361	375	343	116	162	1998
1939	145	278	235	361	337	102	175	1633
1940	233	477	340	428	508	153	264	2403
1941	181	378	343	497	591	147	251	2388
1942	290	743	534	547	609	165	287	3175

De fleste Tilfælde forekom i April og Maj Maaned.

Bronchopneumonia	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	255	214	268	246	172	124	80	76	93	113	142	184	1966
1908—1912	268	260	235	199	166	118	96	67	90	109	172	205	1985
1913—1917	301	266	344	355	221	142	98	65	100	159	153	172	2376
1918—1922	331	452	357	330	257	129	101	106	124	397	285	265	3135
1923—1927	282	235	297	222	162	98	80	88	116	155	193	220	2147
1928—1932	283	210	207	173	150	95	63	57	86	137	169	223	1854
1933—1937	251	199	202	176	149	102	60	73	101	146	167	197	1823
1938	286	262	262	187	171	125	62	64	75	140	193	171	1998
1939	242	268	160	132	119	90	55	74	73	129	132	159	1633
1940	261	339	339	181	170	79	46	51	92	145	301	399	2403
1941	339	261	314	189	145	119	105	112	189	236	199	180	2388
1942	205	194	201	527	577	231	115	86	120	194	396	329	3175

Paa Hospital behandlede 1003 Tilfælde, deraf 54 paa Militærhospitalet.

Krupøs Lungebetændelse (Pneumonia crouposa). Der har været en Stigning i Antallet af anmeldte Tilfælde. Dødeligheden holder sig stadig lavt.

Pneumonia crouposa	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	959	2.2	167	17.4	0.4
1908—1912	1014	2.2	216	21.3	0.5
1913—1917	1097	2.2	228	20.8	0.5
1918—1922	1009	1.8	166	16.5	0.3
1923—1927	583	1.0	142	24.4	0.3
1928—1932	457	0.7	165	36.7	0.3
1933—1937	322	0.5	140	43.5	0.2
1938	509	0.7	123	24.2	0.2
1939	471	0.7	52	11.0	0.1
1940	635	0.9	35	5.5	0.1
1941	604	0.9	25	4.1	0.1
1942	881	1.2	37	4.2	0.1

Pneumonia crouposa	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
				1903—1907	28	128	178	
1908—1912	23	113	178	413	200	36	51	1014
1913—1917	30	108	179	476	226	35	43	1097
1918—1922	16	75	140	434	283	22	39	1009
1923—1927	6	40	84	239	162	26	26	583
1928—1932	4	24	62	200	124	19	23	457
1933—1937	3	19	52	137	82	14	15	322
1938	2	32	74	203	142	28	28	509
1939	6	32	50	205	132	23	23	471
1940	8	45	73	256	194	34	25	635
1941	10	28	76	246	170	33	41	604
1942	18	67	109	342	245	46	54	881

Fordelingen af Anmeldelser paa Aarstider var følgende:

Pneumonia crouposa	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	92	81	111	121	110	97	51	46	58	59	60	72	959
1908—1912	100	104	117	130	114	86	54	39	55	64	74	77	1014
1913—1917	95	102	127	141	120	98	67	48	63	79	73	83	1097
1918—1922	90	85	92	79	98	83	71	47	52	149	91	72	1009
1923—1927	56	52	66	62	57	45	37	28	30	40	48	62	583
1928—1932	51	47	58	62	45	29	22	19	22	30	32	39	457
1933—1937	33	29	31	36	38	21	13	14	16	27	30	34	322
1938	45	33	61	61	46	53	23	28	23	31	52	53	509
1939	61	47	43	53	36	40	20	22	25	54	34	36	471
1940	56	100	99	48	61	32	20	15	32	41	70	61	635
1941	63	52	70	39	45	30	38	39	39	53	80	56	604
1942	59	87	65	90	135	62	37	37	50	51	76	132	881

Paa Hospitalerne indlagdes 668 Tilfælde, deraf 9 paa Militærhospitalet.

Kolerine (Gastroenteritis acuta infectiosa) havde en betydelig Udbredelse, selv om den ikke naaede forrige Aars høje Tal.

Aarligt Gennemsnit	Alle Aldersklasser				Aldersklassen under 1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine- Dødsfald
1903—1907	6103	14.8	495	8.1	1759	28.8	452	25.7	91.8
1908—1912	5912	12.8	398	6.7	1664	28.1	338	20.8	84.0
1913—1917	4789	9.5	207	4.8	1091	22.8	180	16.5	87.0
1918—1922	3399	6.1	91	2.7	651	19.2	86	13.2	94.5
1923—1927	3086	5.2	87	2.8	451	14.6	64	14.2	73.6
1928—1932	2820	4.6	71	2.5	375	13.8	54	14.6	76.9
1933—1937	3774	5.6	55	1.5	511	13.6	38	7.4	69.1
1938	4269	6.2	55	1.8	519	12.1	35	6.7	63.8
1939	3830	5.5	28	0.7	497	13.0	19	3.8	67.0
1940	3873	5.5	29	0.7	497	12.8	21	4.2	72.4
1941	11680	16.6	36	0.8	686	5.9	18	2.8	50.0
1942	9844	13.9	36	0.8	720	7.8	27	3.8	75.0

Fordelingen paa Maaneder var følgende:

Gastro-enter. acuta infect.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aar
1903—1907	281	229	249	291	363	487	664	1429	886	510	402	313	6103
1908—1912	287	205	431	247	283	434	602	1673	905	428	340	278	5912
1913—1917	245	200	205	231	384	394	513	960	692	378	329	258	4789
1918—1922	251	198	216	228	223	259	371	507	388	265	246	247	3399
1923—1927	228	149	168	164	202	205	375	557	332	243	222	241	3086
1928—1932	241	176	210	175	201	139	275	356	318	237	220	239	2820
1933—1937	324	265	303	254	239	344	341	562	452	227	211	252	3774
1938	257	248	369	333	627	293	274	798	464	229	232	145	4269
1939	326	335	379	340	261	251	255	650	509	212	143	169	3830
1940	281	398	466	248	267	201	336	430	319	264	394	269	3873
1941	384	417	469	382	353	308	1290	5179	1475	584	382	463	11680
1942	591	853	659	624	527	728	602	1113	2259	1004	492	392	9844

Anmeldte Tilfælde af Kolerine pr. 1000 Indb.	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
				Md.	Kv.	
1903—1907	178.1	35.1	6.8	7.9	8.8	14.8
1908—1912	171.0	34.0	6.8	7.4	7.5	12.8
1913—1917	117.2	28.8	5.9	5.4	6.1	9.5
1918—1922	58.8	21.0	4.4	3.4	4.0	6.1
1923—1927	50.1	21.4	4.9	2.8	3.3	5.2
1928—1932	39.7	17.8	4.8	2.6	2.9	4.6
1933—1937	57.2	28.1	7.1	2.9	3.5	5.6
1938	57.0	34.0	8.4	3.0	3.6	6.2
1939	51.8	29.2	8.3	2.8	2.9	5.5
1940	52.8	28.4	8.5	2.7	3.3	5.5
1941	70.7	54.6	22.5	12.5	12.4	16.0
1942	62.6	46.9	21.8	9.8	9.8	13.9

Paa Hospital behandlede 711 Tilfælde, deraf 81 paa Militærhospitalet.

Epidemisk Gulsot (Hepatitis epidemica acuta) havde lidt færre Tilfælde end Aaret før.

Hepatitis epidemica	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	12	84	100	77	273
1933—1937	35	167	97	109	408
1938	10	67	101	87	265
1939	25	177	105	138	445
1940	43	206	163	170	582
1941	67	378	290	250	985
1942	40	329	281	277	927

De fleste Tilfælde faldt i Aarets 4 sidste Maaneder.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1928—1932	22	19	23	17	18	15	18	25	32	28	28	28	273
1933—1937	38	31	38	32	28	24	22	36	39	44	43	33	408
1938	30	29	34	25	17	20	13	21	21	16	23	16	265
1939	39	31	33	29	29	23	21	39	39	55	65	42	445
1940	58	58	31	35	29	21	35	66	69	58	57	65	582
1941	98	74	74	41	41	32	33	68	118	144	155	107	985
1942	71	79	58	56	52	44	36	58	94	138	140	101	927

191 behandlede paa Hospital, deraf 18 paa Militærhospitalet.

Gigtfeber (Febris rheumatica) var lidt hyppigere end Aaret før.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	971	2.8	14	1.4	0.5
1908—1912	916	2.0	15	1.6	0.3
1913—1917	823	1.6	10	1.2	0.2
1918—1922	709	1.3	13	1.8	0.2
1923—1927	558	1.0	9	1.6	0.2
1928—1932	459	0.8	11	2.6	0.2
1933—1937	322	0.5	9	2.8	0.1
1938	269	0.4	1	0.4	»
1939	288	0.4	11	3.9	0.2
1940	286	0.4	7	2.4	0.1
1941	299	0.4	7	2.3	0.1
1942	316	0.4	8	2.5	0.1

Fordelingen af Tilfælde paa Maaneder var følgende:

Febris rheumatica	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	100	88	94	91	90	88	55	64	67	75	82	72	971
1908—1912	94	80	96	93	84	71	53	51	69	69	77	79	916
1913—1917	77	70	74	74	80	73	61	53	57	65	70	71	823
1918—1922	76	67	71	65	58	58	37	32	50	58	68	68	709
1923—1927	59	46	49	50	49	40	37	39	38	49	54	49	558
1928—1932	46	45	48	45	53	36	25	23	30	34	36	37	459
1933—1937	33	27	30	34	32	21	15	22	25	32	25	27	322
1938	27	25	28	25	22	23	9	15	22	21	22	30	269
1939	39	21	30	19	20	19	15	19	26	22	26	32	288
1940	27	27	26	24	33	31	13	20	15	18	31	21	286
1941	28	22	27	21	29	19	19	19	23	29	31	32	299
1942	36	41	27	32	34	23	10	17	24	29	23	20	316

186 behandlede paa Hospital, deraf 5 paa Militærhospitalet.

Rosen (Erysipelas) havde omtrent samme Antal af Tilfælde som Aaret før.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa .10000 Indbyggere
1903—1907	657	1.5	27	4.1	0.6
1908—1912	547	1.2	22	4.0	0.5
1913—1917	532	1.1	21	3.9	0.4
1918—1922	438	0.8	16	3.7	0.3
1923—1927	365	0.6	11	3.0	0.2
1928—1932	351	0.6	12	3.5	0.2
1933—1937	322	0.5	15	4.7	0.2
1938	300	0.4	8	2.7	0.1
1939	276	0.4	4	1.5	0.1
1940	300	0.4	12	4.0	0.2
1941	340	0.5	9	2.7	0.1
1942	338	0.5	7	2.1	0.1

142 behandlede paa Hospital.

Svingefeber (Febris undulans). Fra Statens Serum Institut er kommen Meddelelse om 15 Tilfælde, hvilket er det hidtil mindste Antal. Der var ingen Dødsfald.

Febris undulans	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	»	4	20	10	34
1933—1937	»	4	28	13	47
1938	1	6	35	20	62
1939	»	5	40	22	67
1940	»	3	30	15	48
1941	»	1	22	8	31
1942	»	»	9	6	15

Andre Infektioner. Paa Statens Serum Institut er i 8 Tilfælde konstateret Infektion med Salmonella typhi murium og 1 med Bac. Gärtner, Type Dublin.

2) Tuberkulose.

Af **Lungetuberkulose** (Tuberculosis pulmonum) blev der i 1942 til Stadslægekantoret anmeldt 977 nye Tilfælde eller 1,4 for hvert Tusinde Indbyggere.

Nyanmeldte Tilfælde af Lungetuberkulose i 1942.

	0—4	5—14	15—19	20—24	25—29	30—34	35—44	45—54	55—64	65 og derov.	Ialt
Mænd	34	54	37	95	60	46	78	43	31	26	504 } 977 473
Kvinder	34	59	52	89	79	63	53	16	13	15	

26 er efter Meddelelse fra Centraltuberkulosestationen Tilflyttere, der tidligere har været anmeldt andetsteds. 40 er først anmeldte ved Døden, saaledes at Nyanmeldelse ikke altid er ensbetydende med ny i Aarets Løb opstaaede Sygdomstilfælde.

Der blev fundet + TB. hos 790 af de nyanmeldte, deraf 339 ved direkte Mikroskopi, 43 ved Dyrkning fra Ekspektorat og 408 ved Dyrkning fra Ventrikel-skyllenvand.

Ifølge Dødsattesterne var Antallet af Dødsfald af Lungetuberkulose 302, eller 0,43 ‰ af Befolkningen. Der døde 172 Mænd og 130 Kvinder.

257 Dødsfald eller ca. 85 ‰ indtraf paa Hospitaler eller Sanatorier.

Anmeldte og døde i de sidste 5 Aar.

Anmeldte			Døde	
Aar	Ialt	pr. 1000 Indb.	Ialt	pr. 1000 Indb.
1938	954	1,4	291	0,42
1939	915	1,3	254	0,36
1940	821	1,2	294	0,42
1941	922	1,3	279	0,40
1942	976	1,4	302	0,43

Til Diagnosestationen paa Centraltuberkulosestationen blev der i 1942 indsendt 11,164 Prøver af Opspyt, hvoraf 1,260 indeholdt Tuberkelbaciller.

Angaaende kendte Tilfælde af Lungetuberkulose henvises til Beretningen fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse (Side 64).

Af andre tuberkuløse Sygdomme døde 39 mod 51 i 1941, 47 i 1940, 41 i 1939, 58 i 1938 og 39 i 1937.

Dødsfald af Tuberkulose i København 1901—1942 pr. 10,000 Indbyggere.

Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose
1901	21.7	15.3	1911	17.6	13.1	1921	11.6	9.3	1931	8.5	7.0	1941	4.7	4.0
1902	17.2	11.9	1912	17.7	13.6	1922	11.2	8.8	1932	8.8	7.4	1942	4.8	4.3
1903	19.7	14.1	1913	15.1	11.8	1923	10.3	7.8	1933	7.6	6.4			
1904	20.2	14.9	1914	15.4	12.4	1924	12.7	10.1	1934	7.2	6.3			
1905	21.3	15.8	1915	14.8	11.9	1925	10.8	8.8	1935	6.6	5.7			
1906	19.0	14.7	1916	18.8	15.0	1926	10.8	8.7	1936	5.5	4.7			
1907	17.7	13.9	1917	19.6	15.6	1927	9.6	8.1	1937	5.4	4.8			
1908	18.8	14.8	1918	15.6	12.1	1928	9.5	7.8	1938	5.1	4.2			
1909	17.1	13.2	1919	13.2	10.2	1929	9.0	7.6	1939	4.2	3.6			
1910	15.3	11.8	1920	12.0	9.4	1930	8.9	7.3	1940	4.9	4.2			

3) Kræft.

Kræft (Cancer et Sarcoma) medførte i 1942 ialt 1,243 Dødsfald eller 17,5 pr. 10,000 Indb., mod henholdsvis 16,5, 16,8, 16,0, 16,4 og 16,5 de foregaaende Aar.

I nedenstaaende Tabel er Dødeligheden beregnet pr. 1,000 Indbyggere i Aldersklasser og Mænd og Kvinder for sig. Der er nogen Nedgang i de lavere Aldersklasser, for Mændenes Vedkommende indtil 65 Aar, for Kvinderne noget tidligere. Efter 65 Aars Alderen har Mændene den største Dødelighed.

Dødsfald af Kræft pr. 1000 Indbyggere.

Aarligt Gennemsnit	Under 35 Aar		35—44 Aar		45—54 Aar		55—64 Aar		65—74 Aar		75 Aar og derover	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1903—1907	0.0	0.1	0.7	1.2	2.2	2.8	6.2	4.7	11.5	8.9	14.8	14.9
1908—1912	0.1	0.1	0.6	1.1	2.6	2.7	6.1	4.9	11.7	8.5	15.9	11.5
1913—1917	0.1	0.1	0.6	1.0	2.3	2.7	6.2	5.0	12.0	8.6	16.6	13.6
1918—1922	0.1	0.1	0.5	0.9	2.1	2.5	5.8	5.1	11.1	7.9	17.3	13.3
1923—1927	0.1	0.1	0.4	1.1	1.9	2.4	5.8	4.8	12.2	8.5	17.6	13.0
1928—1932	0.0	0.1	0.5	1.1	1.7	2.6	5.4	4.7	12.3	9.4	18.1	15.2
1933—1937	0.0	0.1	0.4	1.0	1.7	2.6	4.8	4.7	11.5	8.4	19.3	13.9
1938	0.0	0.1	0.4	1.0	1.9	2.4	4.4	5.1	10.5	8.6	15.3	16.0
1939	0.0	0.1	0.5	1.0	1.8	2.5	5.4	4.2	11.7	8.2	14.8	13.3
1940	0.1	0.1	0.4	0.9	1.5	2.4	4.9	5.0	13.0	8.3	18.7	14.4
1941	0.0	0.0	0.4	1.0	1.5	2.3	4.6	5.0	12.1	8.0	18.0	15.7
1942	0.1	0.1	0.4	0.9	1.9	2.1	5.4	4.5	11.7	8.5	21.3	14.5

4) *Kønssygdomme.*

Af **Kønssygdomme** (Morbi venerei) anmeldtes 7,151 Tilfælde mod 5,232 Aaret før. Den Stigning, der navnlig kom til Syne i sidste Halvdel af foregaaende Aar for Gonorrhéens Vedkommende, er bleven fortsat og har nu ogsaa omfattet Syfilistilfældene.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoe		Ulcus venereum		Syphilis	
	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere
1903—1907	5094	119	579	14	1643	39
1908—1912	6142	133	878	19	2446	53
1913—1917	6884	136	660	13	2336	46
1918—1922	7449	133	564	10	2315	41
1923—1927	6267	104	173	3	1349	23
1928—1932	5326	87	71	1	705	11
1933—1937	4800	73	36	1	285	4
1938	4690	68	33	»	197	3
1939	4061	58	27	»	270	4
1940	3997	57	19	»	276	4
1941	4965	71	13	»	253	4
1942	6782	96	12	»	357	5

Gonorrhoe. Der anmeldtes 25 Tilfælde hos Børn under 15 Aar. Hos de voksne har Stigningen været forholdsvis størst for Kvindernes Vedkommende.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1492
Mænd	4218	4017	3419	3294	3382	3549	3399	3778	3684	3414	2940	2804	3337	4457
Kvinder	1364	1320	1185	1130	1175	1057	1200	1344	1322	1257	1115	1185	1616	2300
Ialt	5582	5337	4604	4424	4557	4607	4599	5122	5006	4671	4055	3989	4953	6757

Paa Hospital behandlede 538 Tilfælde, deraf 279 paa Militærhospitalet.

Af **Venerisk Saar** (Ulcus venereum) anmeldtes kun 12 Tilfælde. Ingen af de anmeldte Tilfælde var smittet i Udlandet.

Syfilis anmeldtes med 357 Tilfælde, deraf 10 medfødte. 10 var smittede i Udlandet.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Mænd	532	534	322	145	120	150	220	257	181	125	181	186	155	195
Kvinder	344	296	222	101	65	87	110	115	88	67	80	85	92	152
Ialt	876	830	544	246	185	237	330	372	269	192	261	271	247	347

Paa Hospital behandlede 62 Tilfælde, deraf 12 paa Militærhospitalet.

Af **Lymphogranuloma inguinale**, der fra 1938 har været anmeldelsespligtig, blev ingen Tilfælde anmeldte.

5) *Andre Sygdomme.*

Alkoholisme. Af Delirium tremens er anmeldt 2 Tilfælde.

Kronisk Alkoholisme er anført som Dødsårsag i 10 Tilfælde.

Fnat (Scabies). Antallet af Tilfælde steg til 13,468 eller 19,0 pr. 1,000 Indb. mod 10,827 i 1941, 8,161 i 1940 og 6,113 i 1939. Det hidtil højeste Tal pr. 1,000 var 17,1 i 1918 med 9,201 anmeldte.

Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	pr. 1000 Indb.
1900	1,9	1910	6,8	1920	11,7	1930	5,6	1940	11,6
1901	1,7	1911	5,6	1921	9,8	1931	4,6	1941	15,4
1902	1,9	1912	5,8	1922	5,6	1932	3,7	1942	19,0
1903	2,5	1913	4,6	1923	4,0	1933	3,4		
1904	2,4	1914	4,6	1924	2,4	1934	3,7		
1905	2,1	1915	6,4	1925	1,5	1935	5,2		
1906	2,2	1916	9,1	1926	3,0	1936	7,1		
1907	3,0	1917	13,4	1927	5,1	1937	9,2		
1908	5,8	1918	17,1	1928	6,9	1938	9,8		
1909	6,7	1919	12,8	1929	6,6	1939	8,8		

6) Sygdomme i Garnisonen.

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Antallet af de i 1942 paa Københavns Militærhospital behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme følgende:

Diphtheria 1, Febris paratyphoidea 1, Scarlatina 12, Morbilli 5, Parotitis epidemica 275, Angina tonsillaris 179, Tussis convulsiva 1, Varicellae 7, Rubeolae 8, Hepatitis epidemica 18, Febris rheumatica 9, Febris undulans 1, Enteritis acuta 30, Meningitis 1, Febris catarrhalis 338, Bronchitis et Bronchopneumonia 127, Pneumonia crouposa 20, Pleuritis 10 og Tuberculosis pulmonum 25.

Desuden behandlede 49 Tilfælde af Syfilis, hvoraf 15 friske, og 258 Tilfælde af Gonorrhoe, hvoraf 249 friske.

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE

Sanitært Tilsyn med Boliger m. m.

(Meddelt af 1. Sanitetslæge, Dr. med. *Kaj Roholm*).

I Aaret 1942 er der i Samarbejde med Sanitetslægeassistent Dr. med. Erik Trier journalført 542 Sager med 591 Ekspeditioner.

Efter Sundhedsvedtægtens andet Afsnit (Ordning af Afløb m. m.) har der i dette Aar været 2 Sager.

Efter tredje Afsnit (den offentlige Renlighed) har der været 5 Sager.

Efter fjerde Afsnit (Latrinvæsen) har der været 456 Sager.

Efter femte Afsnit (de for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg) har der været 79 Sager.

	II Ordning af Afløb	III Den off. Renlighed	IV Latrin- væsen	V De for de om- boendes Sund- hed skadelige Anlæg	VII Boliger
1921—30.....	158	7	928	50	151
1931—35.....	5	19	1008	36	60
1936—40.....	5	6	275	59	5
1941.....	1	3	234	62	2
1942.....	2	5	456	79	»

I ovenstaaende Tabel er tillige for Sammenligningens Skyld vist Forholdene i en Række forudgaaende Aar, idet Tallene for de 3 første Grupper er angivet som Gennemsnitstal pr. Aar.

Tilsyn med Fødehjem, Vuggestuer, Asyler, Daghem o. l. Institutioner samt private Skoler.

(Meddelt af 2den Sanitetslæge, Dr. med. *P. W. Bræstrup*).

Fødehjem.

Ved Aarets Udgang stod 16 Fødehjem med tilsammen 175 Pladser under Tilsyn. Der fandt ialt 2,895 Fødsler Sted.
Der anmeldtes 2 Tilfælde af Barselseber.

Vuggestuer.

Ved Aarets Udgang stod 26 Vuggestuer under Tilsyn.

Asyler, Børnehaver, Daghjem o. l. Institutioner.

Ved Aarets Udgang stod 160 Asyler, Børnehaver, Daghjem og Fritidshjem under Tilsyn.

Private Skoler.

Ved Aarets Udgang stod 18 private Skoler under Tilsyn.

De fleste af disse Institutioner er i Samarbejde med Sanitetslægeassistent Dr. med. E. Ammundsen og Dr. med. Palle Hjorth blevet inspiceret i Aarets Løb. De hygiejniske og sanitære Forhold har gennemgaaende været tilfredsstillende.

Difterivaccination i Børnehaver.

Efter at Kommunens Difterivaccinationskampagne er startet, er den systematiske Vaccination i Børnehaver ophørt, men til Gengæld forlanges nu, at Difterivaccination skal være paabegyndt, før Børn maa optages i Institutioner under Sundhedskommissionens Tilsyn.

Undersøgelse med Henblik paa Tuberkulose af Personalet i Børneinstitutionerne.

I Aaret 1942 er der paa Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse foretaget 1035 Undersøgelser af Personalet ved Børnehaver, Vuggestuer o. l. Institutioner. Undersøgelserne, der ved positiv Tuberkulinreaktion omfatter Røntgenfotofering, skal foretages ved Nyansættelse og gentages aarligt.

Der fandtes hos ialt 13 Personer lettere Røntgenforandringer, som gav Anledning til nærmere Undersøgelse. 31 Personer blev calmettevaccineret.

Smitsomme Sygdomme i Børneinstitutionerne.

Ethvert Tilfælde af smitsom Sygdom, der optræder i Asyler, Børnehaver, Daghjem, Vuggestuer o. l. Institutioner, skal anmeldes til 2. Sanitetslæge, der daglig sender Meddelelserne videre til de forskellige københavnske Hospitalers Børneafdelinger (Børnehospitalet paa Fuglebakken, Dronning Louises Børnehospital, Rigshospitalets Børneafdeling, Sundby Hospitals Børneafdeling, Fru Hermansens Klinik, Blegdamshospitalet og Nørre Hospital).

I Aaret 1942 anmeldtes fra Børneinstitutionerne

707 Tilfælde af Mæslinger,

241 » » Skarlagensfeber,

18 » » Røde Hunde,

592 » » Skoldkopper,

262 » » Kighoste og

577 » » Faaresyge, næsten alle i Aarets første 3 Maaneder.

Af epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse anmeldtes 4 Tilfælde, af Difteri 1 og af Børnelammelse 6 Tilfælde. Desuden anmeldtes spredte Tilfælde af Angina, Influenza, Sonnedysenteri og Hepatitis.

Tilsyn med smitsomme Sygdomme etc.

(Meddelt af 2den Sanitetslæge, Dr. med. P. W. Bræstrup).

Udover Stigningen i Antallet af Børnelammelsepatienter, har der i 1942 ikke været særlige Epidemier. Faaresygeepidemien, der begyndte i 1941, fortsatte ind i 1942, hvilket bl. a. afspejles i Antallet af Tilfælde, anmeldt fra Børnehaver etc. i de første 3 Maaneder af 1942.

Som i tidligere Aar føres nøje Kontrol med Tyfus- og Paratyfusbacilbærere ved Hjælp af et særligt Kartotek, som rummer alle friske Tilfælde, Observations-tilfælde og Bacilbærere; de 13 nye Tilfælde af Tyfus og Paratyfus har givet Anledning til de sædvanlige Kontrolundersøgelser i Milieuet.

Undersøgelserne af Vandet fra Badeanstalter og Badestrande samt visse andre Punkter langs Kysten er regelmæssigt fortsat i Maanederne Juni—September.

Desuden er der behandlet de sædvanlige Sager, der mest har drejet sig om Forebyggelse af smitsomme Sygdommes Udbredelse ved Fjernelse eller Isolering af Personer beskæftigede med Næringsmidler.

Den vederlagsfrie ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Den i Henhold til Lov af 30. Marts 1906 indførte vederlagsfrie Behandling af Kønssygdomme paa de kommunale Klinikker af de visiterende Læger har i 1942 været søgt af 6,218 nytilkomne Patienter mod 4,689 i 1941, 4,133 i 1940, 4,554 i 1939, 4,871 i 1938, 5,241 i 1937, 5,024 i 1936, 4,447 i 1935, 3,654 i 1934, 3,215 i 1933 og 3,207 i 1932. Af Patienterne var 3,877 Mænd, 2,321 Kvinder og 20 Børn under 15 Aar.

For *Syphilis* behandledes ialt 369, hvoraf 105 ikke tidligere var anmeldte. Af Tilfældene var 181 Mænd og 188 Kvinder.

For *Gonorrhoe* behandledes ialt 3,461, hvoraf 3,162 nye Infektioner diagnosticeret paa Klinikkerne, medens det i 299 Tilfælde drejede sig om Tilfælde, diagnosticeret andetsteds. Af Tilfældene var 2,238 Mænd og 1,217 Kvinder og 6 Børn under 15 Aar.

For *veneriske Saar* behandledes ialt 6 nytilkomne Patienter, der alle var Mænd.

2,382 nytilkomne Patienter har været til Observation for venerisk Sygdom, som ikke konstateredes. Af disse var 1,452 Mænd, 916 Kvinder og 14 Børn.

Der er indgaaet Anmeldelse om 976 Patienter, der er udeblevet fra Behandlingen for venerisk Sygdom. Anmeldelserne er af 4. Sanitetslæge videre-sendt henholdsvis til de kommunale Klinikker, til Sædelighedspolitiet her i Byen eller til Embedslæger i Provinsen.

Tilsyn med Næringsmidler m. m.

(Meddelt af 3die Sanitetslæge, Dr. P. Grubb Andersen).

Af 3die Sanitetslæge og Assistenten er i 1942 behandlet:

Andragender ang. Beværtninger	529	(S. V. § 70)
— - Logishuse	7	(- - 71—80)
— - Kødudsalg	51	(- - 34 m. f.)
— - Viktualieforretninger	139	(- - - -)
— - Vildt- og Fiskeforretninger	83	(- - - -)
— - Udsalgsteder for Brød og Bagværk	64	(- - 45 m. f.)

Andragender ang. andre Næringsmiddel-Forretninger eller	
Virksomheder.....	62 (S. V. § 34 m. f.)
— - Drikkevandsbrønde	1 (- 63 og 64)

Fra forskellige Udsalg i Byen er der gennem Sundhedspolitiet til Undersøgelse paa Sundhedskommissionens Laboratorium udtaget Prøver af forskellige Krydderier, Krydderierstatninger, Eddike, Mineralvand, Kaffeestatning, Honning, Kunsthonning, Spiseolie, forskellige Melsorter, Byggryn, Havregryn, Tørrede Frugter, Frugtkonserves, Gemysekonserves, Tapet, Sukkervarer (Slikpinde, Bolsjer o. lign.), Sukker, Mayonnaise, Salater, Tændstikker, Emaillerede Kasseroller og Gryder, Pattedolde, Kautsjuklegetøj, farvet Legetøj, Æbler, Pærer, Vin og Frugtvin, samt forskellige Næringsmidler til Undersøgelse for Indhold af kunstigt Sødestof.

Undersøgelserne har ogsaa i 1942 været præget af den herskende Verdenssituation og den deraf følgende Vareknaphed. Der er undersøgt talrige forskellige Erstatningsvarer, men først mod Aarets Slutning blev der Mulighed for at opnaa ordnede Forhold paa dette Omraade, idet den af Handelsministeriet under 27. November 1942 udstedte »Bekendtgørelse angaaende Fremstilling af og Handel med Erstatningsvarer for Nærings- og Nydelsesmidler«, bestemte, at alle Erstatningsvarer skulde godkendes af et særligt Nævn. Der er senere optaget Forhandlinger med Direktoratet for Vareforsyningen om et Samarbejde vedrørende Kontrollen med disse Varer, men Aaret 1942 naaede ikke at sætte Spor paa dette Omraade. Desværre bragte 1942 heller ikke den længe ventede og tiltrængte nye Levnedsmiddellov.

De i 1940 paabegyndte Undersøgelser af Salater og Mayonnaiser for Tilblanding af mineralske Olier blev fortsat, men der paavistes ingen Overtrædelser af Sundhedsvedtægtens Paragraf 35, 3. Stk.

I Aarets sidste Del havde man mange Prøver af Hvedemel til Undersøgelse, idet Forbrugerne klagede over Melet og mente, at det var iblandet andre Melsorter. Der paavistes nogle Prøver, der bestod af rent Bygmel eller Blandinger af Rug eller Byg- og Hvedemel, alle solgt som rent Hvedemel. — Sagerne blev forfulgt ved Retten. Endvidere var mange af Prøverne i daarlig Opbevaringstilstand, idet Melet havde en sur Karakter, formentlig paa Grund af Dannelsen af sure Fosfater.

Der var mange Klager over værdiløse Sødepulvere, der viste sig at bestaa af lidt eller intet Saccharin, disse Sager blev overgivet til Retten.

En Del Kaffeestatninger havde et alt for stort i Saltsyre uopløseligt Askeindhold (Sand m. m.), en enkelt Sag blev paadømt ved Retten. Det blev herfra, i Overensstemmelse med Retningslinierne i »Betænkning om Fællesnordisk Levnedsmiddellovgivning af 1921«, gjort gældende, at en Kaffeestatning fremstillet af underjordiske Plantedele ikke maa have mere end 2,5 % i Saltsyre uopløseligt Askeindhold (Sand m. m.)

En enkelt Sag vedrørende Indhold af Kobber i Spinatkonserves passerende Afdelingen, der var her det bemærkelsesværdige, at skønt Kobberindholdet her, i H. t. Anordning af 10./6. 1913 »Om Forbud mod Tilsætning af Farvnings- og Konserveringsstoffer til Levnedsmidler, der ere bestemt til Falholdelse«, ikke maa være større end 5,5 cg pr. kg, blev Sagen henlagt, efter at Indenrigsministeriet havde udtalt, at Ministeriet intet havde at erindre mod, at der ikke blev rejst Sag, skønt Kobberindholdet i de foreliggende Prøver var op til 10 cg pr. kg.

Der forelaa en Del Sager vedrørende Bagepulvere med Indhold af Alun, disse Sager har endnu ikke faaet deres endelige Afslutning.

I Aaret 1942 behandlede 267 Klager over sundhedsskadelige eller forfalskede Levnedsmidler.

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

Der er i Tidsrummet 1. April 1942—31. Marts 1943 udvundet følgende Vandmængder:

Anlægget ved Søndersø og Anlæggene vest for Søndersø.....	10,860,700 m ³
»Kilderne« med Valby Vandværk og Nybølle.....	10,530,200 —
Thorsbro og Taastrup—Valby	10,132,000 —
Marbjerg	2,576,810 —
Lejre	11,093,500 —
	45,193,210 m ³

Til Byledninger er ialt indført	44,884,240 m ³
heraf afgivet til Frederiksberg, Gladsaxe Kommune og andre udenbys boende	4,866,980 —
Vandforbruget i København var da i 1942—43	40,017,260 m ³

Det gennemsnitlige Døgnforbrug

	109,640 m ³
--	------------------------

Døgnforbruget var altsaa 3,97 % højere end i 1941—42.

Det største Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Torsdag den 21. Maj med.....

	133,230 —
--	-----------

og Leveringen til Frederiksberg m. fl. Forbrugere medregnet fandt Sted Torsdag den 21. Maj med

	148,090 m ³
--	------------------------

Det mindste Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Fredag den 25. December med

	72,830 —
--	----------

Med den af Statistisk Kontor beregnede Folkemængde for 1942—1943 710,800 bliver Gennemsnitsforbruget pr. Døgn pr. Indbygger 154,24 Liter.

Vandforbruget var:

Aar	Millioner m ³ aarlig	m ³ daglig	Liter daglig pr. Individ
1900	11,31	31,000	86,52
1905	14,26	39,060	102,70
1910	19,70	53,980	117,40
1915	22,18	62,270	124,56
1920	23,85	65,350	116,28
1925	30,26	82,890	141,14
1930	35,59	97,499	158,53
1935	44,05	120,360	181,74
1940	36,99	101,350	144,58
1941	38,49	105,450	150,04
1942	40,02	109,640	154,24

Af det ovennævnte Forbrug i København er 16,219,947 m³ betalt efter Rumfang og omfatter Vand til Næringsbrug, Stats- og Kommuneinstitutioners Vandforsyning, samt noget Vand til Husbrug.

Det Forbrug til Klosetskylning, der er maalt gennem særlig Maaler, har i 1942—43 udgjort 9,130,317 m³.

De kemiske og bakteriologiske Undersøgelser af Vandet er fortsat som tidligere gennem Sundhedskommissionens Laboratorium.

De bakteriologiske Undersøgelser fra de forskellige Indvindingsanlæg og Filtre samt fra Taphaner i Byens forskellige Kvarterer har givet samme tilfredsstillende Resultater som i de tidligere Aar.

Sundhedskommissionens Desinfektionsanstalt.

Der blev i Aaret 1942 udført:

A.	850	Desinfektioner for offentlig Regning.
B.	249	— - ubemidlede.
C.	156	— - privat Regning.

Ialt 1255 Desinfektioner

Disse fordeler sig saaledes:

Boligdesinfektioner alene	206
Effektdesinfektioner alene	743
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficeret med Damp	206
Persondesinfektioner	100

Ialt 1255

Desinfektionsstationen i 1942.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning									B. Desinfektioner for Ubemidlede			C.* Desinfektioner for privat Regning				
		Tyfus	Difteri	Skarla- gensbr.	Tuberkul.			Fnat	Pediculi	Poliomye lit. ant. ac.	Forskll. Sygd.	Kræft	Utøj	Forskll. Sygd.	Kræft	Rosen	Forskll. Sygd.	Tuberku- lose C.
					Døds- fald	Flyt- ning												
Januar	75	1	»	»	11	34	1	»	1	»	»	19	»	»	1	4	»	3
Februar	119	»	»	»	4	55	1	»	»	»	»	56	»	»	»	»	»	3
Marts	119	»	»	1	6	50	»	»	»	»	»	59	»	»	»	2	»	1
April	111	»	»	»	8	53	1	32	»	»	2	4	»	»	»	11	»	»
Maj	105	»	»	»	3	46	»	28	»	»	»	8	»	5	»	13	»	2
Juni	106	1	»	»	3	50	»	29	»	1	1	7	»	»	»	13	»	1
Juli	89	»	»	»	1	44	»	11	»	»	2	13	»	2	»	10	»	6
August	103	»	»	»	12	34	»	12	13	2	»	13	»	6	»	9	»	2
September	125	»	»	»	4	52	»	10	43	»	»	6	»	1	»	6	»	3
Oktober	111	1	»	1	5	43	»	15	12	»	»	9	1	8	»	8	»	8
November	90	»	»	»	5	34	»	16	12	»	»	11	1	8	»	2	»	1
December	102	»	»	1	6	35	»	30	1	»	1	11	»	7	»	6	»	4
Ialt...	1255	3	»	3	68	530	3	183	82	3	6	216	2	37	1	84	»	34

*) Desinfektion efter Tuberkulose for Private og Statens Hospitaler og Stiftelser, udføres kun paa C-Begæringer.

Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1942

Maaned	Begæringer	Effektdes- infektioner Kbm.	Antal Boligdesinfektioner		
			Fast Formalin Kbm.	Kresolvand Kbm.	Svovldioxyd Kbm.
Januar	75	57,3	1400	430	»
Februar	119	123,7	2280	»	150
Marts	119	127,0	1480	»	870
April	111	93,2	2650	»	120
Maj	105	84,5	2320	170	6610
Juni	106	105,2	1740	»	230
Juli	89	61,0	1350	»	50
August	103	75,1	1020	1110	60
September	125	72,3	2150	2400	200
Oktober	111	84,2	2110	1780	140
November	90	74,4	920	510	70
December	102	89,7	1150	70	290
Ialt...	1255	1047,6	20570	6470	8790

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1941 og 1942.

Sygdomme	1941		1942	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	3	0,3	3	0,2
Difteri	2	0,2	0	0,0
Scarlatina	1	0,1	3	0,2
Tuberkulose ved Dødsfald	62	6,7	68	5,4
Tuberkulose ved Flytning	615	66,8	530	42,2
Smitsom Hjerne- og Rygmarvsbetænd.	0	0,0	0	0,0
Kræft	10	1,1	43	3,4
Fnat	2	0,2	3	0,2
Lungebetændelse	0	0,0	0	0,0
Rosen	0	0,0	1	0,0
Kønssygdomme	1	0,1	0	0,0
Børnelammelse	2	0,2	82	6,6
Utøj	141	15,3	399	32,0
Forskellige Sygdomme	41	4,5	89	7,1
Tuberkulose udført efter C. Begæring.	41	4,5	34	2,7

Ved Boligdesinfektionerne anvendtes 294 Gange Desinfektion med Formaldehyddampe, og desinficeredes: 439 Værelser, 99 Køkkener, 92 Entreer, 91 W.C.-Rum, 6 Badeværelser, 2 Butikker, 1 Kælderrum, 1 Kontorlokale, 1 Vagtløkkale, 1 Værksted og 1 Jernbanevogn.

38 Gange anvendtes Svovldioxyd ved Desinfektion af: 77 Værelser, 14 Køkkener, 7 Entreer, 2 W.C.-Rum, 2 Gymnastiksale, 41 Klasseværelser, Garderober, Kontorer o. lign.

Der blev desuden anvendt Afvaskning med Kresolvand ved Desinfektion af: 2 Værelser, 1 Køkken, 2 Kælderrum, 2 Klasseværelser, 1 Omklædningsrum, 1 Gymnastiksal, 848 W.C.-Rum, 48 Pissoirs og 7 Haandvaske.

De ovennævnte 100 Personedesinfektioner omfattede 1943 Personer.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 35,830 Kbm., heraf desinficeredes 20,570 Kbm. med Formaldehyddampe, 6470 Kbm. med Kresolvand og 8790 Kbm. med Svovldioxyd. Ved Formaldehyddesinfektionerne desinficeredes 11,460 Kbm. ved Brug af nye Haandlamper, 8,110 Kbm. med brugte Haandlamper og 1000 Kbm. med Generatorer.

De i Desinfektionsanstalten paa Blegdamshospitalet desinficerede Effekter havde et Kubikindhold af 1047,6 Kbm.

I det ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 4 Elever: 1 fra Aabenraa, 1 fra Thisted, 1 fra Holbæk og 1 fra Aarhus.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor.

(Meddelt af Overingeniør, Dr. techn. *Holger Schmidt*).

Københavns Boligtilsyn, der indtil videre fungerer som Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor, har i 1942 behandlet 704 Sager, der fordeler sig saaledes:

Dispensationer og andre Andragender vedrørende Sundhedsvedtægtens § 17	421
Sager vedrørende for omboendes Sundhed skadelige Anlæg...	11
» » forskellige tekniske Forhold ved Virksomheder og Forretninger med Næringsmidler.....	20
Sager vedrørende Biografteatre	2
Sundhedskommissionssager overført til Boligkommissionen ..	10

Ialt 464

De øvrige 240 behandlede Sager fordeler sig over Sundhedsvedtægtens forskellige Afsnit, som det fremgaar af Tabellen.

	Henlagt uden Paatale	Ordnet ved Overenskomst	Tilhold afsagt	Forespørgsel rettet til		
				Bygningsvæsenet	Stadsingeniørens Direktorat	Brandvæsenet
Vandindtrængen og Afløbsforhold S. V. §§ 10—11	0	18	10	0	23	0
Offentlig Renlighed m.m. S.V. §§ 15-16	0	9	1	2	0	0
Ulemper af Støj. S. V. § 24	27	38	8	1	1	0
Ulemper af ilde Lugt. S. V. § 24.....	26	33	4	9	1	1
Ulemper af Støv. S. V. § 24.....	1	6	1	0	0	0
Ulemper af Røg og Sod. S.V. § 28 ..	28	29	1	13	0	3
Ialt...	82	133	25			

Aarsberetning fra Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Bekæmpelse af Skadedyr. 1942—43.

(Meddelt af cand. mag. K. E. Stubbe Teglbjærg.)

Ved Kontrollen med Rottebekæmpelse har været beskæftiget 1 Overkontrollør og 6 Kontrollører. Der er foretaget et løbende Eftersyn, idet samtlige Ejendomme i Kommunen er besøgt mindst een Gang. Der er herunder paataalt Mangler ved ialt 5059 Ejendomme, af hvilke 359 viste Tegn paa at være befængt med Rotter. Som tidligere paataltes væsentlig manglende eller ituslaaede Ruder, utilstrækkeligt sikrede Skure, daarlig Anbringelse af Kompost- og Affaldsbunker i Haver og Mangler ved Skarnbeholderne. Der indgik 163 Klager over Muse- eller Rotteplage eller manglende Rottesikring, men af disse viste 26 sig at være uberettigede. I 32 Tilfælde klagedes der med Rette over Mus i Beboelseslejligheder.

Der har været afholdt 2 Rottekampagner i Tiden $^{20/3-7/4}$ og $^{25/10-7/11}$ 1942. De gennemførtes som tidligere samtidig med Kampagnerne i det øvrige Land, og der agiteredes i Presse og ved Plakater for Deltagelse. Kontrollen med Giftudlægningen viste, at saa godt som alle efterkom Paabudet.

Rotteudryddelsen i de kommunale Ejendomme er udført af 2 Giftudlæggere under Overkontrollørens og Kontorlederens Tilsyn. Foruden Giftudlægning i alle kommunale Ejendomme (Beboelsesejendomme, Skoler og andre offentlige Bygninger, Parker, Lossepladser etc.) under Kampagnerne er der foretaget regelmæssige Eftersyn af de Ejendomme, hvori der i Aarets Løb er fundet Rotteangreb, samt tillagt Rottegift i alle de Tilfælde, hvor der er indløbet Klage over Rotteplage. Parker, Lossepladser, Pladser og andre Friluftssarealer er fortsat praktisk talt rottefri. Til

Rotteudryddelse er anvendt et godkendt Strandløgspræparat, Thalliumsulfat og, i det Fri, Cyanbrinte.

Efter Udarbejdelse af Instrukser og Regulativer for Desinfektører og Anvendelse af de forskellige Væggetøjsmidler indførtes den 1. Juli 1942 Meldepligt for alle Desinfektioner med Boligskadedyr uanset disses Art. I det Omfang, Personalets Tid tillader det, er der ført Kontrol med, at denne Meldepligt og de givne Forskrifter overholdes, og det har vist sig, at dette i det store og hele er Tilfældet.

Der blev i Tiden 1. Juli—31. December 1942 anmeldt ialt 4107 Desinfektioner. Af disse var 3490 eller 85 % mod Væggetøj, 368 eller 9 % mod Kakerlakker 249 eller 6 % mod andre Dyr (Møl, Myrer, Midder, Mus o. l.)

Ca. 85 % af Desinfektionerne udførtes med Plantegift, saakaldt elektrisk Forstøvning, ca. 13 % med Svovldioxyd og ca. 2 % med andre Midler. Anvendelse af Svovldioxyd er saaledes gaaet kolossalt tilbage i de senere Aar og vil formentlig helt ophøre, naar Forholdene atter muliggør Import af Plantegiftsmidlerne, hvilket ogsaa er at ønske, idet disse Midler er fuldt saa sikre i deres Virkning, hurtigere at anvende og langt mindre generende for Brugerne af Lejlighederne end Svovldioxyd.

Der er i Københavns Kommune beskæftiget ca. 80 Desinfektører, men af disse har de 11 udført ca. 75 % af Desinfektionerne, medens flere overhovedet ikke har foretaget Desinfektioner i denne Periode. De nævnte 11 Firmaer besidder absolut det bedst uddannede Personale og udfører det bedste Arbejde, og i det store og hele maa det siges, at jo mindre egnet en Desinfektør er til sit Arbejde, jo mindre har han at bestille.

Medens Effekten af de udførte Desinfektioner i det store og hele maa siges at være tilfredsstillende, er det uheldigt, at man ikke, før Desinfektionen udføres, sikrer sig, at samtlige befængte Lejligheder i Ejendommen desinficeres samtidig. Sker dette ikke, naar Dyrene i mangfoldige Tilfælde atter at trænge ind i den nyrensede Lejlighed, inden de øvrige befængte Lejligheder desinficeres. Aarsagen til dette uheldige Forhold maa søges dels i Husejernes Uvilje til at tage hele Udgiften paa een Gang, dels i Vanskelighederne ved at faa Beboerne af de befængte Lejligheder til at vente, indtil de nødvendige Undersøgelser i Ejendommen er foretaget, og endelig i Vanskelighederne ved at faa truffet Aftale om Samtidighed for Desinfektionen.

Vandklosetter.

Ifølge Meddelelse fra Stadsingeniørens Direktorat udgjorde Antallet af installerede Vandklosetter m. m.:

Installeret indtil ^{31/12}	Ældre By			Indlemmede Distrikter			Hele Byen		
	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagingskummer	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagingskummer	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagingskummer
1905	21335	1005	312	105	4	5	21440	1009	317
1915	68611	2245	410	4661	57	34	73272	2302	444
1916	71787	2350	415	5747	69	34	77534	2419	449
1917	75690	2378	414	7694	80	38	83384	2458	452
1918	79800	2392	412	8969	119	38	88769	2511	450
1919	83071	2399	444	9641	119	36	92712	2518	480
1920	85074	2430	433	11015	119	36	96089	2549	469
1921	89736	2638	420	13242	170	37	102978	2808	457
1922	92995	2707	449	14805	202	37	107300	2909	486
1923	95382	2815	481	16333	241	37	111715	3056	518
1924	96428	2814	481	18821	241	37	115249	3055	523
1925	103225	2782	476	20888	300	36	124113	3082	512
1926	107149	2754	501	22894	303	36	130043	3057	537
1927	115057	2652	509	28748	354	36	143805	3006	545
1928	118677	2574	508	31675	360	36	150352	2934	544
1929	123034	2508	501	34063	323	38	157097	2831	539
1930	128571	2414	500	39267	354	38	167838	2768	538
1931	133558	2300	501	45039	347	37	178597	2647	538
1932	137371	2194	496	51374	362	38	188745	2556	534
1933	140957	2158	495	55568	381	38	196525	2539	533
1934	146030	2116	501	63983	420	52	210013	2536	553
1935	150355	1999	522	73585	391	53	223940	2390	575
1936	153890	1920	524	79317	388	54	233207	2308	578
1937	157156	1895	526	85431	330	56	242587	2225	582
1938	161179	1750	529	90092	330	67	251271	2080	596
1939	163865	1625	535	98205	382	68	262070	2007	603
1940	165016	1605	538	104670	324	70	269686	1929	608
1941	164047	1565	535	108200	327	73	272247	1892	608
1942	167685	1422	538	111406	258	73	279091	1680	611

Beretning om Københavns Sundhedskommissions Dyrlæggers Virksomhed i Aaret 1942.

(Meddelt af Overdyrlæge *H. Hansen*, Laboratorieførstander, Dyr læge *E. Mejlbo* og Dyr lægerne *K. Seidel* og *O. Winther*).

Sundhedskommissionens Dyr lægers Virksomhed omfatter Tilsyn med Forhandling i København af Mælk, Kød og andre Næringsmidler af animalsk Oprindelse; desuden udøves konsultativ Virksomhed for Sundhedskommissionen ved Behandling af Sager, der kræver veterinærsagkyndig Udtalelse og Bistand, saasom Indretning af Stalde, Andragender om Indførsel af Kødvarer fra Udlandet o. a. m.; yderligere foretages Undersøgelse af de animalske Næringsmidler, der af private, fordi de formenes utjenlige til Menneskeføde, indleveres til Sundhedspolitiet til Undersøgelse.

Sundhedskommissionens Dyr læger har følgende Personale: en Overdyrlæge og tre Dyr læger. Til Afdelingen er knyttet: Sundhedskommissionens Laboratorium, Afdeling for Undersøgelse af Kød, Mælk m. m. med følgende Personale: en Laboratorieførstander, der er Dyr læge, endvidere to Dyr læger samt en mandlig og tre kvindelige læge Medhjælpere.

Der samarbejdes i det daglige Arbejde med Sundhedspolitiets Personale, af hvilket 1 Politiasistent, 1 Overbetjent og 5 Politibetjente er beskæftigede ved Tilsynet med Forhandling af Mælk, og 1 Politiasistent, 1 Overbetjent og 9 Politibetjente er

beskæftigede ved Tilsynet med Forhandling af Kød. Foruden det rent politimæssige Arbejde, Afhøringer, Rappportskrivning til Retten o. s. v., udfører Sundhedspolitiets Betjente de almindelige Prøveudtagninger og medvirker desuden ved Arbejdet med Eftersyn af de Virksomheder, hvor Næringsmidler af den omhandlede Art tilvirkes, opbevares og forhandles.

A.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

Ved Gennemførelsen af Mælkeordning for Storkøbenhavn af 8. Oktober 1941 reduceredes Antallet af Mejerier i København*) fra 45 til 9.

Den Mælk og Fløde, der indføres i København, hidrører hovedsagelig fra Kvægbesætninger paa Sjælland og Lolland-Falster.

Mælken og Fløden, der indføres i København, sendes dels direkte fra Produktionsstederne til herværende Bymejerier, dels gennem udenbys beliggende Andels- og Privatmejerier som saakaldt Suppleringsmælk. Suppleringsmælken skaffer Bymejerierne sig dels ved privat Overenskomst med de leverende Mejerier, dels gennem en særlig en gros Forretning, De sjællandske Mejeriers Mælkeudvalg, samt gennem Storkøbenhavns Mejeriers Fællesindkøb.

Det Antal Kvægbesætninger, hvorfra der indføres Sødmælk, Fløde, Skummetmælk og Kærnemælk, kan, som det er anført i nedenstaaende Skema, deles i to Grupper, nemlig de, som har leveret Mælk hele Aaret, og de, som kun periodevis, navnlig ved Højtiderne Jul og Paaske, ved hvilke Lejligheder særlig Indførselen af Fløde tiltager, har været i Leverance.

Af det samlede Antal Kvægbesætninger har 25 med et Koantal af ca. 2050 leveret Børnemælk og 13 med et Koantal af ca. 1100 leveret Jerseymælk.

Antal Kvægbesætninger, hvorfra Mælk har været indført til København i 1942.

Form for Leverance	Antal Kvægbesætninger	Antal Køer
Helaarlig	4707	65798
Periodisk	470	5019

Hvad angaar den daglige Indførsel af Mælk, Fløde m. m. og den Form, hvorunder disse Varer forhandles, da forholder disse Spørgsmaal sig, saavidt det har været muligt at faa det oplyst, saaledes som det fremgaar af nedenstaaende Skema (Gennemsnitstal).

Mælkens Art	Indførsel til København angivet i kg	Forhandling					
		Som raa Vare	Pasteuriseret	Stassaniseret	Langtidspasteuriseret	Lavpasteuriseret	Steriliseret
Sødmælk	244,326	38,548	66,345	93,857	»	7,046	»
Børnemælk	11,480	9,227	»	»	»	»	»
Jerseymælk	5,001	4,536	»	»	»	»	»
Piskefløde	122	»	»	»	»	»	»
Fløde I.	10,705	1,250	16,301	»	»	»	»
— II.	»	»	»	»	»	»	»
— III.	»	»	5,181	»	»	»	»
Kærnemælk	8,474	»	20,652	»	»	»	»
Skummetmælk	7,757	»	14,605	»	»	»	»
Halvskummetmælk	»	10	1,842	»	»	»	»
Steriliseret Fløde III.	927	»	»	»	»	»	5,755

* Ved København skal her forstaaes København, Frederiksberg.

I de 13 til det storkøbenhavnske Omraade hørende Kommuner (cfr. Handelsministeriets Bekendtgørelse vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. af 19. August 1940) fandtes før Mælkeordningens Ikrafttræden indenfor Omraadet 104 Mejerier, der ved Ordningens Gennemførelse reduceredes til 16.

Ved Landbrugsministeriets midlertidige Bekendtgørelse af 4. Marts 1942 om Tilvirkning af Fløde og Ost m. m. maa Fløde, der er bestemt til Salg, ikke indeholde mere end 20 % Mælkefedt. Undtaget herfra er Salg fra Mejeri til Mejeri eller Mælkeforsyning.

Den gennemsnitlige daglige Totalindførsel af Sødsmælk er — Jersey-mælk og Børnemælk indbefattet — ialt 260,807 kg. Heraf forhandles som Sødsmælk ialt 219,559 kg, nemlig 52,311 kg raa Sødsmælk, Børnemælk og Jersey-mælk og 167,248 kg paa forskellig Maade varmebehandlet Sødsmælk.

Den raa Sødsmælk og raa Fløde hidrører fra 1. November 1935 udelukkende fra Kvægbesætninger, der har bestaaet Tuberkulinprøven.

De for Indførsel og Forhandling af Mælk i København gældende Bestemmelser findes i Tillæg af 30. Oktober 1930 til Københavns Sundhedsvedtægt af 4. November 1918, §§ 48—62 incl., samt i Justitsministeriets Anordning Nr. 273 af 22. Oktober 1925 om, hvad der maa forhandles som Mælk, Fløde o. l.

Disse Bestemmelser er ved et Tillæg af 24. Juli 1934 til Sundhedsvedtægten blevet suppleret med Bestemmelser, der stiller Krav om, at al raa Mælk og Fløde fra 1. November 1935 skal hidrøre fra Besætninger, der har bestaaet Tuberkulinprøven, og at dette Forlangende fra den 1. November 1938 gælder al Mælk og Fløde m. m., der indføres her i Staden, uanset om Mælken m. m. forhandles i raa eller varmebehandlet Tilstand.

Endvidere kræves i Tillæget, at fra 1. November 1938 skal al Mælk og Fløde m. m., herunder ogsaa Skummetmælk og Kærnemælk, der indføres og forhandles, hidrøre fra Kvægbesætninger, der staar under Dyr lægekontrol i H. t. Sundhedsvedtægtens Bestemmelser herom.

I Tilslutning til dette Sundhedsvedtægtstillæg af 24. Juli 1934 er der af Sundhedskommissionen den 2. September 1935 udstedt en Bekendtgørelse angaaende Godkendelse af de tuberkuloserensede Kvægbesætninger og Forskrifter om Transport m. m. af Mælken fra disse Besætninger.

Paa Grund af den for Tiden herskende Mælkemangel, som dels skyldes Nedgangen i Mælkeproduktionen og dels en stor Stigning i Mælkeforbruget, har det været nødvendigt for Sundhedskommissionen for at skaffe tilstrækkelig med Mælk til Staden at søge Indenrigsministeriets Dispensation fra Bestemmelsen i Sundhedsvedtægtens § 49² angaaende Kontrol med de leverende Besætninger, saaledes at Mejerierne har faaet en midlertidig Tilladelse til at indføre Mælk fra ukontrollerede Besætninger paa Betingelse af, at denne kun forhandles i varmebehandlet Tilstand. I foranstaaende Skema indgaar Mælk m. v. fra ukontrollerede Besætninger i følgende Mængde gennemsnitlig pr. Dag:

Sødsmælk	kg.:.....	34,684
Fløde	-	1,646
Skummetmælk	-	1,202
Kærnemælk	-	1,721

Kontrollen

med Overholdelsen af de Bestemmelser, der er gældende for Indførsel og Forhandling af Mælk og Fløde m. m. i København, kan deles i to Hovedopgaver, nemlig: »Kontrollen med Mælkens Produktion« og »Kontrollen med Mælkens Forhandling«.

1) Kontrollen med Mælkens Produktion.

Denne Kontrol omfatter dels det i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, omhandlede maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres

til København som Sødmælk, Fløde, Skummetmælk og Kærnemælk derunder ogsaa Eksportfløde, dels det i Sundhedsvedtægtens § 52 omhandlede 2 Gange maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres til København som Børnemælk, og yderligere omfatter denne Kontrol de af Sundhedspolitiet foretagne Eftersyn af Mejerivirksomheder, der indsender Mælk m. m. til København, samt den af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Efterkontrol i saavel Kreaturbesætninger som Mejerivirksomheder.

De maanedlige Dyr lægeeftersyn foretages af ca. 128 Dyr læger, af hvilke et Faatal, 3, er ansatte ved de store Mælkeforsyninger, medens de øvrige er lokalt praktiserende Dyr læger.

Ved den maanedlige Kontrol med Kvægbesætningerne foretages en nøje Undersøgelse af hver enkelt Ko i Besætningen, særlig indgaaende af alle i Øjeblikket malkende Køer, og desuden inspiceres Staldforhold, Foder og Malkeredskaber, og naar Tilsynet foretages under Malkningen, paases det, at denne udføres paa tilbørlig Maade og i Overensstemmelse med de herfor givne Regler.

I Tilslutning til Eftersynet udfærdiges af Dyr lægen en Attest, paa hvilken det anføres, hvilke eventuelt syge Dyr der er fundet, hvad disse Dyr lider af, og hvad der er beordret med Hensyn til disse Dyrs Isolation og deres Mælk. Yderligere anføres paa Attesterne de eventuelt forefundne Overtrædelser af de for Produktion af Mælk til København gældende Bestemmelser.

Disse Attester indsendes maanedsvist til Sundhedskommissionens Sekretariat af de her i Byen værende Modtagere af Mælk og Fløde.

Paa Grundlag af de i Tidsrummet fra 1. Januar til 31. December 1942 udstedte Dyr lægeattester fremgaar, at det paa Grund af Sygdom, i kortere eller længere Tid, har været forbudt at levere Mælken til København fra et større Antal Køer.

De paa Dyr lægeattesterne opførte Lidelser grupperer sig maanedsvist, saaledes som fremgaar af nedenstaaende Skemaer, til hvilke skal bemærkes, at Antallet af anmeldte Sygdomstilfælde ikke er det samme som Antallet af Køer, der har været syge, idet talrige Køer har været syge gennem længere Tid og derfor mere end een Gang indgaar i Skemaet.

Antal anmeldte Sygdomstilfælde 1942.

I. De helaarlig leverende Kvægbesætninger.

Maaned	Diagnosticerede Lidelser						Mistænkt for			Ialt
	Tuberkulose	Yver-Tuberkulose	Andre Yver-Sygdomme	Patte-Sygdomme	Bør-Sygdomme	Andre Sygdomme	Tuberkulose	Yver-Tuberkulose	Andre Sygdomme	
Januar	»	»	1832	27	29	11	»	»	»	1899
Februar	»	»	1806	10	41	12	»	»	»	1869
Marts	»	»	1846	23	68	10	»	»	»	1947
April	»	»	2219	16	66	11	»	»	»	2312
Maj	»	»	2242	23	57	10	»	»	1	2333
Juni	»	»	2122	43	20	14	»	»	»	2199
Juli	»	»	2198	37	32	6	»	»	»	2273
August	»	»	2348	30	19	9	»	»	»	2406
September	»	»	2203	28	32	12	»	»	»	2275
Oktober	»	»	2113	18	24	16	»	»	»	2171
November	»	»	2009	27	26	18	»	»	»	2080
December	»	»	1763	21	27	24	»	»	»	1835
Ialt	»	»	24701	303	441	153	»	»	1	25599

II. De periodevis leverende Kvægbesætninger.

Maaned	Diagnosticerede Lidelser						Mistænkt for			Ialt
	Tuberkulose	Yver-Tuberkulose	Andre Yver-Sygdomme	Patte-Sygdomme	Bør-Sygdomme	Andre Sygdomme	Tuberkulose	Yver-Tuberkulose	Andre Sygdomme	
Januar	»	»	48	»	2	»	»	»	»	50
Februar	»	»	40	»	1	»	»	»	»	41
Marts	»	»	37	1	3	2	»	»	»	43
April	»	»	18	3	»	»	»	»	»	21
Maj	»	»	6	»	»	»	»	»	»	6
Juni	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1
Juli	»	»	4	»	»	»	»	»	»	4
August	»	»	5	»	»	»	»	»	»	5
September	»	»	2	»	»	»	»	»	»	2
Oktober	»	»	3	»	»	»	»	»	»	3
November	»	»	3	»	»	»	»	»	»	3
December	»	»	6	»	»	»	»	»	»	6
Ialt...	»	»	173	4	6	2	»	»	»	185

I de Tilfælde, hvor *de kontrollerende Dyrlæger* har paaført Attesterne Bemærkninger om Fejl og Mangler med Hensyn til Overholdelsen af de for Indførelsen af Mælk til København gældende Bestemmelser, er Attesterne almindeligvis blevet tilbagesendt de respektive Mejerier med Anmodning om at foranledige de af Dyrlægerne ved Eftersynene paatalte Fejl m. m. rettede og ny Attest indsendt i Løbet af 8—14 Dage. — I en Del Tilfælde har Dyrlægerens Attestbemærkninger foranlediget, at særligt Eftersyn er foretaget af Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Af *Sundhedskommissionens Dyrlæger* er der ialt i 1942 foretaget 459 Eftersyn af Kvægbesætninger og Mejerivirksomheder, nemlig:

273	Eftersyn af Mejerier og Flødefabrikker,
186	— - Kvægbesætninger, deraf
47	— - Børnemælksbesætninger og
5	— - Jersey-mælksbesætninger.

Af Kvægbesætningerne havde:

106	et Koantal af 50 og derover,
71	- - - 10—49 og
9	- - - 1—9.

Ved disse Eftersyn er der i et Antal Tilfælde konstateret Forhold, som var i Strid med de for Indførelse af Mælk til København gældende Bestemmelser.

De konstaterede Fejl og Mangler har angaaet saavel Renholdelse som Vedligeholdelse af Redskaber og Lokalteter, uheldige Staldforhold, mangelfuld Renholdelse og Klipping af Køer samt Overtrædelse af de for Malkearbejdet rette Udførelse givne særlige Bestemmelser.

De som Følge af Eftersynene fremkomne Sager behandles paa den Maade, at Ejeren i direkte Tilslutning til Eftersynet modtager en skriftlig Meddelelse om, hvad der vil være at rette for at faa Forholdene bragt i Orden i Henhold til de givne Bestemmelser; dernæst underrettes de respektive Mejerier og kontrollerende Dyrlæger om Eftersynene, og hvad der derved er konstateret, og anmodes om paa den givne Foranledning at paase, at de paatalte mangelfulde Forhold rettes, samt at Bemærkning herom paaføres Attesten for næste Eftersyn.

I særlige Tilfælde kræves indsendt Ekstraattest, og i Tilfælde, hvor Manglerne har været væsentlige eller ikke trods gentagne Forsøg har været til at faa rettede, nedlægges Forbud i kortere eller længere Tid mod Indsendelse af Mælk til København fra de paagældende Besætninger. Der har i 1942 været nedlagt Forbud i 2 Tilfælde.

En Del af de af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Eftersyn har været foranlediget af de foretagne Smuds- og Kimtalsundersøgelser. I de Tilfælde, hvor der er konstateret stort Smuds- eller stort Kimindhold i de undersøgte Prøver, er Forholdet blevet rettet efter skriftlig Henvendelse til Ejer, Mejeri og kontrollerende Dyr læge — eventuelt som anført i Forbindelse med herfra foretaget Eftersyn.

Yderligere skal vedrørende de af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Eftersyn tilføjes, at der ved Eftersynene er blevet »udsat« fra Mælkeleverance 707 Køer paa Grund af Yver-, Bør- og andre Lidelser.

Disse Udsættelser af Køer har i en Del Tilfælde foranlediget mikroskopiske Undersøgelser af Sekretet, dels for at underbygge den kliniske Diagnose, der betinger »Udsættelse fra Leverance«, dels for at understøtte den kliniske Undersøgelse, naar Tidspunktet for Helbredelse menes at være indtraadt, saaledes at fornyet Mælkeleverance kan finde Sted.

I Tilslutning til Omtalen af Besætningskontrollen m. m. skal tilføjes, at 42 Mejerier indenbys og udenbys i 1942 har søgt om og faaet godkendt 142 Besætninger med 1150 Køer til Salg af Mælk og Fløde m. m. i Anledning af Bestemmelsen om, at Mælk og Fløde fra $\frac{1}{4}$ 1939 skal hidrøre fra Besætninger, der har bestaaet Tuberkulinprøven.

Desuden er 470 Besætninger med tilsammen 5,019 Køer i 1942 godkendt til periodisk Leverance af Mælk m. m. til København.

Angaaende de af *Sundhedspolitiets Betjente* foretagne Eftersyn af Mejerier, hvorfra indsendes Suppleringsmælk og Fløde, skal anføres, at der i 1942 ialt er foretaget 185 Eftersyn af 88 Mejerier og 10 Flødefabrikker.

Eftersynene gaar væsentlig ud paa at kontrollere, om den indsendte Mælk eller Fløde hidrører fra Besætninger, der staar under Dyr lægekontrol, som anført i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, og om det Antal Køer, der kontrolleres, kan yde det daglig indsendte Kvantum Mælk m. m., men desuden paases Orden, Renlighed og Vedligeholdelse af Lokalteter og Redskaber. Paa Virksomheder, hvor Mælk og Fløde tappes paa Flasker, paases ogsaa, om Flaskerensningen er fyldestgørende.

I 30 Tilfælde er forefundet Mangler med Hensyn til Lokaler og Redskaber.

2) *Kontrollen ved Mælkens Forhandling.*

Dette Arbejde omfatter dels Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier i København, dels Laboratorieundersøgelse af indkøbte og indleverede Mælkeprøver, for hvilket der redegøres i Laboratoriets Beretning, der er anført Side 46.

Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier.

Der er i 1942 dels af Sundhedspolitiets Betjente, dels af Sundhedskommissionens Dyr læger til ubestemte Tider foretaget ialt 5307 Eftersyn af 9 Mejerier, ca. 1650 Mælkeudsalg og ca. 150 Detailvogne, og ved disse Eftersyn er der i 47 Tilfælde forefundet Mangler med Hensyn til Vedligeholdelse af Lokaler m. m.

Der fandtes i København ved Udgangen af 1942 8 Kostalde med ialt 11 Køer. Kostaldene i den indre By er Handelsstalde, fra hvilke der ikke forhandles Mælk, men fra Kvægbesætningerne i de indlemmede Distrikter forhandles Mælken til Mejeri. Endvidere fandtes der 13 Svinestalde med ialt 1225 Svin.

Endvidere har Afdelingen foranlediget af Handelsministeriets Bekendtgørelse af $\frac{19}{8}$ 40 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. behandlet 337 Sager i 1942 angaaende Oprettelse eller Overdragelse af Mælkeudsalg.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Mælkekontrollen i 1942 er der i 492 Tilfælde forefundet Overtrædelser af de gældende Bestemmelser.

Disse Sager har bl. a. drejet sig om:

Vand i Mælk (Fløde)	36	Tilfælde
For ringe Fedtindhold	153	—
For højt Fedtindhold	12	—
Pasteuriseringsfejl	22	—
For ringe Tørstof i Kærnemælk	7	—
Smuds, sur Mælk og Fløde	67	—
Mangelfuld Afsvaling af Mælk i Udsalgssteder..	63	—
Andre Overtrædelser	132	—

Af de her nævnte Sager blev 173 henvist til retslig Afgørelse, og 9 Sager blev afgjort med Advarsel.

Det samlede Bødebeløb idømt eller vedtaget i 1942 udgjorde 12,700 Kr.

B.

Tilsyn med Handel med Kød, Kødvarer, Pølser o. l.

Tilsyn med Slagter- og Viktualieforretninger, Undersøgelser af Pølser m.m.

Der er i 1942 af Sundhedspolitiets Betjente, i nogle Tilfælde i Forbindelse med Sundhedskommissionens Dyr læger, foretaget 24,640 Eftersyn hos Slagtere og Høkere samt Vildt- og Fiskehandlere, nemlig henholdsvis 7,378, 14,158 og 3,104 Eftersyn.

Ved Aarets Udgang fandtes 519 Slagterforretninger, 1067 Viktualieforretninger og 246 Fiskeforretninger, ialt 1832 værende i Brug.

Ved Eftersynene kasseredes 3,703 kg Pølser, 4,718 kg Kødvarer, 985 kg Leverpostej, 178 kg Talg og Klaret, 32 Stk. Fjerkræ, 3,703 kg Brislinger, 33 Stk. Harer og Kaniner og 21 kg Laks, Søtunger og Hummere.

Der indkøbtes 1,639 Prøver til Undersøgelse for Indhold af Konserveringsmidler, og for Overtrædelse af Melanordningen og § 12, Stk. 3 i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten, og der paavistes i 3 Tilfælde Tilsætning af ulovlige Konserveringsmidler og i 3 Tilfælde Konserveringsmidler, der ikke havde været deklareret, og i 2 Tilfælde paavistes Overtrædelse af Bestemmelserne om Tilsætning af Mel til Kødølser, Kødfars og lignende Næringsmidler, og i 2 Tilfælde var tilsat Paraffinolie. De her nævnte Overtrædelser har foranlediget retslig Paatale.

Kødvarer indleverede til Undersøgelse.

Der er i 1942 indleveret til Undersøgelse i 272 Tilfælde forskellige Prøver Kød- og Madvarer. Aarsagerne var i 33 Tilfælde Formodningen om, at de paa-

gældende Varer havde forårsaget lettere Forgiftningstilfælde; i de øvrige Tilfælde skyldtes Indleveringen, at Varerne formodedes at være utjenlige til Menneskeføde. I de 33 Tilfælde, hvor der forelaa Formodning om, at de indleverede Kødvarer havde forvoldt Sygdomstilfælde, er Sagerne efter Varernes Undersøgelse og Prøveudsendelse til Laboratorieundersøgelse blevet overgivet til 3die Sanitetslæge til videre Foranstaltning.

Som Følge af Undersøgelse af samtlige indleverede Varer skete i 166 Tilfælde Kassation og Destruktion, medens Godkendelse fandt Sted i 106 Tilfælde.

Fjerkræ indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1942 i 41 Tilfælde indleveret Høns og Kyllinger til Undersøgelse. I 37 Tilfælde blev de indleverede Høns og Kyllinger erklæret for utjenlige til Menneskeføde. Kassationsårsagen var i 30 Tilfælde Fordærvelse, i 4 Tilfælde Tuberkulose og i 3 Tilfælde Æggelederbetændelse.

I 4 Tilfælde fandtes de indleverede Høns og Kyllinger tjenlige til Menneskeføde.

Endvidere blev der indleveret 4 Ænder til Undersøgelse i 1942, heraf blev de to kasseret paa Grund af Fordærvelse, medens de to andre indleverede blev erklæret for tjenlige til Menneskeføde.

En indleveret Gaas blev erklæret for utjenlig til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse.

Fisk m. v. indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1942 i 60 Tilfælde indleveret Fisk m. v. til Undersøgelse. I de paa-gældende Tilfælde drejede det sig om: Torsk, Sild, Rødspætter, Aal, Hornfisk, Makrel, Laksørred, Torskerogn, Klipfisk og Muslinger. Kassation paa Grund af Fordærvelse fandt Sted i 26 Tilfælde, og i de 34 Tilfælde fandtes de indleverede Varer tjenlige til Menneskeføde.

Kaniner og Vildt indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1942 indleveret 5 Kaniner til Undersøgelse, heraf erklæredes de 4 for utjenlige til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse, hvorimod den ene fandtes tjenlig til Menneskeføde.

Endvidere er der i 1942 indleveret en Hare til Undersøgelse, som erklæredes utjenlig til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse.

Smør, Æg og Ost indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1942 indleveret Smør til Undersøgelse i 52 Tilfælde. I 45 af de paa-gældende Tilfælde fandtes det indleverede Smør tjenligt til Menneskeføde, i de øvrige 7 Tilfælde fandtes Smørret utjenligt til Menneskeføde paa Grund af Harskhed.

I 9 Tilfælde blev der i 1942 indleveret Ost til Undersøgelse, i 3 af Tilfældene fandtes intet unormalt at paavise, i de øvrige 6 Tilfælde fandtes den indleverede Ost utjenlig til Menneskeføde.

Der er i 1942 i 2 Tilfælde indleveret Æg til Undersøgelse, i begge Tilfælde fandtes de paagældende Æg utjenlige til Menneskeføde paa Grund af Forraadnelse.

Undersøgelse af Konserver.

I 3 Tilfælde indleveredes Konserver til Undersøgelse, i 2 af Tilfældene blev Varen kasseret paa Grund af Fordærvelse.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Tilsynet med Handel med Kød- og Madvarer i 1942 henvistes i 365 Tilfælde Sagen til Retten for Overtrædelse af de vedrørende Handel med Kød m. m. gældende Bestemmelser.

De samlede Bødebeløb af de til Retten henviste Sager udgjorde i 1942 103,710 Kr.

D.*Angaaende Indretning og Forandring m. m. vedrørende Stalde.*

Der er i 1942 behandlet 36 Sager vedrørende Indretning og Forandringer af Hestestalde og Gødningsgruber.

Desuden er der i 1942 behandlet 16 Sager vedrørende Indretning af Svinestalde.

E.*Undersøgelsesresultater fra Sundhedskommissionens Laboratorium.*

(Meddelt af Laboratorieforstander, Dyrslæge E. Mejbo og Dyrslæge O. Winther).

I Tiden 1. Januar 1942 til 1. Januar 1943 er ialt indleveret 17,251 Prøver (17,095 i 1941) Mælk og Fløde til Undersøgelse paa Laboratoriet.

De indleverede Prøver fordeler sig saaledes:

Børnemælk	1466	Prøver	Halvskummetmælk	46	Prøver	Eksportfløde	192	Prøver
Jerseymælk	381	—	Skummetmælk	56	—	Fløde 3	1939	—
Sødmælk	9436	—	Kærnemælk	1422	—	Fløde 1	2059	—

er incl. i 17.251.

Hertil kommer 254 Prøver Mælk og Fløde indkøbt i Tiden fra 2. Oktober til 10. Oktober 1942; Specifikation eller Resultat af Undersøgelsen af disse Prøver kan ikke gives, da Journalen desangaaende brændte 9. Oktober 1942.

Der er foretaget specielle Undersøgelser af 2,765 Prøver Mælk med Henblik paa Mastitis og Indhold af hæmolytiske Streptokokker, yderligere er med samme Formaal undersøgt 42 Prøver fra enkelte Køer (Patteprøver).

Ved den daglige, rutinemæssige Undersøgelse er 3,761 Prøver Mælk prøvet for Smudsindhold, medens 204 Prøver Mælk, Kærnemælk og Fløde efter Foranledning specielt er undersøgt for Smuds og fremmede Bestanddele. Undersøgelse af tomme Mælkeflasker for Kimindhold er foretaget i 152 Tilfælde.

65 Prøver Smør og Smørerstating er undersøgt med Henblik paa Tilstand.

65 Prøver Icecreamblanding, Fløde, Flødeblanding og Ymer er undersøgt paa særlig Foranledning.

853 indkøbte Prøver af Kød og Kødvarer, 220 Prøver Leverpostej, 250 Prøver Salater og 26 Prøver Fiskefars er undersøgt med Henblik paa Tilsætning af ulovlige Konserveringsstoffer samt Friskhedstilstand m. v.

Af Konserves er undersøgt 3 Prøver.

Yderligere er undersøgt 279 Prøver af forskellige Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art, dels er mistænkt for at have forvoldt Sygdom.

I Aarets Løb er der for Torve- og Slagtehallerne foretaget Undersøgelser af Prøver fra ialt 167 Kroppe, samt undersøgt 56 Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

I.

Resultatet af Undersøgelser af Mælk og Fløde.

(Tallene i Parentes angiver Fejlprocenten i 1941).

Bestemmelse af Fedtindhold i Børnemælk, Jerseymælk, Sødmælk, Fløde, Skummetmælk og Halvskummetmælk.

Indhold af Fedt i 1466 Prøver *Børnemælk*:

Under 3,25 %/o.....	52	Prøver
3,25 %/o—3,50 %/o.....	154	—
3,50 %/o—4,00 %/o.....	853	—
4,00 %/o—5,00 %/o.....	398	—
5,00 %/o og derover.....	9	—

Af dette fremgaar, at 3,55 %/o (1,27 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end den i Sundhedsvedtægtens § 52 foreskrevne Minimumsfedtprocent: 3,25.

Indhold af Fedt i 381 Prøver *Jerseymælk*:

Under 4,75 %/o.....	5	Prøver
4,75 %/o—5,00 %/o.....	25	—
5,00 %/o—6,00 %/o.....	333	—
6,00 %/o og derover.....	18	—

Af dette fremgaar, at 1,31 %/o (2,90 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 4,75 %/o, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Jerseymælk.

Indhold af Fedt i 9436 Prøver *Sødmælk*:

Under 3,25 %/o.....	88	Prøver
3,25 %/o—3,50 %/o.....	7728	—
3,50 %/o—4,00 %/o.....	982	—
4,00 %/o—5,00 %/o.....	506	—
5,00 %/o og derover.....	18	—

Af dette fremgaar, at 0,93 %/o (0,94 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 3,25 %/o, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Sødmælk.

Ved 25 Udsalgsprøver af Sødmælk var Standardiseringsbestemmelserne ikke overholdt, idet 15 Prøver indeholdt over 3,45 %/o Fedt og 10 Prøver under 3,25 %/o.

Indhold af Fedt i 2059 Prøver *Fløde I*:

Under 18,00 %/o.....	5	Prøver
----------------------	---	--------

Af dette fremgaar, at 0,24 %/o (1,33 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 18,00 %/o, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde I.

Ingen af Prøverne havde over 20,00 %/o Fedt, hvilket i Henhold til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af ¹⁹/₁₁ 40 er Maksimumsfedtprocenten i Fløde.

Indhold af Fedt i 1939 Prøver *Fløde III*:

Under 9,00 %/o.....	17	Prøver
9,00 %/o—11,00 %/o.....	1846	—
11,00 %/o og derover.....	76	—

Af dette fremgaar, at 0,88 %/o (0,09 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %/o, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde III.

Indhold af Fedt i 192 Prøver *Eksportfløde*:

Under 9,00 %	60 Prøve
9,00 %—11,00 %	132 Prøver

Af dette fremgaar, at 3,25 % (1,2 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Eksportfløde. Det store Antal Fejl hidrører langt overvejende fra een Fabrik.

Indhold af Fedt i 46 Prøver *Halvskummetmælk*:

I ingen af de undersøgte Prøver Halvskummetmælk paavistes mindre Fedtindhold end 0,75 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Halvskummetmælk.

Ved Undersøgelse af 56 Prøver *Skummetmælk* fandtes intet at bemærke.

Yderligere er Fedtprocenten i 1422 Prøver *Kærnemælk* bestemt:

1169 Prøver <i>Kærnemælk I.</i>		253 Prøver <i>Kærnemælk II.</i>	
Under 0,50 % 375 Prøver	Under 0,50 % 101 Prøver
0,50 %—1,00 % 694 —	0,50 %—1,00 % 132 —
1,00 %—1,50 % 99 —	1,00 %—1,50 % 10 —
1,50 % og derover..	1 —	1,50 % og derover..	1 —

Vandtilblanding i Mælk.

46 af de undersøgte Prøver Mælk var iblandet Vand; heraf var 37 Prøver Producentmælk og 9 Prøver Handelsmælk.

Tørstofindhold i Kærnemælk.

Ved Undersøgelse af 1169 Prøver *Kærnemælk I* fandtes 8 Prøver, d. v. s. 0,88 % (1,92 %), og af 253 Prøver *Kærnemælk II* 1 Prøve, d. v. s. 0,39 % (0,76 %), der havde mindre Tørstofindhold end foreskrevet i Sundhedsvedtægtens § 54.

Undersøgelser for Smuds.

3761 Prøver Sødme, Børnemælk og Jersey-mælk er undersøgt for Smuds ved Hjælp af Gerbers Automat-Filtrer-Apparat. I en Del Tilfælde paavistes Smuds — hovedsagelig Kohaar og Kogødning — i kendelig Mængde.

I 204 Prøver Sødme, Fløde, Kærnemælk og tømte Flasker, der specielt var henvist til Undersøgelse for Smuds og Friskhedstilstand, paavistes Smuds af forskellig Art (Kogødning, Kohaar, Kapsler, Glasskaar, Fluor, Pupper, muggent Papir, Brødrester, Kulstøv, 1 Stk. af en Karklud og indtørrede Mælkerester); yderligere var en Del af disse Prøver sure.

Undersøgelser for Opvarmning.

17,251 Prøver er undersøgt for Opvarmning.

1. *Undersøgelser for Pasteurisering.*

1. 24 Prøver, der var solgt som pasteuriserede, reagerede som raa eller som Blandinger af raa og pasteuriseret Mælk (Fløde) (Paraphenylendiaminprøven og Fosfataseprøven), nemlig:

Sødmælk	15	Prøver
Halvskummetmælk.....	1	—
Skummetmælk.....	5	—
Fløde I.....	1	—
Fløde III	2	—

2. 4 Prøver, der var solgt som raa, var pasteuriserede (Paraphenyldiaminprøven).

Af dette fremgaar, at 0,16 % (0,47 %) af Prøverne reagerede fejlagtigt efter deres Deklaration.

2. Undersøgelser for ulovlig Opvarmning.

68 Prøver Sødmælk, der var solgt som raa, og som gav positiv Reaktion ved Paraphenyldiaminprøven, blev, under Anvendelse af Katalaseprøven, Fosfataseprøven, Weinsteins Amylaseprøve og Schardingers Prøve, undersøgt med Henblik paa ulovlig Opvarmning i Henhold til Justitsministeriets Anordning Nr. 273 af 22. Oktober 1925 § 9.

Ingen af Prøverne havde været Genstand for Opvarmning.

Undersøgelser af Aciditetsgrad.

Ved Undersøgelse af Aciditetsgraden (Antal ml. $\frac{1}{10}$ NaOH, som neutraliserer 100 ml. Mælk) i 58 Prøver Sødmælk og Børnemælk fandtes følgende Talværdier:

	Sødmælk	Børnemælk
Under 15	0	0
15	0	0
16	0	0
17	1	0
18	11	6
19	3	1
20	5	0
over 20	31	0

Gær- Reduktaseprøver.

Undersøgelserne angaar 3761 Prøver Børnemælk, Jerseymælk og Sødmælk.

1. Oversigt over Affarvningstiderne.

	Sødmælk	Børnemælk	Stassaniseret Mælk
Mindre end 1 Time..	207	7	0
1—2 Timer.	130	9	1
2—3 — .	140	31	0
3—4 — .	169	11	2
4—5 — .	140 ⁷⁸⁶	23	0
5—6 — .	205	22	9
6—7 — .	219	59	17
over 7 — .	837	1039	484
	2047		

2. Oversigt over Gæringstyperne.

	Sødmælk	Børnemælk	Stassaniseret Mælk
Den geøagtige Type	1136	381	202
— ostede —	156	72	24
— blærede —	218	121	38
— svampede —	527	597	237
— flydende —	10	30	12

Bakteriologiske Undersøgelser.

Kimtallene er bestemt pr. ml. ved Kulturforsøg i 3,819 Prøver Sødmælk, Børnemælk og stass. Mælk. De anvendte Fortyndinger af Mælken har sædvanligvis været 1—100 og 1—1000. I enkelte, specielle Tilfælde er Fortyndingerne 1—10, 1—10.000 og 1—100.000 anvendt.

Som Næringssubstrat er hovedsagelig anvendt Mælke-Peptonvands-Agar (»Arbejdsmetoder for kemiske Undersøgelser af Mælk og Mejeriprodukter 1940«) og af og til Oxo-Extrakt-Gelatine. Termostatopholdet har for Agar-Kulturernes Vedkommende været 2 Døgn ved 32° C. og for Gelatine-Kulturernes Vedkommende 4 til 6 Døgn ved 22° C.

Oversigt over Kimtallene.

2062 Prøver Sødmælk.

Under 0,025 Million	117 Prøver	5,67 ‰	(12,45 ‰)
0,025— 0,05 —	120 —	5,82 ‰	(11,44 ‰)
0,05 — 0,1 —	202 —	9,79 ‰	(14,06 ‰)
0,1 — 0,3 —	509 —	24,69 ‰	(26,95 ‰)
0,3 — 0,5 —	206 —	9,99 ‰	(10,88 ‰)
0,5 — 0,7 —	129 —	6,25 ‰	(4,99 ‰)
0,7 — 1,0 —	104 —	5,04 ‰	(4,83 ‰)
1,0 — 2,0 —	242 —	11,73 ‰	(5,84 ‰)
2,0 — 3,0 —	125 —	6,06 ‰	(2,74 ‰)
3,0 — 5,0 —	162 —	7,86 ‰	(2,78 ‰)
5,0 —10,0 —	88 —	4,26 ‰	(2,37 ‰)
10,0 —20,0 —	43 —	2,08 ‰	(0,56 ‰)
overvokset	15 —	0,73 ‰	(0,36 ‰)

1228 Prøver Børnemælk.

Under 0,01 Million	187 Prøver	15,23 ‰	(16,75 ‰)
0,01— 0,02 —	226 —	18,40 ‰	(20,15 ‰)
0,02— 0,04 —	238 —	19,38 ‰	(20,55 ‰)
0,04— 0,05 —	65 —	5,29 ‰	(6,80 ‰)
0,05— 0,1 —	196 —	15,96 ‰	(14,53 ‰)
0,1 — 0,3 —	160 —	13,03 ‰	(11,91 ‰)
0,3 — 0,5 —	44 —	3,58 ‰	(3,01 ‰)
0,5 — 0,7 —	28 —	2,23 ‰	(1,96 ‰)
0,7 — 1,0 —	10 —	0,81 ‰	(1,31 ‰)
1,0 — 2,0 —	37 —	3,01 ‰	(0,91 ‰)
2,0 — 3,0 —	13 —	1,06 ‰	(0,91 ‰)
3,0 — 5,0 —	19 —	1,55 ‰	(0,52 ‰)
5,0 —10,0 —	5 —	0,41 ‰	(0,65 ‰)
10,0 —20,0 —	0 —	0,00 ‰	(0,00 ‰)

529 Prøver stass. Mælk.

0,001—0,005 Million	17 Prøver	3,21 %	(1,44 %)
0,005—0,01	—	10 —	1,89 %	(2,88 %)
0,01—0,05	—	214 —	40,45 %	(48,37 %)
0,05—0,1	—	151 —	28,54 %	(20,93 %)
0,1—0,3	—	111 —	20,98 %	(22,74 %)
0,3—0,5	—	16 —	3,02 %	(2,16 %)
0,5—0,7	—	3 —	0,57 %	(0,72 %)
0,7—1,0	—	3 —	0,57 %	(0,86 %)
1,0—5,0	—	4 —	0,76 %	(0,86 %)
over 5,0	—	0 —	0,00 %	(0,00 %)

Bestemmelse af Indhold af Bakterier fra Coligruppen.

Sideløbende med Kimtællingerne og i et Antal af 3760 Prøver er foretaget Bestemmelse af Indholdet af Bakterier fra Coligruppen i 1/10, 1/100 og 1/1000 ml. Mælk. Som Substrat er anvendt Galde-Gentianaviolet-Laktose-Pepton-Bouillon (Kessler og Swenarton) i dobbelte Rør. Prøverne henstod i 2 Døgn ved 37° C.

Oversigt over Colititreringer.

Blandt 1180 Børnemælksprøver paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 263 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 193 —

— - — - — - 1/1000 — - 175 — = 14,88 % (10,78 %),

medens 549 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 46,52 % (36,52 %).

Blandt 2051 Sødmælksprøver paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 260 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 327 —

— - — - — - 1/1000 — - 1122 — = 54,71 % (38,89 %),

medens 342 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 16,67 % (20,58 %).

Blandt 529 Prøver stass. Mælk paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 126 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 40 —

— - — - — - 1/1000 — - 22 — = 4,16 % (3,25 %),

medens 341 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 64,46 % (63,17 %).

Bakteriologisk Undersøgelse af Eksportfløde.

Ved Undersøgelsen af 192 Prøver Eksportfløde fandtes 2 Prøver inficeret.

Undersøgelse af Kimindhold i Mælkeflasker.

Der er foretaget Bestemmelse af Kimindhold i 152 rengjorte Mælkeflasker. Fremgangsmaaden har været efter »Rullemetoden« (indvendig Gelatinebeklædning).

Udmærket godt rensset..... 92 Flasker

Godt rensset..... 11 —

Nogenlunde godt rensset..... 13 —

Daarligt rensset... 14 —

Slet rensset..... 22 —

Undersøgelse af Fløde for Homogenisering.

1 Prøve Fløde 3, der var deklareret som homogeniseret, var ikke homogeniseret.

Undersøgelser til Bestemmelse af Mastitis, Raamælk og Mælk fra gammelmalkende Køer.

Der er ialt foretaget Undersøgelser af 2765 Prøver Producentmælk, nemlig: 955 Prøver Børnemælk og 1375 Prøver Sødmælk. Undersøgelserne omfattede Ka-

talaseprøver, Trommsdorffsprøver (2330 Prøver) og Udsæd paa Blod-Agar (2765 Prøver) til Bestemmelse af hæmolytiske Streptokokker.

Som iblandet Mælk fra Køer med Mastitis bestemtes 41 Prøver Børnemælk og 296 Prøver Sødmælk.

Paa Grundlag af disse Undersøgelser er der herefter foretaget nærmere Undersøgelse af Besætningerne af Sundhedskommissionens Dyr læger.

Undersøgelse for smitsom Abort.

Der er i denne Henseende undersøgt ialt 246 Prøver, nemlig: 227 Prøver Børnemælk og 19 Prøver Sødmælk.

Undersøgelser af Mælk fra enkelte Køer til Bestemmelse af Yverbetændelse.

Der er i denne Henseende — ved Hjælp af Katalaseprøven og Udsæd paa Blod-Agar — undersøgt 42 Prøver.

Undersøgelser af Smør og Smørerstatning.

Der er ialt undersøgt 65 Prøver, nemlig: 50 Prøver Smør og 15 Prøver Smørerstatning. I 28 Smørprøver paavistes trannet Smag, 5 Prøver havde gammel, hængemt Smag, 1 Prøve fenolagtig Smag og 1 Prøve tættet Smag.

Andre Undersøgelser.

Der er undersøgt 35 Prøver Icecreamblanding, 2 Prøver steril Fløde I, 13 Prøver steril Fløde 2, 13 Prøver Flødeblanding og 2 Prøver Ymer.

Desuden er undersøgt nogle Prøver Kunststæggpulver samt 6 Æsker trekantede Oste, der alle var fordærvede, og 16 Klosteroste, hvoraf 8 var fordærvede.

II.

Undersøgelser af Kød, Kødvarer, Pølser, Salater m. m.

Undersøgelser af Konserves.

Undersøgelserne omfatter 3 Prøver, nemlig 1 Daase Bankekød og 2 Daaser Gaffelbidder. 1 Prøver Gaffelbidder var harsk.

Undersøgelser af forskellige Madvarer.

I 279 Tilfælde er der foretaget bakteriologiske og kemiske Undersøgelser af indbragte Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art og dels mistænkte for at have forvoldt Sygdom.

Af disse Prøver kan nævnes: 49 Prøver Pølse af forskellig Art (+ 2 hele Partier Spegepølse) var harske og utjenlige til Menneskeføde. 2 Kødølser, 1 Blødpølse og 1 Leverpølse var sure. 39 Prøver Fedt, hvoraf en Del var harske. 5 Prøver Fedt bestod af ca. 20% Faaretalg og ca. 80% Svinefedt. 1 Prøve Klaret var fordærvet. 5 Prøver Talg, hvoraf nogle fordærvede. I 41 Tilfælde er undersøgt Fisk: fersk og saltede Sild, Torsk, Aal, Laksørred, Klipfisk. En stor Del af Prøverne var fordærvede.

Blandt de øvrige Prøver fandtes: stegt, saltet, røget og kogt Kød, Fars, Finker, Kaniner, Leverpostej, Fjerkræ m. m. En Del af disse Prøver var fordærvede.

Af de 279 Prøver fandtes 128, hvortil intet var at bemærke.

Der paavistes i intet Tilfælde ulovlige Konserveringsstoffer, ligesom der i intet Tilfælde fandtes specifikke, patogene Bakterier.

Undersøgelse for Tilsætning af ikke-tilladte Konserveringsstoffer, Melindhold m. m.

I 1942 er til Laboratoriet indleveret 853 Prøver Kødvarer (Pølser, Fars, Kødstykker etc.) til Undersøgelse for Konserveringsstoffer, Friskhedstilstand og hvorvidt de er i Overensstemmelse med Handelsministeriets Bekendtgørelser af 24/10., 41 og 14/9., 42. I en Prøve paavistes Tilsætning af Natriumsulfit = 0,12 % af Prøverne (0,35 %). I 2 Prøver Fars I paavistes for stort Melindhold, nemlig 12,4 % og 12 %. 4 Prøver Kalverullepølse viste sig at indeholde Flæsk.

I Aarets Løb er undersøgt 250 Prøver Salater. Samtlige Prøver er undersøgt for Indhold af Paraffinolie med negativt Resultat. I 8 Prøver (uden Deklaration) paavistes Natriumbenzoat. I en Prøve paavistes 0,4 % Borsyre.

Histologiske og kemiske Undersøgelser af Leverpostej.

I 220 Prøver Leverpostej er foretaget histologiske Undersøgelser til Bestemmelse af det anvendte Raamateriale. I 1 Prøve paavistes Yvervæv og i 1 Prøve Lungevæv. Yderligere blev foretaget Mel-, Fedt- og Vandbestemmelser. 100 Prøver indeholdt under 25 % Fedt, medens der i intet Tilfælde blev paavist over 10 % Mel.

Samtlige Prøver Leverpostej er undersøgt med negativt Resultat for Indhold ulovlige Konserveringsstoffer.

Undersøgelsesmetoder og Resultater er offentliggjort i Maanedsskrift for Dyrslæger, Bind 55, Hefte 5.

Undersøgelse af Fiskefars.

26 Prøver Fiskefars er undersøgt for Tørstof-, Aske-, Fedt-, Mel-, Protein- og Laktoseindhold, og paa Grundlag heraf er Bestanddelene beregnede (se Maanedsskrift for Dyrslæger, Bind 55, Hefte 5). 2 af Prøverne var tilsat Vand, hvilket efter Handelsministeriets Bestemmelse ikke er tilladt.

Bakteriologiske og histologiske Undersøgelser m. m. foretaget for Københavns Torve- og Slagtehallen.

I Tiden fra 1. Januar 1942 til 1. Januar 1943 er for Torve- og Slagtehallerne undersøgt Prøver fra ialt 167 Kroppe.

Undersøgelserne har dels været af kødbakteriologisk Art (159 Tilfælde), dels af histologisk-mikroskopisk Art (8 Tilfælde).

Endvidere har Laboratoriet undersøgt 56 Mælkeprøver fra de paa Kvægtorvet opstaldede Køer.

Oversigt over Resultaterne af kødbakteriologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne i denne Henseende omfatter Prøver fra 159 Tilfælde, nemlig fra 82 Okser, 17 Kalve, 4 Svin og 56 Heste.

Heraf blev erklæret som utjenlig til Menneskeføde:

3 Okser paa Grund af Infektion med Aktinomykose, Colibakterier og Diplokokker samt 3 Spædekcalve paa Grund af Colibacillose.

Oversigt over Resultaterne af de histologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne omfatter Prøver fra 8 Slagtedy, nemlig: 3 Okser, 4 Heste og 1 Svin.

I en Okselever paavistes Karcinom; en Svulst fra Brystindgangen paa en Okse blev bestemt som Tencellesarkom. 1 Ryghvirvel fra en Okse undersøgtes med negativt Resultat for Tuberkulose. I Binyren fra en Hest og i Leveren fra en anden Hest paavistes Fibrosarkom. I Lungerne fra en Hest paavistes Tuberkulose. I Lever og Milt fra et Svin paavistes Tuberkulose.

Undersøgelser af Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

56 Mælkeprøver er undersøgt for Opvarmningsforhold. Resultaterne er i hvert enkelt Tilfælde tilsendt Overdyrlægen ved Københavns Torve- og Slagtehallen.

Sundhedskommissionens Laboratorium.
(Meddelt af Laboratorieførstander *F. Bjørn Jensen*)

I Aaret 1942 har der til Undersøgelse i Sundhedskommissionens Laboratorium været indleveret 1405 Prøver, om hvis Resultater der er afgivet Beretning i 390 Skrivelser.

Der har været foretaget:

Kemiske Undersøgelser.....	i	848	Prøver
Mikroskopiske Undersøgelser	i	212	—
Bakteriologiske Undersøgelser.....	i	527	—

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (531 Prøver).

a. Vandværksvand	151	Prøver
b. Vand fra Kolonihave- & Parcelbrønde	4	—
c. Badevand (Strandvand).....	376	—

a. Vandværksvand.

I. Kemiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro	7	Prøver
— Lejre	6	—
— Islevbro	7	—
— Marbjerg	6	—
— Axeltorv	6	—
— Borups Allé	6	—
— Vestersøgade.....	6	—
— Valby	6	—
— Trykledningen i Byen	6	—
— Attemose	13	—
— Æbleholt.....	12	—
— Strø	8	—
— Havelse	6	—
— Slangerup	5	—

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro	6	Prøver
— Lejre	6	—
— Islevbro	6	—
— Marbjerg	6	—
— Axelborg	6	—
— Borups Allé	6	—
— Vestersøgade	6	—
— Valby	6	—
— Husledningen i Byen	51	—
— Attemose	13	—
— Æbleholt.....	12	—
— Strø	8	—
— Havelse	6	—
— Slangerup	5	—

Resultatet af den kemiske Undersøgelse efter »Dansk Standard« af 50 Prøver Vand findes i omstaaende Tabel. Tallene angiver højeste og laveste Indhold som mg/l.

	Ammonium (NH ₄ +)	Kaliumper- manganattal	Klorid (Cl -)	Jern (Fe + +)	Mangan (Mn + +)
Thorsbro	0 - 0	5,1 - 3,1	23 - 21	0,62 - 0,008	0,033 - 0
Lejre	0 - 0	18,9 - 4,5	151 - 107	0,023 - 0,008	0 - 0
Islevbro	0 - 0	7,8 - 4,8	29 - 27	0,038 - 0,008	0,022 - 0
Marbjerg	0 - 0	7,6 - 4,2	72 - 23	0,3 - 0,015	0,022 - 0
Axeltovej	0 - 0	7,8 - 4,7	42 - 34	0,031 - 0,008	0 - 0
Borups Alle	0 - 0	7,4 - 5,7	42 - 32	0,03 - 0,015	0,022 - 0
Vestersøgade	0 - 0	7,5 - 5,4	39 - 35	0,08 - 0,015	0 - 0
Valby	0,7 - 0	11,7 - 6,7	41 - 40	0,077 - 0,015	0,066 - 0,022

Ved kemisk Undersøgelse efter »Dansk Standard« af 6 Prøver Vand udtaget den ³⁰/₁, ²⁴/₃, ²¹/₅, ²¹/₇, ²⁴/₉ og ²⁶/₁₁ fra Trykledningen i Byen fandtes:

	Højeste Indhold	Laveste Indhold
Reaktionstal (pH)	7,8	7,5
Inddampningsrest	612	408 mg/l
Farvningsgrad (Pt)	< 15	> 15
Kaliumpermanganattal	7,0	4,3
Kalcium (Ca + +)	129	85
Magnesium (Mg + +)	20	11
Jern (Fe + +)	0,07	0,008
Mangan (Mn + +)	0	0
Natrium (Na +)	87	23
Ammonium (NH ₄ +)	0	0
Bikarbonat (HCO ₃ -)	378	311
Klorid (Cl -)	78	36
Sulfat (SO ₄ --)	148	37
Nitrat (NO ₃ -)	4	3
Nitrit (NO ₂ -)	0	0
Fosfat (PO ₄ ---)	Spor	0
Jod (I -)	0,021	0,015
Svovlbrinte (H ₂ S)	0	0
Kiselsyre (SiO ₂)	18	10
Kuldioxyd (fri CO ₂)	12	5,5
Kalk-aggressiv Kulsyre (CO ₂)	0	0
Fri opløst Ilt (O ₂)	11,0	8,0
Alkalibikarbonat (NaHCO ₃)	50	0

Endvidere er der i 44 Prøver (fra Attemose, Æbleholt, Strø, Havelse og Slangerup) foretaget kemisk Undersøgelse i samme Udstrækning som ovennævnte 6 Prøver, dog ikke Jod- og Iltbestemmelse.

Resultatet af den bakteriologiske Undersøgelse foretaget efter »Dansk Standard«:

Ved Udsaanning paa Kød-Pepton-Gelatine (pH 7,5) fandtes efter 3 Døgn Dyrkning v. 20° C:

under 10 Kolonier pr. ml i.....	135 Prøver
over 10 — - - i.....	8 —

Ved Udsaanning i Laktose-Pepton Opløsning og Dyrkning ved 37° C gav 8 Prøver Luftudvikling. Det heraf beregnede sandsynlige Antal Bakterier hørende til Koli-Aerogenes Gruppen pr. 100 ml Vand varierede fra 2,0—1600.

b. Vand fra Kolonihave- & Parcelbrønde.

4 Prøver blev undersøgt for Indhold af Ammoniak, Nitrat, Nitrit samt for Colibakterier.

c. Badevand (Saltvand).

I 376 Prøver blev bestemt Colititer i Laktosepeptonopløsning ved 43° C., herved fandtes:

Colititer:	I Antal Prøver:
0,001 ml	7
0,01 —	51
0,1 —	89
1,0 —	89
10,0 —	68
over 10,0 —	72

B. Fødemidler (663 Prøver).

2 Prøver Abrikoser.

I den ene Prøve fandtes talrige Mideæg og levende Mider, for den anden fandtes intet at bemærke.

20 Prøver Agurker og Asier.

I 3 Prøver paavistes Sakkarin.

I 1 Prøve paavistes Benzoesyre.

I 1 Prøve fandtes talrige Gærceller.

For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

1 Prøve Bageblanding.

Prøven havde hverken harsk Lugt eller Smag, og efter det ved Undersøgelsen fundne, er der intet, der tyder paa, at Blandingen kan give Wienerbrød en harsk Smag.

13 Prøver Bagepulver.

Prøverne undersøgte for Sammensætning.

3 Prøver endvidere for Indhold af Fluor, herved fandtes fra 6,8 til 25,1 mg (F)/100 g.

1 Prøve Blomkaal (kogt).

Prøven indeholdt nogle mørkfarvede, haarde Kaaldele.

38 Prøver Brød.

Prøverne blev undersøgt dels kemisk dels mikroskopisk, endvidere blev der foretaget Vejning af en Del af Brødene.

1 Prøve indeholdt Smaastykker af Kartoffel.

1 Prøve indeholdt sorte strukturløse Partikler og Skimmel.

1 Prøve indeholdt mørke Partikler af Jern.

1 Prøve havde en bitter Smag paa Grund af dannet Karamel.

3 Prøver havde et svampet Indre grundet paa Vækst af Kartoffelbakterier.

11 Prøver Buddingpulver.

Prøverne blev vejjet og mikroskopert for Sammensætning.

6 Prøver Byggryn.

4 Prøver var stærkt angrebet af Mider.

3 Prøver Bygmel.

Prøverne indeholdt nogle gulbrune Partikler, der var Kliddele af Kornet. Der fandtes ikke Mider i nogen af Prøverne.

1 Prøve *Chocolade (Creme med Overtræk)*.

1 Overtrækket, der bestod af *Chocolade*, fandtes lidt over 4% Skaldele af *Kakao*, men ingen fremmede organiserede Stoffer. Baade Fyldet og Overtrækket var i god Opbevaringsstand.

1 Prøve *Chocoladebønner*

blev undersøgt for Indhold af blaåt Farvestof og giftige Metaller. Ingen af disse lod sig paavise.

2 Prøver *Chocoladeerstatning*.

Prøverne var en Blanding af Sukker, Mælkepulver, lidt *Kakaoskal* og ubetydelig *Kartoffelstivelse* samt lidt *Farve-* og *Aromastof*.

7 Prøver *Citronessens og Citronerstatning*.

2 Prøver var Opløsninger af *Citronolie* i *Parafinolie*.

De øvrige Prøver var Opløsninger af *Citronsyre*. Kun i en Prøve paavistes *Ascorbinsyre*.

2 Prøver *Citronsaft*.

Der paavistes hverken *C Vitamin* eller *Vævslementer* af *Citron* i nogen af Prøverne.

3 Prøver *Eddike*.

Indholdet af *Eddikesyre* varierede fra 4,8—5,1%.

Alle 3 Prøver forholdt sig som *Gæringseddike*.

Der paavistes hverken *fri Mineralsyre*, *Kobber*, *Bly* eller *Zink* i nogen af Prøverne.

1 Prøve *Erstatningsvare*.

Prøven var fremstillet af *Rødbeder*.

1 Prøve *Fars*.

Prøven indeholdt 10,5% *Hvedemel*.

10 Prøver *Fedtstof*.

Der blev bestemt *Bömertal*, *Smeltepunkt*, *Refraktion* og *fri Syre*.

8 Prøver *Fiskefars*.

I alle 8 Prøver blev der bestemt Indhold af *Mælkesukker*.

I 4 Prøver tillige Indhold af *Fedt*, *Protein*, *Mel*, *Askebestanddele* og *Vand*.

1 Prøve *Flæsk*.

Brintionkoncentration (pH) 6,88.

6 Prøver *Frugtkonserver*.

2 Prøver indeholdt *Benzoesyre* (ca. 0,8 g/kg).

Der paavistes hverken *Salicylsyre* eller *Sakkarin* i nogen af Prøverne.

6 Prøver *Frugtsaft*.

1 Prøve indeholdt lidt *forsæbeligt Fedtstof* (under 1 g/l).

I 3 Prøver blev bestemt *sukkerfri Extrakt*, *Sukker*, *Askebestanddele*, *Benzoesyre* og *Kloramintal*.

Sukkerfri Extrakt varierede fra	4,4	til	6,6	%
Sukker, beregnet som Invertsukker	—	—	13,4	— 21,2 —
Askebestanddele	—	—	0,48	— 0,63 —
Benzoesyre	—	—	1,4	— 1,6 g/kg
Kloramintal	—	—	6,1	— 7,1

5 Prøver Frugtthe

blev mikroskoperet for Sammensætning.

1 Prøve indeholdt en Del Skimmel.

8 Prøver Frugtvin.

Alkoholindholdet varierede fra 6,2 til 17,5 Rumfang %.

Fri Syre beregnet som Vinsyre var i alle Prøverne over 3 g/l.

Der paavistes ikke Sakkarin i nogen af Prøverne.

19 Prøver Gemysekonserves.

I 9 Prøver Spinat fandtes Kobber (Cu) fra 0,1 til 10,1 cg/kg.

I 1 Prøve Grønkaal fandtes (Cu) 0,25 cg/kg.

1 Prøve Grønærter var i Mælkesyregering.

For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

7 Prøver Grøntsager (tørrede).

Der paavistes hverken Kobber eller Tjærefarvestoffer i nogen af Prøverne.

14 Prøver Havregryn.

I 2 Prøver fandtes en Del Mider.

4 Prøver var stærkt angrebne af Mider.

For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

3 Prøver Honning.

Prøverne forholdt sig som ren Bihonning.

38 Prøver Hvedemel.

3 Prøver indeholdt nogle Mider.

2 Prøver indeholdt Byg.

2 Prøver var overvejende Rug.

5 Prøver var sure (pH ca. 4), formentlig fremkommet ved, at Kornet havde været opbevaret i lang Tid i fugtig Tilstand.

2 Prøver Hvidtøl.

1 Prøve lugtede af Petroleum.

1 Prøve indeholdt ca. 2 g Fernis.

1 Prøve Hørfrø.

I Prøven fandtes en Del beskadigede og skimmelangrebne Frø.

13 Prøver Jævningspulver

blev vejet og mikroskoperet for Sammensætning.

1 Prøve Kaffe aroma.

Prøven bestod af Planteudtræk og kunstig Aroma.

16 Prøver Kaffeostatning.

Indholdet af Askebestande varierede fra 1,7 til 14,0 %.

I Saltsyre uopløselig Aske (Sand m. m.) varierede fra 0,2 til 10,0 %.

1 Prøve Kaffeblanding.

Prøven bestod af Kaffe og Tilsætning (Cikorie, Roer, Korn).

Blandingsforholdet skønnedes til 1 + 1.

1 Prøve Kaffeilsætning.

Prøven, der var i god Opbevaringstilstand, bestod af Roer, Cikorie og Byg.

2 Prøver Kakaoestatning:

Prøverne bestod saa godt som udelukkende af Kakaoskaldele.

7 Prøver Kartoffler.

I 3 af Prøverne fandtes en Del Kartoffler, der var angrebet af Svamp.

8 Prøver Krydderier og Krydderierstatninger.

I Krydderierne paavistes ingen fremmed Iblanding.

Krydderierstatningerne bestod helt eller delvis af Savsmuld tilsat lidt Aromastof.

7 Prøver Kunsthonning.

Der paavistes hverken Sakkarin eller Konserveringsstoffer i nogen af Prøverne.

6 Prøver Kødvarer.

Prøverne blev undersøgt for Indhold af Fluor; herved fandtes:

Kalvesmaakød	0,36	mg/100 g Fluor (F)		
Kalvesmaakød	0,55	—	—	
Svinelever	0,37	—	—	
Svinelever	0,14	—	—	
Kalvenyre	0,62	—	—	
Kalvenyre	0,44	—	—	

3 Prøver Køkkensalt.

Ved Jodbestemmelse fandtes Jod (J —) ca. 0,2 mg/kg i alle 3 Prøver.

1 Prøve Likør

havde fernisagtig Lugt og Smag.

I Bunden af Flasken med Likørspritten fandtes en indtørret Rest af forsæbelig Fernis.

4 Prøver Madkulør.

1 Prøve havde saa stærk Petroleumssmag, at den var uanvendelig til Madvarer.

1 Prøve havde en ubehagelig Lugt, grundet paa Indhold af Melasse.

For de 2 Prøver fandtes intet at bemærke.

1 Prøve Madvarer (Ærter, Gulerødder, Kartoffler og Sòvs).

Prøven, der havde en syrlig Lugt og meget sur Smag, var gaaet i Gæring (Eddike eller Mælkesyre).

1 Prøve Malthon.

Prøven bestod af Malt og Kunsthonning og var i god Opbevaringstilstand.

Vandindhold 16,6 %.

1 Prøve Mandelkage.

Prøvens ret stærke Lugt af Ammoniak skyldtes, efter det ved Undersøgelsen fundne, at der til Fremstillingen er anvendt rigeligt Hjortetaksalt.

3 Prøver Marcipanbrød.

I alle 3 Prøver fandtes en mindre Mængde Gærceller.

21 Prøver Marmelade.

I 9 Prøver fandtes fra 30,0 til 56,8 % Sukker.

I 11 Prøver fandtes Svovlsyring,

I 5 Prøver fandtes Benzoesyre.

Der paavistes hverken Sakkarin eller Salicylsyre i nogen af Prøverne.

2 Prøver Pandekagepulver.

Prøverne bestod af Bygmel, Mælkepulver, Bagepulver, Krydderierstatning og lidt Farvestof.

4 Prøver Peber.

3 Prøver bestod af Savsmuld, lidt hvid Sennep, spansk Peber og Kulpulver.

1 Prøver bestod af Sojabønne, lidt spansk Peber og Roe.

1 Prøve Pebermyntekager.

Der fandtes intet at bemærke for Prøven.

1 Prøve Plumkage.

Prøven havde en petroleumsagtig Smag.

3 Prøver Pærer.

Der paavistes hverken Arsen, Bly eller tunge Metaller, som fældes af Svovlbrinte i sur Vædske i nogen af Prøverne.

1 Prøve Rasp.

Prøven var fremstillet af Hvede (mulig ogsaa lidt Byg).

Prøven var i god Opbevaringstilstand.

1 Prøve Roulade.

I 100 g af Prøven fandtes 0,53 mg Fluor (F).

80 Prøver Salater.

Der paavistes ikke uforsæbelig Olie (Paraffinolie) i nogle af Prøverne.

2 Prøver Sigtemel.

Begge Prøver var fremstillet af Rug.

Der paavistes hverken Skimmel eller Mider i nogen af Prøverne.

1 Prøver Sirup.

Prøven forholdt sig som Raasirup (Melasse).

6 Prøver Slikpinde.

Af Tjærefarvestoffer paavistes Rhodamin og Ponceau.

Der paavistes ikke Sakkarin i nogen af Prøverne.

6 Prøver Smør.

Alle Prøverne var ublandet Smør.

I 2 Prøver blev foretaget Fluorbestemmelse, herved fandtes 0,03 og 0,05 mg (F)/100 g.

2 *Prøver Smørerstatning.*

Den ene Prøve var Skummetmælkskvarg.

Den anden Prøve var Kvarg tilsat fed Fløde eller Smørfedt.

1 *Prøve Smørrebrød (6 Stk.)*

blev undersøgt for giftige Metaller.

Der paavistes hverken Bly, Kobber eller andre Metaller, som fældes af Svovlbrinte i sur Vædske.

9 *Prøver Sodavand (Citron- og Appelsinvand).*

I 1 Prøve paavistes Cellevæv af Citron eller Appelsin, desuden C Vitamin (Ascorbinsyre) 0,002 0/0.

De øvrige 8 Prøver var fremstillet af Citronolie eller Citronskalessens.

6 *Prøver Spegepølse.*

Brintionkoncentrationen (pH) laa mellem 5,73 og 6,10.

3 *Prøver Spiseolie.*

Alle 3 Prøver var Sennepsfrøolie.

2 af Prøverne var kun deklareret Salatolie.

1 *Prøve »Studenterbrød«.*

Prøven var noget tør, der paavistes ikke Skimmel.

10 *Prøver Sukker.*

I 2 Prøver paavistes Svovlsyrting.

I 1 Prøve fandtes ca. 2 0/0 fri Mineralsyre.

For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

10 *Prøver Sukkervarer.*

Af Tjærefarvestoffer paavistes Rhodamin, Ponceau og Orange.

11 *Prøver Syltepulver.*

2 Prøver var ren Salicylsyre, de øvrige Prøver var dels ren Natriumbenzoat, dels Natriumbenzoat blandet med Natriumfosfat, Natriumsulfat, Stivelse eller Vanillin.

1 *Prøve Syltetøj*

blev undersøgt for giftige Metaller.

Der paavistes hverken Kobber, Bly eller andre Metaller som fældes af Svovlbrinte i sur Vædske.

25 *Prøver Sødepulver.*

Prøvernes Sødeevne varierede fra at være lig med Sukkerets til at være ca. 133 Gange stærkere.

2 *Prøver The.*

Begge Prøver var ren The.

3 *Prøver Theerstatning.*

1 Prøve var fremstillet af Æbleblade.

2 Prøver var fremstillet af Gulerod.

1 Prøve Tyttebær (syltede).

Prøven var Tyttebær tilsat Marmelit el. lign.
Der paavistes ikke Sakkarin i Prøven.

11 Prøver Vand (Drikkevand).

Prøverne blev undersøgt for Indhold af Fluor.
Fluorindholdet varierede fra 0,05 til 2,0 mg F/Liter.

1 Prøve Vanillearoma.

Prøven, der havde Vanillelugt, bestod af en viskos Vædske med 3 % Tørstof.
Ved mikroskopisk Undersøgelse lod der sig ikke paavise Bestanddele af Vanillefrugten.

1 Prøve Whisky.

Prøven forholdt sig som ren original Whisky.

110 Prøver Wienerbrød.

I 1 Prøve var Fedtstoffet i begyndende Harskhedstilstand.
Der paavistes ikke Sakkarin i nogen af Prøverne.

1 Prøve Vin.

Prøven bestod overvejende af Frugtvín.

2 Prøver Æblekage.

I 1 Prøve fandtes foruden Æble, Stivelse af Korn (Byg og Rug) samt Kartoffel.
Den anden bestod af Æble og Brød (Byg og Gær).

1 Prøve Æblepulp.

Prøven var i eddikesur Gæring.
Brintionkoncentration (pH) 3,75.

5 Prøver Æbler.

Der paavistes hverken Arsen, Bly eller andre tunge Metaller, som fældes af Svovlbrinte i sur Vædske, i nogen af Prøverne.

*C. Brugsgenstande (61 Prøver).**1 Prøve »Arbigol«.*

Prøven forholdt sig som fortyndet Svovlsyre (ca. 2 %).

1 Prøve Bageriolie.

Prøven var en Emulsion af Vand med ca. 35 % uforsæbelig Olie (Paraffinolie).

1 Prøve »Bentmotex«.

Prøven indeholdt Natriumsiliciumfluorid og sulfoneret Alkohol.

4 Prøver Cigarer.

Alle Prøverne viste sig ved mikroskopisk Undersøgelse udelukkende at være fremstillet af Tobaksplanten (*Nicotiana* sp), men indeholdt i Vikkelen en Del grønne (umodne) Blade og Stængeldele.

4 Prøver Gryder og Kasseroller.

Ved $\frac{1}{2}$ Times Kogning med 4 % Eddikesyre afgav Prøverne hverken Bly eller Zink.

1 Prøve Hovpasta.

Prøven var en Blanding af Vand, Mineralolie og organisk sort Farvestof.

9 Prøver Husgeraad (Thesi, Pisker, Form, m. m.).

Ved Kogning med Vand afgav ingen af Prøverne Metaller.

5 Prøver Julelys.

Der paavistes ikke Arsen i 2 g af nogen af Prøverne.

5 Prøver Legetøj (af Træ).

I de afskrabede Farver og Lakker paavistes hverken Arsen, Kvægsølv, Bly eller Zink.

7 Prøver Mælkefiltre (Smudsfiltere)

blev mikroskopisk undersøgt.

1 Prøve »Nitacream«.

I Prøven, der udviste stærk alkalisk Reaktion, paavistes Kalcium og Sulfid.

4 Prøver Pattetolde og Gummiringe.

Der paavistes hverken Arsen, Antimon, Kvægsølv, Bly, Zink eller andre tunge Metaller.

1 Prøve Sæbe (flydende).

Prøven indeholdt 15 % Fedtsyre og ca. 0,2 % frit Alkali (K_2O).

5 Prøver Tapet.

Der paavistes ikke Arsen i 100 cm² af nogen af Prøverne.

5 Prøver Tobakerstatning.

Prøverne var Blandinger af Tobak og Humle.

7 Prøver Tændstikker.

Der paavistes hverken frit Fosfor eller Fosforsesquisulfid i Strygefladerne af nogen af Prøverne.

Foruden ovennævnte Prøver har Laboratoriet fra forskellige kommunale Institutioner modtaget 150 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Blegdamshospitalet.

1 Prøve Ammemælk.

Fra Børnehospitalet paa Fuglebakken.

3 Prøver Hindbærsaft.

Fra Direktoratet for Københavns Hospitalsvæsen.

5 Prøver Kaffeestatning.

1 Prøve Theerstatning.

1 Prøve Kakaoerstatning.

Fra Kommunehospitalet.

1 Prøve Smør.

Fra Københavns Kommunes Folkekøkken.

2 Prøver Leverpostej.

2 Prøver Fiskefars.

5 Prøver Vaskepulver.

Fra Sct. Hans Hospital.

105 Prøver Mælk og Fløde.

24 Prøver Hvidtøl.

Beretning fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse for Aaret 1942.

(Meddelt af Overlæge, Dr. med. Knud Winge).

Stationens Omraade omfatter selve Københavns Kommune med 711,220 Indbyggere. Byen er inddelt i 4 Distrikter. 1. Distrikt omfatter: Indre By, Christianshavn, Sundby; 2. Distrikt: Østerbro, indre og ydre Nørrebro; 3. Distrikt: Bispebjerg, Brønshøj, Husum, Vanløse og Grøndalsvænge; 4. Distrikt: Vesterbro, Vigerslev, Valby og Frederiksholm.

I Forhold til 1941 er Stationsarbejdet i 1942 steget meget betydeligt, idet det samlede Konsultationstal andrager 125,646 mod 100,834 i 1941. Ogsaa Antallet af nyhenviste Personer er betydeligt større end forrige Aar: 16,186 i 1942 mod 12,138 i 1941.

Det største Konsultationstal for en Maaned var 12,878 (Oktober), og det største Antal nyhenviste Personer i en enkelt Maaned var 1,569 (September); de tre største Konsultationsdage har været: 7. April, 13. April og 9. November, da der henholdsvis blev undersøgt 812, 751 og 755 Personer; det største Antal nyhenviste Personer, der er undersøgt paa een Dag, er 111 (19. Maj).

Tuberkulosestatistik.

Centraltuberkulosestationens Kartotek omfattede pr. 31. December 1942 ialt 5,647 Personer, der er opført i Tabel I, hvor man tillige har delt Materialet i 2 Grupper:

1. En kendt Gruppe, hvorved forstaas Personer, over hvilke der findes Journal paa Centraltuberkulosestationen.
2. En anden Gruppe, om hvilken man har fyldige Oplysninger, men hvor Patienterne ikke er undersøgt paa Tuberkulosestationen.

Tabel I.

Ialt i Kartoteket: 5,647.	Undersøgt paa Central- tuberkulose- stationen	Ikke unders. paa Central- tuberkulose- stationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	1320	166	1486
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	270	15	285
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.	1442	97	1539
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidl. er paavist + TB. i Eksp. ved direkte Mikroskopi; men ikke i de sidste 3 Aar	440	15	455
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. i Eksp. ved Dyrkning, men ikke i de sidste 3 Aar	74	0	74
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. ved Dyrkning fra Ventrskv., men ikke i de sidste 3 Aar	565	7	572
Aktiv Tub. pulm., hvor TB ikke er paavist	467	31	498
Pleuritis exsudativa	444	66	510
Erythema nodosum	216	12	228
Ialt	5238	409	5647

Af disse 5,647 er 965 indgaet i Centralarkivet i 1942.

Nye i Kartoteket 1942: 965.	Undersøgt paa Central- tuberkulose- stationen	Ikke unders. paa Central- tuberkulose- stationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	221	47	268
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	35	9	44
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning..	334	47	381
Aktiv Tub. pulm., hvor TB. ikke er paavist	84	11	95
Pleuritis exsudativa	102	28	130
Erythema nodosum	43	4	47
Ialt	819	146	965

I Kartoteket 1. Jan. 1942	5321
Nykonstaterede Tilfælde i 1942	965
Tidl. kendte Patienter med Tub. pulm., flyttet tilbage til Kø- benhavns Kommune	25
Patienter med Tub. pulm., tilflyttet Københavns Kommune ..	49
	<u>6360</u>

Udgaet af Kartoteket paa Grund af Flytning til andre Kommuner	159
Udgaet af Kartoteket, idet Lungetuberkulosen maa anses for at være ophelet	304
Udgaet af Kartoteket, da Centralstationen ikke har Oplysning om Patienterne siden 1937	48
Udgaet af Kartoteket p. Gr. af Dødsfald af Tub. pulm.	188
Udgaet af Kartoteket paa Grund af Dødsfald af anden Aarsag	14
	<u>713</u>
I Kartoteket 31. Decbr. 1942	5647

Endvidere har der i Kartoteket staaet 23 nye Tilfælde af Tub. pulm., der i Løbet af Aaret er udgaet paa Grund af Flytning til andre Kommuner, 104 nye Tilfælde af Tub. pulm., der er udgaet paa Grund af Dødsfald, og 4 nye Tilfælde af Tub. pulm., der er udgaet paa Grund af Dødsfald af anden Aarsag.

Døde.

Ifølge Dødsattester og -anmeldelser er der i 1942 i Københavns Kommune død 302 Personer af Lungetuberkulose, 172 Mænd og 130 Kvinder. Aldersfordelingen er vist i efterfølgende Skema:

Tabel II.

	0-4	5-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 og >	Ialt
Mænd	4	»	3	17	35	41	20	27	16	9	172
Kvinder	4	1	11	16	51	14	11	7	13	2	130
											} 302

Af de 302 Personer, der i 1942 døde af Lungetuberkulose, var de 72 første Gang anmeldte som lidende af Lungetuberkulose i 1942 og desuden var der 40, der første Gang anmeldtes ved Død.

Af de 172 Mænd døde 150 paa Hospital eller Sanatorium og 22 i Hjemmet.

Af de 130 Kvinder døde 107 paa Hospital eller Sanatorium og 23 i Hjemmet.

Døde af Tub. pulm. i de sidste 10 Aar.

	Mænd	Kvinder	Ialt	pr. 10,000
1933	288	182	410	6,4
1934	204	202	406	6,3
1935	219	161	380	5,7
1936	166	150	316	4,7
1937	176	150	326	4,8
1938	157	134	291	4,2
1939	149	106	255	3,7
1940	169	125	294	4,2
1941	156	123	279	3,97
1942	172	130	302	4,26

Ifølge Centralstationens Kartotek er der blandt de af Centralstationen kendte Lungetuberkuloseilfælde død 310 Personer. Differencen mellem dette Tal og Antallet opgivet ifølge Dødsattesterne skyldes, at der i en Del Tilfælde er angivet anden Dødsårsag end Lungetuberkulose, og denne Diagnose slet ikke er anført paa Dødsattesten; i det sidste Aar er der saaledes død 8 Personer med Lungetuberkulose, for hvilke der kun er angivet anden Dødsårsag.

Centralstationen havde Journal over 212 (68,4 %) af de 310, men ikke over de 98 (31,6 %).

Nyanmeldte Tilfælde af Tub. pulm.

I 1942 er der anmeldt 951 Tilfælde af Tub. pulm. Fordeling efter Alder og Køn ses i efterfølgende Tabel:

Tabel III.

	0—4	5—14	15—19	20—24	25—29	30—34	35—44	45—54	55—64	65—74	75 og >	Ialt
Mænd	33	53	37	93	57	45	78	42	31	14	11	494
Kvinder	34	59	50	84	75	59	52	16	13	11	4	457
												951

Hos 339 af de nyanmeldte fandtes + TB. direkte i Ekspektoratet, hos 43 + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning, hos 408 + TB. ved Dyrkning fra Ventrikel-skyllvand og hos 161 var der ikke paavist TB.

Det skal bemærkes, at foruden de i Tabel III angivne nyanmeldte Tilfælde er 26 Personer, der i Forvejen var kendte som bacillære, tilflyttet Københavns Kommune i 1942; henholdsvis 10 Mænd i Alderen 86, 47, 31, 29, 28, 27, 24, 23, 6 og 4 Aar og 16 Kvinder i Alderen 35, 33, 31, 31, 31, 28, 27, 26, 25, 23, 22, 22, 21, 20, 19 og 18 Aar.

Nyanmeldte Tilfælde af Tub. pulm. for de sidste 10 Aar.

	Mænd	Kvinder	Ialt	pr. 10,000
1933	412	415	827	13,0
1934	430	453	883	12,0
1935	462	424	886	13,0
1936	501	583	1084	16,1
1937	535	598	1133	16,9
1938	445	509	954	13,9
1939	426	489	915	13,1
1940	428	393	821	11,7
1941	442	453	895	12,7
1942	494	457	951	13,4

Der er i 1942 anmeldt 951 nye Tilfælde af Tub. pulm. i København, d. v. s. 13,4 pr. 10.000 mod 12,7 pr. 10,000 i 1941, altsaa en ringe Stigning.

Centraltuberkulosestationens Arbejde i Tidsrummet 1. Januar til 31. December 1942.

Til Centraltuberkulosestationen blev der i 1942 henvist ialt 16,186 Personer, deraf 7,347 Mænd og 8,839 Kvinder. Disse 16,186 nye var henvist af:

Tabel IV.

Læger	12,529	(77,4 %)
Skolelæger	909	(5,6 %)
Hospitaler og Sanatorier	262	} (3,2 %)
Poliklinikker	170	
Andre Tuberkulosestationer	82	} (12,9 %)
Indkaldt af Centraltuberkulosestationen	2,086	
Undersøgelse af Lærere	66	} (0,9 %)
» » Lærlinge	0	
Henvist af Milieuafdelingen	82	
Ialt	16,186	(100,0 %)

Foruden omstaaende nyhenviste blev der tillige henvist 1591 Personer, 677 Mænd og 914 Kvinder, der tidligere var undersøgt paa Stationen men var udgaaet af Kontrol, og i saadanne Tilfælde kræves ny Henvisning af Patientens Læge. 731 af disse Personer udgik i Aarets Løb atter af Kontrol, medens Resten 860 overgik til fortsat Kontrol. Af de nyhenviste Patienter udgik i Løbet af 1942 7033 af Kontrol, medens 9153 overgik til fortsat Kontrol i 1943.

Af de Personer, der søgte Stationen før 1. Januar 1942, udgik i Aarets Løb ialt 5,291, som vist i efterfølgende Skema:

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Udgaet af Kontrol	1271	1732	1401	4404
» paa Grund af Død (ikke af Tuberkulose) ...	54	26	6	86
» paa Grund af Død (af Tub. pulm.)	94	74	2	170
» paa Grund af Flytning til andre Kommuner	179	305	147	631
Ialt	1598	2137	1556	5291

Med Hensyn til Aldersfordeling og Mantoux' Tuberkulinprøve er de 16,186 nyhenviste Personer opført i Tabel V.

Tabel V.

	Aldersfordeling:				Mantoux' Tuberkulinreaktion:					
	Mænd	Kvinder	Ialt	pCt. af samtlige nye	M-R ikke aflæst	M-R aflæst hos	M +	pCt. af aflæste	M +	pCt. af aflæste
0—6	887	792	1679	10,4	71	1608	418	26,0	1190	74,0
7—14	1058	940	1998	12,4	31	1967	1089	55,4	878	44,6
15—19	791	1004	1795	11,1	62	1733	961	55,5	772	44,5
20—24	978	1729	2707	16,7	92	2615	1758	67,2	857	32,8
25—34	1781	2350	4131	25,5	113	4018	3272	81,4	746	18,6
35—44	936	1146	2082	12,9	40	2042	1908	93,4	134	6,6
45—54	513	536	1049	6,5	23	1026	995	97,0	31	3,0
55—64	311	246	557	3,4	7	550	519	94,4	31	5,6
65—74	75	78	153	0,9	5	148	135	91,2	13	8,8
75 og derover	17	18	35	0,2	0	35	32	91,4	3	8,6
Ialt	7347	8839	16186	100,0	444	15742	11087	70,4	4655	28,9

De forskellige Aldersgruppers procentiske Fordeling, ligesom Antallet af tuberkulinpositive Personer indenfor Aldersgrupperne, er praktisk talt uforandret som i tidligere Aar, undtagen Gruppen 7—14, hvor Positivitetsprocenten i 1942 er 12,4 mod 18,2 i 1941.

Lægearbejdet i 1942.

(Til Sammenligning anføres Tallene for 1941.)

Tabel VI.

	1942	pr. 10,000	1941	pr. 10,000
Antal nyhenviste Personer	16186	227, ⁸	12138	173, ⁴
Antal Konsultationer	125646	1766, ⁹	100834	1440, ⁵
Antal Mantoux' Tuberkulinreaktioner .	43807	615, ⁹	29247	417, ⁸
Antal Blodsænkingsbestemmelser	36584	514, ⁴	31888	455, ⁵
Antal Røntgennemlysninger	57417	807, ⁸	48212	688, ⁷
Antal Røntgenfotoferinger	24820	346, ²	24285	346, ⁹
Antal røntgenfotoferede Personer	22642	318, ⁴	22324	318, ⁹
Antal Ekspektoratundersøgelser	11164	156, ⁴	10436	149, ⁰
Antal Dyrkninger fra Ekspektorat	1013	—	938	—
Antal Dyrkninger fra Ventrikelskyllev.	2130	—	1644	—
Antal Wassermann-Reaktioner	53	—	39	—
Antal Widal-Reaktioner	8	—	11	—

Det udførte Lægearbejde har i 1942 været stigende; der er undersøgt 4,048 nyhenviste Personer flere end i 1941, og Konsultationstallet er steget med 25 %. Tabellen kræver ingen yderligere Omtale, da den tydeligt viser Arbejdets Omfang.

Centraltuberkulosestationens Laboratorium:

	1942	1941
Indsendt af Centraltuberkulosestationen	8,367	7,625
Indsendt af Læger	1,898	1,897
Indsendt fra Øresundshospitalets Ambulatorium	527	550
Indsendt af Tuberkuloseplejehjemmene	230	201
Indsendt af andre	142	163
<i>Antal Ekspektoratundersøgelser</i>	11,164	10,436
heraf + TB	1,260 (11,3 %)	1,327 (12,7 %)
» ÷ TB	9,904 (88,7 %)	9,109 (87,3 %)

Visitation.

I 1942 ordnede Centralstationen Indlæggelse i Hospital for ialt 1011 Personer, deraf 846 til Øresundshospitalet, 162 til Børnehospitalet, Fuglebakken (Tuberkuloseafdelingen) og 3 til andre Hospitaler. Af de 1011 Patienter blev de 144 indlagt som uafviselige, de 51 med Hæmoptyse, de 93 af andre Grunde.

I samme Tidsrum blev der paa Øresundshospitalet direkte indlagt 345 Patienter, deraf 50 med Hæmoptyse. Størstedelen af de øvrige direkte indlagte Personer er indlagt fra Øresundshospitalets Ambulatorium. I alle disse Tilfælde har Centralstationen faaet Underretning om Indlæggelsen.

Der har som i tidligere Aar været Venteliste for Indlæggelse paa Øresundshospitalet for saavel Mænd som Kvinder; for Mændene i Tidsrummene: $\frac{2}{1}$ — $\frac{17}{2}$, $\frac{28}{2}$ — $\frac{24}{3}$, $\frac{18}{4}$ — $\frac{27}{4}$, $\frac{4}{5}$ — $\frac{13}{5}$, $\frac{23}{5}$ — $\frac{6}{6}$, $\frac{3}{8}$ — $\frac{9}{10}$ og $\frac{30}{10}$ — $\frac{28}{12}$; højeste Antal ventende Mænd var 16 ($\frac{27}{1}$), næsthøjest 13 ($\frac{26}{1}$ og $\frac{28}{1}$). For Kvinderne var der Ventetid i Perioderne $\frac{2}{2}$ — $\frac{12}{3}$, $\frac{27}{3}$ — $\frac{18}{6}$, $\frac{6}{7}$ — $\frac{11}{7}$, $\frac{25}{7}$ — $\frac{1}{8}$, $\frac{6}{8}$ — $\frac{25}{8}$ og $\frac{18}{9}$ — $\frac{7}{10}$; $\frac{20}{5}$, $\frac{21}{5}$, $\frac{29}{5}$, $\frac{30}{5}$, $\frac{1}{6}$ og $\frac{2}{6}$ ventede henholdsvis 12, 12, 13, 13, 14 og 15 Kvinder paa Indlæggelse.

Med Hensyn til Indlæggelse af Børn paa Børnehospitalet, Fuglebakken (Tuberkuloseafdelingen) har der næsten hele Aaret været store Vanskeligheder, idet der har været Venteliste i Perioderne: $\frac{9}{1}$ — $\frac{9}{5}$, $\frac{23}{5}$ — $\frac{7}{9}$, $\frac{9}{9}$ — $\frac{7}{10}$ og $\frac{28}{11}$ — $\frac{10}{12}$. Fra $\frac{2}{2}$ — $\frac{4}{3}$ ventede daglig 12—18 Børn, $\frac{5}{3}$ — $\frac{24}{3}$: 11—14 og $\frac{4}{4}$ — $\frac{30}{4}$: 12—17 Børn, og Ventetiden har ofte været 5—6 Uger, hvad der er meget uheldigt, idet Børn med nykonstateret Tuberkulose burde kunne indlægges omgaaende.

I Aaret 1942 er der til Avnstrup Sanatorium ordnet Indlæggelse for ialt 627 Patienter: 310 Mænd og 317 Kvinder; af disse er 228 indstillet direkte fra Centralstationen, 144 fra Øresundshospitalet, 108 fra andre Hospitalet i København og Provinsen og 47 af Læger i København og Provinsen. Periodevis har der været nogen Ventetid, for Kvinder fra $\frac{3}{3}$ — $\frac{24}{8}$; for Mænd fra $\frac{13}{3}$ — $\frac{27}{3}$, $\frac{10}{4}$ — $\frac{8}{6}$ og $\frac{25}{8}$ — $\frac{1}{10}$; Ventetiden har for Mændenes Vedkommende kun været forholdsvis kort, men for Kvinder har den sjældent været under 3 Uger, i de daarlige Perioder 4—6 Uger og endda helt op til 2 Maaneder.

Tabel VII.
Resultatet af de foretagne Lægeundersøgelser.

	Tub. pulm.	Pleur. exs.	Tub. gld. bronch. et perihil.	Eryth. nodos.	Ialt
0—6.....	30	1	5	2	38
7—14.....	37	2	13	8	60
15—19.....	29	4	3	4	40
20—24.....	75	8	2	5	90
25—34.....	98	9	1	9	117
35—44.....	56	5	0	5	66
45—54.....	25	2	0	5	32
55—64.....	12	1	0	1	14
65—74.....	6	0	0	0	6
75—>.....	1	0	0	0	1
Ialt	369	32	24	39	464

Blandt de 16,186 nye Patienter fandtes ialt 464 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, der fordeler sig som vist i Tabel VII. Den største Gruppe udgøres af Tub. pulm., ialt 369 Tilfælde, og af disse er 235 (66,8 %) fundet indenfor Aldersklassen 15—34, skønt det samlede Antal Personer i denne Aldersklasse kun udgør 8,633 (53,8 %) af samtlige nyhenviste Personer.

I Sammenligning med 1941 er Antallet af nykonstaterede Lungetuberkulose-tilfælde gaaet lidt ned — fra 382 til 369 — men til Gengæld er der fundet langt flere Tilfælde af Pleuritis exsudativa og Tub. gld. bronch. samt en ringe Stigning i Antallet af Erythema nodosum.

Til nærmere Bedømmelse af de 369 Tilfælde af Tub. pulm. er disse opført i de efterfølgende *Tabeller VIII og IX* med Hensyn til Bacilfund, Udbredning og Cavernedannelse.

Med Hensyn til Udbredning har man siden $\frac{1}{1}$ 1940 anvendt følgende Inddeling:

<i>Eensidig</i>	<i>Dobbeltidig</i>
< $\frac{1}{3}$ Lunge	< $\frac{1}{3}$ Lunge
$\frac{1}{3}$ —1 Lunge	$\frac{1}{3}$ —1 Lunge
	> 1 Lunge

Til Inddeling af Lungefelterne benyttes de bagerste Icr., da disse er af mest ensartet Størrelse. Ved submaximal Inspiration kan der under Clavicula tælles 7 Icr., Apexfeltet regnes for et Icr., og der regnes saaledes med 8 Icr. paa hver Side.

Hvis 2 lcr. eller mindre er afficerede, regnes det for mindre end $\frac{1}{3}$ Lunge, er 3—8 lcr. afficerede, faas $\frac{1}{3}$ —1 Lunge, og hvad der er derudover, hører til Gruppen > 1 Lunge.

++ angiver + TB i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi.

+ angiver + TB i Ekspektorat ved Dyrkning.

+ angiver + TB i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Tabel VIII. (Tub. pulm.).

	Tub. pulm. ialt	++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
0—6.....	30	0	0	15	15	0
7—14.....	37	1	0	30	6	0
15—19.....	29	17	1	10	1	0
20—24.....	75	40	2	31	1	1
25—34.....	98	50	7	34	7	1
35—44.....	56	30	4	16	4	2
45—54.....	25	22	2	1	0	0
55—64.....	12	7	4	0	0	1
65—74.....	6	4	0	2	0	0
75—>.....	1	0	1	0	0	0
Ialt	369	171	21	139	34	4

Tabel VIII viser, at 171 d. v. s. 46,3 % havde + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, medens man hos 21 (5,7 %) først fandt + TB. ved Dyrkning fra Ekspektoratet og hos 139 (37,7 %) ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand.

Der blev ialt fundet Tuberkelbaciller hos 331 af 369 (89,7 %).

Tabel IX. (Tub. pulm.).

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:					Caverner fandtes hos	Af de cavernøse Tilfælde havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke unders.		++	+	+	÷ TB.	Ikke unders.
<i>Eensidig</i>														
< $\frac{1}{3}$ Lg. ...	46	51	97	9	6	64	17	1	5	4	0	1	0	0
$\frac{1}{3}$ —1 » ..	56	74	130	61	8	46	13	2	39	36	0	2	0	1
<i>Dobb.-sidig</i>														
< $\frac{1}{3}$ Lg. ...	3	1	4	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0
$\frac{1}{3}$ —1 » ..	34	34	68	40	5	20	2	1	26	24	0	2	0	0
> 1 » ..	51	19	70	61	2	6	1	0	48	46	0	2	0	0
Ialt	190	179	369	171	21	139	34	4	118	110	0	7	0	1

Tabel IX viser, at blandt de 369 fundne Tilfælde er 190 af Mandkøn og 179 af Kvindekøn. Denne Tabel er særlig interessant, idet den giver et Indtryk af de nykonstaterede Tilfældes Udbredning, og ved Sammenligning med Tallene fra 1940 og 1941 faar man at vide, om der er sket nogen Forværring af Tuberkulose tilfældene i 1942.

Kun 97 af 369 (26,0 %) havde Forandringer i $< \frac{1}{3}$ af een Lunge mod 36,5 og 41,3 % i henholdsvis 1941 og 1940, d. v. s. at der desværre er en Del færre af de ganske lette Tilfælde, medens Gruppen $\frac{1}{3}$ —1 Lunge i 1942 udgør 130 Tilfælde, (35,2 %) i Modsætning til 1941 og 1940, hvor den var henholdsvis 16,5 og 19,9 %, altsaa en meget betydelig Stigning i 1942. Betragter man de dobbeltsidige Processer under eet, udgør disse i 1942 178 af 369 (38,5 %), medens de tilsvarende Procenttal for 1941 og 1940 var henholdsvis 46,9 og 38,5 %, altsaa en lille Bedring i Forhold til 1941.

Antallet af cavernøse Tilfælde er derimod steget og har naaet samme Højde som i 1940. I 1942 fandtes Caverner hos 118 Personer af 369 (31,9 %) mod 26,7 og 32,0 % i henholdsvis 1941 og 1940.

Af de 118 cavernøse Tilfælde fundtes 117 (96,1 %) bacillære ved første Undersøgelse.

Alt i alt maa det siges, at der er nogen Forværring af de enkelte Tilfældes Grad, og Forskydningen er særlig tydelig i Gruppen $\frac{1}{3}$ —1 Lunge eensidig.

Tabel X (Andre tuberkuløse Sygdomme).

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
Pleuritis exsudativa	20	12	32	1	2	4	12	3
Tub. gland. bronch. et perihil.	14	10	24	0	0	18	6	0
Erythema nodosum	6	33	39	0	0	9	19	1
Ialt	40	55	95	1	2	33	37	4

Af de 6 mandlige Patienter med Erythema nodosum var de 5 under 15 Aar.

Foruden de Sygdomstilfælde, der fandtes hos nyhenviste Patienter, blev der i 1942 af Centralstationen fundet 97 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme hos Personer, der i Forvejen var under Stationens Kontrol. Fordelingen af disse er vist i Tabel XI.

Tabel XI.

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
Tub. pulm.	30	55	85	6	5	62	12	0
Pleuritis exsudativa	6	5	11	1	0	3	6	1
Tub. gland. bronch. et perihil.	0	1	1	0	0	1	0	0
Erythema nodosum	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialt	36	61	97	7	5	66	18	1

Af Tabel XI a fremgaar det, at 55 (56,7 %) af de i Tabel XI opførte 97 Tilfælde blev fundet hos Personer, der hørte til Husstanden i et aabent Hjem eller et tidligere aabent Hjem.

Tabel XI a.

	Ialt	Heraf opstaaet i:	
		Aabent Hjem	tidl. aab. Hjem
Tub. pulm.	85	52	1
Pleuritis exsudativa	11	2	0
Tub. gland. bronch. et perihil.	1	0	0
Erythema nodosum	0	0	0
Ialt	97	54	1

I efterfølgende Tabel XII er de 85 Tilfælde af Tub. pulm. ordnet efter Udbredning, Bacilfund p. p.

Tabel XII (Tub. pulm.).

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:						Af de cavernøse Tilf. havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke unders.	Cav.	++	+	÷ TB.	Ikke unders.	
<i>Eensidig</i>														
< $\frac{1}{3}$ Lg.	13	32	45	0	3	36	6	0	1	0	0	1	0	0
$\frac{1}{3}$ —1 »	13	12	25	4	1	15	5	0	1	1	0	0	0	0
<i>Dobb.-sidig</i>														
< $\frac{1}{3}$ Lg.	2	2	4	0	0	3	1	0	1	0	0	1	0	0
$\frac{1}{3}$ —1 »	2	9	11	2	0	9	0	0	2	1	0	1	0	0
> 1 »	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialt	30	55	85	6	4	63	12	0	5	2	0	3	0	0

I Tabel IX (de nyhenviste) har 227 Personer kun Forandringer i een Lunge (61,5 %), medens 142 (38,5 %) er dobbeltsidige, de tilsvarende Tal for Kontrolpatienterne er 70 eensidige (82,4 %) og 15 dobbeltsidige (17,6 %), men ogsaa i denne Gruppe er der atter i Aar en paaafaldende Nedgang i Antallet af de ganske lette Tilfælde; fra 86,7 % i 1940 til 70,6 % i 1941 og 46,1 % i 1942, medens Gruppen $\frac{1}{3}$ —1 Lunge (eensidig) er steget betydeligt, fra 2 af 52 Tilfælde i 1940 (3,8 %) til 9 af 68 Tilfælde i 1941 (13,2 %) og 25 af 97 i 1942 (25,8 %!).

Husstandsundersøgelser.

	Antal Husstandsmedlemmer	Af disse blev undersøgt	Blandt de undersøgte fandtes Lungetuberkulose hos	i % af de undersøgte
Hos Patienter med nyopdaget Lungetuberkulose (+ TB)	667	610 (89,9 %)	23 (+ TB hos 17)	3,8 %
Hos Patienter med nyopdaget Lungetuberkulose (÷ TB).....	147	79 (53,0 %)	0	0

Ved at betragte Gruppen Husstandsundersøgelser ser man klart, hvor stor Betydning det har at undersøge de Personer, der hører til et nyopdaget Tuberkulosestilfældes Husstand.

Blandt 667 Husstandsmedlemmer fra smittefarlige Hjem fandtes Lungetuberkulose hos 23 (+ TB hos 17), de fleste af disse Personer havde ikke haft Symptomer, men blev kun undersøgt paa Centralstationens Foranledning. Blandt Husstandsmedlemmer fra Hjem med frisk Tuberkulose, men endnu ikke i smittefarlig Form, fandtes ingen Tilfælde af smittefarlig Tuberkulose.

Antallet af undersøgte Husstandsmedlemmer er endnu ikke tilfredsstillende, selv om der er Fremgang indenfor de smittefarlige Hjem, 1940, 1941 og 1942 er der undersøgt henholdsvis 82,0, 83,1 og 89,9 % af Husstandsmedlemmerne. *Man maa stadig stræbe efter at naa dertil, at alle Husstandsmedlemmer bliver regelmæssig undersøgt, og Tallene i Tabellen viser, at det i Virkeligheden er en saa vigtig Sag, at alle Husstandsmedlemmer burde have Pligt til at lade sig undersøge!*

Af tidligere kendte Tuberkulosestilfælde blev 9 bacillære i Aarets Løb: 6 + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 1 + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 2 + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Blandt de 16,186 nyhenviste Personer var der 178, hos hvem Diagnosen Tub. pulm. var stillet før første Undersøgelse paa Centralstationen, deraf 19 Tilfælde af Tub. pulm. med Pneumothorax artif. og 9 Tilfælde af Tub. pulm. med Thoracoplastik.

I Tabel XIII findes opført, hvad der yderligere blev fundet hos de nyhenviste (hver Person er kun opført med een Diagnose):

Tabel XIII.

Tub. pulm. antea, Pneumothorax seq.....	18
» » » Op. thoracoplastica seq.....	1

Inaktiv Lungetuberkulose:

Tub. pulm. vetus.....	82
Fibrøse Strøg og foci.....	404
Forkalket Primærkompleks.....	242
Pleuritis seq.....	245

Hilusforandringer:

Store, tætte Hilus med Glandelskygger	293
Forkalkede Glandler i Hilus	204

Andre Lungesygdomme:

Emfysema pulm.....	4
Bronchitis	8
Bronchiectasi	37
Pneumonia	252
Pneumonia seq.....	59
Empyema pleur. seq.....	12
Pneumothorax spont.	9
Silicosis	12
Boeck's Sarcoid.....	6
Cystis pulm.....	9
Tumor pulm.....	24
Metastasis ad pulm.....	2

Andre Sygdomme:

Mb. cordis.....	44
Aneurysma aortae.....	2
Ectasia aortae	8
Situs inversus.....	1
Relaxatio diafragmatis	3
Fractura costae seq.	1

Institutionsundersøgelser.

I 1942 er Milieu- og Rækkeundersøgelser atter blevet udvidet meget betydeligt, idet der ialt er undersøgt 31,169 Personer mod 14,389 i 1941, altsaa mere end en Fordobling af Arbejdet. Det er meget glædeligt, at Interessen for og Forstaaelse af disse Undersøgelser er stærkt stigende; atter i Aar er adskillige Firmaer gaet ind for en aarlig Undersøgelse af deres Personale, ligesom alle nyansatte undersøges.

Af større Undersøgelser skal nævnes: Personalet ved Børnehaver, Fritidshjem og Vuggestuer 1182 Personer, Søfolk (Dansk Dampskibsrederis Lægekantor) 1470, Værnepligtige i Søværnet 2904, Aspiranter til fast Ansættelse i Marinen 386, C-B. Mandskab 1059.

Ialt er der foretaget Undersøgelser ved 188 Institutioner, deraf 36 Skoleklasser med 404 Elever, hele Randersgades Skole (691 Personer) samt de 4 Statsgymnasier i København med 1277 Elever.

Der er ialt undersøgt:

Mænd	19010
Kvinder	7837
Børn	4322
Ialt:	31,169 (1941: 14,389)

Der er anvendt følgende Undersøgelsesmetoder:

	1942	1941
Mantoux' Tuberkulinreaktion	15641	8831
Røntgengennemlysninger	1319	538
Skærbilledfotografering	27219	12475
Røntgenfotograferinger	538	457

Resultatet af Mantoux' Tuberkulinreaktion hos 1. Gang undersøgte.

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Antal Mantoux' Reaktionen	8290	5090	1174	14554
Mantouxpositiv	5952	3144	260	9356
Mantouxnegativ	2338	1946	914	5198
Reaktionen ikke aflæst	82	127	1	210

Tuberkulinprøven efter Aldersgrupper.

	Mænd		Kvinder		Ialt		Ialt unders.	% positive
	+	÷	+	÷	+	÷		
0—6.....	1	43	4	38	5	81	86	5,8
7—14.....	140	464	115	369	255	833	1088	23,4
15—19.....	873	947	551	810	1324	1757	3081	42,9
20—24.....	1757	958	568	627	2325	1585	3910	59,5
25—34.....	1391	326	983	406	2374	732	3106	76,4
35—44.....	924	82	592	91	1516	173	1689	89,6
45—54.....	640	13	306	8	946	21	967	97,8
55—64.....	309	8	131	2	440	10	450	97,8
65—74.....	55	4	13	2	68	6	74	—
75 og >.....	3	0	0	0	3	0	3	—

Ikke aflæst: Mænd: 82, Kvinder: 127, Børn: 1, Ialt: 210.

Resultatet af Institutionsundersøgelserne.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	÷ TB.	Ikkeunders.	
Tub. pulm.	92	25	117	15	3	53	42	4
Pleuritis exs.	5	0	5	0	0	0	3	0
Tub. gdl. br. et perihil	14	2	16	0	0	3	13	0
Ialt:	111	27	138	15	3	56	58	4

Blandt de 31,169 Personer blev der fundet 138 Tilfælde (0,44 %) af tuberkuløse Sygdomme, deraf 117 (0,38 %) med aktiv Tub. pulm.

Fordelingen af de 117 Tilfælde af Lungetuberkulose med Hensyn til Udbredning, Bacillaritet p. p. fremgaar af Tabel XIV.

Tabel XIV.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	÷ TB.	Ikkeunders.	Caverne
<i>Eensidig</i>								
< 1/3 Lg. ...	34	15	49	1	1	23	22	0
1/3—1 » ..	31	7	38	4	0	19	13	3
<i>Dobb.-sidig</i>								
< 1/3 Lg. ...	0	0	0	0	0	0	0	0
1/3—1 » ..	25	3	28	8	2	11	7	3
> 1 » ..	2	0	2	2	0	0	0	2
Ialt:	92	25	117	15	3	53	42	8

De øvrige væsentlige Undersøgelsesresultater er opført i Tabel XV. Tallene i Tabel XIV og XV er ikke medregnet i Tabellerne VI — VIII.

Tabel XV.

	Mænd	Kvinder
Tidl. erkendte Tilfælde af Tub. pulm.	12	2
Tub. pulm. vetus	22	8
Pleuritis seq.	9	3
Pneumonia	8	2
Bronchiectasi	6	0
Silicose	5	0
Boecks Sarcoid	4	0
Tumor pulm (Dermoidcyste)	1	0
Tumor pleurae	1	0
Relaxatio diafragmatis	2	0
Morbus cordis	1	0

Centralstationen har med sit transportable Røntgenapparat foretaget Undersøgelse af Patienter og Personale paa Kommunens 3 Tuberkuloseplejehjem. Der er foretaget Gennemlysning af 115 Personer.

Calmettevaccination.

Calmettevaccinationen er blevet stærkt udvidet i 1942, idet man foruden tuberkulinnegative Børn og Voksne fra smittefarlige Hjem har forsøgt at faa alle tuberkulinnegative Personer, som Centralstationen er kommet i Forbindelse med, til at lade sig vaccinere.

Man har særligt forsøgt at faa gennemført dette i Aldersklassen 15—34.

Paa Centralstationen er der i 1942 foretaget 3,763 Calmettevaccinationer (mod 555 i 1941).

Résumé.

Af Centralstationen er der i 1942 fundet:

a) blandt de nyhenviste.....	464	Tilfælde af tuberkulose Sygdomme (1941: 448)
b) — Kontrolpatienter ...	97	— - — — (» : 73)
c) v. Institutionsundersøgelser	138	— - — — (» : 68)
Ialt: 699	— - — —	(1941: 589)

ad a) Blandt de 16,186 nyhenviste Personer er der fundet 464 Tilfælde af tuberkulose Sygdomme (2,9 %), deraf 369 Tilfælde af Tub. pulm. (2,2 %).

Af de 369 Tilfælde af Tub. pulm. havde 171 (46,3 %) + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, hos 21 (5,7 %) fandtes først + TB. ved Dyrkning fra Ekspektoratet og hos 139 (37,7 %) ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand. Der blev ialt fundet Tuberkelbaciller hos 331 af 369 Lungetuberkulosetilfælde (89,7 %) og ikke TB. hos 38 (10,3 %).

118 (31,9 %) havde Caverner, og blandt disse cavernøse Tilfælde fandtes + TB. i Ekspektoratet hos 110 (93,2 %), medens 7 (5,9 %) havde + TB. ved Dyrkning fra Ekspektorat eller Ventrikelskyllevand, og hos 1 (0,9 %) paavistes ikke TB.

ad b) Blandt de Personer, der har gaaet til fortsat Kontrol paa Centralstationen, fandtes 97 Tilfælde af tuberkulose Sygdomme, deraf 85 Tilfælde af Tub. pulm.

ad c) Ved Institutionsundersøgelser fandtes 138 Tilfælde af tuberkulose Sygdomme, deraf 117 Tilfælde af Tub. pulm.

Tabel XVI.

Sociale Forholdsregler.

Aabne Hjem under Kontrol pr. ³¹ / ₁₂ 1941 . . .	3103
heraf Besøgshjem	2027
Besøgshjem tilgaaet i 1942	751
Besøgshjem udgaaet i 1942	730
	21
Besøgshjem pr. ³¹ / ₁₂ 1942	2048
Antal smittefarlige Hjem	1904
Antal Hjem, hvor Smittekilden er død	144
Antal Hjemmebesøg	12339
Antal aabne Hjem under Kontrol pr. ³¹ / ₁₂ 1942	3254
<i>Besøgshjemmene omfattede ved Aarets Udløb:</i>	
Mænd	2327
Kvinder	2665
Børn	2248
	7240

De aabne Hjem, der ikke er Besøgshjem, bestaar væsentlig af enlige Personer og desuden af enkelte Hjem, hvor der ikke ønskes Besøg, eller hvor Besøg ikke skønnes nødvendig.

Antal Desinfektioner	584
Sapoformol uddelt til	290 Personer (1093 Liter)
Ekspektorat-Sæt uddelt til	44 —
Vask af smittefarligt Tøj for	416 —
Udlaan af Senge, Sengelinned p. p. til	87 —
Udlaan af Vaskeposer til	101 —

Tilraadet Behandling og Kur:

Tuberkulosehospital	477 Personer
Sanatorium	168 —
Kystsankatorium	71 —
Kysthospital	1 —
Tuberkuloseplejehjem	74 —
Kalvebod Bastion	24 —
Julemærkehjem	40 —
Feriekolonier	8 —

Sociale Indstillinger og Anbefalinger.

Københavns Kommunes Beboelsesejendomme	17
Meldte Boliger til Boligtilsynet	0

Til Socialkontorer og Folkeforsikringskontoret er anbefalet til:

Beklædning, Senge og Linned	72
Ekstraforplejning	520
Bevaring af Bolig m. m.	26

I Aarets Løb har 109 Børn været udstationeret paa Grund af Forældrenes Sygdom.

Anbefalinger til private Institutioner ialt 421 (*herunder Foreningen Boserup Minde, Ole Olsens Legat, Egmont H. Petersens Legat, Carl F. Petersens Fond, Købmand Wulff's Legat, Trængendes Landophold p. p.*)

Fra *Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse* har Centralstationen modtaget 255 Legatportioner, der er udbetalt til Patienterne af Distriktsygeplejerskerne.

Centralstationen bringer *Nationalforeningen* sin bedste Tak for det meget store Beløb, der har været til megen Glæde og Støtte for Patienterne og en stor Hjælp for Sygeplejerskerne i deres sociale Arbejde.

Foruden Legaterne har *Nationalforeningen* stillet et Beløb til Raadighed, saaledes at Centralstationen har været i Stand til at uddele Mælk til tuberkulose-truede Børn, specielt i Tilfælde, hvor den ønskede Hjælp ikke kunde skaffes ad anden Vej. Der er uddelt Mælk til 239 Børn (1941: 262), der tilsammen har faaet Mælk i 1,170 Maaneder. Ialt er der uddelt 22,348 Liter (1941: 17,658 Liter); ogsaa denne Hjælp har været til ganske overordentlig stor Nytte for Centralstationens Arbejde.

Ligesom i tidligere Aar har *Kredsforeningen for København* ydet Centralstationen en meget værdifuld Hjælp til Fremskaffelse af bedre Bolig eller til Bevaring af god Bolig med særlig Henblik paa Isolation af smittefarlige Patienter.

Der er ydet Hjælp til 125 Familier (1941: 139 Familier). Hjælpen er ialt ydet i 790 Maaneder, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Støtte i det sociale Arbejde.

Desuden er der tilstillet Centralstationen 3,972 *Spisebilletter*, der af Distriktsygeplejerskerne er uddelt til trængende Patienter.

Fra *Foreningen Mødres og Børns Bespisning* har man i det forløbne Aar modtaget 9,000 *Liter Mælk*, der gennem Distriktsygeplejerskerne er uddelt til 129 Hjem med 158 Børn i ialt 557 Maaneder. Desuden har Foreningen i 1942 ydet Hjælp til Bespisning af Mødre samt Børn under 7 Aar i Form af *Spisebilletter* til Københavns Kommunes Folkekøkkener. I Januar—Marts deltog af Centralstationens Patienter 87 Mødre med 164 Børn i denne Bespisning. Centralstationen bringer Foreningen sin bedste Tak for den store og gode Hjælp.

Til Juleuddelingen blandt trængende Patienter har man fra *Børnenes Kontor*, fra talrige Institutioner og Firmaer modtaget meget betydelig Hjælp i Form af *Naturalier, Beklædning og Pengegaver*.

Sct. Georgs Gildet aabnede i August 1942 en Feriekoloni ved Veddelev Strand for Børn i Alderen 3—7 Aar fra Centralstationens Besøgshjem. 62 Børn fik et 4-Ugers Ophold i denne udmærkede Feriekoloni og havde umaadeligt godt af Opholdet, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Hjælp. Desuden afholdt *Sct. Georgs Gildet* en stor Juletræsfest for 48 Familier med ca. 150 Børn.

Fra *Danske Kvinders Samfundstjeneste* har man modtaget 1,133 kg. *Marmelade*, som er uddelt til 241 Familier med 1,090 Familiemedlemmer, og *Grøntsager*, der er uddelt til 641 Familier med 2,597 Familiemedlemmer. Familierne har været meget glade for denne Hjælp, og man bringer *Danske Kvinders Samfundstjeneste* sin bedste Tak for denne udmærkede Hjælp i en vanskelig Tid.

Københavns Kommunes Folkeregisterkontor har ligesom de tidligere Aar ydet Centralstationen meget værdifuld Assistance ved i talrige Tilfælde at give Oplysning om Patienternes Adresseforandring m. m., for hvilken Hjælp Centralstationen er *Folkeregisterkontoret* megen Tak skyldig.

Hjælp i Hjemmet.

Af det Rengøringskorps, der under særlige paakrævede Forhold af Centralstationen udsendes til Rengøringsarbejdet i tuberkuløse Hjem, er der i 1942 ydet Hjælp til 54 Hjem med 117 Voksne og 53 Børn i en samlet Tid af 303 Maaneder.

Kontrolundersøgelse af Centralstationens eget Personale.

Centralstationens Personale er som sædvanlig blevet kontrolleret med regelmæssige Røntgenundersøgelser, og der er ialt foretaget 195 Røntgenfotoafrainger af Lunger. Der er i Aarets Løb ikke konstateret noget Tilfælde af Lungetuberkulose blandt Personalet.

Hos den Del af Personalet, der er beskæftiget ved Røntgenfotoafraering og -gennemlysning, er der foretaget 45 fuldstændige Blodundersøgelser, og der er ikke fundet noget Resultat, som har givet Anledning til særlige Forholdsregler.

Undersøgelse af Studenter og Elever ved de højere Lærestatter.

Der er i Tidsrummet $\frac{1}{9}$ 1941— $\frac{31}{8}$ 1942 ialt undersøgt 5,962 Studerende. Fordelingen af disse og Mødeprocenten for de Studerende er anført i nedenstaaende Tabel XVII:

Tabel XVII.

Universitetet	Antal undersøgte	Mødeprocent	Højere Lærestatter	Antal undersøgte	Mødeprocent
Russer 1941.....	787	69	Danm. tekn. Højskole ..	1231	90,5
Stud. mag. phil.	213	20	Danm. Tandlægehøjskole	286	95,0
» » nat.....	175	43	Danm. pharmaceutiske		
Stud. polit.....	129	34	Højskole	111	100,0
» act.....	26	37	Kunstakademiet	234	79,0
» jur.....	533	30	Den kgl. Veterinær- og		
» theol.....	165	38	Landbohøjskole	509	93,0
» med. efter 1. Del.	619	98,4	Købmandsskolen.....	381	100,0
» » før 1. Del...	369	42,4	Den handelsvidenskabel.		
			Lærestatt.....	194	100,0
Ialt...	3016	45,8	Ialt...	2946	93,0

Der er paa de Studerende foretaget følgende Undersøgelser:

	Universitetet	Højere Lærestatt.	Ialt
Mantoux' Tuberkulinprøve	1947	2132	4079
Skærbilledfotoafraering	3231	2903	6134
Røntgenfotoafraering (stort Foto)	310	268	578
Ventrikelskyllevandsundersøgelser og Dyrkning fra Ekspektorat	48	36	84
Nye Tilfælde af:			
Tub. pulm.	13	3	16
Pleuritis exsudativa	0	1	1
Erythema nodosum.....	1	0	1

I nedenstaaende Tabel XVIII er opført de 16 Tilfælde af Lungetuberkulose med Hensyn til Udbredning, Bacilfund og Caverne.

Tabel XVIII.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				Af de cavernøse Tilf. havde:		
				+++	++	+	Caverne	+++	++	+
<i>Eensidig</i>										
< $\frac{1}{3}$ Lg. ..	8	2	10	0	1	4	0	0	0	0
$\frac{1}{3}$ —1 » ..	4	0	4	2	0	0	2	2	0	0
<i>Dobb. sidig</i>										
< $\frac{1}{3}$ Lg. ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
$\frac{1}{3}$ —1 » ..	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0
> 1 » ..	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Ialt..	13	3	16	2	1	6	2	2	0	0

Ved Undersøgelsen 1941/1942 blev alle de Studerende, der ikke reagerede paa højeste Tuberkulindosis, opfordret til at lade sig calmettevaccinere.

	Universitetet	Højere Lærest.	Ialt
Antal Mantouxnegative	842	653	1495
Calmettevaccineret blev	364	171	535
Vaccinationsprocent	43,2	26,0	35,8

Alle medicinske Studerende efter 1. Del, der ikke reagerede paa Tuberkulin, blev calmettevaccineret, ialt 41.

Naar man gennem en Aarrække har fulgt Tuberkuloseundersøgelserne blandt Studenterne, er man blevet overbevist om disse Undersøgelser store Betydning; derfor er man ikke tilfreds med det Antal Studerende, der er mødt op til Undersøgelse. *De burde alle møde, og man maa oprigtig haabe, at Undersøgelserne bliver gjort obligatoriske, hvad de allerede er ved nogle af de højere Lærestalter; kun paa denne Maade vil man faa alle de studerende med.*

Karantænevæsen.

Ifølge Meddelelse fra Karantænelægen er der i Aaret 1942 sket Anmeldelse til Karantænestationen af 2226 Skibe.

Af Skibe, der skal inspiceres af Lægerne i Overensstemmelse med Justitsministeriets derom givne Bekendtgørelse om Karantæneeftersyn etc. og i Henhold til Lov af 10. Marts 1938, er ingen indkomne i 1942.

I Henhold til Pariserkonventionen af 1926, Art. 28 er der undersøgt 1103 Skibe for Rotter, heraf er 4 fumigeret og Deratization Certificate udstedt. Af Deratization Exemption Certificate er udstedt 283. I 157 Skibe har der været opstillet Fælder.

Med Skibe, ankommende fra Udlandet, er indbragt 5 Lig.

METEOROLOGISKE FORHOLD

1941	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middeltemperatur C°	5.9	6.6	4.6	4.2	9.4	13.0	15.8	17.8	14.8	10.5	5.3	3.6	6.4
Middelfugtighedsgrad i pCt. ...	82	85	83	73	69	71	72	75	81	84	86	90	79
Middellufttryk i mm ved Havet og 45° Br.....	763.4	763.9	765.1	763.9	759.6	761.2	758.8	762.2	759.9	757.9	762.0	760.2	761.5
Nedbør, mm	27	26	13	21	42	59	46	72	97	52	36	61	552
Dage med Nedbør	10	16	9	9	11	11	12	11	14	14	12	14	143
» » Sne.....	7	16	7	2	»	»	»	»	»	»	3	5	40
» » Hagl.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1
» » Torden	»	»	»	»	»	»	2	6	2	1	»	»	11
» » Storm.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Antal Solskinstimer.....	36	28	152	223	186	209	201	189	146	126	61	12	1569

Januar: Vinde overvejende omkring Øst med meget streng Frost, især i Maanedens sidste Halvdel. Middeltemperaturen for hele Maaneden blev 6.1° lavere end normalt, Nedbøren, der overvejende faldt som Sne, blev ca. 25 % for lille, Solskinstimernes Antal blev 30 % større end normalt.

Februar: Vinde overvejende omkring Nordøst og Øst med streng Frost; Middeltemperaturen for hele Maaneden blev usædvanlig lav, 6.3° lavere end normalt, Nedbøren, der udelukkende faldt som Sne, blev ca. 15 % for lille og Solskinstimernes Antal ca. 45 % mindre end normalt.

Marts: Vinden hyppigst østlig eller sydøstlig; streng Frost i Tiden fra den 3.—7., fra den 12.—14. og fra den 19.—22. Middeltemperaturen for hele Maaneden blev usædvanlig lav, ca. 6° lavere end normalt, Nedbøren blev 65 % for lille, men Solskinstimernes Antal 45 % større end normalt. Isslag i Tiden fra den 16. til den 18.

April: Hyppigst svage Vinde fra Horizontens sydlige Halvdel, i Maanedens første Tidøgn med ustadigt Vejr, i dens to sidste Tidøgn med tørt Vejr: Nedbøren i hele Maaneden blev ca. 45 % for lille, Middeltemperaturen ca. 1° for lav, men Solskinstimernes Antal ca. 45 % større end normalt.

Maj: Vindretningen hyppigst mellem Syd og Vest med Temperatur snart noget under og snart noget over Normalen; Middeltemperaturen blev ca. 1° for lav, Solskinstimernes Antal ca. 20 % for lille og Nedbøren omtrent normal.

Juni: Vindretningen overvejende vestlig og nordvestlig med køligt Vejr. Middeltemperatur blev 1½° for lav, Solskinstimernes Antal ca. 15 % for lille, Nedbøren blev ca. 40 % større end normalt.

Juli: Vindretningen overvejende fra Horizontens vestlige Halvdel; varmt Vejr den 4.—8., iøvrigt køligt: Middeltemperaturen for Maaneden blev ca. ¾° for lav, Solskinstimernes Antal 12 % og Nedbøren 20 % mindre end normalt.

August: Vindretningen overvejende fra Horizontens sydlige Halvdel med Temperatur over Normalen, særlig i Maanedens sidste Halvdel. Middeltemperaturen for Maaneden blev 1½° for høj, Nedbøren og Solskinstimernes Antal omtrent normal.

September: Vindretningen var hyppigst fra Horizontens sydlige Halvdel og Temperaturen oftest noget over Normalen; Vejret var ret ustadigt i Maanedens sidste Halvdel. Middeltemperaturen for Maanedens blev $1\frac{1}{2}^{\circ}$ højere end normalt, Nedbøren omtrent det dobbelte af Normalen og Solskinstimernes Antal omtrent normalt.

Oktober: Vinden overvejende omkring Sydvest og Vest med mildt Vejr. Middeltemperaturen blev ca. 2° for høj og Solskinstimernes Antal 50 % større end normalt. Vejret var ret ustadigt i Tiden fra den 7.—25. Maanedens Nedbørsmængde blev omtrent normal.

November: Vindretningen hyppigst omkring Vest og Nordvest og Temperaturen over Normalen; Nattefrost i Maanedens sidste Tidøgn; stærkt Snefald den 29. Maanedens Middeltemperatur blev ca. $\frac{1}{2}^{\circ}$ for høj og Solskinstimernes Antal ca. 65 % større end normalt; Nedbørsmængden blev omtrent normal.

December: Vindretningen var overvejende fra Horizontens sydlige Halvdel; Vejret var koldt med Sne og Frost de 3 første og de 2 sidste Dage i Maanedens, iøvrigt var det gennemgaaende meget mildt. Middeltemperaturen for Maanedens blev ca. $1\frac{3}{4}^{\circ}$ højere og Nedbøren ca. 20 % større end normalt. Solskinstimernes Antal beløb sig til 12, normalt 16.

KØBENHAVN OG FREDERIKSBERG 1933

Udarbejdet af Københavns Kommune

Tab. 1. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger
Cas de maladies épidémiques signalés par

København. Ville de Copenhague.	Under 1 Aar	Fra 1—4 Aar	Fra 5—14 Aar	Fra 15—64 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
Morbi epidemici.								
1. Febris typhoidea	»	»	»	3	2	»	»	5
2. — paratyphoidea	1	2	2	2	6	1	»	14
3. Meningitis cerebrospinalis epidem.	7	20	6	6	4	»	»	43
4. Poliomyelitis ant. acuta paralytica	4	32	26	28	18	»	»	108
— — aparalytica	3	13	66	6	14	»	»	102
5. Encephalitis epidem. acuta	»	»	»	»	3	»	»	3
6. Dysenteria (Paradysenteria)	3	36	31	19	42	4	10	145
7. Malaria, opstaaet i Danmark	»	»	»	»	»	»	»	»
— — udenf. Danmark	»	»	»	3	»	»	»	3
8. Diphtheria	2	18	8	8	11	»	»	47
9. Scarlatina	20	652	1006	196	347	1	1	2223
10. Sepsis puerperalis p. abort	»	»	»	»	1	»	»	1
— — p. partum	»	»	»	»	13	»	»	13
11. Pemphigus neonat.	100	»	»	»	»	»	»	100
12. Tetanus neonat.	3	»	»	»	»	»	»	3
13. Morbilli	79	1849	2468	30	43	»	»	4469
14. Rubeolæ	29	276	268	25	29	»	1	628
15. Varicellæ	60	935	1270	51	57	2	»	2375
16. Tussis convulsiva	305	2061	1566	26	44	»	»	4002
17. Parotitis epidemica	20	1257	3498	1419	1274	14	10	7492
18. Influenza	160	1129	2586	6034	6178	274	323	16684
19. Angina tonsillaris	748	3908	6215	5278	5725	82	73	22029
20. Tracheo-Bronchitis	836	1906	2006	1907	2283	579	867	10384
21. Bronchopneumonia	290	743	534	547	609	165	287	3175
22. Pneumonia crouposa	18	67	109	342	245	46	54	881
23. Gastro-enteritis acuta infect.	720	1814	1757	2297	2766	166	324	9844
24. Hepatitis epidemica acuta	6	34	329	267	263	14	14	927
25. Febris rheumatica	»	4	44	104	157	2	5	316
26. Erysipelas	6	12	14	91	161	13	41	338
a. Febris undulans	»	»	»	9	6	»	»	15
b. Myalgia epid.	»	»	2	2	3	»	»	7
c. Mb. Weilli	»	»	»	1	»	»	»	1
d. Tetanus traum.	»	»	»	»	»	»	»	6
Sum...	3420	16768	23811	18707	20304	1363	2010	86383
Alii morbi.								
27. Gonorrhoea, ikke tidl. diagnosticeret	5	10	10	4456	2300	1	»	6782
28. Ulcus venereum, ikke tidl. diagnosticeret	»	»	»	11	1	»	»	12
29. Syphilis acquisita, friske Tilfælde	»	»	»	195	152	»	»	347
30. Syphilis congenita, ikke tidl. diagnosticeret	6	1	3	»	»	»	»	10
31. Lymphogranuloma inguinale	»	»	»	»	»	»	»	»
32. Delirium tremens	»	»	»	2	»	»	»	2
33. Scabies	50	1162	1566	5293	5333	33	31	13468
Ialt...	3481	17941	25390	28664	28090	1397	2041	107004

i Aaret 1942, fordelte efter Alder, Køn og Maaneder.
les médecins (déclaration obligatoire).

Indlagt paa Hospital			Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Civile Hospitaller	Militærhosp.	Tilsammen												
5	»	5	1	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	1
13	1	14	»	»	»	2	»	3	2	»	1	3	»	3
39	»	39	3	1	2	2	9	2	1	»	4	6	6	7
105	»	105	4	»	»	»	2	1	5	28	34	14	13	7
101	»	101	»	»	»	»	»	»	»	24	25	26	22	5
3	»	3	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	5
108	1	109	2	4	9	6	»	25	17	1	41	31	5	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6
3	»	3	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»
46	»	46	2	1	3	3	6	7	6	4	2	3	6	4
2111	1	2112	162	219	256	186	193	169	89	143	203	205	202	196
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	10
8	»	8	3	1	1	1	1	2	1	»	»	1	1	1
39	»	39	3	3	6	5	2	8	18	14	9	8	16	8
3	»	3	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	12
522	3	525	1085	570	439	254	328	547	188	120	125	177	280	356
11	10	21	91	64	76	50	59	46	33	41	30	40	41	57
286	4	290	288	223	259	205	248	232	146	82	58	120	193	321
467	»	467	458	361	316	300	314	209	201	267	289	389	539	359
450	249	699	3696	2037	993	355	152	100	32	40	25	29	16	17
169	296	465	2003	1861	1528	1557	1561	888	426	600	1068	1463	1884	1845
1647	385	2032	1731	1614	1563	1637	1849	1404	1102	1812	2420	2425	2340	2132
202	27	229	855	731	719	1229	1464	623	336	332	506	944	1395	1250
949	54	1003	205	194	201	527	577	231	115	86	120	194	396	329
679	9	688	59	87	65	90	135	62	37	37	50	51	76	132
630	81	711	591	853	659	624	527	728	602	1113	2259	1004	492	392
173	18	191	71	79	58	56	52	44	36	58	94	138	140	101
181	5	186	36	41	27	32	34	23	10	17	24	29	23	20
142	»	142	31	22	32	33	22	21	14	30	31	32	37	33
»	»	»	2	1	1	2	»	»	2	»	1	1	1	4
1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6	»	1	»
1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
6	»	6	1	1	»	1	2	»	»	»	1	»	»	»
9100	1144	10244	11384	8969	7213	7158	7539	5376	3424	4849	7428	7334	8125	7584
259	279	538	515	390	398	386	459	471	575	777	763	748	703	597
»	»	»	»	3	2	1	1	»	»	1	2	»	1	1
50	12	62	27	30	29	20	19	16	16	27	41	41	36	45
6	»	6	»	2	»	3	»	»	»	2	»	»	»	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1
261	444	705	1270	1033	951	845	685	733	870	1206	1153	1801	1500	1421
9678	1879	11557	13196	10427	8593	8414	8703	6596	4887	6862	9387	9924	10365	9650

Københavns Mortalitet-

Causæ mortis.	Under 1 Aar								1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
<i>V. Rheumatismus Morbi nutritionis et endocrinei. Avitaminoses</i>																
56. Febris rheumatica, Peri- et endocardit. rheum. ac.....																
57. Arthritis rheum. chr., Arthritis deformans																
58. Arthritis urica.....																
59. Diabetes mellitus.....																
60. Morbi gland. pituitariae.....																
61. Morbus Basedowii.....																
62. Myxoedema.....																
63. Alii morbi gland. thyr. et parathyr.....																
64. Morbi thymi.....																
65. Morbus Addisoni (non. tub.).....																
66. Alii morbi nutritionis et secretionis intern.																
67. Scorbutus.....																
68. Morbus Barlowi.....																
69. Pellagra.....																
70. Rachitis.....																
71. Aliae avitaminoses.....																
<i>VI. Morbi systematis nervosi et mentis. Morbi organorum sensor.</i>																
72. Haemorrhagia cerebri et mening.....																
73. Meningitis (non meningococcica).....	1		1	1	3	2	5	3	1	2						
74. Morbi medullae spinalis.....																
75. Epilepsia.....																
76. Alii morbi systematis nervosi.....																
77. Morbi mentis.....																
78. Otitis c. complicat.....			1	1	2	2	3	3	2							
79. Alii morbi organ. sensor.....																
<i>VII. Morbi organorum circulationis.</i>																
80. Pericarditis.....																
81. Endocarditis ac. (non rheum.).....																
82. — chronica.....																
83. Myocarditis ac. et chr. et Deg. myocardii.....																
84. Arteriosclerosis cordis, Angina pectoris.....																
85. Alii morbi cordis.....																
86. Arteriosclerosis universalis.....																
87. Morbi venarum.....																
88. Hypertensio arterialis.....																
89. Alii morbi organ. circulat.....																
<i>VIII. Morbi organorum respirationis.</i>																
90. Bronchitis acuta.....						1		1	1							
91. — chr.....																
92. Bronchopneum., Bronchit. capillaris.....	3	5	9	6	22	29	34	40	7	9		1				
93. Pneumonia crouposa.....																
94. Pleuritis, Empyema pleurae.....	1				3		4									
95. Asthma bronchiale.....																
96. Silicosis pulmonum.....																
97. Alii morbi organ. respirat.....					1	1	1	1	1							
<i>IX. Morbi organorum digestionis.</i>																
98. Ulcus ventriculi.....																
99. — duodeni.....																
100. Gastroenteritis acuta infect.....	2	1	6	2	8	8	16	11								
101. Enteritis ac. et. chron. non infectiosa.....					4	1	4	1		2						
102. Appendicitis.....																
103. Hernia.....																

Tabel for 1942. (Fortsat.)

5-9 Aar		10-14 Aar		15-19 Aar		20-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsarsag Nr.		
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køen			
1		1						1				2	3													5		3	8
																										2	20	22	57
																										2		2	58
																									64	80	144	59	
																										2		2	60
																									1	11	12	61	
																									1	1	1	62	
																									1	1	2	63	
																											1	1	64
																										1	1	1	65
																									1	2	3	66	
																													67
																													68
																										2	2	2	69
																										1	1	1	70
																									1	1	2	71	
																										130	209	339	72
																										13	10	23	73
																									3	4	7	74	
																									5	4	9	75	
																									52	75	127	76	
																									10	19	29	77	
																									10	7	17	78	
																													79
																										4	2	6	80
																										6	6	12	81
																									29	31	60	82	
																									204	284	488	83	
																									191	151	342	84	
																									185	218	403	85	
																									189	267	456	86	
																									5	15	20	87	
																									32	59	91	88	
																									7	13	20	89	
																										3	5	8	90
																										26	28	54	91
																									104	144	248	92	
																									21	16	37	93	
																									16	12	28	94	
																									14	17	31	95	
																									3		3	96	
																									9	12	21	97	
																										34	11	45	98
																										12	5	17	99
																										21	15	36	100
																										9	10	19	101
																										29	20	49	102
</																													

Københavns Mortalitet-

Causæ mortis.	Under 1 Aar						1		2		3		4			
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar		Aar		Aar		Aar		Aar	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
104. Ileus.....	1				1		2		1							
105. Cirrhosis hepatis.....																
106. Morbi viarum biliar. c. calculis.....																
107. — » sine ».....																
108. Alii morbi hepatis.....																
109. Morbi pancreatis.....																
110. Peritonitis e causa ignota.....												1		1		
111. Angina tonsillar.					3	2	3	2			1					
112. Alii morbi organ. digestionis.....																
<i>X. Morbi organorum uropoëticorum et genitalium.</i>																
113. Nephritis acuta.....																
114. — chr.....														1		
115. Pyelitis et alii morbi renum et ureter.....					2		2									
116. Calculi viar. urinar.....																
117. Cystitis et alii morbi vesicae.....																
118. Stricturet al. morbi urethrae.....																
119. Hypertrophia et alii morbi prostatae.....																
120. Alii morbi organ. genital.....																
<i>XI. Morbi in graviditate, partu et puerperio.</i>																
121. Placenta praevia et al. haemorrhagiae.....																
122. Abortus (non septicus).....																
123. Graviditas extrauterina.....																
124. Eclampsia gravid. et parturient.....																
125. Ruptura uteri et al. dystochiae.....																
126. Septichaemia puerperal. post abort.....																
127. — puerperal. post partum.....																
128. Alii morbi gravid. partur. et puerp.....																
<i>XII. Morbi ossium, org. locomotor, systematis cutanei et subcut.</i>																
129. Osteomyelitis acuta et chr.....		1			1		1	1								
130. Alii morbi ossium et articularum.....																
131. Abscessus, Phlegmone.....				1		1										
132. Alii morbi syst. cutanei et subcut.....		1			1	1	2									
<i>XIII. Tumores.</i>																
133. Cancer labii.....																
134. — linguae.....																
135. — muc. cavi oris.....																
136. — maxillae.....																
137. — pharyngis.....																
138. — oesophagi.....																
139. — ventriculi.....																
140. — intestini ten. et coli.....																
141. — recti.....																
142. — hepatis.....																
143. — alior. org. digest.....																
144. — laryngis, tracheae.....																
145. — bronch., pulmonum et pleurae.....																
146. — mammae.....																
147. — uteri.....																
148. — ovarii.....																
149. — vulvae et vaginae.....																
150. — testis.....																
151. — penis.....																
152. — prostatae et aliorum organorum genital. viror.....																

Tabel for 1942. (Fortsat.)

5-9		10-14		15-19		20-24		25-34		35-44		45-54		55-64		65-74		75-84		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsårsag Nr.			
Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		M.		K.		M.		K.		Begge Køn		
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.		K.	M.	K.
								1	1	1	2	1	2	1	1	6	4	3	2	2	6	1				19	18	37	104	
																12	3	1	2		2					23	10	33	105	
																2	11	3	11	4	12					14	51	65	106	
																										5	11	16	107	
																										6	10	16	108	
																										1	5	6	109	
																										2	14	16	110	
																										8	4	12	111	
																										8	16	24	112	
																										3		3	113	
																										59	59	118	114	
																										23	40	63	115	
																										22	15	37	116	
																										3	3	6	117	
																										2		2	118	
																										89		89	119	
																											31	31	120	
																											2		2	121
																										2		2	122	
																										1		1	123	
																										3		3	124	
																										1		1	125	
																										11	11	11	126	
																										8		8	127	
																										5		5	128	
																										6	3	9	129	
																										4	6	10	130	
																										5	7	12	131	
																										10	15	25	132	
																										2		2	133	
																										7		7	134	
																										2	3	5	135	
																										2		2	136	
																										14	6	20	137	
																										30	14	44	138	
																										142	104	246	139	
																										51	58	109	140	
																										61	44	105	141	
																										33	37	70	142	
																										20	20	40	143	
																										9	4	13	144	
																										74	29	103	145	
																											100	100	146	
																											121	121	147	
																											44	44	148	
																											8		8	149
																										6		6	150	
																										2		2	151	

Københavns Mortalitet-

Causæ mortis.	Under 1 Aar								1		2		3		4	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar		Aar		Aar		Aar		Aar	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
153. Cancer cutis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
154. — alior. organor. et local. incert.	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»
155. Alii tumores	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»
<i>XIV. Intoxicaciones chronicae.</i>																
156. Alcoholismus chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
157. Aliae intoxicaciones chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XV. Mors violenta, non naturalis.</i>																
Casus mortiferi:																
158. Casus. vehicul. motor. impl.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»
159. Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»
160. Suffocatio	1	»	»	1	1	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»
161. Combustio	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»
162. Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
163. Insolatio, Thermoplegia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
164. Ictus electricus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
165. — fulminis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
166. Contusiones, Fracturae	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	4	2	»	»	»
167. Vulnus punctum, incisum et scissum ...	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
168. — sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
169. Intoxicaciones acutae	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
170. Inanitio, Exhaustio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
171. Alii casus mortiferi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Suicidium:																
172. Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
173. Strangulatio, Suspensio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
174. Vulnus punctum, incisum, et scissum ...	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
175. — sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
176. Veneficium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
177. Alii modi suicidii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Homicidium:																
178. Infanticidium, Homicidium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»
<i>XVI. Causa mortis vel male vel non indicata.</i>																
179. Mors subita, causa non definata	»	1	1	»	1	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»
180. Causa mortis non vel mala definata	»	1	1	2	5	»	6	3	1	»	»	»	»	»	»	»
Omnes mortis causæ ...	193	151	38	33	79	69	310	253	27	28	6	13	16	10	4	3

Tabel for 1942. (Fortsat.)

5-9		10-14		15-19		20-24		25-34		35-44		45-54		55-64		65-74		75-84		85 Aar og derover		Tilsammen af alle Aldere			Dødsårsag Nr.				
Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		M.		K.		Begge Køn			
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.		K.	M.	K.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	»	2	1	»	»	3	3	6	153		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	2	10	9	17	12	24	21	9	23	1	6	»	»	74	78	152	154	
1	1	»	»	1	»	2	»	3	3	5	14	10	16	12	10	4	14	5	11	»	4	»	»	44	73	117	155		
<i>XIV. Intoxicaciones chronicae.</i>																													
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	4	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	9	1	10	156	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	157
<i>XV. Mors violenta, non naturalis.</i>																													
Casus mortiferi:																													
»	1	»	»	»	»	1	»	»	1	2	»	1	»	1	2	»	1	»	1	»	»	»	»	10	3	13	158		
»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	6	»	1	»	2	»	1	»	1	»	»	»	»	»	16	2	18	159		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	5	3	8	160		
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	»	2	»	»	»	»	»	6	5	11	161		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	162		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	163	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	164		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	165	
2	»	»	5	»	3	2	6	5	7	1	13	1	10	1	7	20	5	28	4	11	»	»	67	71	138	166			
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	167	
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	2	168	
»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	2	3	6	4	1	3	5	3	4	10	»	2	»	»	22	26	48	169		
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	170		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	1	2	3	171		
Suicidium:																													
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	172		
»	»	»	1	»	1	2	1	6	»	6	1	8	3	5	»	1	»	»	»	»	»	»	29	6	35	173			
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	174			
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	175	
»	»	»	1	4	4	9	24	18	27	19	18	11	12	8	3	9	2	2	»	»	»	»	91	80	171	176			
»	»	»	»	»	»	»	4	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	1	6	177			
Homicidium:																													
»	3	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	10	178			
<i>XVI. Causa mortis vel male vel non indicata.</i>																													
»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	5	»	8	4	10	2	17	10	3	7	»	1	»	»	46	28	74	179		
»	»	»	»	»	»	1	»	2	2	1	11	1	9	9	8	5	2	9	1	3	2	»	»	42	34	76	180		
17	17	13	13	27	31	44	67	145	170	237	188	382	325	621	531	791	871	612	1013	127	310	2	»	3381	3843	7224			

Tab. 3. Udtog af Københavns Mortalitetstabel for 1942.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Vitia innata et morbi neonat.....	34	17	45	36	25	26	35	32	35	33	20	35	373
2. Marasmus senilis	28	23	20	22	30	23	24	15	20	23	27	21	276
3. Febris typhoid.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
4. Febris paratyphoid.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.....	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	3	1	7
6. Scarlatina	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»	3	7
7. Tussis convulsiva	3	1	2	3	2	2	1	»	1	»	1	1	17
8. Diphtheria	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1
10. Influenza	»	1	2	1	2	»	»	»	1	2	1	»	10
11. Morbilli	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1
12. Poliomyelitis ant. ac.....	»	»	»	»	»	»	»	3	4	3	2	»	12
13. Encephalitis epidemica.....	»	1	1	»	1	»	1	1	»	»	»	»	5
14. Tuberculosis pulmonum	21	28	29	24	25	32	21	21	24	23	29	25	302
15. Tuberculosis in aliis corp. partibus	1	3	2	4	6	4	4	6	1	1	1	6	39
16. Syphilis	2	5	5	6	1	8	3	12	9	5	8	2	66
17. Alii morbi infectionis	5	7	7	6	3	3	5	3	1	7	4	7	58
18. Cancer et Sarcoma	91	82	106	96	115	106	100	123	98	105	116	105	1243
19. Alii tumores.....	9	6	7	18	7	13	13	13	10	5	5	11	117
20. Morbi sangv., endocrin., Rheumatism.	36	30	29	27	16	32	21	19	13	32	15	30	300
21. Morbi system. nerv. et org. sens. ...	61	47	56	37	58	34	49	48	30	43	43	45	551
22. Morbus cordis	141	116	126	124	133	116	94	91	65	89	104	112	1311
23. Alii morbi organ. circulat.	37	44	59	60	42	49	52	37	41	50	52	64	587
24. Bronchopneumonia	21	22	30	28	33	17	11	12	7	17	19	31	248
25. Pneumonia crouposa	»	4	2	6	4	5	1	»	1	4	5	5	37
26. Alii morbi organ. respirat.....	14	12	12	17	18	15	8	10	7	10	9	13	145
27. Morbi organ. digestionis	42	41	26	38	42	32	42	31	28	44	25	43	434
28. Morbi organ. uropoet. et genital....	32	30	26	34	33	28	27	31	29	26	28	25	349
29. Septichaemia puerperalis	2	»	1	1	2	»	1	2	1	1	6	2	19
30. Alii morbi gravidar. et puerp.....	4	1	3	»	1	1	2	1	1	»	»	»	14
31. Morbi ossium, articul. et ext. part.	3	4	4	7	9	6	6	4	1	4	3	5	56
32. Alcoholismus chr.....	»	2	2	»	1	2	1	»	1	»	1	»	10
33. Aliae intoxicationes chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.) ...	18	14	21	19	28	17	23	21	17	22	25	33	258
35. Suicidium	15	16	15	18	19	19	20	23	12	19	25	19	220
36. Causa mortis non indicat.	12	8	18	7	10	12	15	11	16	14	11	16	150
Summa.....	634	565	657	640	667	604	580	570	476	583	588	660	7224

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1943

AF

S. AHREND LARSEN
STADSLÆGE

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI A/S
1944

Tab. 3. Udtog af Københavns Mortalitetstabel for 1942.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Vitia innata et morbi neonat.....	34	17	45	36	25	26	35	32	35	33	20	35	373
2. Marasmus senilis	28	23	20	22	30	23	24	15	20	23	27	21	276
3. Febris typhoid.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
4. Febris paratyphoid.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.....	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	3	1	7
6. Scarlatina	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»	3	7
7. Tussis convulsiva	3	1	2	3	2	2	1	»	1	»	1	1	17
8. Diphtheria	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1
10. Influenza	»	1	2	1	2	»	»	»	1	2	1	»	10
11. Morbilli	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1
12. Poliomyelitis ant. ac.....	»	»	»	»	»	»	»	3	4	3	2	»	12
13. Encephalitis epidemica.....	»	1	1	»	1	»	1	1	»	»	»	»	5
14. Tuberculosis pulmonum	21	28	29	24	25	32	21	21	24	23	29	25	302
15. Tuberculosis in aliis corp. partibus	1	3	2	4	6	4	4	6	1	1	1	6	39
16. Syphilis.....	2	5	5	6	1	8	3	12	9	5	8	2	66
17. Alii morbi infectionis	5	7	7	6	3	3	5	3	1	7	4	7	58
18. Cancer et Sarcoma	91	82	106	96	115	106	100	123	98	105	116	105	1243
19. Alii tumores.....	9	6	7	18	7	13	13	13	10	5	5	11	117
20. Morbi sangv., endocrin., Rheumatism,	36	30	29	27	16	32	21	19	13	32	15	30	300
21. Morbi system. nerv. et org. sens. ...	61	47	56	37	58	34	49	48	30	43	43	45	551
22. Morbus cordis	141	116	126	124	133	116	94	91	65	89	104	112	1311
23. Alii morbi organ. circulat.....	37	44	59	60	42	49	52	37	41	50	52	64	587
24. Bronchopneumonia	21	22	30	28	33	17	11	12	7	17	19	31	248
25. Pneumonia crouposa	»	4	2	6	4	5	1	»	1	4	5	5	37
26. Alii morbi organ. respirat.....	14	12	12	17	18	15	8	10	7	10	9	13	145
27. Morbi organ. digestionis	42	41	26	38	42	32	42	31	28	44	25	43	434
28. Morbi organ. uropoet. et genital....	32	30	26	34	33	28	27	31	29	26	28	25	349
29. Septichaemia puerperalis	2	»	1	1	2	»	1	2	1	1	6	2	19
30. Alii morbi gravidar. et puerp.....	4	1	3	»	1	1	2	1	1	»	»	»	14
31. Morbi ossium, articul. et ext. part.	3	4	4	7	9	6	6	4	1	4	3	5	56
32. Alcoholismus chr.....	»	2	2	»	1	2	1	»	1	»	1	»	10
33. Aliae intoxicationes chr.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.) ...	18	14	21	19	28	17	23	21	17	22	25	33	258
35. Suicidium	15	16	15	18	19	19	20	23	12	19	25	19	220
36. Causa mortis non indicat.....	12	8	18	7	10	12	15	11	16	14	11	16	150
Summa.....	634	565	657	640	667	604	580	570	476	583	588	660	7224

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1943

AF

S. AHREND LARSEN
STADSLÆGE

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI A/S
1944

Sundhedsvæsenets Personale.

Stadslæge, Dr. med. S. AHREND LARSEN.

Vicestadslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.

1. Sanitetslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.
 2. Sanitetslæge, Dr. med. P. W. BRÆSTRUP.
 3. Sanitetslæge, Dr. P. GRUBB ANDERSEN.
- Sanitetslægeassistent, Dr. med. ESTHER AMMUNDSEN.
» Dr. med. PALLE HJORTH.
» Dr. med. ERIK TRIER.
- Leder af Medicinalstatistisk Kontor, Dr. ROBERT NIELSEN.
Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Overdyrlæge H. J. HANSEN.
Dyrlæge K. SEIDEL.
Dyrlæge H. O. PEDERSEN.
Dyrlæge G. MORTENSEN.
Fra ^{25/7} 43 Dyrlæge B. LORENTZEN
Dyrlæge H. P. RIEMANN
Laboratorieforstander E. MEJLBO.
Dyrlæge ved Laboratoriet O. WINTHER.
Dyrlæge A. C. HANSEN.
Laboratoriepersonalet.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor

Overingeniør HOLGER SCHMIDT.
Ingeniør SØREN LARSEN.
1 Ingeniørassistent.
1 Teknisk Assistent.

Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Skadedyrsbekæmpelse.

Leder: Cand. mag. K. E. STUBBE TEGLBJÆRG.
1 Overkontrollør.
6 Kontrollører.
2 Giftudlæggere.

Lægerne ved den vederlagsfri ambulatoriske Behandling af Konssygdomme.

Dr. Frk. JOHANNE FEILBERG.
» A. GELBJERG-HANSEN.
» H. MEINCKE.
» E. HENNINGSEN.
» A. KORSBJERG.
» H. FINSSEN.

Dr. ARNE REYN.
» HJ. PETERSEN.
» FRK. MARIE PLESNER.
» OTTO HASLUND.
1 Sygeplejerske.
3 Klinikmedhjælpersker.

Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelsen.

Overlæge, Dr. med. KN. WINGE.
Afdelingslæge SIGRID HOLM.
Speciallæge KAREN M. ANDERSEN.
Speciallæge A. FRØIK
1 Røntgenspecialist.
11 Lægeassistenter.
1 Klinisk Lægeassistent.
Forstanderinden.

1 Røntgen-Oversygeplejerske.
1 Røntgensygeplejerske.
12 Distriktssygeplejersker.
8 Stationsygeplejersker.
6 Milieusygeplejersker.
Laboratorie-, Fotograf- og Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

1 Formand.
5 Desinfektionsbetjente

INDHOLD

Indledning	7
A. Medicinalberetning for København for Aaret 1943	9
Befolkningsforhold	9
Ægteskaber	9
Fødsler	10
Dødsfald	11
Dødfødte	14
Sygdomsforhold	14
1) <i>Epidemiske Sygdomme</i>	15
Febris typhoidea	15
Febris paratyphoidea	15
Meningitis cerebro-spinalis epid.	15
Poliomyelitis ant. acuta	15
Encephalitis epidemica acuta	15
Dysenteria (Paradysenteria)	15
Febris intermittens	16
Diphtheria	16
Scarlatina	17
Pemphigus neonatorum	17
Morbilli	17
Rubeolae	18
Varicellae	18
Tussis convulsiva	18
Parotitis epidemica	19
Influenza	19
Angina tonsillaris	19
Pneumonia crouposa	20
Tracheo-bronchitis acuta	21
Bronchopneumonia et Bronchit. capillaris	21
Gastroenteritis acuta infectiosa	22
Hepatitis epidemica acuta	22
Febris rheumatica	23
Erysipelas	23
Febris undulans	23
Aliae infectiones	24
2) <i>Tuberkulose</i>	24
3) <i>Kræft</i>	25
4) <i>Kønssygdomme</i>	25
5) <i>Andre Sygdomme</i>	26
Alcoholismus	26
Scabies	26
6) <i>Sygdomme i Garnisonen</i>	26
B. Offentlig Sundhedspleje	28
Sanitært Tilsyn med Boliger m. m.	28
Tilsyn med Fødehjem og Institutioner for Børn	28
Tilsyn med smitsomme Sygdomme	30
Tilsyn med Næringsmidler m. m.	30
Sundhedskommissionens Desinfektionsanstalt	32
Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor	34
Kontrollen med Skadedyrsbekæmpelsen	34
Vandklosetter	36
Sundhedskommissionens Dyr lægers Virksomhed	36
A) Tilsyn med Forhandling af Mælk	37
B) Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser m. m.	42
Sundhedskommissionens Laboratorium	53
Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse	64
Karantænevæsen	80
Meteorologiske Forhold	82

Tabeller: 1. Anmeldte Sygdomstilfælde efter Alder, Køn og Maaneder. — 2. Døds-
aarsager efter Aldersklasser. — 3. Dødsarsager efter Maaneder.

I Begyndelsen af November 1943 maatte Stadslægekantoret med kort Varsel fraflytte de rummelige og velegnede Lokaler i Vesterport. Kantoret installeredes herefter i Ejendommen, Vestre Boulevard 29. Natten til den 25. April 1944 ødelagdes Kantoret fuldstændigt som Følge af Brand opstaaet i Tilslutning til en Eksplosion i en underliggende Etage.

Efter Branden etableredes Stadslægekantoret paany i forhaandenværende ledige Lokaler i Vartov, men Tabet af Journalsager, statistisk Materiale, Arkiv, Kartoteker, Bibliotek etc. vil naturligvis langt ud i Fremtiden volde betydelige Vanskeligheder og give Personalet et stort Ekstraarbejde. Den voldsomme Begivenhed sætter sit Spor ogsaa i denne Aarsberetning, idet adskillige Data, der ikke har kunnet indhentes andetsteds fra, enten maa udgaa eller anslaaes skønsmæssigt.

Der anmeldtes i 1943 af Byens Læger 88.886 Tilfælde af *epidemiske Sygdomme*, ca. 2500 flere end foregaaende Aar. Da Halsbetændelse alene viste en Stigning paa lidt over 6600 Tilfælde, har der været en ikke ringe Tilbagegang for de fleste andre epidemiske Sygdommes Vedkommende.

Som omtalt i forrige Aarsberetning maatte der ventes nogen Stigning i Antallet af Difteritilfælde paa Grund af Sygdommens tiltagende Udbredelse i det øvrige Land og nogle af de tilstødende Nabolande. Tallet blev dog ikke større end Gennemsnittet for de sidste fem Aar, og at den siden September 1941 iværksatte offentlige vederlagsfri Vaccination mod Difteri har bidraget hertil, kan ses af, at det overvejende er voksne, ikke vaccinerede, der er blevne angrebne. Som senere omtales har de forefaldne Tilfælde været af alvorligere Karakter end de sædvanligt her i Landet optrædende.

Kønssygdommene fortsatte Stigningen. For Syfilis Vedkommende blev Tallet henved fire Gange større end foregaaende Aar. Ogsaa Antallet af Fnattilfælde steg yderligere.

Paa Statens Seruminstitut blev foretaget 9970 *Koppevaccinationer*; endvidere er der til Byens Læger og Hospitaler sendt henholdsvis 5975 og 4295 Portioner Kokoppevaccine. Antallet af *Difteriinjektioner* foretaget paa Statens Seruminstitut var fra $\frac{1}{4}$ 1943 til $\frac{31}{8}$ 1944 ialt 100179.

Der kan ikke gives Tal for *Udsættelser og Fritagelser for Koppevaccination* eller nærmere Redegørelse for Sager, der har været forelagt Stadslæggen til Under søgelse og Erklæring, da Materialet hertil er gaaet tabt.

Det kan dog meddeles, at der i Henhold til *Tandlæge loven* har været 8 Sager, hvoraf 1 afgjordes med en Bøde paa 800 Kr., i 2 Sager frifandtes tiltalte ved Retten, og de øvrige Sager blev henlagt.

Af Sager i Henhold til *Apoteker loven* er 16 henlagt, i 3 blev idømt Bøder paa ialt 800 Kr. og i 1 tildelt Advarsel, medens 3 Sager verserer for Retten.

Af Sager vedrørende *Lægeloven* er 21 henlagt, i 1 blev idømt Bøde paa 150 Kr., og 4 Sager verserer for Retten.

Om *Salg af præventive Midler* har der været 70 Andragender, og Tilladelse til Salg er givet i 62 Tilfælde. I 8 Tilfælde nægtedes Tilladelse paa Grund af utilfredsstillende Lokaleforhold. Der blev tilladt ophængt 14 Automater paa Herretoiletter i Tilknytning til Beværtninger.

Ved Udgangen af 1943 var der i København 576 praktiserende Læger, 408 Tandlæger (heri indbefattet 42 ved de kommunale Skoletandklinikker ansatte Tandlæger, der vel havde Bevilling til at praktisere, men ikke havde selvstændig Praksis) og 85 Jordemødre. Antallet af Apoteker var 67, hvoraf 5 var Hospitalsapoteker, Militærhospitalets Apotek iberegnet.

MEDICINALBERETNING FOR KØBENHAVN FOR AARET 1943.

(Ved Dr. *Robert Nielsen*, medicinalstatistisk Kontor).

Befolkningsforhold.

Ved Folketællingen den 5. November 1943 havde Staden København en bosiddende Befolkning paa 714,589 Indbyggere mod 711,224 det foregaaende Aar. Som Middelfolketal for Aaret 1943 opgiver Københavns statistiske Kontor 715,100 Indbyggere.

Ægteskaber.

Der blev i 1943 indgaaet 8087 Ægteskaber, 11,3 pro mille af Folkemængden, en lille Nedgang fra foregaaende Aar.

Antallet af borgerlige Vielser var 4679 eller 57,4 pCt. af samtlige Vielser.

Aarligt Gennemsnit	Ægteskaber			
	ialt	pr. 1000 Indb.	heraf borgerlige	pCt.
1903—1907	3626	8,5	591	16,4
1908—1912	4051	8,8	823	20,3
1913—1917	4261	8,4	832	19,5
1918—1922	6101	10,9	924	15,2
1923—1927	5585	9,5	2525	45,2
1928—1932	5951	9,6	3291	55,2
1933—1937	7778	11,8	4891	62,8
1938—1942	8122	11,6	5055	62,2
1943	8087	11,8	4679	57,4

Vielsernes Fordeling paa Aarets Maaneder ses af følgende Tabel.

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
1903—1907	180	205	262	341	402	272	265	246	246	273	390	353
1908—1912	197	232	282	363	455	284	291	279	260	396	436	389
1913—1917	229	263	314	394	559	340	315	313	295	443	518	440
1918—1922	329	394	470	468	566	446	459	422	461	523	540	580
1923—1927	292	384	456	468	537	468	457	417	419	497	538	568
1928—1932	337	380	430	453	604	510	522	488	449	545	587	587
1933—1937	404	457	537	669	906	618	640	538	529	785	892	746
1938—1942	418	468	539	842	859	622	704	584	639	847	738	751
1943	509	612	547	861	666	719	698	606	619	751	722	768

Tallene for Maanedsfordelingen er opgjort efter de fra Klokkerkontorerne ugentlig indsendte Anmeldelser, i Forbindelse med de fra Magistratens 1. Afd. modtagne Meddelelser om borgerlige Vielser, hvorved en mindre Difference i det samlede Tal er uundgaelig.

Fødsler.

I Følge Københavns statistiske Kontor fødtes der i 1943 af 14,623 Mødre hjemmehørende i København 14,780 levendefødte Børn, (7563 Dreng og 7217 Piger), hvilket er 20,7 pro mille af den bosiddende Befolkning.

Af de 14,623 Mødre var 12,561 gifte, 2062 ugifte, separerede, fraskilte eller Enker.

Aarligt Gennemsnit	Fødsler pro mille	Dødsfald pro mille	Fødselsoverskud pro mille
1903—1907	28,5	15,7	12,8
1908—1912	26,1	14,6	11,5
1913—1917	23,1	13,9	9,1
1918—1922	21,5	12,7	8,8
1923—1927	17,9	11,5	6,4
1928—1932	15,3	11,5	3,7
1933—1937	16,0	11,2	4,8
1938—1942	18,0	10,5	7,5
1943	20,7	10,2	10,5

Medens paa den ene Side et ikke ringe Antal Børn fødes paa Rigshospitalets Fødeafdelinger og Fødekliniker i Byen af Mødre hjemmehørende udenfor København, fødes paa den anden Side en Del Børn af Kvinder hjemmehørende i København paa Københavns kommunale Fødeklinik, der er beliggende paa Frederiksberg.

Statistisk Departement opgiver Antallet af levendefødte her i Byen, bortset fra Mødrenes Hjemsted, til 14068 (7146 Dreng og 6922 Piger) heraf 11.451 i Ægteskab og 2617 udenfor Ægteskab.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Født i Ægtesk.	974	875	1006	988	1060	955	1014	923	977	933	868	960	11533
„ udenf. „	238	213	224	216	228	202	200	220	237	215	195	216	2604
Ialt	1212	1088	1230	1204	1288	1157	1214	1143	1214	1148	1063	1176	14137

Maanedstallene er opjort efter de fra Klokkerkontorerne ugentlig modtagne Meddelelser, hvorved fremkommer en Forskel fra de af Statistisk Departement endeligt opgivne Tal.

En Opgørelse af Fødslerne efter Jordemødrenes Protokoller har ikke kunnet gennemføres for Aaret 1943.

Paa Rigshospitalets Fødeafdelinger fødtes 4064 Børn, hvoraf 3848 levendefødte og 216 dødfødte. Heraf var henholdsvis 1762 og 159 fødte indenfor Ægteskab.

Dødsfald.

Efter de til Stadslægen indkomne Dødsattester døde der i 1943 i København 7316 Personer. Heraf var 583 hjemmehørende i Provinsen, hvor der i Aarets Løb døde 567, der var hjemmehørende i København. Af Byens Befolkning døde saaledes 7300 eller 10,2 af hvert Tusinde Indbyggere.

Aarligt Gennemsnit	Under 1 Aar		1-4 Aar		5-14 Aar		15-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Tilsammen af alle Aldre		
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn
1903—1907	201,1	151,0	13,9	13,4	2,4	2,4	4,3	3,4	6,0	4,8	11,6	7,2	19,4	10,8	35,6	19,9	67,5	44,9	145,6	113,7	273,8	247,5	17,7	14,0	15,7
1908—1912	162,8	129,8	12,8	11,4	2,5	2,7	4,1	3,1	6,4	4,7	10,6	6,8	19,5	11,0	34,7	19,1	65,2	44,4	131,7	106,4	263,0	228,2	16,4	13,2	14,6
1913—1917	140,9	109,2	10,4	9,0	2,8	2,8	4,1	3,4	5,7	4,8	10,1	6,5	17,7	11,2	32,5	20,4	65,8	46,7	138,7	120,5	290,8	285,6	15,1	12,9	13,5
1918—1922	97,4	71,2	8,6	7,3	2,2	2,3	5,5	4,8	7,1	6,1	7,9	6,5	12,8	10,1	26,9	19,4	55,3	43,4	132,2	119,8	255,4	240,8	13,3	12,8	12,8
1923—1927	99,1	67,5	7,4	6,8	1,6	1,3	2,9	2,8	3,6	3,2	6,8	5,1	11,2	8,9	25,8	18,2	56,7	43,9	135,5	111,2	269,3	241,8	11,9	11,2	11,5
1928—1932	76,6	54,9	5,8	4,5	1,8	1,5	2,4	2,7	3,3	3,5	6,0	4,7	10,8	9,1	26,8	18,4	60,0	47,8	157,7	128,9	257,6	268,6	11,6	11,5	11,5
1933—1937	75,9	49,6	5,8	4,8	1,5	1,2	2,2	2,0	3,1	2,8	5,0	4,8	11,4	8,2	24,5	18,1	58,7	43,7	140,2	117,0	327,4	260,2	11,5	10,9	11,2
1938—1942	57,6	45,4	3,2	2,9	0,9	0,6	1,5	1,8	2,4	2,1	4,4	3,6	10,7	7,2	23,0	16,0	55,6	41,6	131,5	113,5	317,4	292,7	10,6	10,8	10,5
1943	53,8	35,8	2,4	2,8	0,8	0,7	1,7	1,6	2,8	2,2	3,8	3,6	9,5	5,6	21,1	15,0	52,6	41,0	136,2	105,0	282,0	250,0	10,5	9,9	10,2

Der døde i 1943 520 Børn under 1 Aar eller 3,5 af 100 levendefødte, lidt færre end foregaaende Aar.

Aarligt Gennemsnit	Døde i første Leveaar					
	Ialt	Af 100 levendefødte	I Ægteskab	Udenfor Ægteskab	Drenge	Piger
1903—1907	1737	14,8	1148	589	988	749
1908—1912	1425	11,8	922	503	795	630
1913—1917	1167	10,0	759	408	669	498
1918—1922	935	7,7	666	269	548	387
1923—1927	749	7,1	558	191	442	307
1928—1932	620	6,6	477	143	358	262
1933—1937	547	5,2	443	104	329	218
1938—1942	520	4,1	414	106	292	228
1943	520	3,5	441	109	312	208

Af følgende Oversigt over Dødeligheden i første Levemaaned og Resten af første Leveaar ses, at Nedgangen i Børnedødeligheden væsentligst er falden paa de sidste elleve Levemaaneder.

Døde af 100 levendefødte Børn.

	1908—1912	1913—1917	1918—1922	1923—1927	1928—1932	1933—1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
1. Maaned . . .	3,8	3,5	3,8	3,0	2,6	2,6	2,8	2,8	2,2	2,2	2,5	1,9
2.—11. Md. . .	8,0	6,5	4,4	4,1	3,8	2,6	2,0	1,6	1,6	1,8	1,6	1,6
1. Aar	11,8	10,0	7,7	7,1	5,9	5,2	4,8	3,9	3,8	4,0	4,1	3,5

Medens medfødte Svagheder stadig viser stor Dødelighed, har der i Aarens Løb været en betydelig Tilbagegang i Dødeligheden af epidemiske, katarrhalske og andre Sygdomme blandt Børn i første Leveaar.

Aarligt Gennemsnit	Mæslinger	Skarlagens-feber	Difteri	Kighoste	Kolerine	Syflis	Stivkrampe	Tuberkulose	Bronch. Pneum. Infl.	Tarmsygdomme	Medfødt Svaghed	Andre Dødsårsager	Tilsammen
1903—1907	27	2	7	76	452	38	22	32	248	50	367	417	1737
1908—1912	17	4	6	69	338	38	18	24	218	34	336	322	1425
1913—1917	19	3	4	53	180	39	9	22	213	24	362	237	1167
1918—1922	10	1	5	30	81	24	12	17	226	10	348	172	935
1923—1927	16	»	3	30	64	13	5	16	163	11	310	118	749
1928—1932	12	»	2	28	52	8	3	11	128	9	273	94	620
1933—1937	6	1	2	16	38	2	1	8	88	4	295	84	545
1938—1942	3	»	»	12	24	1	3	5	67	5	308	92	520
1943	»	2	1	12	26	2	4	1	63	6	323	80	520

Følgende skematiske Oversigt over Dødsårsagerne viser Antallet af Dødsfald i de sidste 5 Aar beregnet pr. 100,000 Indbyggere, henholdsvis for Mænd og Kvinder.

Døde pr. 100,000 Indbyggere	1939		1940		1941		1942		1943	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1. Vitia innata et morbi neonat.	51	33	54	34	55	31	64	43	59	30
2. Marasmus senilis	21	44	26	55	31	51	27	50	28	54
3. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
4. Febris paratyphoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.	1	»	1	»	1	1	1	1	2	1
6. Scarlatina	»	1	1	»	»	»	1	1	»	3
7. Tussis convulsiva	3	5	2	2	2	1	2	3	2	3
8. Diphtheria	2	3	»	1	»	1	»	»	3	2
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Influenza	5	9	5	8	5	6	1	2	1	1
11. Morbilli	»	1	2	1	1	1	»	»	»	»
12. Poliomyelitis ant. ac.	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»
13. Encephalitis epidemica	»	»	»	»	2	»	»	1	1	»
14. Tuberculosis pulmonum	46	29	52	33	48	33	52	34	53	34
15. Tub. in aliis corp. partibus	7	5	4	9	8	7	6	5	7	9
16. Syphilis	7	4	9	2	14	6	10	8	13	6
17. Alii morbi infectionis	18	14	17	11	13	9	9	8	8	9
18. Cancer et Sarcoma	151	162	153	180	148	180	172	179	156	194
19. Alii tumores	19	22	18	25	15	20	13	19	12	16
20. Mb sangv., endocrin., Rheumatism.	33	41	40	57	35	49	39	48	32	45
21. Mb. system. nerv. et org. sens.	98	109	101	118	90	105	67	87	69	82
22. Morbus cordis	217	192	220	250	195	187	183	186	165	165
23. Alii morbi organ. circulat.	52	63	53	62	64	79	70	93	72	92
24. Bronchopneumonia	46	50	52	58	38	38	31	38	32	31
25. Pneumonia crouposa	7	8	4	6	5	2	6	4	7	5
26. Alii morbi organ. respirat.	20	25	26	27	21	19	21	19	25	17
27. Mb. organ. digestionis	67	49	60	44	60	60	62	60	69	64
28. Mb. organ. uropoet. et genit.	60	35	61	33	69	40	61	40	71	35
29. Septichaemia puerperalis	»	3	»	3	»	2	»	5	»	3
30. Alii morbi gravidar. et puerp.	»	4	»	4	»	3	»	4	»	4
31. Mb. organ. locomotionis et ext. part.	7	13	7	12	13	6	8	11	7	6
32. Alcoholismus chr.	3	1	4	»	4	»	3	»	2	»
33. Aliae intoxicationes chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.)	37	21	40	25	42	31	41	32	62	31
35. Suicidium	47	19	45	20	41	19	40	24	45	35
36. Causa mortis non indicata	30	19	29	16	29	20	27	16	27	18
Omnes causæ mortis	1063	994	1093	1068	1055	1017	1023	1017	1049	996

Paa Hospitalerne i København indtraf der i 1943 ialt 5122 Dødsfald, heraf paa Kommunehospitalet 955, paa dettes Filialer (inkl. Fødekl. niker) 363, paa Bispebjerg Hospital 905, paa Blegdamshospitalet 141, paa Øresundshospitalet 212, paa Sundby Hospital 387, paa Balders Hospital 33, paa Rudolph Berghs Hospital 20, paa Nørre Hospital 356, i »De gamles By« 517, paa Sundholm Sygehus 10, paa Rigshospitalets Sygeafdelinger 345, paa Afdelingen for Nerve- og neurokirurgiske Sygdomme (paa Militærhospitalet) 94, paa Rigshospitalets Fødeafdelinger 15 Kvinder og 132 Børn, paa St. Josephs Hospital 222, paa St. Elisabeths Hospital 74, paa Welandershjemmet 3, paa Finseninstitutet 49, paa Radiumstationen 182, paa Dronning Louises Børnehospital 42, paa Københavns Militærhospital 48 og paa Homøopatisk Hospital 17.

Antallet af Dødsfald paa Hospitalerne udgjorde ca. 70 pCt. af samtlige Dødsfald forefaldne her i Byen.

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skal udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdriver, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkommer ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det Offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, udstedtes i Aaret 1943 ialt 893. I 193 Tilfælde blev der foretaget legal Obduktion.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom 327 Personer, hvori indbefattet 5 Tilfælde af Drab.

4 Børn og 22 Mænd og 1 Kvinde omkom ved *Drukning*. 10 omkom ved Fald i Vandet, 5 ved Kæntring af Kajak eller Baad, 6 fandtes flydende i Vandet eller opdrevet paa Strand. 6, heraf 1 Barn, 4 Mænd og 1 Kvinde omkom ved Badning.

Ved *Kvælning* omkom 9 Børn og 4 Mænd. Børnene fandtes kvalt af Sengetøj eller i Opkastning, 2 Mænd, en Dykker og en Havnearbejder, omkom under deres Arbejde, 1 Mand i beruset Tilstand kvaltes i Opkastning og 1 af et ikke nærmere betegnet »Fremmedlegeme«.

Ved *Forbrænding og Skoldning* omkom 7 Børn, 2 Mænd og 2 Kvinder. Af Mændene blev 1 forbrændt ved Fald mod en Kakkellovn og 1 ved Ildebrand, 1 Kvinde blev forbrændt ved, at et Spritapparat væltede og antændte Tøjet, og 1 Kvinde blev skoldet af en eksploderende Varmedunk, idet hun varmede denne uden at tage Proppen af.

13 Børn, 83 Mænd og 67 Kvinder døde som Følge af *Kvæstelser* af forskellig Art, der i 58 Tilfælde skyldtes Færdselsulykker. I 17 af disse var Motorkøretøjer direkte eller indirekte Aarsag, og 26 var at henregne til Sporvognsulykker.

Ved *Forgiftning* døde 2 Børn, 23 Mænd og 25 Kvinder. 15 Dødsfald hos Mænd og 18 hos Kvinder skyldes Gas. 1 Mand og 1 Kvinde blev kulilteforgiftede i Fyrrum. 3 Tilfælde hos Mænd er betegnede som Kulilteforgiftning uden nærmere Angivelse. 1 Kvinde døde af Svovldampe efter Desinfektion for Væggetøj og 1 Mand formentlig af Benzoldampe. 1 Barn, 1 Mand og 2 Kvinder døde efter Indtagelse af Sovetabletter og 1 Barn efter Saltsyre. Hos 2 Mænd skyldtes Døden Morfin og Insulin og hos 2 Kvinder Salvarsan og Evipan (i Narkose).

Ved *Begivenheder*, der var en Følge af Krigssituationen, omkom 13 danske militære og 44 civile Personer, deraf 6 Kvinder.

Ifølge Aarsberetningen fra Københavns Politis Færdselsafdeling forefaldt paa Byens Grund 42 Dødsfald som Følge af Færdselsulykker*) mod 31, 35, 42, 42 og 50 de fem foregaaende Aar. I Tallene her indgaar udenbys boende, medens Tal-

*) Foruden Dødsfaldene forefaldt 898 betydeligere og 1729 ringere Personskader.

let 58 ovenfor omfatter de i København hjemmehørende, uanset hvor Dødsfaldet har fundet Sted.

Der forefaldt 285 *Selv mord* mod 220, 204, 220, 223 og 270 de fem foregaaende Aar. De fleste tog sig af Dage ved Gift, saaledes 73 Mænd og 56 Kvinder ved Gas, 27 Mænd og 61 Kvinder ved Sovemidler, 2 Mænd og 2 Kvinder ved Morfin, 2 Mænd ved Nikotin og 8 Mænd og 4 Kvinder ved Giftstoffer af anden Art.

26 Mænd og 5 Kvinder aflivede sig ved Hængning, 2 Kvinder ved Drukning, 1 Mand og 1 Kvinde ved Snitsaar, 9 Mænd og 1 Kvinde ved Skydning og 2 Mænd og 3 Kvinder paa anden Maade.

Dødfødte.

Foruden de allerede omtalte levendefødte Børn blev der i 1943 bragt 324 dødfødte Børn til Verden. Heraf var 186 Dreng og 138 Piger, heraf udenfor Ægteskab 26 Dreng og 29 Piger.

De sædvanlige Oplysninger om Dødsfødslerne kan ikke gives for 1943, da Materialet dertil er gaet tabt.

Sygdomsforhold.

Af Stadens Læger og fra dens Hospitaler blev der i Henhold til Epidemi-lovens § 24 i Aarets Løb til Stadslægen anmeldt 115,386 Sygdomstilfælde, deraf 88,886 af epidemiske Sygdomme. Antallet af epidemiske Sygdomme udgjorde 124 pr. 1000 Indb. mod 122 det foregaaende Aar.

Aarligt Gennemsnit	Middel-folketal	Alle an-meldte Syg-domstilfælde	Tilfælde af epidemiske Sygdomme	pr. 1000 Indbyggere
1903—1907	426540	53365	44314	104
1908—1912	462161	58516	45706	99
1913—1917	506390	59293	45334	90
1918—1922	561344	100913	84124	150
1923—1927	588000	65177	55478	95
1928—1932	615620	73379	64011	103
1933—1937	660700	74422	65459	100
1938—1942	700000	100232	85976	123
1943	715100	115386	88886	124

Der anmeldtes ca. 2500 flere Tilfælde af epidemiske Sygdomme end Aaret før, men da Antallet af Anginatilfælde steg med ca. 6600, har der været en Tilbagegang for Størstedelen af de øvrige Sygdomme. Difteri viste en mindre Stigning, men som senere omtales, har Difterivaccinationen bidraget til, at Sygdommen ikke fik større Udbredelse.

Den efterfølgende tabellariske Oversigt udviser, hvor mange epidemiske Sygdomstilfælde der gennemsnitligt blev anmeldt hver Dag i Aarets forskellige Maaneder og i hele Aaret, sammenholdt med Gennemsnittet for de otte forud-gaaende Femaar.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	185	197	157	125	105	96	74	97	94	99	114	119	121
1908—1912	209	182	143	121	108	100	76	110	106	95	127	127	125
1913—1917	172	179	177	149	117	99	73	86	94	109	119	120	124
1918—1922	448	442	204	156	119	87	176	134	123	415	251	219	230
1923—1927	302	244	232	162	127	82	59	69	102	123	158	158	154
1928—1932	542	382	226	158	139	87	56	79	111	120	135	141	175
1933—1937	377	287	210	152	131	96	69	113	141	166	175	316	183
1938—1942	325	456	377	254	214	137	94	150	172	190	239	226	236
1943	296	267	277	263	224	180	137	206	236	268	279	292	244

1) *Epidemiske Sygdomme.*

Af de Sygdomme, der i Henhold til Epidemilovens § 6 altid skal gøres til Genstand for offentlig Behandling, forekom ingen i 1943.

Tyfoid Feber (Febris typhoidea) anmeldtes med 3 Tilfælde mod 5 foregaaende Aar. Ingen Dødsfald.

Febris typhoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	1	3	10	8	22
1928—1932	»	1	8	7	16
1933—1937	»	1	5	5	11
1938—1942	»	»	4	2	6
1943	»	1	»	2	3

Paratyfus (Febris paratyphoidea) anmeldtes med 16 Tilfælde, mod 14 foregaaende Aar. Ingen Dødsfald.

Febris paratyphoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	4	9	7	11	31
1928—1932	12	20	20	36	88
1933—1937	5	3	6	8	22
1938—1942	2	1	3	4	10
1943	5	1	3	7	16

Paa Statens Seruminstytut er i Aarets Løb serologisk og bakteriologisk verificeret 2 Tilfælde af Tyfus og 18 af Paratyfus.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (Meningitis cerebro-spinalis epidemica). Der anmeldtes 37 Tilfælde mod 43 og 60 de to foregaaende Aar. Der døde 8, en Letalitet paa 21,6 pCt., lidt højere end Aaret før (16,3 pCt.) men en betydelig Nedgang i Forhold til Aarene 1916—18, hvor Letaliteten laa mellem 60 og 80 pCt.

Paa Statens Seruminstytut er der fundet Meningokokker i Spinalvæske og ved Podninger fra Næse-Svælg i 46 Tilfælde.

Akut spinal Børnelammelse (Poliomyelitis anterior acuta). Der anmeldtes 65 Tilfælde, hvoraf 4 paralytiske. Det foregaaende Aars Tal var 210, hvoraf 108 paralytiske. Sygdommen medførte ingen Dødsfald.

Epidemisk Encefalitis (Encephalitis epidemica acuta) Der anmeldtes 4 Tilfælde mod 3 foregaaende Aar. Der døde 2. Efter Dødsattesterne forefaldt desuden 2 Dødsfald af kronisk epidemisk Encefalitis.

Dysenteria (Dysenteria bacillaris). Der anmeldtes 174 Tilfælde mod 145 og 177 de to foregaaende Aar. Det hidtil største Antal af Tilfælde, 309, anmeldtes i 1935. De fleste Tilfælde anmeldtes i September og Oktober. Ingen Dødsfald.

Dysenteria	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1933—1937	39	34	25	47	149
1938—1942	34	19	14	32	99
1943	45	24	32	73	174

Statens Seruminstytut har konstateret 290 Tilfælde af Dysenteria.

Malaria (Febris intermittens). Der forefaldt ingen Tilfælde i 1943.

Difteri (Diphtheria faucium et laryngis). Som omtalt i forrige Aarsberetning maatte man paa Grund af Sygdommens Opgang i det øvrige Land forvente en Stigning i 1943 efter de to foregaaende Aars ualmindelig lave Tal, 121 i 1941 og 47 i 1942. Tallet blev 217, det samme som Gennemsnittallet af det forudgaaende Femaar. At Stigningen ikke blev større, skyldes utvivlsomt den iværksatte Vaccinationskampagne.

Følgende Tal viser Sygdomstilfældenes Fordeling efter Alder henholdsvis i sidste Femaar og for Aaret 1943.

	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	Mænd	Kvinder	Ialt
1938—1942	8	53	108	14	34	217
1943	6	48	37	35	91	217

Den vederlagsfri Vaccination har først og fremmest taget Sigte paa Børnene, ved Lov af 19. April 1943 udvidet til ogsaa at omfatte unge Mennesker under 18 Aar. Af Tallene fremgaar, at Børnene, der for Størstedelen er blevne vaccinerede, i langt højere Grad er undgaaet Sygdommen end de voksne, hvoraf kun faa lejlighedsvis er blevne vaccinerede.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	915	2.2	35	3.8	0.9
1908—1912	1358	2.9	44	3.2	0.9
1913—1917	1259	2.5	32	2.6	0.8
1918—1922	2347	4.2	50	2.1	0.9
1923—1927	1698	2.9	35	2.1	0.6
1928—1932	1835	3.0	53	3.3	0.9
1933—1937	1174	1.8	42	3.6	0.6
1938—1942	217	0.3	11	5.0	0.2
1943	217	0.3	18	8.3	0.3

Tilfældenes Fordeling paa Maaneder var følgende:

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	106	81	86	74	72	64	52	56	61	83	86	93	915
1908—1912	168	132	134	122	104	94	60	69	96	122	127	130	1358
1913—1917	144	119	99	93	81	79	54	71	101	126	156	135	1259
1918—1922	282	239	219	178	143	132	91	127	183	240	260	251	2347
1923—1927	197	132	146	111	106	88	67	84	114	193	242	218	1698
1928—1932	232	178	171	120	104	102	66	88	141	190	204	237	1835
1933—1937	148	122	128	91	100	64	37	52	68	87	154	123	1174
1938—1942	18	23	19	16	18	16	13	8	18	27	21	20	217
1943	7	5	9	27	3	9	6	4	26	12	36	73	217

Sygdommens betydelige Letalitet i 1943 8,3 pCt. falder sammen med sidste Aars hyppige Paavisning af Difteribaciller af Gravis-type i Modsætning til de her i Landet almindeligt forekommende (mitis og intermedia).

Paa Difteridiagnostestationen paa Blegdamshospitalet blev der undersøgt 6541 Kulturer, hvoraf 138 indeholdt Difteribaciller.

Skarlagensfeber (Scarlatina) har vist en noget stigende Sygelighed i de senere Aar. Der anmeldtes 2415 Tilfælde mod 2223 Aaret før.

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1392	3.3	20	1.5	0.5
1908—1912	2272	4.0	71	3.1	1.5
1913—1917	1574	3.1	32	2.0	0.6
1918—1922	2230	4.0	19	0.9	0.3
1923—1927	705	1.2	6	0.9	0.1
1928—1932	493	0.8	3	0.4	0.1
1933—1937	1832	2.8	19	1.0	0.3
1938—1942	1744	2.5	4	0.2	0.1
1943	2415	3.4	10	0.4	0.1

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	136	117	105	97	81	89	86	117	142	151	152	121	1392
1908—1912	263	215	188	183	177	141	133	151	197	190	212	220	2272
1913—1917	130	121	121	111	92	87	92	158	156	197	174	135	1574
1918—1922	265	224	197	135	132	109	92	140	205	254	248	229	2230
1923—1927	61	46	49	48	46	44	31	49	67	90	97	77	705
1928—1932	52	40	39	35	33	25	16	32	52	59	62	48	493
1933—1937	148	129	149	133	127	101	64	124	196	236	260	165	1832
1938—1942	167	133	128	113	187	109	76	112	160	184	205	170	1744
1943	196	157	187	144	154	170	123	173	274	331	270	236	2415

Blæreudslet hos nyfødte (Pemphigus neonatorum), der tidligere ikke har spillet nogen fremtrædende Rolle, sjældent over 20 Tilfælde pr. Aar, er siden 1939 optraadt i stadig stigende Antal med 70, 93, 97, 100 og nu 175 Tilfælde.

Mæslinger (Morbilli) Der anmeldtes 6513 Tilfælde mod 4469 Aaret før.

Morbilli	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	3803	8.9	70	1.8	1.7
1908—1912	3319	7.2	47	1.4	1.0
1913—1917	3743	7.4	50	1.8	1.0
1918—1922	3700	6.5	30	0.8	0.5
1923—1927	4955	8.5	48	1.0	0.8
1928—1932	3864	6.2	36	0.7	0.7
1933—1937	4177	6.8	22	0.5	0.3
1938—1942	5964	8.5	10	0.2	0.1
1943	6513	9.1	3	0.1	0.0

De fleste Tilfælde forefaldt i April, Maj og Juni.

Morbilli	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	398	316	358	408	467	448	295	118	122	209	313	359	3803
1908—1912	339	289	328	367	517	589	331	117	82	78	134	149	3319
1913—1917	372	440	468	380	466	479	285	123	90	149	201	290	3743
1918—1922	700	402	318	300	363	273	159	61	66	148	342	567	3700
1923—1927	842	531	334	209	205	196	139	100	197	432	805	963	4955
1928—1932	834	766	687	494	307	163	70	45	59	96	151	192	3864
1933—1937	1120	983	504	233	140	60	30	18	22	73	238	756	4177
1938—1942	1193	1078	850	536	601	474	184	98	103	159	341	347	5964
1943	485	538	617	861	1251	909	403	208	197	277	369	398	6513

Røde Hunde (Rubeolae). Efter en større Epidemi i 1941 med 9104 Tilfælde har Sygdommen de to sidste Aar kun haft moderat Udbredelse. Ingen Dødsfald.

Rubeolae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1913—1917	40	126	44	16	226
1918—1922	27	59	51	6	143
1923—1927	31	79	11	12	133
1928—1932	10	25	7	3	45
1933—1937	66	211	154	61	492
1938—1942	589	1129	300	481	2499
1943	350	269	10	14	643

Skoldkopper (Varicellae) viste en Stigning fra 2375 Tilfælde til 3224, det hidtil største Antal af anmeldte. Sygdommen medførte 4 Dødsfald.

Varicellae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1908—1912	101	145	7	4	257
1913—1917	115	166	10	8	299
1918—1922	106	188	9	8	311
1923—1927	135	254	9	9	407
1928—1932	93	202	7	6	308
1933—1937	94	228	6	9	337
1938—1942	846	1360	49	58	2313
1943	1314	1774	59	77	3224

Kighoste (Tussis convulsiva). Der anmeldtes 4089 Tilfælde mod 4002 Aaret før. Det sidste Femaar viser en stigende Sygelighed, men Dødeligheden har fortsat sin Nedgang.

Paa Statens Seruminstitut er i 650 Tilfælde fundet Kighostebaciller i indsendte Prøver.

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	af 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1876	4.4	127	6.8	3.0
1908—1912	1663	3.6	125	7.5	2.7
1913—1917	1699	3.4	118	7.0	2.5
1918—1922	1941	3.5	67	3.5	1.2
1923—1927	1618	2.8	49	3.0	0.8
1928—1932	1644	2.7	46	2.7	0.7
1933—1937	1468	2.2	24	1.7	0.4
1938—1942	3390	4.8	17	0.5	0.2
1943	4089	5.7	15	0.4	0.2

Fordeling af Sygdomstilfælde paa Maaneder var som følger:

Tussis conv.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	163	156	195	192	186	174	136	148	115	129	135	149	1876
1908—1912	173	152	149	128	146	157	142	148	130	97	120	121	1663
1913—1917	242	231	191	177	123	97	82	98	88	100	126	145	1699
1918—1922	65	69	70	88	100	114	139	227	225	303	306	234	1941
1923—1927	253	162	160	103	104	96	87	103	111	145	162	131	1618
1928—1932	197	202	187	154	112	85	62	87	94	127	167	169	1644
1933—1937	148	137	138	100	90	86	95	97	107	143	181	147	1468
1938—1942	429	303	261	230	193	153	134	181	219	347	524	416	3390
1943	487	406	495	393	408	271	209	203	241	355	366	255	4089

Faaresyge (Parotitis epidemica). Efter den betydelige Epidemi, der begyndte i Oktober 1941 og strakte sig ind i første Halvdel af 1942 og omfattede ca. 13,000 Tilfælde, er Sygdommen kun optraadt med faa, spredte Tilfælde. Ingen Dødsfald.

Parotitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	83	97	111	96	96	53	25	20	20	23	34	59	717
1908—1912	127	119	111	85	84	62	27	22	28	26	52	56	799
1913—1917	111	150	183	176	138	89	42	33	38	33	55	65	1113
1918—1922	95	86	89	78	69	60	29	36	81	126	142	96	987
1923—1927	130	124	153	155	132	91	27	22	28	44	91	100	1097
1928—1932	171	204	213	242	179	87	28	16	24	44	73	120	1399
1933—1937	195	225	278	282	214	119	36	24	39	50	88	99	1649
1938—1942	765	433	218	86	49	32	12	16	28	109	400	694	2842
1943	22	22	12	21	16	23	7	12	10	11	18	20	194

Influenza spillede ligesom foregaaende Aar ingen fremtrædende Rolle.

Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde	Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde
1917	6809	51	7.5	1931	37435	94	2.5
1918	99635	1623	16.3	1932	40809	149	3.7
1919	33832	754	22.3	1933	41726	185	4.4
1920	41490	997	24.0	1934	9491	16	1.7
1921	2570	21	8.2	1935	20971	48	2.3
1922	41675	198	4.8	1936	41442	79	1.9
1923	12415	72	5.7	1937	20033	77	3.8
1924	20387	102	5.0	1938	22049	33	1.5
1925	11771	46	3.9	1939	37390	48	1.3
1926	12254	46	3.8	1940	39468	48	1.2
1927	39575	135	3.4	1941	27455	38	1.4
1928	15284	53	3.5	1942	16684	10	0.6
1929	46120	229	5.0	1943	17313	7	0.4
1930	9671	39	4.0				

Akut Halsbetændelse (Angina tonsillaris) har de sidste Aar vist en stadig større Stigning fra Aar til Aar. Der anmeldtes i 1943 ialt 28694 Tilfælde, 6665 flere end Aaret før. Egentlig epidemisk Optraeden har Sygdommen ikke vist noget Sted siden Efteraaret 1941, da en Mælkeepidemi i en Nabokommune bredte sig til en enkelt Bydel. Der forekom 12 Dødsfald, det samme som foregaaende Aar.

Anmeldte Tilfælde af Angina tonsillaris 1903—1943
paa 1000 Indbyggere.

1903	22.0	1914	21.3	1925	18.3	1936	20.2
1904	22.1	1915	24.3	1926	17.2	1937	23.5
1905	20.1	1916	19.2	1927	17.7	1938	23.9
1906	19.6	1917	21.1	1928	20.1	1939	25.7
1907	18.7	1918	15.0	1929	19.6	1940	22.3
1908	20.2	1919	21.9	1930	23.0	1941	27.4
1909	19.0	1920	24.7	1931	21.1	1942	31.4
1910	21.8	1921	23.6	1932	18.0	1943	40.1
1911	26.9	1922	16.3	1933	18.6		
1912	20.1	1923	16.0	1934	20.4		
1913	17.6	1924	17.5	1935	25.7		

Angina tonsillaris	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	911	775	728	651	667	646	508	554	722	836	909	836	8743
1908—1912	1075	877	849	722	762	655	499	698	942	932	1017	887	9914
1913—1917	945	966	963	885	802	712	556	681	869	1040	1097	874	10389
1918—1922	1174	1189	994	813	757	695	563	742	1098	1123	1100	1128	11376
1923—1927	992	792	823	754	763	607	471	795	1014	1084	1162	999	10257
1928—1932	1160	972	1080	947	899	761	636	985	1310	1330	1325	1130	12535
1933—1937	1117	1060	1145	985	1011	842	745	1517	1701	1585	1509	1144	14361
1938—1942	1698	1536	1549	1321	1497	1144	961	1406	1720	1871	1981	1681	18365
1943	2336	1947	2227	2168	2033	1904	1691	2259	2970	3291	3038	2830	28694

Bronchopneumonia	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	255	214	268	246	172	124	80	76	93	113	142	184	1966
1908—1912	268	260	235	199	166	118	96	67	90	109	172	205	1985
1913—1917	301	266	344	355	221	142	98	65	100	159	153	172	2376
1918—1922	331	452	357	330	257	129	101	106	124	397	285	265	3135
1923—1927	282	235	297	222	162	98	80	88	116	155	193	220	2147
1928—1932	283	210	207	173	150	95	63	57	86	137	169	223	1854
1933—1937	251	199	202	176	149	102	60	73	101	146	167	197	1823
1938—1942	267	265	255	243	236	129	77	77	109	169	244	248	2319
1943	390	316	340	292	233	173	102	106	127	284	325	332	3020

Krupøs Lungebetændelse (Pneumonia crouposa) anmeldtes med 1049 Tilfælde mod 881 i 1942. De sidste 5 Aar har vist en betydeligt aftagende Dødelighed.

Pneumonia crouposa	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	959	2.2	167	17.4	0.4
1908—1912	1014	2.2	216	21.3	0.5
1913—1917	1097	2.2	228	20.8	0.5
1918—1922	1009	1.8	166	16.5	0.3
1923—1927	583	1.0	142	24.4	0.3
1928—1932	457	0.7	165	36.7	0.3
1933—1937	322	0.5	140	43.5	0.2
1938—1942	602	0.9	54	8.7	0.1
1943	1049	1.5	42	4.0	0.1

De anmeldte Tilfældes Fordeling efter Aldersklasser var som sædvanligt.

Pneumonia crouposa	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	28	128	178	358	191	31	44	959
1908—1912	23	113	178	413	200	36	51	1014
1913—1917	30	108	179	476	226	35	43	1097
1918—1922	16	75	140	434	283	22	39	1009
1923—1927	6	40	84	239	162	26	26	583
1928—1932	4	24	62	200	124	19	23	457
1933—1937	3	19	52	137	82	14	15	322
1938—1942	9	41	76	250	177	33	34	620
1943	16	68	136	434	292	49	54	1049

Fordelingen af Anmeldelser paa Aarstider var følgende:

Pneumonia crouposa	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	92	81	111	121	110	97	51	46	58	59	60	72	959
1908—1912	100	104	117	130	114	86	54	39	55	64	74	77	1014
1913—1917	95	102	127	141	120	98	67	48	63	79	73	83	1097
1918—1922	90	85	92	79	98	83	71	47	52	149	91	72	1009
1923—1927	56	52	66	62	57	45	37	28	30	40	48	62	583
1928—1932	51	47	58	62	45	29	22	19	22	30	32	39	457
1933—1937	33	29	31	36	38	21	13	14	16	27	30	34	322
1938—1942	57	64	68	58	65	43	28	28	34	46	62	67	620
1943	127	120	109	127	90	85	38	48	50	88	67	100	1049

Akut Brystkatarrh (Tracheo-bronchitis acuta). Der anmeldtes 9682 Tilfælde, 702 færre end Aaret før.

Tracheo-bronchitis	Anmeldte Tilfælde	af 1000 Indbyggere	Dødsfald	af 1000 anmeldte
1903—1907	8851	20.8	43	4.9
1908—1912	7988	17.3	51	6.4
1913—1917	8082	16.0	53	6.5
1918—1922	7260	12.9	35	4.9
1923—1927	7215	12.3	12	1.6
1928—1932	6014	10.0	19	3.1
1933—1937	5830	8.8	15	2.6
1938—1942	8787	12.5	19	2.2
1943	9682	13.5	11	1.1

Tracheo-bronchitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	1370	1080	1126	930	677	457	240	240	387	625	778	941	8851
1908—1912	1386	1154	928	727	562	342	180	166	344	520	816	863	7988
1913—1917	1212	1027	1135	938	604	391	208	184	347	703	637	697	8082
1918—1922	882	828	851	839	621	356	206	206	371	636	743	721	7260
1923—1927	878	804	920	780	621	346	169	233	430	586	711	737	7215
1928—1932	848	662	646	597	472	286	164	188	350	509	608	690	6014
1933—1937	698	634	621	540	455	283	160	214	396	576	642	611	5830
1938—1942	1151	975	903	812	757	402	240	282	500	802	1001	962	8787
1943	1463	920	1022	862	693	382	201	344	502	870	1178	1245	9682

Katarrhalsk Lungebetændelse (Bronchopneumonia et Bronchitis capillaris). Der anmeldtes 3020 Tilfælde, en Nedgang paa 155.

Bronchopneumonia	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaarlgt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aaarlgt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	1966	4.8	445	22.6	1.0
1908—1912	1985	4.3	459	23.1	0.9
1913—1917	2376	4.7	513	21.6	1.0
1918—1922	3135	5.6	536	17.1	1.0
1923—1927	2147	3.7	568	26.5	1.0
1928—1932	1854	3.0	572	30.9	0.9
1933—1937	1823	2.8	494	27.1	0.8
1938—1942	2319	3.3	332	14.3	0.5
1943	3020	4.2	226	7.5	0.3

Broncho-pneumonia	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	428	621	245	225	280	51	116	1966
1908—1912	391	575	252	261	283	81	141	1985
1913—1917	451	616	298	387	356	93	175	2376
1918—1922	396	632	393	663	780	105	167	3135
1923—1927	266	544	325	358	404	85	155	2147
1928—1932	189	359	267	311	414	104	209	1854
1933—1937	173	360	265	340	414	97	174	1823
1938—1942	210	463	362	442	478	136	228	2319
1943	327	638	436	557	573	193	296	3020

Kolerine (Gastroenteritis acuta infectiosa) havde i 1941 sin hidtil største Udbredelse med 11680 Tilfælde, faldt derefter til 9844 og nu til 9210, hvilket dog ligger højt over de tidligere Gennemsnitstal. Spædbørnene angribes nu i mindre fremtrædende Grad end tidligere, og Sygdommen har nu ikke mere et saa alvorligt Forløb hos disse.

Aarligt Gennemsnit	Alle Aldersklasser				Aldersklassen under 1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine-Dødsfald
1903—1907	6103	14.8	495	8.1	1759	28.8	452	25.7	91.8
1908—1912	5912	12.8	398	6.7	1664	28.1	338	20.8	84.0
1913—1917	4789	9.5	207	4.8	1091	22.8	180	16.5	87.0
1918—1922	3399	6.1	91	2.7	651	19.2	86	13.2	94.5
1923—1927	3086	5.2	87	2.8	451	14.6	64	14.2	73.6
1928—1932	2820	4.6	71	2.5	375	13.8	54	14.6	76.9
1933—1937	3774	5.6	55	1.5	511	13.6	38	7.4	69.1
1938—1942	6699	9.6	37	0.6	584	8.7	24	4.1	64.0
1943	9210	12.9	40	0.4	847	9.2	26	3.1	65.0

Fordelingen paa Maaneder var følgende:

Gastroenter. acuta infect.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aar
1903—1907	281	229	249	291	363	487	664	1429	886	510	402	313	6103
1908—1912	287	205	431	247	283	434	602	1673	905	428	340	278	5912
1913—1917	245	200	205	231	384	394	513	960	692	378	329	258	4789
1918—1922	251	198	216	228	223	259	371	507	388	265	246	247	3399
1923—1927	228	149	168	164	202	205	375	557	332	243	222	241	3086
1928—1932	241	176	210	175	201	139	275	356	318	237	220	239	2820
1933—1937	324	265	303	254	239	344	341	562	452	227	211	252	3774
1938—1942	368	450	468	386	407	362	551	1634	1005	451	329	288	6699
1943	438	641	996	757	551	472	660	1943	1218	690	450	394	9210

Anmeldte Tilfælde af Kolerine pr. 1000 Indb.	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
				Md.	Kv.	
1903—1907	178.1	35.1	6.8	7.0	8.8	14.8
1908—1912	171.0	34.0	6.8	7.4	7.5	12.8
1913—1917	117.2	28.8	5.9	5.4	6.1	9.5
1918—1922	58.8	21.0	4.4	3.4	4.0	6.1
1923—1927	50.1	21.4	4.9	2.8	3.8	5.2
1928—1932	39.7	17.8	4.8	2.6	2.9	4.6
1933—1937	57.2	28.1	7.1	2.9	3.5	5.6
1938—1942	59.0	38.6	13.9	6.1	6.4	9.6
1943	72.4	50.2	18.8	8.8	8.1	12.9

Epidemisk Gulsot (Hepatitis epidemica acuta) havde flere Tilfælde end noget tidligere Aar. Der forekom 2 Dødsfald.

Hepatitis epidemica	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	12	84	100	77	273
1933—1937	35	167	97	109	408
1938—1942	37	231	188	184	640
1943	50	364	417	417	1248

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1928—1932	22	19	23	17	18	15	18	25	32	28	28	28	273
1933—1937	38	31	38	32	28	24	22	36	39	44	43	33	408
1938—1942	59	54	46	37	34	28	28	50	68	82	88	66	640
1943	120	104	99	75	68	53	52	117	169	161	129	101	1248

Gigtfeber (Febris rheumatica) har vist en mindre Stigning i de senere Aar.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaarlgt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aaarlgt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	971	2.8	14	1.4	0.5
1908—1912	916	2.0	15	1.6	0.8
1913—1917	823	1.6	10	1.2	0.2
1918—1922	709	1.8	13	1.8	0.2
1923—1927	558	1.0	9	1.6	0.2
1928—1932	459	0.8	11	2.6	0.2
1933—1937	322	0.5	9	2.8	0.1
1938—1942	292	0.4	7	2.4	0.1
1943	406	0.6	7	1.7	0.1

Fordeelingen af Tilfælde paa Maaneder var følgende:

Febris rheumatica	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	100	88	94	91	90	88	55	64	67	75	82	72	971
1908—1912	94	80	96	93	84	71	53	51	69	69	77	79	916
1913—1917	77	70	74	74	80	73	61	53	57	65	70	71	823
1918—1922	76	67	71	65	58	58	37	32	50	58	68	68	709
1923—1927	59	46	49	50	49	40	37	39	38	49	54	49	558
1928—1932	46	45	48	45	53	36	25	23	30	34	36	37	459
1933—1937	33	27	30	34	32	21	15	22	25	32	25	27	322
1938—1942	31	27	28	24	28	23	13	18	22	24	27	27	292
1943	42	23	41	33	30	26	25	28	32	35	45	46	406

Rosen (Erysipelas). Der anmeldtes en Del flere Tilfælde end de nærmest foregaaende Aar.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaarlgt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aaarlgt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	657	1.5	27	4.1	0.6
1908—1912	547	1.2	22	4.0	0.5
1913—1917	532	1.1	21	3.9	0.4
1918—1922	438	0.8	16	3.7	0.3
1923—1927	365	0.6	11	3.0	0.2
1928—1932	351	0.6	12	3.5	0.2
1933—1937	322	0.5	15	4.7	0.2
1938—1942	315	0.4	8	2.5	0.1
1943	464	0.7	10	2.2	0.1

Svingefeber (Febris undulans). Fra Statens Serum Institut er kommen Meddelelse om 13 Tilfælde, hvilket er det hidtil mindste Tal. Der forekom 1 Dødsfald.

Febris undulans	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	»	4	20	10	34
1933—1937	»	4	28	13	45
1938—1942	»	3	27	14	44
1943	»	1	5	7	13

Andre Infektioner. Gennem Statens Seruminstitut er i 3 Tilfælde konstateret Infektion med Salmonella typhi murium, i 5 med Bac. Gärtner, Type Jena og i 1 med Bac. Gärtner, Type Dublin.

2) Tuberkulose.

Af **Lungetuberkulose** (Tuberculosis pulmonum) blev der i 1943 til Stadslægekantoret anmeldt 1075 nye Tilfælde eller 1,5 for hvert Tusinde Indbyggere.

Nyanmeldte Tilfælde af Lungetuberkulose i 1943.

	0—4	5—14	15—19	20—24	25—29	30—34	35—44	45—54	55—64	65 og derov.	Ialt
Mænd	36	77	50	89	67	46	56	62	32	26	541
Kvinder	41	76	55	113	78	56	71	17	7	20	534
											1075

36 er efter Meddelelse fra Centraltuberkulosestationen Tilflyttere, der tidligere har været anmeldt andetsteds. Disse var alle bacillære.

Af de øvrige 1039 fandtes + TB hos 920, deraf 295 ved direkte Mikroskopi, 81 ved Dyrkning fra Ekspektorat og 554 ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand.

Ifølge Dødsattesterne døde af Lungetuberkulose 177 Mænd og 128 Kvinder, ialt 305 eller 0,43 ‰ af Befolkningen.

Anmeldte og døde i de sidste 5 Aar.

Aar	Anmeldte		Døde	
	Ialt	pr. 1000 Indb.	Ialt	pr. 1000 Indb.
1939	915	1,3	254	0,36
1940	821	1,2	294	0,42
1941	922	1,3	279	0,40
1942	976	1,4	302	0,48
1943	1075	1,5	305	0,48

Til Diagnosestationen paa Centraltuberkulosestationen blev der i 1943 indsendt 12347 Prøver af Opspyt, hvoraf 1291 (10,5 ‰) indeholdt Tuberkelbaciller.

Øvrigt henvises til Beretningen fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse (Side 64).

Af andre tuberkuløse Sygdomme døde 56 mod 39 i 1942, 51 i 1941, 47 i 1940, 41 i 1939 og 58 i 1938.

Dødsfald af Tuberkulose i København 1901—1943 pr. 10,000 Indbyggere.

Aar	Tuberkulose		Aar	Tuberkulose		Aar	Tuberkulose		Aar	Tuberkulose		Aar	Tuberkulose	
	alle	Lunge-		alle	Lunge-		alle	Lunge-		alle	Lunge-		alle	Lunge-
1901	21.7	15.3	1911	17.0	13.1	1921	11.6	9.3	1931	8.5	7.0	1941	4.7	4.0
1902	17.2	11.9	1912	17.7	13.6	1922	11.2	8.8	1932	8.8	7.4	1942	4.8	4.3
1903	19.7	14.1	1913	15.1	11.8	1923	10.8	7.8	1933	7.6	6.4	1943	5.0	4.3
1904	20.2	14.9	1914	15.4	12.4	1924	12.7	10.1	1934	7.2	6.3			
1905	21.3	15.8	1915	14.8	11.9	1925	10.8	8.8	1935	6.6	5.7			
1906	19.0	14.7	1916	18.8	15.0	1926	10.8	8.7	1936	5.5	4.7			
1907	17.7	13.0	1917	19.6	15.6	1927	9.6	8.1	1937	5.4	4.8			
1908	18.8	14.8	1918	15.6	12.1	1928	9.5	7.8	1938	5.1	4.2			
1909	17.1	13.2	1919	13.2	10.2	1929	9.0	7.6	1939	4.2	3.6			
1910	15.3	11.8	1920	12.0	9.4	1930	8.9	7.3	1940	4.0	4.2			

3) *Kræft.*

Kræft (Cancer et Sarcoma) medførte i 1943 ialt 1,258 Dødsfald eller 17,5 pr. 10,000 Indb., mod henholdsvis 1243 og 17,5 foregaaende Aar.

Nedenstaaende Tabel viser, at der i Aarenes Løb har været en aftagende Dødelighed i de lavere Aldersklasser.

Dødsfald af Kræft pr. 1000 Indbyggere.

Aarligt Gennemsnit	Under 35 Aar		35—44 Aar		45—54 Aar		55—64 Aar		65—74 Aar		75 Aar og derover	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1903—1907	0.0	0.1	0.7	1.2	2.2	2.8	6.2	4.7	11.5	8.9	14.8	14.9
1908—1912	0.1	0.1	0.6	1.1	2.6	2.7	6.1	4.9	11.7	8.5	15.9	11.5
1913—1917	0.1	0.1	0.6	1.0	2.3	2.7	6.2	5.0	12.0	8.6	16.6	13.6
1918—1922	0.1	0.1	0.5	0.9	2.1	2.5	5.8	5.1	11.1	7.9	17.3	13.3
1923—1927	0.1	0.1	0.4	1.1	1.9	2.4	5.3	4.8	12.2	8.5	17.6	13.0
1928—1932	0.0	0.1	0.5	1.1	1.7	2.6	5.4	4.7	12.3	9.4	18.1	15.2
1933—1937	0.0	0.1	0.4	1.0	1.7	2.6	4.8	4.7	11.5	8.4	19.3	13.9
1938—1942	0.0	0.1	0.4	1.0	1.7	2.3	4.9	4.8	11.8	8.6	17.6	14.3
1943	0.0	0.1	0.3	0.9	1.9	2.2	4.7	4.6	10.9	10.2	20.2	15.2

4) *Kønssygdomme.*

Af **Kønssygdomme** (Morbi venerei) anmeldtes 10,066 Tilfælde mod 7,151 Aaret før. Efter en stadig Nedgang fra forrige Verdenskrig naede de veneriske Sygdomme deres laveste Tal i 1940 med 4296 Tilfælde. I sidste Halvdel af 1941 begyndte Tilfældene at stige stærkt for Gonorrhéens Vedkommende, og i 1942 kom der ogsaa en Stigning af Syfilistilfældene, som er blevet særligt udtalt i 1943.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoe		Ulcus venereum		Syphilis	
	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere
1903—1907	5094	119	579	14	1643	39
1908—1912	6142	133	878	19	2446	53
1913—1917	6884	136	660	13	2336	46
1918—1922	7449	133	564	10	2315	41
1923—1927	6267	104	173	3	1349	23
1928—1932	5326	87	71	1	705	11
1933—1937	4800	73	36	1	285	4
1938—1942	4899	67	21	»	271	4
1943	8716	122	21	»	1327	19

Gonorrhoe. Der anmeldtes 8716 Tilfælde mod 6782 i 1942. Der var 27 Tilfælde hos Børn.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Mænd	4017	3419	3294	3382	3549	3399	3778	3684	3414	2940	2804	3337	4457	5488
Kvinder	1320	1185	1130	1175	1057	1200	1344	1322	1257	1115	1185	1616	2300	3201
Ialt	5337	4604	4424	4557	4607	4599	5122	5006	4671	4055	3989	4953	6757	8689

Af **Venerisk Saar** (*Ulcus venereum*) anmeldtes 21 Tilfælde, en lille Stigning i Forhold til de tre foregaaende Aar.

Syfilis anmeldtes med 1327 Tilfælde, heraf 13 medfødte. Som det ses af Tallene nedenfor, har der i sidste Aar været en Stigning næsten til det firedobbelte.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Mænd	534	322	145	120	150	220	257	181	125	181	186	155	195	750
Kvinder	296	222	101	65	87	110	115	88	67	80	85	92	152	564
Ialt	830	544	246	185	237	330	372	269	192	261	271	247	347	1314

Af **Lymphogranuloma inguinale** anmeldtes 2 Tilfælde.

5) Andre Sygdomme.

Alkoholisme. Af Delirium tremens er anmeldt 1 Tilfælde.

Kronisk Alkoholisme er anført som Dødsårsag i 8 Tilfælde.

Fnat (*Scabies*). Der anmeldtes 16,433 Tilfælde mod 13,468 i 1942, 10,827 i 1941, 8,161 i 1940 og 6,113 i 1939.

Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	pr. 1000 Indb.
1900	1,9	1910	6,3	1920	11,7	1930	5,6	1940	11,6
1901	1,7	1911	5,6	1921	9,3	1931	4,6	1941	15,4
1902	1,9	1912	5,6	1922	5,6	1932	3,7	1942	19,0
1903	2,5	1913	4,6	1923	4,0	1933	3,4	1943	23,0
1904	2,4	1914	4,6	1924	2,4	1934	3,7		
1905	2,1	1915	6,4	1925	1,5	1935	5,2		
1906	2,2	1916	9,1	1926	3,0	1936	7,1		
1907	3,0	1917	13,4	1927	5,1	1937	9,2		
1908	5,3	1918	17,1	1928	6,9	1938	9,8		
1909	6,7	1919	12,8	1929	6,6	1939	8,8		

6) Sygdomme i Garnisonen.

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Antallet af de i 1943 paa Københavns Militærhospital behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme følgende:

Diphtheria 2, Scarlatina 4, Morbilli 2, Parotitis epidemica 16, Angina tonsillaris 289, Varicellae 4, Rubeolae 2, Hepatitis epidemica 47, Febris rheumatica 3,

Febris undulans 1, Enteritis acuta 31, Meningitis 1, Paradyenteria 3, Febris catarrhalis 182, Bronchitis et Bronchopneumonia 43, Pneumonia crouposa 27, Pleuritis og Tuberculosis pulmonum 15.

Desuden behandlede 33 Tilfælde af Syphilis, hvoraf 17 friske, og 242 Tilfælde af Gonorrhoe, hvoraf 223 friske.

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE

Sanitært Tilsyn med Boliger m. m.

(Meddelt af 1. Sanitetslæge, Dr. med. *Kaj Roholm*).

I Aaret 1943 er der i Samarbejde med Sanitetslægeassistenterne, Dr. med. Erik Trier og Dr. med. Esther Ammundsen journalført ca. 600 Sager med et noget større Antal Ekspeditioner. De nøjagtige Tal kan ikke opgives, da alle Protokoller og Kartoteker tilintetgjordes ved Branden paa Stadslægekantoret den 25. April 1944. Som sædvanlig har langt den største Del af Sagerne drejet sig om Latrinvæsen og Anlæg, der er til Ulempe for de omkringboende.

	II Ordning af Afløb	III Den off. Renlighed	IV Latrin- væsen	V De for de om- boendes Sund- hed skadelige Anlæg	VII Boliger
1921—30.....	158	7	928	50	151
1931—35.....	5	19	1008	36	60
1936—40.....	5	6	275	59	5
1941.....	1	3	234	62	2
1942.....	2	5	456	79	2

I ovenstaaende Tabel er vist Forholdene i en Række forudgaaende Aar, idet Tallene for de 3 første Grupper er angivet som Gennemsnitstal pr. Aar.

Tilsyn med Fødehjem, Vuggestuer, Asyler, Daghjem o. l. Institutioner samt private Skoler.

(Meddelt af 2. Sanitetslæge, Dr. med. *P. W. Bræstrup*).

Fødehjem.

Ved Aarets Udgang stod 16 Fødehjem med tilsammen 172 Pladser under Tilsyn.

Vuggestuer.

Ved Aarets Udgang stod 21 Vuggestuer under Tilsyn, deraf er den ene nyoprettet i 1943.

Asyler, Børnehaver, Daghjem o. l. Institutioner.

Ved Aarets Udgang stod 178 Asyler, Børnehaver, Daghjem og Fritidshjem under Tilsyn, deraf 4 oprettet 1943.

Private Skoler.

Ved Aarets Udgang stod 18 private Skoler under Tilsyn.

De fleste af disse Institutioner er i Samarbejde med Sanitetslægeassistent Dr. med. Palle Hjorth blevet inspiceret i Aarets Løb.

De hygiejniske og sanitære Forhold har gennemgaaende været tilfredsstillende, omend Forholdene mange Steder præges af Vareknapheden, specielt med Hensyn til Linoleum og Gulvlak.

Difterivaccination i Børnehaver.

Det forlanges stadig, at alle Børn som modtages i Børnehaver og Fritidshjem er difterivaccinerede. Der har i December 1943 og Januar 1944 ialt i 3 Børnehaver været Difteritilfælde blandt Personalet. Til Trods for, at Podning afslørede adskillige Bacilbærere blandt Børnene, blev ingen syge, hvilket maa opfattes som et Tegn paa Vaccinationens store Effektivitet.

Undersøgelse med Henblik paa Tuberkulose af Personalet i Børneinstitutionerne.

I Aaret 1943 er der paa Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse foretaget 1170 Undersøgelser af Personalet ved Børnehaver, Vuggestuer o. l. Institutioner. Undersøgelserne, der ved positiv Tuberkulinreaktion omfatter Røntgenfotografering, skal foretages ved Nyansættelse og gentages aarligt.

Der fandtes hos ialt 9 Personer lettere Røntgenforandringer, som gav Anledning til nærmere Undersøgelse. 36 Personer blev calmettevaccineret.

Smitsomme Sygdomme i Børneinstitutionerne.

Ethvert Tilfælde af smitsom Sygdom, der optræder i Asyler, Børnehaver, Daghjem, Vuggestuer o. l. Institutioner, skal anmeldes til 2. Sanitetslæge, der daglig sender Meddelelserne videre til de forskellige københavnske Hospitalers Børneafdelinger (Børnehospitalet paa Fuglebakken, Dronning Louises Børnehospital, Rigshospitalets Børneafdeling, Sundby Hospitals Børneafdeling, Fru Hermansens Klinik, Blegdamshospitalet og Nørre Hospital).

Der har ikke i 1943 været nogen særlig Hyppighed af nogen af de smitsomme Børnesygdomme, men Journalen derover er ødelagt ved Branden i April 1944, saaledes at de enkelte Tal ikke kan meddeles.

Børnespecialister ved Kommunens Børnehaver.

Fra 1. April 1944 har Sundhedskommissionen ansat Børnespecialister ved de nu 9 Børnehaver, som Københavns Kommune selv driver. Lægenes Arbejde bestaar i regelmæssig Helbreds kontrol af alle Børnene og Vejledning af Børnehaven i alle hygiejniske Spørgsmaal. Arbejdet ledes af 2. Sanitetslæge, der ogsaa har udarbejdet den særlige Instruks derom.

Tilsyn med smitsomme Sygdomme etc.

(Meddelt af 2. Sanitetslæge, Dr. med. P. W. Bræstrup).

Der har ikke i 1943 været særlige Epidemier.

Som i tidligere Aar føres nøje Kontrol med Tyfus- og Paratyfusbacilbærere ved Hjælp af et særligt Kartotek, som rummer alle friske Tilfælde, Observations-tilfælde og Bacilbærere; de 19 nye Tilfælde af Tyfus og Paratyfus har givet Anledning til de sædvanlige Kontrolundersøgelser i Milieuet.

Desuden har 2. Sanitetslæge været tilkaldt sammen med Sundhedsstyrelsens Epidemiolog ved et Par mindre Paratyfuseriepidemier i Institutioner.

Undersøgelserne af Vandet fra Badeanstalter og Badestrande samt visse andre Punkter langs Kysten er regelmæssigt fortsat i Maanederne Juni—September. De har ikke givet Anledning til særlige Bemærkninger.

Desuden er der behandlet de sædvanlige Sager, der mest har drejet sig om Forebyggelse af smitsomme Sygdommes Udbredelse ved Fjernelse eller Isolering af Personer beskæftigede med Næringsmidler.

Den vederlagsfrie ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Den i Henhold til Lov af 30. Marts 1906 indførte vederlagsfrie Behandling af Kønssygdomme paa de kommunale Klinikker af de visiterende Læger har i 1943 været søgt af 7,688 nytilkomne Patienter mod 6,218 i 1942 4,689 i 1941, 4,133 i 1940, 4,554 i 1939, 4,871 i 1938, 5,241 i 1937, 5,024 i 1936, 4,447 i 1935, 3,654 i 1934 og 3,215 i 1933. Af Patienterne var 4,705 Mænd, 2,969 Kvinder og 14 Børn under 15 Aar.

For *Syfilis* behandlede ialt 827, hvoraf 424 ikke tidligere var anmeldte. Af Tilfældene var 458 Mænd og 369 Kvinder.

For *Gonorrhoe* behandlede ialt 4,116, hvoraf 3,888 nye Infektioner diagnosticeret paa Klinikkerne, medens det i 428 Tilfælde drejede sig om Tilfælde, diagnosticeret andetsteds. Af Tilfældene var 2,530 Mænd og 1,586 Kvinder og 3 Børn under 15 Aar.

For *venerisk Saar* behandlede ialt 5 nytilkomne Patienter, hvoraf de 4 Tilfælde var Mænd.

2,526 nytilkomne Patienter har været til Observation for venerisk Sygdom, som ikke konstateredes. Af disse var 1,513 Mænd, 1,013 Kvinder og 11 Børn.

Der er indgaaet Anmeldelse om 1,152 Patienter, der er udeblevet fra Behandlingen for venerisk Sygdom. Anmeldelserne er af 2. Sanitetslæge videregivet henholdsvis til de kommunale Klinikker, til Sædelighedspolitiet her i Byen eller til Embedslæger i Provinsen.

(Paa Grund af Rekonstruering af Kønssygdommenes Statistik maa man paa-regne en Difference der anslaaes til at være 3—5%).

Tilsyn med Næringsmidler m. m.

(Meddelt af 3die Sanitetslæge, Dr. P. Grubb Andersen).

Af 3. Sanitetslæge og Assistent er i 1943 behandlet:

Andragender ang. Beværtninger	437	(S. V. § 70)
— - Logishuse	0	(- - 71—80)
— - Kødudsalg	23	(- - 34 m. f.)
— - Viktualieforretninger	61	(- - -)

Andragender ang. Vildt- og Fiskeforretninger	23 (S. V. § 34 m. f.)
— - Udsalgssteder for Brød og Bagværk	44 (- - 45 m. f.)
— - andre Næringsmiddel-Forretninger eller Virksomheder	80 (S. V. § 34 m. f.)
— - Drikkevandsbrønde	0 (- 63 og 64)

Fra forskellige Udsalg i Byen er der gennem Sundhedspolitiet til Undersøgelse paa Sundhedskommissionens Laboratorium indkøbt 483 Prøver af forskellige Nærings- og Nydelsesmidler samt en Del Brugsgenstande.

I Aaret 1943 behandledes 214 Klager over sundhedsskadelige eller forfalskede Levnedsmidler.

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

Der er i 1943—1944 indvundet følgende Vandmængder:

Anlægget ved Søndersø og Anlæggene vest for Søndersø	10,483,650 m ³
»Kilderne« med Valby Vandværk og Nybølle	11,132,540 —
Thorsbro og Taastrup—Valby	10,660,600 —
Marbjerg	2,881,160 —
Lejre	11,896,000 —
	<hr/>
	47,053,950 m ³

Til Byledningerne er ialt indført 47,136,050 m³
heraf afgivet til Frederiksberg, Gladsaxe Kommune og andre udenbysboende 5,427,470 —

Vandforbruget i København var da i 1943—44 41,708,580 m³

Det gennemsnitlige Døgnforbrug 113,960 m³

Døgnforbruget var altsaa 3,94 % højere end i 1942—43.

Det største Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Mandag den 19. April med 139,440 —

og Leveringen til Frederiksberg m. fl. Forbrugere medregnet fandt Sted Mandag den 19. April med 159,160 m³

Det mindste Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Lørdag den 25. December med 76,690 —

Med den af Statistisk Kontor beregnede Folkemængde for 1943—1944 716,000, bliver Gennemsnitsforbruget pr. Døgn pr. Indbygger 159,16 Liter.

Vandforbruget var:

Aar	Millioner m ³ * aarlig	m ³ daglig	Liter daglig pr. Individ
1900	11,81	31,000	86,52
1905	14,26	39,060	102,70
1910	19,70	53,980	117,40
1915	22,18	62,270	124,36
1920	23,85	65,350	116,38
1925	30,26	82,890	141,14
1930	35,59	97,499	158,53
1935	44,05	120,360	181,74
1940	36,99	101,350	144,58
1941	38,49	105,450	150,04
1942	40,02	109,640	154,24
1943	51,71	113,960	159,16

Af det ovennævnte Forbrug i København er 17,149,778 m³ betalt efter Rumfang og omfatter Vand til Næringsbrug, Stats- og Kommuneinstitutioners Vandforsyning, samt noget Vand til Husbrug.

Det Forbrug til Klosetsykling, der er maalt gennem særlig Maaler, har i 1943—44 udgjort 9,328,422 m³.

De kemiske og bakteriologiske Undersøgelser af Vandet er fortsat som tidligere gennem Sundhedskommissionens Laboratorium.

De bakteriologiske Undersøgelser fra de forskellige Indvindingsanlæg og Filtre samt fra Taphaner i Byens forskellige Kvarterer har givet samme tilfredsstillende Resultater som i de tidligere Aar.

Sundhedskommissionens Desinfektionsanstalt.

Der blev i Aaret 1943 udført:

A.	942	Desinfektioner for offentlig Regning.
B.	129	— - ubemidlede.
C.	262	— - privat Regning.

Ialt 1333 Desinfektioner

Disse fordeler sig saaledes:

Boligdesinfektioner alene	132
Effektdeinfektioner alene	914
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficeret med Damp.....	197
Persondesinfektioner	90

Ialt 1333

Ved Boligdesinfektionerne anvendtes 284 Gange Desinfektion med Formaldehyddampe, og desinficeredes: 407 Værelser, 81 Køkkener, 71 Entreer, 5 Badeværelser, 77 W. C. Rum, 4 Alkover, 2 Kontorlokaler, 2 Kælderrum, 2 Lysthuse og 1 Sovesal.

30 Gange anvendtes Kresolvand ved Desinfektion af 299 W.C.er, 16 Pissoirs, 6 Toiletrum, 5 Haandvaske og 1 Garderobe. 15 Gange anvendtes Svovldioxyd ved Desinfektion af 24 Værelser, 4 Køkkener, 4 Entreer, 3 W.C.er og 1 Folkelokale.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 20,200 Kbm., heraf desinficeredes 17,730 Kbm. med Formaldehyddampe, 1530 Kbm. med Kresolvand og 940 Kbm. med Svovldioxyd. De ovennævnte Persondesinfektioner omfattede 2168 Personer. De i Desinfektionsanstalten paa Blegdamshospitalet desinficerede Effekter havde et Kubikindhold af 1152,6 Kbm.

I det ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 5 Elever: 1 fra Helsing, 1 fra Slangerup, 1 fra Thisted, 1 fra Ærøskøbing og 1 fra Holstebro.

Desinfektionsstationen har ydet Skadedyrskontoret Assistance, ved Efterkontrollering af 5780 Ejendomme, hvor der var konstateret Mangler ved Rottesikringen.

Der er desuden, efter Anmodning fra: Kommunehospitalets Hudklinik, Skadedyrskontoret og Skoleoverlægen, foretaget 761 Undersøgelser i Lejligheder for Væggetøj, Lus o. l.

Desinfektionsanstalten i 1943.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning							B. Desinfektioner for Ubemidlede			C. Desinfektioner for privat Regning			
		Tyfus	Difteri	Scarlatina	Tuberkul.		Fnat	Utøj	Forskll. Sygd.	Kræft	Utøj	Forskll. Sygd.	Kræft	Forskll. Sygd.	Tuberkulose C.
					Døds-fald	Flyt-ning									
Januar	121	»	»	1	7	42	»	36	2	»	12	»	12	5	4
Februar	126	»	»	»	6	47	»	45	1	»	10	»	7	5	2
Marts	156	»	2	»	6	53	»	64	»	»	8	»	12	8	3
April	107	»	»	»	5	44	»	33	1	»	7	»	10	1	6
Maj	122	»	»	»	9	38	»	41	»	»	13	»	13	2	6
Juni	105	»	»	»	9	41	»	29	»	»	9	»	8	5	4
Juli	92	»	»	»	6	38	»	7	»	»	9	»	19	8	5
August	97	1	»	»	7	35	»	10	10	1	10	»	14	6	3
September	103	2	2	»	4	31	»	16	10	»	10	»	15	5	8
Oktober	92	»	1	2	9	41	»	10	3	»	12	»	10	3	1
November	108	»	»	1	4	38	1	22	1	1	13	»	13	10	4
December	104	»	»	»	5	35	»	28	»	1	10	»	16	8	1
Ialt	1333	3	5	4	77	483	1	341	28	6	123	»	149	66	47

Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1943.

Maaned	Begæringer	Antal			
		Effektdesinfektioner Kbm.	Boligdesinfektioner		
			Fast Formalin Kbm.	Kresolvand Kbm.	Svovldioxyd Kbm.
Januar	121	135,7	1330	110	120
Februar	126	123,8	1210	40	70
Marts	156	164,8	1650	10	60
April	107	81,9	2760	40	70
Maj	122	113,7	1210	»	50
Juni	105	102,6	1570	»	»
Juli	92	67,8	1420	»	»
August	97	66,9	1010	360	90
September	103	67,7	1690	530	320
Oktober	92	55,5	1820	320	»
November	108	86,8	1330	50	160
December	104	86,5	730	70	»
Ialt	1333	1152,2	17730	1530	940

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1942 og 1943.

Sygdomme	1942		1943	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	3	0,2	3	0,2
Difteri	0	0,0	7	0,5
Scarlatina	3	0,2	5	0,4
Tuberkulose ved Dødsfald	68	5,4	77	5,8
Tuberkulose ved Flytning	530	42,2	483	36,2
Meningitis	0	0,0	3	0,2
Kræft	43	3,4	155	11,6
Fnat	3	0,2	10	0,8
Lungebetændelse	0	0,0	0	0,0
Rosen	1	0,0	0	0,0
Kønssygdomme	0	0,0	0	0,0
Børnelammelse	82	6,6	25	1,9
Utøj	399	32,0	466	35,0
Forskellige Sygdomme	89	7,1	52	3,9
Tuberkulose udført efter C. Begæring	34	2,7	47	3,5
Ialt	1255		1333	

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor.

(Meddelt af Overingeniør, Dr. techn. *Holger Schmidl*).

Københavns Boligtilsyn, der indtil videre fungerer som Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor, har i 1943 behandlet 1009 Sager, der fordeler sig saaledes:

Dispensationer og Andragender vedrørende Sundhedsvedtæg- tens § 17	533
Sager vedrørende for ombøendes Sundhed skadelige Anlæg...	18
» » forskellige tekniske Forhold ved Virksom- heder og Forretninger med Næringsmidler	12
Sundhedskommissionssager overført til Boligkommissionen ..	4
	Ialt 567

De øvrige 442 behandlede Sager fordeler sig over Sundhedsvedtægtens forskellige Afsnit, som det fremgaar af Tabellen.

	Henlagt uden Paatale	Ordnet ved Overenskomst	Tilhold afsagt	Forespørgsel er besvaret af		
				Bygningsvæsenet	Stadsingeniørens Direktorat	Brandvæsenet
Vandindrængen og Afløbsforhold S. V. §§ 10—11	4	46	8	7	33	»
Offentlig Renlighed m.m. S.V. §§ 15-16	2	7	»	3	»	»
Ulemper af Støj. S. V. § 24	20	66	13	»	»	»
Ulemper af ilde Lugt. S. V. § 24.....	37	106	8	11	3	2
Ulemper af Støv. S. V. § 24.....	2	13	»	»	»	»
Ulemper af Røg og Sod. S.V. § 28 ..	17	81	12	43	1	2
Ialt...	82	319	41			

Aarsberetning fra Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Bekæmpelse af Skadedyr. 1943.

(Meddelt af cand. mag. *K. E. Stubbe Teglbjærg*.)

Ved Kontrollen med Rottebekæmpelse har været beskæftiget 1 Overkontrollør og 6 Kontrollører; endvidere har Personalet ved SK's Desinfektionsstation deltaget i Arbejdet i det Omfang Tiden tillod. Der er som tidligere foretaget et løbende Eftersyn, idet samtlige Ejendomme i Kommunen er besøgt mindst een Gang.

Antallet af Ejendomme, hvori der paatales Mangler, kan ikke opgives nøjagtigt, men beløber sig til ca. 5000 af hvilke ca. 400 viste Tegn paa at være befængt med Rotter. Antallet af rottebefængte Ejendomme er steget svagt dels fordi der i

stigende Grad er Mangel paa Sikringsmateriale, dels fordi Rotterne i de mange Tørveskure finder glimrende Smuthuller, som man vanskeligt kan faa fjernet. Endelig har det milde Vejr i de sidste Vintre været gunstigt for Rotterne.

Der har været afholdt 2 Rottekampagner til de af Landsrotteudvalget fastsatte Terminer. Kontrollen med Giftudlægningen viste, at saa godt som alle efterkom Paabudet.

Rotteudryddelsen i de kommunale Ejendomme er udført af 2 Giftudlæggere under Overkontrollørens og Kontorlederens Tilsyn. Foruden Giftudlægning i alle kommunale Ejendomme (Beboelseejendomme, Skoler og andre offentlige Bygninger, Parker, Lossepladser etc.) under Kampagnerne er der foretaget regelmæssige Efter-syn af de Ejendomme, hvori der i Aarets Løb er fundet Rotteangreb, samt udlagt Rottegift i alle de Tilfælde, hvor der er indløbet Klage over Rotteplage. Parker, Lossepladser og andre Friluftarealer er fortsat praktisk talt rottefri. Til Rotteudryddelse er anvendt et godkendt Strandløgspræparat, Thalliumsulfat og, i det Fri, Cyanbrinte.

Som i 1942 førtes der Kontrol med, at Desinfektørerne overholdt Meldepligten og de givne Forskrifter, og i det store og hele var dette Tilfældet. Det nøjagtige Antal Desinfektioner, der udførtes i 1943, kan ikke opgives, men anslaaes skønsmæssigt til ca. 7000, langt de fleste mod Væggetøj. Antallet af Desinfektioner mod Væggetøj er ikke stigende, hvilket maa betyde, at det endnu med de forhaandenværende Midler er muligt at foretage effektive Desinfektioner. Svovldioxyd anvendtes i stigende Grad i Aarets Løb, idet de af Plantegifte fremstillede Midler snart er opbrugt.

Vandklosetter.

Ifølge Meddelelse fra Stadsingeniørens Direktorat udgjorde Antallet af installerede Vandklosetter m. m.:

Installeret indtil ^{31/12}	Ældre By			Indlemmede Distrikter			Hele Byen		
	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagningskummer	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagningskummer	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslagningskummer
1905	21335	1005	312	105	4	5	21440	1009	317
1915	68611	2245	410	4661	57	34	73272	2302	444
1916	71787	2350	415	5747	69	34	77534	2419	449
1917	75690	2378	414	7694	80	38	83384	2458	452
1918	79800	2392	412	8969	119	38	88769	2511	450
1919	83071	2399	444	9641	119	36	92712	2518	480
1920	85074	2430	433	11015	119	36	96089	2549	469
1921	89736	2638	420	13242	170	37	102978	2808	457
1922	92995	2707	449	14805	202	37	107300	2909	486
1923	95382	2815	481	16333	241	37	111715	3056	518
1924	96428	2814	481	18821	241	37	115249	3055	523
1925	103225	2782	476	20888	300	36	124113	3082	512
1926	107149	2754	501	22894	303	36	130043	3057	537
1927	115057	2652	509	28748	354	36	143805	3006	545
1928	118677	2574	508	31675	360	36	150352	2934	544
1929	123034	2508	501	34063	323	38	157097	2831	539
1930	128571	2414	500	39267	354	38	167838	2768	538
1931	133558	2300	501	45039	347	37	178597	2647	538
1932	137371	2194	496	51374	362	38	188745	2556	534
1933	140957	2158	495	55568	381	38	196525	2539	533
1934	146030	2116	501	63983	420	52	210013	2536	553
1935	150355	1999	522	73585	391	53	223940	2390	575
1936	153890	1920	524	79317	388	54	233207	2308	578
1937	157156	1895	526	85431	330	56	242587	2225	582
1938	161179	1750	529	90092	330	67	251271	2080	596
1939	163865	1625	535	98205	382	68	262070	2007	603
1940	165016	1605	538	104670	324	70	269686	1929	608
1941	164047	1565	535	108200	327	73	272247	1892	608
1942	167685	1422	538	111406	258	73	279091	1680	611
1943	168577	1302	549	114337	285	73	282914	1587	622

Beretning om Københavns Sundhedskommissions Dyrslægers Virksomhed i Aaret 1943.

(Meddelt af Overdyrlæge *H. Hansen*, Laboratorieforstander, Dyrslæge *E. Mejlbo* og Dyrslægerne *K. Seidel* og *O. Winther*).

Sundhedskommissionens Dyrslægers Virksomhed omfatter Tilsyn med Forhandling i København af Mælk, Kød og andre Næringsmidler af animalsk Oprindelse; desuden udøves konsultativ Virksomhed for Sundhedskommissionen ved Behandling af Sager, der kræver veterinærsagkyndig Udtalelse og Bistand, saasom Indretning af Stalde, Andragender om Indførsel af Kødvarer fra Udlandet o. a. m.; yderligere foretages Undersøgelse af de animalske Næringsmidler, der af private, fordi de formenes utjenlige til Menneskeføde, indleveres til Sundhedspolitiet til Undersøgelse.

Sundhedskommissionens Dyrslæger har følgende Personale: en Overdyrlæge og fire Dyrslæger. Til Afdelingen er knyttet: Sundhedskommissionens Laboratorium, Afdeling for Undersøgelse af Kød, Mælk m. m. med følgende Personale: en Laboratorieforstander, der er Dyrslæge, og to Dyrslæger.

Der samarbejdes i det daglige Arbejde med Sundhedspolitiets Personale, af hvilket 1 Politiasistent, 1 Overbetjent og 5 Politibetjente er beskæftigede ved Tilsynet med Forhandling af Mælk, og 1 Politiasistent, 1 Overbetjent og 9 Politibetjente er

beskæftigede ved Tilsynet med Forhandling af Kød. Foruden det rent politimæssige Arbejde, Afhøringer, Rappportskrivning til Retten o. s. v., udfører Sundhedspolitiets Betjente de almindelige Prøveudtagninger og medvirker desuden ved Arbejdet med Eftersyn af de Virksomheder, hvor Næringsmidler af den omhandlede Art tilvirkes, opbevares og forhandles.

A.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

Ved Gennemførelsen af Mælkeordningen for Storkøbenhavn af 8. Oktober 1941 reduceredes Antallet af Mejerier i København*) fra 45 til 9, og dette Antal er yderligere reduceret til 8.

Den Mælk og Fløde, der indføres i København, hidrører hovedsagelig fra Kvægbesætninger paa Sjælland og Lolland-Falster.

Mælken og Fløden, der indføres i København, sendes dels direkte fra Produktionsstederne til herværende Bymejerier, dels gennem udenbys beliggende Andels- og Privatmejerier som saakaldt Suppleringsmælk. Suppleringsmælken skaffer Bymejerierne sig dels ved privat Overenskomst med de leverende Mejerier, dels gennem en særlig en gros Forretning, De sjællandske Mejeriers Mælkeudvalg, samt gennem Storkøbenhavns Mejeriers Fællesindkøb.

Paa Grund af en Brand- og Eksplosionskatastrofe, der indtraf den 25. April 1944, og hvorved den Ejendom, Vestre Boulevard Nr. 27 og 29, hvor Sundhedskommissionens Dyr læger paa daværende Tidspunkt havde Kontorer, nedbrændte til Grunden, er det ikke muligt i Aarsberetningen for 1943 som i tidligere Aarsberetninger at oplyse om det nøjagtige Antal af Kvægbesætninger, hvorfra Mælk har været indført til København i 1943, idet alt Materialet til Angivelse heraf er brændt.

Med Hensyn til den daglige Indførsel af Mælk, Fløde m. m. og den Form, hvorunder disse Varer forhandles, da forholder disse Spørgsmaal sig saaledes, som det fremgaar af nedenstaaende Skema (Gennemsnitstal):

	Indførsel 1943	Forhandling 1943
Sødmælk	329.295	267.594
Børnemælk	18 360	15.442
Jerseymælk	5.484	4 928
Fløde II }	12.088	20.084
— III }		7 529
Kærnemælk	10.641	28 884
Skummetmælk }	17.085	14.118
Halvskummetmælk }		1.760
Steriliseret Fløde	7 470	14.766

De for Indførsel og Forhandling af Mælk i København gældende Bestemmelser findes i Tillæg af 30. Oktober 1930 til Københavns Sundhedsvedtægt af 4. November 1918, §§ 48—62 incl., samt i Justitsministeriets Anordning Nr. 273 af 22. Oktober 1925 om, hvad der maa forhandles som Mælk, Fløde o. l.

Disse Bestemmelser er ved et Tillæg af 24. Juli 1934 til Sundhedsvedtægten blevet suppleret med Bestemmelser, der stiller Krav om, at al raa Mælk og Fløde

* Ved København skal her forstås København og Frederiksberg.

I de 13 til det storkøbenhavnske Omraade hørende Kommuner (cfr. Handelsministeriets Bekendtgørelse vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. af 19. August 1940) fandtes før Mælkeordningens Ikrafttræden indenfor Omraadet 104 Mejerier, der ved Ordningens Gennemførelse reduceredes til 16.

fra 1. November 1935 skal hidrøre fra Besætninger, der har bestaaet Tuberkulinprøven, og at dette Forlangende fra den 1. November 1938 gælder al Mælk og Fløde m. m., der indføres her i Staden, uanset om Mælken m. m. forhandles i raa eller varmebehandlet Tilstand.

Endvidere kræves i Tillæget, at fra 1. November 1938 skal al Mælk og Fløde m. m., herunder ogsaa Skummetmælk og Kærnemælk, der indføres og forhandles, hidrøre fra Kvægbesætninger, der staar under Dyr lægekontrol i H. t. Sundhedsvedtægtens Bestemmelser herom.

I Tilslutning til dette Sundhedsvedtægtstillæg af 24. Juli 1934 er der af Sundhedskommissionen den 2. September 1935 udstedt en Bekendtgørelse angaaende Godkendelse af de tuberkuloserensede Kvægbesætninger og Forskrifter om Transport m. m. af Mælken fra disse Besætninger.

Endvidere er der den 27. September 1943 udstedt et yderligere Tillæg til Sundhedsvedtægten, ifølge hvilket Mælk og Fløde kun maa forhandles efter at være underkastet Varmebehandling som nærmere angivet i nævnte Tillæg. Undtaget fra dette Tillægs Bestemmelser er Børnemælk, som skal forhandles som raa Mælk, samt Eksportfløde og Mælkekonserves; og endelig er der ved Tillæg til Sundhedsvedtægten af 25. Oktober 1940 og 4. August 1943 udstedt nye Bestemmelser om, hvad der maa forhandles sammen med Mælk (Fløde).

Paa Grund af en periodevis optrædende Mælkemangel, som dels skyldes Nedgangen i Mælkeproduktionen og dels Stigning i Mælkeforbruget, har Sundhedskommissionen for at der kan skaffes tilstrækkelig Mælk til Staden maattet søge Indenrigsministeriets Dispensation fra Bestemmelsen i Sundhedsvedtægtens § 49² angaaende Kontrol med de leverende Besætninger, saaledes at Mejerierne har faaet midlertidig Tilladelse til at indføre Mælk fra ukontrollerede Besætninger paa Betingelse af, at denne kun forhandles i varmebehandlet Tilstand.

Kontrollen

med Overholdelsen af de Bestemmelser, der er gældende for Indførsel og Forhandling af Mælk og Fløde m. m. i København, kan deles i to Hovedopgaver, nemlig: »*Kontrollen med Mælkens Produktion*« og »*Kontrollen med Mælkens Forhandling*«.

1) Kontrollen med Mælkens Produktion.

Denne Kontrol omfatter dels det i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, omhandlede maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres til København som Sødælk, Fløde, Skummetmælk og Kærnemælk derunder ogsaa Eksportfløde, dels det i Sundhedsvedtægtens § 52 omhandlede 2 Gange maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres til København som Børnemælk, og yderligere omfatter denne Kontrol de af Sundhedspolitiet foretagne Eftersyn af Mejerivirksomheder, der indsender Mælk m. m. til København, samt den af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Efterkontrol i saavel Kreaturbesætninger som Mejerivirksomheder.

De maanedlige Dyr lægeeftersyn foretages af ca. 128 Dyr læger, af hvilke et Faatal, 3, er ansatte ved de store Mælkeforsyninger, medens de øvrige er lokalt praktiserende Dyr læger.

Ved den maanedlige Kontrol med Kvægbesætningerne foretages en nøje Undersøgelse af hver enkelt Ko i Besætningen, særlig indgaaende af alle i Øjeblikket malkende Køer, og desuden inspiceres Staldforhold, Foder og Malkeredskaber, og naar Tilsynet foretages under Malkningen, paases det, at denne udføres paa tilbørlig Maade og i Overensstemmelse med de herfor givne Regler.

I Tilslutning til Eftersynet udfærdiges af Dyrlægen en Attest, paa hvilken det anføres, hvilke eventuelt syge Dyr der er fundet, hvad disse Dyr lider af, og hvad der er beordret med Hensyn til disse Dyrs Isolation og deres Mælk. Yderligere anføres paa Attesterne de eventuelt forefundne Overtrædelser af de for Produktion af Mælk til København gældende Bestemmelser.

Disse Attester indsendes maanedsvist til Sundhedskommissionens Sekretariat af de her i Byen værende Modtagere af Mælk og Fløde.

Paa Grundlag af de i Tidsrummet fra 1. Januar til 31. December 1943 udstedte Dyrlægeattester fremgaar, at det paa Grund af Sygdom, i kortere eller længere Tid, har været forbudt at levere Mælken til København fra et større Antal Køer.

Paa Grund af den tidligere nævnte Brandkatastrofe er det ikke muligt at give Oplysninger om Antallet af Køer, som paa Grund af Sygdom har været udsat fra Mælkeleverance i 1943.

I de Tilfælde, hvor de kontrollerende Dyrlæger har paaført Attesterne Bemærkninger om Fejl og Mangler med Hensyn til Overholdelsen af de for Indførsel af Mælk til København gældende Bestemmelser, er Attesterne almindeligvis blevet tilbagesendt de respektive Mejerier med Anmodning om at foranledige de af Dyrlægerne ved Eftersynene paatalte Fejl m. m. rettede og ny Attest indsendt i Løbet af 8-14 Dage. — I en Del Tilfælde har Dyrlægernes Attestbemærkninger foranlediget, at særligt Eftersyn er foretaget af Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Af Sundhedskommissionens Dyrlæger er der i 1943 foretaget et lignende Antal Eftersyn af Kvægbesætninger og Mejerivirksomheder som tidligere Aar, idet man for nærværende som tidligere nævnt ikke er i Stand til at opgive nærmere Antal.

Ved disse Eftersyn er der i et Antal Tilfælde konstateret Forhold, som var i Strid med de for Indførsel af Mælk til København gældende Bestemmelser.

De konstaterede Fejl og Mangler har angaaet saavel Renholdelse som Vedligeholdelse af Redskaber og Lokalteter, uheldige Staldforhold, mangelfuld Renholdelse og Klipping af Køer samt Overtrædelse af de for Malkearbejdets rette Udførelse givne særlige Bestemmelser.

De som Følge af Eftersynene fremkomne Sager behandles paa den Maade, at Ejeren i direkte Tilslutning til Eftersynet modtager en skriftlig Meddelelse om, hvad der vil være at rette for at faa Forholdene bragt i Orden i Henhold til de givne Bestemmelser; dernæst underrettes de respektive Mejerier og kontrollerende Dyrlæger om Eftersynene, og hvad der derved er konstateret, og anmodes om paa den givne Foranledning at paase, at de paatalte mangelfulde Forhold rettes, samt at Bemærkning herom paaføres Attesten for næste Eftersyn.

I særlige Tilfælde kræves indsendt ekstra Liste, og i Tilfælde, hvor Manglerne har været væsentlige eller ikke trods gentagne Paabud har været til at faa rettede, nedlægges Forbud i kortere eller længere Tid mod Indsendelse af Mælk til København fra de paagældende Besætninger. Der er i 1943 nedlagt Forbud i 3 Tilfælde.

En Del af de af Sundhedskommissionens Dyrlæger foretagne Eftersyn har været foranlediget af de foretagne Smuds- og Kimtalsundersøgelser. I de Tilfælde, hvor der er konstateret stort Smuds- eller Kimindhold i de undersøgte Mælkeprøver, er Forholdet blevet rettet efter skriftlig Henvendelse til Ejers, Mejeri og kontrollerende Dyrlæge — eventuelt i Forbindelse med herfra foretaget Eftersyn.

Endvidere er der ved Sundhedskommissionens Dyrlægers foretagne Eftersyn blevet »udsat« fra Mælkeleverance et større Antal Køer paa Grund af Yver-, Bør- og andre Lidelser.

Disse Udsættelser af Køer har i en Del Tilfælde foranlediget bakteriologisk og klinisk Undersøgelser af Sekretet, dels for at underbygge den kliniske Diagnose, der betinger »Udsættelse fra Leverance«, dels for at understøtte den kliniske Undersøgelse, naar Tidspunktet for Helbredelse menes at være indtraadt, saaledes at fornyet Mælkeleverance kan finde Sted.

I Tilslutning til Omtalen af Besætningskontrollen m. m. skal tilføjes, at saavel udenbys som indenbys Mejerier i 1943 har ansøgt og faaet godkendt et større Antal Besætninger til Forhandling af Mælk og Fløde m. m. i København.

Angaaende de af *Sundhedspolitiets Betjente* foretagne Eftersyn af Mejerier, hvorfra indsendes Suppleringsmælk og -fløde, skal anføres, at der i 1943 ialt er foretaget 185 Eftersyn af 90 Mejerier og 11 Flødefabrikker.

Eftersynet gaar væsentligt ud paa at kontrollere, om den indsendte Mælk eller Fløde hidrører fra Besætninger, der staar under Dyrlægekontrol, som anført i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, og om det Antal Køer, der kontrolleres, kan yde det daglig indsendte Kvantum Mælk m. m., men desuden paases Orden, Renlighed og Vedligeholdelse af Lokalteter og Redskaber.

I 13 Tilfælde er forefundet Mangler med Hensyn til Lokaler og Redskaber.

2) Kontrollen ved Mælkens Forhandling.

Dette Arbejde omfatter dels Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier i København, dels Laboratorieundersøgelse af indkøbte og indleverede Mælkeprøver, for hvilket der redegøres i Laboratoriets Beretning, der er anført Side 45.

Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier.

Der er i 1943 dels af Sundhedspolitiets Betjente, dels af Sundhedskommissionens Dyr læger til ubestemte Tider foretaget ialt 6963 Eftersyn af 8 Mejerier, ca. 1643 Mælkeudsalg, (heraf er 1055 almindelige Mælkeudsalg, 485 Bagere, der forhandler Mælk og Fløde, og 103 Bagere, der kun forhandler Fløde) og ca. 150 Detailvogne, og ved disse Eftersyn er der i 217 Tilfælde forefundet Mangler med Hensyn til Vedligeholdelse af Lokaler m. m.

Der fandtes i København ved Udgangen af 1943 8 Kostalde med ialt 8 Køer. Kostaldene i den indre By er Handelsstalde, fra hvilke der ikke forhandles Mælk. Endvidere fandtes 12 Svinestalde med ialt 1187 Svin.

Endvidere har Sundhedskommissionens Dyr læger foranlediget af Handelsministeriets Bekendtgørelse af 19/8 40 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. behandlet et stort Antal Sager i 1943 angaaende Overdragelse af Mælkeudsalg.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Mælkekontrol i 1943 er der i 236 Tilfælde forefundet Overtrædelser af de gældende Bestemmelser.

Disse Sager har bl. a. drejet sig om:

Sundhedsvedtægtens § 34:

Mangelfuld Renholdelse i Mælkeudsalg, forbudte

Lokaler m. m. 2 Tilfælde

Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2:

Indførsel af ukontrolleret Mælk og Fløde 1 —

3 Tilfælde

	Overført	3	Tilfælde
<i>Sundhedsvedtægtens § 51 cfr. § 55:</i>			
Vand i Butiksmælk (Fløde).....	8	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 51 cfr. § 55:</i>			
Vand i Producent- og Mejerimælk.....	54	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 51:</i>			
For ringe Fedt i Sødsmælk.....	10	—	
<i>Midlertidig Bekendtgørelse af ²⁹/₁ 41 om Forhandling af Standardsødsmælk i Storkøbenhavn, Købstæder m. v.:</i>			
For højt Fedtindhold i Sødsmælk.....	7	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 51:</i>			
For ringe Fedtindhold i Fløde.....	9	—	
<i>Landbrugsministeriets midlertidige Bekendtgørelse om Tilvirkning og Anvendelse af Fløde m. m. af ¹⁹/₁₁ 40 og ¹⁰/₂ 43:</i>			
For højt Fedtindhold i Fløde.....	4	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 51:</i>			
For ringe Fedtindhold i Jersey-mælk.....	4	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 53:</i>			
Eksportfløde ikke steril eller homogeniseret....	9	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 53:</i>			
Mangelfuld Deklaration.....	3	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 53:</i>			
Overtrædelse af Pasteuriseringsbestemmelserne..	12	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 54:</i>			
For ringe Tørstof i Kærnemælk.....	6	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 56:</i>			
Sur Mælk (Fløde), Smuds i Mælk (Fløde).....	15	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 57;</i>			
Mangelfuld Afkøling af Mælk og Fløde.....	16	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 57:</i>			
Mangelfuldt rengjorte Flasker.....	11	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 58:</i>			
Køkkenaffald m. m. sammen med Mælk paa Vogne samt ulovlig Brug af Spande til Mælk.....	2	—	
<i>Sundhedsvedtægtens § 62:</i>			
Manglende Skilte i Udsalg.....	1	—	
<i>Handelsministeriets Bekendtgørelse af ¹⁹/₈ 1940 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. § 5 (Samhandelsbestemmelserne).....</i>	28	—	
<i>Handelsministeriets Bekendtgørelse af ¹⁹/₈ 1940 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. § 6.....</i>	6	—	

Overført 208 Tilfælde

<i>Handelsministeriets midlertidige Bekendtgørelse af ²⁹/₁₀ -41 angaaende Levering af Mælk og Fløde til Storkøbenhavn og Landbrugsministeriets midlertidige Bekendtgørelse af ³⁰/₁₁ -42 om Levering af Mælk og Fløde til Storkøbenhavn.....</i>	1	—
<i>Bekendtgørelse fra Magistraten angaaende Priser</i>	6	—
<i>Overtrædelse af Næringsloven</i>	2	—
<i>Mælkeordning for Storkøbenhavn af ⁸/₁₀ -41, Afsnit B og C</i>	13	—
<i>Forbud mod Indførsel af Mælk</i>	1	—
<i>Sundhedskommissionens Bekendtgørelse af ²/₉ -35</i>	2	—
<i>Mælkeforfalskning</i>	3	—
	Ialt 236 Tilfælde	

Af de her nævnte Sager blev 95 henvist til retslig Afgørelse, og 27 Sager blev afgjort med en Advarsel.

Det samlede Bødebeløb idømt eller vedtaget i 1943 udgjorde 5,930 Kr.

B.*Tilsyn med Handel med Kød, Kødvarer, Pølser o. l.*

Tilsyn med Slagter- og Viktualieforretninger, Undersøgelse af Pølser m.m.

Der er i 1943 af Sundhedspolitiets Betjente, i nogle Tilfælde i Forbindelse med Sundhedskommissionens Dyr læger, foretaget 26,788 Eftersyn af Slagterforretninger og Viktualieforretninger samt Vildt- og Fiskeforretninger, nemlig henholdsvis 7,471, 15,605 og 3,712.

Ved Aarets Udgang fandtes 516 Slagterforretninger, 1078 Viktualieforretninger og 268 Vildt- og Fiskeforretninger, ialt 1862 værende i Brug.

Ved Eftersynene kasseredes 778 kg Pølser, 2,070 kg Kødvarer, 9 kg Leverpostej, 356 Stk. Fjerkræ, 1,318 kg Fisk, 334 Stk. Kaniner.

Der indkøbtes 1,888 Prøver til Undersøgelse for Indhold af Konserveringsmidler og Overtrædelse af Mælkeanordning og § 12, Stk. 3 i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten, og der paavistes i 1 Tilfælde Tilsætning af ulovlige Konserveringsmidler og i 11 Tilfælde Konserveringsmidler, uden at der var deklareret herfor.

68 Prøver Leverpostej havde for lidt Fedtindhold, og 14 Fiskefarsprøver indeholdt for lidt Fisk.

Kød- og Madvarer indleveret til Undersøgelse
(heri indbefattet Fjerkræ, Fisk, Kaniner og Vildt).

Der er i 1943 indleveret til Undersøgelse i 327 Tilfælde forskellige Prøver Kød- og Madvarer m. m. Aarsagerne var i nogle Tilfælde Formodningen om, at de paagældende Varer havde foraarsaget lettere Forgiftningstilfælde. I de øvrige Tilfælde skyldtes Indleveringen, at Varerne formodedes at være utjenlige til Menneskeføde.

I de Tilfælde, hvor der forelaa Formodning om, at de indleverede Varer havde forvoldt Sygdomstilfælde, er Sagerne efter Varernes Undersøgelse og Prøve-

udsendelse til Laboratorieundersøgelse blevet overgivet til 3die Sanitetslæge til videre Foranstaltning.

Som Følge af Undersøgelse af samtlige indleverede Varer skete i 167 Tilfælde Kassation og Destruktion, medens Godkendelse fandt Sted i 160 Tilfælde.

Paa Grund af den tidligere nævnte Brandkatastrofe har det ikke været muligt at udspecificere de indleverede Varers Art, hvorfor forannævnte Tal omfatter indleverede Prøver af Kød, Fjerkræ, Fisk og Vildt samt Konserves.

Smør, Æg og Ost indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1943 indleveret Smør til Undersøgelse i 5 Tilfælde. Det indleverede Smør fandtes i alle Tilfælde tjenligt til Menneskeføde.

I 2 Tilfælde blev der i 1943 indleveret Ost til Undersøgelse. I det ene Tilfælde fandtes intet unormalt at paavise. I det andet Tilfælde fandtes den omhandlede Ost utjenlig til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse.

Der er i 1943 i 2 Tilfælde indleveret Æg til Undersøgelse. I begge Tilfælde fandtes de paagældende Æg utjenlige til Menneskeføde paa Grund af Forraadnelse.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Tilsynet med Handel med Kød- og Madvarer i 1943 henvises i 151 Tilfælde Sagerne til Retten for Overtrædelse af de vedrørende Handel med Kød m. m. gældende Bestemmelser.

De samlede Bødebeløb af de til Retten henviste Sager udgjorde i 1943 Kr. 21.590,—.

Endvidere har Sundhedskommissionens Dyr læger i 1943 behandlet et stort Antal Sager for Krisepolitiet med Hensyn til Overpriser og lignende paa Kød m. v. Afdelingens Opgave har i disse Sager været at afgive Erklæring om, fra hvilken Del af den paagældende Kødkrop de omhandlede Kødstykker hidrørte.

C.

Angaaende Indretning og Forandring m. m. vedrørende Stalde.

Der er i 1943 behandlet et stort Antal Sager vedrørende Indretning og Forandringer af Hestestalde og Gødningsgruber m. v.

D.

Undersøgelsesresultater fra Sundhedskommissionens Laboratorium.

(Meddelt af Laboratorieforstander, Dyr læge E. Mejlbo og Dyr læge O. Winther).

I Tiden 1. Januar 1943 til 1. Januar 1944 er ialt indleveret 18,906 Prøver (17,251 i 1942) Mælk og Fløde til Undersøgelse paa Laboratoriet.

De indleverede Prøver fordeler sig saaledes:

Børnemælk	1699 Prøver	Halvskummetmælk	36 Prøver	Eksportfløde	223 Prøver
Jerseymælk	718 —	Skummetmælk	48 —	Fløde 3	3047 —
Sødmælk	8968 —	Kærnemælk	1000 —	Fløde 2	2819 —
				Fløde 1	348 —

Der er foretaget specielle Undersøgelser af 2,754 Prøver Mælk med Henblik paa Mastitis og Indhold af hæmolytiske Streptokokker, yderligere er med samme Formaal undersøgt 50 Prøver fra enkelte Køer. Desuden er undersøgt 1025 Prøver Mælk for Abort — Antistoffer.

Ved den daglige, rutinemæssige Undersøgelse er 4,394 Prøver Mælk prøvet for Smudsindhold, medens 91 Prøver Mælk, Kærnemælk og Fløde efter Foranledning specielt er undersøgt for Smuds og fremmede Bestanddele. Undersøgelse af tomme Mælkeflasker for Kimindhold er foretaget i 412 Tilfælde.

17 Prøver Smør og Smørstrækningsmidler er undersøgt med Henblik paa Tilstand.

63 Prøver Icecream, Fløde, Flødeblanding og Ymer er undersøgt paa særlig Foranledning.

916 indkøbte Prøver af Kød og Kødvarer, 194 Prøver Leverpostej, 235 Prøver Salater og 47 Prøver Fiskefars er undersøgt med Henblik paa Tilsætning af ulovlige Konserveringsstoffer samt Friskhedstilstand m. v.

Af Konserves er undersøgt 46 Prøver.

Yderligere er undersøgt 236 Prøver af forskellige Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art, dels er mistænkt for at have forvoldt Sygdom.

I Aarets Løb er der for Torve- og Slagtehallerne foretaget Undersøgelser af Prøver fra ialt 178 Kroppe, samt undersøgt 34 Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

I.

Resultatet af Undersøgelser af Mælk og Fløde.

(Tallene i Parentes angiver Fejlprocenten i 1942).

Bestemmelse af Fedtindhold i Børnemælk, Jerseymælk, Sødmælk, Fløde, Skummetmælk og Halvskummetmælk.

Indhold af Fedt i 1699 Prøver *Børnemælk*:

Under 3,25 %	4 Prøver
3,25 %—3,50 %	292 —
3,50 %—4,00 %	1004 —
4,00 %—5,00 %	395 —
5,00 % og derover	4 —

Af dette fremgaar, at 0,24 % (3,55 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end den i Sundhedsvedtægtens § 52 foreskrevne Minimumsfedtprocent: 3,25.

Indhold af Fedt i 718 Prøver *Jerseymælk*:

Under 4,75 %	5 Prøver
4,75 %—5,00 %	131 —
5,00 %—6,00 %	563 —
6,00 % og derover	19 —

Af dette fremgaar, at 0,70 % (1,31 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 4,75 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Jerseymælk.

Indhold af Fedt i 8968 Prøver *Sødmælk*: (saavel Udsalgs- som Producentprøver)

Under 3,25 %	90 Prøver
3,25 %—3,50 %	7186 —
3,50 %—4,00 %	1273 —
4,00 %—5,00 %	402 —
5,00 % og derover	17 —

Af dette fremgaar, at 1,0 % (0,93 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 3,25 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Sødmælk.

Ved 21 Udsalgsprøver af Sødmælk var Standardiseringsbestemmelserne ikke overholdt, idet 7 Prøver indeholdt over 3,45 % Fedt og 14 Prøver under 3,25 %.

Indhold af Fedt i 348 Prøver *Fløde I:*

Under 18,00 %	1 Prøve
18,00 %—20,00 %	347 Prøver

Af dette fremgaar, at 0,29 % (0,24 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 18,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde I.

Ingen af Prøverne havde over 20,00 % Fedt, hvilket i Henhold til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af ¹⁹/₁₁ 40 er Maksimumsfedtprocenten i Fløde.

Ifølge Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af ¹⁰/₂ 43 udgaar Fløde I indtil videre.

Indhold af Fedt i 2819 Prøver *Fløde II:*

Under 13,00 %	5 Prøver
13,00 %—15,00 %	2811 —
Over 15,00 %	3 —

Af dette fremgaar, at 0,18 % af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 13,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde II.

3 Prøver Fløde II indeholdt over 15,00 % Fedt, hvilket i Henhold til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af ¹⁰/₂ 43 er Maksimumsfedtprocenten i Fløde.

Indhold af Fedt i 3047 Prøver *Fløde III:*

Under 9,00 %	4 Prøver
9,00 %—11,00 %	2967 —
11,00 % og derover	76 —

Af dette fremgaar, at 0,13 % (0,88 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde III.

Indhold af Fedt i 223 Prøver *Eksportfløde:*

Under 9,00 %	1 Prøve
9,00 %—11,00 %	222 Prøver

Af dette fremgaar, at 0,45 % (3,25 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Eksportfløde.

Indhold af Fedt i 36 Prøver *Halvskummetmælk:*

I ingen af de undersøgte Prøver Halvskummetmælk paavistes mindre Fedtindhold end 0,75 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Halvskummetmælk.

Ved Undersøgelse af 48 Prøver *Skummetmælk* fandtes intet at bemærke.

Yderligere er Fedtprocenten i 1000 Prøver *Kærnemælk* bestemt:

810 Prøver <i>Kærnemælk I.</i>		190 Prøver <i>Kærnemælk II.</i>	
Under 0,50 % 284 Prøver	Under 0,50 % 86 Prøver
0,50 %—1,00 % 446 —	0,50 %—1,00 % 95 —
1,00 %—1,50 % 80 —	1,00 %—1,50 % 9 —
1,50 % og derover 0 —	1,50 % og derover 0 —

Vandtilblanding i Mælk.

58 af de undersøgte Prøver Mælk var iblandet Vand; heraf var 49 Prøver Producentmælk og 9 Prøver Handelsmælk.

Tørstofindhold i Kærnemælk.

Ved Undersøgelse af 810 Prøver Kærnemælk I fandtes 7 Prøver, d. v. s. 0,86 % (0,68 %), der havde mindre Tørstofindhold end foreskrevet i Sundhedsvedtægtens § 54.

Undersøgelser for Smuds.

4394 Prøver Sødmælk, Børnemælk og Jersey-mælk er undersøgt for Smuds ved Hjælp af Gerbers Automat-Filtrer-Apparat. I en Del Tilfælde paavistes Smuds — hovedsagelig Kohaar og Kogødning — i kendelig Mængde.

I 91 Prøver Sødmælk, Fløde, Kærnemælk og tømte Flasker, der specielt var henvist til Undersøgelse for Smuds og Friskhedstilstand, paavistes Smuds af forskellig Art (Kogødning, Kapsler, Maddiker, 1 Tandbørste, Brødrester, Mørtel, Kulstøv, indtørrede Mælkerester); yderligere var en Del af disse Prøver sure.

Undersøgelser for Opvarmning.

18,906 Prøver er undersøgt for Opvarmning.

1. Undersøgelser for Pasteurisering.

1. 12 Prøver, der var solgt som pasteuriserede, reagerede som raa eller som Blandinger af raa og pasteuriseret Mælk (Fløde) (Paraphenylendiaminprøven og Fosfataseprøven), nemlig:

Sødmælk	11 Prøver
Fløde III	1 —

2. 1 Prøve, der var solgt som stassaniseret, var pasteuriseret (Paraphenylendiaminprøven).

Af dette fremgaar, at 0,07 % (0,16 %) af Prøverne reagerede fejlagtigt efter deres Deklaration.

2. Undersøgelser for ulovlig Opvarmning.

36 Prøver Sødmælk, der var solgt som raa, og som gav positiv Reaktion ved Paraphenylendiaminprøven, blev, under Anvendelse af Katalaseprøven, Fosfataseprøven, Weinsteins Amylaseprøve og Schardingers Prøve, undersøgt med Henblik paa ulovlig Opvarmning i Henhold til Justitsministeriets Anordning Nr. 273 af 22. Oktober 1925 § 9.

Ingen af Prøverne havde været Genstand for Opvarmning.

Gær- Reduktaseprøver.

Undersøgelserne angaar 3737 Prøver Børnemælk, Jersey-mælk og Sødmælk.

1. Oversigt over Affarvningstiderne.

	Sødmælk	Børnemælk	Stassaniseret Mælk
Mindre end 1 Time..	109	10	0
1—2 Timer.	174	7	0
2—3 — .	174	10	0
3—4 — .	113	14	0
4—5 — .	97	24	0
5—6 — .	284	34	52
6—7 — .	237	64	98
over 7 — .	1056	1016	214

2. Oversigt over Gæringstyperne.

	Sødmælk	Børnemælk	Stassaniseret Mælk
Den geléagtige Type	767	327	208
— ostede —	134	59	20
— blærede —	464	226	10
— svampede —	819	566	126
— flydende —	10	1	0

Bakteriologiske Undersøgelser.

Kimtallene er bestemt pr. ml. ved Kulturforsøg i 4164 Prøver Mælk og Fløde. De anvendte Fortyndinger af Mælken har sædvanligvis været 1—100 og 1—1000. I enkelte, specielle Tilfælde er Fortyndingerne 1—10, 1—10.000 og 1—100.000 anvendt.

Som Næringssubstrat er hovedsagelig anvendt Mælke-Peptonvands-Agar (»Arbejdsmetoder for kemiske Undersøgelser af Mælk og Mejeriprodukter 1940«) og af og til Oxo-Extrakt-Gelatine. Termostatopholdet har for Agar-Kulturernes Vedkommende været 2 Døgn ved 32° C. og for Gelatine-Kulturernes Vedkommende 4 til 6 Døgn ved 22° C.

Oversigt over Kimtallene.

1170 Prøver Børnemælk.

Under 0,01 Million.....	161 Prøver	13,76 %	(15,23 %)
0,01—0,02 —	218 —	18,63 %	(18,40 %)
0,02—0,04 —	278 —	23,76 %	(19,38 %)
0,04—0,05 —	62 —	5,30 %	(5,29 %)
0,05—0,1 —	144 —	12,31 %	(15,96 %)
0,1—0,3 —	192 —	16,41 %	(13,03 %)
0,3—0,5 —	35 —	3,00 %	(3,58 %)
0,5—0,7 —	15 —	1,28 %	(2,28 %)
0,7—1,0 —	14 —	1,20 %	(0,81 %)
1,0—2,0 —	24 —	2,05 %	(3,01 %)
2,0—3,0 —	13 —	1,11 %	(1,06 %)
3,0—5,0 —	5 —	0,43 %	(1,55 %)
5,0—10,0 —	6 —	0,51 %	(0,41 %)
10,0—20,0 —	3 —	0,26 %	(0,00 %)

3225 Prøver Sødmælk (Producentmælk).

Under 0,025 Million.....	157 Prøver	7,64 %	(5,67 %)
0,025—0,05 —	242 —	11,78 %	(5,82 %)
0,05—0,1 —	319 —	15,52 %	(9,79 %)
0,1—0,3 —	447 —	21,75 %	(24,69 %)
0,3—0,5 —	165 —	8,03 %	(9,99 %)
0,5—0,7 —	88 —	4,28 %	(6,25 %)
0,7—1,0 —	108 —	5,26 %	(5,04 %)
1,0—2,0 —	231 —	11,24 %	(11,73 %)
2,0—3,0 —	136 —	6,62 %	(6,06 %)
3,0—5,0 —	94 —	4,57 %	(7,86 %)
5,0—10,0 —	33 —	1,61 %	(4,26 %)
10,0—20,0 —	35 —	1,70 %	(2,08 %)

81 Prøver raa Sødmealk (Handelsmealk).

Under 0,025 Million.....	2 Prøver	2,47 ‰
0,025— 0,05 —	2 —	2,47 ‰
0,05 — 0,1 —	13 —	16,05 ‰
0,1 — 0,3 —	16 —	19,75 ‰
0,3 — 0,5 —	9 —	11,11 ‰
0,5 — 0,7 —	1 —	1,23 ‰
0,7 — 1,0 —	6 —	7,41 ‰
1,0 — 2,0 —	8 —	9,88 ‰
2,0 — 3,0 —	5 —	6,17 ‰
3,0 — 5,0 —	6 —	7,41 ‰
5,0 —10,0 —	6 —	7,41 ‰
10,0 —20,0 —	7 —	8,64 ‰

112 Prøver pasteuriseret Sødmealk (Handelsmealk).

0,001—0,005 Million.....	7 Prøver	6,25 ‰
0,005—0,01 —	7 —	6,25 ‰
0,01 —0,05 —	22 —	19,64 ‰
0,05 —0,1 —	18 —	16,07 ‰
0,1 —0,3 —	20 —	17,86 ‰
0,3 —0,5 —	10 —	8,93 ‰
0,5 —0,7 —	4 —	3,57 ‰
0,7 —1,0 —	4 —	3,57 ‰
1,0 —5,0 —	9 —	8,04 ‰
over 5,0 —	11 —	9,82 ‰

464 Prøver stassaniseret Sødmealk (Handelsmealk).

0,001—0,005 Million.....	2 Prøver	0,43 ‰
0,005—0,01 —	3 —	0,64 ‰
0,01 —0,05 —	218 —	46,98 ‰
0,05 —0,1 —	118 —	25,43 ‰
0,1 —0,3 —	98 —	21,12 ‰
0,3 —0,5 —	7 —	1,51 ‰
0,5 —0,7 —	5 —	1,08 ‰
0,7 —1,0 —	4 —	0,86 ‰
1,0 —5,0 —	7 —	1,51 ‰
over 5,0 —	2 —	0,43 ‰

147 Prøver Fløde II.

Under 0,025 Million.....	36 Prøver	24,49 ‰
0,025— 0,05 —	18 —	12,24 ‰
0,05 — 0,1 —	11 —	7,48 ‰
0,1 — 0,3 —	20 —	13,61 ‰
0,3 — 0,5 —	10 —	6,80 ‰
0,5 — 0,7 —	2 —	1,36 ‰
0,7 — 1,0 —	5 —	3,40 ‰
1,0 — 2,0 —	12 —	8,16 ‰
2,0 — 3,0 —	10 —	6,80 ‰
3,0 — 5,0 —	7 —	4,76 ‰
5,0 —10,0 —	8 —	5,44 ‰
10,0 —20,0 —	8 —	5,44 ‰

135 Prøver Fløde III.

Under 0,025 Million.....	33 Prøver	24,44 %
0,025— 0,05 —	16 —	11,85 %
0,05 — 0,1 —	13 —	9,63 %
0,1 — 0,3 —	29 —	21,48 %
0,3 — 0,5 —	11 —	8,15 %
0,5 — 0,7 —	3 —	2,22 %
0,7 — 1,0 —	3 —	2,22 %
1,0 — 2,0 —	8 —	5,93 %
2,0 — 3,0 —	1 —	0,73 %
3,0 — 5,0 —	4 —	2,96 %
5,0 — 10,0 —	6 —	4,44 %
10,0 — 20,0 —	8 —	5,93 %

Bestemmelse af Indhold af Bakterier fra Coligruppen.

Sideløbende med Kimtællingerne og i et Antal af 4164 Prøver er foretaget Bestemmelse af Indholdet af Bakterier fra Coligruppen i 1/10, 1/100 og 1/1000 ml. Mælk. Som Substrat er anvendt Galde-Gentianaviolet-Laktose-Pepton-Bouillon (Kessler og Swenarton) i dobbelte Rør. Prøverne henstod i 2 Døgn ved 37° C.

Oversigt over Colititreringer.

Blandt 1170 *Børnemælksprøver* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 273 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 188 —

— - — - — - 1/1000 — - 132 — = 11,20 % (14,33 %),

medens 577 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 49,32 % (46,52 %).

Blandt 2055 *Sødmælksprøver* (Producentprøver) paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 329 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 285 —

— - — - — - 1/1000 — - 943 —

= 45,80 % (54,71 %),

medens 498 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 24,23 % (16,67 %).

Blandt 81 Prøver *raa Sødmælk* (Handelsmælk) paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 7 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 6 —

— - — - — - 1/1000 — - 62 —

= 76,54 %,

medens 6 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 7,41 %.

Blandt 112 Prøver *past. Sødmælk* (Handelsmælk) paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 22 Prøver

— - — - — - 1/100 — - 25 —

— - — - — - 1/1000 — - 33 —

= 29,46 %,

medens 32 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 28,5 %.

Blandt 464 Prøver *stass. Sødmælk* (Handelsmælk) paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 108 Prøver

— - — - — - 1/100 — - 67 —

— - — - — - 1/1000 — - 82 —

= 17,67 %.

medens 207 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 44,82 %.

Blandt 147 Prøver *Fløde II* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 38 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 33 —

— - — - — - 1/1000 — - 46 — = 31,29 %,

medens 30 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 20,41 %.

Blandt 135 Prøver *Fløde III* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 28 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 19 —

— - — - — - 1/1000 — - 43 — = 31,85 %,

medens 45 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 33,33 %.

Bakteriologisk Undersøgelse af Eksportfløde.

Ved Undersøgelsen af 223 Prøver Eksportfløde fandtes 2 inficeret.

Undersøgelse af Kimindhold i Mælkeflasker.

Der er foretaget Bestemmelse af Kimindhold i 412 rengjorte Mælkeflasker. Fremgangsmaaden har været efter »Rullemetoden« (indvendig Gelatinebeklædning).

Praktisk talt sterile	240	Flasker
Velrenset	67	—
Ret godt rensed	41	—
Maadeligt rensed	28	—
Slet rensed	36	—

Undersøgelser til Bestemmelse af Mastitis, Raamælk og Mælk fra gammelmalkende Køer.

Der er ialt foretaget Undersøgelser af 2754 Prøver Producentmælk, nemlig: 944 Prøver Børnemælk og 1810 Prøver Sødmealk. Undersøgelserne omfattede Katalaseprøver (2754 Prøver), Trommsdorffsprøver (869 Prøver) og Udsæd paa Blod-Agar (2754 Prøver) til Bestemmelse af hæmolytiske Streptokokker.

Som iblandet Mælk fra Køer med Mastitis bestemtes 19 Prøver Børnemælk og 245 Prøver Sødmealk.

Paa Grundlag af disse Undersøgelser er der herefter foretaget nærmere Undersøgelse af Besætningerne af Sundhedskommissionens Dyr læger.

Undersøgelse for smitsom Abort.

Der er i denne Henseende undersøgt 323 Prøver, nemlig: 72 Prøver Børnemælk og 251 Prøver Sødmealk ved Hjælp af Vallegglutinationsmetoden.

Yderligere er undersøgt 802 Prøver, deraf 254 Prøver fra enkelte Køer ved Hjælp af saavel Vallegglutinationsmetoden som Abortus-Bang-Ringprøven. Resultatet af disse Undersøgelser er offentliggjort i Maanedsskrift f. Dyr læger, Bind 55, 15. Hefte, 1943.

Undersøgelser af Mælk fra enkelte Køer til Bestemmelse af Yverbetændelse.

Der er i denne Henseende — ved Hjælp af Katalaseprøven og Udsæd paa Blod-Agar — undersøgt 50 Prøver.

Bakteriologiske Undersøgelser af Vandprøver.

Der er i Aarets Løb undersøgt 2 Prøver Skyllvand fra Malkemaskine. Undersøgelserne har omfattet Bestemmelse af Kim pr. ml. og Colititrering.

Undersøgelser af Smør og Smørstrækningsmidler.

Der er ialt undersøgt 17 Prøver, nemlig: 4 Prøver Smør og 13 Prøver Smørstrækningsmidler. 1 Prøve Smør havde gammel, hengemt Smag. Paa Overfladen af 2 Prøver Smørstrækningsmidler paaviste et sort Lag af Skimmel. Flere Prøver Smørstrækningsmidler var i daarlig Opbevaringstilstand.

Andre Undersøgelser.

Der er undersøgt 7 Prøver Icecream, 8 Prøver steril Fløde I, 18 Prøver steril Fløde II, 2 Prøver steril Fløde III, 16 Prøver Flødeskum, 1 Prøve Tørmælk og 11 Prøver Ymer.

Deruden er undersøgt 1 Prøve Camembert Ost.

II.

*Undersøgelser af Kød, Kødvarer, Pølser, Salater m. m.**Undersøgelser af Konserveres.*

Undersøgelserne omfatter 46 Prøver, nemlig: 11 Daaser Brislinger, 27 Daaser Sardinere, 4 Daaser Rejer, 1 Daase Anchovis, 3 Daaser Champignons. 1 Daase Anchovis var harsk.

Undersøgelser af forskellige Madvarer.

I 236 Tilfælde er der foretaget bakteriologiske og kemiske Undersøgelser af indbragte Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art og dels mistænkte for at have forvoldt Sygdom.

Af disse Prøver kan nævnes: 88 Prøver Pølse af forskellig Art, af hvilke 2 Prøver Kødølser, 2 Prøver Medisterpølse, 2 Prøver Blodpølse var stærkt fordærvede. 16 Prøver Fedt, hvoraf en Del var harske. 3 Prøver Klaret, hvoraf den ene var tilblandet Hestefedt. 1 Prøve Talg var harsk. I 14 Tilfælde er undersøgt Fisk: ferske og saltede Sild, Torsk, Aal, Klipfisk, røget Forel. En stor Del af Prøverne var fordærvede.

Blandt de øvrige Prøver fandtes: stegt, saltet, røget og kogt Kød, Fars, Finker, Kaniner, Leverpostej, Fjerkræ m. m. En Del af disse Prøver var fordærvede.

Af de 236 Prøver fandtes 112, hvortil intet var at bemærke.

Der paavistes i intet Tilfælde ulovlige Konserveringsstoffer, ligesom der i intet Tilfælde fandtes specifikke, patogene Bakterier.

Undersøgelse for Tilsætning af ikke-tilladte Konserveringsstoffer, Melindhold m. m.

I 1943 er til Laboratoriet indleveret 916 Prøver Kødvarer (Pølser, Fars, Kødstykker etc.) til Undersøgelse for Konserveringsstoffer, Friskhedstilstand og hvorvidt de er i Overensstemmelse med Handelsministeriets Bekendtgørelser. I en Prøve Oksehakkekød paavistes Tilsætning af Natriumsulfit = 0,11 % af Prøverne (0,12 %). I 4 Prøver Fars I paavistes for stort Melindhold, nemlig 16,0 %, 14,0 %, 10,7 % og 11,1 %. 1 Prøve Fars II indeholdt 22,0 % Mel. 1 Prøve Fars II var ved Ankomsten til Laboratoriet i kendelig fordærvet Tilstand, 1 Prøve Smørepølse syrlig, let fordærvet, 1 Prøve Medisterpølse II lugtede og smagte fordærvet, Tarmen misfarvet, grønlig.

I Aarets Løb er undersøgt 235 Prøver Salater. Samtlige Prøver er undersøgt for Indhold af Paraffinolie med negativt Resultat. I 11 Prøver (uden Deklaration) paavistes Natriumbenzoat.

Histologiske og kemiske Undersøgelser af Leverpostej.

I 194 Prøver Leverpostej er foretaget histologiske Undersøgelser til Bestemmelse af det anvendte Raamateriale. Ingen af Prøverne indeholdt ulovligt Raamateriale. Yderligere blev foretaget Mel-, Fedt- og Vandbestemmelser. 15 Prøver indeholdt under 20 % Fedt, 55 Prøver indeholdt fra 20 til 25 % Fedt medens 124 Prøver indeholdt over 25 % Fedt. I 2 Tilfælde blev paavist over 10 % Mel.

Samtlige Prøver Leverpostej er undersøgt med negativt Resultat for Indhold af ulovlige Konserveringsstoffer.

Undersøgelse af Fiskefars.

47 Prøver Fiskefars er undersøgt for Tørstof-, Aske-, Fedt-, Mel-, Protein- og Laktoseindhold, og paa Grundlag heraf er Bestanddelene beregnede (se Maa-ndsskrift for Dyrlæger, Bind 55, Hefte 5).

*Bakteriologiske og histologiske Undersøgelser m. m. foretaget for
Københavns Torve- og Slagtehallen.*

I Tiden fra 1. Januar 1943 til 1. Januar 1944 er for Torve- og Slagtehallerne undersøgt Prøver fra ialt 178 Kropper.

Undersøgelserne har dels været af kødbakteriologisk Art (166 Tilfælde), dels af histologisk-mikroskopisk Art (10 Tilfælde) samt i 1 Tilfælde P_H -Bestemmelse og i 1 Tilfælde angaaende abnorm Lugt.

Endvidere har Laboratoriet undersøgt 34 Mælkeprøver fra de paa Kvægtorvet opstaldede Køer.

Oversigt over Resultaterne af kødbakteriologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne i denne Henseende omfatter Prøver fra 166 Tilfælde, nemlig fra 33 Okser, 10 Kalve, 1 Svin, 121 Heste og 1 Faar.

Heraf blev erklæret som utjenlig til Menneskeføde:

1 Hest paa Grund af Infektion med Mikrokokker og 2 Kalve paa Grund af Colibacillose, samt 1 nødslagtet Okse ($P_H : 7,3$) og 1 Svin paa Grund af abnorm Lugt.

Oversigt over Resultaterne af de histologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne omfatter Prøver fra 10 Slagtedyr, nemlig: 1 Okse, 8 Heste og 1 Faar.

Paa Pleura fra en Okse paavistes Tuberkulose. I Lungerne fra 3 Heste paavistes Tuberkulose. I Milten fra en Hest paavistes Tuberkulose. I Lunge, Milt og Nyre fra 1 Hest paavistes parasitære Knuder. I Nyren fra en Hest paavistes Lymfosarkom. I Lungerne paa 1 Hest paavistes Adenosarkom, i Skamkirtlerne fra 1 Hest paavistes Lymfosarkom. I Lungerne paa et Faar paavistes parasitære Knuder.

Undersøgelser af Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

34 Mælkeprøver er undersøgt for Opvarmningsforhold. Resultaterne er i hvert enkelt Tilfælde tilsendt Overdyrlægen ved Københavns Torve- og Slagtehallen.

Sundhedskommissionens Laboratorium.

(Meddelt af Laboratorieførster F. Bjørn Jensen)

I Aaret 1943 har der til Undersøgelse i Sundhedskommissionens Laboratorium været indleveret 1347 Prøver, om hvis Resultater der er afgivet Beretning i 439 Skrivelser.

Der har været foretaget:

Kemiske Undersøgelser	i	817	Prøver
Mikroskopiske Undersøgelser	i	287	—
Bakteriologiske Undersøgelser	i	486	—

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (477 Prøver).

a. Vandværksvand	119	Prøver
c. Badevand (Strandvand)	358	—

a. Vandværksvand.

I. Kemiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro	7	Prøver
— Lejre	6	—
— Islevbro	7	—
— Axeltorv	5	—
— Vestersøgade	5	—
— Borups Allé	5	—
— Marbjerg	7	—
— Valby	5	—
— Trykledningen i Byen	6	—
— Forskellige Kilder og Boringer	14	—

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro	7	Prøver
— Lejre	6	—
— Islevbro	7	—
— Axeltorv	5	—
— Vestersøgade	5	—
— Borups Allé	5	—
— Marbjerg	7	—
— Valby	5	—
— Trykledningen i Byen	52	—

Resultatet af den kemiske Undersøgelse foretaget efter »Dansk Standard« findes i nedenstaaende Tabel. Tallene angiver højeste og laveste Indhold som mg/l.

	Ammonium (NH ₄ +)	Kaliumper- manganattal	Klorid (Cl -)	Jern (Fe ++)	Mangan (Mn + +)
Thorsbro	0 - 0	7,4 - 3,0	34 - 20	0,61 - 0,015	0,022 - 0
Lejre	0 - 0	8,2 - 4,4	116 - 101	0,054 - 0,023	0,022 - 0
Islevbro	0 - 0	8,5 - 7,0	30 - 29	0,031 - 0,01	Spor - 0
Axeltorv	0 - 0	8,5 - 4,7	39 - 33	0,15 - 0,031	0 - 0
Vestersøgade	0 - 0	7,5 - 4,4	38 - 33	0,046 - 0,015	0 - 0
Borups Alle	0 - 0	6,9 - 5,4	40 - 33	0,078 - 0,015	0 - 0
Marbjerg	0 - 0	8,1 - 4,1	29 - 26	0,062 - 0,015	0,077 - 0
Valby	0 - 0	11,8 - 9,8	44 - 32	0,15 - 0,015	0,132 - 0,033

Ved kemisk Undersøgelse efter »Dansk Standard« af 6 Prøver Vand udtaget af Laboratoriet den ²⁶/₁, ²⁶/₃, ²⁶/₅, ²⁷/₇, ²⁹/₉ og ²⁷/₁₁ fra Trykledningen i Byen fandtes:

	Højeste Indhold	Laveste Indhold
Reaktionstal (pH)	7,88	7,7
Inddampningsrest	576	376 mg/1
Farvningsgrad (Pt)	15	15
Kaliumpermanganattal	<7,3	>4,5
Kalcium (Ca ++)	112	85
Magnium (Mg ++)	22	13
Jern (Fe ++)	0,046	0,015
Mangan (Mn ++)	0,022	0
Natrium (Na +)	92	25
Ammonium (NH ₄ +)	0	0
Bikarbonat (HCO ₃ -)	396	342
Klorid (Cl -)	91	33
Sulfat (SO ₄ --)	70	41
Nitrat (NO ₃ -)	4,9	2
Nitrit (NO ₂ -)	0	0
Fosfat (PO ₄)	Spor	0
Jod (I -)	0,035	0,014
Svovlbrinte (H ₂ S)	0	0
Kiselsyre (SiO ₂)	18	16
Kuldioxyd (fri CO ₂)	9,9	8,0
Alkalibikarbonat (NaHCO ₃)	34	0

Endvidere er der foretaget Jodbestemmelser i 14 Prøver Vand fra forskellige Kilder og Boringer.

Jodindholdet varierede fra 0,5 til 0,016 mg/1.

Ved bakteriologisk Undersøgelse efter »Dansk Standard« fandtes:

Ved Udsaaning paa Kød-Pepton-Gelatine og efter 3 Døgns Dyrkning v. 20°C:
 under 10 Kolonier pr. ml i..... 98 Prøver
 over 10 — - - i..... 1 —

Ved Udsaaning i Laktose-Pepton Opløsning og Dyrkning ved 37° C gav ingen af Prøverne Luftudvikling.

b. Badevand (Saltvand).

I 358 Prøver blev der bestemt Colititer i Laktosepeptonopløsning ved 43° C.; herved fandtes:

Colititer:	I Antal Prøver:
0,001 ml	9
0,01 —	59
0,1 —	74
1,0 —	106
10,0 —	70
over 10,0 —	40

B. Fødemidler (654 Prøver).

11 Prøver Agurker (syltede).

I 8 Prøver paavistes Benzoesyre fra 0,1 til 1,56 g/kg. Der paavistes ikke Sakkarin i nogen af Prøverne.

16 Prøver Bagepulver.

10 Prøver blev undersøgt for S sammensætningen, alle Prøverne indeholdt Bikarbonat og Pyrofosfat.

12 Prøver blev undersøgt for Fluor, herved fandtes fra 8—24 mg/100 g.

1 *Prøve Boghvedegryn.*

Prøven var daarligt afskallet, desuden fandtes en ringe Mængde andre Frø (Korsblomstrede m. fl.).

3 *Prøver Bolscher.*

I ingen af Prøverne paavistes giftige Metaller.

3 *Prøver Bruspulver.*

Alle Prøverne bestod af Natriumbikarbonat, Vinsyre og et rødt Farvestof.

18 *Prøver Buddingpulver.*

Alle Prøverne blev mikroskoperet for Sammensætning. I 2 Prøver fandtes en Del Mider og Mideekskremitter.

I 2 Prøver fandtes enkelte Mider.

5 *Prøver Byggryn.*

1 Prøve var stærkt angrebet af Mider. I 2 Prøver fandtes enkelte Mider og Mideekskremitter.

8 *Prøver Bygmel.*

En Prøve var saa stærkt angrebet af Mider, at den maa betegnes som utjenlig til Menneskeføde.

De øvrige Prøver var i god Opbevaringstilstand.

2 *Prøver Bønner (brune).*

Den ene Prøve var fuldstændig overvokset af Skimmel, den anden Prøve var misfarvet, men ikke skimlet.

1 *Prøve Børnesemoule (Jubi).*

I Prøven, der var fremstillet af Hvede, fandtes en Del Mideekskremitter.

1 *Prøve Cerenagryn.*

Der fandtes enkelte Larvespind, men hverken Skimmel eller Mider i Prøven.

1 *Prøve Champignon*

blev undersøgt for Indhold af giftige Metaller. I 25 g af Prøven paavistes hverken Arsen eller Metaller, som fældes af Svovlbrinte i saltsur Vædske.

6 *Prøver Chocolate.*

Prøverne bestod overvejende af Mælkepulver, Kakaoskaller, Ferskenkerner, Bygmel m. m. 1 Prøve indeholdt en Del Gærceller, 2 Prøver var stærkt angrebet af Skimmel.

1 *Prøve »Chokala«.*

Prøven forholdt sig som en Blanding af Mælketørstof, Sukker og Farvestof.

1 *Prøve Citronessens.*

Prøven forholdt sig som en Opløsning af Aromastof i Vand med lidt Glykol eller lignende.

1 *Prøve Deig.*

Prøven var fremstillet af Bygmel.

5 Prøver Eddike.

Indholdet af Eddikesyre varierede fra 4,8—5,1 g/100 ml.

Der paavistes hverken fri Mineralsyre, Kobber, Bly eller Zink i nogen af Prøverne. Alle Prøverne forholdt sig som Gæringseddike.

3 Prøver Erstatningsstænger.

Stængernes Overtræk bestod af Tørmælk, Stivelse, Kakaoskal og kunstig Farve. Stængernes Fyld bestod af Tørmælk og Ærtemel.

2 Prøver Fadøl.

Alkohol	3,69 %
Ekstrakt	3,62 %
Heraf beregnes Indbrygningsprocenten til 9,64.	

1 Prøve Fedtstof.

Prøven forholdt sig som Emulsion, hvis Tørstof bestod af Mono- eller Diglycerid tilsat ca. 3 % Sæbe.

1 Prøve Flæskekød.

Der paavistes hverken Svovlsyring eller Borsyre i Prøven.

16 Prøver Franskbrød.

2 Prøver var bagt af rent Bygmel. 1 Prøve var fremstillet af Hvedemel med mindre Mængder Bygmel. De øvrige Prøver var fremstillet af rent Hvedemel.

3 Prøver Frugtbrød.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes Bestanddele af Gulerod samt Stivelse (af Korn og Kartoffel). Uden paa Indpakningspapiret fandtes Skimmel, men selve Prøverne var i god Opbevaringstilstand. Ved kemisk Undersøgelse fandtes:

Tørstof	ca. 37,0 %
Askebestanddele	- 1,3 %

3 Prøver Frugtjævning.

1 Prøve bestod af Bygmel, Mælkepulver og lidt gult Farvestof. 2 Prøver bestod af Hvedemel, hvori paavistes enkelte Stivelseskorn og Kartoffler.

6 Prøver Frugtkonserver.

Der paavistes hverken Svovlsyring, Benzoesyre, Salicylsyre eller Sakkarin i nogen af Prøverne.

2 Prøver Frugtsaft.

Ved kemisk Undersøgelse fandtes:

Sukker	24,0 % til 24,2 %
Askebestanddele	0,45 — - 0,55 —
Kloramintal	7,1 — - 7,0 —
Alkalinitetstal	2,3 — - 2,1 —

20 Prøver Frugtvin.

Indholdet af Alkohol varierede fra 11,1 til 17,5 Rumprocent.

Indholdet af frie flygtige Syrer beregnet som Eddikesyre varierede fra 0,4 til 4,4 g/l.

1 Prøve Gelatinepulver.

Kvælstof (N)	14,96 %
Askebestanddele.....	1,4 —

20 Prøver Gemysekonserves.

I 8 Prøver paavistes Kobber (Cu) fra 0,005 til 0,06 g/kg.

Der paavistes hverken Borsyre, Benzoesyre eller Salicylsyre i nogen af Prøverne.

4 Prøver Grøntkonserves.

Der paavistes hverken Kobber, Benzoesyre, Salicylsyre eller Borsyre i nogen af Prøverne.

6 Prøver Havregryn.

I 1 Prøve Foska Gryn, der var deklareret tilsat 1 % Kalksalte, fandtes Kalcium (Ca) 0,24 % svarende til 1,0 % Kalciumfosfat.

I 1 Prøve fandtes større Mængder af Mideekskremitter samt en Del Mider, dog overvejende døde.

I 1 Prøve fandtes enkelte Mider og Mideekskremitter. De øvrige Prøver var i god Opbevaringstilstand.

1 Prøve Honningbrød.

Prøven havde en ubehagelig, alkalisk og sæbeagtig Smag.

Reaktionstal (pH) 9,75

Der paavistes hverken Skimmel eller Mider.

1 Prøve Honningkage.

„Det ubestemte“, der laa oven paa Kagen, var Papir, delvis med blaat Tryk, Skimmel lod sig ikke paavise. Andre Papirstykker er ikke fundet ved Sønderdeling af Kagen.

1 Prøve Hvedebolle.

Prøven var fremstillet af Hvedemel.

36 Prøver Hvedemel.

1 Prøve var iblandet noget Ærtemel og mindre Mængder Bygmel.

2 Prøver havde sur Karakter (pH) 3,75. De øvrige Prøver var rene og i god Opbevaringstilstand.

3 Prøver Hvidtøl

blev undersøgt for Indhold af Alkohol og Ekstrakt.

1 Prøve „Indianerkrudt“.

Prøven bestod af Affald fra forskelligt Bagværk — Vafler, mulig ogsaa Smaakager. Der fandtes hverken Skimmel eller Mider.

4 Prøver Iskrem.

I 2 Prøver blev bestemt Kvælstofindhold. I de 2 andre Prøver blev bestemt Viscositet v. 20° C. dels før og dels efter Forgæring med Filtragol (Pektin).

1 Prøve Jordbærmarmelade.

Foruden Jordbær paavistes en mindre Mængde Hindbær.

1 Prøve Jordbærsaft.

Prøven forholdt sig som Jordbærsaft med ca. 45 % Sukker og indeholdt fri Svovlsyrning (SO_2) 0,16 g/kg.

1 Prøve Julekage.

Prøven var fremstillet af Bygmel.

1 Prøve Juleøl.

Prøven indeholdt en Del døde Fluer.

14 Prøver Jævningspulver.

5 Prøver bestod af Kartoffelmel, 1 Prøve af Kartoffel- og Ærtemel, 3 Prøver af Ærtemel, 3 Prøver af Ærtemel med rødt Farvestof, 2 Prøver af Ærtemel, lidt Bygmel og rødt Farvestof.

36 Prøver Kaffeestatning.

Indholdet af Askebestanddele varierede fra 1,32 til 9,3 %, Indhold af i Saltsyre uopløselig Aske (Sand m. m.) varierende fra under 0,1 til 2,9 %.

3 Prøver Kardemomme.

I alle 3 Prøver fandtes kun Bestanddele af Kardemomme, dog overvejende Kapseldele.

1 Prøve Kartoffelsirup.

Prøven, der indeholdt 74,6 % Tørstof, indeholdt en Del uomdannet Stivelse. Der paavistes hverken Svovlsyrning, Benzoesyre eller Salicylsyre i Prøven.

1 Prøve Kartoffler.

Prøven bestod af 9 hele og 5 Stykker af Kartoffler. 5 af de hele Kartoffler var friske, medens de 4 hele og de 5 Stykker var angrebet af Svamp.

2 Prøver Kogechocoladeestatning.

Prøverne bestod af Tørmælk, Sukker, Farve og Aromastof.

2 Prøver Konfekt.

Prøverne bestod overvejende af Tørmælk. Der paavistes hverken Skimmel eller Mider.

2 Prøver Kryddere.

Begge Prøver var fremstillet af Hvedemel.

5 Prøver Krydderier.

2 Prøver var stærkt angrebet af Skimmel. 2 Prøver indeholdt Skimmel i mindre Mængde.

35 Prøver Krydderierstatning.

Indholdet af Askebestanddele varierede fra 1,3 % til 21,7 %. Indholdet af i Saltsyre uopløselig Aske (Sand m. m.) 0,1 % til 7,4 %. Alle Prøverne blev undersøgt mikroskopisk for S sammensætningen.

1 Prøve Kødpose.

Ved Melbestemmelse fandtes et Indhold af 9,1 % Kartoffelmel.

1 Prøve Lagkage.

Prøven, der havde en ubehagelig ludagtig Smag, udviste alkalisk Reaktion og indeholdt baade Fosfat og Karbonat.

1 Prøve Lakridskonfekt.

I Lakridsmassen paavistes Stivelse af Kartoffel og Hvede. Af Farvestoffer paavistes Rhodamin og Orange.

5 Prøver Lakridspinde.

2 Prøver bestod hovedsagelig af Sukker og kulsur Kalk.

1 Prøve Likør

Alkohol	38,6 Rumprocent.
Vægtfylde	1,0659

1 Prøve Lykkepose.

I Posen fandtes en stor Papirblomst samt en Del Kagekrummer. Disse indeholdt ikke Stivelse, men hidrører formentlig fra Marengs i mere eller mindre bran- ket Tilstand.

5 Prøver Madvarer.

Der fandtes intet at bemærke for nogen af Prøverne.

19 Prøver Madkulør.

11 Prøver var vandige Opløsninger af Tjærefarvestoffer. De øvrige 8 Prøver forholdt sig som Sukkerkulør.

1 Prøve Mannagryn.

Grynene var stærkt angrebne af Mider.

8 Prøver Marcipanbrød.

I 4 Prøver fandtes Larveekskremitter og Spind. De øvrige 4 Prøver var i god Opbevaringstilstand.

1 Prøve Marcipanerstating.

Af organiserede Stoffer fandtes storcellet, tykvægget Væv, fyldt med delvis forklistet Stivelse (Kartoffelmos) og noget Ærtemel. En Del af Prøvens Overflade var dækket af et grønt Lag af Skimmelsvampe og disses Sporer.

3 Prøver Marcipanerstating.

Paa Overfladen af de 2 Stænger fandtes store Mængder af Gærceller.
1 Prøve var i god Opbevaringstilstand.

19 Prøver Marmelade.

Indholdet af Sukker varierede fra 8,4 til 63,3 % bestemt i Refraktometer.
I 1 Prøve fandtes et brugt Fingerbind. 1 Prøve var i Gæring.

1 Prøve Melon.

Der fandtes intet at bemærke for Prøven.

29 Prøver Mineralvand.

Ved Kimtælling fandtes fra 0 til 300 Kolonier pr. ml. Der paavistes ikke Bakterier hørende til Koli Aerogenes Gruppen i 10 ml af nogen af Prøverne.

7 Prøver Pebererstatning.

Indhold af Askebestanddele varierede fra 4,3 % til 27,4 %. Indhold af i Salt-syre uopl. Aske (Sand m. m.) varierede fra 0,3 % til 18,1 %.

En Del af Prøverne blev mikroskopert for Sammensætning.

5 Prøver Rasp.

Alle Prøverne var i god Opbevaringstilstand.

1 Prøve Roulade.

I Kagemassen fandtes Skimmel. Det anvendte Syltetøj var i Gæring.

6 Prøver Rugmel.

1 Prøve havde en ubehagelig, noget muggen Lugt, men der lod sig ikke paavise Skimmel i Prøven. For de øvrige 5 Prøver fandtes intet at bemærke.

6 Prøver Rundstykker.

1 Prøve var fremstillet af Rugmel. 1 Prøve indeholdt, foruden Hvede, Bestanddele af Byg. De øvrige Prøver var fremstillet af Hvedemel.

10 Prøver Rødbeder.

I 6 Prøver paavistes Benzoesyre (fra 0,1 til 1,0 g/kg).

Der paavistes hverken Salicylsyre eller Sakkarin i nogen af Prøverne.

60 Prøver Salater.

Der paavistes ikke uforsæbelig Olie (Paraffinolie) i nogen af Prøverne.

1 Prøve Salmiakugler.

Af organiserede Bestanddele fandtes Ærte- og lidt Bygmel, formet om et afskallet Bygkorn. Prøven indeholdt desuden Sukker.

2 Prøver „Sanade“.

I begge Prøver paavistes Skimmel.

2 Prøver Sandkage.

Den ene Prøve havde en bitter, noget sammensnerpende Smag, som efter det ved Undersøgelsen fundne maa antages at skyldes Anvendelsen af alunholdig Bagepulver. Den anden Prøve havde stærk Ammoniaklugt hidrørende fra, at der har været anvendt for meget Hjortetaksalt som Bagepulver.

6 Prøver Sardiner.

I Prøverne fandtes fra 28 til 171 mg Jern (Fe) i 1 kg.

3 Prøver Saltpastiller.

Prøverne bestod af Sukker, kulsur Kalk og lidt Kogsalt.

1 Prøve Semoulegryn.

Prøven, der var fremstillet af Hvede, var i god Opbevaringstilstand.

5 Prøver Sennep.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes, at alle Prøverne var rene og i god Opbevaringstilstand.

2 Prøver Sigtebrød.

I den ene Prøve paavistes Partikler af forkullet Træ. I den anden Prøve fandtes enkelte sorte Klumper, hvis Oprindelse ikke lod sig konstatere.

2 Prøver „Skraa“ („Prins Pilfinger“).

Var overvejende fremstillet af Gulerod.

1 Prøve Smørblanding.

Prøven var ikke harsk.

Indholdet af fri Syre beregnet som Oliesyre udgjorde 0,4 %.

1 Prøve Smørstræk.

Der paavistes hverken Borsyre eller Bromater i Prøven.

1 Prøve Solbærrom.

Prøven indeholdt nogle Fluer, samt en Del Vinger, Ben m. m. af Fluer.

1 Prøve Soya.

Prøven var en vandig Opløsning af Tjærefarvestof tilsat Aroma.

3 Prøver Spejderkrudt.

Prøverne bestod af Vaffelrester blandet med mindre Mængde Gryn. Der paavistes hverken Skimmel eller Mider i nogen af Prøverne.

1 Prøve „Strandgrus“.

Prøven bestod af oversukret, stærkt fedtholdigt Frø, formentlig Nøddekærne. Paa Brudfladerne fandtes Larveekskremitter.

2 Prøver Studenterbrød.

Den ene Prøve, der overvejende var fremstillet af Rug, havde en harsk Smag. Den anden Prøve lugtede stærkt af Ammoniak og indeholdt 0,3 % Ammoniak (NH₄).

13 Prøver Sukker.

En Prøve (Puddersukker) indeholdt Svovlsyrling ca. 5 cg/kg, for de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

11 Prøver Sukkervarer.

4 Prøver indeholdt et rødt Farvestof, der forholdt sig som Rhodamin. En Prøve indeholdt gult Farvestof, der forholdt sig som Orange.

En Prøve Surbrød.

Prøven indeholdt mørke Klumper, hvori der paavistes Støv, Skimmel og Skimmelsporer.

2 Prøver Syltemiddel.

Prøverne bestod af Natriumbenzoat.

18 Prøver Sødepulver.

Sødeevnen varierede fra 2 til 200 Gange saa stor som Sukkers Sødeevne.

2 Prøver indeholdt Dulcin, de øvrige Prøver Sakkarin.

14 Prøver Theerstatning.

Alle Prøver blev undersøgt mikroskopisk for S sammensætningen.

En Prøve Traganth.

Prøven var blandet med en mindre Mængde Smaaklumper af finkornet stærkt forklistret Stivelse (Ris).

2 Prøver Tyggegummi.

Begge Prøverne havde en ubehagelig Smag grundet paa Indhold af Dekstrin.

En Prøve »Tygakrids«.

Prøven var fremstillet overvejende af Gulerod.

5 Prøver tørrede Grøntsager.

Der paavistes hverken Kobber, Tjærefarvestoffer, Borsyre, Benzoesyre eller Salicylsyre i nogen af Prøverne.

1 Prøve Vin.

Paa en Del af Flaskens Indre sad en mørk meget fast Belægning, der bestod af Gærceller, Farvestof samt lidt Jern.

12 Prøver Wienerbrød.

En Prøve, der havde en ubehagelig Smag, udviste stærk alkalisk Reaktion, grundet paa Indhold af Soda (0,5 %). En Prøves Smag skyldtes Harskhed i det til Prøven anvendte Fedtstof.

En Prøve Æbler.

Prøven blev undersøgt for giftige Metaller. Der paavistes hverken Arsen, Bly eller Kobber i 200 g.

2 Prøver Ærter.

I begge Prøver fandtes Korn, forskellige Frø af Korsblomstrede, Skaldele og Smaastykker af Ærter. Adskillige Ærter var ormgnavede og beskadigede.

21 Prøver Øl.

Alkoholindholdet varierede fra 1,5 til 3,2 %.

Ekstraktindholdet — - 2,6 - 8,3 %.

2 Prøver var uklare og sure paa Grund af Vækst af Bakterier og Gær.

*C. Brugsgenstande (67 Prøver).**6 Prøver Brillantine.*

Den ene Prøve var en Vandglasopløsning, de øvrige 5 Prøver var vandige Opløsninger af Klormagnium.

3 Prøver Cerutter.

For alle 3 Prøver fandtes Ombladet at være Papir, Dæksbladet og Indlægget Tobak. I Indlægget fandtes en Del Sand. Der paavistes nogle Mikroorganismer (Rundorme).

4 Prøver Julelys.

Der paavistes ikke Arsen i 2 g af nogen af Prøverne.

6 Prøver Metalfolie.

Alle 6 Prøver var Aluminiumsfolie, og der paavistes ikke Bly i nogen af Prøverne.

En Prøve Mundskyllevand.

Vandet indeholdt Fnug af en spritopløselig Anilinfarve.

1 Prøve Skindpels.

Afklippede Haar af Pelsen gav ikke Reaktion for Farvning med Parafenyliendiamin.

3 Prøver Sæbe.

En Prøve fast Sæbe viste Fedtsyreindhold 23,0 %. 2 Prøver flydende Sæbe viste Fedtsyreindhold 3,4 %. Der paavistes ikke fri Alkali i nogen af Prøverne.

En Prøve Sennepsfrøolie.

I 3 Prøver, der indeholdt Alkali og Svovl, paavistes hverken Arsen eller giftige Metaller.

10 Prøver Tapet.

Der paavistes ikke Arsen i 100 cm² af nogen af Prøverne.

5 Prøver Tobak.

En Prøve var fuldstændig gennem- og overvokset af Skimmelsvampe.

2 Prøver havde muggen Lugt, men der paavistes kun lidt Skimmel.

Alle Prøverne var fremstillet af Tobaksplante.

10 Prøver Trælegetøj.

I en Prøve fandtes Arsen 5,1 mg (As) i den afskrabede Farve fra 100 cm² Overflade. I de øvrige 9 Prøver paavistes hverken Arsen eller Bly.

4 Prøver Tændstikker.

Der paavistes hverken frit Fosfor eller Fosforsesquisulfid i Strygefladerne af nogen af Prøverne.

13 Prøver Vaskepulver.

Prøverne blev undersøgt for S sammensætningen. I en Prøve paavistes frit Alkali 0,8 % (K₂O). 4 Prøver var svagt »selvvirkende«.

Foruden ovennævnte Prøver har Laboratoriet fra forskellige kommunale Institutioner modtaget 149 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Bispebjerg Hospital.

4 Prøver Levnedsmidler.

Fra Børnehospitalet paa Fuglebakken.

2 Prøver Frugtsaft.

Fra Direktoratet for Københavns Hospitalsvæsen.

2 Prøver Kaffeestatning.

Fra Folkekøkkenet.

1 Prøve Leverpostej.

Fra Kommunehospitalet.

1 Prøve Farvepulver.

1 Prøve Mælk.

Fra Sct. Hans Hospital, Roskilde.

100 Prøver Mælk og Fløde.

22 Prøver Hvidtøl.

Fra Sundholm.

En Prøve Servietter.

Fra Vestre Fængsel.

15 Prøver forskellige Madvarer.

Beretning fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse for Aaret 1943.

(Meddelt af Overlæge, Dr. med. *Knud Winge*).

Stationens Omraade omfatter selve Københavns Kommune med 714,600 Indbyggere. Byen er inddelt i 4 Distrikter. 1. Distrikt omfatter: Indre By, Christianshavn, Sundby; 2. Distrikt: Østerbro, indre og ydre Nørrebro; 3. Distrikt: Bispebjerg, Brønshøj, Husum, Vanløse og Grøndalsvænge; 4. Distrikt: Vesterbro, Vigerslev, Valby og Frederiksholm.

I Forhold til 1942 er Stationsarbejdet i 1943 steget meget betydeligt, idet det samlede Konsultationstal andrager 150,495 mod 125,646 i 1942. Ogsaa Antallet af nyhenviste Personer er betydeligt større end forrige Aar; 19,014 i 1943 mod 16,186 i 1942.

Det største Konsultationstal for en Maaned var 14,623 (Maj), og det største Antal nyhenviste Personer i en enkelt Maaned var 2,037 (Marts). De tre største Konsultationsdage har været: 17. Maj, 24. Maj og 15. Juni, da der henholdsvis blev undersøgt 867, 788 og 797 Personer; det største Antal nyhenviste Personer, der er undersøgt paa een Dag, er 119 (19. Maj).

Foruden ovennævnte har Centraltuberkulosestationens Byafdeling foretaget omfattende Undersøgelser i Skoler, Fabriker, Firmaer og offentlige Institutioner.

Der blev ialt undersøgt 50,038 Personer og givet 139,747 Konsultationer.

Denne store Arbejdspræstation har kun været mulig, fordi denne Afdelings Materiel i Aarets Løb er blevet forøget med en Skærm billedvogn, som blev sat i Drift i April Maaned 1943.

Vognen har betydet en Lettelse i Arbejdet, og den har haft stor Sukces rundt om i Byen, idet de forskellige Institutioner sparer megen Tid ved, at hele Undersøgelsen kan foregaa paa Stedet.

En anden Aarsag til denne Afdelings forøgede Arbejde er den store Interesse, som Firmaer og Institutioner viser Tuberkuloseundersøgelserne, ved at lade hele deres Personale undersøge, og hvad der er endnu vigtigere, lade dette gentage een Gang aarligt (se iøvrigt Side 74).

Centraltuberkulosestationen er meget taknemlig for denne store Støtte i Tuberkulosebekæmpelsen, og der er ikke Tvivl om, at en yderligere Udvidelse af dette forebyggende Arbejde vil faa stor Betydning.

I 1943 er der i Samarbejde med Skoleoverlæge Dr. med. Bojlén gennemført den vigtige Foranstaltning, at alle tuberkulinnegative Elever i de københavnske Kommuneskoler's Afgangsklasser opfordres til at lade sig calmettevaccinere, og langt den største Del af Eleverne følger denne Opfordring.

Det Spørgsmaal, som jo først og fremmest maa interessere, er: hvorledes er det gaaet med Lungetuberkulosen i København? I det store og hele er det gaaet ret godt, men som ventet er der kommet en ikke uvæsentlig Stigning af de nyanmeldte Tilfælde, medens Antallet af Dødsfald kun viser en ringe Stigning (se Side 66).

Analysere man de enkelte Tilfælde nærmere, viser der sig det glædelige, at Lungetuberkulose tilfældene i 1943 ikke — naar de konstateres — er forværrede med Hensyn til Udbredning og Cavernedannelse i Forhold til Lungetuberkulose tilfældene i 1942 (se Side 71).

Derimod har der, særlig i Aarets sidste Halvdel, været en stadig stigende Tendens til, at tilsyneladende hvilende eller ophelede Lungetuberkulose tilfælde er blusset op og endda er blevet smittefarlige, hvilket har krævet mange Indlæggelser i Hospital eller Sanatorium, et Forhold, der yderligere har gjort det vanskeligt at skaffe det tilstrækkelige Antal Sengepladser.

Tuberkulosestatistik.

Centraltuberkulosestationens Kartotek omfattede pr. 31. December 1943 ialt 6,540 Personer, der er opført i Tabel I, hvor man tillige har delt Materialet i 2 Grupper:

1. En kendt Gruppe, hvorved forstaas Personer, over hvilke der findes Journal paa Centraltuberkulosestationen.
2. En anden Gruppe, om hvilken man har fyldige Oplysninger men hvor Patienterne ikke er undersøgt paa Tuberkulosestationen.

Tabel I.

Ialt i Kartoteket: 6,540.	Undersøgt paa Central-tuberkulosestationen	Ikke unders. paa Central-tuberkulosestationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	1644	252	1896
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	320	35	455
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.	1517	149	1666
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidl. er paavist + TB. i Eksp. ved direkte Mikroskopi; men ikke i de sidste 3 Aar	508	16	524
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. i Eksp. ved Dyrkning, men ikke i de sidste 3 Aar	77	2	79
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. ved Dyrkning fra Ventrsky., men ikke i de sidste 3 Aar	586	8	594
Aktiv Tub. pulm., hvor TB ikke er paavist	430	70	500
Pleuritis exsudativa	552	78	530
Erythema nodosum	281	15	296
Ialt.	5915	625	6540

Af disse 6,540 er 1278 indgaaet i Centralkartoteket i 1943.

Nye i Kartoteket 1943: 1278.	Undersøgt paa Central-tuberkulosestationen	Ikke unders. paa Central-tuberkulosestationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	263	80	343
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	74	20	94
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning	492	78	570
Aktiv Tub. pulm., hvor TB. ikke er paavist	41	46	87
Pleuritis exsudativa	93	25	118
Erythema nodosum	62	4	66
Ialt.	1025	253	1278

I Kartoteket 1. Jan. 1943	5647
Nykonstaterede Tilfælde i 1943	1278
Tidl. kendte Patienter med Tub. pulm., flyttet tilbage til Københavns Kommune	34
Patienter med Tub. pulm., tilflyttet Københavns Kommune	52
	<u>7011</u>
Udgaaet af Kartoteket paa Grund af Flytning til andre Kommuner	129
Udgaaet af Kartoteket, idet Lungetuberkulosen maa anses for at være ophelet	29
Udgaaet af Kartoteket p. Gr. af Dødsfald af Tub. pulm.	283
Udgaaet af Kartoteket paa Grund af Dødsfald af anden Aarsag	30
	<u>471</u>
I Kartoteket 31. Decbr. 1943	6540

Hos 295 af de nyanmeldte fandtes + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskop (28,4 %) + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning hos 81 (7,8 %) og + TB. i Ventrikelskyllevand hos 544 (52,4 %), medens der ikke er paavist Tuberkelbaciller hos 119 (11,4 %). Der blev ialt paavist + TB. hos 920 af de 1039 (88,5 %).

De tilsvarende Tal i 1942 var 35,6, 4,5, 42,9 og 17,0 %, og der blev ialt paavist TB hos 790 af 951 (83,1 %).

Det skal bemærkes, at foruden de i Tabel III angivne nyanmeldte Tilfælde er 36 Personer, der i Forvejen var kendte som bacillære, tilflyttet Københavns Kommune i 1943; henholdsvis 17 Mænd i Alderen 48, 38, 37, 32, 31, 29, 28, 26, 26, 25, 25, 23, 22, 22, 21, 20 og 1 Aar og 19 Kvinder i Alderen 37, 36, 36, 35, 33, 33, 30, 26, 25, 24, 23, 23, 22, 22, 22, 22, 21 og 6 Aar.

Nyanmeldte Tilfælde af Tub. pulm. for de sidste 10 Aar.

	Mænd	Kvinder	Ialt	pr. 10.000
1934.....	430	453	883	12,0
1935.....	462	424	886	13,0
1936.....	501	583	1084	16,1
1937.....	535	598	1133	16,9
1938.....	445	509	954	13,0
1939.....	426	489	915	13,1
1940.....	428	393	821	11,7
1941.....	442	453	895	12,7
1942.....	494	457	951	13,4
1943.....	524	515	1039	14,5

Der er i 1943 anmeldt 1039 nye Tilfælde af Tub. pulm. i København, *d. v. s.* 14,5 pr. 10.000 mod 13,4 pr. 10.000 i 1942, *altsaa en yderligere Stigning, som dog er ret moderat.* Fra 1937—40 gik Antallet af nyanmeldte Lungetuberkulosestilfælde ned fra 16,9 til 11,7 pr. 10.000, men fra 1940 til 1943 er der en Stigning fra 11,7 til 14,5 pr. 10.000.

Centraltuberkulosestationens Arbejde i Tidsrummet 1. Januar til 31. December 1943.

Til Centraltuberkulosestationen blev der i 1943 henvist *ialt 19,014 Personer, deraf 8,396 Mænd og 10,618 Kvinder.* Disse 19,014 nye var henvist af:

Tabel IV.

Læger	13,781	(72,5 %)
Skolelæger	2,409	(12,7 %)
Hospitaler og Sanatorier	242	} (2,8 %)
Poliklinikker	191	
Andre Tuberkulosestationer	116	} (10,9 %)
Indkaldt af Centraltuberkulosestationen	2,067	
Undersøgelse af Lærere.....	38	} (1,1 %)
Henvist af Milieuafdelingen.....	170	
Ialt	19,014	(100,0 %)

Foruden ovenstaaende nyhenviste blev der tillige henvist 2057 Personer, 851 Mænd og 1206 Kvinder, der tidligere var undersøgt paa Stationen, men var udgaaet af Kontrol, og i saadanne Tilfælde kræves ny Henviisning af Patientens Læge. 1026

af disse Personer udgik i Aarets Løb atter af Kontrol, medens Resten 1031 overgik til fortsat Kontrol. Af de nyhenviste Patienter udgik i Løbet af 1943 8069 af Kontrol, medens 10,945 overgik til fortsat Kontrol i 1944.

Af de Personer, der søgte Stationen før 1. Januar 1943, udgik i Aarets Løb ialt 5979, som vist i efterfølgende Skema:

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Udgaet af Kontrol	1456	1950	1435	4841
» paa Grund af Død (ikke af Tuberkulose) ...	76	39	2	117
» paa Grund af Død (af Tub. pulm.)	164	114	9	287
» paa Grund af Flytning til andre Kommuner	203	374	157	734
Ialt	1899	2477	1603	5979

Med Hensyn til Aldersfordeling og Mantoux' Tuberkulinprøve er de 19,014 nyhenviste Personer opført i *Tabel V.*

Tabel V.

	Aldersfordeling:				Mantoux' Tuberkulinreaktion:					
	Mænd	Kvinder	Ialt	pCt. af samtlige nye	M-R ikke aflæst	M-R aflæst hos	+	pCt. af aflæste	-	pCt. af aflæste
0—6	942	859	1801	9,4	63	1738	652	37,5	1086	62,5
7—14	1336	1306	2642	13,0	30	2612	1773	67,9	839	32,1
15—19	1289	1710	2999	15,3	51	2948	2297	77,9	651	22,1
20—24	1047	1863	2910	15,3	117	2793	2214	79,3	579	20,7
25—34	1843	2593	4436	23,3	116	4320	3722	86,2	598	13,8
35—44	972	1232	2204	11,6	43	2161	2027	93,8	134	6,2
45—54	573	599	1172	6,2	20	1152	1103	95,7	49	4,3
55—64	287	322	609	3,2	12	597	569	95,3	28	4,7
65—74	88	114	202	1,1	4	198	179	90,4	19	9,6
75 og derover	19	20	39	0,2	3	36	32	88,9	4	11,1
Ialt	8396	10618	19014	100,0	459	18555	14568	78,0	3987	22,0

De forskellige Aldersgrupperes procentiske Fordeling viste kun ubetydelige Forskydninger, medens Tuberkulinpositivetsprocenten for de 3 laveste Aldersgrupper ligger betydeligt højere end i 1942 og noget højere for de 2 følgende Grupper.

Lægearbejdet i 1943.

(Til Sammenligning anføres Tallene for 1942.)

Tabel VI.

	1943	pr. 10,000	1942	pr. 10,000
Antal nyhenviste Personer	19014	266,1	16186	227,5
Antal Konsultationer	150495	2106,0	125646	1766,9
Antal Mantoux' Tuberkulinreaktioner .	52974	741,3	43807	615,9
Antal Blodsænkingsbestemmelser	38919	544,6	36584	514,4
Antal Røntgengennemlysninger	63929	894,6	57417	807,3
Antal Røntgenfotograferinger	32568	455,7	24820	346,2
Antal røntgenfotograferede Personer ..	29474	412,4	22642	318,4
Antal Ekspektoratundersøgelser	12347	172,3	11164	156,4
Antal Dyrkninger fra Ekspektorat	1296	—	1013	—
Antal Dyrkninger fra Ventrikelskyllev.	3657	—	2130	—
Antal Wassermann-Reaktioner	46	—	53	—
Antal Widal-Reaktioner	7	—	8	—
Antal Gonokok-Reaktioner	6	—	0	—

Det udførte Lægearbejde har i 1943 været stigende, der er undersøgt 2,828 nyhenviste Personer flere end i 1942, og Konsultationstallet er steget med ca. 20 %. Tabellen kræver ingen yderligere Omtale, da den tydeligt viser Arbejdets Omfang.

Centraltuberkulosestationens Laboratorium:

	1943	1942
Indsendt af Centraltuberkulosestationen.....	9,527	8,367
Indsendt af Læger	1,993	1,898
Indsendt fra Øresundshospitalets Ambulatorium	427	527
Indsendt af Tuberkuloseplejehjemmene	288	230
Indsendt af andre	112	142
<i>Antal Ekspektoratundersøgelser</i>	12,347	11,164
heraf + TB	1,291 (10,5 %)	1,260 (11,3 %)
» ÷ TB	11,056 (89,5 %)	9,904 (88,7 %)

Visitation.

I 1943 ordnede Centraltuberkulosestationen Indlæggelse i Hospital for ialt 1053 Personer, deraf 885 til Øresundshospitalet, 161 til Børnehospitalet, Fuglebakken (Tuberkuloseafdelingen) og 7 til andre Hospitaler.

Af de 885 Patienter blev 150 indlagt som uafviselige, deraf 58 paa Grund af Hæmoptyse, og 92 af andre Grunde.

I samme Tidsrum blev der paa Øresundshospitalet direkte indlagt 338 Personer, deraf 37 med Hæmoptyse. Størstedelen af de øvrige direkte indlagte Personer er indlagt fra Øresundshospitalets Ambulatorium, og i alle Tilfælde har Centraltuberkulosestationen faaet Underretning om Indlæggelsen.

Der har som i tidligere Aar været Ventetid for Indlæggelse paa Øresundshospitalet for saavel Mænd som Kvinder. For Mændenes Vedkommende har Forholdene været meget vanskelige, idet der næsten har været Venteliste hele Aaret, og særlig i Maanederne Januar—Juni har Ventetiden været lang, og mange Dage har der ventet 14—23 Patienter.

For Kvindernes Vedkommende har Forholdene været noget bedre, men der har dog i Tiden $\frac{1}{5}$ — $\frac{3}{6}$ været lang Ventetid, og den daglige Venteliste har varieret fra 5—17 Patienter.

Med Hensyn til Indlæggelse af Børn paa Børnehospitalet, Fuglebakken (Tuberkuloseafdelingen) har der hele Aaret været Venteliste, særligt i Maanederne Maj—December var Forholdene vanskelige. I lange Perioder har der været ventet 20—26 Børn, og Ventetiden har været indtil 3 Maaneder.

De vanskelige Indlæggelsesforhold for Mænd og Børn har været til stor Gene for Centralstationens Arbejde.

I Aaret 1943 er der til Avnstrup Sanatorium ordnet Indlæggelse for ialt 599 Patienter: 311 Mænd og 288 Kvinder; af disse er 264 indstillet direkte fra Centraltuberkulosestationen, 229 fra Øresundshospitalet, 81 fra andre Hospitaler i København og Provinsen og 25 af Læger i København og Provinsen.

Bortset fra de første 14 Dage af Januar 1943 har der været Venteliste hele Aaret. I lange Perioder har der ventet 15—25 Mænd og periodevis endda 26—33, og Ventetiden har gennemgaaende været 4—6 Uger og i Perioder endnu længere.

For Kvindernes Vedkommende var Indlæggelsesforholdene i Begyndelsen af Aaret ret gode, men fra $\frac{6}{3}$ til Slutningen af Oktober var der en meget betydelig Venteliste, i lange Perioder endda med over 30 Ventende, og Ventetiden har som Følge heraf været meget lang, endog 2 Maaneder og mere.

Tabel VII.
Resultatet af de foretagne Lægeundersøgelser.

	Tub. pulm.	Pleur. exs.	Tub. gland. bronch. et perihil.	Eryth. nodos.	Ialt
0—6.....	31	1	5	5	42
7—14.....	50	3	15	7	75
15—19.....	31	5	2	13	51
20—24.....	63	8	0	7	78
25—34.....	94	12	1	11	118
35—44.....	36	3	0	11	50
45—54.....	27	2	0	5	34
55—64.....	7	1	0	1	9
65—74.....	4	0	0	1	5
75—>.....	2	0	0	0	2
Ialt	345	35	23	61*	464

*) 5 Mænd over 15 Aar.

Blandt de 19,014 nye Patienter fandtes ialt 464 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, der fordeler sig som vist i Tabel VII. Den største Gruppe udgøres af Tub. pulm., ialt 345 Tilfælde, og af disse er 188 (54,5 %) fundet indenfor Aldersklassen 15—34 Aar. Denne Aldersgruppe udgjorde 54,5 % af det samlede Antal nyhenviste; de tilsvarende Tal for 1942 var henholdsvis 66,6 % og 53,3 %.

I Sammenligning med 1942 er Antallet af nykonstaterede Lungetuberkulose-tilfælde gaaet lidt ned — fra 369 til 345 — medens Antallet af Erythema nodosum er steget stærkt, og Antallet af Pleuritis exsudativa og Tub. gland. bronch. er væsentlig uforandret.

Til nærmere Bedømmelse af de 345 Tilfælde af Tub. pulm. er disse opført i de efterfølgende *Tabeller VIII og IX* med Hensyn til Bacilfund, Udbredning og Cavernedannelse.

Med Hensyn til Udbredning har man siden $\frac{1}{1}$ 1940 anvendt følgende Inddeling:

<i>Eensidig</i>	<i>Dobbeltidig</i>
< $\frac{1}{3}$ Lunge	< $\frac{1}{3}$ Lunge
$\frac{1}{3}$ —1 Lunge	$\frac{1}{3}$ —1 Lunge
	> 1 Lunge

Til Inddeling af Lungefelterne benyttes de bagerste Icr., da disse er af mest ensartet Størrelse. Ved submaximal Inspiration kan der under Clavicula tælles 7 Icr., Apexfeltet regnes for et Icr., og der regnes saaledes med 8 Icr. paa hver Side.

Hvis 2 Icr. eller mindre er afficerede, regnes det for mindre end $\frac{1}{3}$ Lunge, er 3—8 Icr. afficerede, faas $\frac{1}{3}$ —1 Lunge, og hvad der er derudover, hører til Gruppen > 1 Lunge.

- ++ angiver + TB i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi.
- ++ angiver + TB i Ekspektorat ved Dyrkning.
- + angiver + TB i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Tabel VIII. (Tub. pulm.).

	Tub. pulm. ialt	++	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
0—6.....	31	0	1	25	3
7—14.....	50	0	1	44	5
15—19.....	31	7	1	23	0
20—24.....	63	32	3	27	0
25—34.....	94	37	4	45	2
35—44.....	36	19	2	14	0
45—54.....	27	20	1	6	0
55—64.....	7	4	2	1	0
65—74.....	4	2	2	0	0
75—>.....	2	1	1	0	0
Ialt.....	345	122	18	185	6

Tabel VIII viser, at 122 d. v. s. 35,4 % havde + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, medens man hos 18 (5,2 %) først fandt + TB. ved Dyrkning fra Ekspektoratet og hos 185 (53,6 %) ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand.

Der blev ialt fundet Tuberkelbaciller hos 325 af 345 (94,2 %).

Tabel IX. (Tub. pulm.).

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:					Caverner fandtes hos	Af de cavernøse Tilfælde havde:				
				++	+	÷ TB.	Ikke unders.	++		+	÷ TB.	Ikke unders.		
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	41	59	100	4	8	80	7	1	1	0	0	1	0	0
1/3—1 » ..	68	60	128	41	8	71	5	3	30	26	2	2	0	0
<i>Dobb.-sidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	2	2	4	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
1/3—1 » ..	33	35	68	33	2	29	2	2	20	15	0	5	0	0
> 1 » ..	26	19	45	43	0	2	0	0	30	29	0	1	0	0
Ialt.....	170	175	345	122	18	185	14	6	81	70	2	9	0	0

Tabel IX viser, at af de 345 nye Lungetuberkulosestilfælde er 170 konstateret hos Mandkøn og 175 hos Kvindkøn. Oplysningerne i denne Tabel er meget vigtige, idet man her faar at vide, om der er sket nogen Forværring af Lungetuberkulosestilfældene i 1943 i Forhold til 1942.

100 af 345 (28,9 %) havde Forandringer i < 1/3 af een Lunge mod 26,0 % i 1942, medens Gruppen 1/3—1 Lunge i 1943 udgør 128 Tilfælde (37,1 %) mod 130 i 1942 (35,2 %).

Betragter man de dobbeltsidige Processer under eet, udgør disse i 1943 117 af 345 (33,9 %) mod 178 af 369 (38,5 %) i 1942 og Antallet af de allersværeste er dalet fra 70 til 45.

Hos 81 af 345 Personer (23,4 %) fandtes Caverner, hvilket er en Nedgang i Forhold til 1942, hvor de tilsvarende Tal var 118 af 369 (31,9 %).

Alle de 81 cavernøse Tilfælde var bacillære ved første Undersøgelse. (100%).

Tabellen viser det glædelige, at Lungetuberkulosestilfældene ikke er blevet forværrede med Hensyn til Udbredning og ej heller m. H. t. Cavernedannelse, men der er snarere Tendens til Bedring, og særlig er Antallet af de sværeste cavernøse Tilfælde en Del lavere end i 1942.

Tabel X (Andre tuberkuløse Sygdomme).

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	÷ TB.	Ikke undersøgt	
Pleuritis exsudativa.....	23	12	35	0	1	9	23	2
Tub. gland. bronch. et perihil. ...	11	12	23	0	1	20	1	1
Erythema nodosum.....	9	52	61	0	1	17	42	1
Ialt.....	43	76	119	0	3	46	66	4

Af de 9 mandlige Patienter med Erythema nodosum var de 5 over 15 Aar

Foruden de Sygdomstilfælde, der fandtes hos nyhenviste Patienter, blev der i 1943 af Centralstationen fundet 55 Tilfælde af tuberkulose Sygdomme hos Personer, der i Forvejen var under Stationens Kontrol. Fordelingen af disse er vist i Tabel XI.

Tabel XI.

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:					
				++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt	Caverne
Tub. pulm.	17	28	45	6	4	33	2	0	2
Pleuritis exsudativa	2	3	5	0	1	1	3	0	0
Tub. gland. bronch. et perihil.	2	1	3	0	0	3	0	0	0
Erythema nodosum	0	2	2	0	0	0	2	0	0
Ialt	21	34	55	6	5	37	7	0	2

Af Tabel XI a fremgaar det, at 26 (48,0 %) af de i Tabel XI opførte 55 Tilfælde blev fundet hos Personer, der hørte til Husstanden i et aabent Hjem eller et tidligere aabent Hjem.

Tabel XI a.

	Ialt	Heraf opstaaet i:	
		Aabent Hjem	tidl. aab. Hjem
Tub. pulm.	45	19	4
Pleuritis exsudativa	5	1	0
Tub. gland. bronch. et perihil.	3	2	0
Erythema nodosum	2	0	0
Ialt	55	22	4

I efterfølgende Tabel XII er de 45 Tilfælde af Tub. pulm. ordnet efter Udbredning, Bacilfund p. p.

Tabel XII (Tub. pulm.).

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:						Af de cavernøse Tilf. havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt	Cav.	++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg..	7	13	20	0	2	17	1	0	1	0	0	1	0	0
1/3-1 » .	7	8	15	5	0	9	1	0	0	0	0	0	0	0
<i>Dobb.-sidig</i>														
< 1/3 Lg..	1	2	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
1/3-1 » .	2	5	7	1	2	4	0	0	1	1	0	0	0	0
> 1 » .	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialt	17	28	45	6	4	33	2	0	2	1	0	1	0	0

35 af 45 (77,7 %) havde kun Forandringer i een Lunge og deraf 20 (45,4 %) i særlig let Grad, i 10 Tilfælde (22,2 %) var Lungetuberkulosen dobbeltsidig, d. v. s. ringe Forskydninger i Forhold til 1942.

Husstandsundersøgelser.

	Antal Husstands-medlemmer	Af disse blev undersøgt	Blandt de undersøgte fandtes Lungetuberkulose hos	i % af de undersøgte
Hos Patienter med nyopdaget Lungetuberkulose (+ TB)	731	617 (84,0 %)	25 (+ TB hos 21)	4,0 %
Hos Patienter med nyopdaget tuberkuløs Sygdom (÷ TB)	192	87 (45,0 %)	3 (+ TB hos 2)	3,4 %

Betragter man Gruppen Husstandsundersøgelser, ses det tydeligt, *at det har umaadelig Betydning, om man faar undersøgt alle Personer, der hører til et nykonstateret Tuberkulosetilfældes Husstand.*

Blandt 617 Husstandsmedlemmer fra nye Hjem fandtes Lungetuberkulose hos 25, deraf 21 med + TB. Langt de fleste af disse Personer frembød ikke Symptomer, men blev undersøgt paa Centralstationens Foranledning.

Blandt Husstandsmedlemmer fra Hjem med frisk Tuberkulose, men endnu ikke i smittefarlig Form, fandtes 3 Tilfælde af Lungetuberkulose, deraf 2 med + TB.

Antallet af undersøgte Husstandsmedlemmer er endnu ikke tilfredsstillende, idet der kun er undersøgt 84 % af Husstandsmedlemmerne fra aabne Hjem.

Af tidligere kendte abacillære Lungetuberkulosetilfælde blev 23 bacillære i Aarets Løb: 5 fik + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 4 + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 14 + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Blandt de 19,014 nyhenviste Personer var der 176, hos hvem Diagnosen Tub. pulm. var stillet før første Undersøgelse paa Centralstationen, deraf 16 Tilfælde af Tub. pulm. med Pneumothorax artif. og 10 Tilfælde af Tub. pulm. med Thoracoplastik.

I Tabel XIII findes opført, hvad der yderligere blev fundet hos de nyhenviste (hver Person er kun opført med een Diagnose):

Tabel XIII.

Inaktiv Lungetuberkulose:

Tub. pulm. vetus.	130
Fibrøse Strøg og foci.	314
Forkalket Primærkompleks	270
Pleuritis seq.	252

Hilusforandringer:

Store, tætte Hilus med Glandelskygger	346
Forkalkede Glandler i Hilus	219

Andre Lungesygdomme:

Emfysema pulm.	2
Bronchitis	8
Bronchiectasi	32
Pneumonia	347
Pneumonia seq.	105
Abscessus pulm.	1
Empyema pleur. seq.	22
Pneumothorax spont.	8
Silicosis	7
Boeck's Sarcoid	6
Lymfgranulomatosis	1
Cystis pulm.	19
Tumor pulm.	36
Metastasis ad pulm.	2
Pleuratumor	1

Andre Sygdomme:

Mb. cordis.....	35
Ectasia aortae	6
Situs inversus.....	1
Dextrocardi.....	1
Relaxatio diaphragmatis	5
Hernia diaphragmatica	2
Fractura costae seq.....	1
Struma intrathoracalis.....	3

Institutionsundersøgelser.

I 1943 er Milieu- og Rækkeundersøgelserne blevet yderligere udvidede, idet der er undersøgt 50,038 Personer. (31,169 i 1942), og Antallet af Konsultationer andrager 139.747.

Af større Undersøgelser skal nævnes: Personalet i Børnehaver, Fritidshjem og Vuggestuer 1144 Personer, C-B. Mandskab 9533, Fællesforeningen for Danmarks Brugforeninger 1321, Stormagasinerne i København 5518, Lauritz Knudsen 1389, Statens Politiskole 2502, Værnepligtige i Søværnet 2586.

Ialt er der foretaget Undersøgelser ved 199 Institutioner, deraf 39 Skoleklasser og 2 Skoler (Ingrid Jespersens og Zahles Skole) samt de 4 Statsgymnasier i København.

Der er ialt undersøgt:

Mænd 29641
Kvinder 17555
Børn 2842

Ialt: 50,038 (1942: 31,169)

Der er anvendt følgende Undersøgelsesmetoder:

	1943	1942
Mantoux' Tuberkulinreaktion	32876	15641
Røntgengennemlysninger	810	1319
Skærbilledfotograferinger <i>Leica</i>	44912	27219
Røntgenfotograferinger	949	538

Af de 44,912 Skærbilledfotograferinger er 10,591 foretaget med Røntgenvognen.

Resultatet af Mantoux' Tuberkulinreaktion hos 1. Gang undersøgte.

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Antal Mantoux' Reaktioner	15320	12879	1399	29598
Mantouxpositiv	11683	8935	194	20812
Mantouxnegativ	3637	3944	1205	8786
Reaktionen ikke aflæst	309	140	12	461

Tuberkulinprøven efter Aldersgrupper.

	Mænd		Kvinder		Ialt		Ialt unders.	% positive
	+	÷	+	÷	+	÷		
0—6.....	15	194	12	238	27	432	459	5,9
7—14.....	47	161	120	612	167	773	940	17,8
15—19.....	665	784	1086	1303	1751	2087	3838	45,6
20—24.....	3664	1830	1583	1230	5247	3060	8307	63,3
25—34.....	2830	702	2586	993	5416	1695	7111	76,2
35—44.....	2250	201	2158	302	4408	503	4911	89,8
45—54.....	1434	59	1093	84	2527	144	2671	94,8
55—64.....	698	44	399	28	1097	72	1169	93,8
65—74.....	139	16	27	4	166	20	186	89,2
75 og >.....	3	1	3	0	6	1	7	—

Ikke aflæst: Mænd: 309, Kvinder: 140, Børn: 12, Ialt: 461.

Resultatet af Institutionsundersøgelserne.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				+++	++	+	÷ TB.	Ikkeunders.
Tub. pulm.	121	56	177	19	5	85	65	3
Pleuritis exs.	3	0	3	0	0	0	3	0
Tub. gdl. br. et perihil	8	5	13	0	0	0	13	0
Ialt:	132	61	193	19	5	85	81	3

Blandt de 50,038 Personer blev der fundet 193 Tilfælde (0,39 %) af tuberkuløse Sygdomme, deraf 177 (0,35 %) med aktiv Tub. pulm.

Fordelingen af de 177 Tilfælde af Lungetuberkulose med Hensyn til Udbredning, Bacillaritet p. p. fremgaar af Tabel XIV.

Tabel XIV.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:					
				+++	++	+	÷ TB.	Ikkeunders.	Caverne
<i>Eensidig</i>									
< 1/8 Lg. ..	37	25	62	2	1	27	30	2	0
1/8—1 » ..	32	20	52	2	0	32	17	1	3
<i>Dobb.-sidig</i>									
< 1/8 Lg. ..	6	3	9	0	0	1	8	0	0
1/8—1 » ..	39	7	46	10	4	23	9	0	9
> 1 » ..	7	1	8	5	0	2	1	0	2
Ialt:	121	56	177	19	5	85	65	3	14

De øvrige væsentlige Undersøgelsesresultater er opført i Tabel XV.

Tabel XV.

	Mænd	Kvinder
Tidl. erkendte Tilfælde af Tub. pulm.	14	7
Tub. pulm. vetus	42	24
Pleuritis seq.	15	4
Pneumonia	11	3
Pneumonia seq.	2	0
Bronchiectasia	3	2
Silicosis	1	1
Cystis pulm.	1	1
Boecks Sarcoid.	2	0
Tumor pulm.	1	0
Pneumothorax spont.	1	0

Centralstationen har med sit transportable Røntgengennemlysningsapparat foretaget Undersøgelse af Patienter og Personale paa Kommunens 3 Tuberkulose-plejehjem, hvor der er foretaget Røntgengennemlysning af ialt 122 Personer.

Calmettevaccination.

Calmettevaccinationen er blevet yderligere udvidet i 1943, idet der ialt er vaccineret 6887 Personer mod 3763 i 1942.

Man har i Aarets Løb agiteret stærkt for Vaccination af alle tuberkulinnegative voksne Personer, særligt i Aldersklassen 15-34.

I Aarets Løb er der i Samarbejde med Skolelægerne gennemført Vaccination af 1643 Børn i de kommunale Skolers Afgangsklasser, en Foranstaltning som man efterhaanden venter sig et godt Resultat af; den skulde med Tiden kunde nedsætte den hyppige og alvorlige Ungdomstuberkulose.

Résumé.

Af Centralstationen er der i 1943 fundet:

a) blandt de nyhenviste	464	Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme	(1942: 464)
b) — Kontrolpatienter	55	—	(» : 97)
c) v. Institutionsundersøgelser	193	—	(» : 138)
	Ialt: 712	—	(1942: 699)

ad a) *Blandt de 19,014 nyhenviste Personer er der fundet 464 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme (2,4 %), deraf 345 Tilfælde af Tub. pulm. (1,8 %).*

Af de 345 Tilfælde af Tub. pulm. havde 122 (35,4 %) + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 18 (5,2 %) + TB. ved Dyrkning fra Ekspektoratet og 185 + TB. ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand. (53,6 %).

Der blev ialt fundet Tuberkelbaciller hos 325 af 345 Lungetuberkulosestilfælde (94,2 %) og ikke fundet Baciller hos 14 (4,1 %), medens Undersøgelse ikke er foretaget hos 6 (1,7 %).

81 havde Caverner (23,4 %), og hos alle cavernøse Tilfælde fandtes + TB. ved første Undersøgelse (100 %), deraf 70 med + TB. ved direkte Mikroskopi (86,4 %).

ad b) *Blandt de Personer, der har gaaet til fortsat Kontrol paa Centralstationen, fandtes 55 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, deraf 45 Tilfælde af Tub. pulm.*

ad c) *Ved Institutionsundersøgelser fandtes 193 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, deraf 177 Tilfælde af Tub. pulm.*

Tabel XVI.

Sociale Forholdsregler.

Aabne Hjem under Kontrol pr. ³¹ / ₁₂ 1943	3254
heraf Besøgshjem	2048
Besøgshjem tilgaaet i 1943	808
Besøgshjem udgaaet i 1943	213
Besøgshjem pr. ³¹ / ₁₂ 1943	2261
Antal smittefarlige Hjem	2086
Antal Hjem, hvor Smittekilden er død	175
Antal Hjemmebesøg	13913
Antal aabne Hjem under Kontrol pr. ³¹ / ₁₂ 1943	3641

Besøgshjemmene omfattede ved Aarets Udgang:

Mænd	2574
Kvinder	2965
Børn	2528
	8067

De aabne Hjem, der ikke er Besøgshjem, bestaar væsentligt af enlige Personer og desuden af enkelte Hjem, hvor der ikke ønskes Besøg, eller hvor Besøg ikke skønnes nødvendigt.

Antal Desinfektioner	532	
Sapoformol udleveret til	252	Personer (995 1/2 Liter)
Ekspektorat-Sæt udleveret til	41	—
Vask af smittefarligt Tøj for	339	—
Udlaan af Senge, Sengelinned p. p. til	54	—
Udlaan af Vaskeposer	74	—

Tilraadet Behandling og Kur:

Tuberkulosehospital	496	Personer
Sanatorium	212	—
Kystsanatorium	81	—
Kysthospital	0	—
Tuberkuloseplejehjem	52	—
Kalvebod Bastion	23	—
Julemærkehjem	15	—
Feriekolonier	4	—
Kurskolen	3	—
Andre Hospitaller o.l.	1	—

Sociale Indstillinger og anbefalinger.

Københavns Kommunes Beboelsesejendomme	36
Meldte Boliger til Boligtilsynet	1

Til Socialkontorer og Folkeforsikringskontoret er anbefalet til:

Beklædning, Senge og Sengelinned	57
Ekstraforplejning	498
Bevaring af Bolig m. m.	55

I Aarets Løb har 102 Børn været udstationeret paa Grund af Forældrenes Sygdom.

Anbefalinger til private Institutioner ialt 372 (*herunder Foreningen Boserup Minde, Ole Olsens Legat, Egmont H. Petersens Legat, Carl F. Petersens Fond, Købmand Wulff's Legat, Trængendes Landophold p. p.*)

Fra *Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse* har Centralstationen modtaget 231 Legatportioner, der er udbetalt til Patienterne af Distriktssygeplejerskerne.

Centralstationen bringer *Nationalforeningen* sin bedste Tak for det meget store Beløb, der har været til megen Glæde og Støtte for Patienterne og en stor Hjælp for Sygeplejerskerne i deres sociale Arbejde.

Foruden Legaterne har *Nationalforeningen* stillet et Beløb til Raadighed, saaledes at Centralstationen har været i Stand til at uddele Mælk til tuberkulose-truede Børn, specielt i Tilfælde, hvor den ønskede Hjælp ikke kunde skaffes ad anden Vej. Der er uddelt Mælk til 220 Børn (1942: 239), der tilsammen har faaet

Mælk i 1,197 Maaneder. Ialt er der uddelt 19,938 Liter (1942: 22,348 Liter); ogsaa denne Hjælp har været til ganske overordentlig stor Nytte for Centralstationens Arbejde.

Ligesom i tidligere Aar har *Kredsforeningen for København* ydet Centralstationen en meget værdifuld Hjælp til Fremskaffelse af bedre Bolig eller til Bevaring af god Bolig med særlig Henblik paa Isolation af smittefarlige Patienter.

Der er ydet Hjælp til 117 Familier (1942: 125 Familier). Hjælpen er ialt ydet i 637 Maaneder, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Støtte i det sociale Arbejde.

Desuden er der tilstillet Centralstationen 2,000 *Spisebilletter*, der af Distrikts-sygeplejerskerne er uddelt til trængende Patienter.

Fra *Foreningen Mødres og Børns Bospising* har man i det forløbne Aar modtaget 12,000 *Liter Mælk*, der gennem Distriktssygeplejerskerne er uddelt til 115 Hjem med 149 Børn i ialt 675 Maaneder. Desuden har Foreningen i 1943 ydet Hjælp til Bospising af Mødre samt Børn under 7 Aar i Form af *Spisebilletter* til Københavns Kommunes Folkekøkkener. I Januar—Marts deltog af Centralstationens Patienter 62 Mødre med 191 Børn i denne Bospising. Centralstationen bringer Foreningen sin bedste Tak for den store og gode Hjælp.

Til Juleuddelingen blandt trængende Patienter har man fra *Børnenes Kontor*, fra talrige Institutioner og Firmaer modtaget meget betydelig Hjælp i Form af *Naturalier, Beklædning og Pengegaver*.

Sct. Georgs Gildet havde i August 1943 ligesom i Fjor ved Veddelev Strand en Feriekoloni for Børn i Alderen 3—7 Aar fra Centralstationens Besøgshjem. 69 Børn fik et 4-Ugers Ophold i denne udmærkede Feriekoloni og havde umaadelig godt af Opholdet, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Hjælp. Desuden afholdt *Sct. Georgs Gildet* en stor Juletræsfest i Idrætshuset for 158 Familier med 284 Voksne og 466 Børn.

Fra *Danske Kvinders Samfundstjeneste* har man modtaget 1,677 kg. *Marmelade*, som er uddelt til 346 Familier med 1,551 Familiemedlemmer, og *Grøntsager*, der er uddelt til 301 Familier med 1,328 Familiemedlemmer. Familierne har været meget glade for denne Hjælp, og man bringer *Danske Kvinders Samfundstjeneste* sin bedste Tak for denne udmærkede Hjælp i en vanskelig Tid.

Københavns Kommunes Folkeregisterkontor har ligesom de tidligere Aar ydet Centralstationen meget værdifuld Assistance ved i talrige Tilfælde at give Oplysning om Patienternes Adresseforandring m. m., for hvilken Hjælp Centralstationen er *Folkeregisterkontoret* megen Tak skyldig.

Hjælp i Hjemmet.

Af Centraltuberkulosestationens Rengøringskorps, der i særlige Tilfælde udsendes for at assistere ved Rengøringsarbejdet i tuberkuløse Hjem, er der i 1943 ydet Hjælp til 62 Hjem med 125 Voksne og 62 Børn i en samlet Tid af 385 Maaneder.

Kontrolundersøgelse af Centralstationens eget Personale.

Centralstationens Personale er som sædvanlig blevet kontrolleret med regelmæssige Røntgenundersøgelser af Lungerne, og der er ialt taget 234 Røntgenbilleder.

Der blev i Aarets Løb konstateret *et friskt Tilfælde* af Tub. pulm. af meget begrænset Omfang (Vtrskv + TB.) hos en Sygeplejerske, der blev indlagt til Behandling, men endnu ved Aarets Udgang havde hun ikke genoptaget sin Tjeneste.

Hos den Del af Personalet, der er beskæftiget ved Røntgenfotografering og -gennemlysning, er der foretaget 57 fuldstændige Blodundersøgelser, og der er ikke fundet noget Resultat, som har givet Anledning til særlige Forholdsregler.

Undersøgelse af Studerende og Elever ved de højere Lærestatter.

Der er i Tidsrummet $\frac{1}{9}$ 1942— $\frac{31}{8}$ 1943 ialt undersøgt 6,507 Studerende. Fordelingen af disse og Mødeprocenten for de Studerende er anført i nedenstaaende Tabel XVII:

Tabel XVII.

Universitetet	Antal undersøgte	Mødeprocent	Højere Lærestatter	Antal undersøgte	Mødeprocent
Russer 1942.....	813	64,4	Danm. tekn. Højskole ..	1212	82,0
Stud. mag. phil.	255	26,6	Danm. Tandlægehøjskole	285	95,6
» » nat.....	187	51,0	Danm. pharmaceutiske		
Stud. polit.....	143	37,0	Højskole	171	95,5
» act.....	25	36,0	Kunstakademiet	283	80,0
» jur.....	567	32,1	Den kgl. Veterinær- og		
» theol.....	184	45,0	Landbohøjskole.....	717	99,4
» » før 1. Del...	389	48,0	Købmandsskolen og Niels		
» med. efter 1. Del.	715	95,0	Brocks Handelshøjsk..	378	100,0
			Den handelsvidenskabel.		
			Lærestalt.....	183	100,0
Ialt...	3278	48,7	Ialt...	3229	90,0

Betragter man Tabel XVII, springer det straks i Øjnene, at der for nogle Fakulteters Vedkommende er en *utilladelig lav Mødeprocent*, selv om Forholdene er lidt bedre end i 1941—42, den samlede Mødeprocent for de Universitetsstuderende er steget fra 45,6 til 48,7 %.

Ved de højere Lærestatter er Mødeprocenten langt bedre, og for nogle Institutioners Vedkommende er den ideel: 100 %.

Der er paa de Studerende foretaget følgende Undersøgelser:

	Universitetet	Højere Lærestatt.	Ialt
Mantoux' Tuberkulinreakt.	2791	2239	5030
Skærm billedfotograferinger ...	4372	3604	7976
Røntgenfotograferinger	338	202	540
Ventrikelskyllevandsundersøgelser og Dyrkning fra Ekspektorat	41	25	66
Nye Tilfælde af:			
Tub. pulm.	15	9	24
Pleuritis exsudativa	4	2	6
Hilusadenitis (dobb. sidig)	2	2	4
Pneumothorax spont.....	1	1	2
Bronchopneumonia.....	6	2	8
Bronchiectasia	0	1	1
Relaxatio diafragmatis.....	0	1	1

I nedenstaaende Tabel XVIII er de 24 Tilfælde af Tub. pulm. opført med Hensyn til Udbredning, Bacilfund og Cavernedannelse.

Tabel XVIII.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				Af de cavernøse Tilf. havde:		
				- -	- -	-	Caverne	- -	- -	-
<i>Eensidig</i>										
< $\frac{1}{3}$ Lg. ..	18	0	18	2	0	8	1	1	0	0
$\frac{1}{3}$ -1 » ..	3	0	3	2	0	1	1	1	0	0
<i>Dobb. sidig</i>										
< $\frac{1}{3}$ Lg. ...	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0
$\frac{1}{3}$ -1 » ..	2	0	2	0	0	1	0	0	0	0
> 1 » ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialt..	24	0	24	4	0	11	2	2	0	0

I 1942—43 er der fundet 24 Tilfælde af Tub. pulm. (1941—42: 16) og 6 Tilfælde af Pleuritis exsudativa (1941—42: 1), altsaa en ikke ubetydelig Stigning.

Af Tabel XVIII fremgaar yderligere, at 15 af de 24 Lungetuberkulosestilfælde var bacillære, deraf 4 med + TB. i Expektoratet ved direkte Mikroskopi og 11 i Ventrikelskyllevandet. Dette Undersøgelseresultat viser med al ønskelig Tydelighed disse Undersøgelers store Betydning, og det er derfor yderst beklageligt, at Mødeprocenten langt fra er tilfredsstillende.

Alle de Studerende burde møde, og man maa oprigtigt haabe, at disse Undersøgelser snarest bliver gjort obligatoriske, hvad de allerede er ved nogle af de højere Læreanstalter; kun paa denne Maade vil man faa alle de Studerende med.

Ved Undersøgelserne 1942/43 blev alle Studerende ved Universitetet og de højere Læreanstalter, der ikke reagerede paa Tuberkulin 100 Enh., indtrængende opfordrede til at lade sig calmettevaccinere, og der er ialt foretaget 954 Calmettevaccinationer.

	Antal Mantoux ÷ efter 100 Enh.	Antal BCG vacc.	%
Stud. med. før 1. Del	95	59	62
Stud. med. efter 1. Del	53	53	100
Stud. act., polit. og jur.	149	82	55
Stud. mag., nat. og fil.	84	45	54
Stud. theol.	36	17	47
Russer 1942	346	255	71
Universitetet ialt	763	511	67

	Antal Mantoux ÷ efter 100 Enh.	Antal BCG vacc.	%
Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole	103	58	56
Danm. pharmaceutiske Læreanstalt	26	24	92
Danm. Tandlægehøjskole	48	39	81
Danmarks tekniske Højskole	426	144	34
Kunstakademiet	74	41	55
Niels Brocks Handelshøjskole, Købmandsskolen og den handelsvidenskabelige Læreanstalt	218	137	55
Højere Læreanstalter ialt	895	443	50
Universitetet og de højere Læreanstalter ialt	1658	954	63

Det er med Glæde, man konstaterer, at et langt større Antal tuberkulinnegative er blevet calmettevaccinerede, idet 63 % blev vaccineret i 1942/43 mod 35,8 % i 1941/42, men det maa dog stærkt fremhæves, at alle de tuberkulinnegative burde lade sig calmettevaccinere.

Karantænevæsen.

Ifølge Meddelelse fra Karantænelægen er der i Aaret 1943 sket Anmeldelse til Karantænestationen af 2647 Skibe.

Af Skibe, der skal inspiceres af Lægerne i Overensstemmelse med Justitsministeriets derom givne Bekendtgørelse om Karantæneeftersyn etc. og i Henhold til Lov af 10. Marts 1938, er ingen indkomne i 1943.

I Henhold til Pariserkonventionen af 1926, Art. 28 er der undersøgt 1206 Skibe for Rotter, heraf er 8 fumigeret og Deratization Certificate udstedt. Af Deratization Exemption Certificate er udstedt 326. I 204 Skibe har der været opstillet Fælder.

Desinfektion er endvidere foretaget i 31 Skibe for Udryddelse af Væggetøj og Kakerlakker.

Med Skibe, ankommende fra Udlandet, er indbragt 6 Lig.

METEOROLOGISKE FORHOLD

1943	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middeltemperatur C°	+ 0.8	4.1	4.4	8.2	12.0	15.8	17.2	16.8	14.2	11.1	5.8	2.8	9.2
Middelfugtighedsgrad i pCt.	90	87	75	72	60	69	67	73	80	83	86	89	78
Middellufttryk i mm ved Havet og 45° Br.	757.7	759.2	764.9	758.5	764.0	761.6	759.2	757.1	761.3	764.5	757.9	764.9	760.9
Nedbør, mm	61	38	9	20	8	43	32	136	59	36	43	18	503
Dage med Nedbør	20	12	3	12	4	15	11	21	12	8	12	8	138
» » Sne	13	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	17
» » Hagl	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	3
» » Torden	»	»	»	»	»	»	»	6	2	»	»	»	8
» » Storm	»	3	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	6
Antal Solskinstimer	24	51	169	180	337	244	259	209	137	90	34	37	1771

Januar: Vinden hyppigst sydøstlig, sydlig eller sydvestlig, koldt Vejr med Frost den 4.—13. og den 24—26., paa de øvrige Dage mildt Vejr. Middeltemperaturen for hele Maaneden blev $\frac{1}{2}^{\circ}$ lavere end normalt. Nedbøren, der i Maanedens første Halvdel mest faldt som Sne eller Slud, i dens sidste Halvdel som Regn, blev omtrent det dobbelte af Normalen, Solskinstimernes Antal ca. 15 % for lille.

Februar: Vinden hyppigst vestlig eller sydvestlig med meget mildt Vejr, Middeltemperaturen for hele Maaneden blev usædvanlig høj, ca. 4° højere end normalt; Nedbøren, der væsentligt faldt som Regn, blev ca. 25 % større end normalt, Solskinstimernes Antal normalt.

Marts: Vindretningen omtrent lige saa hyppig fra Horizontens østlige som fra dens vestlige Halvdel. Vejret var meget mildt, tørt og solrigt. Middeltemperaturen blev 3° højere og Solskinstimernes Antal 60 % større end normalt, medens Nedbøren kun beløb sig til ca. en Fjerdedel af den normale.

April: Vindretningen hyppigst omkring Vest med meget mildt Vejr; Middeltemperaturen blev 3° højere og Solskinstimernes Antal 15 % større end normalt, medens Nedbøren kun beløb sig til Halvdelen af den normale.

Maj: Vindretningen hyppigst fra Horisontens sydlige og vestlige Halvdel med mildt, meget solrigt og overvejende tørt Vejr; særlig varmt Vejr, 11° varmere end normalt, havde den 14. Middeltemperaturen for Maaneden blev $1\frac{1}{2}^{\circ}$ højere og Solskinstimernes Antal ca. 45 % større end normalt, medens Nedbøren kun beløb sig til en Fjerdedel af den normale.

Juni: Vindretningen overvejende fra Horisontens vestlige Halvdel med Temperatur snart noget over og snart noget under Normalen; ustadigt Vejr i de to første Tidøgn af Maaneden. Middeltemperaturen blev $\frac{1}{2}^{\circ}$ højere end normalt, Nedbørmængden og Solskinstimernes Antal omtrent normalt.

Juli: Vindretningen hyppigst omkring Vest; varmt Vejr den 1.—3. og den 21.—31., overvejende køligt fra den 5.—15.; Middeltemperaturen for Maaneden blev $\frac{3}{4}^{\circ}$ højere og Solskinstimernes Antal ca. 15 % større end normalt, medens Nedbøren, der væsentligt faldt i Maanedens første Halvdel, blev ca. 35 % for lille.

August: Vindretningen hyppigst sydvestlig, vestlig eller nordvestlig med meget ustadigt og regnfuldt Vejr; varmt Vejr fra den 1.—5., køligt fra den 6.—19. og oftest noget over normal Temperatur i Resten af Maaneden. Middeltemperaturen blev ca. $\frac{3}{4}^{\circ}$ højere og Solskinstimernes Antal ca. 10 % større end normalt; Nedbøren beløb sig omtrent til det dobbelte af Normalen.

September: Vindretningen var hyppigst omkring Sydvest og Vest og Temperaturen noget over Normalen; Middeltemperaturen blev ca. $1\frac{1}{3}^{\circ}$ højere og Nedbøren ca. 20 % større end normalt, medens Solskinstimernes Antal blev ca. 10 % for lille.

Oktober: Vindretningen hyppigst omkring Sydøst og Syd med mildt Vejr. Middeltemperaturen blev ca. $2\frac{1}{2}^{\circ}$ højere og Solskinstimernes Antal 7 % større end normalt, medens Nedbøren blev ca. 25 % for lille.

November: Vinden hyppigst sydlig, sydvestlig eller vestlig; mildt Vejr den 1.—5., den 10.—13. og den 21.—30., temmelig køligt paa de øvrige Dage, Nattefrost den 17. og 20.—21. Middeltemperaturen blev ca. $\frac{3}{4}^{\circ}$ højere end normalt og Nedbøren omtrent normal, medens Solskinstimernes Antal blev 8 % for lille.

December: Vindretningen var hyppigst sydlig, sydvestlig eller vestlig; i Maanedens første Halvdel var Temperaturen snart noget over og snart noget under Normalen, og Nattefrost forekom ofte; i dens sidste Halvdel var Vejret mildt; Middeltemperaturen for Maaneden blev ca. $\frac{3}{4}^{\circ}$ højere end normalt; Nedbøren beløb sig kun til 40 % af Normalen; Solskinstimernes Antal blev godt dobbelt saa stort som normalt.

KØBENHAVN OG FREDERIKSBERG 1933

Udarbejdet af Københavns Kommune

Reprintet af Statens Tryk, København 1932

STADENS HØJDEBENS DIREKTORAT
BYPLANAFDELINGEN 1934

Tab. 1. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger
Cas de maladies épidémiques signalés par

København. Ville de Copenhague.	Under 1 Aar	Fra 1—4 Aar	Fra 5—14 Aar	Fra 15—64 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
Morbi epidemici.								
1. Febris typhoidea	»	»	1	»	2	»	»	3
2. — paratyphoidea	1	4	1	3	7	»	»	16
3. Meningitis cerebrospinalis epidem.	12	6	8	6	5	»	»	37
4. Poliomyelitis ant. acuta paralytica	»	2	2	»	»	»	»	4
— — — aparytica	»	3	33	15	10	»	»	61
5. Encephalitis epidem. acuta	1	»	»	2	»	»	»	3
6. Dysenteria (Paradysenteria)	4	41	24	20	27	12	46	174
7. Malaria, opstaaet i Danmark	»	»	»	»	»	»	»	»
— — — udef. Danmark	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Diphtheria	6	48	37	34	91	1	»	217
9. Scarlatina	16	720	1173	175	330	1	»	2415
10. Sepsis puerperalis p. abort	»	»	»	»	3	»	»	3
— — — p. partum	»	»	»	»	8	»	»	8
11. Pemphigus neonat.	175	»	»	»	»	»	»	175
12. Tetanus neonat.	4	»	»	»	»	»	»	4
13. Morbilli	143	2890	3388	35	55	1	1	6513
14. Rubeolæ	50	300	269	10	14	»	»	643
15. Varicellæ	88	1226	1774	58	77	1	»	3224
16. Tussis convulsiva	320	2158	1547	28	35	»	1	4089
17. Parotitis epidemica	6	33	53	56	42	2	2	194
18. Influenza	202	1007	2476	6452	6578	318	280	17313
19. Angina tonsillaris	821	4645	7290	7531	8228	95	84	28694
20. Tracheo-Bronchitis	920	1833	1717	1694	2208	516	794	9682
21. Bronchopneumonia	327	638	436	557	573	193	296	3020
22. Pneumonia crouposa	16	68	136	434	292	49	54	1049
23. Gastro-enteritis acuta infect.	847	1953	1528	2106	2415	109	252	9210
24. Hepatitis epidemica acuta	5	45	364	404	399	13	18	1248
25. Febris rheumatica	»	9	86	113	187	6	5	406
26. Erysipelas	5	15	12	116	231	29	56	464
a. Febris undulans	»	»	1	5	6	»	1	13
d. Tetanus traum.	»	»	1	1	2	»	»	4
Sum ...	3969	17644	22357	19855	21825	1346	1890	88886
Alii morbi.								
27. Gonorrhoea, ikke tidl. diagnosticeret	4	13	10	5483	3200	5	1	8716
28. Ulcus venereum, ikke tidl. diagnosticeret	»	»	»	18	3	»	»	21
29. Syphilis acquisita, friske Tilfælde	»	»	»	747	564	3	»	1314
30. Syphilis congenita, ikke tidl. diagnosticeret	9	»	»	2	2	»	»	13
31. Lymphogranuloma inguinale	»	»	»	1	1	»	»	2
32. Delirium tremens	»	»	»	1	»	»	»	1
33. Scabies	113	1349	2066	6412	6433	30	30	16433
Ialt ...	4095	19006	24533	32519	32028	1384	1921	115386

i Aaret 1943, fordelt efter Alder, Køn og Maaneder.
les médecins (déclaration obligatoire).

Civile Hospitaler	Militærhosp.	Tilsammen	Indlagt paa Hospital			Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1
»	»	»	»	»	2	»	»	»	2	2	3	2	»	»	»	»	2
»	»	»	»	»	4	3	3	3	9	1	4	2	4	2	»	»	3
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33	21	6	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	22	18	9	3	3	3	10	13	36	37	11	9	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	7	5	9	27	3	9	6	4	26	12	36	73	8
»	»	»	»	»	196	157	187	144	154	170	123	173	274	331	270	236	9
»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	2	»	»	»	1	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	2	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	26	4	8	18	24	24	22	14	12	7	13	3	11
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	12
»	»	»	»	»	485	538	617	861	1251	909	403	208	197	277	369	398	13
»	»	»	»	»	54	72	80	80	68	52	42	36	38	46	34	41	14
»	»	»	»	»	480	560	513	375	294	161	113	70	106	154	320	15	»
»	»	»	»	»	487	406	495	393	408	271	209	203	241	355	366	255	16
»	»	»	»	»	22	22	12	21	16	23	7	12	10	11	18	20	17
»	»	»	»	»	2425	1583	1766	1625	991	652	494	721	1026	1624	1821	2585	18
»	»	»	»	»	2336	1947	2227	2168	2033	1904	1691	2259	2970	3291	3038	2830	19
»	»	»	»	»	1463	920	1022	862	693	382	201	344	502	870	1178	1245	20
»	»	»	»	»	390	316	340	292	233	173	102	106	127	284	325	332	21
»	»	»	»	»	127	120	109	127	90	85	38	48	50	88	67	100	22
»	»	»	»	»	438	641	996	757	551	472	660	1943	1218	690	450	394	23
»	»	»	»	»	120	104	99	75	68	53	52	117	169	161	129	101	24
»	»	»	»	»	42	23	41	33	30	26	25	28	32	35	45	46	25
»	»	»	»	»	38	35	32	26	31	30	30	37	44	62	52	47	26
»	»	»	»	»	2	2	1	»	2	»	1	»	2	»	1	2	26 a
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	26 d
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	9167	7478	8570	7890	6956	5407	4238	6377	7081	8297	8381	9044	»
»	»	»	»	»	691	575	675	566	656	684	777	936	857	866	746	687	27
»	»	»	»	»	1	3	2	2	»	»	2	2	2	4	2	1	28
»	»	»	»	»	2	68	93	93	67	78	128	136	138	157	158	139	29
»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	1	1	1	2	1	1	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
»	»	»	»	»	1673	1318	1329	1020	925	868	879	1174	1639	2173	1894	1541	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	11612	9434	10670	9571	8605	7039	6025	8626	9718	11499	11183	11414	»

Københavns Mortalitetstabel

Causæ mortis.	Under 1 Aar								1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
104. Ileus.....	»	»	»	»	1	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»
105. Cirrhosis hepatis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
106. Morbi viarum biliar. c. calculis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
107. — » sine ».....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
108. Alii morbi hepatis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
109. Morbi pancreatis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
110. Peritonitis e causa ignota.....	1	»	»	»	1	1	1	1	1	»	»	»	»	1	»	»
111. Angina tonsillaris.....	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»
112. Alii morbi organ. digestionis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»
<i>X. Morbi organorum uropoëticorum et genitalium.</i>																
113. Nephritis acuta.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
114. — chr.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
115. Pyelitis et alii morbi renum et ureter.....	»	»	1	1	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
116. Calculi viar. urinar.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
117. Cystitis et alii morbi vesicae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
118. Stricture et al. morbi urethrae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
119. Hypertrophia et alii morbi prostatae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
120. Alii morbi organ. genital.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XI. Morbi in graviditate, partu et puerperio.</i>																
121. Placenta praevia et al. haemorrhagiae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
122. Abortus (non septicus).....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
123. Graviditas extrauterina.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
124. Eclampsia gravid. et parturient.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
125. Ruptura uteri et al. dystochiae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
126. Septichaemia puerperal. post abort.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
127. — puerperal. post partum.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
128. Alii morbi gravid. partur. et puerp.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XII. Morbi ossium, org. locomotor, systematis cutanei et subcut.</i>																
129. Osteomyelitis acuta et chr.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
130. Alii morbi ossium et articularum.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
131. Abscessus, Phlegmone.....	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
132. Alii morbi syst. cutanei et subcut.....	1	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XIII. Tumores.</i>																
133. Cancer labii.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
134. — linguae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
135. — muc. cavi oris.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
136. — maxillae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
137. — pharyngis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
138. — oesophagi.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
139. — ventriculi.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
140. — intestini ten. et coli.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
141. — recti.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
142. — hepatis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
143. — alior. org. digest.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
144. — laryngis, tracheae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
145. — bronch., pulmonum et pleurae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
146. — mammae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
147. — uteri.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
148. — ovarii.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
149. — vulvae et vaginae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
150. — testis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
151. — penis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
152. — prostatae et aliorum organorum genital. viror.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Tabel for 1943. (Fortsat.)

5-9 Aar		10-14 Aar		15-19 Aar		20-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsårsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køen	
1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	3	3	1	1	5	4	3	4	3	»	3	»	»	17	20	37	
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	2	2	2	7	1	4	3	4	4	»	»	»	»	20	10	30	105	
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	6	3	6	3	17	3	6	12	7	13	1	3	»	»	22	58	80	106
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	2	1	3	5	5	»	6	»	1	»	»	»	5	19	24	107	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	2	2	4	4	7	2	3	»	1	»	»	10	18	28	108	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	1	3	»	»	»	»	»	»	»	5	3	8	109	
»	2	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	2	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	4	8	12	110	
»	»	»	1	»	»	1	1	1	»	1	»	1	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	8	4	12	111	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	5	1	3	3	2	3	4	3	»	1	»	»	17	14	31	112	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	1	1	»	1	»	1	1	4	5	7	8	8	10	17	12	15	15	10	5	»	1	»	4	3	7	113	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	6	4	4	13	12	10	11	2	»	32	37	69	115	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	2	2	5	3	5	5	5	1	2	»	»	»	21	13	34	116	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	117
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	3	»	3	118	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	»	34	»	55	»	14	»	»	»	113	»	113	119	
»	»	»	»	»	»	1	»	5	»	4	»	5	1	3	»	»	1	»	1	»	»	»	1	21	22	120	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	121
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	122
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	123
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	3	124
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	3	125
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	4	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	8	8	126
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	3	127
»	»	»	»	»	»	»	2	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	6	6	128
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	5	2	7	129	
»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	3	»	1	»	3	2	1	2	»	»	»	»	»	8	6	14	130	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	2	»	1	1	2	»	3	»	»	»	»	4	10	14	131	

Københavns Mortalitet-

Causæ mortis.	Under 1 Aar								1		2		3		4	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar		Aar		Aar		Aar		Aar	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
153. Cancer cutis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
154. — alior. organor. et local. incert.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
155. Alii tumores	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»
<i>XIV. Intoxicaciones chronicæ.</i>																
156. Alcoholismus chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
157. Aliae intoxicaciones chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XV. Mors violenta, non naturalis.</i>																
Casus mortiferi:																
158. Casus. vehicul. motor. impl.	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»
159. Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	1	»	»	»	»
160. Suffocatio	»	1	1	»	4	2	5	3	1	»	»	»	»	»	»	»
161. Combustio	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	»	1	1	»	»	»
162. Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
163. Insolatio, Thermoplegia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
164. Ictus electricus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
165. — fulminis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
166. Contusiones, Fracturæ	»	»	»	2	»	2	»	1	1	2	1	»	»	»	»	»
167. Vulnus punctum, incisum et scissum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
168. — sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
169. Intoxicaciones acutæ	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
170. Inanitio, Exhaustio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
171. Alii casus mortiferi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Suicidium:																
172. Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
173. Strangulatio, Suspensio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
174. Vulnus punctum, incisum, et scissum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
175. — sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
176. Veneficium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
177. Alii modi suicidii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Homicidium:																
178. Infanticidium. Homicidium	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XVI. Causa mortis vel male vel non indicata.</i>																
179. Mors subita, causa non defnata	1	1	1	»	1	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»
180. Causa mortis non vel mala defnata	1	»	5	2	3	1	9	3	1	»	»	»	»	»	»	»
Omnes mortis causæ...	181	104	55	39	76	65	312	208	21	24	13	17	10	10	3	4

Tabel for 1943. (Fortsat.)

5-9 Aar		10-14 Aar		15-19 Aar		20-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsårsag Nr.		
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.		K.	Begge Køn
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	3	»	1	»	»	»	»	»	2	6		8	153
»	1	1	»	2	2	»	»	2	»	1	6	17	7	21	19	13	34	11	14	4	2	»	»	72	85	157	154		
»	1	1	»	»	»	»	»	3	3	2	14	8	5	12	12	5	13	8	9	1	2	»	»	41	60	101	155		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	2	1	2	»	»	»	»	»	»	»	7	1	8	156		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	157		
1	1	»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	2	»	1	1	2	2	1	»	»	»	»	»	10	7	17	158		
»	»	»	»	2	»	3	1	7	»	3	»	1	»	2	»	2	»	»	»	2	»	»	23	4	27	159			
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	3	13	160			
1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	5	6	11	161			
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	162		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	163		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	164		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	165		
1	1	1	»	4	»	3	»	9	2	11	4	9	3	11	»	10	21	13	20	3	12	»	79	66	145	166			
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	167		
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	168		
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	4	1	4	1	2	4	6	7	5	9	1	1	»	25	25	50	169		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	170		
»	»	»	»	3	1	14	1	19	2	6	1	6	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	51	6	57	171		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	172		
»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	1	»	10	1	7	»	4	1	»	1	»	»	»	26	5	31	173			
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	174			
»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	3	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	9	1	10	175			
»	»	»	2	1	6	14	21	27	32	32	20	16	13	16	12	12	5	5	1	»	»	»	112	123	235	176			
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5	177			
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	178			
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	1	6	»	8	1	7	5	5	4	»	2	»	34	14	48	179			
1	»	»	»	»	2	1	»	2	1	5	4	3	14	9	11	10	11	17	1	4	»	2	55	56	111	180			
15	16	17	13	25	30	68	69	156	167	206	221	390	281	621	558	826	911	681	966	139	298	2	2	3505	3795	7300			

Tab. 3. Udtog af Københavns Mortalitetstabel for 1943.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Vitia innata et morbi neonat.....	31	39	23	33	30	22	23	23	20	23	29	27	323
2. Marasmus senilis	32	28	21	33	29	21	19	22	19	21	28	24	297
3. Febris typhoid.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
4. Febris paratyphoid.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.....	»	1	»	1	1	»	3	»	2	»	»	»	8
6. Scarlatina	»	1	1	1	»	»	1	1	»	1	2	2	10
7. Tussis convulsiva.....	1	»	6	»	4	»	1	»	»	»	2	1	15
8. Diphtheria	1	»	1	1	»	»	1	»	1	2	3	8	18
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Influenza	1	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	3	7
11. Morbilli	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	3
12. Poliomyelitis ant. ac.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
13. Encephalitis epidemica.....	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	4
14. Tuberculosis pulmonum	26	23	31	27	29	28	19	22	18	31	17	34	305
15. Tuberculosis in aliis corp. partibus	5	7	4	5	6	7	4	1	3	4	8	2	56
16. Syphilis.....	7	6	11	3	6	3	5	5	3	4	7	5	65
17. Alii morbi infectionis	4	6	3	7	5	3	1	10	7	4	5	5	60
18. Cancer et Sarcoma	105	90	115	94	104	98	130	102	107	110	103	100	1258
19. Alii tumores.....	8	7	4	7	7	8	10	8	11	7	13	11	101
20. Morbi sangv., endocrin., Rheumatism.	35	19	24	18	15	22	28	28	17	19	28	26	279
21. Morbi system. nerv. et org. sens. . .	51	45	52	54	53	39	48	29	46	45	40	41	543
22. Morbus cordis	117	114	121	112	96	99	85	71	75	102	109	147	1248
23. Alii morbi organ. circulat.	66	53	62	43	44	48	44	25	45	50	47	64	591
24. Bronchopneumonia	29	16	24	31	23	9	16	10	6	12	22	28	226
25. Pneumonia crouposa	10	2	3	3	2	»	2	1	4	4	5	6	42
26. Alii morbi organ. respirat.....	20	14	12	17	8	15	7	11	9	10	9	14	146
27. Morbi organ. digestionis.....	36	40	42	48	34	36	52	31	35	40	36	42	472
28. Morbi organ. uropoet. et genital....	26	29	32	23	29	39	39	22	28	36	32	36	371
29. Septichaemia puerperalis	»	»	1	1	»	1	»	1	2	2	2	1	11
30. Alii morbi gravidar. et puerp.....	2	»	3	1	»	»	1	1	2	2	1	2	15
31. Morbi ossium, articul. et ext. part.	6	4	3	3	3	3	4	2	4	4	3	8	47
32. Alcoholismus chr.....	2	1	»	1	»	»	1	1	2	»	»	»	8
33. Aliae intoxicationes chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.) ...	30	22	30	27	25	12	20	38	23	34	28	38	327
35. Suicidium	19	22	31	22	26	19	32	20	23	25	22	24	285
36. Causa mortis non indicat.	13	9	17	17	13	10	12	13	7	15	15	18	159
Summa.....	684	599	677	634	593	542	609	498	519	609	618	718	7300

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1944

AF

S. AHREND LARSEN
STADSLÆGE

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI A/S
1945

Sundhedsvæsenets Personale.

Stadslæge, Dr. med. S. AHREND LARSEN.

Vicestadslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.

1. Sanitetslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.

2. Sanitetslæge, Dr. med. P. W. BRÆSTRUP.

3. Sanitetslæge, Dr. P. GRUBB ANDERSEN.

Sanitetslægeassistent, Dr. med. ESTHER AMMUNDSEN.

» Dr. med. PALLE HJORTH.

» Dr. med. O. THORDARSON. Fra $\frac{1}{9}$ 44 Dr. med. E. ØLLGAARD.

Leder af Medicinalstatistisk Kontor, Dr. ROBERT NIELSEN.

Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Overdyrlæge H. J. HANSEN.

Dyrlæge K. SEIDEL.

Dyrlæge H. O. PEDERSEN.

Dyrlæge B. LORENTZEN.

Dyrlæge H. P. RIEMANN

Laboratorieforstander E. MEJLBO.

Dyrlæge ved Laboratoriet O. WINTHER.

Dyrlæge A. C. HANSEN.

Laboratoriepersonalet.

Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor

Overingeniør HOLGER SCHMIDT.

Ingeniør SØREN LARSEN.

1 Ingeniørassistent.

3 Tekniske Assistentter.

Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Skadedyrsbekæmpelse.

Leder: Cand. mag. K. E. STUBBE TEGLBJÆRG.

1 Overkontrollør.

6 Kontrollører.

2 Giftudlæggere.

Lægerne ved den vederlagsfri ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Dr. Frk. JOHANNE FEILBERG.

Dr. Frk. MARIE PLESNER.

» A. GELBJERG-HANSEN.

» OTTO HASLUND.

» H. MEINCKE. Fra $\frac{1}{9}$ 44 Dr. F. REYMANN.

» O. KAALUND-JØRGENSEN.

» E. HENNINGSEN.

Fra $\frac{1}{4}$ 44 Dr. P. BONNEVIE.

» A. KORSBJERG.

1 Sygeplejerske.

» H. FINSEN.

3 Klinikmedhjælpersker.

» ARNE REYN.

Klinikpersonalet.

» HJ. PETERSEN.

Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelsen.

Overlæge, Dr. med. KN. WINGE.

Forstanderinden.

Afdelingslæge SIGRID HOLM.

1 Røntgen-Oversygeplejerske.

Speciallæge KAREN M. ANDERSEN.

Fra $\frac{1}{4}$ 44 1 Milieu-Oversygeplejerske.

Speciallæge A. FRØIK

1 Røntgensygeplejerske.

Læge NANNA RUHE.

12 Distriktssygeplejersker.

1 Røntgenspecialist.

14 Stationssygeplejersker. Fra $\frac{1}{11}$ 44 19.

10 Lægeassistenter.

8 Milieusygeplejersker.

1 Klinisk Lægeassistent.

Laboratorie-, Fotograf- og Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

1 Formand.

6 Desinfektionsbetjente

INDHOLD

Indledning	7
A. Medicinalberetning for København for Aaret 1944	9
Befolkningsforhold	9
Ægteskaber	9
Fødsler	10
Dødsfald	11
Dødfødte	14
Sygdomsforhold	14
1) <i>Epidemiske Sygdomme</i>	15
Febris typhoidea	15
Febris paratyphoidea	15
Meningitis cerebro-spinalis epid.	16
Poliomyelitis ant. acuta	16
Encephalitis epidemica acuta	16
Dysenteria (Paradysenteria)	16
Febris intermittens	17
Diphtheria	17
Scarlatina	18
Pemphigus neonatorum	18
Morbilli	18
Rubeolae	19
Varicellae	19
Tussis convulsiva	19
Parotitis epidemica	20
Influenza	20
Angina tonsillaris	20
Tracheo-bronchitis acuta	21
Bronchopneumonia et Bronchit. capillaris ..	21
Pneumonia crouposa	22
Gastroenteritis acuta infectiosa	23
Hepatitis epidemica acuta	24
Febris rheumatica	24
Erysipelas	25
Febris undulans	25
Aliae infectiones	25
2) <i>Tuberkulose</i>	25
3) <i>Kræft</i>	26
4) <i>Kønssygdomme</i>	27
5) <i>Andre Sygdomme</i>	27
Alcoholismus	27
Scabies	28
6) <i>Sygdomme i Garnisonen</i>	28
B. Offentlig Sundhedspleje	29
Sanitært Tilsyn med Boliger m. m.	29
Tilsyn med Fødehjem og Institutioner for Børn ..	29
Tilsyn med smitsomme Sygdomme	31
Tilsyn med Næringsmidler m. m.	32
Sundhedskommissionens Desinfektionsanstalt	33
Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor ..	35
Kontrollen med Skadedyrsbekæmpelsen	36
Vandklosetter	37
Sundhedskommissionens Dyr lægers Virksomhed ..	37
A) Tilsyn med Forhandling af Mælk	38
B) Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser m. m.	43
Sundhedskommissionens Laboratorium	56
Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse	66
Karantænevæsen	83
Meteorologiske Forhold	84

Tabeller: 1. Anmeldte Sygdomstilfælde efter Alder, Køn og Maaneder. — 2. Døds-
aarsager efter Aldersklasser. — 3. Dødsarsager efter Maaneder.

Som omtalt i Aarsberetningen for 1943 blev Stadslægkontoret totalt ødelagt ved Brand og Eksplosion den 25. April 1944. Kontoret var midlertidigt installeret i Ejendommen Vestre Boulevard 29, og Eksplosionen medførte Tabet af alt Inventar, alle Journaler, Arkiver og andet Materiale. Selv om det har været muligt andetsteds fra at indhente Oplysninger om flere af de Sager og andet Arbejde, der er udført i Aarets første fire Maaneder, maa ogsaa denne Beretning paa flere Steder dog talmæssigt blive præget deraf.

Der anmeldtes i 1944 af Byens Læger 117.936 Tilfælde af *epidemiske Sygdomme*, 29.050 flere end foregaaende Aar. Stigningen skyldtes overvejende Influenza med 26.238 flere Tilfælde. Almindelig Halsbetændelse viste en yderligere Stigning paa 4.377 Tilfælde, medens Kolerine har været i stadig Nedgang siden 1941, da den naaede sin hidtil største Udbredelse. Under denne Sygdom er i sidste Aar anmeldt en Del Tilfælde af malign smitsom Gastroenteritis hos Spædbørn, som ikke tidligere vides optraadt her i Landet. (Se iøvrigt 2. Sanitetslæges Beretning.)

Difteri, der forrige Aar viste en mindre Stigning, er taget yderligere til, men Stigningen har dog været mindre, end man kunde vente efter Sygdommens Udbredelse i nærmeste krigsførende Land og derfra besatte Omraader, saaledes at den siden September 1941 iværksatte offentlige vederlagsfri Vaccination mod Difteri i høj Grad har vist sin store Betydning.

Kønssygdommene fortsatte Stigningen omend i aftagende Grad. Det samme var Tilfældet med Antallet af Fnattilfælde.

Paa Statens SerumInstitut blev foretaget 9568 *Koppevaccinationer*. Endvidere blev der til Byens Læger og Hospitaler sendt henholdsvis 7225 og 930 Portioner Kokoppevaccine.

Der er fra Maj til Aarets Udgang givet *Udsættelse med Vaccination* i 134 Tilfælde og *Fritagelse* i 43 Tilfælde.

Af Sager, der har været forelagt Stadslægen til Undersøgelse og Erklæring, skal nævnes følgende:

Undersøgelse blev efter Anmodning af Hospitalsdirektoratet foretaget paa et af Byens Hospitaler i Anledning af en mindre Epidemi af Musetyfus. Der blev givet Anvisning paa, hvorledes man i Fremtiden kunde undgaa Gentagelser.

Der er behandlet en Sag angaaende et Barn smittet med Gonorrhé under Opholdet paa en af Centralstationens Feriekolonier.

Efter Forespørgsel fra Skoledirektionen foreslog jeg i Samraad med Skole-Overlægen, at Totallukning af en Skole, saasnt der paa samme Tid optræder 3 Tilfælde af Børnelammelse, ophører, idet Klasselukning alene maa anses for at være tilstrækkelig.

Der er ekspederet 5 Sager vedrørende Indlæggelse af Sindssyge.

Fra Arbejds- og Fabriktilsynet har der været forelagt 1 Sag angaaende Blyforgiftningsfare ved Smeltning og Sortering af Bly i en Værktøjsfabrik, 1 angaaende Arbejdsforholdene ved Transport af Brændsel paa H. C. Ørstedsværket, 1 vedrørende Indretning af Spiserum ved Automobilværksteder og 1 i Anledning af en akut Forgiftning under Arbejde med Paranitroklorbenzol.

Undersøgelse blev foretaget hos et Firma, der fremstillede Suppeekstrakt af Muslingeskæg. Det færdige Produkt kunde ikke antages at være sundhedsfarligt.

Et Firma fremstillede lakerede Drikkebægre af brugte Konservesdaaser, der for en Del bestod af Sortblik. Produktionen var midlertidig ophørt, men der gaves Paabud om Tilintetgørelse af det iøvrigt meget lille Restlager, samt Forbud mod Genoptagelse af Produktionen.

En Klage over en Jordemoder blev henlagt som ubegrundet.

Vedrørende Lægevirksomhed har der været 9 Sager, heraf 3 for Ordination af Morfin og lign. til Patienter, 2 til eget Brug. Tiltale blev rejst i een Sag, og i en anden blev der rettet en meget alvorlig Advarsel til Lægen. Derudover har der været 7 Sager om Misbrug af Morfin, uden at Læger har været ansvarlige. I 4 af Sagerne har der desuden foreligget Receptforfalskning.

For *ulovlig Forhandling og Udlevering af Lægemidler* og Medicinalvarer er rejst Tiltale i 2 Tilfælde. 6 Sager blev henlagt.

For *ulovlig Reklamering med Medicinalvarer* har der været 22 Sager. I 1 Sag idømtes en Bøde paa 100 Kr., i 1 blev givet Advarsel, 19 blev henlagt, og 1 Sag var ikke afsluttet ved Aarets Udgang.

Der har været 22 *Kvaksalverisager*, deraf blev 3 afgjort med Bøder paa henholdsvis 200, 200 og 50 Kr. 17 Sager blev henlagt, efter at Reklamering var ændret. 2 Sager naaede ikke at blive afsluttet.

En Indehaver af et Laboratorium for Svangerskabsreaktion blev idømt en Bøde paa 200 Kr. for Overtrædelse af Vivisektionsloven.

For *ulovlig Tandlægevirksomhed* idømtes en Tandtekniker en Bøde paa 200 Kr. 2 Sager blev ikke afsluttet.

For *ulovlig Reklamering med Tandlægevirksomhed* har der været 4 Sager. Af Sundhedsstyrelsen nedlagdes Forbud overfor 2 Tandteknikere for Anvendelse af Ordet »Klinik«. Een Sag blev henlagt. Politimæssig Undersøgelse mod en Tandtekniker var ikke afsluttet ved Aarets Udgang.

Der har endvidere været en Sag mod en Tandlæge for Foreskrivelse af Kokain til Brug i Praksis. Klage over en Tandklinik, der blev drevet uforsvarlig, førte til, at Tandlægen lod sig indlægge paa Sindssygehospital.

Ved Udgangen af 1944 var der i København 593 praktiserende Læger, 417 Tandlæger (heri indbefattet 43 ved de kommunale Skoletandklinikker ansatte Tandlæger, der vel havde Bevilling til at praktisere, men ikke havde selvstændig Praksis) og 83 Jordemødre. Antallet af Apoteker var 67.

MEDICINALBERETNING FOR KØBENHAVN FOR AARET 1944.

(Ved Dr. Robert Nielsen, medicinalstatistisk Kontor).

Befolkningsforhold.

Som Middelfolketal for Aaret 1944 opgiver Københavns statistiske Kontor 720,200 Indbyggere.

Ægteskaber.

Der blev i 1944 indgaaet 8017 Ægteskaber, 11,1 pro mille af Folkemængden, en lille Nedgang fra foregaaende Aar.

Antallet af borgerlige Vielser var 4420 eller 55,1 pCt. af samtlige Vielser.

Aarligt Gennemsnit	Ægteskaber			
	ialt	pr. 1000 Indb.	heraf borgerlige	pCt.
1903—1907	3626	8,5	591	16,4
1908—1912	4051	8,8	823	20,3
1913—1917	4261	8,4	832	19,5
1918—1922	6101	10,9	924	15,2
1923—1927	5585	9,5	2525	45,2
1928—1932	5951	9,6	3291	55,2
1933—1937	7778	11,8	4891	62,8
1938—1942	8122	11,6	5055	62,2
1943	8087	11,3	4679	57,4
1944	8017	11,1	4420	55,1

Vielseernes Fordeling paa Aarets Maaneder ses af følgende Tabel.

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
1903—1907	180	205	262	341	402	272	265	246	246	273	390	353
1908—1912	197	232	282	363	455	284	291	279	260	396	436	389
1913—1917	229	263	314	394	559	340	315	313	295	443	518	440
1918—1922	329	394	470	468	566	446	459	422	461	523	540	580
1923—1927	292	384	456	468	537	468	457	417	419	497	538	568
1928—1932	337	380	430	453	604	510	522	488	449	545	587	587
1933—1937	404	457	537	669	906	618	640	538	529	785	892	746
1938—1942	418	468	539	842	859	622	704	584	639	847	738	751
1943	509	612	547	861	666	719	698	606	619	751	722	768
1944	470	507	548	750	818	560	831	623	619	675	633	702

Tallene for Maanedsfordelingen er opgjort efter de fra Klokkerkontorerne ugentlig indsendte Anmeldelser, i Forbindelse med de fra Magistratens 1. Afd. modtagne Meddelelser om borgerlige Viesler. Det samlede Tal er mindre end det ovenfor af Det statistiske Departement opgivne.

Fødsler.

I Følge Københavns statistiske Kontor fødtes der i 1944 af 15,359 Mødre hjemmehørende i København 15,531 levendefødte Børn, (8065 Dreng og 7466 Piger), hvilket er 21,6 pro mille af den bosiddende Befolkning.

Af de 15,359 Mødre var 13,254 gifte, 2105 ugifte, separerede, fraskilte eller Enker.

Aarligt Gennemsnit	Fødsler pro mille	Dødsfald pro mille	Fødselsoverskud pro mille
1903—1907	28,5	15,7	12,8
1908—1912	26,1	14,6	11,5
1913—1917	23,1	13,9	9,1
1918—1922	21,5	12,7	8,8
1923—1927	17,9	11,5	6,4
1928—1932	15,3	11,5	3,7
1933—1937	16,0	11,2	4,8
1938—1942	18,0	10,5	7,5
1943	20,7	10,2	10,5
1944	21,6	11,3	10,3

Medens paa den ene Side et ikke ringe Antal Børn fødes paa Rigshospitalets Fødeafdelinger og Fødeklivner i Byen af Mødre hjemmehørende udenfor København, fødes paa den anden Side en Del Børn af Kvinder hjemmehørende i København paa Københavns kommunale Fødeklivner, der er beliggende paa Frederiksberg.

Statistisk Departement opgiver Antallet af levendefødte her i Byen, bortset fra Mødrenes Hjemsted, til 14,860 (7634 Dreng og 7226 Piger) heraf 12,224 i Ægteskab og 2636 udenfor Ægteskab.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Født i Ægtesk.	999	980	1153	1140	1042	981	1131	1012	1033	923	960	1035	12389
„ udenf. „	227	187	300	232	231	171	234	223	213	209	198	188	2613
Ialt	1226	1167	1453	1372	1273	1152	1365	1235	1246	1132	1158	1223	15002

Fødslernes Fordeling efter Maaneder er opgjort efter de fra Klokkerkontorerne ugentlig modtagne Meddelelser.

Efter Jordemødrenes Protokoller har 74 af de i København praktiserende Jordemødre assisteret 10915 fødende Kvinder, dels i Hjemmene, dels paa private Fødehjem og Fødeklivker.

Der fødtes 11067 Børn, hvoraf 10913 var levendefødte. 10564 Børn blev født i Ægteskab, 503 udenfor Ægteskab. 10628 Børn havde en Vægt af 2500 Gram og derover, 439 under 2500 Gram.

Af Uregelmæssigheder ved Fødslen har 1 Gang foreligget snævert Bækken, 11 Gange fremfaldende eller forliggende Navlesnor, 6 Gange Eklampsi, 3 Gange forliggende Moderkage og 3 Gange for tidlig Løsning af Moderkagen.

10616 Fødsler fuldenttes ved Naturen, 252 ved Tangforløsning, 174 ved Fremtrækning paa Sæde eller Fod, 20 ved Vending, 2 ved Kejsersnit og 3 ved Perforation og Embryotomi.

I 9063 Tilfælde er anvendt Narkose og i 2986 Tilfælde Pituitrin eller lignende Stoffer. I 62 Tilfælde er foretaget manuel Løsning af Moderkagen.

118 Børn døde ved naturlig Fødsel, 10 ved Tangforløsning, 19 ved Fremtrækning paa Sæde eller Fod, 5 ved Vending, 1 ved Kejsersnit og 1 ved Perforation.

Paa Rigshospitalets Fødeafdelinger fødtes 4055 Børn, hvoraf 3832 levendefødte og 223 dødfødte. Heraf var henholdsvis 1781 og 178 fødte udenfor Ægteskab.

Dødsfald.

Efter de til Stadslægen indkomne Dødsattester døde der i 1944 i København 8162 Personer. Heraf var 677 hjemmehørende i Provinsen, hvor der i Aarets Løb døde 682, der var hjemmehørende i København. Af Byens Befolkning døde saaledes 8167 eller 11,3 af hvert Tusinde Indbyggere.

Aarligt Gennemsnit	Under 1 Aar		1-4 Aar		5-14 Aar		15-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Tilsammen af alle Aldre		
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn
1903—1907	201,1	151,0	13,9	13,4	2,4	2,4	4,8	3,4	6,0	4,8	11,6	7,2	19,4	10,8	35,5	19,9	67,5	44,9	145,0	113,7	273,8	247,5	17,7	14,0	15,7
1908—1912	162,8	129,8	12,3	11,4	2,5	2,7	4,1	3,1	6,4	4,7	10,6	6,8	19,5	11,0	34,7	19,1	65,2	44,4	131,7	106,4	263,0	228,2	16,4	13,2	14,6
1913—1917	140,9	109,2	10,4	9,0	2,3	2,3	4,1	3,4	5,7	4,3	10,1	6,5	17,7	11,2	32,5	20,4	65,8	46,7	138,7	120,5	290,8	285,0	15,1	12,9	13,5
1918—1922	97,4	71,2	8,6	7,8	2,2	2,3	5,5	4,8	7,1	6,1	7,6	6,5	12,8	10,1	26,9	19,4	55,8	43,4	132,2	119,8	255,4	240,3	13,8	12,8	12,8
1923—1927	99,1	67,5	7,4	6,8	1,6	1,8	2,9	2,8	3,6	3,2	6,8	5,1	11,2	8,9	25,8	18,2	56,7	43,9	135,5	111,2	269,8	241,8	11,0	11,2	11,5
1928—1932	76,6	54,9	5,8	4,5	1,8	1,5	2,4	2,7	3,8	3,5	6,0	4,7	10,8	9,1	26,8	18,4	60,0	47,8	157,7	128,9	257,6	268,6	11,6	11,5	11,5
1933—1937	75,9	49,6	5,8	4,8	1,5	1,3	2,2	2,0	3,1	2,8	5,0	4,3	11,4	8,2	24,5	18,1	58,7	43,7	140,2	117,0	327,4	260,2	11,5	10,9	11,2
1938—1942	57,6	45,4	3,2	2,9	0,9	0,6	1,5	1,8	2,4	2,1	4,4	3,6	10,7	7,2	23,0	16,0	55,6	41,6	131,5	113,5	317,4	292,7	10,6	10,8	10,5
1943	53,8	35,8	2,4	2,8	0,8	0,7	1,7	1,6	2,8	2,2	3,8	3,6	9,5	5,6	21,1	15,0	52,6	41,0	136,2	105,0	282,0	250,0	10,5	9,9	10,2
1944	68,6	57,7	3,2	2,9	1,1	0,7	2,5	1,9	3,4	2,5	4,8	3,7	10,6	7,8	22,2	15,8	57,7	42,2	131,6	108,0	280,0	295,0	11,7	11,0	11,8

Der døde i 1944 751 Børn under 1 Aar eller 4,8 af 100 levendefødte, en Del flere end foregaaende Aar.

Aarligt Gennemsnit	Døde i første Leveaar					
	Ialt	Af 100 levendefødte	I Ægteskab	Udenfor Ægteskab	Dreng	Piger
1903—1907	1737	14,8	1148	589	988	749
1908—1912	1425	11,8	922	503	795	630
1913—1917	1167	10,0	759	408	669	498
1918—1922	935	7,7	666	269	548	387
1923—1927	749	7,1	558	191	442	307
1928—1932	620	6,6	477	143	358	262
1933—1937	547	5,2	443	104	329	218
1938—1942	520	4,1	414	106	292	228
1943	520	3,5	441	109	312	208
1944	751	4,8	584	162	405	346

Af følgende Oversigt over Dødeligheden i første Levemaaned og Resten af første Leveaar ses, at Nedgangen i Børnedødeligheden væsentligst er falden paa de sidste elleve Levemaaneder.

Døde af 100 levendefødte Børn.

	1908— 1912	1913— 1917	1918— 1922	1923— 1927	1928— 1932	1933— 1937	1938— 1942	1943	1944
1. Maaned . . .	3,8	3,5	3,3	3,0	2,6	2,6	2,4	1,9	2,7
2.—11. Md. . .	8,0	6,5	4,4	4,1	3,3	2,6	1,7	1,6	2,1
1. Aar	11,8	10,0	7,7	7,1	5,9	5,2	4,1	3,5	4,8

Medens medfødte Svagheder stadig viser stor Dødelighed, har der i Aarenes Løb været en betydelig Tilbagegang i Dødeligheden af epidemiske, katarrhalske og andre Sygdomme blandt Børn i første Leveaar. For dette Aars Vedkommende danner Kolerinen dog en Undtagelse, beroende paa Optræden af en særlig ondartet Form af Diarré hos nyfødte (se senere).

Aarligt Gennemsnit	Mæslinger	Skarlagens- feber	Difteri	Kighoste	Kolerine	Syfilis	Stivkrampe	Tuberkulose	Bronch. Pneum. Infl.	Tarm sygdomme	Medfødt Svaghed	Andre Dødsårsager	Tilsammen
1903—1907	27	2	7	76	452	38	22	32	248	50	367	417	1737
1908—1912	17	4	6	69	338	38	18	24	218	34	336	322	1425
1913—1917	19	3	4	53	180	39	9	22	213	24	362	237	1167
1918—1922	10	1	5	30	81	24	12	17	226	10	348	172	935
1923—1927	16	»	3	30	64	13	5	16	163	11	310	118	749
1928—1932	12	»	2	28	52	8	3	11	128	9	273	94	620
1933—1937	6	1	2	16	38	2	1	8	88	4	295	84	545
1938—1942	3	»	»	12	24	1	3	5	67	5	308	92	520
1943	»	2	1	12	26	2	4	1	63	6	323	80	520
1944	1	»	7	7	132	4	6	3	57	10	445	79	751

Følgende skematiske Oversigt over Dødsårsagerne viser Antallet af Dødsfald i de sidste 5 Aar beregnet pr. 100,000 Indbyggere, henholdsvis for Mænd og Kvinder.

Døde pr. 100,000 Indbyggere	1940		1941		1942		1943		1944	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1. Vitia innata et morbi neonat.	54	34	55	31	64	43	59	30	72	53
2. Marasmus senilis	26	55	31	51	27	50	28	54	33	65
3. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
4. Febris paratyphoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.	1	»	1	1	1	1	2	1	5	2
6. Scarlatina	1	»	»	»	1	1	»	3	1	2
7. Tussis convulsiva	2	2	2	1	2	3	2	3	1	2
8. Diphtheria	»	1	»	1	»	»	3	2	9	12
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Influenza	5	8	5	6	1	2	1	1	3	4
11. Morbilli	2	1	1	1	»	»	»	»	1	»
12. Poliomyelitis ant. ac.	»	»	»	»	2	1	»	»	6	4
13. Encephalitis epidemica	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»
14. Tuberculosis pulmonum	52	33	48	33	52	34	53	34	51	32
15. Tub. in aliis corp. partibus	4	9	8	7	6	5	7	9	8	5
16. Syphilis	9	2	14	6	10	8	13	6	11	9
17. Alii morbi infectionis	17	11	13	9	9	8	8	9	6	9
18. Cancer et Sarcoma	153	180	148	180	172	179	156	194	176	186
19. Alii tumores	18	25	15	20	13	19	12	16	10	15
20. Mb. sangv., endocrin., Rheumatism.	40	57	35	49	39	48	32	45	30	49
21. Mb. system. nerv. et org. sens.	101	118	90	105	67	87	69	82	73	79
22. Morbus cordis	220	250	195	195	187	183	186	165	191	189
23. Alii morbi organ. circulat.	53	62	64	79	70	93	72	92	75	100
24. Bronchopneumonia	52	58	38	38	31	38	32	31	33	37
25. Pneumonia crouposa	4	6	5	2	6	4	7	5	12	6
26. Alii morbi organ. respirat.	26	27	21	19	21	19	25	17	26	21
27. Mb. organ. digestionis	60	44	60	60	62	60	69	64	86	82
28. Mb. organ. uropoet. et genit.	61	33	69	40	61	40	71	35	57	32
29. Septichaemia puerperalis	»	3	»	2	»	5	»	3	»	3
30. Alii morbi gravidar. et puerp.	»	4	»	3	»	4	»	4	»	5
31. Mb. organ. locomotionis et ext. part.	7	12	13	6	8	11	7	6	7	6
32. Alcoholismus chr.	4	»	4	»	3	»	2	»	3	»
33. Aliae intoxicationes chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.)	40	25	42	31	41	32	62	31	110	37
35. Suicidium	45	20	41	19	40	24	45	35	51	38
36. Causa mortis non indicata	29	16	29	20	27	16	27	18	27	14
Omnes causæ mortis	1093	1068	1055	1017	1023	1017	1049	996	1174	1097

Paa Hospitalerne i København indtraf der i 1944 ialt 5934 Dødsfald, heraf paa Kommunehospitalet 950, paa dettes Filialer (inkl. Fødeafdelinger) 542, paa Bispebjerg Hospital 1154, paa Blegdamshospitalet 258, paa Øresundshospitalet 214, paa Sundby Hospital 388, paa Balders Hospitals Filial paa Forchhammersvej 32, paa Rudolph Berghs Hospital 18, paa Nørre Hospital 438, i »De gamles By« 576, paa Sundholm Sygehus 8, paa Rigshospitalets Sygeafdelinger 377, paa Afdelingen for Nerve- og neurokirurgiske Sygdomme (paa Militærhospitalet) 90, paa Rigshospitalets Fødeafdelinger 13 Kvinder og 174 Børn, paa St. Josephs Hospital 252, paa St. Elisabeths Hospital 107, paa Welanderhjemmet 1, paa Finseninstitutet 56, paa Radiumstationen 207, paa Dronning Louises Børnehospital 44, paa Københavns Militærhospital 18, og paa Homøopatisk Hospital 17.

Antallet af Dødsfald paa Hospitalerne udgjorde ca. 73 pCt. af samtlige Dødsfald forefaldne her i Byen.

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skal udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdriver, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkommer ved ulykkelig Hændelse, samt naar

ellers Undersøgelse er indledet af det Offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, udstedtes i Aaret 1944 ialt 1026. I 228 Tilfælde blev der foretaget legal Obduktion.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom 510 Personer, hvori indbefattet 10 Tilfælde af Drab.

Heraf skal nævnes følgende:

4 Børn, 19 Mænd og 2 Kvinder omkom ved *Drukning*, heraf 2 Børn og 4 Mænd ved Badning.

Ved *Kvælning* omkom 9 Personer. 6 var Børn, der kvaltes i Sengetøj eller Opkastning.

Ved *Skoldning* omkom 3 Børn, og ved *Forbrænding* 1 Mand og 2 Kvinder.

Som Følge af *Kvæstelser* af forskellig Art døde 21 Børn, 76 Mænd og 68 Kvinder. Heraf skyldtes 54 Færdselsulykker. I 27 af disse var Motorkøretøjer direkte eller indirekte Aarsag, og 15 var at henregne til Sporvognsulykker.

Fra Københavns Politis Færdselsafdeling foreligger for Aaret ingen Beretning over Antal af Ulykestilfælde eller Dødsfald, som henhører under Færdselsulykker.

Ved *Forgiftning* døde 3 Børn, 22 Mænd og 19 Kvinder. Hos 2 Børn var Gas og hos 1 »smertestillende Piller« Aarsagen. Hos 13 Mænd og 10 Kvinder skyldtes Døden aabentstaaende Gashaner eller Fejl ved Gasapparater. 1 Dødsfald hos 1 Kvinde stammede fra en utæt Fortovsledning. 4 Mænd og 1 Kvinde omkom ved Gas- eller Kulilteforgiftning paa ikke nærmere angiven Maade. 5 Mænd og 1 Kvinde døde som Følge af Alkoholforgiftning, der for 4 af Tilfældene skyldtes Træ- eller Kogesprit. Endvidere døde 1 Kvinde efter Indtagelse af et uangivet abortivum, 1 efter Fluesvamp og 4 efter Sovemidler.

Ved Begivenheder, der var en Følge af Krigssituationen, omkom 2 Børn, 205 Mænd og 24 Kvinder.

Der forefaldt 315 *Selv mord* mod 285, 220, 204, 220 og 223 de fem foregaaende Aar. 80 Mænd og 43 Kvinder tog sig af Dage ved Gas, 42 Mænd og 85 Kvinder ved Sovemidler, 1 Mand og 1 Kvinde ved Morfin, 1 Kvinde ved Sprit, 2 Mænd ved Nikotin og 5 Mænd og 3 Kvinder ved Giftstoffer af anden Art.

23 Mænd og 7 Kvinder aflivede sig ved Hængning, 3 Mænd ved Drukning, 1 Mand og 1 Kvinde ved Snitsaar, 8 Mænd ved Skydning og 6 Mænd og 3 Kvinder paa anden Maade.

Dødfødte.

Foruden de allerede omtalte levendefødte Børn blev der i 1944 bragt 318 dødfødte Børn til Verden. Heraf var 183 Drengene og 135 Piger, heraf udenfor Ægteskab 26 Drengene og 22 Piger. 75 var fødte af udenbys boende Mødre.

Sygdomsforhold.

Af Stadens Læger og fra dens Hospitaler blev der i Henhold til Epidemi-lovens § 24 i Aarets Løb til Stadslægen anmeldt 147,647 Sygdomstilfælde, deraf 117,936 af epidemiske Sygdomme. Antallet af epidemiske Sygdomme udgjorde 164 pr. 1000 Indb. mod 124 det foregaaende Aar.

Der anmeldtes 29050 flere Tilfælde af epidemiske Sygdomme end Aaret før, Stigningen skyldtes for Størstedelen Influenzaen, der havde 26238 flere Tilfælde end Aaret før. Diferi steg fra 217 til 877 Tilfælde. Stigningen var størst for de voksne Vedkommende, d. v. s. for den uvaccinerede Del af Befolkningen.

Aarligt Gennemsnit	Middel-folketal	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Tilfælde af epidemiske Sygdomme	pr. 1000 Indbyggere
1903—1907	426540	53365	44314	104
1908—1912	462161	58516	45706	99
1913—1917	506390	59293	45334	90
1918—1922	561344	100913	84124	150
1923—1927	588000	65177	55478	95
1928—1932	615620	73379	64011	103
1933—1937	660700	74422	65459	100
1938—1942	700000	100232	85976	123
1943	715100	115386	88886	124
1944	720200	147647	117936	164

Den efterfølgende tabellariske Oversigt udviser, hvor mange epidemiske Sygdomstilfælde der gennemsnitligt blev anmeldt hver Dag i Aarets forskellige Maaneder og i hele Aaret, sammenholdt med Gennemsnittet for de otte forud-gaaende Femaar.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	185	197	157	125	105	96	74	97	94	99	114	119	121
1908—1912	209	182	143	121	108	100	76	110	106	95	127	127	125
1913—1917	172	179	177	149	117	99	73	86	94	109	119	120	124
1918—1922	448	442	204	156	119	87	176	134	123	415	251	219	230
1923—1927	302	244	232	162	127	82	59	69	102	123	158	158	154
1928—1932	542	382	226	158	139	87	56	79	111	120	135	141	175
1933—1937	377	287	210	152	131	96	69	113	141	166	175	316	183
1938—1942	325	456	377	254	214	137	94	150	172	190	239	226	236
1943	296	267	277	263	224	180	137	206	236	268	279	292	244
1944	895	520	331	220	232	198	144	226	291	276	289	265	323

1) Epidemiske Sygdomme.

Af de Sygdomme, der i Henhold til Epidemilovens § 6 altid skal gøres til Genstand for offentlig Behandling, forekom et Tilfælde af Typhus exanthematicus hos en 20 aarig ung Mand, der i Januar vendte hjem fra Tyskland og blev indlagt paa Blegdamshospitalet.

Tyfoid Feber (Febris typhoidea) anmeldtes med 4 Tilfælde mod 3 foregaaende Aar. Der døde 2.

Febris typhoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	1	3	10	8	22
1928—1932	»	1	8	7	16
1933—1937	»	1	5	5	11
1938—1942	»	»	4	2	6
1943	»	1	»	2	3
1944	»	»	3	1	4

Paratyfus (Febris paratyphoidea) anmeldtes med 18 Tilfælde, mod 16 foregaaende Aar. Ingen Dødsfald.

Febris paratyphoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	4	9	7	11	31
1928—1932	12	20	20	36	88
1933—1937	5	3	6	8	22
1938—1942	2	1	3	4	10
1943	5	1	3	7	16
1944	5	3	4	6	18

Paa Statens SerumInstitut er i Aarets Løb serologisk og bakteriologisk verificeret 4 Tilfælde af Tyfus og 28 af Paratyfus.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (Meningitis cerebro-spinalis epidemica). Der anmeldtes 95 Tilfælde, det største Antal siden 1917, da Tallet var det samme. Det aarlige Gennemsnitstal har senere været omkring 20. Fra 9 Tilfælde i 1940 steg Tallet i 1941 til 60, faldt i Aarene 1942 og 1943 til henholdsvis 60 og 43, for i 1944 som nævnt at stige til 95. Der døde 25, en Letalitet paa 26,3 pCt. mod 21,6 og 16,3 pCt. de foregaaende Aar, dog betydeligt mindre end i Aarene 1916—18, hvor Letaliteten laa mellem 60 og 80 pCt.

Paa Statens SerumInstitut er der fundet Meningokokker i Spinalvæske og ved Podninger fra Næse-Svælg i 65 Tilfælde.

Akut spinal Børnelammelse (Poliomyelitis anterior acuta). Der anmeldtes 394 Tilfælde mod 65 og 210 de to foregaaende Aar. 219 af Tilfældene var paralytiske mod 4 og 108 Aarene før.

De første Tilfælde af Børnelammelse i København, ialt 26, anmeldtes i 1905. Siden har der paa nært et enkelt Aar (1940) til Stadighed været anmeldt Tilfælde i meget varierende Antal. Det laveste Tal har været 1, i hvert af Aarene 1908 og 1939, 2 i 1906, 1909, 1916 og 1936. De hidtil største Tal har været 210 i 1942, 191 i 1937 og 161 i 1934. Aparalytiske Tilfælde har først været anmeldelsespligtige fra og med 1938, og det er kun de tre sidste Aar, at de er bleven anmeldte i større Tal.

Poliomyelitis ant. acuta	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1905—1907	11	1	›	1	13
1908—1912	11	3	1	›	15
1913—1917	7	4	›	1	12
1918—1922	6	5	1	›	12
1923—1927	5	3	1	1	10
1928—1932	6	6	2	2	16
1933—1937	22	40	12	12	86
1938—1942	16	23	8	7	54
1943	5	35	15	10	65
1944	81	152	69	92	394

Der døde 37. Der forekom ingen Dødsfald i 1943, 12 i 1942. Sygdommen er saaledes optraadt mere alvorligt end i de nærmest foregaaende Aar.

Epidemisk Encefalitis (Encephalitis epidemica acuta) Der anmeldtes 1 Tilfælde mod 4 foregaaende Aar. Ingen Dødsfald. Efter Dødsattesterne forefaldt 2 Dødsfald af kronisk epidemisk Encefalitis.

Dysenteria (Dysenteria bacillaris). Der anmeldtes 111 Tilfælde mod 174 og 145 de to foregaaende Aar. Det hidtil største Antal af Tilfælde, 309, anmeldtes i 1935. De fleste Tilfælde anmeldtes i September og Oktober. Ingen Dødsfald.

Dysenteria	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1933—1937	39	34	25	47	149
1938—1942	34	19	14	32	99
1943	45	24	32	73	174
1944	40	23	16	32	111

Statens SerumInstitut har konstateret 292 Tilfælde af Dysenteri, heraf 290 af Sonne- og 2 af Flexnertypen.

Malaria (Febris intermittens). Der forefaldt ingen Tilfælde i 1944.

Difteri (Diphtheria faucium et laryngis). Den Stigning i Difteritilfældene, der indtraadte i 1943 som en Følge af de af Krigen skabte Forhold, er yderligere øget. Som det ses af Tallene nedenfor, er der i de sidste Aar angrebet forholdsvis langt færre Børn end voksne, hvilket uden Tvivl skyldes den omfattende Vaccination af Børnene mod Difteri. Uden denne vilde Sygdommen sikkert have faaet en endnu større Udbredelse.

Følgende Tal viser Sygdomstilfældenes Fordeling efter Alder henholdsvis i sidste Femaar og for Aarene 1943 og 1944.

	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	Mænd	Kvinder	Ialt
1938—1942	8	53	108	14	34	217
1943	6	48	37	35	91	217
1944	30	104	137	176	430	877

Antallet af Dødsfald var 76, svarende til 8,7 pCt. af de anmeldte og 1,1 pr. 10000 Indb., en noget større Dødelighed end tidligere, som i forrige Aarsberetning omtalt beroende paa den hyppige Optræden af Difteribaciller af Gravistype.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	915	2.2	35	3.8	0.9
1908—1912	1358	2.9	44	3.2	0.9
1913—1917	1259	2.5	32	2.6	0.6
1918—1922	2347	4.2	50	2.1	0.9
1923—1927	1698	2.9	35	2.1	0.6
1928—1932	1835	3.0	53	3.3	0.9
1933—1937	1174	1.8	42	3.6	0.6
1938—1942	217	0.3	11	5.0	0.2
1943	217	0.3	18	8.3	0.3
1944	877	1.2	76	8.7	1.1

Tilfældenes Fordeling paa Maaneder var følgende:

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	106	81	86	74	72	64	52	56	61	83	86	93	915
1908—1912	168	132	134	122	104	94	60	69	96	122	127	130	1358
1913—1917	144	119	99	93	81	79	54	71	101	126	156	135	1259
1918—1922	282	239	219	178	143	132	91	127	183	240	260	251	2347
1923—1927	197	132	146	111	106	88	67	84	114	193	242	218	1698
1928—1932	232	178	171	120	104	102	66	88	141	190	204	237	1835
1933—1937	148	122	128	91	100	64	37	52	68	87	154	123	1174
1938—1942	18	23	19	16	18	16	13	8	18	27	21	20	217
1943	7	5	9	27	3	9	6	4	26	12	36	73	217
1944	158	114	65	55	45	40	19	27	37	76	116	126	877

Paa Difteri-diagnosestationen paa Blegdamshospitalet blev der undersøgt 10938 Kulturer, hvoraf 389 indeholdt Difteribaciller.

Paa Statens Seruminstitut blev der i 1944 foretaget 119358 Difteriinjektioner.

Skarlagensfeber (Scarlatina) der har vist en stigende Sygelighed i de senere Aar, havde dog en lille Nedgang fra foregaaende Aar.

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1392	3.8	20	1.5	0.5
1908—1912	2272	4.9	71	3.1	1.5
1913—1917	1574	3.1	32	2.0	0.6
1918—1922	2230	4.0	19	0.9	0.3
1923—1927	705	1.2	6	0.9	0.1
1928—1932	493	0.8	3	0.4	0.1
1933—1937	1832	2.8	19	1.0	0.3
1938—1942	1744	2.5	4	0.2	0.1
1943	2415	3.4	10	0.4	0.1
1944	2155	3.0	8	0.4	0.1

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	136	117	105	97	81	89	86	117	142	151	152	121	1392
1908—1912	263	215	188	183	177	141	133	151	197	190	212	220	2272
1913—1917	130	121	121	111	92	87	92	158	156	197	174	135	1574
1918—1922	265	224	197	135	132	109	92	140	205	254	248	229	2230
1923—1927	61	46	49	48	46	44	31	49	67	90	97	77	705
1928—1932	52	40	39	35	33	25	16	32	52	59	62	48	493
1933—1937	148	129	149	133	127	101	64	124	196	236	260	165	1832
1938—1942	167	133	128	113	187	109	76	112	160	184	205	170	1744
1943	196	157	187	144	154	170	123	173	274	331	270	236	2415
1944	235	199	189	180	170	108	60	137	199	252	231	195	2155

Blæreudslæt hos nyfødte (Pemphigus neonatorum), der tidligere ikke har spillet nogen fremtrædende Rolle, sjældent over 20 Tilfælde pr. Aar, er siden 1939 optraadt i stadigt stigende Antal med 175 Tilfælde foregaaende Aar. I 1944 var Tallet 161.

Mæslinger (Morbilli) Der anmeldtes 4992 Tilfælde mod 6513 Aaret før.

Morbilli	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	3803	8.9	70	1.8	1.7
1908—1912	3319	7.2	47	1.4	1.0
1913—1917	3743	7.4	50	1.3	1.0
1918—1922	3700	6.6	30	0.8	0.5
1923—1927	4955	8.5	48	1.0	0.8
1928—1932	3864	6.2	36	0.7	0.7
1933—1937	4177	6.3	22	0.5	0.3
1938—1942	5964	8.5	10	0.2	0.1
1943	6513	9.1	3	0.1	0.0
1944	4992	6.9	3	0.1	0.0

De fleste Tilfælde forefaldt i Maj.

Morbilli	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	398	316	358	408	467	448	295	118	122	209	313	359	3803
1908—1912	339	289	328	367	517	589	331	117	82	78	134	149	3319
1913—1917	372	440	468	380	466	479	285	123	90	149	201	290	3743
1918—1922	700	402	318	300	363	273	159	61	66	148	342	567	3700
1923—1927	842	531	334	209	205	196	139	100	197	432	805	963	4955
1928—1932	834	766	687	494	307	163	70	45	59	96	151	192	3864
1933—1937	1120	983	504	233	140	60	30	18	22	73	238	756	4177
1938—1942	1193	1078	850	536	601	474	184	98	103	159	341	347	5964
1943	485	538	617	861	1251	909	403	208	197	277	369	398	6513
1944	562	509	690	653	833	669	320	173	77	96	168	242	4992

Røde Hunde (Rubeolae). Efter en større Epidemi i 1941 med 9104 Tilfælde har Sygdommen de tre sidste Aar kun haft moderat Udbredelse. Ingen Dødsfald.

Rubeolae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1913—1917	40	126	44	16	226
1918—1922	27	59	51	6	143
1923—1927	31	79	11	12	133
1928—1932	10	25	7	3	45
1933—1937	66	211	154	61	492
1938—1942	589	1129	300	481	2499
1943	350	269	10	14	643
1944	460	283	24	60	827

Skoldkopper (Varicellae). Der anmeldtes 2658 Tilfælde, en mindre Nedgang fra foregaaende Aar, hvor Sygdommen naede sin hidtil største Udbredelse. Ingen Dødsfald.

Varicellae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1908—1912	101	145	7	4	257
1913—1917	115	166	10	8	299
1918—1922	106	188	9	8	311
1923—1927	135	254	9	9	407
1928—1932	93	202	7	6	308
1933—1937	94	228	6	9	337
1938—1942	846	1360	49	58	2313
1943	1314	1774	59	77	3224
1944	1188	1351	57	62	2658

Kighoste (Tussis convulsiva). Der anmeldtes 3631 Tilfælde mod 4089 Aaret før. Paa Statens SerumInstitut er i 576 Tilfælde fundet Kighostebaciller i indsendte Prøver.

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	af 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1876	4.4	127	6.8	3.0
1908—1912	1663	3.6	125	7.5	2.7
1913—1917	1699	3.4	118	7.0	2.5
1918—1922	1941	3.5	67	3.5	1.2
1923—1927	1618	2.8	49	3.0	0.8
1928—1932	1644	2.7	46	2.7	0.7
1933—1937	1468	2.2	24	1.7	0.4
1938—1942	3390	4.8	17	0.5	0.2
1943	4089	5.7	15	0.4	0.2
1944	3631	5.0	10	0.3	0.1

Fordeling af Sygdomstilfælde paa Maaneder var som følger:

Tussis conv.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	163	156	195	192	186	174	136	148	115	129	135	149	1876
1908—1912	173	152	149	128	146	157	142	148	130	97	120	121	1663
1913—1917	242	231	191	177	123	97	82	98	88	100	126	145	1699
1918—1922	65	69	70	88	100	114	139	227	225	303	306	234	1941
1923—1927	253	162	160	103	104	96	87	103	111	145	162	131	1618
1928—1932	197	202	187	154	112	85	62	87	94	127	167	169	1644
1933—1937	148	137	138	100	90	86	95	97	107	143	181	147	1468
1938—1942	429	303	261	230	193	153	134	181	219	347	524	416	3390
1943	487	406	495	393	408	271	209	203	241	355	366	255	4089
1944	205	190	242	178	201	249	305	394	477	420	372	398	3631

Faaresyge (Parotitis epidemica). Efter den betydelige Epidemi, der begyndte i Oktober 1941 og strakte sig ind i første Halvdel af 1942 og omfattede ca. 13,000 Tilfælde, er Sygdommen kun optraadt med faa, spredte Tilfælde. Ingen Dødsfald.

Parotitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	83	97	111	96	96	53	25	20	20	23	34	59	717
1908—1912	127	119	111	85	84	62	27	22	28	26	52	56	799
1913—1917	111	150	183	176	138	89	42	33	38	33	55	65	1113
1918—1922	95	86	89	78	69	60	29	36	81	126	142	96	987
1923—1927	130	124	153	155	132	91	27	22	28	44	91	100	1097
1928—1932	171	204	213	242	179	87	28	16	24	44	73	120	1399
1933—1937	195	225	278	282	214	119	36	24	39	50	88	99	1649
1938—1942	765	433	218	86	49	32	12	16	28	109	400	694	2842
1943	22	22	12	21	16	23	7	12	10	11	18	20	194
1944	14	20	17	18	23	13	7	15	23	13	17	11	191

Influenza optraadte, efter i nogle Aar at have spillet en mindre fremtrædende Rolle, atter med et større Antal Tilfælde. Hovedparten af Tilfældene faldt paa Januar Maaned.

Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde	Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde
1917	6809	51	7.5	1931	37435	94	2.5
1918	99635	1623	16.3	1932	40809	149	3.7
1919	33832	754	22.3	1933	41726	185	4.4
1920	41490	997	24.0	1934	9491	16	1.7
1921	2570	21	8.2	1935	20971	48	2.3
1922	41675	198	4.8	1936	41442	79	1.9
1923	12415	72	5.7	1937	20033	77	3.8
1924	20387	102	5.0	1938	22049	33	1.5
1925	11771	46	3.9	1939	37390	48	1.3
1926	12254	46	3.8	1940	39468	48	1.2
1927	39575	135	3.4	1941	27455	38	1.4
1928	15284	53	3.5	1942	16684	10	0.6
1929	46120	229	5.0	1943	17313	7	0.4
1930	9671	39	4.0	1944	43551	27	0.6

Akut Halsbetændelse (Angina tonsillaris) har de sidste Aar vist en stadig større Stigning fra Aar til Aar. Der anmeldtes i 1943 ialt 28694 Tilfælde, 6665 flere end Aaret før. For 1944 viser Sygdommen en yderligere Stigning paa 4377 Tilfælde til ialt 33071. De fleste Tilfælde forefaldt i Januar, nogen egentlig epidemisk Optraeden viste Sygdommen dog ikke.

Anmeldte Tilfælde af Angina tonsillaris 1903—1944
paa 1000 Indbyggere.

1903	22.0	1914	21.3	1925	18.8	1936	20.2
1904	22.1	1915	24.3	1926	17.2	1937	23.5
1905	20.1	1916	19.2	1927	17.7	1938	23.9
1906	19.6	1917	21.1	1928	20.1	1939	25.7
1907	18.7	1918	15.0	1929	19.6	1940	22.8
1908	20.2	1919	21.9	1930	23.0	1941	27.4
1909	19.0	1920	24.7	1931	21.1	1942	31.4
1910	21.3	1921	23.6	1932	18.0	1943	40.1
1911	26.9	1922	16.3	1933	18.6	1944	45.9
1912	20.1	1923	16.0	1934	20.4		
1913	17.6	1924	17.6	1935	25.7		

Angina tonsillaris	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	911	775	728	651	667	646	508	554	722	836	909	836	8743
1908—1912	1075	877	849	722	762	655	499	698	942	932	1017	887	9914
1913—1917	945	966	963	885	802	712	556	681	869	1040	1097	874	10389
1918—1922	1174	1189	994	813	757	695	563	742	1098	1123	1100	1128	11376
1923—1927	992	792	823	754	763	607	471	795	1014	1084	1162	999	10257
1928—1932	1160	972	1080	947	899	761	636	985	1310	1330	1325	1130	12535
1933—1937	1117	1060	1145	985	1011	842	745	1517	1701	1585	1509	1144	14361
1938—1942	1698	1536	1549	1321	1497	1144	961	1406	1720	1871	1981	1681	18365
1943	2336	1947	2227	2168	2033	1904	1691	2259	2970	3291	3038	2830	28694
1944	4758	2715	2583	1898	2231	1890	1732	2519	3006	3519	3407	2813	33071

Akut Brystkatarrh (Tracheo-bronchitis acuta). Der anmeldtes 9876 Tilfælde, lidt flere end Aaret før.

Tracheo-bronchitis	Anmeldte Tilfælde	af 1000 Indbyggere	Dødsfald	af 1000 anmeldte
1903—1907	8851	20.8	43	4.9
1908—1912	7988	17.3	51	6.4
1913—1917	8082	16.0	53	6.5
1918—1922	7260	12.9	35	4.9
1923—1927	7215	12.3	12	1.6
1928—1932	6014	10.0	19	3.1
1933—1937	5830	8.8	15	2.6
1938—1942	8787	12.5	19	2.2
1943	9682	13.5	11	1.1
1944	9876	13.6	14	1.4

Tracheo-bronchitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	1370	1080	1126	930	677	457	240	240	387	625	778	941	8851
1908—1912	1386	1154	928	727	562	342	180	166	344	520	816	863	7988
1913—1917	1212	1027	1135	938	604	391	208	184	347	703	637	697	8082
1918—1922	882	828	851	839	621	356	206	206	371	636	743	721	7260
1923—1927	878	804	920	780	621	346	169	233	430	586	711	737	7215
1928—1932	848	662	646	597	472	286	164	188	350	509	608	690	6014
1933—1937	698	634	621	540	455	283	160	214	396	576	642	611	5830
1938—1942	1151	975	903	812	757	402	240	282	500	802	1001	962	8787
1943	1463	920	1022	862	693	382	201	344	502	870	1178	1245	9682
1944	1413	930	1194	772	701	579	203	312	676	867	1090	1139	9876

Katarrhalsk Lungebetændelse (Bronchopneumonia et Bronchitis capillaris). Der anmeldtes 3451 Tilfælde, lidt flere end foregaaende Aar.

Bronchopneumonia	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaarlgt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aaarlgt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	1966	4.6	445	22.6	1.0
1908—1912	1985	4.3	459	23.1	0.9
1913—1917	2376	4.7	513	21.6	1.0
1918—1922	3135	5.6	536	17.1	1.0
1923—1927	2147	3.7	568	26.5	1.0
1928—1932	1854	3.0	572	30.9	0.9
1933—1937	1823	2.8	494	27.1	0.8
1938—1942	2319	3.3	332	14.3	0.5
1943	3020	4.2	226	7.5	0.8
1944	3451	4.3	255	7.4	0.4

Broncho- pneumonia	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	428	621	245	225	280	51	116	1966
1908—1912	391	575	252	261	283	81	141	1985
1913—1917	451	616	298	387	356	93	175	2376
1918—1922	396	632	393	663	780	105	167	3135
1923—1927	266	544	325	358	404	85	155	2147
1928—1932	189	359	267	311	414	104	209	1854
1933—1937	173	360	265	340	414	97	174	1823
1938—1942	210	463	362	442	478	136	228	2319
1943	327	638	436	557	573	193	296	3020
1944	269	603	506	761	825	196	291	3451

Fordelingen paa Maaneder var følgende:

Bronchopneumonia	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	255	214	268	246	172	124	80	76	93	113	142	184	1966
1908—1912	268	260	235	199	166	118	96	67	90	109	172	205	1985
1913—1917	301	266	344	355	221	142	98	65	100	159	153	172	2376
1918—1922	331	452	357	330	257	129	101	106	124	397	285	265	3135
1923—1927	282	235	297	222	162	98	80	88	116	155	193	220	2147
1928—1932	283	210	207	173	150	95	63	57	86	137	169	223	1854
1933—1937	251	199	202	176	149	102	60	73	101	146	167	197	1823
1938—1942	267	265	255	243	236	129	77	77	109	169	244	248	2319
1943	390	316	340	292	233	173	102	106	127	284	325	332	3020
1944	541	397	469	292	250	200	122	107	159	225	264	425	3451

Krupøs Lungebetændelse (Pneumonia crouposa) anmeldtes med 1037 Tilfælde mod 1049 i 1943. De sidste 5 Aar har vist en betydeligt aftagende Dødelighed.

Pneumonia crouposa	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	959	2.2	167	17.4	0.4
1908—1912	1014	2.2	216	21.3	0.5
1913—1917	1097	2.2	228	20.8	0.5
1918—1922	1009	1.8	166	16.5	0.3
1923—1927	583	1.0	142	24.4	0.3
1928—1932	457	0.7	165	36.7	0.3
1933—1937	322	0.5	140	43.5	0.2
1938—1942	602	0.9	54	8.7	0.1
1943	1049	1.5	42	4.0	0.1
1944	1037	1.4	63	6.1	0.1

De anmeldte Tilfældes Fordeling efter Aldersklasser var som sædvanligt.

Pneumonia crouposa	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	28	128	178	358	191	31	44	959
1908—1912	23	113	178	413	200	36	51	1014
1913—1917	30	108	179	476	226	35	43	1097
1918—1922	16	75	140	434	283	22	39	1009
1923—1927	6	40	84	239	162	26	26	583
1928—1932	4	24	62	200	124	19	23	457
1933—1937	3	19	52	137	82	14	15	322
1938—1942	9	41	76	250	177	33	34	620
1943	16	68	136	434	292	49	54	1049
1944	20	64	96	427	314	47	69	1037

Fordelingen af Anmeldelser paa Aarstider var følgende:

Pneumonia crouposa	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	92	81	111	121	110	97	51	46	58	59	60	72	959
1908—1912	100	104	117	130	114	86	54	39	55	64	74	77	1014
1913—1917	95	102	127	141	120	98	67	48	63	79	73	83	1097
1918—1922	90	85	92	79	98	83	71	47	52	149	91	72	1009
1923—1927	56	52	66	62	57	45	37	28	30	40	48	62	583
1928—1932	51	47	58	62	45	29	22	19	22	30	32	39	457
1933—1937	33	29	31	36	38	21	13	14	16	27	30	34	322
1938—1942	57	64	68	58	65	43	28	28	34	46	62	67	620
1943	127	120	109	127	90	85	38	48	50	88	67	100	1049
1944	127	129	172	99	90	63	36	42	43	75	79	82	1037

Kolerine (Gastroenteritis acuta infectiosa) havde i 1941 sin hidtil største Udbredelse med 11680 Tilfælde, faldt derefter til 9844 i 1942 og nu i 1944 til 8621, hvilket dog ligger højt over de tidligere Gennemsnitstal. Aaret viser en Opgang for Børnene under 1 Aar, hvilket skyldes Optræden af en her i Landet tidligere ukendt ondartet smitsom Diarré hos nyfødte Børn. (Se nærmere under 2den Sanitetslæges Beretning). Sygdommens Dødelighed er bleven stærkt præget heraf.

Aarligt Gennemsnit	Alle Aldersklasser				Aldersklassen under 1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine-Dødsfald
1903—1907	6103	14.8	495	8.1	1759	28.8	452	25.7	91.8
1908—1912	5912	12.8	398	6.7	1664	28.1	338	20.8	84.9
1913—1917	4789	9.5	207	4.8	1091	22.8	180	16.5	87.0
1918—1922	3399	6.1	91	2.7	651	19.2	86	13.2	94.5
1923—1927	3086	5.2	87	2.8	451	14.6	64	14.2	73.6
1928—1932	2820	4.6	71	2.5	375	13.8	54	14.6	76.9
1933—1937	3774	5.6	55	1.5	511	13.6	38	7.4	69.1
1938—1942	6699	9.6	37	0.6	584	8.7	24	4.1	64.9
1943	9210	12.9	40	0.4	847	9.2	26	3.1	65.0
1944	8621	12.0	143	1.7	1013	11.8	132	13.0	92.8

Fordelingen paa Maaneder var følgende:

Gastroenter. acuta infect.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aar
1903—1907	281	229	249	291	363	487	664	1429	886	510	402	313	6103
1908—1912	287	205	431	247	283	434	602	1673	905	428	340	278	5912
1913—1917	245	200	205	231	384	394	513	960	692	378	329	258	4789
1918—1922	251	198	216	228	223	259	371	507	388	265	246	247	3399
1923—1927	228	149	168	164	202	205	375	557	332	243	222	241	3086
1928—1932	241	176	210	175	201	139	275	356	318	237	220	239	2820
1933—1937	324	265	303	254	239	344	341	562	452	227	211	252	3774
1938—1942	368	450	468	386	407	362	551	1634	1005	451	329	288	6699
1943	438	641	996	757	551	472	660	1943	1218	690	450	394	9210
1944	544	350	353	314	574	474	767	1695	1647	733	589	581	8621

Anmeldte Tilfælde af Kolerine pr. 1000 Indb.	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
				Md.	Kv.	
1903—1907	178.1	35.1	6.8	7.9	8.8	14.8
1908—1912	171.0	34.0	6.8	7.4	7.5	12.8
1913—1917	117.2	28.8	5.9	5.4	6.1	9.5
1918—1922	58.8	21.0	4.4	3.4	4.0	6.1
1923—1927	50.1	21.4	4.9	2.8	3.8	5.2
1928—1932	39.7	17.8	4.8	2.6	2.9	4.6
1933—1937	57.2	28.1	7.1	2.9	3.5	5.6
1938—1942	59.0	38.6	13.9	6.1	6.4	9.6
1943	72.4	50.2	18.8	8.8	8.1	12.9
1944	85.1	48.0	16.7	7.8	7.5	12.0

Epidemisk Gulsot (Hepatitis epidemica acuta) havde ligesom foregaaende Aar en ret betydelig Udbredelse. Sygdommen medførte 1 Dødsfald.

Hepatitis epidemica	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	12	84	100	77	273
1933—1937	35	167	97	109	408
1938—1942	37	231	188	184	640
1943	50	364	417	417	1248
1944	43	232	452	498	1225

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1928—1932	22	19	23	17	18	15	18	25	32	28	28	28	273
1933—1937	38	31	38	32	28	24	22	36	39	44	43	33	408
1938—1942	59	54	46	37	34	28	28	50	68	82	88	66	640
1943	120	104	99	75	68	53	52	117	169	161	129	101	1248
1944	118	139	82	72	55	66	66	91	129	167	128	112	1225

Gigtfeber (Febris rheumatica) har vist en mindre Stigning i de senere Aar.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaeligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aaeligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	971	2.8	14	1.4	0.5
1908—1912	916	2.0	15	1.6	0.3
1913—1917	823	1.6	10	1.2	0.2
1918—1922	709	1.8	13	1.8	0.2
1923—1927	558	1.0	9	1.6	0.2
1928—1932	459	0.8	11	2.6	0.2
1933—1937	322	0.5	9	2.8	0.1
1938—1942	292	0.4	7	2.4	0.1
1943	406	0.6	7	1.7	0.1
1944	453	0.6	4	0.9	0.1

Fordelingen af Tilfælde paa Maaneder var følgende:

Febris rheumatica	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	100	88	94	91	90	88	55	64	67	75	82	72	971
1908—1912	94	80	96	93	84	71	53	51	69	69	77	79	916
1913—1917	77	70	74	74	80	73	61	53	57	65	70	71	823
1918—1922	76	67	71	65	58	58	37	32	50	58	68	68	709
1923—1927	59	46	49	50	49	40	37	39	38	49	54	49	558
1928—1932	46	45	48	45	53	36	25	23	30	34	36	37	459
1933—1937	33	27	30	34	32	21	15	22	25	32	25	27	322
1938—1942	31	27	28	24	28	23	13	18	22	24	27	27	292
1943	42	23	41	33	30	26	25	28	32	35	45	46	406
1944	62	50	41	46	29	24	24	34	30	39	41	33	453

Rosen (Erysipelas). Der anmeldtes en Del flere Tilfælde end de nærmest foregaaende Aar.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	657	1.5	27	4.1	0.6
1908—1912	547	1.2	22	4.0	0.5
1913—1917	532	1.1	21	3.9	0.4
1918—1922	438	0.8	16	3.7	0.3
1923—1927	365	0.6	11	3.0	0.2
1928—1932	351	0.6	12	3.5	0.2
1933—1937	322	0.5	15	4.7	0.2
1938—1942	315	0.4	8	2.5	0.1
1943	464	0.7	10	2.2	0.1
1944	500	0.7	8	1.6	0.1

Svingefeber (Febris undulans). Fra Statens Seruminstitut er kommen Meddelelse om 11 Tilfælde, hvilket er det hidtil mindste Tal. Der forekom ingen Dødsfald.

Febris undulans	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	»	4	20	10	34
1933—1937	»	4	28	13	45
1938—1942	»	3	27	14	44
1943	»	1	5	7	13
1944	»	1	5	5	11

Andre Infektioner. Gennem Statens Seruminstitut er i 42 Tilfælde konstateret Infektion med Salmonella typhi murium, i 5 med Salmonella enteritidis Gärtner og i 2 med andre Salmonellatyper. Endvidere er konstateret 1 Tilfælde af Leptospirose (Weils Sygdom).

2) Tuberkulose.

Af **Lungetuberkulose** (Tuberculosis pulmonum) blev der i 1944 til Stadslægekantoret anmeldt 1006 nye Tilfælde eller 1,4 for hvert Tusinde Indbyggere.

Nyanmeldte Tilfælde af Lungetuberkulose i 1944.

	0—4	5—14	15—19	20—24	25—29	30—34	35—44	45—54	55—64	65 og derov.	Ialt
Mænd	34	61	39	77	59	50	88	63	31	14	516 } 1006
Kvinder	29	70	51	81	78	48	63	29	18	23	

10 er efter Meddelelse fra Centraltuberkulosestationen Tilflyttere, der tidligere har været anmeldt andetsteds. Disse var alle bacillære.

Af de øvrige fandtes + TB hos 929, deraf 361 ved direkte Mikroskopi, 53 ved Dyrkning af Ekspektorat og 515 ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand. Ialt paavistes + TB hos 93,3 pCt.

Ifølge Dødsattesterne døde af Lungetuberkulose 172 Mænd og 122 Kvinder, ialt 294 eller 0,41 ‰ af Befolkningen.

Anmeldte og døde i de sidste 5 Aar.

Anmeldte			Døde	
Aar	Ialt	pr. 1000 Indb.	Ialt	pr. 1000 Indb.
1940	821	1,2	294	0,42
1941	922	1,3	279	0,40
1942	976	1,4	302	0,48
1943	1075	1,5	305	0,48
1944	1006	1,4	294	0,41

Til Diagnosestationen paa Centraltuberkulosestationen blev der i 1944 indsendt 10959 Prøver af Opspyt, hvoraf 1135 (10,3 %) indeholdt Tuberkelbaciller.

Iøvrigt henvises til Beretningen fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse (Side 66).

Af andre tuberkuløse Sygdomme døde 48 mod 56 i 1943, 39 i 1942, 51 i 1941, 47 i 1940 og 41 i 1939

Dødsfald af Tuberkulose i København 1901—1944 pr. 10,000 Indbyggere.

Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose
1901	21,7	15,3	1911	17,6	13,1	1921	11,6	9,3	1931	8,5	7,0	1941	4,7	4,0
1902	17,2	11,9	1912	17,7	13,6	1922	11,2	8,8	1932	8,8	7,4	1942	4,8	4,3
1903	19,7	14,1	1913	15,1	11,8	1923	10,3	7,8	1933	7,6	6,4	1943	5,0	4,3
1904	20,2	14,9	1914	15,4	12,4	1924	12,7	10,1	1934	7,2	6,3	1944	4,8	4,1
1905	21,3	15,8	1915	14,8	11,9	1925	10,8	8,8	1935	6,6	5,7			
1906	19,0	14,7	1916	18,8	15,0	1926	10,8	8,7	1936	5,5	4,7			
1907	17,7	13,9	1917	19,6	15,6	1927	9,6	8,1	1937	5,4	4,8			
1908	18,8	14,8	1918	15,6	12,1	1928	9,5	7,8	1938	5,1	4,2			
1909	17,1	13,2	1919	13,2	10,2	1929	9,0	7,6	1939	4,2	3,6			
1910	15,3	11,8	1920	12,0	9,4	1930	8,9	7,3	1940	4,9	4,2			

3) Kræft.

Kræft (Cancer et Sarcoma) medførte i 1944 ialt 1,305 Dødsfald eller 18,1 pr. 10,000 Indb., mod henholdsvis 1258 og 17,5 foregaaende Aar.

Nedenstaaende Tabel viser, at der i Aarenes Løb har været en aftagende Dødelighed i de lavere Aldersklasser.

Dødsfald af Kræft pr. 1000 Indbyggere.

Aarligt Gennemsnit	Under 35 Aar		35—44 Aar		45—54 Aar		55—64 Aar		65—74 Aar		75 Aar og derover	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1903—1907	0,0	0,1	0,7	1,2	2,2	2,8	6,2	4,7	11,5	8,9	14,8	14,9
1908—1912	0,1	0,1	0,6	1,1	2,6	2,7	6,1	4,9	11,7	8,5	15,9	11,5
1913—1917	0,1	0,1	0,6	1,0	2,3	2,7	6,2	5,0	12,0	8,6	16,6	13,6
1918—1922	0,1	0,1	0,5	0,9	2,1	2,5	5,8	5,1	11,1	7,9	17,3	13,3
1923—1927	0,1	0,1	0,4	1,1	1,9	2,4	5,8	4,8	12,2	8,5	17,6	13,0
1928—1932	0,0	0,1	0,5	1,1	1,7	2,6	5,4	4,7	12,3	9,4	18,1	15,2
1933—1937	0,0	0,1	0,4	1,0	1,7	2,6	4,8	4,7	11,5	8,4	19,8	13,9
1938—1942	0,0	0,1	0,4	1,0	1,7	2,3	4,9	4,8	11,8	8,6	17,6	14,8
1943	0,0	0,1	0,3	0,9	1,9	2,2	4,7	4,6	10,9	10,2	20,2	15,2
1944	0,1	0,1	0,5	0,9	1,6	2,5	5,5	4,6	12,1	8,3	22,0	15,1

4) *Kønssygdomme.*

Af **Kønssygdomme** (Morbi venerei) anmeldtes 11,378 Tilfælde mod 10,066 Aaret før. Efter en stadig Nedgang fra forrige Verdenskrig naaede de veneriske Sygdomme deres laveste Tal i 1940 med 4296 Tilfælde. I sidste Halvdel af 1941 begyndte Tilfældene at stige stærkt for Gonorrhéens Vedkommende, og i 1942 kom der ogsaa en Stigning af Syfilistilfældene, som blev særligt udtalt i 1943. Stigningen fortsatte i 1944 omend i mindre Grad.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoe		Ulcus venereum		Syphilis	
	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere
1903—1907	5094	119	579	14	1643	39
1908—1912	6142	133	878	19	2446	53
1913—1917	6884	136	660	13	2336	46
1918—1922	7449	133	564	10	2315	41
1923—1927	6267	104	173	3	1349	23
1928—1932	5326	87	71	1	705	11
1933—1937	4800	73	36	1	285	4
1938—1942	4899	67	21	»	271	4
1943	8716	122	21	»	1327	19
1944	9712	135	11	»	1655	23

Gonorrhoe. Der anmeldtes 9712 Tilfælde mod 8716 i 1943. Der var 22 Tilfælde hos Børn.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Mænd	3419	3294	3382	3549	3399	3778	3684	3414	2940	2804	3337	4457	5488	5833
Kvinder	1185	1130	1175	1057	1200	1344	1322	1257	1115	1185	1616	2300	3201	3857
Ialt	4604	4424	4557	4607	4599	5122	5006	4671	4055	3989	4953	6757	8689	9690

Af **Venerisk Saar** (Ulcus venereum) anmeldtes 11 Tilfælde, mod 21 Aaret før.

Syfilis anmeldtes med 1655 Tilfælde, heraf 13 medfødte.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Mænd	322	145	120	150	220	257	181	125	181	186	155	195	750	907
Kvinder	222	101	65	87	110	115	88	67	80	85	92	152	564	736
Ialt	544	246	185	237	330	372	269	192	261	271	247	347	1314	1643

Af **Lymphogranuloma inguinale** blev Tilfælde ikke anmeldt.

5) *Andre Sygdomme.*

Alkoholisme. Af Delirium tremens er anmeldt 1 Tilfælde. Kronisk Alkoholisme er anført som Dødsårsag i 13 Tilfælde.

Fnat (Scabies). Der anmeldtes 18,332 Tilfælde mod 16,433 i 1943, 13,468 i 1942, 10,827 i 1941, 8,161 i 1940 og 6,113 i 1939.

Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	pr. 1000 Indb.
1900	1,9	1910	6,3	1920	11,7	1930	5,6	1940	11,6
1901	1,7	1911	5,6	1921	9,8	1931	4,6	1941	15,4
1902	1,9	1912	5,6	1922	5,6	1932	3,7	1942	19,0
1903	2,5	1913	4,6	1923	4,0	1933	3,4	1943	23,0
1904	2,4	1914	4,6	1924	2,4	1934	3,7	1944	25,4
1905	2,1	1915	6,4	1925	1,5	1935	5,2		
1906	2,2	1916	9,1	1926	3,0	1936	7,1		
1907	3,0	1917	13,4	1927	5,1	1937	9,2		
1908	5,3	1918	17,1	1928	6,9	1938	9,8		
1909	6,7	1919	12,8	1929	6,6	1939	8,8		

6) Sygdomme i Garnisonen.

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Antallet af de i 1944 paa Københavns Militærhospitals medicinske Afdeling behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme følgende:

Febris catarrhalis 9, Febris rheumatica 24, Febris undulans 1, Gonorrhé 1, Gastroenteritis acuta 11, Hepatitis epidemica 14, Lymphogranulomatosis benigna 1, Mononucleosis infectiosa 3, Pneumonia crouposa 29, Bronchopneumonia 72, Bronchitis 14, Poliomyelitis ant. acuta 1, Tetanus traumatica 1, Tonsillitis acuta 9, Tonsillitis phlegmonosa 5 og Tonsillitis ulcerosa 2.

Paa Militærhospitalets Afdeling D behandlede 42 Tilfælde af Gonorrhé og 7 Tilfælde af Syfilis.

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE

Sanitært Tilsyn med Latrinvæsen, de for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg m. m.

(Meddelt af 1. Sanitetslæge, Dr. med. *Kaj Roholm*).

I Aaret 1944 er der i Samarbejde med Sanitetslægeassistent, Dr. med. Esther Ammundsen journalført 543 Sager med et noget større Antal Ekspeditioner. De nøjagtige Tal for Sagernes Fordeling mellem Sundhedsvedtægtens forskellige Afsnit kan ikke opgives, da alle Protokoller og Kartoteker tilintetgjordes ved Branden paa Stads-lægekantoret den 25. April 1944. Som sædvanlig har langt den største Del af Sagerne drejet sig om Latrinvæsen og Anlæg, der er til Ulempe for de omkringboende.

	II Ordning af Afløb	III Den off. Renlighed	IV Latrin- væsen	V De for de om- boendes Sund- hed skadelige Anlæg	VII Boliger
1921—30.....	158	7	928	50	151
1931—35.....	5	19	1008	36	60
1936—40.....	5	6	275	59	5
1941.....	1	3	234	62	2
1942.....	2	5	456	79	»
1943.....	»	»	»	»	»
1944.....	»	»	»	»	»

I ovenstaaende Tabel er vist Forholdene i en Række forudgaende Aar, idet Tallene for de 3 første Grupper er angivet som Gennemsnitstal pr. Aar.

1. Sanitetslæge fungerer iøvrigt som Vicedadslæge og deltager som saadan i Behandlingen af en Del af Stads-lægeembedets Sager.

Tilsyn med Fødehjem, Vuggestuer, Asyler, Daghjem o. l. Institutioner samt private Skoler.

(Meddelt af 2. Sanitetslæge, Dr. med. *P. W. Bræstrup*).

Fødehjem.

Ved Aarets Udgang stod 15 Fødehjem med tilsammen 160 Pladser under Tilsyn.

Vuggestuer.

Ved Aarets Udgang stod 25 Vuggestuer under Tilsyn, deraf er fire nyoprettet i 1944.

Asyler, Børnehaver, Daghjem o. l. Institutioner.

Ved Aarets Udgang stod 182 Asyler, Børnehaver, Daghjem og Fritidshjem under Tilsyn, deraf 5 oprettet 1944; en Børnehave blev nedlagt.

Private Skoler.

Ved Aarets Udgang stod 18 private Skoler under Tilsyn.

De fleste af disse Institutioner er i Samarbejde med Sanitetslægeassistenterne Dr. med. O. Thordarson og Dr. med. E. Øllgaard blevet inspiceret i Aarets Løb.

De hygiejniske og sanitære Forhold har gennemgaaende været tilfredsstillende, omend Forholdene mange Steder præges af Vareknapheden, specielt med Hensyn til Linoleum og Gulvlak. I en Børnehave havde næsten alle Børnene Hovedlus trods Bekæmpelse heraf i Børnehaven. Sundhedskommissionen lod foretage en Aflusning i alle de Hjem, der havde Tilknnytning til Børnehaven, ialt 458 Personer, hvorefter Luseplagen har kunnet holdes nede.

Difterivaccination i Børnehaver.

Det forlanges stadig, at alle Børn som modtages i Børnehaver og Fritidshjem er difterivaccinerede. Atter i Aar har der været en Del Difteritilfælde blandt Personalet i Børneinstitutionerne, men ingen af de vaccinerede Børn vides smittet herfra.

Undersøgelse med Henblik paa Tuberkulose af Personalet i Børneinstitutionerne.

I Aaret 1944 er der paa Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse foretaget Undersøgelser af Personalet ved Børnehaver, Vuggestuer o. l. Institutioner. Undersøgelserne, der ved positiv Tuberkulinreaktion omfatter Røntgenfotografering, skal foretages ved Nyansættelse og gentages aarligt. Ialt blev 1500 Personer undersøgt.

Der fandtes hos ialt 24 Personer lettere Røntgenforandringer, som gav Anledning til nærmere Undersøgelse. 110 Personer blev calmettevaccineret.

Smitsomme Sygdomme i Børneinstitutionerne.

Ethvert Tilfælde af smitsom Sygdom, der optræder i Asyler, Børnehaver, Daghjem, Vuggestuer o. l. Institutioner, skal anmeldes til 2. Sanitetslæge, der daglig sender Meddelelserne videre til de forskellige københavnske Hospitalers Børneafdelinger (Børnehospitalet paa Fuglebakken, Dronning Louises Børnehospital, Rigshospitalets Børneafdeling, Sundby Hospitals Børneafdeling, Fru Hermansens Klinik Blegdamshospitalet, Nørre Hospital og Sct. Josephs Hospitals Børneafdeling.)

Der har ikke i 1944 været nogen særlig Hyppighed af nogen af de smitsomme Børnesygdomme. Da Tallene for Aarets første Maaneder er tabt ved Branden April 1944 omfatter nedenstaaende Tabel kun Tiden $^{15}/_5$ — $^{31}/_{12}$ 1944.

Morbilli	238	Tilfælde
Varicellae	108	—
Scarlatina	98	—
Parotitis	10	—
Tussis convulsiva	81	—
Rubeolæ	51	—
Poliomyelitis	25	—
Meningitis epidem.	3	—
Difteri	10	—

Børnespecialister ved Kommunens Børnehaver.

Fra 1. April 1943 har Sundhedskommissionen ansat Børnespecialister ved de nu 10 Børnehaver, som Københavns Kommune selv driver. Lægernes Arbejde bestaar i regelmæssig Helbredskontrol af alle Børnene og Vejledning af Børnehaven i alle hygiejniske Spørgsmaal. Arbejdet ledes af 2. Sanitetslæge, der ogsaa har udarbejdet den særlige Instruks derom. Der er i Aarets Løb undersøgt ialt 1169 Børn. 124 af dem blev af forskellige Grunde henvist til Behandling hos deres Læge, og 18 Børn blev indstillet til Rekreationsophold.

Tilsyn med smitsomme Sygdomme etc.

(Meddelt af 2. Sanitetslæge, Dr. med. P. W. Bræstrup).

Gennem næsten hele 1944 har der været Smaaepidemier af den tidligere her i Landet ukendte, ondartede, smitsomme Diarrhoe hos nyfødte Børn. I hele Storkøbenhavn har der været ca. 280 Tilfælde med næsten 170 Dødsfald fra Epidemien begyndte omkring 1. December 1943.

Epidemien har næsten helt været begrænset til Københavns Kommune, men har hele Tiden ved Samarbejde gennem Sundhedsstyrelsen været behandlet samlet for Storkøbenhavn og har blandt andet givet Anledning til Samarbejde med Overlægerne ved Københavns Børneafdelinger, ligesom en særlig Læge, Dr. K. Biering Sørensen har været ansat ved Epidemibekæmpelsen.

Som i tidligere Aar føres nøje Kontrol med Tyfus- og Paratyfusbacilbærere ved Hjælp af et særligt Kartotek, som rummer alle friske Tilfælde, Observations-tilfælde og Bacilbærere; de 22 nye Tilfælde af Tyfus og Paratyfus har givet Anledning til de sædvanlige Kontrolundersøgelser i Milieuet.

Undersøgelserne af Vandet fra Badeanstalter og Badestrande samt visse andre Punkter langs Kysten er regelmæssigt fortsat i Maanederne Juni—September. De har ikke givet Anledning til særlige Bemærkninger.

Der er behandlet de sædvanlige Sager, der mest har drejet sig om Forebyggelse af smitsomme Sygdommes Udbredelse ved Fjernelse eller Isolering af Personer beskæftigede med Næringsmidler. En lille Hospitalsepidemi af Tyfus murium (Musetyfus) gav efter Undersøgelse paa Stedet Anledning til, at Hospitalsledelsens Opmærksomhed blev henvendt paa det uheldige bl. a. i den permanente Mørklægning ved grønmalede Ruder i Køkkenerne.

Desuden har Københavns Sundhedskommission i Løbet af Aaret 1944 paa Foranledning af Indenrigsministeriet oprettet en midlertidig Karantænestation med Henblik paa Beskyttelsen af Befolkningen mod Indførelse af Epidemier sydfra efter Tysklands forventede Sammenbrud. Stationen er indrettet i Toldkammerbygningen Gammelholm i Havnegade, efter at Planer om en Station ved Langeliniemolen maatte opgives. Den kan modtage ca. 2000 Personer i Døgnet til Karantæneeftersyn og Afslusning af Personer og Bagage, ligesom der er Mulighed for Forplejning, Politi- og Toldbehandling etc.

Den vederlagsfrie ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Den i Henhold til Lov af 30. Marts 1906 indførte vederlagsfrie Behandling af Kønssygdomme paa de kommunale Klinikker af de visiterende Læger har i 1944 været søgt af 10,099 nytilkomne Patienter mod 7,688 i 1943, 6,218 i 1942, 4,689 i 1941, 4,133 i 1940, 4,554 i 1939, 4,871 i 1938, 5,241 i 1937, 5,024 i 1936, 4,447 i 1935

og 3,654 i 1934. Af Patienterne var 5,939 Mænd, 4,124 Kvinder og 36 Børn under 15 Aar. Ved alle de offentlige veneriske Kliniker var det samlede Antal Konsultationer i 1944: 65,046.

For *Syfilis* behandlede ialt 1251, hvoraf 518 ikke tidligere var anmeldte. Af Tilfældene var 646 Mænd, 602 Kvinder og 3 Børn.

For *Gonorrhoe* behandlede ialt 4,774, hvoraf 4,219 nye Infektioner diagnosticeret paa Klinikkerne, medens det i 555 Tilfælde drejede sig om Tilfælde diagnosticeret andetsteds. Af Tilfældene var 2,920 Mænd, 1,851 Kvinder og 3 Børn.

For *venerisk Saar* behandlede ialt 1 nytilkommen Patient, der var en Mand. 4,073 nytilkomne Patienter har været til Observation for venerisk Sygdom, som ikke konstateredes. Af disse var 2,372 Mænd, 1,671 Kvinder og 30 Børn.

Der er indgaaet Anmeldelse om 1,906 Patienter, der er udeblevet fra Behandlingen for venerisk Sygdom. Anmeldelserne er af 2. Sanitetslæge videregsendt henholdsvis til de kommunale Klinikker, til Sædelighedspolitiet her i Byen eller til Embedslæger i Provinsen.

Tilsyn med Næringsmidler m. m.

(Meddelt af 3die Sanitetslæge, Dr. P. Grubb Andersen).

Af 3. Sanitetslæge og Assistent er i 1944 behandlet: *)

Andragender ang. Beværtninger m. m.	465	(S. V. § 70)
— - Logishuse	0	(- - 71—80)
— - Kødudsalg	24	(- - 34 m. f.)
— - Viktualieforretninger	82	(- - - -)
— - Vildt- og Fiskeforretninger	30	(- - - -)
— - Udsalgssteder for Brød og Bagværk	17	(- - 45 -)
— - andre Næringsmiddel-Forretninger eller Virksomheder	46	(S. V. § 34 m. f.)
— - Drikkevandsbrønde	0	(- §§ 63 og 64)
samt forskellige andre Sager	22	

Fra forskellige Udsalg i Byen er der gennem Sundhedspolitiet og i Tiden ^{19/9}—^{31/12} 1944 ved Laboratoriets eget Personale til Undersøgelse paa Sundhedskommissionens Laboratorium indkøbt ca. 500 Prøver af forskellige Nærings- og Nydelsesmidler samt en Del Brugsgenstande.

I Aaret 1944 behandlede 212 Klager over sundhedsskadelige eller forfalskede Levnedsmidler.

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

Der er i 1944—1945 indvundet følgende Vandmængder:

Anlægget ved Søndersø og Anlæggene vest for Søndersø	10,988,950 m ³
»Kilderne« med Valby Vandværk og Nybølle	12,230,010 —
Thorsbro og Taastrup—Valby	10,156,500 —
Marbjerg og Brokilde	2,811,200 —
Lejre	11,904,000 —
	48,090,660 m ³

*) De anførte Tal er ikke ganske nøjagtige, idet en Del af Materialet er ødelagt ved Branden d. 25. April.

Til Byledningerne er ialt indført	48,421,940 m ³
heraf afgivet til Frederiksberg, Gladsaxe Kommune og andre udenbysboende.....	5,582,037 —
Vandforbruget i København var da i 1944—45.....	42,839,903 m ³
Det gennemsnitlige Døgnforbrug.....	117,370 m ³
Døgnforbruget var altsaa 2,99 % højere end i 1943—44.	
Det største Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Onsdag den 23. August med	152,520 —
og Leveringen til Frederiksberg m. fl. Forbrugere medregnet fandt Sted Tirsdag den 15. August med	171,180 m ³
Det mindste Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Lørdag den 1. Juli (under Folkestrejken) med	8,700 —

Med den af Statistisk Kontor beregnede Folkemængde for 1944—1945 721,500, bliver Gennemsnitsforbruget pr. Døgn pr. Indbygger 162,67 Liter.

Vandforbruget var:

Aar	Millioner m ³ aarlig	m ³ daglig	Liter daglig pr. Individ
1900.....	11,31	31,000	86,52
1905.....	14,26	39,060	102,70
1910.....	19,70	53,980	117,40
1915.....	22,18	62,270	124,36
1920.....	23,85	65,350	116,28
1925.....	30,26	82,890	141,14
1930.....	35,59	97,499	158,53
1935.....	44,05	120,360	181,74
1940.....	36,99	101,350	144,58
1941.....	38,49	105,450	150,04
1942.....	40,02	109,640	154,24
1943.....	41,71	113,960	159,16
1944.....	42,84	117,370	162,67

Af det ovennævnte Forbrug i København er 18,324,478 m³ betalt efter Rumfang og omfatter Vand til Næringsbrug, Stats- og Kommuneinstitutioners Vandforsyning, samt noget Vand til Husbrug.

Det Forbrug til Klosetskylning, der er maalt gennem særlig Maaler, har i 1944—45 udgjort 9,072,722 m³.

De kemiske og bakteriologiske Undersøgelser af Vandet er fortsat som tidligere gennem Sundhedskommissionens Laboratorium.

De bakteriologiske Undersøgelser fra de forskellige Indvindingsanlæg og Filtre samt fra Taphaner i Byens forskellige Kvarterer har givet samme tilfredsstillende Resultater som i de tidligere Aar.

Sundhedskommissionens Desinfektionsanstalt.

Der blev i Aaret 1944 udført:

- A. 1127 Desinfektioner for offentlig Regning.
- B. 70 — - ubemidlede.
- C. 275 — - privat Regning.

Ialt 1475 Desinfektioner

Disse fordeler sig igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	206
Effektdesinfektioner alene	1080
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficeret med Damp.....	189

Ialt 1475

Ved Boligdesinfektionerne anvendtes 272 Gange Desinfektion med Formaldehyddampe, og desinficeredes: 377 Værelser, 71 Køkkener, 67 Entreer, 6 Badeværelser, 66 W. C. Rum, 1 Hospitalsværelse, 8 Skibskamre, 1 Værksted, 1 Butik, 3 Vagtlokaler, 3 Kontorlokaler, 1 Billetkontor og 1 Fængselscelle.

14 Gange anvendtes Svovldioxyd ved Desinfektion af: 24 Værelser, 6 Køkkener, 4 Entreer og 6 Vagtlokaler.

114 Gange anvendtes Kresolvand ved Afvaskning af: 1336 W.C.-Rum, 4 Badrum, 62 Pissoirs, 19 Haandvaske, 3 Sovesale og 1 Skab.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 26,080 Kbm., heraf desinficeredes 16,240 Kbm. med Formaldehyddampe, 8270 Kbm. med Kresolvand og 1570 Kbm. med Svovldioxyd.

De i Desinfektionsanstalten paa Blegdamshospitalet desinficerede Effekter havde et Kubikindhold af 1172,5 Kbm.

I det ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 4 Elever: 1 fra Faaborg, 1 fra Æbeltoft, 1 fra Vestervig i Thy og 1 fra Nibe.

Desinfektionsstationen har ydet Skadedyrskontoret Assistance ved Efterkontrollering af 4920 Ejendomme, hvor der var fundet Mangler ved Rottesikringen. Desuden er der, efter Anmodning fra Skadedyrskontoret, Kommunehospitalet og Skolelægerne, foretaget 466 Undersøgelser for Væggetøj og 254 Undersøgelser for Lus, i forskellige Hjem.

Desinfektionsanstalten i 1944.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning									B. Desinfektioner for Ubemidlede			C. Desinfektioner for privat Regning		
		Tyfus	Difteri	Scarlatina	Tuberkul.		Fnat	Utøj	Polio-myelitis	Forskll. Sygd.	Kreft	Utøj	Forskll. Sygd.	Kreft	Forskll. Sygd.	Tuberkulose
					Døds-fald	Flyt-ning										
Januar ...	146	»	3	1	2	50	»	46	»	»	»	14	»	18	7	5
Februar ...	144	1	3	1	1	42	2	65	»	»	»	12	1	10	6	»
Marts ...	172	1	»	»	12	57	1	57	»	1	»	14	»	13	14	2
April	113	»	»	»	6	45	»	35	1	1	2	3	»	14	4	2
Maj	115	»	1	»	6	34	»	51	»	»	»	2	»	13	4	4
Juni	99	1	»	»	3	43	»	27	»	»	»	3	»	13	4	5
Juli	76	»	»	»	3	32	»	18	1	»	»	2	»	9	7	4
August ...	117	»	1	»	3	37	»	21	20	»	»	3	»	20	11	1
September.	151	»	»	1	4	40	»	13	65	»	1	4	»	15	4	4
Oktober ...	126	»	»	1	6	49	»	33	16	»	»	4	»	9	3	5
November.	102	»	1	»	4	30	»	38	5	»	»	4	»	11	6	3
December.	114	»	»	»	4	38	»	46	»	»	»	1	»	15	10	»
Ialt ...	1475	3	9	4	54	497	3	450	108	2	3	66	1	160	80	35

**Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte
Maaneder i Aaret 1944**

Maaned	Antal				
	Begæringer	Effektdes- infektioner Kbm.	Boligdesinfektioner		
			Fast Formalin Kbm.	Kresolvand Kbm.	Svovldioxyd Kbm.
Januar	146	126,6	1660	20	240
Februar	144	163,5	1570	»	80
Marts	172	148,1	2200	50	240
April	113	102,7	1240	70	50
Maj	115	100,4	1410	30	160
Juni	99	79,9	1650	130	»
Juli	76	60,4	560	130	800
August	117	66,0	1290	1540	»
September	151	53,3	1130	5000	»
Oktober	126	91,9	1360	860	»
November	102	77,8	1090	330	»
December	114	101,9	1080	110	»
Ialt...	1475	1172,5	16240	8270	1570

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1943 og 1944.

Sygdomme	1943		1944	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfek- tioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfek- tioner
Tyfus	3	0,2	4	0,3
Difteri	7	0,5	12	1,0
Scarlatina	5	0,4	4	0,3
Tuberkulose ved Dødsfald	77	5,8	54	3,6
Tuberkulose ved Flytning	483	36,2	497	33,9
Meningitis	3	0,2	2	0,2
Kræft	155	11,6	163	11,8
Fnat	10	0,8	15	1,0
Poliomyelitis	25	1,9	109	7,7
Utøj	466	35,0	522	34,2
Forskellige Sygdomme	52	3,9	58	3,7
Tuberkulose udført efter C. Begæring.	47	3,5	35	2,3
	1330		1475	

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor.

(Meddelt af Overingeniør, Dr. techn. *Holger Schmidt*).

Københavns Boligtilsyn, der indtil videre fungerer som Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor, har i 1944 behandlet 859 Sager, der fordeler sig saaledes:

Dispensationer og Andragender vedrørende Toiletinstallationer	455
Sager vedrørende for omboendes Sundhed skadelige Anlæg...	10
» » forskellige tekniske Forhold ved Virksomheder og Forretninger med Næringsmidler.....	14
Sundhedskommissionssager overført til Boligkommissionen ..	6
Sager ang. Indretning af Taglejligheder og Deling af Lejligheder	6

Ialt 491

De øvrige 368 behandlede Sager fordeler sig over Sundhedsvedtægtens forskellige Afsnit, som det fremgaar af nedenstaaende Tabel.

	Henlagt uden Paatale	Ordnet ved Overenskomst	Tilhold afsagt	Forespørgsel er besvaret af		
				Bygningsvæsenet	Stadsingeniørens Direktorat	Brandvæsenet
Vandindtrængen og Afløbsforhold S. V. §§ 10—11	3	19	9	2	9	»
Offentlig Renlighed m.m. S.V. §§ 15-16	»	6	»	1	»	»
Ulemper af Støj. S. V. § 24	15	64	8	»	»	»
Ulemper af ilde Lugt. S. V. § 24.....	16	111	9	5	»	2
Ulemper af Støv. S. V. § 24.....	2	14	1	»	»	»
Ulemper af Røg og Sud. S.V. § 28 ..	11	76	4	27	1	2
Ialt...	47	290	31			

Aarsberetning fra Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Bekæmpelse af Skadedyr. 1944.

(Meddelt af cand. mag. *K. E. Stubbe Teglbjærg*.)

Ved Kontrollen med Rottebekæmpelse har været beskæftiget 1 Overkontrollør og 6 Kontrollører; endvidere har Personalet ved SK's Desinfektionsstation deltaget i Arbejdet i det Omfang, som Tiden tillod. Der er foretaget et løbende Eftersyn, idet samtlige Ejendomme i Kommunen er besøgt mindst een Gang. Ved disse Eftersyn paataltes Mangler ved Rottesikringerne i ialt 4094 Ejendomme, og i 644 af disse fandtes Rotteangreb. Det samlede Antal er ca. 1000 lavere end i 1943, hvilket skyldes, at det med den voksende Varemangel har været yderst vanskeligt at skaffe Materialer (Traadvæv, Blikplader, Søm, Træ etc.) til Udførelse af Rottesikringer, hvorfor man har undladt at kræve Rottesikringer udført, hvor det skønnedes mindre nødvendigt. Antallet af Ejendomme der fandtes Rottebefængte var 644, hvilket er ca. 200 flere end i 1943. Dette skyldes først og fremmest, at Rottesikringerne ikke har kunnet vedligeholdes, og at Rotterne har kunnet bo i Tørveskure o. l., der ikke kan sikres, men ogsaa Mangelen paa gode Gifte spiller sikkert en Rolle.

Der er til Kontoret indgaaet ca. 200 Klager over Rotteplage. Af disse var ca. en Trediedel uberettigede. I ca. 100 Tilfælde klagedes der over Mus. Disse Klager var næsten alle berettigede.

Der har været afholdt 2 Rottekampagner til de af Landsrotteudvalget fastsatte Terminer. Kontrollen med Giftudlægninger viste, at saa godt som alle efterkom Paabudet.

Rotteudryddelsen i de kommunale Ejendomme er udført af 2 Giftudlæggere under Overkontrollørens og Inspektørens Tilsyn. Foruden Giftudlægning i alle

kommunale Ejendomme (Beboelseejendomme, Skoler og andre offentlige Bygninger, Parker, Lossepladser etc.) under Kampagnerne er der foretaget regelmæssige Efter-syn af de Ejendomme, hvori der i Aarets Løb er fundet Rotteangreb, samt udlagt Rottegift i alle de Tilfælde, hvor der er indløbet Klage over Rotteplage. Parker, Lossepladser og andre Friluftarealer er fortsat praktisk talt rottefri. Til Rotteudryddelse er anvendt et godkendt Strandløgspæpræparat, Thalliumsulfat og, i det Fri, Cyanbrinte.

Der er til Kontoret anmeldt 8183 Desinfektioner, langt de fleste mod Vægge-tøj. Til Udryddelse er især anvendt Svovldioxyd, men ogsaa syntetiske Sprøjtegifte er blevet benyttet med Held.

Vandklosetter.

Ifølge Meddelelse fra Stadsingeniørens Direktorat udgjorde Antallet af installerede Vandklosetter m. m.:

Installeret indtil ^{31/12}	Ældre By			Indlemmede Distrikter			Hele Byen		
	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslag-nings-kummer	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslag-nings-kummer	Vandklosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslag-nings-kummer
1905	21335	1005	312	105	4	5	21440	1009	317
1915	68611	2245	410	4661	57	34	73272	2302	444
1916	71787	2350	415	5747	69	34	77534	2419	449
1917	75690	2378	414	7694	80	38	83384	2458	452
1918	79800	2392	412	8969	119	38	88769	2511	450
1919	83071	2399	444	9641	119	36	92712	2518	480
1920	85074	2430	433	11015	119	36	96089	2549	469
1921	89736	2638	420	13242	170	37	102978	2808	457
1922	92995	2707	449	14805	202	37	107300	2909	486
1923	95382	2815	481	16333	241	37	111715	3056	518
1924	96428	2814	481	18821	241	37	115249	3055	523
1925	103225	2782	476	20888	300	36	124113	3082	512
1926	107149	2754	501	22894	303	36	130043	3057	537
1927	115057	2652	509	28748	354	36	143805	3006	545
1928	118677	2574	508	31675	360	36	150352	2934	544
1929	123034	2508	501	34063	323	38	157097	2831	539
1930	128571	2414	500	39267	354	38	167838	2768	538
1931	133558	2300	501	45039	347	37	178597	2647	538
1932	137371	2194	496	51374	362	38	188745	2556	534
1933	140957	2158	495	55568	381	38	196525	2539	533
1934	146030	2116	501	63983	420	52	210013	2536	553
1935	150355	1999	522	73585	391	53	223940	2390	575
1936	153890	1920	524	79317	388	54	233207	2308	578
1937	157156	1895	526	85431	330	56	242587	2225	582
1938	161179	1750	529	90092	330	67	251271	2080	596
1939	163865	1625	535	98205	382	68	262070	2007	603
1940	165016	1605	538	104670	324	70	269686	1929	608
1941	164047	1565	535	108200	327	73	272247	1892	608
1942	167685	1422	538	111406	258	73	279091	1680	611
1943	168577	1302	549	114337	285	73	282914	1587	622
1944	169775	1288	551	118234	254	80	288009	1542	631

Beretning om Københavns Sundhedskommissions Dyrslægers Virksomhed i Aaret 1944.

(Meddelt af Overdyrlæge *H. Hansen*, Laboratorieførstander, Dyrslæge *E. Mejlbo* og Dyrslægerne *K. Seidel* og *O. Winther*).

Sundhedskommissionens Dyrslægers Virksomhed omfatter Tilsyn med For-handling i København af Mælk, Kød og andre Næringsmidler af animalsk Op-

rindelse; desuden udøves konsultativ Virksomhed for Sundhedskommissionen ved Behandling af Sager, der kræver veterinærsagkyndig Udtalelse og Bistand, saasom Indretning af Stalde, Andragender om Indførsel af Kødvarer fra Udlandet o. a. m.; yderligere foretages Undersøgelse af de animalske Næringsmidler, der af private, fordi de formenes utjenlige til Menneskeføde, indleveres til Sundhedspolitiet til Undersøgelse.

Sundhedskommissionens Dyr læger har følgende Personale: En Overdyrlæge og fire Dyr læger. Til Afdelingen er knyttet: Sundhedskommissionens Laboratorium, Afdeling for Undersøgelse af Kød, Mælk m. m. med følgende Personale: En Laboratorieførstander, der er Dyr læge, og to Dyr læger.

Der samarbejdes i det daglige Arbejde med Sundhedspolitiets Personale, af hvilket 2 Politiassistenter, 1 Overbetjent og 4 Opdagelsesbetjente er beskæftigede ved Tilsynet med Forhandling af Mælk, og 2 Politiassistenter, 4 Overbetjente og 10 Opdagelsesbetjente er beskæftigede ved Tilsynet med Forhandling af Kød. Foruden det rent politimæssige Arbejde, Afhøringer, Rapportskrivning til Retten o. s. v., udfører Sundhedspolitiets Betjente de almindelige Prøveudtagninger og medvirker desuden ved Arbejdet med Eftersyn af de Virksomheder, hvor Næringsmidler af den omhandlede Art tilvirkes, opbevares og forhandles.

I denne Forbindelse skal nævnes, at Sundhedskommissionens Dyr læger efter Politiets Fjernelse den 19. September 1944 efter Sundhedskommissionens Beslutning fik stillet 2 Medhjælpere til Disposition til Udtagning af Prøver og til Medvirken ved Eftersynsarbejdet ved Virksomheder, hvor Næringsmidler tilvirkes, opbevares og forhandles. Denne Medvirken ved Eftersynsarbejdet er praktiseret saaledes, at Medhjælperne til Sundhedskommissionens Dyr læger indberettede, naar de ved det daglige Rutinearbejde fandt Forhold, som efter de gældende Bestemmelser var ulovlige, hvorefter Dyr lægerne overtog Sagen til videre Behandling. Endvidere har Sundhedskommissionens Dyr læger samarbejdet med Prisudvalget for København, Frederiksberg og Gjentofte, som i vid Udstrækning for Sundhedskommissionens Dyr læger har indkøbt Levnedsmiddelprøver til Bedømmelse.

A.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

Ved Gennemførelsen af Mælkeordningen for Storkøbenhavn af 8. Oktober 1941 reduceredes Antallet af Mejerier i København*) fra 45 til 9, og dette Antal er yderligere reduceret til 8.

Den Mælk og Fløde, der indføres i København, hidrører hovedsagelig fra Kvægbesætninger paa Sjælland og Lolland-Falster.

Mælken og Fløden, der indføres i København, sendes dels direkte fra Produktionsstederne til herværende Bymejerier, dels gennem udenbys beliggende Andels- og Privatmejerier som saakaldt Suppleringsmælk. Suppleringsmælken skaffer Bymejerierne sig dels ved privat Overenskomst med de leverende Mejerier, dels gennem en særlig en gros Forretning, De sjællandske Mejeriers Mælkeudvalg, samt gennem Storkøbenhavns Mejeriers Fællesindkøb.

Paa Grund af den Brand- og Eksplosionskatastrofe, der indtraf den 25.

* Ved København skal her forstaaes København og Frederiksberg.

I de 13 til det storkøbenhavnske Omraade hørende Kommuner (cfr. Handelsministeriets Bekendtgørelse vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. af 19. August 1940) fandtes før Mælkeordningens Ikrafttræden indenfor Omraadet 104 Mejerier, der ved Ordningens Gennemførelse reduceredes til 16.

April 1944, og hvorved den Ejendom, Vestre Boulevard Nr. 27 og 29, hvor Sundhedskommissionens Dyrlæger paa daværende Tidspunkt havde Kontorer, nedbrændte til Grunden, er det ikke muligt i Aarsberetningen for 1944 som i tidligere Aarsberetninger at oplyse om det nøjagtige Antal af Kvægbesætninger, hvorfra Mælk har været indført til København i 1944, idet alt Materialet til Angivelse heraf er brændt, men ved Udgangen af Aar 1944 var Antallet af Kvægbesætninger, hvorfra der indførtes Sødmælk, Børnemælk, Jerseymælk, Fløde, Skummetmælk og Kærnemælk 5077 med et Koantal paa 79077. Af det samlede Antal Kvægbesætninger har 31 med et Koantal paa 2892 leveret Børnemælk.

Med Hensyn til den daglige Indførsel af Mælk, Fløde m. m. og den Form, hvorunder disse Varer forhandles, da forholder disse Spørgsmaal sig saaledes, som det fremgaar af nedenstaaende Skema (Gennemsnitstal):

	Indførsel 1944	Forhandling 1944
Sødmælk	365.365	296.235
Børnemælk	21.777	18.499
Jerseymælk	5.788	5.289
Fløde II }	11.567	21.488
— III }		8 794
Kærnemælk	13.039	34.725
Skummetmælk }	22.621	17.273
Halvskummetmælk }		1.195
Steriliseret Fløde	7.331	13.434

De for Indførsel og Forhandling af Mælk i København gældende Bestemmelser findes i Tillæg af 30. Oktober 1930 til Københavns Sundhedsvedtægt af 4. November 1918, §§ 48—62 incl., samt i Justitsministeriets Anordning Nr. 273 af 22. Oktober 1925 om, hvad der maa forhandles som Mælk, Fløde o. l.

Disse Bestemmelser er ved et Tillæg af 24. Juli 1934 til Sundhedsvedtægten blevet suppleret med Bestemmelser, der stiller Krav om, at al raa Mælk og Fløde fra 1. November 1935 skal hidrøre fra Besætninger, der har bestaaet Tuberkulinprøven, og at dette Forlangende fra den 1. November 1938 gælder al Mælk og Fløde m. m., der indføres her i Staden, uanset om Mælken m. m. forhandles i raa eller varmebehandlet Tilstand.

Endvidere kræves i Tillæget, at fra 1. November 1938 skal al Mælk og Fløde m. m., herunder ogsaa Skummetmælk og Kærnemælk, der indføres og forhandles, hidrøre fra Kvægbesætninger, der staar under Dyrlægekontrol i H. t. Sundhedsvedtægtens Bestemmelser herom.

I Tilslutning til dette Sundhedsvedtægtstillæg af 24. Juli 1934 er der af Sundhedskommissionen den 2. September 1935 udstedt en Bekendtgørelse angaaende Godkendelse af de tuberkuloserensede Kvægbesætninger og Forskrifter om Transport m. m. af Mælken fra disse Besætninger.

Endvidere er der den 27. September 1943 udstedt et yderligere Tillæg til Sundhedsvedtægten, ifølge hvilket Mælk og Fløde kun maa forhandles efter at være underkastet Varmebehandling som nærmere angivet i nævnte Tillæg. Undtaget fra dette Tillægs Bestemmelser er Børnemælk, som skal forhandles som raa Mælk, samt Eksportfløde og Mælkekonserves; og endelig er der ved Tillæg til Sundhedsvedtægten af 25. Oktober 1940 og 4. August 1943 udstedt nye Bestemmelser om, hvad der maa forhandles sammen med Mælk (Fløde).

Paa Grund af en periodevis optrædende Mælkemangel, som dels skyldes Nedgangen i Mælkeproduktionen og dels Stigning i Mælkeforbruget, har Sund-

hedskommissionen, for at der kan skaffes tilstrækkelig Mælk til Staden, maattet søge Indenrigsministeriets Dispensation fra Bestemmelsen i Sundhedsvedtægtens § 49^a angaaende Kontrol med de leverende Besætninger, saaledes at Mejerierne har faaet midlertidig Tilladelse til at indføre Mælk fra ukontrollerede Besætninger paa Betingelse af, at denne kun forhandles i varmebehandlet Tilstand.

Kontrollen

med Overholdelsen af de Bestemmelser, der er gældende for Indførsel og Forhandling af Mælk og Fløde m. m. i København, kan deles i to Hovedopgaver, nemlig: »Kontrollen med Mælkens Produktion« og »Kontrollen med Mælkens Forhandling«.

1) Kontrollen med Mælkens Produktion.

Denne Kontrol omfatter dels det i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, omhandlede maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres til København som Sødmælk, Fløde, Skummetmælk og Kærnemælk derunder ogsaa Eksportfløde, dels det i Sundhedsvedtægtens § 52 omhandlede 2 Gange maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres til København som Børnemælk, og yderligere omfatter denne Kontrol de af Sundhedspolitiet foretagne Eftersyn af Mejerivirksomheder, der indsender Mælk m. m. til København, samt den af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Efterkontrol i saavel Kreaturbesætninger som Mejerivirksomheder.

De maanedlige Dyr lægeeftersyn foretages af ca. 128 Dyr læger, af hvilke et Faatal, 3, er ansatte ved de store Mælkeforsyninger, medens de øvrige er lokalt praktiserende Dyr læger.

Ved den maanedlige Kontrol med Kvægbesætningerne foretages en nøje Undersøgelse af hver enkelt Ko i Besætningen, særlig indgaaende af alle i Øjeblikket malkende Køer, og desuden inspiceres Staldforhold, Foder og Malkeredskaber, og, naar Tilsynet foretages under Malkningen, paases det, at denne udføres paa tilbørlig Maade og i Overensstemmelse med de herfor givne Regler.

I Tilslutning til Eftersynet udfærdiges af Dyr lægen en Attest, paa hvilken det anføres, hvilke eventuelt syge Dyr der er fundet, hvad disse Dyr lider af, og hvad der er beordret med Hensyn til disse Dyrs Isolation og deres Mælk. Yderligere anføres paa Attesterne de eventuelt forefundne Overtrædelser af de for Produktion af Mælk til København gældende Bestemmelser.

Disse Attester indsendes maanedsvist til Sundhedskommissionens Sekretariat af de her i Byen værende Modtagere af Mælk og Fløde.

Paa Grundlag af de i Tidsrummet fra 1. Januar til 31. December 1944 udstedte Dyr lægeattester fremgaar, at det paa Grund af Sygdom, i kortere eller længere Tid, har været forbudt at levere Mælken til København fra et større Antal Køer.

Paa Grund af den tidligere nævnte Brandkatastrofe er det ikke muligt at give Oplysninger om Antallet af Køer, som paa Grund af Sygdom har været udsat fra Mælkeleverance i 1944.

I de Tilfælde, hvor de kontrollerende Dyr læger har paaført Attesterne Bemærkninger om Fejl og Mangler med Hensyn til Overholdelsen af de for Indførsel af Mælk til København gældende Bestemmelser, er Attesterne almindeligvis blevet tilbagesendt de respektive Mejerier med Anmodning om at foranledige de af Dyr lægerne ved Eftersynene paatalte Fejl m. m. rettede og ny Attest indsendt i Løbet af 8-14 Dage. — I en Del Tilfælde har Dyr lægernes Attestbemærkninger foranlediget, at særligt Eftersyn er foretaget af Sundhedskommissionens Dyr læger.

Af Sundhedskommissionens Dyrlæger er der i 1944 foretaget et lignende Antal Eftersyn af Kvægbesætninger og Mejerivirksomheder som tidligere Aar, idet man for nærværende som tidligere nævnt ikke er i Stand til at opgive nærmere Antal.

Ved disse Eftersyn er der i et Antal Tilfælde konstateret Forhold, som var i Strid med de for Indførsel af Mælk til København gældende Bestemmelser.

De konstaterede Fejl og Mangler har angaaet saavel Renholdelse som Vedligeholdelse af Redskaber og Lokalteter, uheldige Staldforhold, mangelfuld Renholdelse og Klipping af Køer samt Overtrædelse af de for Malkearbejdets rette Udførelse givne særlige Bestemmelser.

De som Følge af Eftersynene fremkomne Sager behandles paa den Maade, at Ejeren i direkte Tilslutning til Eftersynet modtager en skriftlig Meddelelse om, hvad der vil være at rette for at faa Forholdene bragt i Orden i Henhold til de givne Bestemmelser; dernæst underrettes de respektive Mejerier og kontrollerende Dyrlæger om Eftersynene, og hvad der derved er konstateret, og anmodes om paa den givne Foranledning at paase, at de paatalte mangelfulde Forhold rettes, samt at Bemærkning herom paaføres Attesten for næste Eftersyn.

I særlige Tilfælde kræves indsendt ekstra Attest, og i Tilfælde, hvor Manglerne har været væsentlige eller ikke trods gentagne Paabud har været til at faa rettede, nedlægges Forbud i kortere eller længere Tid mod Indsendelse af Mælk til København fra de paagældende Besætninger. Der er i 1944 nedlagt Forbud i 2 Tilfælde.

En Del af de af Sundhedskommissionens Dyrlæger foretagne Eftersyn har været foranlediget af de foretagne Smuds- og Kimtalsundersøgelser. I de Tilfælde, hvor der er konstateret stort Smuds- eller Kimindhold i de undersøgte Mælkeprøver, er Forholdet blevet rettet efter skriftlig Henvendelse til Ejer, Mejeri og kontrollerende Dyrlæge — eventuelt i Forbindelse med herfra foretaget Eftersyn.

Endvidere er der ved Sundhedskommissionens Dyrlægers foretagne Eftersyn blevet »udsat« fra Mælkeleverance et større Antal Køer paa Grund af Yver-, Bør- og andre Lidelser.

Disse Udsættelser af Køer har i en Del Tilfælde foranlediget bakteriologisk og klinisk Undersøgelser af Sekretet, dels for at underbygge den kliniske Diagnose, der betinger »Udsættelse fra Leverance«, dels for at understøtte den kliniske Undersøgelse, naar Tidspunktet for Helbredelse menes at være indtraadt, saaledes at fornyet Mælkeleverance kan finde Sted.

I Tilslutning til Omtalen af Besætningskontrollen m. m. skal tilføjes, at saavel udenbys som indenbys Mejerier i 1944 har ansøgt og faaet godkendt et større Antal Besætninger til Forhandling af Mælk og Fløde m. m. i København.

Angaaende de af *Sundhedspolitiets Bejente* foretagne Eftersyn af Mejerier, hvorfra indsendes Suppleringsmælk og -fløde, skal anføres, at der i 1944 indtil ^{19/9} ialt er foretaget 133 Eftersyn af 90 Mejerier og 11 Flødefabrikker.

Eftersynet gaar væsentligt ud paa at kontrollere, om den indsendte Mælk eller Fløde hidrører fra Besætninger, der staar under Dyrlægekontrol, som anført i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, og om det Antal Køer, der kontrolleres, kan yde det daglig indsendte Kvantum Mælk m. m., men desuden paases Orden, Renlighed og Vedligeholdelse af Lokalteter og Redskaber.

I 24 Tilfælde er forefundet Mangler med Hensyn til Lokaler og Redskaber.

2) Kontrollen ved Mælkens Forhandling.

Dette Arbejde omfatter dels Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier i København, dels Laboratorieundersøgelse af indkøbte og ind-

leverede Mælkeprøver, for hvilket der redegøres i Laboratoriets Beretning, der er anført Side 44.

Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier.

Der er i 1944 dels af Sundhedspolitiets Betjente, dels af Sundhedskommissionens Dyrlæger til ubestemte Tider foretaget ialt 5144 Eftersyn af 8 Mejerier, ca. 1640 Mælkeudsalg, (heraf er 1055 almindelige Mælkeudsalg, 482 Bagere, der forhandler Mælk og Fløde, og 103 Bagere, der kun forhandler Fløde) og ca. 150 Detailvogne, og ved disse Eftersyn er der i 261 Tilfælde forefundet Mangler med Hensyn til Vedligeholdelse af Lokaler m. m.

Der fandtes i København ved Udgangen af 1944 7 Kostalde med ialt 9 Køer og 4 Kalve. Kostaldene i den indre By er Handelsstalde, fra hvilke der ikke forhandles Mælk. Endvidere fandtes 10 Svinestalde med ialt 1164 Svin.

Endvidere har Sundhedskommissionens Dyrlæger foranlediget af Handelsministeriets Bekendtgørelse af $\frac{19}{8}$ 40 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. behandlet et stort Antal Sager i 1944 angaaende Overdragelse af Mælkeudsalg.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Mælkekontrol i 1944 indtil $\frac{19}{9}$ er der i 153 Tilfælde forefundet Overtrædelser af de gældende Bestemmelser.

Disse Sager har bl. a. drejet sig om:

Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2:

Indførsel af ukontrolleret Mælk og Fløde 1 Tilfælde

Sundhedsvedtægtens § 51 cfr. § 55:

Vand i Butiksmælk (Fløde) 5 —

Sundhedsvedtægtens § 51 cfr. § 55:

Vand i Producent- og Mejerimælk 38 —

Sundhedsvedtægtens § 51:

For ringe Fedt i Sødmælk (Handelsmælk) 26 —

Sundhedsvedtægtens § 51:

For ringe Fedtindhold i Producentmælk 1 —

Midlertidig Bekendtgørelse af $\frac{29}{1}$ 41 om Forhandling af Standardsødmælk i Storkøbenhavn, Købstæder m. v.:

For højt Fedtindhold i Sødmælk 1 —

Sundhedsvedtægtens § 51:

For ringe Fedtindhold i Fløde 1 —

Sundhedsvedtægtens § 51:

For ringe Fedtindhold i Jerseymælk 3 —

Sundhedsvedtægtens § 53:

Eksportfløde ikke steril eller homogeniseret 2 —

Sundhedsvedtægtens § 53:

Mangelfuld Deklaration 5 —

Sundhedsvedtægtens § 53:

Overtrædelse af Pasteuriseringsbestemmelserne 8 —

91 Tilfælde

	Overført 91 Tilfælde
<i>Sundhedsvedtægtens § 54:</i>	
For ringe Tørstof i Kærnemælk.....	1 —
<i>Sundhedsvedtægtens § 56:</i>	
Sur Mælk (Fløde), Smuds i Mælk (Fløde).....	7 —
<i>Sundhedsvedtægtens § 57:</i>	
Mangelfuld Afkøling af Mælk og Fløde.....	24 —
<i>Sundhedsvedtægtens § 57:</i>	
Mangelfuldt rengjorte Flasker	4 —
<i>Sundhedsvedtægtens § 57:</i>	
Omhældning af Mælk og Fløde	3 —
<i>Handelsministeriets Bekendtgørelse af 19/8 1940 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. § 5 (Samhandelsbestemmelserne)</i>	<i>12 —</i>
<i>Handelsministeriets Bekendtgørelse af 19/8 1940 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. § 6</i>	<i>1 —</i>
<i>Bekendtgørelse fra Magistraten angaaende Priser</i>	<i>3 —</i>
<i>Overtrædelse af Næringsloven</i>	<i>2 —</i>
<i>Mælkeordning for Storkøbenhavn af 8/10-41, Afsnit B og C</i>	<i>3 —</i>
<i>Forbud mod Indførsel af Mælk.....</i>	<i>1 —</i>
<i>Sundhedskommissionens Bekendtgørelse af 2/9-35.....</i>	<i>1 —</i>
	153 Tilfælde

De forannævnte konstanterede Fejl har i 63 Tilfælde foranlediget retslig Tiltale, 8 Sager blev afgjort med en Advarsel.

Det samlede Bødebeløb idømt eller vedtaget i 1944 udgjorde 4,450 Kr.

B.

Tilsyn med Handel med Kød, Kødvarer, Pølser o. l.

Tilsyn med Slagter- og Viktualieforretninger, Undersøgelse af Pølser m.m.

Der er i 1944 af Sundhedspolitiets Betjente, i nogle Tilfælde i Forbindelse med Sundhedskommissionens Dyr læger, samt af den Medhjælper Sundhedskommissionens Dyr læger fik stillet til Disposition til Prøveudtagning foretaget Eftersyn hos Slagtere og Høkere samt Vildt- og Fiskehandlere.

Antallet af disse Eftersyn kan paa Grund af Politiets Fjernelse den 19. September 1944 ikke opgives for 1944. Ved Eftersynene kasseredes indtil den 19. September 1944, 996 kg Pølser, 1947 kg Kødvarer, 30 kg Leverpostej, 92 kg Fjerkræ, 1925 kg Fisk, 18 Stk. Harer og Kaniner.

Der indkøbtes 1608 Prøver til Undersøgelse for Indhold af Konserveringsmidler og for Overtrædelse af Melanordningen og § 12, Stk. 3 i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten.

Kød- og Madvarer indleveret til Undersøgelse.

(heri indbefattet Fjerkræ, Fisk, Kaniner og Vildt).

Der er i 1944 indleveret til Undersøgelse i 187 Tilfælde forskellige Prøver Kød- og Madvarer m. m. Aarsagerne var i nogle Tilfælde Formodningen om, at

de paagældende Varer havde foraarsaget lettere Forgiftningstilfælde. I de øvrige Tilfælde skyldtes Indleveringen, at Varerne formodedes at være utjenlige til Menneskeføde.

I de Tilfælde, hvor der forelaa Formodning om, at de indleverede Varer havde forvoldt Sygdomstilfælde, er Sagerne efter Varernes Undersøgelse og Prøveudsendelse til Laboratorieundersøgelse blevet overgivet til 3die Sanitetslæge til videre Foranstaltning.

Som Følge af Undersøgelse af samtlige indleverede Varer skete i 96 Tilfælde Kassation og Destruktion, medens Godkendelse fandt Sted i 91 Tilfælde.

Paa Grund af Politiets Fjernelse har det ikke været muligt at udspecificere de indleverede Varers Art, hvorfor forannævnte Tal omfatter indleverede Prøver af Kød, Fjerkræ, Fisk og Vildt, Konserves samt Salater.

Smør, Æg og Ost indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1944 indleveret Smør til Undersøgelse i 7 Tilfælde. Det indleverede Smør fandtes i alle Tilfælde tjenligt til Menneskeføde.

I 3 Tilfælde blev der i 1944 indleveret Ost til Undersøgelse. I det ene Tilfælde fandtes intet unormalt at paavise. I de 2 andre Tilfælde fandtes den omhandlede Ost utjenlig til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Tilsynet med Handel med Kød- og Madvarer i 1944 henvises i 62 Tilfælde Sagerne til Retten for Overtrædelse af de vedrørende Handel med Kød m. m. gældende Bestemmelser.

Endvidere har Sundhedskommissionens Dyrslæger i 1944 behandlet et stort Antal Sager for Krisepolitiet og efter 19/9-44 for Prisudvalget for København, Frederiksberg og Gjentofte med Hensyn til Overpriser og lignende paa Kød m. v. Afdelingens Opgave har i disse Sager været at afgive Erklæring om, fra hvilken Del af den paagældende Kød krop de omhandlede Kødstykker hidrørte.

C.

Angaaende Indretning og Forandring m. m. vedrørende Stalde.

Der er i 1944 behandlet 52 Sager vedrørende Indretning og Forandringer af Hestestalde og Gødningsgruber.

Desuden er der i 1944 behandlet 5 Sager vedrørende Indretning af Svinestalde.

D.

Undersøgelsesresultater fra Sundhedskommissionens Laboratorium.

(Meddelt af Laboratorieførstander, Dyrslæge E. Mejlbo og Dyrslæge O. Winther.)

I Tiden 1. Januar 1944 til 1. Januar 1945 er ialt indleveret 13,365 Prøver (18,906 i 1943) Mælk og Fløde til Undersøgelse paa Laboratoriet.

De indleverede Prøver fordeler sig saaledes:

Børnemælk	1384 Prøver	Halvskummetmælk	30 Prøver	Eksportfløde	113 Prøver
Jerseymælk	577 —	Skummetmælk	54 —	Fløde 2	2549 —
Sødmælk	5631 —	Kørnemælk	870 —	Fløde 3	2157 —

Der er foretaget specielle Undersøgelser af 2,248 Prøver Mælk med Henblik paa Mastitis og Indhold af hæmolytiske Streptokokker, yderligere er med samme Formaal undersøgt 120 Prøver fra enkelte Køer. Desuden er undersøgt 361 Prøver Mælk for Abort — Antistoffer.

3729 Prøver Mælk er prøvet for Smudsindhold og Indhold af fremmede Bestanddele. Undersøgelse af tomme Mælkeflasker for Kimindhold er foretaget i 521 Tilfælde.

16 Prøver Smør er undersøgt med Henblik paa Tilstand.

37 Prøver Icecream, Fløde, Flødeskum og Ymer er undersøgt paa særlig Foranledning.

944 indkøbte Prøver af Kød og Kødvarer, 234 Prøver Leverpostej, 215 Prøver Salater og 38 Prøver Fiskefars er undersøgt med Henblik paa Tilsætning af ulovlige Konserveringsstoffer samt Friskhedstilstand m. v.

Af Konserver er undersøgt 49 Prøver, af Spisefedt 7 Prøver og af forskellige Fisk ialt 44 Prøver.

Yderligere er undersøgt 185 Prøver af forskellige Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art, dels er mistænkt for at have forvoldt Sygdom.

I Aarets Løb er der for Torve- og Slagtehallerne foretaget Undersøgelser af Prøver fra ialt 208 Kroppe, samt undersøgt 24 Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

I.

Resultatet af Undersøgelser af Mælk og Fløde.

(Tallene i Parentes angiver Fejlprocenten i 1943).

Bestemmelse af Fedtindhold i Børnemælk, Jerseymælk, Sødmealk, Fløde, Skummetmælk og Halvskummetmælk.

Indhold af Fedt i 1384 Prøver *Børnemælk*:

Under 3,25 %	13 Prøver
3,25 %—3,50 %	246 —
3,50 %—4,00 %	927 —
4,00 %—5,00 %	193 —
5,00 % og derover	5 —

Af dette fremgaar, at 0,93 % (0,24 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end den i Sundhedsvedtægtens § 52 foreskrevne Minimumsfedtprocent: 3,25.

Indhold af Fedt i 577 Prøver *Jerseymælk*:

Under 4,75 %	8 Prøver
4,75 %—5,00 %	179 —
5,00 %—6,00 %	378 —
6,00 % og derover	12 —

Af dette fremgaar, at 1,39 % (0,70 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 4,75 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Jerseymælk.

Indhold af Fedt i 5517 Prøver *Sødmealk*:

Under 3,25 %	79 Prøver
3,25 %—3,50 %	4194 —
3,50 %—4,00 %	833 —
4,00 %—5,00 %	396 —
5,00 % og derover	15 —

Af dette fremgaar, at 1,4 % (1,0 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 3,25 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Sødmælk.

Ved 26 Udsalgsprøver af Sødmælk var Standardiseringsbestemmelserne ikke overholdt, idet 2 Prøver indeholdt over 3,45 % Fedt og 24 Prøver under 3,25 %.

Ifølge Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af ¹⁰/₂-43 udgaar Fløde I indtil videre.

Indhold af Fedt i 2549 Prøver *Fløde II*:

Under 13,00 %	0 Prøver
13,00 %—15,00 %	2549 —

Af dette fremgaar, at 0,0 % (0,18 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 13,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde II.

Ingen Prøver Fløde II indeholdt over 15,00 % Fedt, hvilket i Henhold til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af ¹⁰/₂-43 er Maksimumsfedtprocenten i Fløde.

Indhold af Fedt i 2157 Prøver *Fløde III*:

Under 9,00 %	0 Prøver
9,00 %—11,00 %	2132 —
11,00 % og derover	25 —

Af dette fremgaar, at 0,0 % (0,13 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde III.

Indhold af Fedt i 113 Prøver *Eksportfløde*:

Under 9,00 %	6 Prøver
9,00 %—11,00 %	107 Prøver

Af dette fremgaar, at 5,31 % (0,45 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Eksportfløde.

Indhold af Fedt i 30 Prøver *Halvskummetmælk*:

I ingen af de undersøgte Prøver Halvskummetmælk paavistes mindre Fedtindhold end 0,75 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Halvskummetmælk.

Ved Undersøgelse af 54 Prøver *Skummetmælk* fandtes intet at bemærke.

Yderligere er Fedtprocenten i 870 Prøver *Kærnemælk* bestemt:

658 Prøver <i>Kærnemælk I.</i>		212 Prøver <i>Kærnemælk II.</i>	
Under 0,50 % 282 Prøver	Under 0,50 % 108 Prøver
0,50 %—1,00 % 345 —	0,50 %—1,00 % 100 —
1,00 %—1,50 % 27 —	1,00 %—1,50 % 4 —
1,50 % og derover	.. 4 —	1,50 % og derover	.. 0 —

Vandtilblanding i Mælk.

45 af de undersøgte Prøver Mælk var iblandet Vand; heraf var 9 Prøver Producentmælk og 36 Prøver Handelsmælk og Fløde.

Tørstofindhold i Kærnemælk.

Ved Undersøgelse af 658 Prøver Kærnemælk I fandtes 1 Prøve, d. v. s. 0,15 % (0,86 ‰), der havde mindre Tørstofindhold end foreskrevet i Sundhedsvedtægtens § 54, medens ingen af 212 undersøgte Prøver Kærnemælk II havde for ringe Tørstofindhold.

Undersøgelser for Smuds.

3729 Prøver Sødmælk, Børnemælk og Jerseyælk er undersøgt for Smuds ved Hjælp af Gerbers Automat-Filtrer-Apparat. I en Del Tilfælde paavistes Smuds — hovedsagelig Kohaar og Kogødning — i kendelig Mængde.

I 32 Prøver Sødmælk, Fløde, Kærnemælk og tømte Flasker, der specielt var henvist til Undersøgelse for Smuds og Friskhedstilstand, paavistes Smuds af forskellig Art (Kogødning, Kapsler, Korkpartikler, Glassplinter, Kulstøv, indtørrede Mælkerester); yderligere var en Del af disse Prøver sure.

Undersøgelser for Opvarmning.

13,365 Prøver er undersøgt for Opvarmning.

1. Undersøgelser for Pasteurisering.

11 Prøver, der var solgt som pasteuriserede, reagerede som raa eller som Blandinger af raa og pasteuriseret Mælk (Fløde) (Paraphenylendiaminprøven og Fosfataseprøven), nemlig:

Sødmælk	10 Prøver
Fløde III	1 —

Af dette fremgaar, at 0,08 % (0,07 ‰) af Prøverne reagerede fejlagtigt efter deres Deklaration.

2. Undersøgelser for Stassanisering og Lavpasteurisering.

215 Prøver stassaniseret og lavpasteuriseret Mælk blev undersøgt ved Hjælp af Scharers Fosfataseprøve. 5 Prøver viste over 5 blaa Enheder.

Gær- Reduktaseprøver.

Undersøgelserne angaar 3009 Prøver Børnemælk, Sødmælk (Jerseyælk), Halvskummet (Skummet) Mælk.

1. Oversigt over Affarvningstiderne.

Producentmælk (2,213 Prøver).

	Sødmælk	Børnemælk
Mindre end 1 Time.....	130	7
1—2 Timer.....	46	5
2—3 —	70	12
3—4 —	38	10
4—5 —	104	19
5—6 —	89	25
6—7 —	219	31
over 7 —	898	510
	1594	

Handelsmælk (796 Prøver).

	Sødmælk	Børnemælk	Halvskummet (Skummet) Mælk
Mindre end 1 Time	6	11	2
1—2 Timer	0	5	0
2—3 —	4	5	0
3—4 —	3	10	3
4—5 —	12	5	3
5—6 —	25	10	11
6—7 —	41	10	13
over 7 —	308	288	21

2. Oversigt over Gæringstyperne.

Producentmælk (2213 Prøver).

	Sødmælk	Børnemælk
Den geléagtige Type.....	420	180
— ostede —	173	56
— blærede —	407	82
— svampede —	592	301
— flydende —	2	0

Handelsmælk (796 Prøver).

	Sødmælk	Børnemælk	Halvskummet (Skummet) Mælk
Den geléagtige Type.....	146	112	15
— ostede —	26	42	2
— blærede —	59	49	26
— svampede —	168	110	10
— flydende —	0	31	0

Bakteriologiske Undersøgelser.

Kimtallene er bestemt pr. ml. ved Kulturforsøg i 3729 Prøver Mælk og Fløde. De anvendte Fortyndinger af Mælken har sædvanligvis været 1—100 og 1—1000. I enkelte, specielle Tilfælde er Fortyndingerne 1—10, 1—10.000 og 1—100.000 anvendt.

Som Næringssubstrat er hovedsagelig anvendt Mælke-Peptonvands-Agar («Arbejdsmetoder for kemiske Undersøgelser af Mælk og Mejeriprodukter 1940») og af og til Oxo-Extrakt-Gelatine. Termostatopholdet har for Agar-Kulturernes Vedkommende været 2 Døgn ved 32° C. og for Gelatine-Kulturernes Vedkommende 4 til 6 Døgn ved 22° C.

Oversigt over Kimtallene.

1. Producentmælk (2248 Prøver).

1639 Prøver Sødmælk.

Under 0,025 Million.....	216 Prøver	13,18 %	(7,64 %)
0,025— 0,05 —	218 —	13,30 %	(11,78 %)
0,05 — 0,1 —	236 —	14,40 %	(15,52 %)
0,1 — 0,3 —	469 —	28,55 %	(21,75 %)
0,3 — 0,5 —	122 —	7,44 %	(8,03 %)
0,5 — 0,7 —	63 —	3,84 %	(4,28 %)

0,7 — 1,0	—	66	—	4,02	%	(5,26	%/o)
1,0 — 2,0	—	107	—	6,53	%	(11,24	%/o)
2,0 — 3,0	—	42	—	2,56	%	(6,62	%/o)
3,0 — 5,0	—	35	—	2,14	%	(4,57	%/o)
5,0 — 10,0	—	30	—	1,83	%	(1,61	%/o)
10,0 — 20,0	—	34	—	2,07	%	(1,70	%/o)
overvokset	1	—	0,06	%		

609 Prøver Børnemælk.

Under 0,01 Million	45	Prøver	7,39	%	(13,76	%/o)	
0,01— 0,02	—	104	—	17,08	%	(18,63	%/o)
0,02— 0,04	—	191	—	31,36	%	(23,76	%/o)
0,04— 0,05	—	48	—	7,88	%	(5,30	%/o)
0,05— 0,1	—	93	—	15,27	%	(12,31	%/o)
0,1 — 0,3	—	70	—	11,49	%	(16,41	%/o)
0,3 — 0,5	—	25	—	4,11	%	(3,00	%/o)
0,5 — 0,7	—	7	—	1,15	%	(1,28	%/o)
0,7 — 1,0	—	7	—	1,15	%	(1,20	%/o)
1,0 — 2,0	—	11	—	1,81	%	(2,05	%/o)
2,0 — 3,0	—	2	—	0,33	%	(1,11	%/o)
3,0 — 5,0	—	2	—	0,33	%	(0,43	%/o)
5,0 — 10,0	—	2	—	0,33	%	(0,51	%/o)
10,0 — 20,0	—	2	—	0,33	%	(0,26	%/o)

2. Handelsmælk- og Fløde (1481 Prøver).

404 Prøver Børnemælk.

Under 0,01 Million	83	Prøver	20,54	%	
0,01— 0,02	—	48	—	11,88	%
0,02— 0,04	—	85	—	21,04	%
0,04— 0,05	—	19	—	4,70	%
0,05— 0,1	—	56	—	13,86	%
0,1 — 0,3	—	54	—	13,37	%
0,3 — 0,5	—	18	—	4,46	%
0,5 — 0,7	—	11	—	2,72	%
0,7 — 1,0	—	6	—	1,49	%
1,0 — 2,0	—	10	—	2,48	%
2,0 — 3,0	—	5	—	1,24	%
3,0 — 5,0	—	4	—	0,99	%
5,0 — 10,0	—	3	—	0,74	%
10,0 — 20,0	—	2	—	0,50	%

335 Prøver stassaniseret Sødsmælk.

0,001—0,005 Million	3	Prøver	0,90	%	
0,005—0,01	—	9	—	2,69	%
0,01 — 0,05	—	122	—	36,42	%
0,05 — 0,1	—	91	—	27,16	%
0,1 — 0,3	—	82	—	24,48	%
0,3 — 0,5	—	10	—	2,99	%

0,5 —0,7	—	5	—	1,49	%
0,7 —1,0	—	4	—	1,19	%
1,0 —5,0	—	9	—	2,69	%

128 Prøver pasteuriseret Sødmælk.

0,001—0,005	Million.....	21	Prøver	16,41	%
0,005—0,01	—	8	—	6,25	%
0,01—0,05	—	22	—	17,19	%
0,05—0,1	—	19	—	14,84	%
0,1—0,3	—	28	—	21,88	%
0,3—0,5	—	7	—	5,47	%
0,5—0,7	—	7	—	5,47	%
0,7—1,0	—	3	—	2,34	%
1,0—5,0	—	12	—	9,38	%
over 5,0	—	1	—	0,78	%

39 Prøver lavpasteuriseret Sødmælk.

0,001—0,005	Million.....	4	Prøver	10,26	%
0,005—0,01	—	0	—	0	
0,01—0,05	—	10	—	25,64	%
0,05—0,1	—	8	—	20,51	%
0,1—0,3	—	9	—	23,08	%
0,3—0,5	—	2	—	5,13	%
0,5—0,7	—	3	—	7,69	%
0,7—1,0	—	0	—	0	
1,0—5,0	—	2	—	5,13	%
over 5,0	—	1	—	2,56	%

114 Prøver Jerseymælk.

0,001—0,005	Million.....	3	Prøver	2,63	%
0,005—0,01	—	5	—	4,39	%
0,01—0,05	—	32	—	28,07	%
0,05—0,1	—	17	—	14,91	%
0,1—0,3	—	28	—	24,56	%
0,3—0,5	—	11	—	9,65	%
0,5—0,7	—	6	—	5,26	%
0,7—1,0	—	2	—	1,75	%
1,0—5,0	—	9	—	7,89	%
over 5,0	—	1	—	0,88	%

57 Prøver Halvskummet- (Skummet) Mælk.

0,001—0,005	Million.....	2	Prøver	3,51	%
0,005—0,01	—	7	—	12,28	%
0,01—0,05	—	14	—	24,56	%
0,05—0,1	—	5	—	8,77	%
0,1—0,3	—	18	—	31,58	%
0,3—0,5	—	3	—	5,26	%
0,5—0,7	—	1	—	1,75	%
0,7—1,0	—	2	—	3,51	%
1,0—5,0	—	3	—	5,26	%
over 5,0	—	2	—	3,51	%

208 Prøver Fløde II.

Under 0,025 Million.....	25 Prøver	12,02 %
0,025 — 0,05 —	22 —	10,58 %
0,05 — 0,1 —	21 —	10,10 %
0,1 — 0,3 —	40 —	19,23 %
0,3 — 0,5 —	18 —	8,65 %
0,5 — 0,7 —	10 —	4,81 %
0,7 — 1,0 —	11 —	5,29 %
1,0 — 2,0 —	20 —	9,62 %
2,0 — 3,0 —	9 —	4,33 %
3,0 — 5,0 —	17 —	8,17 %
5,0 — 10,0 —	6 —	2,88 %
10,0 — 20,0 —	8 —	3,85 %
overvokset	1 —	0,48 %

196 Prøver Fløde III.

Under 0,025 Million.....	51 Prøver	26,02 %
0,025 — 0,05 —	21 —	10,71 %
0,05 — 0,1 —	20 —	10,20 %
0,1 — 0,3 —	32 —	16,33 %
0,3 — 0,5 —	14 —	7,14 %
0,5 — 0,7 —	8 —	4,08 %
0,7 — 1,0 —	5 —	2,55 %
1,0 — 2,0 —	12 —	6,12 %
2,0 — 3,0 —	9 —	4,59 %
3,0 — 5,0 —	9 —	4,59 %
5,0 — 10,0 —	10 —	5,10 %
10,0 — 20,0 —	5 —	2,55 %

Bestemmelse af Indhold af Bakterier fra Coligruppen.

Sideløbende med Kimtællingerne og i et Antal af 3729 Prøver er foretaget Bestemmelse af Indholdet af Bakterier fra Coligruppen i 1/10, 1/100 og 1/1000 ml. Mælk. Som Substrat er anvendt Galde-Gentianaviolet-Laktose-Pepton-Bouillon (Kessler og Swenarton) i dobbelte Rør. Prøverne henstod i 2 Døgn ved 37° C.

Oversigt over Colititreringer.

1. Producentmælk (2248 Prøver).

Blandt 1639 Sødsmælksprøver paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 312 Prøver.
 — - — — - 1/100 — - 296 —
 — - — — - 1/1000 — - 600 — = 36,31 %
 medens 431 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 26,30 %.

Blandt 609 Børnemælksprøver paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 145 Prøver.
 — - — — - 1/100 — - 85 —
 — - — — - 1/1000 — - 76 — = 12,42 %
 medens 303 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 49,75 %.

2. Handelsmælk og Fløde (1481 Prøver).

Blandt 404 Børnemælksprøver paavistes i 1/10 ml. i 76 Prøver.
 — - — — - 1/100 — - 53 —
 — - — — - 1/1000 — - 72 — = 17,92 %
 medens 203 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 50,25 %.

Blandt 335 Prøver <i>stass. Sødme</i> paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 49 Prøver.								
— - — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—
medens 237 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 70,75 %.								
Blandt 128 Prøver <i>pasteuriseret Sødme</i> paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 23 Prøver.								
— - — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—
medens 52 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 40,62 %.								
Blandt 39 Prøver <i>lavpasteuriseret Sødme</i> paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 11 Prøver.								
— - — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—
medens 20 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 51,28 %.								
Blandt 114 Prøver <i>Jerseymælk</i> paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 28 Prøver.								
— - — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—
medens 55 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 48,25 %.								
Blandt 57 Prøver <i>Halvskummet- (Skummet) Mælk</i> paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 12 Prøver.								
— - — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—
medens 19 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 33,33 %.								
Blandt 208 Prøver <i>Fløde II</i> paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 40 Prøver.								
— - — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—
medens 56 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 26,92 %.								
Blandt 196 Prøver <i>Fløde III</i> paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 40 Prøver.								
— - — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—
medens 60 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 30,61 %.								

Bakteriologisk Undersøgelse af Eksportfløde.

Ved Undersøgelsen af 113 Prøver Eksportfløde fandtes 2 inficeret.

Undersøgelse af Kimindhold i Mælkeflasker.

Der er foretaget Bestemmelse af Kimindhold i 521 rengjorte Mælkeflasker. Fremgangsmaaden har været efter »Rullemetoden« (indvendig Agarbeclædning).

Praktisk talt sterile	246	Flasker
Velrenset	144	—
Nogenlunde godt renset	61	—
Maadeligt renset	26	—
Slet renset	44	—

Undersøgelser til Bestemmelse af Mastitis, Raamælk og Mælk fra gammelkalkende Køer.

Der er ialt foretaget Undersøgelser af 2248 Prøver Producentmælk, nemlig: 609 Prøver Børnemælk og 1639 Prøver Sødme. Undersøgelserne omfattede Katalaseprøver og Udsæd paa Blod-Agar til Bestemmelse af hæmolytiske Streptokokker.

Som iblandet Mælk fra Køer med Mastitis bestemtes 12 Prøver Børnemælk og 195 Prøver Sødme.

Paa Grundlag af disse Undersøgelser er der herefter foretaget nærmere Undersøgelse af Besætningerne af Sundhedskommissionens Dyr læger.

Overzicht over Undersøgelser til Bestemmelse af hæmolytiske Streptokokker.

	Sødmælk.	Børnemælk.
0 i 1/100 ml.....	1318 Prøver	527 Prøver
indtil 1000 pr. ml.....	155 —	45 —
1000—5000 pr. ml.....	77 —	36 —
over 5000 pr. ml.....	44 —	1 —
overvokset m. andre Bakterier	45 —	0 —

I en Række Tilfælde er Streptokokkerne nærmere bestemt.

Undersøgelse for smitsom Abort.

Der er i denne Henseende undersøgt 361 Prøver, nemlig: 71 Prøver Børnemælk og 290 Prøver Sødmælk ved Hjælp af Abortus-Bang-Ringprøven.

	Sødmælk.	Børnemælk.
÷	91 Prøver	12 Prøver
(+)	29 —	7 —
+	19 —	24 —
++	126 —	20 —
+++	25 —	8 —

Størstedelen af Sødmælksprøverne er undersøgt med Hensigt paa en eventuel Godkendelse som Børnemælksleverandør.

Undersøgelser af Mælk fra enkelte Køer til Bestemmelse af Yverbetændelse.

Der er i denne Henseende — ved Hjælp af Katalaseprøven og Udsæd paa Blod-Agar — undersøgt 120 Prøver.

Bakteriologiske Undersøgelser af Vandprøver.

Der er i Aarets Løb undersøgt 4 Prøver Skyllvand fra Mælkekølere samt 8 Prøver Brøndvand. Undersøgelserne har omfattet Bestemmelse af Kim pr. ml. og Colititrering.

Undersøgelser af Smør.

Der er ialt undersøgt 16 Prøver. 2 af Prøverne var utjenlige til Menneskeføde paa Grund af Tilstanden; i 3 Prøver paavistes Kulstøv og 2 Prøver havde „gammel, hengemt“ Smag.

Andre Undersøgelser.

Der er undersøgt ialt 37 Prøver, nemlig 5 Prøver Icecream, 5 Prøver steril Fløde II, 8 Prøver Flødeskum, 7 Prøver Fløde („Aaby Skum“) og 12 Prøver Ymer.

II.

Undersøgelser af Kød, Kødvarer, Pølser, Salater m. m.

Undersøgelser af Konserver.

Undersøgelserne omfatter 49 Prøver, nemlig: 34 Daaser Svinekød, 6 Daaser Rejer, 1 Daase Anchovis, 1 Daase Torskerogn, 7 Daaser Champignons. 3 Daaser Svinekød, 6 Daaser Rejer og 1 Daase Torskerogn var fordærvede.

Undersøgelser af forskellige Madvarer.

I 185 Tilfælde er der foretaget bakteriologiske og kemiske Undersøgelser af indbragte Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art og dels mistænkte for at have forvoldt Sygdom.

Af disse Prøver kan nævnes: 36 Prøver Pølse, af hvilke 4 Prøver Spegepølse var utjenlige til Menneskeføde, 2 Prøver Faarespegepølse var harske, 2 Prøver Kød-pølse var sure og slimede. 7 Prøver Fedt, hvoraf 2 var harske. I 44 Tilfælde er undersøgt Fisk: ferske, saltede og røgede Sild, Torsk, Rødspætter, Tunfisk og røget Aal. En stor Del af Prøverne var fordærvede.

Der paavistes i intet Tilfælde ulovlige Konserveringsstoffer, ligesom der i intet Tilfælde fandtes specifikke, patogene Bakterier.

Til 91 Prøver fandtes intet at bemærke.

Undersøgelse for Tilsætning af ikke-tilladte Konserveringsstoffer, Melindhold m. m.

I 1944 er til Laboratoriet indleveret 944 Prøver Kødvarer (Pølser, Fars, Kødstykker etc.) til Undersøgelse for Konserveringsstoffer, Friskhedstilstand og hvorvidt de er i Overensstemmelse med Handelsministeriets Bekendtgørelser.

I 4 Prøver paavistes Svovlsyrling, nemlig: 1 Prøve hakket Oksekød, 1 Prøve hakket Hestekød, 2 Prøver Medisterpølse.

I 1 Prøve Medisterpølse I og 3 Prøver Fars I paavistes for stort Melindhold, nemlig 11%, 13% og 21 %.

1 Prøve Frikadeller var stærkt fordærvet, i 1 Prøve Hakkekød paavistes slimet Bindevæv og Spytkirtel, i 1 Prøve Sylte paavistes mindre Mængder Kaninkød.

I Aarets Løb er undersøgt 215 Prøver Salater. Samtlige Prøver er undersøgt for Indhold af Paraffinolie med negativt Resultat. Ulovlige Konserveringsstoffer blev ikke paavist i noget Tilfælde.

Histologiske og kemiske Undersøgelser af Leverpostej.

I 234 Prøver Leverpostej er foretaget histologiske Undersøgelser til Bestemmelse af det anvendte Raamateriale. I 1 Prøve paavistes Yvervæv og i 1 Prøve Lungevæv. I 12 Prøver paavistes under 20 % Fedt, i 39 Prøver mellem 20 til 25 % Fedt, medens 183 Prøver indeholdt over 25 % Fedt. 5 Prøver indeholdt over 10 % Mel.

Samtlige Prøver Leverpostej er undersøgt med negativt Resultat for Indhold af ulovlige Konserveringsstoffer.

Undersøgelse af Fiskefars.

38 Prøver Fiskefars er undersøgt for Tørstof-, Aske-, Fedt-, Mel-, Protein- og Laktoseindhold, og paa Grundlag heraf er Bestanddelene beregnede (se Maa- nedsskrift for Dyrlæger, 1943, Bind 55, Hefte 5).

Bakteriologiske og histologiske Undersøgelser m. m. foretaget for Københavns Torve- og Slagtehaller.

I Tiden fra 1. Januar 1944 til 1. Januar 1945 er for Torve- og Slagtehallerne undersøgt Prøver fra ialt 208 Kroppe.

Undersøgelserne har dels været af kødbakteriologisk Art (194 Tilfælde), dels af histologisk-mikroskopisk Art (14 Tilfælde) samt i en Del Tilfælde P_H-Bestemmelse og Bestemmelse angaaende abnorm Lugt.

Endvidere har Laboratoriet undersøgt 24 Mælkeprøver fra de paa Kvægtorvet opstaldede Køer.

Oversigt over Resultaterne af kødbakteriologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne i denne Henseende omfatter Prøver fra 194 Tilfælde, nemlig fra 36 Okser, 12 Kalve, 1 Svin, 143 Heste og 2 Faar.

Heraf blev erklæret som utjenlig til Menneskeføde:

1 Kalv paa Grund af Colibacillose.

Oversigt over Resultaterne af de histologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne omfatter Prøver fra 14 Slagtedyr, nemlig: 7 Okser og 7 Heste. Tuberkulose paavistes i Lungerne fra 1 Hest og 1 Okse. Pyogenesbakterier i Lungerne fra 1 Okse, Nekrosebakterier i Lungerne fra 1 Okse. Sarkom paavistes i Underkæben fra 1 Okse, paa Peritonæum fra 1 Okse, i Kæben fra 1 Hest, i Hjertet fra 1 Hest og i Tyndtarmen fra 1 Hest. Adenocarcinom paavistes i Lungerne fra 1 Okse og i Nyren fra 1 Hest. Fibrom paavistes i Bugvæggen fra 1 Hest. Rundorm paavistes i Lungerne fra 1 Okse. Ældre Abscesser, hvis Aarsag ikke kunde bestemmes, paavistes i Lungerne fra 1 Hest.

Undersøgelser af Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

24 Mælkeprøver er undersøgt for Opvarmningsforhold. Resultaterne er i hvert enkelt Tilfælde tilsendt Overdyrlægen ved Københavns Torve- og Slagtehaller.

Sundhedskommissionens Laboratorium.
(Meddelt af Laboratorieforsnder *F. Bjørn Jensen*)

I Aaret 1944 har der til Undersøgelse i Sundhedskommissionens Laboratorium været indleveret 925 Prøver, om hvis Resultater der er afgivet Beretning i 289 Skrivelser.

Der har været foretaget:

Kemiske Undersøgelser	i 532	Prøver
Mikroskopiske Undersøgelser	i 100	—
Bakteriologiske Undersøgelser	i 312	—

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (286 Prøver).

a. Vandværksvand	111	Prøver
c. Badevand (Strandvand)	175	—

a. Vandværksvand.

I. Kemiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro	6	Prøver
— Lejre	6	—
— Islevbro	6	—
— Axeltorv	6	—
— Vestersøgade	5	—
— Borups Allé	6	—
— Marbjerg	6	—
— Valby	6	—
— Trykledningen i Byen	6	—
— Forskellige Kilder og Boringer	6	—

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro	6	Prøver
— Lejre	6	—
— Islevbro	6	—
— Axeltorv	6	—
— Vestersøgade	5	—
— Borups Allé	6	—
— Marbjerg	6	—
— Valby	6	—
— Trykledningen i Byen	52	—

Resultatet af den kemiske Undersøgelse foretaget efter »Dansk Standard« findes i nedenstaaende Tabel. Tallene angiver højeste og laveste Indhold som mg/l.

	Ammonium (NH ₄ +)	Kaliumper- manganattal	Klorid (Cl -)	Jern (Fe + +)	Mangan (Mn + +)
Thorsbro	0 - 0	6,0 - 2,8	25 - 22	0,047 - 0,023	Spor - 0
Lejre	0 - 0	7,0 - 4,1	114 - 106	0,08 - 0,015	0,022 - 0
Islevbro	0 - 0	7,9 - 6,5	31 - 28	0,08 - 0,015	0,011 - 0
Axeltorv	0 - 0	7,6 - 5,3	45 - 32	0,061 - 0,023	Spor - 0
Vestersøgade	0 - 0	14,8 - 6,1	44 - 33	0,093 - 0,015	Spor - 0
Borups Alle	0 - 0	11,1 - 5,9	45 - 33	0,078 - 0,015	0 - 0
Marbjerg	0 - 0	5,7 - 3,7	31 - 28	0,08 - 0,015	0,033 - 0
Valby	Spor - 0	17,4 - 4,7	45 - 23	1,8 - 0,023	0,14 - 0

Ved kemisk Undersøgelse efter »Dansk Standard« af 6 Prøver Vand udtaget af Laboratoriet den ²⁷/₁, ²²/₃, ²⁶/₅, ²⁷/₇, ²⁵/₉ og ³⁰/₁₁ fra Trykledningen i Byen fandtes:

	Højeste Indhold	Laveste Indhold	
Reaktionstal (pH)	7,8	7,7	
Inddampningsrest	598 mg/1	444	mg/1
Farvningsgrad (Pt)	under 15	under 15	—
Kaliumpermanganattal	7,3 —	4,7	—
Kalcium (Ca ++)	109 —	91	—
Magnium (Mg ++)	24 —	15	—
Jern (Fe ++)	0,046 —	0,015	—
Mangan (Mn ++)	Spor	0	—
Natrium (Na +)	83 —	30	—
Ammonium (NH ₄ +)	0	0	—
Bikarbonat (HCO ₃ -)	384	354	—
Klorid (Cl -)	85	43	—
Sulfat (SO ₄ --)	62 —	41	—
Nitrat (NO ₃ -)	4 —	Spor	—
Nitrit (NO ₂ -)	0	0	—
Fosfat (PO ₄ -)	0	0	—
Jod (I -)	0,04 —	0,014	—
Svovlbrinte (H ₂ S)	0	0	—
Kiselsyre (SiO ₂)	20 —	16	—
Kuldioxyd (fri CO ₂)	13 —	4,4	—
Fri opløst Ilt (O ₂)	9,6 —	8,0	—
Alkalibikarbonat (NaHCO ₃)	25 —	0	—

Endvidere er der foretaget Jodbestemmelser i 6 Prøver Vand fra forskellige Boringer og Kilder.

Jodindholdet varierede fra 0,29 til 0,05 mg/1.

Ved bakteriologisk Undersøgelse efter »Dansk Standard« fandtes:

Ved Udsaaning paa Kød-Pepton-Gelatine og efter 3 Døgns Dyrkning v. 20°C:

under 10 Kolonier pr. ml i..... 98 Prøver

over 10 — - - i..... 1 —

Ved Udsaaning i Laktose-Pepton Opløsning og Dyrkning ved 37° C gav 4 Prøver Luftudvikling. Det heraf beregnede sandsynlige Antal Bakterier hørende til Koli-Aerogenesgruppen pr. 100 ml Vand varierede fra 4,5 til 2.

Ingen af Prøverne gav positiv Indolreaktion.

b. Badevand (Saltvand).

I 175 Prøver blev der bestemt Colititer i Laktosepeptonopløsning ved 43° C.; herved fandtes:

Colititer:	I Antal Prøver:
0,001 ml	3
0,01 —	34
0,1 —	22
1,0 —	45
10,0 —	33
over 10,0 —	38

I 2 Prøver blev der foretaget Kimtælling efter 6 Døgns Dyrkning paa Kød-Pepton Gelatine; herved fandtes fra 450 til 500 Kolonier pr. ml.

B. Levnedsmidler (479 Prøver).

21 Prøver Agurker og Asier (syltede).

I 10 Prøver paavistes Benzoesyre fra 0,3 g/kg til 2,0 g/kg

I 4 — — Salicylsyre — 0,3 — - 0,7 —

Der paavistes ikke Sakkarin i nogen af Prøverne.

2 Prøver Akvavit.

Alkohol, Rumprocent 41,5 % og 39,0 %.

1 Prøve Annanaspastiller.

Prøven bestod hovedsagelig af Mælkepulver, Sukker og lidt Aromastof.

Ved Mængdebestemmelse fandtes:

Askebestanddele..... 12,4 %

Kvælstofholdige Stoffer ($N \times 6,37$) 9,0 -

Der paavistes hverken Skimmel eller Mider.

1 Prøve Børnesemoule.

Prøven udviste god Opbevaringstilstand.

1 Prøve Cacao.

Æterekstrakt (Fedt); 20,7 %.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes kun Bestanddele af Cacaobønne.

Skalmængden ca. 5—7 %.

Det ekstraherede Fedtstof var, ligesom selve Prøven, fuldstændig uden den karakteristiske Cacaolugt og Smag, og det maatte antages, at Indholdet af Cacaofedt i Prøven var fjernet ved Extraktion og erstattet med fremmed Fedtstof.

14 Prøver Carry.

Alle Prøverne blev mikroskoperet for S sammensætning. Der fandtes intet at bemærke med Hensyn til Opbevaringstilstanden.

1 Prøve Champignon.

Prøven var ægte Champignon, og der fandtes intet at indvende mod dens Anvendelse til Menneskeføde.

3 Prøver Chocolate.

1 Prøve havde udpræget Petroleumssmag; for de 2 andre Prøver fandtes intet at bemærke.

1 Prøve Chocoladecigarer.

Ved kemisk Undersøgelse fandtes:

Askebestanddele..... 1,0 %

Sukker 85 -

Der paavistes ikke giftige Metaller. Det røde Farvestof (i Gløden) var en Rhodaminfarve.

10 Prøver Dessertstænger.

I Fyldet i alle 10 Prøver fandtes Bestanddele af Havre- og noget Rugmel; i Overtrækket i alle 10 Stænger — dels hvidt, dels gult — fandtes Havrestivelse, medens Pynten paa alle var farvet Marengsmasse (Sukker, Æggehvite).

Fyldet havde en ubehagelig Smag.

9 Prøver Eddike.

Indholdet af Eddikesyre varierede fra 4,5—5,4 g/100 ml. Alle Prøverne forholdt sig som Gæringseddike. Der paavistes hverken fri Mineralsyre eller giftige Metaller, som fældes af Svovlbrinte i eddikesur Vædske, i nogen af Prøverne.

1 Prøve Fastelavnssboller.

Bollerne var fremstillet af Hvedemel.

1 Prøve Fersken (1 Stk.).

Prøven var raadden helt ind til Stenen og erklæredes for utjenlig til Menneskeføde.

18 Prøver Franskbrød.

1 Prøve var fremstillet af Bygmel.

1 Prøve var fremstillet af Hvede- og noget Bygmel.

I 1 Prøve fandtes en lille Mus uden Hoved og Fødder og tildels uden Hale.

1 Prøves abnorme Lugt og klæge Indre skyldtes Væksten af en Bakterie (Kartoffelbakterie).

3 Prøver Frugtsaft.

1 Prøve var i Eddikesyregering.

For 2 Prøver tydede Sammensætningen paa Vandtilsætning i Form af Efterpres.

3 Prøver Frugtvin.

Alkohol, Rumprocent varierede fra 9,7 til 18,8 %.

Frie flygtige Syrer beregnet som Eddikesyre varierede fra 0,7 til 6,7 g/l.

5 Prøver Gelatine.

Prøverne blev underkastet de i Ph. d. 33 foreskrevne Prøver for Gelatina alba.

3 Prøver maatte paa Grund af deres Udseende og Lugt karakteriseres som uegnede til Anvendelse til Levnedsmidler.

1 Prøve Glycerinerstatning.

Prøven indeholdt Svovlsyrling (SO₂): 1,7 g/l.

6 Prøver Havregryn.

I 1 Prøve fandtes en halv Snes Smaasten (Vægt ialt 0,3 g).

I 4 Prøver fandtes Musekskrementer.

1 Prøve Hindbær.

Prøven var ved Modtagelsen saa gennemvokset af Skimmel, at den maatte betegnes som uanvendelig til Menneskeføde.

2 Prøver Honning.

Begge Prøver forholdt sig som Bihonning.

2 Prøver Hvedemel.

Prøverne var rene og i god Opbevaringstilstand.

10 Prøver Hvidtøl.

Alkoholindholdet varierede fra 0,85 % til 2,49 %.

Ekstraktindholdet — - 3,10 % - 8,02 %.

I 1 Prøve paavistes Sakkarin.

1 Prøve Hyldebærsaft.

Ekstrakt incl. Sukker..... 29,6 %

Askebestanddele 0,58 %

Kloramintal 11,0 %

Butenbergske Alkalinitetstal 7,5 %

Frie flygtige Syrer beregnet som Eddikesyre 2,7 g/l

Benzoesyre 2,5 -

Prøven havde en skarp Eftersmag af Benzoesyre.

4 Prøver Jordbær (i Papbakker).

I hver Bakke fandtes 10—15 skimlede Jordbær.

Bærrene var ikke i Gæring.

26 Prøver Kaffeestatning.

Indholdet af Askebestanddele varierede fra 2,3 % til 7,9 %
 — - Sand — - 0,4 % - 3,8 %

2 Prøver Kaffeilsætning.

Prøverne blev undersøgt for Indhold af giftige Metaller. Der paavistes hverken Arsen, Bly eller andre Metaller, som fældes af Svovlbrinte i saltsur Vædske.

12 Prøver Kage.

3 Prøver var fremstillet af Bygmel.
 2 — indeholdt en Del Skimmel.
 1 — — smaa Papirstumper.
 For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

1 Prøve Kartoffler (kogte).

Paa Kartofflerne fandtes enkelte Skimmelpletter.

1 Prøve Kirsebærvin.

Alkohol..... 16,4 Rumprocent.
 Fri flygtig Syre beregnet som Eddikesyre..... 0,9 g/l.

10 Prøver Konfekturvarer.

I 1 Prøve fandtes en Del Skimmel paa Overfladen.
 1 Prøve havde en ubehagelig Dekstrinsmag.
 For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

7 Prøver Krydder.

1 Prøve var fremstillet af Bygmel med mindre Mængder Rug- og Hvedemel.
 1 — var fremstillet af Hvedemel og noget Bygmel.

25 Prøver Krydderierstatning.

Askebestanddele varierede fra 0,4 % til 7,7 %.
 Indhold af i Saltsyre uopløselig Aske (Sand m. m.) fra 0,05 % til 2,2 %.
 Alle Prøverne blev mikroskoperet for Sammensætning.

2 Prøver Lagkage.

Der fandtes intet at bemærke for nogen af Prøverne.

3 Prøver Madkulør.

2 Prøver var Opløsninger af Tjærefarvestof.
 1 Prøve var Sukkerkulør.

27 Prøver Madvarer.

Alle Prøverne blev undersøgt for Indhold af giftige Metaller. Der paavistes ikke saadanne i nogen af Prøverne.

1 Prøve Mannagryn.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes, at Prøven indeholdt en Del Larvespind, en Larvehud og Brudstykker af et Insekt.

15 Prøver Mel.

Alle Prøverne var rene og i god Opbevaringstilstand.

1 Prøve Melis.

Prøven indeholdt ca. 2 % Kogsalt.

22 Prøver Mineralvand.

Der blev foretaget Kimtælling ved Udsaaning og Dyrkning i 6 Døgn v. 20° C. paa Kød-Pepton Gelatine (pH 7,5).

Kimtallene varierede fra 0 til 250 pr. ml.

Der paavistes ikke Bakterier hørende til Koli-Aerogenesgruppen i 10 ml af nogen af Prøverne.

2 Prøver Muslingebouillon.

Der paavistes hverken Arsen eller giftige Metaller i nogen af Prøverne.

1 Prøve „Nougat“.

Overtræk bestod af Fedtstof, Farve og Sukker.

Fyldet bestod af Havre, Ært, Hvedemel samt ubetydelig Kartoffelstivelse.

Der paavistes ikke kunstige Søddestoffer.

3 Prøver Orangestænger.

Den hvide Belægning paa Overfladen af Stængerne var stivelsesblandet Sukker.

Der lod sig ikke paavise Skimmel paa nogen af Prøverne.

2 Prøver Paraffin.

Begge Prøver forholdt sig som Paraffin (Smeltepunkt 51—52° C) aromatiseret med Pebermynte.

2 Prøver Peber (syntetisk).

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes at Indholdet i de to Prøver var ens. Den mikroskopiske Undersøgelse var i høj Grad vanskeliggjort af det tilsatte, meget findelte Kulpulver; der lod sig paavise Bestandelev af hvid Sennep, spansk Peber og en ganske ringe Mængde Peber (under 1%).

1 Prøve Persillesovs.

Det til Soksen anvendte Fedtstof var Smør. Der fandtes ialt 11 g Smør i de indsendte 75 g Soks.

2 Prøver Pilsnerøl.

Alkoholindhold..... 2,66 % og 2,77 %

Ekstrakt 2,84 % - 2,84 %

Reaktionstal (pH) 4,65 - 4,65

2 Prøver Orangeade.

Ved Udsaaning og Dyrkning paa Kød-Pepton Gelatine og Kød-Pepton Agar fremkom kun Vækst af enkelte Bakteriekolonier (ingen Skimmel).

Der paavistes hverken Svovlsyrling eller giftige Metaller (Kobber, Bly og andre), som fældes af Svovlbrinte i sur Vædske.

1 Prøve Rom.

Prøven havde sur Karakter og indeholdt Eddikesyre, men var for lille til nærmere Undersøgelse.

7 Prøver Roulade.

Syltetøjet i 1 Prøve indeholdt ret talrige Gærceller.

I 3 Prøver paavistes en Del Skimmel.

Før de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

2 Prøver Rundstykker.

Begge Prøver var fremstillet af Hvedemel, og der fandtes intet at bemærke for nogen af Prøverne.

13 Prøver Rødbeder.

I 2 Prøver paavistes Spor af Salicylsyre.

I 2 — — 0,2 g/kg —

I 2 — — 0,2 — og 0,5 g/kg Benzoesyre.

Der paavistes ikke Sakkarin i nogen af Prøverne.

10 Prøver Salater.

Der paavistes ikke uforsæbelig Olie (Paraffinolie) i nogen af Prøverne.

6 Prøver Salatolie.

5 Prøver forholdt sig som Sennepsfrøolie.

1 Prøve forholdt sig som Kaalroefrøolie.

1 Prøve Salmiakpastiller.

Prøven bestod af Ammoniumklorid (Salmiak), Sukker, Rug- og Bygmel, Kulstof (Kønrøg) samt lidt Kartoffelstivelse.

2 Prøver Saltpastiller.

I den ene Prøve fandtes 1 Pastil, der saa godt som udelukkende bestod af Farvestof. Da de øvrige Pastiller i Prøven kun indeholdt ubetydelige Mængder af Farvestof, maa det antages at ovennævnte Pastil ved en Fejltagelse er kommet med i Fabrikationen.

For den anden Prøve fandtes intet at bemærke.

10 Prøver Sennep.

Indholdet af Askebestanddele varierede fra 3,5 % til 5,3 %.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes, at alle Prøverne bestod af Sennep (brun og hvid) og var i god Opbevaringstilstand.

1 Prøve Sigtebrødskrummer.

Prøven indeholdt en Del mørke Partikler af indtørret forurenede Dejg, der paa en eller anden Maade er kommet i Brødet.

1 Prøve Sirup.

Tørstof	ca. 81 %
Askebestanddele	1,7 %

Prøven var fremstillet af Malt.

1 Prøve Slikpind.

Prøven, der foruden Sukker og Farvestof indeholdt en Del Havregryn, udviste neutral Reaktion.

Det røde Farvestof forholdt sig som en Syrefuksin.

1 Prøve Smaakager.

Prøven var fremstillet af Bygmel.

I en Kage fandtes et Larvespind med Rester af en Puppe.

Der paavistes ikke Skimmel i Prøven.

1 Prøve Smaakage.

Der fandtes intet at bemærke for Prøven.

1 Prøve „Spark“.

Ekstrakt	5,4 %
Askebestanddele	0,05 %
Benzoesyre	1 g/l

Prøven, der havde en stærk, bitter Smag, indeholdt ikke Alkohol, men forholdt sig som vandigt Planteudtræk.

1 Prøve Stikkelsbær.

Saa godt som alle Bær var stærkt angrebet af Stikkelsbærdræberen.

3 Prøver Studenterbrød.

I 1 Prøve fandtes en ringe Mængde Skimmel.

I de 2 andre Prøver fandtes hverken Skimmel, Mider eller Larver.

3 Prøver Stænger.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes kun strukturløse, med Jod stærkt gule Partikler (Mælkepulver). Der paavistes hverken Skimmel eller Mider.

Ved kemisk Undersøgelse paavistes ikke giftige Metaller.

14 Prøver Sukker.

Der fandtes intet at bemærke for nogen af Prøverne.

5 Prøver Sukker-Strækkemiddel.

3 Prøver bestod af mælkesur Kalk.

2 — forholdt sig som en Blanding af kulsur og mælkesur Kalk.

Der paavistes ikke kunstige Søddestoffer i nogen af Prøverne.

20 Prøver Sukkervarer.

I 7 Prøver paavistes Farvestof, der forholdt sig som Rhodamin.

I 5 — — — — — — — — Ponceau.

I 3 — — — — — — — — Syrefuksin.

I 2 — — — — — — — — Orange.

15 Prøver Søddepulver.

Prøverne blev undersøgt for Sammensætning.

1 Prøve indeholdt Dulcin (34,5 %).

De øvrige Prøver indeholdt Sakkarin (fra 1,2 % til 19,9 %).

1 Prøve Sødetabletter.

Tabletterne indeholdt 90 % Dulcin.

2 Prøver Trøffelsnitter.

Fedtstoffet i den ene Prøve var harsk.

I begge Prøver fandtes Bestanddele af Korn (Hvede, Havre etc.).

Der paavistes hverken Skimmel eller Mider i nogen af Prøverne.

3 Prøver Tyggegummi.

Alle 3 Prøver havde en ubehagelig Smag, som skyldtes Prøvernes Indhold af Dekstrin.

1 Prøve Waleskringle.

Kringlen var noget sammenfalden, men her ud over fandtes intet at bemærke.

2 Prøver Vanille Ekstrakt.

I begge Prøver paavistes Sakkarin.

10 Prøver Wienerbrød.

2 Prøver var utilstrækkelig bagt.

1 Prøve indeholdt en Rosinerstatning, der var fremstillet af Gulerod.

1 Prøve havde en ubehagelig Smag, nærmest som af fordærvede Æg.

For de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

1 Prøve Wienerbrødshorn.

Prøven var fremstillet af Hvede- og en ringe Mængde Ærtemel.

1 Prøve Vitamon.

Der fandtes intet at bemærke for Prøven.

4 Prøver Ærter (i Daase).

2 Prøver havde stærk sur Smag og udviste Reaktionstal (pH) 4,2 og 4,5.

For de øvrige 2 Prøver fandtes intet at bemærke.

C. Brugsgenstande (106 Prøver).

1 Prøve Afmagringspulver.

Prøven blev undersøgt kvantitativt for Sammensætning.
Prøven indeholdt ikke Borsyre.

2 Prøver Atamon.

Pulveret indeholdt 84 % Natriumbenzoat og 11 % Benzoesyre.

Vædsken forholdt sig som en Opløsning af 8,5 % Natriumbenzoat tilsat lidt

Farve og Essens.

1 Prøve Bold.

Bolden bestod af en sort, sejt, gelatinøs Masse af kvælstofholdige Stoffer
(Lim, Blodalbumin el. lign.), overmalet med grøn Farve.

Der paavistes hverken Arsen eller giftige Metaller i Prøven.

1 Prøve Bonevoks.

Prøven indeholdt 78 % Benzol.

2 Prøver Cigaretter.

Begge Prøver var fremstillet af Tobak uden fremmed Indblanding.

3 Prøver Emaillelak.

Der paavistes ikke Arsen i nogen af Prøverne.

3 Prøver emailleerede Brugsgenstande.

Ved $\frac{1}{2}$ Times Kogning med 4 % Eddikesyre afgav Prøverne hverken Zink eller Bly.

1 Prøve Hummerfarve.

I 10 g paavistes hverken Arsen eller giftige Metaller.

2 Prøver Indpakningspapir til Flødeis.

I Prøverne, der formodedes at give Isen Karbolsmag, paavistes ikke Fenoler.

48 Prøver kosmetiske Præparater.

I ingen af Prøverne paavistes nogen af de i Anordning af 25. Maj 1934 om
Anvendelse af sundhedsfarlige Stoffer til kosmetisk Brug m. m. nævnte Stoffer.

24 Prøver Legetøj.

I 1 Prøve paavistes Arsen, dog under 0,4 mg, i den afskrabede Farvemængde
fra 100 cm².

I 3 Prøver paavistes Bly, men under 10 mg, i den afskrabede Farvemængde
fra 200 cm².

I de øvrige Prøver paavistes hverken Arsen, Bly eller andre Metaller, som
fældes af Svovlbrinte i sur Vædske.

5 Prøver Lys.

Der paavistes ikke Arsen i 2 g af nogen af Prøverne.

2 Prøver Mølmiddel.

Begge Prøver var Natriumsiliciumfluorid.

1 Prøve Maling (grøn).

Der paavistes ikke Arsen i Prøven.

2 Prøver Metalkrus.

Det ene Krus var fremstillet af Hvidblik, det andet af Sortblik.

I 0,5 g af de afskrabede Farvelakker paavistes hverken Arsen eller giftige Metaller, som fældes af Svovlbrinte i saltsur Vædske.

1 *Prøve Trykfarve.*

I 3 g af Prøven paavistes hverken Fenoler eller andre flygtige Forbindelser der kunde antages at give abnorm Smag.

6 *Prøver Tændstikker.*

Der paavistes hverken frit Fosfor eller Fosforsesquisulfid i Strygefladerne af nogen af Prøverne.

Foruden ovennævnte Prøver har Laboratoriet fra forskellige kommunale Institutioner modtaget 54 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Direktoratet for Københavns Hospitalsvæsen.

1 Prøve Kaffetilsætning.

Fra Københavns kommunale Folkekøkken.

5 Prøver Kødkonserves.

Fra Sct. Hans Hospital, Roskilde.

36 Prøver Mælk og Fløde.

10 Prøver Hvidtøl.

Fra Sundhedskommissionens Laboratorium, Kødbyen.

2 Prøver Mælk.

Beretning fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse for Aaret 1944.

(Meddelt af Overlæge, Dr. med. *Knud Winge*).

Stationens Omraade omfatter selve Københavns Kommune med 722,700 Indbyggere. Byen er inddelt i 4 Distrikter. 1. Distrikt omfatter: Indre By, Christianshavn, Sundby; 2. Distrikt: Østerbro, indre og ydre Nørrebro; 3. Distrikt: Bispebjerg, Brønshøj, Husum, Vanløse og Grøndalsvænge; 4. Distrikt: Vesterbro, Vigerslev, Valby og Frederiksholm.

I Forhold til 1943 er Stationsarbejdet i 1944 kun ændret lidt, idet det samlede Konsultationstal andrager 153,094 mod 150,495 i 1943, men Antallet af nyhenviste Personer er gaaet lidt ned: 17,767 i 1944 mod 19,014 i 1943.

Det største Konsultationstal for en Maaned var 15,777 (Marts), og det største Antal nyhenviste Personer i en enkelt Maaned var 1,993 (Januar). De tre største Konsultationsdage har været: 10. Januar, 17. Januar, 24. April, da der henholdsvis blev undersøgt 963, 965 og 1013 Personer; det største Antal nyhenviste Personer, der er undersøgt paa een Dag, er 131 (2. Februar).

I de forannævnte Tal er ikke medregnet det Arbejde, der udført af Centralstationens Gruppeafdeling, denne Afdeling har som i tidligere Aar foretaget store Undersøgelser i Skoler, Fabriker, Firmaer og offentlige Institutioner p. p., og der blev ialt i denne Afdeling undersøgt 69,482 Personer, og der er givet 176,581 Konsultationer. Denne meget store Arbejdspræstation har kun været mulig, idet Afdelingen i hele Aarets Løb har haft en Røntgenvogn til Raadighed og fra ²⁸/₁₁ 44 endnu en Røntgenvogn. Disse to Røntgenvogne har betydet en umaadelig Lettelse i Arbejdet, og de har haft stor Sukces rundt om i Byen, idet de forskellige Institutioner sparer megen Tid ved, at hele Undersøgelsen kan foregaa paa Stedet.

En anden Aarsag til denne Afdelings forøgede Arbejde er den store Interesse, som Firmaer og Institutioner viser Tuberkuloseundersøgelserne ved at lade hele deres Personale undersøge, og hvad der er endnu vigtigere, lade dette gentage een Gang aarligt, og det er med Glæde, man konstaterer, at mange nye Firmaer i 1944 har tilsluttet sig denne Ordning. Disse Undersøgelser har atter i 1944 vist deres store Berettigelse, og Centralstationen er derfor meget taknemlig for denne store Støtte i Tuberkulosebekæmpelsen, som de mange Firmaers Tilslutning er, og der er ikke Tvivl om, at en yderligere Udvidelse af denne Form for forebyggende Arbejde vil faa stor Betydning.

I 1944 er der paany i Samarbejde med Skoleoverlæge Bojlén og Skolelægerne gennemført den vigtige Foranstaltning, at alle tuberkulinnegative Elever i de københavnske Kommuneskolers Afgangsklasser opfordres til at lade sig calmettevaccinere, og langt den største Del af Eleverne følger denne Opfordring.

Det vigtige Spørgsmaal, hvorledes er det gaaet med Lungetuberkulosen i København, kan for 1944 besvares med, at det er gaaet over Forventning. Efter en jævn Stigning i Aarene 1941 til 1943 havde man frygtet, at ogsaa 1944 vilde vise Stigning i Antallet af nyanmeldte Tilfælde, men dette skete ikke, idet der kun er konstateret 995 nye Tilfælde i 1944 mod 1039 i 1943.

Ved nærmere Analyse af de anmeldte Tilfælde viser det sig, at der heller ikke i 1944 er konstateret nogen Forværring af Lungetuberkulosetilfældene med Hensyn til Udbredning og Cavernedannelse. Derimod har der ligesom i sidste Halvdel af 1943 været en stadig stigende Tendens til, at tilsyneladende hvilende eller ophelede Lungetuberkulosetilfælde er blusset op og endda er blevet smittefarlige, hvilket har krævet mange Indlæggelser i Hospital eller Sanatorium, et Forhold, der yderligere har gjort det vanskeligt at skaffe det tilstrækkelige Antal Sengepladser.

Tuberkulosestatistik.

Centraltuberkulosestationens Kartotek omfattede pr. 31. December 1944 ialt 6,348 Personer, der er opført i Tabel I, hvor man tillige har delt Materialet i 2 Grupper:

1. En kendt Gruppe, hvorved forstaas Personer, over hvilke der findes Journal paa Centraltuberkulosestationen.
2. En anden Gruppe, om hvilken man har fyldige Oplysninger, men hvor Patienterne ikke er undersøgt paa Tuberkulosestationen.

Tabel I.

Ialt i Kartoteket: 6,348.	Undersøgt paa Central-tuberkulosestationen	Ikke unders. paa Central-tuberkulosestationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	1312	140	1452
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	348	22	370
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.	1878	125	2003
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidl. er paavist + TB. i Eksp. ved direkte Mikroskopi, men ikke i de sidste 3 Aar	475	14	489
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. i Eksp. ved Dyrkning, men ikke i de sidste 3 Aar	122		122
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. ved Dyrkning fra Ventrskv., men ikke i de sidste 3 Aar	720	6	726
Aktiv Tub. pulm., hvor TB ikke er paavist	332	29	361
Pleuritis exsudativa	447	84	531
Erythema nodosum	283	11	294
Ialt	5917	431	6348

Af disse 6,348 er 991 indgaaet i Centralkartoteket i 1944.

Nye i Kartoteket 1944: 991.	Undersøgt paa Central-tuberkulosestationen	Ikke unders. paa Central-tuberkulosestationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	191	35	226
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	46	8	54
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning..	434	42	476
Aktiv Tub. pulm., hvor TB. ikke er paavist	28	10	38
Pleuritis exsudativa	66	37	103
Erythema nodosum	90	4	94
Ialt	855	136	991

I Kartoteket 1. Jan. 1944	6540
Nykonstaterede Tilfælde i 1944	991
Tidl. kendte Patienter med Tub. pulm., flyttet tilbage til Kø-	
benhavns Kommune	10
Patienter med Tub. pulm., tilflyttet Københavns Kommune ..	29
	<u>7570</u>
Udgaaet af Kartoteket paa Grund af Flytning til andre	
Kommuner	111
Udgaaet af Kartoteket, idet Lungetuberkulosen maa	
anses for at være ophelet	713
Udgaaet af Kartoteket, da Centralstationen ikke har	
Oplysninger om Patienterne siden 1938	185
Udgaaet af Kartoteket p. Gr. af Dødsfald af Tub. pulm.	189
Udgaaet af Kartoteket paa Grund af Dødsfald af anden	
Aarsag	24
	<u>1222</u>
I Kartoteket 31. Decbr. 1944	6348

Hos 361 af de nyanmeldte fandtes + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskop (36,3 %), + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning hos 53 (5,3 %) og + TB. i Ventrikelskyllevand hos 515 (51,8 %), der blev saaledes ialt paavist + TB hos 929 af 995 (93,3 %), medens der ikke er paavist Tuberkelbaciller hos 66 (6,6 %). De tilsvarende Tal for 1943 var 28,4, 7,8, 52,4, og der blev ialt paavist TB hos 920 af 1039 (88,5 %), medens der ikke blev paavist TB. hos 119 (11,4 %).

Det skal bemærkes, at foruden de i Tabel III angivne nyanmeldte Tilfælde er 10 Personer, der i Forvejen var kendt som bacillære, tilflyttet Københavns Kommune i 1944; henholdsvis 6 Mænd i Alderen 62, 44, 26, 22, 22 og 19 Aar samt 4 Kvinder i Alderen 42, 25, 21 og 19 Aar.

Nyanmeldte Tilfælde af Tub. pulm. for de sidste 10 Aar.

	Mænd	Kvinder	Ialt	pr. 10,000
1935.....	462	424	886	13,0
1936.....	501	583	1084	16,1
1937.....	535	598	1133	16,9
1938.....	445	509	954	13,9
1939.....	426	489	915	13,1
1940.....	428	393	821	11,7
1941.....	442	453	895	12,7
1942.....	494	457	951	13,4
1943.....	524	515	1039	14,5
1944.....	510	485	995	13,8

Der er i 1944 anmeldt 995 nye Tilfælde af Tub. pulm. i København, *d. v. s.* 13,8 pr. 10.000 mod 14,5 pr. 10.000 i 1943, hvilket vil sige, at den stadige Stigning af Lungetuberkulosen i Aarene 1941, 1942 og 1943 er standset og i Stedet for erstattet af en moderat Nedgang i Antallet af nyanmeldte Tilfælde af Lungetuberkulose.

Centraltuberkulosestationens Arbejde i Tidsrummet 1. Januar til 31. December 1944.

Til Centraltuberkulosestationen blev der i 1944 henvist ialt 17,767 Personer, deraf 7,992 Mænd og 9,775 Kvinder. Disse 17,767 nye var henvist af:

Tabel IV.

Læger	14,225	(80,1 %)
Skolelæger	1,108	(6,2 %)
Hospitaler	195	} (2,5 %)
Poliklinikker	186	
Andre Tuberkulosestationer	70	
Indkaldt af Centraltuberkulosestationen	1,720	(9,7 %)
Undersøgelse af Lærere.....	16	} (1,5 %)
Henvist af Gruppeafdelingen	247	
Ialt	17,767	(100,0 %)

Foruden ovenstaaende nyhenviste blev der tillige henvist 2384 Personer, 1054 Mænd og 1330 Kvinder, der tidligere var undersøgt paa Stationen, men var udgaet af Kontrol, og i saadanne Tilfælde kræves ny Henvisning af Patientens Læge. 1151 af disse Personer udgik i Aarets Løb atter af Kontrol, medens Resten 1233 overgik til fortsat Kontrol i 1945.

Af de nyhenviste Patienter udgik i Aarets Løb 6632 af Kontrol, medens 11,135 overgik til fortsat Kontrol i 1945.

Af de Personer, der har søgt Stationen før 1. Januar 1944, udgik i Aarets Løb ialt 8663, som vist i efterfølgende Skema:

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Udgaet af Kontrol	2417	3270	1769	7456
» paa Grund af Død (ikke af Tuberkulose) ...	92	67	10	169
» paa Grund af Død (af Tub. pulm.).....	121	75	2	198
» paa Grund af Flytning til andre Kommuner	236	427	177	840
Ialt	2866	3839	1958	8663

Med Hensyn til Aldersfordeling og Mantoux' Tuberkulinprøve er de 17,767 nyhenviste Personer opført i *Tabel V.*

Tabel V.

	Aldersfordeling:				Mantoux' Tuberkulinreaktion:					
	Mænd	Kvinder	Ialt	pCt. af samtlige nye	M-R ikke aflæst	M-R aflæst hos	M +	pCt. af aflæste	M +	pCt. af aflæste
0—6.....	1006	989	1995	11,2	72	1923	656	34,2	1267	65,8
7—14.....	975	979	1954	11,1	39	1915	1093	57,1	822	42,0
15—19.....	889	1126	2015	11,8	62	1953	1141	58,0	812	41,1
20—24.....	1121	1758	2879	16,2	125	2754	1841	66,8	913	33,2
25—34.....	1811	2588	4399	24,8	150	4249	3354	79,0	895	21,0
35—44.....	1134	1319	2453	13,8	60	2393	2159	90,2	234	9,8
45—54.....	601	585	1186	6,7	20	1166	1133	97,1	33	2,9
55—64.....	322	302	624	3,5	10	614	591	96,2	23	3,8
65—74.....	112	112	224	1,2	3	221	205	92,8	16	7,2
75 og derover.....	21	17	38	0,2	2	36	33	91,7	3	8,3
Ialt	7992	9775	17767	100,0	543	17224	12206	70,9	5018	21,1

De forskellige Aldersgruppers procentiske Fordeling viste kun lette Forskydninger, medens Tuberkulinpositivetsprocenten for Aldersgrupperne 7—14, 15—19 og 20—24 er meget lavere end i 1943, ogsaa Gruppen 25—34 viser en lavere Positivetsprocent, medens de øvrige Aldersgrupper er saa godt som uforandrede.

Lægearbejdet i 1944.

(Til Sammenligning anføres Tallene for 1943.)

Tabel VI.

	1944	pr. 10,000	1943	pr. 10,000
Antal nyhenviste Personer.....	17767	245,8	19014	266,1
Antal Konsultationer	153094	2118,4	150495	2106,0
Antal Mantoux' Tuberkulinreaktioner .	52190	722,1	52974	741,8
Antal Blodsænkingsbestemmelser	43347	599,8	38919	544,6
Antal Røntgengennemlysninger	68340	945,5	63929	894,6
Antal Røntgenfotoferinger ialt	39641	548,5	32568	455,7
deraf store Røntgenbilleder	21786			
Skærbilleder	17855			
Antal røntgenfotoferede Personer ..	34775	481,2	29474	412,4
Antal Ekspektoratundersøgelser	10959	151,6	12347	172,8
Antal Dyrkninger fra Ekspektorat	2073	—	1296	—
Antal Dyrkninger fra Ventrikelskyllev.	3865	—	3657	—
Antal Wassermann-Reaktioner	290	—	46	—
Antal Widal-Reaktioner	15	—	7	—
Antal Gonokok-Reaktioner	6	—	6	—

Antallet af nyhenviste Personer er lidt lavere end i 1943, medens Konsultations-
tallet er steget lidt. Tabellen kræver ingen yderligere Omtale, da den tydeligt viser
Arbejdets Omfang.

Centraltuberkulosestationens Laboratorium:

	1944	1943
Indsendt af Centraltuberkulosestationen	8,690	9,527
Indsendt af Læger	1,517	1,993
Indsendt fra Øresundshospitalets Ambulatorium	327	427
Indsendt af Tuberkuloseplejehjemmene	183	288
Indsendt af andre	242	112
<i>Antal Ekspektoratundersøgelser</i>	10,959	12,347
heraf + TB	1,135 (10,3 %)	1,291 (10,5 %)
» ÷ TB	9,824 (89,7 %)	11,056 (89,5 %)

Visitation.

I 1944 ordnede Centraltuberkulosestationen Indlæggelse i Hospital for ialt
1012 Personer, deraf 849 til Øresundshospitalet, 162 til Børnehospitalet, Fuglebakken
(Tuberkuloseafdelingen) og 1 til andre Hospitaler.

Af de 849 Patienter blev 155 indlagt som uafviselige, deraf 71 paa Grund af
Hæmoptyse og 84 af andre Grunde.

I samme Tidsrum blev der paa Øresundshospitalet direkte indlagt 400
Personer, deraf 39 med Hæmoptyse. Størstedelen af de øvrige direkte indlagte Per-
soner er indlagt fra Øresundshospitalets Ambulatorium, og i alle Tilfælde har Cen-
traltuberkulosestationen faaet Underretning om Indlæggelsen.

Der har som i tidligere Aar været Ventetid for Indlæggelse paa Øresunds-
hospitalet for saavel Mænd som Kvinder, og Forholdene har været særlig besvær-
lige i Maanederne Januar—Maj incl.

Med Hensyn til Indlæggelse af Børn paa Børnehospitalet, Fuglebakken
har der hele Aaret konstant været en meget betydelig Venteliste, endda periodevis
over 30 Børn, og Ventetiden har gennemsnitlig været meget lang. *De vanskelige
Indlæggelsesforhold for Børn er stadig til stor Gene for Arbejdet.*

I Aaret 1944 er der til Avnstrup Sanatorium ordnet Indlæggelse for ialt
512 Patienter: 263 Mænd og 249 Kvinder; af disse er 258 indstillet direkte fra
Centraltuberkulosestationen, 172 fra Øresundshospitalet, 61 fra andre Hospitaler i
København og Provinsen og 21 af Læger i København og Provinsen.

For Mændenes Vedkommende har Indlæggelsesforholdene været vanskelige,
idet der saa godt som hele Aaret har været en betydelig Venteliste og deraf følgende
lang Ventetid, for Kvinderne har der kun været Venteliste i Perioder, og Ventetiden
har ikke været af lang Varighed.

Tabel VII.
Resultatet af de foretagne Lægeundersøgelser.

	Tub. pulm.	Pleur. exs.	Tub. gld. bronch. et perihil.	Eryth. nodos.	Ialt
0—6.....	37	0	5	4	46
7—14.....	40	3	8	9	60
15—19.....	23	1	3	4	31
20—24.....	54	6	0	6	66
25—34.....	90	5	0	15	110
35—44.....	55	6	0	9	70
45—54.....	26	1	0	9	36
55—64.....	4	0	0	3	7
65—74.....	0	1	0	1	2
75—>.....	0	0	0	0	0
Ialt	329	23	16	60	428

Blandt de 17,767 nye Patienter fandtes ialt 428 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, der fordeler sig som vist i Tabel VII. Den største Gruppe udgøres som sædvanlig af Tub. pulm., ialt 329 Tilfælde, og af disse er 167 (50,8 %) fundet indenfor Aldersgruppen 15—34 Aar.

I Sammenligning med 1943 er Antallet af nykonstaterede Lungetuberkulose-tilfælde gaaet lidt ned — fra 345 til 329 —, det samme gælder Pleuritis exsudativa og Tub. gld. bronch., medens Antallet af Erythema nodosum er uforandret.

Til nærmere Bedømmelse af de 329 Tilfælde af Tub. pulm. med Hensyn til Bacilfund, Udbredning og Cavernedannelse er disse opført i de efterfølgende *Tabeller VIII og IX*.

Med Hensyn til Udbredning har man siden $\frac{1}{1}$ 1940 anvendt følgende Inddeling:

<i>Eensidig</i>	<i>Dobbeltsidig</i>
< $\frac{1}{3}$ Lunge	< $\frac{1}{3}$ Lunge
$\frac{1}{3}$ —1 Lunge	$\frac{1}{3}$ —1 Lunge
	> 1 Lunge

Til Inddeling af Lungefelterne benyttes de bagerste Icr., da disse er af mest ensartet Størrelse. Ved submaximal Inspiration kan der under Clavicula tælles 7 Icr., Apexfeltet regnes for et Icr., og der regnes saaledes med 8 Icr. paa hver Side.

Hvis 2 Icr. eller mindre er afficerede, regnes det for mindre end $\frac{1}{3}$ Lunge, er 3—8 Icr. afficerede, faas $\frac{1}{3}$ —1 Lunge, og hvad der er derudover, hører til Gruppen > 1 Lunge.

‡‡ angiver + TB i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi.

‡‡ angiver + TB i Ekspektorat ved Dyrkning.

† angiver + TB i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Tabel VIII. (Tub. pulm.).

	Tub. pulm. ialt	‡‡	‡	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
0—6.....	37	0	0	33	4	0
7—14.....	40	1	0	38	1	0
15—19.....	23	4	0	19	0	0
20—24.....	54	27	2	25	0	0
25—34.....	90	40	2	46	1	1
35—44.....	55	29	4	21	1	0
45—54.....	26	19	2	5	0	0
55—64.....	4	1	1	2	0	0
65—74.....	0	0	0	0	0	0
75—>.....	0	0	0	0	0	0
Ialt	329	121	11	189	7	1

Tabel VIII viser, at der blev fundet Tuberkelbaciller hos 321 af 329 (97,3 %) , deraf havde 121 (36,7 %) + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 11 (3,3 %) + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 189 (54,4 %) ved Dyrkning fra Ventrikel-skylle vand.

Tabel IX. (Tub. pulm.).

	Mænd	Kvin- der	Ialt	Deraf havde:					Caverner fandtes hos	Af de cavernøse Tilfælde havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke unders.		++	+	+	÷ TB.	Ikke unders.
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg. . .	30	50	80	6	4	66	3	1	4	2	1	1	0	0
1/3—1 » . .	72	64	136	42	3	87	4	0	25	18	1	6	0	0
<i>Dobb.-sidig</i>														
< 1/3 Lg. . .	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
1/3—1 » . .	42	25	67	33	2	32	0	0	27	22	0	5	0	0
> 1 » . .	31	14	45	40	2	3	0	0	28	26	0	2	0	0
Ialt	175	154	329	121	11	189	7	1	84	68	2	14	0	0

Tabel IX viser, at af de 329 nye Lungetuberkulosestilfælde er 175 konstateret hos Mandkøn og 154 hos Kvindkøn. Oplysningerne i denne Tabel er meget vigtige, idet man her faar at vide, om der er sket nogen Forværring af Lungetuberkulosestilfældene i 1944 i Forhold til 1943.

80 af 329 (24,3 %) havde Forandringer i < 1/3 af een Lunge mod 100 af 345 (28,9 %), medens Gruppen 1/3—1 Lunge i 1944 udgør 136 Tilfælde (41,3 %) mod 128 i 1943 (37,1 %).

Betragter man de dobbeltsidige Processer under eet, udgør disse i 1944 113 af 329 (34,3 %) mod 117 af 345 (33,9 %) i 1942, og Antallet af de allersværeste er uforandret 45.

Hos 84 af 329 Personer (25,5 %) fandtes Caverner, hvilket er en lille Stigning i Forhold til 1943, hvor de tilsvarende Tal var 81 af 345 (23,4 %).

Hos alle de 84 cavernøse Tilfælde fandtes Tuberkelbaciller ved første Under-søgelse.

Tabellen viser kun ringe Ændringer fra Forholdene i 1943. Antallet af de alvorligste Tilfælde er uforandret, og der er kun en lille Stigning i Antallet af cavernøse Tilfælde, det vil i det store og hele sige, at der heller ikke i 1944 er indtraadt nogen væsentlig Forværring i de nykonstaterede Lungetuberkulosestilfælde.

Tabel X (Andre tuberkuløse Sygdomme).

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	+	÷ TB.	Ikke undersøgt
Pleuritis exsudativa	13	10	23	0	1	4	14	4
Tub. gland. bronch. et perihil. . .	5	11	16	0	0	14	2	0
Erythema nodosum	5*	55	60	0	0	5	51	4
Ialt	23	76	99	0	1	23	67	8

* Heraf 2 Mænd over 15 Aar.

Foruden de Sygdomstilfælde, der fandtes hos nyhenviste Patienter, blev der i 1944 af Centralstationen fundet 64 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme hos Personer, der i Forvejen var under Stationens Kontrol. Fordelingen af disse er vist i Tabel XI.

Tabel XI.

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:					
				++	+	-	÷ TB.	Ikke undersøgt	Caverne
Tub. pulm.	19	32	51	15	3	32	1	0	2
Pleuritis exsudativa	2	1	3	0	0	0	3	0	0
Tub. gland. bronch. et perihil.	2	1	3	0	0	3	0	0	0
Erythema nodosum.	1	6	7	0	0	2	4	1	0
Ialt	24	40	64	15	3	37	8	1	2

Af Tabel XI a fremgaar det, at 15 (23,5 %) af de i Tabel XI opførte 64 Tilfælde blev fundet hos Personer, der hørte til Husstanden i et aabent Hjem eller et tidligere aabent Hjem.

Tabel XI a.

	Ialt	Heraf opstaaet i:	
		Aabent Hjem	tidl. aab. Hjem
Tub. pulm.	51	14	0
Pleuritis exsudativa	3	0	0
Tub. gland. bronch. et perihil.	3	1	0
Erythema nodosum.	7	0	0
Ialt	64	15	0

I efterfølgende Tabel XII er de 51 Tilfælde af Tub. pulm. ordnet efter Udbredning, Bacillfund p. p.

Tabel XII (Tub. pulm.).

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:						Af de cavernøse Tilf. havde:				
				++	+	-	÷ TB.	Ikke undersøgt	Cav.	++	+	÷ TB.	Ikke undersøgt	
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg..	5	13	18	1	1	15	1	0	0	0	0	0	0	0
1/3—1 » .	7	11	18	6	1	11	0	0	1	1	0	0	0	0
<i>Dobb. sidig</i>														
< 1/3 Lg..	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1/3—1 » .	5	8	13	6	1	6	0	0	1	1	0	0	0	0
> 1 » .	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialt	19	32	51	15	3	32	1	0	2	2	0	0	0	0

36 af 51 (70,6 %) havde kun Forandringer i een Lunge og deraf 18 (35,3 %) i særlig let Grad, i 15 Tilfælde (29,4 %) var Lungetuberkulosen dobbeltsidig, d. v. s. der er en ringe Stigning af de dobbeltsidige Tilfælde og en lille Nedgang i Antallet af eensidige Tilfælde i Forhold til 1943.

Husstandsundersøgelser.

	Antal Husstands-medlemmer	Af disse blev undersøgt	Blandt de undersøgte fandtes Lungetuberkulose hos	i % af de undersøgte
Hos Patienter med nyopdaget Lungetuberkulose (+ TB)	692	599 (86,6 %)	24 (+ TB hos 23)	4,0 %
Hos Patienter med nyopdaget tuberkuløs Sygdom (÷ TB)	154	68 (44,2 %)	2 (+ TB hos 2)	2,9 %

Betragter man Gruppen Husstandsundersøgelser, ses det tydeligt, at det har umaadelig Betydning, om man faar undersøgt alle Personer, der hører til et nyopdaget Tuberkulosetilfældes Husstand, idet der blandt disse er fundet et paafaldende stort Antal Lungetuberkulose-tilfælde.

Blandt 599 Husstandsmedlemmer fra nye aabne Hjem fandtes Lungetuberkulose hos 24, deraf 23 med + TB. Langt de fleste af disse Personer frembød ikke Symptomer, men blev undersøgt paa Centralstationens Foranledning.

Blandt Husstandsmedlemmer fra Hjem, hvor der er konstateret Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, men endnu ikke i smittefarlig Form, fandtes 2 Tilfælde af Lungetuberkulose, begge med + TB.

Antallet af undersøgte Husstandsmedlemmer er endnu ikke tilfredsstillende, idet der kun er undersøgt 86,6 % af Husstandsmedlemmerne fra aabne Hjem.

Af tidligere kendte abacillære Lungetuberkulosestilfælde blev 24 bacillære i Aarets Løb: 6 fik + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 1 + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 17 + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Blandt de 17,767 nyhenviste Personer var der 170, hos hvem Diagnosen Tub. pulm. var stillet før første Undersøgelse paa Centralstationen, deraf 9 Tilfælde af Tub. pulm. med Pneumothorax artif. og 4 Tilfælde af Tub. pulm. med Thoracoplastik.

I Tabel XIII findes opført, hvad der yderligere blev fundet hos de nyhenviste (hver Person er kun opført med een Diagnose):

Tabel XIII.

Inaktiv Lungetuberkulose:

Tub. pulm. vetus.	285
Fibrøse Strøg og foci.	218
Forkalket Primærkompleks.	187
Pleuritis seq.	275

Hilusforandringer:

Store, tætte Hilus med Glandelskygger.	150
Forkalkede Glandler i Hilus.	51

Andre Lungesygdomme:

Bronchitis.	5
Bronchiectasi.	18
Pneumonia.	295
Pneumonia seq.	64
Abscessus pulm.	2
Empyema pleur. seq.	13
Pneumothorax spont.	8
Silicosis.	4
Boeck's Sarcoid.	5
Cystis pulm.	6
Tumor pulm.	28
Metastases ad pulm.	8

Andre Sygdomme:

Mb. cordis.....	35
Aneurysma aortae.....	1
Ectasia aortae.....	1
Situs inversus.....	1

Institutionsundersøgelser.

I 1944 er Gruppe- og Rækkeundersøgelserne blevet yderligere udvidede, idet der er undersøgt 69,482 Personer. (50,038 i 1943), og Antallet af Konsultationer andrager 176.581 (139.747 i 1943).

Af større Undersøgelser skal nævnes: Personalet i Børnehaver, Fritidshjem og Vuggestuer, alle københavnske kommunale Hospitaler, Stormagasinerne i København, Lærerpersonalet ved de københavnske Kommuneskoler, Statens Politiskole, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Direktoratet for Vareforsyning, Finsens medicinske Lysinstitut, C-B. Grundskoler o. m. a.

Ialt er der foretaget Undersøgelser ved 332 Institutioner, deraf 36 Skoleklasser.

Der er ialt undersøgt:

Mænd	32832
Kvinder	33957
Børn	2693
<hr/>	
Ialt:	69482 (1943: 50038)

Der er anvendt følgende Undersøgelsesmetoder:

	1944	1943
Mantoux' Tuberkulinreaktion.....	46649	32876
Røntgengennemlysninger.....	695	810
Skærbilledfotograferinger.....	68258	44912
Røntgenfotograferinger.....	1413	949
Ventrikelskylninger.....	548	

Af de 68,258 Skærbilledfotograferinger er 36,116 foretaget med Røntgenovnene.

Resultatet af Mantoux' Tuberkulinreaktion hos 43,585 Personer

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Antal Mantoux' Reaktioner.....	20736	21604	1245	43585
Mantouxpositive.....	16696	15971	317	32984
Mantouxnegative.....	3682	5297	905	9884
Reaktionen ikke aflæst.....	358	336	23	717

Tuberkulinprøven efter Aldersgrupper.

	Mænd		Kvinder		Ialt		Ialt unders.	% positive
	+	÷	+	÷	+	÷		
0—6.....	6	71	6	100	12	171	183	6,5
7—14.....	137	407	168	327	305	734	1039	29,3
15—19.....	1149	829	1645	1398	2794	2227	5021	55,5
20—24.....	2884	1322	2949	1668	5833	2990	8823	66,1
25—34.....	4171	1048	4660	1574	8831	2622	11453	77,1
35—44.....	4021	310	3858	496	7879	806	8685	90,7
45—54.....	2782	78	2086	113	4868	191	5059	96,2
55—64.....	1424	64	720	39	2144	103	2147	99,9
65—74.....	253	30	52	9	305	39	344	88,7
75 og >.....	12	1	1	0	13	1	14	—

Resultatet af Institutionsundersøgelserne.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				+++	++	+	÷ TB.	Ikkeunders
Tub. pulm.	90	73	163	12	5	115	30	1
Pleuritis exs.	5	1	6	0	0	2	4	0
Tub. gdl. br. et perihil	1	6	7	0	0	2	5	0
Ialt:	96	80	176	12	5	119	39	1

Blandt de 69,482 Personer blev der fundet 176 Tilfælde (0,25 %) af tuberkuløse Sygdomme, deraf 163 (0,23 %) med aktiv Tub. pulm.

Fordelingen af de 163 Tilfælde af Lungetuberkulose med Hensyn til Udbredning, Bacillaritet p. p. fremgaar af Tabel XIV.

Tabel XIV.

	Mænd	Kvind.	Ialt	Deraf havde:						Af de cav. Tilf. havde:				
				+++	++	+	÷ TB.	Ikke unders.	Caverne	+++	++	+	÷ TB.	Ikke unders.
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	25	23	48	1	1	33	13	0	3	0	1	2	0	0
1/3-1 » ..	32	26	58	3	1	44	9	1	5	2	0	2	1	0
<i>Dobb.-sidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	1	2	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
1/3-1 » ..	28	20	48	5	3	32	8	0	5	2	1	2	0	0
> 1 » ..	4	2	6	3	0	3	0	0	2	2	0	0	0	0
Ialt:	90	73	163	12	5	115	30	1	15	6	2	6	1	0

Tabel XV.

	Mænd	Kvinder
Tidl. erkendte Tilfælde af Tub. pulm.	13	6
Tub. pulm. vetus	84	75
Pleuritis seq.	13	5
Pneumonia	24	14
Pneumonia seq.	6	4
Bronchiectasia	13	1
Silicosis	6	2
Cystis pulm.	1	2
Boecks Sarcoid.	3	4
Tumor pulm.	2	1
Metastases ad pulm.	1	2
Tumor mediastini.	1	0

Centralstationen har med sit transportable Røntgengennemlysningsapparat foretaget Undersøgelse af Patienter og Personale paa Kommunens 3 Tuberkuloseplejehjem, hvor der er foretaget Røntgengennemlysning af ialt 120 Personer.

Calmettevaccination.

Calmettevaccinationen er blevet yderligere udvidet i 1944, idet der ialt er vaccineret 8480 Personer mod 6887 i 1943.

Man har i Aarets Løb agiteret stærkt for Vaccination af alle tuberkulinnegative voksne Personer, særligt i Aldersklassen 15-34.

I Aarets Løb er der i Samarbejde med Skolelægerne gennemført Vaccination af 3360 Børn i de kommunale Skolers Afgangsklasser, en Foranstaltning som man efterhaanden venter sig et godt Resultat af; den skulde med Tiden kunne nedsætte den hyppige og alvorlige Ungdomstuberkulose.

Résumé.

Af Centralstationen er der i 1944 fundet:

a) blandt de nyhenviste	428	Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme (1943: 464)
b) — Kontrolpatienter	64	— — — — — (» : 55)
c) v. Institutionsundersøgelser	176	— — — — — (» : 193)
	Ialt: 668	— — — — — (1943: 712)

ad a) *Blandt de 17,767 nyhenviste Personer er der fundet 428 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme (2,4 %), deraf 329 Tilfælde af Tub. pulm. (1,9 %).*

Af de 329 Tilfælde af Tub. pulm. havde 121 (36,7 %) + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 11 (3,3 %) + TB. ved Dyrkning fra Ekspektoratet og 185 (54,4 %) + TB. ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand.

Der blev ialt fundet Tuberkelbaciller hos 321 af 329 Lungetuberkulose tilfælde (97,3 %) og ikke fundet Baciller hos 7 (2,1 %), medens Undersøgelse ikke er foretaget hos 1 (0,3 %).

84 havde Caverner (25,5 %), og hos alle cavernøse Tilfælde fandtes + TB. ved første Undersøgelse deraf 68 med + TB. ved direkte Mikroskopi (80,9 %).

ad b) *Blandt de Personer, der har gaaet til fortsat Kontrol paa Centralstationen, fandtes 64 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, deraf 51 Tilfælde af Tub. pulm.*

ad c) *Ved Institutionsundersøgelser fandtes 176 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, deraf 163 Tilfælde af Tub. pulm.*

Tabel XVI.

Sociale Forholdsregler.

Aabne Hjem under Kontrol pr. ³¹ / ₁₂ 1943	3641
heraf Besøgshjem	2187
Besøgshjem tilgaaet i 1944	1165
Besøgshjem udgaaet i 1944	496
Besøgshjem pr. ³¹ / ₁₂ 1944	2856
Antal smittefarlige Hjem	2618
Antal Hjem, hvor Smittekilden er død	238
Antal Hjemmebesøg	16077
Antal aabne Hjem under Kontrol pr. ³¹ / ₁₂ 1944	3831

Besøgshjemmene omfattede ved Aarets Udgang:

Mænd	3294
Kvinder	3742
Børn	2954
	9990

Antal Desinfektioner.....	532	
Sapoformol udleveret til.....	307	Personer (1243 1/2 Liter)
Ekspektorat-Sæt udleveret til.....	56	—
Vask af smittefarligt Tøj for.....	335	—
Udlaan af Senge, Sengelinned p. p. til	50	—
Udlaan af Vaskeposer.....	88	—

Tilraadet Behandling og Kur:

Tuberkulosehospital.....	486	Personer
Sanatorium.....	206	—
Kystsanatorium.....	74	—
Kysthospital.....	0	—
Tuberkuloseplejehjem.....	48	—
Kalvebod Bastion.....	32	—
Julemærkehjem.....	22	—
Feriekolonier.....	20	—
Kurskolen.....	2	—
Andre Hospitaller o.l.....	8	—

Sociale Indstillinger og anbefalinger.

Københavns Kommunes Beboelsesejendomme	33
Meldte Boliger til Boligtilsynet.....	1

Til Socialkontorer og Folkeforsikringskontoret er anbefalet til:

Beklædning, Senge og Sengelinned.....	74
Ekstraforplejning.....	429
Bevaring af Bolig m. m.	57

I Aarets Løb har 62 Børn været udstationeret paa Grund af Forældrenes Sygdom.

Anbefalinger til private Institutioner ialt 427 (*herunder Foreningen Boserup Minde, Ole Olsens Legat, Egmont H. Petersens Legat, Carl F. Petersens Fond, Købmand Wulff's Legat, Trængendes Landophold p. p.*)

Fra *Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse* har Centralstationen modtaget 220 Legatportioner, der er udbetalt til Patienterne af Distriktssygeplejerskerne.

Centralstationen bringer *Nationalforeningen* sin bedste Tak for det meget store Beløb, der har været til megen Glæde og Støtte for Patienterne og en stor Hjælp for Sygeplejerskerne i deres sociale Arbejde.

Foruden Legaterne har *Nationalforeningen* stillet et Beløb til Raadighed, saaledes at Centralstationen har været i Stand til at uddele Mælk til tuberkulose-truede Børn, specielt i Tilfælde, hvor den ønskede Hjælp ikke kunde skaffes ad anden Vej. Der er uddelt Mælk til 207 Børn (1943: 220), der tilsammen har faaet Mælk i 1,180 Maaneder. Ialt er der uddelt 21,989 Liter (1943: 19,938 Liter); ogsaa denne Hjælp har været til ganske overordentlig stor Nytte for Centralstationens Arbejde.

Ligesom i tidligere Aar har *Kredsforeningen for København* ydet Centralstationen en meget værdifuld Hjælp til Fremskaffelse af bedre Bolig eller til Bevaring af god Bolig med særlig Henblik paa Isolation af smittefarlige Patienter.

Der er ydet Hjælp til 116 Familier (1943: 117 Familier). Hjælpen er ialt ydet i 620 Maaneder, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Støtte i det sociale Arbejde.

Desuden er der tilstillet Centralstationen 1,250 *Spisebillerter*, der af Distrikts-sygeplejerskerne er uddelt til trængende Patienter.

Fra *Foreningen Mødres og Børns Bospising* har man i det forløbne Aar modtaget 12,000 *Liter Mælk*, der gennem Distriktsygeplejerskerne er uddelt til 104 Hjem med 141 Børn i ialt 707 Maaneder. Desuden har Foreningen i 1944 ydet Hjælp til Bospising af Mødre samt Børn under 7 Aar i Form af *Spisebillerter* til Københavns Kommunes Folkekøkkener. I Novbr.—Marts deltog af Centralstationens Patienter 24 Mødre med 90 Børn i denne Bospising. Centralstationen bringer Foreningen sin bedste Tak for den store og gode Hjælp.

Til Juleuddelingen blandt trængende Patienter har man fra *Børnenes Kontor*, fra talrige Institutioner og Firmaer modtaget meget betydelig Hjælp i Form af *Naturalier, Beklædning og Pengegaver*.

Sct. Georgs Gildet havde i 1944 flere Feriekolonier for Børn i Alderen 3—10 Aar, 200 Børn fik ca. 4-Ugers Ophold i disse Feriekolonier, Børnene havde umaadelig godt af Opholdet, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Hjælp.

Desuden afholdt *Sct. Georgs Gildet* en stor Juletræsfeest i Idrætshuset for 200 Familier med 410 Voksne og 537 Børn.

Fra *Danske Kvinders Samfundstjeneste* har man modtaget 1,662 kg. *Marmelade*, som er uddelt til Patienterne, og *Grøntsager*, der er uddelt til 294 Familier med 1,434 Familiemedlemmer. Familierne har været meget glade for denne Hjælp, og man bringer *Danske Kvinders Samfundstjeneste* sin bedste Tak for denne udmærkede Hjælp i en vanskelig Tid.

Københavns Kommunes Folkeregisterkontor har ligesom de tidligere Aar ydet Centralstationen meget værdifuld Assistance ved i talrige Tilfælde at give Oplysning om Patienternes Adresseforandring m. m., for hvilken Hjælp Centralstationen er *Folkeregisterkontoret* megen Tak skyldig.

Hjælp i Hjemmet.

Af Centraltuberkulosestationens Rengøringskorps, der i særlige Tilfælde udsendes for at assistere ved Rengøringsarbejdet i tuberkuløse Hjem, er der i 1944 ydet Hjælp til 95 Hjem med 187 Voksne og 88 Børn i en samlet Tid af 486 Maaneder.

Kontrolundersøgelse af Centralstationens eget Personale.

Centralstationens Personale er som sædvanlig blevet kontrolleret med regelmæssige Røntgenundersøgelser af Lungerne, og der er ialt taget 343 Skærm-billeder og 12 store Røntgenfilm.

Der er i Aarets Løb ikke konstateret noget Tilfælde af Lungetuberkulose hos Personalet.

Hos den Del af Personalet, der er beskæftiget ved Røntgenfotografering og -gennemlysning, er der foretaget 43 fuldstændige Blodundersøgelser, og der er ikke fundet noget Resultat, som har givet Anledning til særlige Forholdsregler.

Undersøgelse af Studerende og Elever ved de højere Lærestatter.

Der er i Tidsrummet $\frac{1}{9}$ 1943— $\frac{31}{3}$ 1944 ialt undersøgt 5,768 Studerende. Fordelingen af disse og Mødeprocenten for de Studerende er anført i nedenstaaende Tabel XVII:

Tabel XVII.

Universitetet	Antal undersøgte	Mødeprocent	Højere Lærestatter	Antal undersøgte	Mødeprocent
Russer 1943.....	704	52,4	Danm. tekn. Højskole ..	922	57,6
Stud. mag. phil.	208	22,0	Danm. Tandlægehøjskole	284	97,3
» nat.	153	42,0	Danm. pharmaceutiske		
Stud. polit. }	135	30,1	Højskole	166	100,0
» act. }			Kunstakademiet	268	64,0
» jur.	484	28,5	Den kgl. Veterinær- og		
» theol.	153	39,0	Landbohøjskole	811	98,6
» med. før 1. Del. ...	226	30,0	Købmandsskolen og Niels		
» » efter 1. Del.	674	90,2	Brocks Handelshøjsk..	387	100,0
			Den handelsvidenskabel.		
			Lærestalt.....	193	100,0
Ialt...	2737	41,0	Ialt...	3031	88,2

De vanskelige politiske Forhold har bevirket, at Studenterundersøgelserne desværre ikke er blevet gennemført i det Omfang, man har kunnet ønske sig, og det ses ogsaa, at Mødeprocenten er dalet, særlig for Universitetet og for Danmarks tekniske Højskole. Det er yderst beklageligt, men det har været uundgaeligt paa Grund af Forholdene, og man maa haabe, at Mødeprocenten snarest maa bringes højt op igen, for at der ikke skal ske flere Ulykker end højest nødvendigt.

Der er paa de Studerende foretaget følgende Undersøgelser:

	Universitetet	Højere Lærestat.	Ialt
Mantoux' Tuberkulinreakt.	2091	2136	4227
Skærbilledfotograferinger	3787	3353	7140
Røntgenfotograferinger	275	223	498
Ventrikelskyllevandsundersøgelser og Dyrkning fra Ekspektorat	41	35	76
<i>Nye Tilfælde af:</i>			
Tub. pulm.	7	3	10
Pleuritis exsudativa	2	0	2
Hilusadenitis (dobb. sidig)	2	3	5
Bronchopneumonia	4	1	5
Tumør costae	0	1	1
Morbus cordis cong.	0	1	1

I nedenstaaende Tabel XVIII er de 10 Tilfælde af Tub. pulm. opført med Hensyn til Udbredning, Bacilfund og Cavernedannelse.

Tabel XVIII.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				Af de cavernøse Tilf. havde:		
				- - -	- -	-	Caverne	- - -	- -	-
<i>Eensidig</i>										
< $\frac{1}{3}$ Lg. .	5	1	6	0	1	5	0	0	0	0
$\frac{1}{3}$ -1 » ..	3	0	3	0	0	3	0	0	0	0
<i>Dobb.-sidig</i>										
< $\frac{1}{3}$ Lg. ...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
$\frac{1}{3}$ -1 » ..	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1
> 1 » ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialt..	8	2	10	0	1	9	1	0	0	1

I 1943—44 er der kun fundet 10 Tilfælde af Tub. pulm. (1942—43: 24) og 2 Tilfælde af Pleuritis exsudativa (1942—43: 6), alt ialt en betydelig Nedgang i Forhold til det foregaaende Aar.

Af Tabel XVIII fremgaar, at samtlige 10 Tilfælde var bacillære, deraf 1 med + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 9 med + TB i Ventrikelskyllevand.

Det er stadig yderst beklageligt, at Mødeprocenten langt fra er tilfredsstillende, og det kan jo ikke skjules, at de urolige Forhold har bevirket, at Resultatet er daarligere end i 1943, hvilket særlig tydeligt ses af Mødeprocenten for de Studerende ved Danmarks tekniske Højskole.

Alle de Studerende burde møde, og man maa oprigtigt haabe, at disse Undersøgelser snarest bliver gjort obligatoriske, hvad de allerede er ved nogle af de højere Læreanstalter; kun paa denne Maade vil man faa alle de Studerende med.

Ved Undersøgelserne 1943/44 blev alle Studerende ved Universitetet og de højere Læreanstalter, der ikke reagerede paa Tuberkulin 100 Enh., indtrængende opfordret til at lade sig calmettevaccinere, og der er ialt foretaget 1703 Calmettevaccinationer.

	Antal Mantoux ÷ efter 100 Enh.	Antal BCG vacc.	%
Stud. med. før 1. Del	97	84	87
Stud. med. efter 1. Del.....	200	198	99
Stud. act., polit. og jur.	224	179	80
Stud. mag., nat. og fil.	134	108	80
Stud. theol.	68	55	81
Russer 1943.....	309	249	81
Universitetet ialt	1062	872	82

	Antal Mantoux ÷ efter 100 Enh.	Antal BCG vacc.	%
Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.....	281	193	68
Danm. pharmaceutiske Læreanstalt	54	43	80
Danm. Tandlægehøjskole	113	109	96
Danmarks tekniske Højskole	344	228	66
Kunstakademiet	84	44	52
Niels Brocks Handelshøjskole, Købmandsskolen og den handelsvidenskabelige Læreanstalt	255	214	84
Højere Læreanstalter ialt.....	1131	831	75
Universitetet og de højere Læreanstalter ialt	2193	1703	78

Det er med stor Glæde, man konstaterer, at et langt større Antal mantoux-negative Studerende er blevet calmettevaccinerede, idet 78 % blev vaccineret i 1943/44 mod 63 % i 1942/43 og 35,8 % 1941/42, men det maa dog stærkt fremhæves, at Resultatet ikke er tilfredsstillende, før alle tuberkulinnegative Studenter lader sig vaccinere.

Karantænevæsen.

Ifølge Meddelelse fra Karantænelægen er der i Aaret 1944 sket Anmeldelse til Karantænestationen af 1989 Skibe.

Af Skibe, der skal inspiceres af Lægerne i Overensstemmelse med Justitsministeriets derom givne Bekendtgørelse om Karantæneeftersyn etc. og i Henhold til Lov af 10. Marts 1938, er ingen indkomne i 1944.

I Henhold til Pariserkonventionen af 1926, Art. 28 er der undersøgt 670 Skibe for Rotter, heraf er 17 fumigeret og Deratization Certificate udstedt. Af Deratization Exemption Certificate er udstedt 252. I 86 Skibe har der været opstillet Fælder.

Desinfektion er endvidere foretaget i 58 Skibe for Udryddelse af Væggetøj og Kakerlakker.

Med Skibe, ankommende fra Udlandet, er indbragt 4 Lig.

METEOROLOGISKE FORHOLD

1944	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middeltemperatur C°	3.6	1.5	1.7	5.9	9.8	13.6	18.0	18.9	13.6	10.8	5.4	2.8	8.8
Middelfugtighedsgrad i pCt. ...	87	85	84	74	71	71	67	68	78	85	86	87	79
Middellufttryk i mm ved Havet og 45° Br.....	757.8	760.5	757.5	762.4	761.6	757.8	759.5	762.4	761.4	759.9	753.5	761.1	759.6
Nedbør, mm	58	14	33	12	41	44	22	6	89	16	64	30	429
Dage med Nedbør	17	8	12	8	14	15	7	6	17	9	24	15	152
» » Sne.....	8	4	7	2	3	»	»	»	»	»	»	2	26
» » Hagl.....	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2
» » Torden	»	»	»	»	»	2	3	4	2	»	»	»	11
» » Storm.....	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	3
Antal Solskinstimer.....	34	69	143	167	203	228	259	286	164	61	35	20	1669

Januar: Vinden overvejende omkring Vest med ustadigt og meget mildt Vejr; Middeltemperaturen for hele Maanedens blev ca. $3\frac{1}{2}^{\circ}$ højere end normalt, Nedbøren 60 % for stor og Solskinstimernes Antal ca. 20 % for stort.

Februar: Vindretningen hyppigst fra Horisontens nordlige Halvdel; i Maanedens første Halvdel var Vejret mildt; i dens sidste Halvdel var Temperaturen snart lidt over og snart lidt under Normalen; Maanedens Middeltemperatur blev $1\frac{1}{2}^{\circ}$ højere end normalt; Nedbøren var lille, knap Halvdelen af den normale; Solskinstimernes Antal blev 35 % større end normalt.

Marts: Vinden overvejende vestlig, nordvestlig eller nordlig; fra den 1.—6. og d. 21.—31. var Temperaturen hyppigst noget under Normalen, i Reglen med Nattefrost; fra d. 7.—20. var Vejret mildt; Maanedens Middeltemperatur blev omtrent normal, dens Nedbør ca. 10 % for lille og Solskinstimernes Antal ca. 40 % større end normalt.

April: Vindretningen var noget skiftende, men var dog hyppigst omkring Vest og Nordvest; fra d. 1.—8. var Vejret koldt; i Resten af Maanedens var Temperaturen i Reglen noget over Normalen; Maanedens Middeltemperatur blev ca. $\frac{1}{2}^{\circ}$ højere end normalt; Nedbøren var lille og beløb sig kun til ca. 30 % af den normale; Solskinstimernes Antal blev 8 % større end normalt.

Maj: Vinden overvejende omkring Vest og Nordvest; Vejret var ret køligt undtagen d. 10.—14. og d. 27.—31., da det var ret varmt. Maanedens Middeltemperatur blev $\frac{3}{4}^{\circ}$ for lav; Nedbøren 10 % og Solskinstimernes Antal ca. 15 % mindre end normalt.

Juni: Vindretningen skiftede jævnlige, men var dog hyppigst fra Horisontens sydlige Halvdel; Vejret var ustadigt og køligt, navnlig i Maanedens første Halvdel; fra d. 26.—30. var Vejret dog ret varmt; Maanedens Middeltemperatur blev 1° for lav; Antallet af Solskinstimer og Nedbørsmængden var omtrent normal.

Juli: Vindretningen var hyppigst omkring Sydvest og Syd, Vejret tørt og Temperaturen oftest over Normalen; Vejret var særlig varmt fra d. 3.—9.; Middeltemperaturen blev $1\frac{1}{2}^{\circ}$ højere end normalt, Nedbøren knap Halvdelen af Normalen og Solskinstimernes Antal 10 % for stort.

August: Vindretningen hyppigst fra Horisontens sydlige Halvdel; Vejret var usædvanligt varmt, solrigt og tørt, Middelttemperaturen blev ca. $3\frac{1}{2}^{\circ}$ højere og Solskinstimernes Antal ca. 50 % større end normalt, Nedbørsmængden knap 10 % af Normalen.

September: Vinden overvejende sydvestlig og vestlig; Temperaturen var hyppigst noget under Normalen fra d. 1.—12. og hyppigst noget over denne i Resten af Maanedens; ustadigt Vejr d. 1.—10. og d. 24.—30. Maanedens Middelttemperatur blev $\frac{3}{4}^{\circ}$ højere end normalt, Nedbøren det dobbelte af Normalen og Solskinstimernes Antal 8 % større end normalt.

Oktober: Vinden hyppigst østligt, sydøstlig eller sydlig med mildt Vejr; Middelttemperaturen blev $1\frac{3}{4}^{\circ}$ højere, Nedbøren ca. 50 % og Solskinstimernes Antal 25 % mindre end normalt.

November: Vinden hyppigst sydlig, sydvestlig eller vestlig og Vejret regnfuldt og temmelig mildt. Middelttemperaturen blev 1° højere og Nedbørsmængden 60 % større end normalt; Solskinstimernes Antal blev omtrent normalt.

December: Vinden overvejende sydøstlig sydlig eller sydvestlig og Temperaturen hyppigst noget over Normalen, Middelttemperaturen blev ca. 1° højere og Solskinstimernes Antal 25 % større end normalt, medens Nedbørsmængden blev 40 % for lille.

KØBENHAVN OG FREDERIKSBERG 1933

Udarbejdet af Københavns Kommune

Tab. 1. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger
Cas de maladies épidémiques signalés par

København. Ville de Copenhague.	Under 1 Aar	Fra 1—4 Aar	Fra 5—14 Aar	Fra 15—64 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
Morbi epidemici.								
1. Febris typhoidea	»	»	»	3	»	»	1	4
2. — paratyphoidea	1	4	3	4	4	»	2	18
3. Meningitis cerebrospinalis epidem.	23	34	17	11	10	»	»	95
4. Poliomyelitis ant. acuta paralytica	9	47	54	46	63	»	»	219
— — aparalytica	2	23	98	23	29	»	»	175
5. Encephalitis epidem. acuta	»	»	»	»	1	»	»	1
6. Dysenteria (Paradysenteria)	7	33	23	14	30	2	2	111
7. Malaria, opstaaet i Danmark	»	»	»	»	»	»	»	»
— — udenf. Danmark	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Diphtheria	30	104	137	176	428	»	2	877
9. Scarlatina	29	658	898	162	408	»	»	2155
10. Sepsis puerperalis p. abort	»	»	»	»	1	»	»	1
— — p. partum	»	»	»	»	4	»	»	4
11. Pemphigus neonat.	161	»	»	»	»	»	»	161
12. Tetanus neonat.	6	»	»	»	»	»	»	6
13. Morbilli	127	2354	2437	22	52	»	»	4992
14. Rubeolæ	59	401	283	24	60	»	»	827
15. Varicellæ	76	1112	1351	57	60	»	2	2658
16. Tussis convulsiva	365	2047	1165	19	35	»	»	3631
17. Parotitis epidemica	3	39	67	39	41	»	2	191
18. Influenza	349	2759	6869	14907	16951	714	1002	43551
19. Angina tonsillaris	1179	5396	7928	8624	9763	94	87	33071
20. Tracheo-Bronchitis	757	1745	1658	1992	2454	509	761	9876
21. Bronchopneumonia et Bronchit capill.	269	603	506	761	825	196	291	3451
22. Pneumonia crouposa	20	64	96	427	314	47	69	1037
23. Gastro-enteritis acuta infect.	1013	1878	1365	1856	2240	110	159	8621
24. Hepatitis epidemica acuta	4	39	232	424	478	28	20	1225
25. Febris rheumatica	1	4	82	135	219	6	6	453
26. Erysipelas	4	10	17	136	262	22	49	500
a. Febris undulans	»	»	1	5	5	»	»	11
b. Myelgia epidem.	»	»	»	4	5	»	1	10
c. Singultus epidem.	»	»	»	2	»	»	»	2
d. Tetanus traum.	»	»	»	2	»	»	»	2
Sum ...	4494	19354	25287	29875	34742	1728	2456	117936
Alii morbi.								
27. Gonorrhoea, ikke tidl. diagnosticeret	4	8	10	5828	3857	5	»	9712
28. Ulcus venereum, ikke tidl. diagnosticeret	»	»	»	7	4	»	»	11
29. Syphilis acquisita, friske Tilfælde	»	1	»	904	733	3	1	1642
30. Syphilis congenita, ikke tidl. diagnosticeret ...	11	»	»	»	2	»	»	13
31. Lymphogranuloma inguinale	»	»	»	»	»	»	»	»
32. Delirium tremens	»	»	»	1	»	»	»	1
33. Scabies	178	1556	2566	6856	7072	51	53	18332
Ialt ...	4687	20919	27863	43471	46410	1787	2510	147647

i Aaret 1944, fordelt efter Alder, Køn og Maaneder.
les médecins (déclaration obligatoire).

Indlagt paa Hospital			Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Civile Hospitaler	Militærhosp.	Tilsammen												
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	2	3	1	5	4	3	»	»
»	»	»	4	6	9	9	11	12	5	8	8	4	11	8
»	»	»	»	»	»	»	»	1	8	69	94	39	7	1
»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	43	92	25	11	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	158	114	64	55	45	40	19	27	37	76	116	126
»	»	»	235	199	189	180	170	108	60	137	199	252	231	195
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	1
»	»	»	7	10	12	14	19	8	15	13	11	20	16	16
»	»	»	1	»	1	»	»	1	1	»	1	»	»	»
»	»	»	562	509	690	653	833	669	320	173	77	96	168	242
»	»	»	76	55	64	53	71	76	62	59	27	67	65	152
»	»	»	499	336	422	251	338	208	100	61	86	100	106	151
»	»	»	205	190	242	178	201	249	305	394	477	420	372	398
»	»	»	14	20	17	18	23	13	7	15	23	13	17	11
»	»	»	18362	8359	3610	1656	1511	1240	568	1134	1830	1738	1886	1657
»	»	»	4758	2715	2583	1898	2231	1890	1732	2519	3006	3519	3407	2813
»	»	»	1413	930	1194	772	701	579	203	312	676	867	1090	1139
»	»	»	541	397	469	292	250	200	122	107	159	225	264	425
»	»	»	127	129	172	99	90	63	36	42	43	75	79	82
»	»	»	544	350	353	314	574	474	767	1695	1647	733	589	581
»	»	»	118	139	82	72	55	66	66	91	129	167	128	112
»	»	»	62	50	41	46	29	24	34	30	39	41	33	25
»	»	»	47	33	30	32	32	19	28	49	54	59	64	53
»	»	»	2	»	1	»	2	4	»	1	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	2	5	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»
»	»	»	27741	14547	10251	6597	7193	5953	4461	7006	8740	8566	8681	8200
»	»	»	899	766	675	665	684	767	846	979	898	876	907	750
»	»	»	1	1	1	1	2	1	1	»	»	1	2	»
»	»	»	159	154	110	152	135	97	113	127	125	141	163	166
»	»	»	»	»	1	»	2	1	1	1	2	3	»	2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	1852	1491	1505	1328	1133	1033	788	1180	1860	2359	2038	1765
»	»	»	30652	16959	12543	8743	9149	7852	6210	9293	11625	11946	11792	11883

Københavns Mortalitet-

Tabel for 1944. (Fortsat.)

Causæ mortis.	Under 1 Aar								1		2		3		4	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar		Aar		Aar		Aar		Aar	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
104. Ileus.....	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»
105. Cirrhosis hepatis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
106. Morbi viarum biliar. c. calculis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
107. — » sine ».....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
108. Alii morbi hepatis.....	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
109. Morbi pancreatis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
110. Peritonitis e causa ignota.....	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»
111. Angina tonsillaris.....	»	1	»	»	2	2	1	»	1	»	1	»	»	»	2	»
112. Alii morbi organ. digestionis.....	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>X. Morbi organorum uropoëticorum et genitalium.</i>																
113. Nephritis acuta.....	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
114. — chr.....	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
115. Pyelitis et alii morbi renum et ureter.....	»	»	1	»	»	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»
116. Calculi viar. urinar.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
117. Cystitis et alii morbi vesicae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
118. Strictura et al. morbi urethrae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
119. Hypertrophía et alii morbi prostatae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
120. Alii morbi organ. genital.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XI. Morbi in graviditate, partu et puerperio.</i>																
121. Placenta praevia et al. haemorrhagiae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
122. Abortus (non septicus).....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
123. Graviditas extrauterina.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
124. Eclampsia gravid. et parturient.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
125. Ruptura uteri et al. dystochiae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
126. Septichaemia puerperal. post abort.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
127. — puerperal. post partum.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
128. Alii morbi gravid. partur. et puerp.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XII. Morbi ossium, org. locomotor, systematis cutanei et subcut.</i>																
129. Osteomyelitis acuta et chr.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
130. Alii morbi ossium et articularum.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
131. Abscessus, Phlegmone.....	1	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
132. Alii morbi syst. cutanei et subcut.....	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XIII. Tumores.</i>																
133. Cancer labii.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
134. — linguae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
135. — muc. cavi oris.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
136. — maxillae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
137. — pharyngis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
138. — oesophagi.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
139. — ventriculi.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
140. — intestini ten. et coli.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
141. — recti.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
142. — hepatis.....	»	»	»	»	1	»	1	»	1	1	4	1	10	12	16	12
143. — alior. org. digest.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	3	2	4	6	13
144. — laryngis, tracheae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	1	4	5	8	5
145. — bronch., pulmonum et pleurae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	4	»	2
146. — mammae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	2	19	8	39	6
147. — uteri.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	»	27	»	29
148. — ovarii.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33	»	33	»
149. — vulvae et vaginae.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	»	19
150. — testis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
151. — penis.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
152. — prostatae et aliorum organorum genital. viror.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

5-9		10-14		15-19		20-24		25-34		35-44		45-54		55-64		65-74		75-84		85 Aar og derover		Af ube kendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsårsag Nr.			
Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		Aar		M. K. Begge Køn						
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn				
1	»	»	»	1	»	»	»	1	1	1	3	4	2	3	1	5	1	6	»	3	1	»	»	»	»	26	10	36	104	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	4	5	10	6	9	1	8	»	»	»	»	»	15	33	48	105	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	2	9	3	15	4	13	4	9	»	2	»	»	»	13	52	65	106		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	2	2	2	2	4	7	»	2	»	»	»	»	8	15	23	107		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	8	1	6	3	8	3	1	»	»	»	»	9	32	41	108		
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	5	2	1	8	1	6	3	8	3	1	»	»	»	»	»	5	5	10	109		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	4	3	»	»	»	»	»	»	»	»	4	9	13	110		
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	1	3	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	9	10	19	111		
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	1	»	2	»	2	»	2	»	»	»	»	»	9	10	19	111		
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	1	»	2	3	2	2	»	3	2	6	1	»	»	»	12	18	30	112		
<i>X. Morbi organorum uropoëticorum et genitalium.</i>																														
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	113	
1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	2	3	2	5	1	6	6	9	8	18	15	2	9	3	2	»	49	47	96	114	
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	7	2	4	6	4	3	2	17	9	6	»	3	»	»	»	»	21	45	66	115	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	2	4	4	4	3	7	4	3	1	»	»	»	»	»	»	19	15	34	116	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	1	»	2	»	2	»	»	»	»	4	3	7	117	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	118	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	5	»	41	»	37	»	8	»	»	»	»	»	93	»	93	119	
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	5	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	14	120	120
<i>XI. Morbi in graviditate, partu et puerperio.</i>																														
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	121
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	122
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	2	123
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	2	124
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	4	125
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	6	6	126
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	4	127
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	4	128
<i>XII. Morbi ossium, org. locomotor, systematis cutanei et subcut.</i>																														
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	129
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	2	2	2	»	»	»	»	»	»	»	6	4	10	130
1	»	»	»	»	»																									

Københavns Mortalitetstabel

Causæ mortis.	Under 1 Aar								1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.								
153. Cancer cutis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
154. — alior. organor. et local. incert.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
155. Alii tumores	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»
<i>XIV. Intoxicaciones chronicæ.</i>																
156. Alcoholismus chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
157. Aliae intoxicaciones chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XV. Mors violenta, non naturalis.</i>																
Casus mortiferi:																
158. Casus. vehicul. motor. impl.	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»
159. Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
160. Suffocatio	1	»	1	1	1	1	3	2	»	»	»	»	1	»	»	»
161. Combustio	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»
162. Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
163. Insolatio, Thermoplegia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
164. Ictus electricus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
165. — fulminis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
166. Contusiones, Fracturæ	»	»	»	»	1	»	1	»	2	2	3	»	1	1	1	»
167. Vulnus punctum, incisum et scissum ...	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
168. — sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
169. Intoxicaciones acutæ	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	1	»	»
170. Inanitió, Exhaustio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
171. Alii casus mortiferi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Suicidium:																
172. Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
173. Strangulatio, Suspensio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
174. Vulnus punctum, incisum, et scissum ...	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
175. — sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
176. Veneficiu	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
177. Alii modi suicidii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Homicidium:																
178. Infanticidium. Homicidium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
<i>XVI. Causa mortis vel male vel non indicata.</i>																
179. Mors subita, causa non definata	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»
180. Causa mortis non vel mala definata	1	»	1	1	3	2	5	3	1	»	»	»	»	»	»	»
Omnes mortis causæ...	227	190	66	63	112	93	405	346	29	28	23	8	7	12	4	7

Tabel for 1944. (Fortsat.)

5-9 Aar		10-14 Aar		15-19 Aar		20-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsårsag Nr.		
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.		K.	Begge Køn
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	2	2	»	1	»	»	»	2	5		7	153
1	»	1	»	»	1	1	1	4	1	6	4	11	8	23	22	22	28	11	28	1	6	»	»	82	99	181	154		
»	1	1	»	»	1	»	»	4	»	3	10	7	14	6	15	8	7	2	11	1	»	»	»	33	60	93	155		
<i>XIV. Intoxicaciones chronicæ.</i>																													
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	6	1	3	»	»	»	»	»	»	»	12	1	13	156	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	157	
<i>XV. Mors violenta, non naturalis.</i>																													
Casus mortiferi:																													
1	1	3	»	1	»	1	1	1	1	4	»	3	1	1	»	1	1	2	»	»	»	»	»	18	9	27	158		
1	1	2	»	2	1	1	»	2	»	1	1	4	»	4	»	3	»	1	»	»	1	»	»	22	3	25	159		
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	5	4	9	160		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	3	6	161		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	162	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	163	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	164	
»	»	1	1	»	1	5	»	7	2	7	2	9	1	15	4	10	13	9	24	1	15	»	»	72	66	138	165		
»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	166		
»	»	»	»	1	»	4	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	»	9	167		
»	»	»	»	1	3	1	1	1	3	1	2	2	2	4	1	7	3	3	4	2	»	»	»	23	21	44	168		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	169	
»	»	1	1	19	1	35	4	62	9	44	7	24	5	16	2	6	»	2	»	»	»	»	»	209	29	238	170		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	171	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1	4	1	11	1	5	2	2	»	»	»	»	23	7	30	172		
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	173		
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	»	8	174		
»	»	»	»	3	8	15	14	27	40	27	29	28	27	13	5	10	7	5	2	1	1	1	»	130	133	263	175		
»	»	»	»	»	1	»	4	»	»	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	6	3	9	176		
1	»	1	1	»	»	»	»	2	1	1	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	5	5	10	177		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	7	1	8	4	12	4	7	3	»	1	»	»	37	15	52	178		
»	»	»	»	»	»	1	»	1	4	2	11	5	13	6	13	11	7	7	»	2	»	»	»	55	37	92	179		
21	18	26	11	40	38	101	81	230	185	262	230	436	355	657	592	911	942	658	1004	139	354	2	3951	4211	8162				

Tab. 3. Udtog af Københavns Mortalitetstabel for 1944.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Vitia innata et morbi neonat.....	29	43	45	50	44	33	42	21	41	35	33	29	445
2. Marasmus senilis	40	36	43	20	28	29	24	26	25	19	31	41	362
3. Febris typhoid.....	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2
4. Febris paratyphoid.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.....	»	2	4	4	2	1	1	»	1	2	4	4	25
6. Scarlatina	3	1	»	1	»	»	»	1	1	1	»	»	8
7. Tussis convulsiva.....	1	1	»	»	2	4	2	»	»	»	»	»	10
8. Diphtheria	11	10	5	3	9	3	3	4	8	5	5	10	76
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Influenza	9	7	5	2	1	»	»	»	3	»	»	1	28
11. Morbilli	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	3
12. Poliomyelitis ant. ac.....	»	»	»	»	»	»	2	9	15	9	2	»	37
13. Encephalitis epidemica.....	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	2
14. Tuberculosis pulmonum	25	23	30	23	20	24	33	20	23	20	23	30	294
15. Tuberculosis in aliis corp. partibus	4	2	8	3	4	8	4	6	1	2	4	2	48
16. Syphilis	7	7	6	7	6	5	7	4	5	3	10	3	70
17. Alii morbi infectionis	3	4	4	8	2	2	4	4	6	6	3	6	52
18. Cancer et Sarcoma	106	101	107	111	119	102	119	111	106	115	102	106	1305
19. Alii tumores.....	7	6	9	6	8	12	5	5	8	11	8	8	93
20. Morbisangv.,endocrin.,Rheumatism.	27	24	32	29	30	29	17	13	14	31	20	22	288
21. Morbi system. nerv. et org. sens. . .	64	37	46	44	51	52	50	32	39	40	40	53	548
22. Morbus cordis	129	126	149	145	109	100	94	97	93	84	100	142	1368
23. Alii morbi organ. circulat.....	56	53	73	67	69	59	47	38	29	41	45	57	634
24. Bronchopneumonia	35	33	34	26	20	15	8	9	10	16	14	35	255
25. Pneumonia crouposa	4	9	12	8	3	5	3	4	2	3	3	7	63
26. Alii morbi organ. respirat.....	22	13	18	17	12	14	7	17	12	12	13	13	170
27. Morbi organ. digestionis	37	52	55	51	53	45	70	47	36	60	49	46	601
28. Morbi organ. uropoet. et genital....	27	35	28	26	33	34	24	15	26	29	23	17	317
29. Septichaemia puerperalis	1	1	1	»	»	»	»	2	1	»	1	3	10
30. Alii morbi gravidar. et puerp.....	»	1	2	»	»	1	1	2	2	3	1	5	18
31. Morbi ossium, articul. et ext. part.	5	5	5	4	5	»	7	»	4	2	6	2	45
32. Alcoholismus chr.....	1	1	2	1	1	1	»	2	1	1	1	1	13
33. Aliae intoxicationes chr.	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	3
34. Casus mortiferi (incl. homicid.) ...	22	35	24	29	36	58	84	33	53	49	49	38	510
35. Suicidium	25	27	32	19	23	20	22	34	35	31	30	17	315
36. Causa mortis non indicat.....	17	8	9	12	19	8	12	13	11	13	11	11	144
Summa.....	717	705	789	718	710	665	693	569	612	644	631	709	8162

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1945

AF

S. AHREND LARSEN

STADSLÆGE

KØBENHAVN

F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI A/S

1946

Sundhedsvæsenets Personale.

Stadslæge, Dr. med. S. AHREND LARSEN.

Vicestadslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.

1. Sanitetslæge, Dr. med. KAJ ROHOLM.

2. Sanitetslæge, Dr. med. P. W. BRÆSTRUP.

3. Sanitetslæge, Dr. P. GRUBB ANDERSEN.

Sanitetslægeassistent, Dr. med. J. FROST.

» Dr. med. PALLE HJORTH. Fra $\frac{1}{4}$ 45 Dr. med. VAGN SINDBJERG-HANSEN.

» Dr. med. E. ØLLGAARD. Fra $\frac{1}{2}$ 45 Dr. med. HOLGER BUCH.

Leder af Medicinalstatistisk Kontor, Dr. ROBERT NIELSEN.

Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Overdyrlæge H. J. HANSEN.

Dyrlæge K. SEIDEL.

Dyrlæge H. O. PEDERSEN.

Dyrlæge B. LORENTZEN.

Dyrlæge H. P. RIEMANN

Fra $\frac{1}{6}$ 45 Dyrlæge K. BONDESEN.

Laboratorieforstander E. MEJLBO.

Dyrlæge ved Laboratoriet O. WINTHER.

Dyrlæge A. C. HANSEN.

Laboratoriepersonalet.

Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor

Overingeniør HOLGER SCHMIDT.

Ingeniør SØREN LARSEN.

1 Ingeniørassistent.

1 løst ansat Ingeniør.

3 Tekniske Assisterter.

Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Skadedyrsbekæmpelse.

Leder: Cand. mag. K. E. STUBBE TEGLBJÆRG.

1 Overkontrollør.

6 Kontrollører.

2 Giftudlæggere.

Lægerne ved den vederlagsfri ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Dr. Frk. JOHANNE FEILBERG.

Fra $\frac{1}{10}$ 45 Dr. Frk. INGA JESPERSEN.

» A. GELBJERG-HANSEN.

» Dr. F. REYMANN.

» E. HENNINGSEN.

» A. KORSBJERG.

» H. FINSSEN.

» ARNE REYN.

Dr. HJ. PETERSEN.

» Frk. MARIE PLESNER.

» OTTO HASLUND.

» O. KAALUND-JØRGENSEN.

» P. BONNEVIE.

2 Sygeplejersker.

3 Klinikmedhjælpersker.

Klinikpersonalet.

Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelsen.

Overlæge, Dr. med. KN. WINGE.

Afdelingslæge SIGRID HOLM.

Fra $\frac{1}{6}$ 45 Afdelingslæge MOGENS HOLM.

Læge KAREN M. ANDERSEN.

Læge A. FRØIK

Læge NANNA RUHE.

1 Røntgenspecialist.

10 Lægeassistenter.

1 Klinisk Lægeassistent.

Forstanderinden.

1 Røntgen-Oversygeplejerske.

1 Milieu-Oversygeplejerske.

2 Røntgensygeplejersker.

12 Distriktssygeplejersker.

18 Stationssygeplejersker.

9 Milieusygeplejersker.

Laboratorie-, Fotograf- og Kontorpersonalet.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

1 Formand.

6 Desinfektionsbetjente

INDHOLD

Indledning	7
A. Medicinalberetning for København for Aaret 1945	10
Befolkningsforhold	10
Ægteskaber	10
Fødsler	12
Dødsfald	15
Dødfødte	15
Sygdomsforhold	15
1) <i>Epidemiske Sygdomme</i>	16
Febris typhoidea	16
Febris paratyphoidea	16
Meningitis cerebro-spinalis epid.	16
Poliomyelitis ant. acuta	17
Encephalitis epidemica acuta	17
Dysenteria (Paradysenteria)	17
Febris intermittens (Malaria)	17
Diphtheria	19
Scarlatina	19
Pemphigus neonatorum	19
Morbilli	20
Rubeola	20
Varicellae	20
Tussis convulsiva	21
Parotitis epidemica	22
Influenza	22
Angina tonsillaris	22
Tracheo-bronchitis acuta	23
Bronchopneumonia et Bronchit. capillaris	24
Pneumonia crouposa	25
Gastroenteritis acuta infectiosa	26
Hepatitis epidemica acuta	26
Febris rheumatica	27
Erysipelas	27
Febris undulans	27
Aliae infectiones	27
2) <i>Tuberkulose</i>	28
3) <i>Kræft</i>	28
4) <i>Kønssygdomme</i>	29
5) <i>Andre Sygdomme</i>	30
Alcoholismus	30
Scabies	30
6) <i>Sygdomme i Garnisonen</i>	30
B. Offentlig Sundhedspleje	31
Sanitært Tilsyn med Boliger m. m.	31
Vandklosetter	32
Tilsyn med Fødehjem og Institutioner for Børn	32
Tilsyn med smitsomme Sygdomme	33
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation	35
Tilsyn med Næringsmidler m. m.	37
Sundhedskommissionens Laboratorium	39
Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor	46
Kontrollen med Skadedyrsbekæmpelsen	47
Sundhedskommissionens Dyrlægers Virksomhed	49
A) Tilsyn med Forhandling af Mælk	49
B) Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser m. m.	55
C) Indretning og Forandring vedrørende Stalde	56
D) Sundhedskommissionens Laboratorium for Undersøgelse af Kød, Mælk m. m.	56
Centralstationen for Tuberkulosebekæmpelse	68
Karantænevæsen	85
Meteorologiske Forhold	86

Tabeller: 1. Anmeldte Sygdomstilfælde efter Alder, Køn og Maaneder. — 2. Døds-
aarsager efter Aldersklasser. — 3. Dødsarsager efter Maaneder.

Med Udgangen af 1945 fratraadte Dr. Robert Nielsen paa Grund af Alder som Leder af Stadslægens medicinalstatistiske Kontor.

Dr. Robert Nielsen har siden 1. November 1921 været tilknyttet dette Kontor og har virket som dets Leder siden Juni 1937. Herunder har Dr. Robert Nielsen med Dygtighed ledet Kontorets daglige Arbejde, altid været behjælpelig med Fremskaffelse af statistiske Oplysninger til Brug saavel for Stadslægeembedet som for interesserede Kolleger og har saaledes forstaaet paa udmærket Maade at videreføre Traditionerne fra sin Forgænger, fhv. Politilæge, Dr. Søren Hansens Tid.

Der anmeldtes i 1945 af Byens Læger 107.620 Tilfælde af epidemiske Sygdomme, 10,316 færre end foregaaende Aar.

Nogle Sygdomme optraadte imidlertid med større Tal end i 1944. Det gælder Febris typhoidea med 20 Tilfælde (4 i 1944) og Febris paratyphoidea B. med 33 Tilfælde (18 i 1944). 12 af Tyfustilfældene og 22 af Paratyfus B.-Tilfældene er anmeldt i Maanederne April-August.

Desuden optraadte i Maj-Juni 10 Tilfælde af Typhus exanthematicus.

Disse Sygdommes Optræden staar utvivlsomt i Forbindelse med Landets Oversvømmelse med tyske Flygtninge og Hjemkomsten af Danske fra tyske Koncentrationslejre.

Af Dysenteri (Paradysenteri) anmeldtes 207 Tilfælde mod 111 det foregaaende Aar. (Heraf forekom 91 Tilfælde i August og September).

Gastroenteritis ac. infect. anmeldtes med 15.104 Tilfælde, d. v. s. 6.483 flere end det foregaaende Aar, en meget betydelig Stigning. Under denne Rubrik indbefattes Tilfælde af den saakaldte maligne Gastroenteritis.

Af Poliomyelitis ant. ac. anmeldtes 136 Tilfælde, hvoraf 31 var paralytiske.

Af Difteri anmeldtes 882 Tilfælde mod 877 i 1944.

Den med Krigen og den tyske Besættelse fulgte Stigning af Difteritilfældene synes imidlertid at være kulmineret, hvad der fremgaar af at over Halvdelen af Tilfældene er forekommet i Aarets 3 første Maaneder.

Af Fnat anmeldtes 20.988 Tilfælde (18.332 i 1944).

Rubeola anmeldtes med 5.455 Tilfælde mod 827 i 1944. Stigningen skyldtes en Epidemi hovedsagelig begrænset til Maanederne Februar, Marts og April.

Af Gonorrhoe anmeldtes 10.618 Tilfælde (9.712 i 1944) og af Syfilis 1.886 Tilfælde mod 1.655 Tilfælde i 1944. Disse Sygdommes Opgang er saaledes stadig fortsat.

Paa Statens Seruminstitut blev foretaget 8163 *Koppevaccinationer*. Endvidere blev der til Byens Læger og Hospitaler sendt henholdsvis 10.480 og 2290 Portioner Koppevaccine.

Der er givet Udsættelse med Vaccination i 166 Tilfælde. Fuldstændig Fritagelse for Vaccination er givet i 40 Tilfælde, heraf 17 paa Grund af Vægning eller Ængstelse fra Forældrenes Side. Disse Ansøgninger om Udsættelser og Fritagelser har i de senere Aar vist en betydelig Nedgang.

Af Sager, der har været forelagt Stadslægen til Undersøgelse og Erklæring, skal nævnes følgende:

Badeforbud for København blev nødvendiggjort paa Grund af den Tyfus-epidemi, der optraadte blandt de tyske Flygtninge i Forsommeren 1945. Forbudet traadte i Kraft den 12. Juli 1945, ophævedes delvis den 22. August 1945 og fuldstændigt den 19. September 1945 efter gennemført Tyfusvaccination af Flygtningene (se 2. Sanitetslæges Beretning.)

Der har i Aarets Løb været ca. 250 Tilfælde af malign Gastroenteritis med en Dødelighed paa ca. 20 %; Tilfældene optraadte særligt paa Rigshospitalets Fødeafdelinger.

For at mindske Risikoen for epidemisk Optræden paa Børnehjem o. lign., hvortil Børnene overflyttes direkte fra Rigshospitalet, oprettedes paa Blegdamshospitalet en Karantæneafdeling til Isolering af disse Børn i 4 Uger inden Overflyttelsen til Børnehjemmene. Epidemien blev endvidere taget under *offentlig Behandling*, i Henhold til Lov Nr. 138 af 10. Maj 1915 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse. (Se iøvrigt 2. Sanitetslæges Beretning).

5 Sager fra Arbejds- og Fabriktilsynet er behandlede. 1 angaaende Blyforgiftningsfare ved Loddearbejde og Tinbad, 1 angaaende Forgiftningsfare ved en Paafyldningsstation for Metangas, 1 angaaende Fyring med Kloakslamtørv, 1 angaaende Sundhedsfare ved Knusning af Glas og 1 vedrørende Krav om Brusebad til Metalslibere.

En Forespørgsel fra Sundhedsstyrelsen vedrørende Refusion af Aflusningsmidler til Brug i Børnehaver besvaredes med, at saadanne Udgifter vil kunne refunderes, forudsat at Rekvitionen i hvert enkelt Tilfælde udstedes af en af Københavns Sundhedskommissions Læger, og at Midlerne til de paagældende Børns Familier udleveres gennem Apotekerne.

En Sag mod en Jordemoder og en Sygeplejerske paa en Fødeklínik for Forsømmelighed ved en Fødsel og Overtrædelse af Lægeloven afgjordes med en Bøde paa 200 Kr. til begge.

En Klage over en Regning fra en Privatklinik henlagdes som ubegrundet.

En Klage over Forsømmelighed fra Jordemoderens og Lægens Side efter en Fødsel af for tidlig fødte Tvillinger, hvoraf den ene døde, afgjordes derhen, at det paataltes overfor Lægen, at han for sent havde tilkaldt Ambulancen og overfor Jordemoderen, at hun havde forladt Børnene før Ambulancens Ankomst.

I en Sag angaaende »bemidlede« Patienters Behandling paa Kommunens Poliklinikker for Kønssygdomme henstilledes det, at Udtrykket »ubemidlede« udgik i Sundhedskommissionens Plakater angaaende vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme paa Kommunens Poliklinikker.

En Klage over et Laboratorium henlagdes som ubegrundet.

2 Sager angaaende ulovlig Forhandling og Udlevering af Lægemedler. Heraf afsluttedes den ene med en Bøde paa 100 Kr., den anden er stadig under Observation.

En Sag angaaende en Kiropraktor, der i sin Virksomhed beskæftigede en Klinikdame, som mente at have faaet forbrændt Hænder og Ansigt ved Røntgenfotograferinger, forelagdes Sundhedsstyrelsen, som videresendte den til Statsadvokaten med Anmodning om, at der maatte blive rejst Tiltale mod den paagældende Kiropraktor. Sagen er endnu ikke afsluttet.

En Klage over et Sygehjem fandtes ikke at have noget virkeligt Grundlag udover, at det indskærpedes, at Indsprøjtninger givet af Bestyrerinden sker under den tilsynsførende Læges Ansvar.

11 Kvaksalverisager behandlede. 8 henlagdes uden Anledning til at foretage sig videre, 3 efter Ændring af Annonceringen.

8 Sager vedrørende Lægevirksomhed behandlede, heraf 4 for Ordination af Morfin og lignende Præparater, i 1 Tilfælde til Patienter, i 3 Tilfælde til eget Brug. Praksisretten blev frataget 1 Læge paa Grund af Morfinmisbrug, Paatale skete i 3 Tilfælde.

Endvidere har der været 4 Sager om Misbrug af Morfin, i 3 af Sagerne uden Receptforfalskning.

Der har været 9 Sager angaaende ulovlig Reklamering. I 1 Sag vedtoges en Bøde paa 600 Kr., i 1 Tilfælde nedlagde Sundhedsstyrelsen Forbud mod Reklamering. 7 Sager henlagdes.

7 Sager vedrørende Indlæggelse af Sindssyge er behandlet.

Af 2 Sager angaaende ulovlig Tandlægevirksomhed afsluttedes den ene med en Bøde paa 1200 Kr., den anden henlagdes som forældet.

2 Sager vedrørende ulovlig Reklamering med Tandlægevirksomhed henlagdes efter Rettelse af Reklameringen.

Om Salg af præventive Midler har der været 49 Andragender. Tilladelse blev givet i 42 Tilfælde, medens Tilladelse nægtedes i de resterende 7 Tilfælde paa Grund af utilfredsstillende Lokaleforhold. Der blev givet Tilladelse til Ophængning af 14 Automater paa Herretoiletter i Tilknytning til Beværtninger.

Ved Udgangen af 1945 var der i København 608 praktiserende Læger, 426 Tandlæger (heri indbefattet 42 ved de kommunale Skoletandklinikker ansatte Tandlæger, der vel havde Bevilling til at praktisere, men ikke havde selvstændig Praksis) og 78 Jordemødre. Antallet af Apoteker var 67.

MEDICINALBERETNING FOR KØBENHAVN FOR AARET 1945.

(Ved Dr. med. *Paul Horstmann*, medicinalstatistisk Kontor).

Befolkningsforhold.

Som Middelfolketal for Aaret 1945 opgiver Københavns statistiske Kontor 729,100 Indbyggere.

Ægteskaber.

Der blev i 1945 ifølge Oplysning fra Det statistiske Departement indgaaet 7666 Ægteskaber, 10,6 pro mille af Folkemængden, en Nedgang fra forrige Aar. Antallet af borgerlige Vielser var 4436 eller 57,9 pCt. af samtlige Vielser.

Aarligt Gennemsnit	Ægteskaber			
	ialt	pr. 1000 Indb.	heraf borgerlige	pCt.
1903—1907	3626	8,5	591	16,4
1908—1912	4051	8,8	823	20,3
1913—1917	4261	8,4	832	19,5
1918—1922	6101	10,9	924	15,2
1923—1927	5585	9,5	2525	45,2
1928—1932	5951	9,6	3291	55,2
1933—1937	7778	11,8	4891	62,8
1938—1942	8122	11,6	5055	62,2
1943	8087	11,8	4679	57,4
1944	8017	11,1	4420	55,1
1945	7666	10,6	4436	57,9

Vielsernes Fordeling paa Aarets Maaneder ses af følgende Tabel:

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
1903—1907	180	205	262	341	402	272	265	246	246	273	390	353
1908—1912	197	232	282	363	455	284	291	279	260	396	436	389
1913—1917	229	263	314	394	559	340	315	313	295	443	518	440
1918—1922	329	394	470	468	566	446	459	422	461	523	540	580
1923—1927	292	384	456	468	537	468	457	417	419	497	538	568
1928—1932	337	380	430	453	604	510	522	488	449	545	587	587
1933—1937	404	457	537	669	906	618	640	538	529	785	892	746
1938—1942	418	468	539	842	859	622	704	584	639	847	738	751
1943	509	612	547	861	666	719	698	606	619	751	722	768
1944	470	507	548	750	818	560	831	623	619	675	633	702
1945	378	495	567	541	596	676	698	597	552	633	701	748

Tallene for Maanedfordelingen er opgjort efter de fra Klokkerkontorerne ugentlig indsendte Anmeldelser, i Forbindelse med de fra Magistratens 1. Afd. modtagne Meddelelser om borgerlige Vielser. Det samlede Tal er mindre end det ovenfor af Det statistiske Departement opgivne.

Fødsler.

Ifølge en foreløbig Opgørelse af Københavns statistiske Kontor fødtes der i 1945 af Mødre hjemmehørende i København 14,787 levende Børn, hvilket er 20,3 ‰ af den bosiddende Befolkning.

Aarligt Gennemsnit	Fødsler pro mille	Dødsfald pro mille	Fødselsoverskud pro mille
1903—1907	28,5	15,7	12,8
1908—1912	26,1	14,6	11,5
1913—1917	23,1	13,9	9,1
1918—1922	21,5	12,7	8,8
1923—1927	17,9	11,5	6,4
1928—1932	15,3	11,5	3,7
1933—1937	16,0	11,2	4,8
1938—1942	18,0	10,5	7,5
1943	20,7	10,2	10,5
1944	21,6	11,3	10,3
1945	20,3	12,1	8,2

Medens paa den ene Side et ikke ringe Antal Børn fødes paa Rigshospitalets Fødeafdelinger og Fødeklivker i Byen af Mødre hjemmehørende udenfor København, fødes paa den anden Side en Del Børn af Kvinder hjemmehørende i København paa Københavns kommunale Fødeklivker, der er beliggende paa Frederiksberg.

Statistisk Departement opgiver Antallet af levendefødte her i Byen, uden Hensyn til Mødrenes Hjemsted, til 15,003 (7772 Dreng og 7231 Piger) heraf 12,300 i Ægteskab og 2703 udenfor Ægteskab.

Efter de fra Klokkerkontorerne til Stadslægen ugentlig indgaaede Meddelelser er Fødslernes Fordeling efter Maanederne opgjort saaledes:

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Heraf udenf. Ægteskab	1401 276	1256 205	1391 225	1507 251	1302 220	1170 202	1252 178	1288 195	1132 208	1203 204	1133 210	1176 260

71 af de i København praktiserende Jordemødre har assisteret 11.434 fødende Kvinder.

Der fødtes 11.567 Børn, hvoraf 11.433 var levendefødte. 11.085 fødtes i Ægteskab, 482 udenfor Ægteskab. 11.050 Børn vejede over 2500 gr. 517 under 2500 gr.

7 Gange har der foreligget snævert Bækken, 13 Gange fremfaldende eller forliggende Navlesnor, 3 Gange Eklampsi, 4 Gange forliggende placenta, 6 Gange for tidlig Løsning af placenta.

11.138 Fødsler fuldendtes ved Naturen.

200	»	»	»	Tangforløsning.
207	»	»	»	Fremtrækning paa Sæde eller Fod.
15	»	»	»	Vending (evt. + Fremtrækning).
5	»	»	»	Kejsersnit.
2	»	»	»	Perforation og Embryotomi.

I 9857 Tilfælde er anvendt Narkose og i 3044 Tilfælde Pituitrin eller lignende Stoffer. I 46 Tilfælde er foretaget manuel Løsning af placenta.

108 Børn døde ved naturlig Fødsel, 8 ved Tangforløsning, 12 ved Fremtrækning paa Sæde eller Fod, 3 ved Vending, 1 ved Kejsersnit og 2 ved Perforation.

Paa Rigshospitalets Fødeafdelinger fødtes 4138 Børn, hvoraf 3898 levendefødte og 240 dødfødte. Heraf var henholdsvis 2086 og 67 fødte udenfor Ægteskab.

Dødsfald.

Efter de til Stadslægen indkomne Dødsattester døde der i 1945 i København ialt 8778 Personer. Heraf var 706 hjemmehørende udenfor København, medens der udenfor København i Aarets Løb døde 667, der var hjemmehørende i København. Af Byens Befolkning døde saaledes 8817 eller 12,1 ‰.

Aarligt Gennemsnit	Under 1 Aar		1-4 Aar		5-14 Aar		15-24 Aar		25-34 Aar		35-44 Aar		45-54 Aar		55-64 Aar		65-74 Aar		75-84 Aar		85 Aar og derover		Tilsammen af alle Aldre		Begge Kon
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
1903—1907	201,1	151,0	13,9	13,4	2,4	2,4	4,3	3,4	6,0	4,3	11,6	7,2	19,4	10,8	35,5	19,9	67,5	44,9	145,6	113,7	273,3	247,5	17,7	14,0	15,7
1908—1912	162,8	129,8	12,3	11,4	2,5	2,7	4,1	3,1	6,4	4,7	10,6	6,8	19,3	11,0	34,7	19,1	65,2	44,4	131,7	106,4	263,0	228,2	16,4	13,2	14,6
1913—1917	140,9	109,2	10,4	9,0	2,3	2,3	4,1	3,4	5,7	4,3	10,1	6,5	17,7	11,2	32,5	20,4	65,8	46,7	138,7	120,5	290,8	285,6	15,1	12,9	13,5
1918—1922	97,4	71,2	8,6	7,3	2,2	2,3	5,5	4,3	7,1	6,1	7,6	6,5	12,8	10,1	26,9	19,4	55,3	43,4	132,2	119,8	255,4	240,3	13,3	12,3	12,8
1923—1927	99,1	67,5	7,4	6,3	1,6	1,3	2,9	2,8	3,6	3,2	6,3	5,1	11,2	8,9	25,8	18,2	56,7	43,9	135,5	111,2	269,3	241,8	11,9	11,2	11,5
1928—1932	76,6	54,9	5,8	4,5	1,3	1,5	2,4	2,7	3,3	3,5	6,0	4,7	10,3	9,1	26,3	18,4	60,0	47,8	157,7	128,9	257,6	268,6	11,9	11,5	11,5
1933—1937	75,9	49,6	5,3	4,3	1,5	1,2	2,2	2,0	3,1	2,8	5,0	4,3	11,4	8,2	24,5	18,1	58,7	43,7	140,2	117,0	327,4	260,2	11,5	10,9	11,2
1938—1942	57,6	45,4	3,2	2,9	0,9	0,9	1,5	1,3	2,4	2,1	4,4	3,6	10,7	7,2	23,0	16,0	55,6	41,6	131,5	113,5	317,4	292,7	10,9	10,3	10,5
1943	53,3	35,3	2,4	2,3	0,8	0,7	1,7	1,6	2,3	2,2	3,3	3,6	9,5	5,6	21,1	15,0	52,6	41,0	136,3	105,0	282,0	250,0	10,5	9,9	10,2
1944	68,6	57,7	3,2	2,9	1,1	0,7	2,5	1,9	3,4	2,5	4,3	3,7	10,6	7,3	22,2	15,8	57,7	42,2	131,6	108,0	280,0	295,0	11,7	11,0	11,3
1945	62,0	46,5	3,0	2,7	0,9	1,5	4,5	2,1	5,0	3,0	5,3	3,8	9,9	7,3	20,6	16,6	47,5	41,3	122,7	113,2	282,6	266,0	12,4	11,7	12,1

Der døde i 1945 818 Børn under 1 Aar eller 5,5 af 100 levendefødte, en Stigning fra sidste Aar.

Aarligt Gennemsnit	Døde i første Leveaar				Af 100 levendefødte					
	Ialt	I Ægteskab	Udenfor Ægteskab	Dreng	Piger	Ialt	I Ægteskab	Udenfor Ægteskab	Dreng	Piger
1903—1907	1737	1148	589	988	749	14,3	12,5	20,0	15,9	12,7
1908—1912	1425	922	503	795	630	11,8	10,4	16,2	12,8	10,7
1913—1917	1167	759	408	669	498	10,0	8,8	12,7	11,2	8,7
1918—1922	935	666	269	548	387	7,7	7,2	9,4	8,9	6,6
1923—1927	749	558	191	442	307	7,1	6,4	8,0	8,2	5,9
1928—1932	620	477	143	358	262	6,6	6,6	6,5	7,4	5,7
1933—1937	547	443	104	329	218	5,2	5,2	5,1	6,1	4,4
1938—1942	520	414	106	292	228	4,1				
1943	520	441	109	312	208	3,5				
1944	751	584	162	405	346	4,8				
1945	818	641	177	482	336	5,5	5,2	6,5	6,2	4,6

Døde af 100 levendefødte Børn.

	1908— 1912	1913— 1917	1918— 1922	1923— 1927	1928— 1932	1933— 1937	1938— 1942	1943	1944	1945
1. Måned . . .	3,8	3,5	3,3	3,0	2,6	2,6	2,4	1,9	2,7	3,2
2.—11. Md. . .	8,0	6,5	4,4	4,1	3,3	2,6	1,7	1,6	2,1	2,3
1. Aar.	11,8	10,0	7,7	7,1	5,9	5,2	4,1	3,5	4,8	5,5

Dødsårsagen hos Børn i 1. Leveaar:

Aarligt Gennemsnit	Mæslinger	Skarlagens- feber	Difteri	Kighoste	Kolerine	Syfilis	Stivkrampe	Tuberkulose	Bronch. Pneum. Infl.	Tarmsygdomme	Medfødt Svagbed	Andre Dødsårsager	Tilsammen
1903—1907	27	2	7	76	452	38	22	32	248	50	367	417	1737
1908—1912	17	4	6	69	338	38	18	24	218	34	336	322	1425
1913—1917	19	3	4	53	180	39	9	22	213	24	362	237	1167
1918—1922	10	1	5	30	81	24	12	17	226	10	348	172	935
1923—1927	16	»	3	30	64	13	5	16	163	11	310	118	749
1928—1932	12	»	2	28	52	8	3	11	128	9	273	94	620
1933—1937	6	1	2	16	38	2	1	8	88	4	295	84	545
1938—1942	3	»	»	12	24	1	3	5	67	5	308	92	520
1943	»	2	1	12	26	2	4	1	63	6	323	80	520
1944	1	»	7	7	132	4	6	3	57	10	445	79	751
1945	5	3	10	10	122	3	3	7	63	12	476	104	818

Følgende skematiske Oversigt over Dødsårsagerne viser Antallet af Dødsfald i de sidste 5 Aar beregnet pr. 100,000 Indbyggere, henholdsvis for Mænd og Kvinder.

Døde pr. 100,000 Indbyggere	1941		1942		1943		1944		1945	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1. Vitia innata et morbi neonat	55	31	64	43	59	30	72	53	83	51
2. Marasmus senilis	31	51	27	50	28	54	33	65	36	69
3. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
4. Febris paratyphoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5. Meningit. cerebro-sp. epid.	1	1	1	1	2	1	5	2	4	3
6. Scarlatina	»	»	1	1	»	3	1	2	2	1
7. Tussis convulsiva	2	1	2	3	2	3	1	2	2	1
8. Diphtheria	»	1	»	»	3	2	9	12	12	9
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
10. Influenza	5	6	1	2	1	1	3	4	2	1
11. Morbilli	1	1	»	»	»	»	1	»	1	1
12. Poliomyelitis ant. ac.	»	»	2	1	»	»	6	4	»	1
13. Encephalitis epidemica	2	»	»	1	1	»	»	»	2	1
14. Tuberculosis pulmonum	48	33	52	34	53	34	51	32	62	33
15. Tub. in aliis corp. partibus	8	7	6	5	7	9	8	5	8	5
16. Syphilis	14	6	10	8	13	6	11	9	12	6
17. Alii morbi infectionis	13	9	9	8	8	9	6	9	8	10
18. Cancer et Sarcoma	148	180	172	179	156	194	176	186	163	196
19. Alii tumores	15	20	13	19	12	16	10	15	13	14
20. Mb. sangv., endocrin., Rheumatism.	35	49	39	48	32	45	30	49	31	51
21. Mb. system. nerv. et org. sens.	90	105	67	87	69	82	73	79	68	80
22. Morbus cordis	195	195	187	183	186	165	191	189	203	215
23. Alii morbi organ. circulat.	64	79	70	93	72	92	75	100	65	95
24. Bronchopneumonia	38	38	31	38	32	31	33	37	28	38
25. Pneumonia crouposa	5	2	6	4	7	5	12	6	5	5
26. Alii morbi organ. respirat.	21	19	21	19	25	17	26	21	25	15
27. Mb. organ. digestiois	60	60	62	60	69	64	86	82	84	110
28. Mb. organ. uropoet. et genit.	69	40	61	40	71	35	57	32	65	34
29. Septichaemia puerperalis	»	2	»	5	»	3	»	3	»	5
30. Alii morbi gravidar. et puerp.	»	3	»	4	»	4	»	5	»	7
31. Mb. organ. locomotionis et ext. part.	13	6	8	11	7	6	7	6	6	6
32. Alcoholismus chr.	4	»	3	»	2	»	3	»	1	»
33. Aliae intoxicationes chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.)	42	31	41	32	62	31	110	37	169	56
35. Suicidium	41	19	40	24	45	35	51	38	52	35
36. Causa mortis non indicata	29	20	27	16	27	18	27	14	24	18
Omnes causæ mortis	1055	1017	1023	1017	1049	996	1174	1097	1236	1170

Paa Hospitalerne i København indtraf der i 1945 ialt 6138 Dødsfald, heraf paa

Kommunehospitalet	1022
Fremmede Hospitaler og private Kliniker	323
Bispebjerg Hospital	1154
Blegdamshospitalet	310
Øresundshospitalet	259
Sundby Hospital	387
Balders Hospitals Filial paa Forchhammersvej	28
Rudolph Berghs Hospital	21
Nørre Hospital	337
»De gamles By«	592
Sundholm Sygehus	13
Rigshospitalets Sygeafdelinger	431
» Afdl. O.	61
» Afdl. for Nerve- og neurokirurgiske Sygdomme	121
» Fødeafdelinger	234
Sct. Josephs Hospital	251
Sct. Elisabeths Hospital	82
Welanderhjemmet	3
Finseninstitutet	42
Radiumstationen	180
Dronning Louises Børnehospital	45
Københavns Militærhospital	228
Homøopatisk Hospital	14
	Ialt 6138

eller 70 % af samtlige Dødsfald.

Af medicolegale Dødsattester, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skal udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdriver, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkommer ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, udstedtes i Aaret 1945 ialt 1336. I 298 Tilfælde blev der foretaget legal Obduktion.

Ved ulykkelig Hændelse omkom 750 Personer.

Heraf skal nævnes følgende:

Ved Begivenheder, der var en direkte Følge af Krigssituationen og dennes Afvikling, omkom 434 Personer, nemlig 40 Børn, 346 Mænd og 48 Kvinder. Heraf blev 248 Mænd (3 Medlemmer af den danske Brigade, 232 Civilpersoner og 13 Frihedskæmpere) og 17 Kvinder skudt ned af Tyskerne og deres tilknyttede Organisationer, faldt i aaben Kamp eller blev likvideret.

37 Børn, 79 Mænd og 26 Kvinder blev ramt af Skud eller kvæstet ved Gadekampe, Flyverangreb, Eksplosionsulykker og lignende, medens de øvrige 3 Børn, 19 Mænd og 5 Kvinder omkom paa anden Maade som Følge af Krigsulykker.

Desuden blev 1 Barn, 27 Mænd og 5 Kvinder dræbt ved Vaadeskud, medens 1 Barn omkom ved Leg med en Granat og 1 Frihedskæmper rantes af Sprængstykker fra en Granat, som ved et Uheld eksploderede.

Af andre Ulykker kan nævnes følgende:

5 Børn, 13 Mænd og 2 Kvinder omkom ved Drukning, heraf 1 Mand ved Badning (fra Baad).

Ved Kvælning omkom 10 smaa Børn, heraf 4 ved Opkastning eller i Sengetøj,

1 stor Dreng kvaltes ved Jordskred, 1 stor Pige ved Opkastning under Narkose og en ældre Kvinde ved at faa et Fremmedlegeme i Spiserøret.

Ved *Skoldning* omkom 6 Børn, og ved anden *Forbrænding* 1 Barn, 1 Mand og 1 Kvinde.

Som Følge af *Kvæstelser* af forskellig Art døde 26 Børn, 88 Mænd og 61 Kvinder. Heraf var 77 Færdselsulykker, hvoraf 48 Ulykker med Motorkøretøj og 12 Sporvognsulykker. Ved Fald fra Vinduer omkom 10 smaa Børn og ved Fald og Snublen 51 ældre Mennesker, nemlig 15 Mænd og 36 Kvinder.

Ved *Forgiftning* døde 3 Børn, 32 Mænd og 31 Kvinder. 1 Barn døde ved at drikke Somnifen, som han fik for Kighoste, 1 Barn døde ved, at en Gasslange var utæt, og 1 Barn ved anden Kulilteforgiftning.

26 Mænd og 21 Kvinder omkom ved Gasforgiftning, 3 Mænd og 3 Kvinder ved anden Kulilteforgiftning, 1 fik ved en Fejltagelse Nicotinopløsning i Munden og døde straks, og 1 døde af anden Forgiftning.

Dødfødte.

Foruden de allerede omtalte levendefødte Børn blev der i 1945 bragt 308 dødfødte Børn til Verden. Heraf var 182 Dreng og 126 Piger. 30 Dreng og 17 Piger var født udenfor Ægteskab. 73 var fødte af udenbys boende Mødre.

Sygdomsforhold.

1) Epidemiske Sygdomme.

Af Stadens Læger og fra dens Hospitaler blev der i Henhold til Epidemi-lovens § 24 i Aarets Løb til Stadslægen anmeldt 141,137 Sygdomstilfælde, deraf 107,620 af epidemiske Sygdomme. Antallet af epidemiske Sygdomme udgjorde 148 pr. 1000 Indbyggere mod 164 det foregaaende Aar.

Aarligt Gennemsnit	Middel-folketal	Alle an-meldte Syg-domstilfælde	Tilfælde af epidemiske Sygdomme	pr. 1000 Indbyggere
1903—1907	426540	53365	44314	104
1908—1912	462161	58516	45706	99
1913—1917	506390	59293	45334	90
1918—1922	561344	100913	84124	150
1923—1927	588000	65177	55478	95
1928—1932	615620	73379	64011	103
1933—1937	660700	74422	65459	100
1938—1942	700000	100232	85976	123
1943	715100	115386	88886	124
1944	720200	147647	117936	164
1945	729100	141137	107620	148

Den efterfølgende tabellariske Oversigt viser, hvor mange epidemiske Sygdomstilfælde der gennemsnitligt blev anmeldt hver Dag i Aarets forskellige Maaneder og i hele Aaret, sammenholdt med Gennemsnittet for de otte forudgaaende Femaar.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	185	197	157	125	105	96	74	97	94	99	114	119	121
1908—1912	209	182	143	121	108	100	76	110	106	95	127	127	125
1913—1917	172	179	177	149	117	99	73	86	94	109	119	120	124
1918—1922	448	442	204	156	119	87	176	134	123	415	251	219	230
1923—1927	302	244	232	162	127	82	59	69	102	123	158	158	154
1928—1932	542	382	226	158	139	87	56	79	111	120	135	141	175
1933—1937	377	287	210	152	131	96	69	113	141	166	175	316	183
1938—1942	325	456	377	254	214	137	94	150	172	190	239	226	236
1943	296	267	277	263	224	180	137	206	236	268	279	292	244
1944	895	520	331	220	232	198	144	226	291	276	289	265	323
1945	437	375	395	306	185	243	178	226	286	301	309	301	295

Af de Sygdomme, der i Henhold til Epidemilovens § 6 altid skal gøres til Genstand for offentlig Behandling, forekom i Maj—Juni 1945 10 Tilfælde af *Plettyfus* (*Typhus exanthematicus*).

Tyfoid Feber (*Febris typhoidea*) anmeldtes med 20 Tilfælde. 2 døde.

Febris typhoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	1	3	10	8	22
1928—1932	»	1	8	7	16
1933—1937	»	1	5	5	11
1938—1942	»	»	4	2	6
1943	»	1	»	2	3
1944	»	»	3	1	4
1945	2	3	7	8	20

Af **Paratyfus** (*Febris paratyphoidea B*) anmeldtes 33 Tilfælde, med 1 Dødsfald.

Febris paratyphoidea	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1923—1927	4	9	7	11	31
1928—1932	12	20	20	36	88
1933—1937	5	3	6	8	22
1938—1942	2	1	3	4	10
1943	5	1	3	7	16
1944	5	3	4	6	18
1945	8	7	14	4	33

Paa Statens Seruminstitut er der for Københavns Vedkommende i Aarets Løb serologisk og bakteriologisk fundet 24 Tilfælde af Tyfus og 33 af Paratyfus B.

Af **epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse** (*Meningitis cerebro-spinalis epidemica*) anmeldtes 77 Tilfælde med 26 Dødsfald. Det er 18 færre Tilfælde end i 1944, men Letaliteten har været 34 % mod 26,3 % i 1944.

Akut Børnelammelse (*Poliomyelitis anterior acuta*) anmeldtes med ialt 136 Tilfælde. Heraf var 31 paralytiske og 105 aparalytiske. 3 døde.

Der er saaledes forekommet langt færre Tilfælde end i 1944, der med 394

Tilfælde repræsenterer det hidtidige Maximum for København, men paa den anden Side er Antallet for 1945 ret betydeligt, selv i Sammenligning med Epidemiaarene 1934, 1937 og 1942 med henholdsvis 161, 191 og 210 Tilfælde.

Bemærkelsesværdig er den store Proportion af aparytiske Tilfælde i 1945.

Poliomyelitis ant. acuta	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1905—1907	11	1	»	1	13
1908—1912	11	3	1	»	15
1913—1917	7	4	»	1	12
1918—1922	6	5	1	»	12
1923—1927	5	3	1	1	10
1928—1932	6	6	2	2	16
1933—1937	22	40	12	12	86
1938—1942	16	23	8	7	54
1943	5	35	15	10	65
1944	81	152	69	92	394
1945	19	50	32	35	136

Af **epidemisk Encefalitis** (Encephalitis epidemica acuta) anmeldtes ikke nye Tilfælde, men ifølge Dødsattesterne er 10 Dødsfald forårsaget af epidemisk Encephalitis.

Dysenteria (Paradysenteria). Af denne Sygdom anmeldtes 207 Tilfælde, hvoraf 111 forekom i Maanederne August, September og Oktober.

Dysenteria	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1933—1937	39	34	25	47	149
1938—1942	34	19	14	32	99
1943	45	24	32	73	174
1944	40	23	16	32	111
1945	85	36	35	51	207

Statens Seruminstitut har konstateret for Københavns Vedkommende:

436 Tilfælde af Sonne-Dysenteri
 31 » » Flexner-Dysenteri
 2 » » Schmitz-Dysenteri.

Af **Malaria** forefaldt ingen Tilfælde.

Difteri (Diphtheria faucium et laryngis). I 1945 anmeldtes 882 Tilfælde af Difteri mod 877 i 1944. Den under sidste Del af Krigen og den tyske Besættelse indtrufne Stigning af de anmeldte Tilfældes Antal synes at være kulmineret, hvad der navnlig bestyrkes af, at over Halvdelen af Tilfældene forekom i Aarets 3 første Maaneder.

Antallet af Dødsfald af denne Sygdom var i 1945 77, næsten det samme som sidste Aar. Dødeligheden var ligesom i 1944 8,7 % af de anmeldte Tilfælde og 1,1 pr. 10.000 Indbyggere.

Aldersfordelingen af de af Difteri angrebne Personer har vist en meget paa-faldende Forskydning gennem de sidste Aar, som det fremgaar af Tabellen.

	Ialt angrebne	Heraf under 15 Aar	
		Antal	%
1937	367	289	79
1938	300	240	80
1939	383	316	83
1940	234	180	77
1941	130	94	72
1942	46	26	57
1943	217	91	42
1944	877	271	31
1945	882	233	26

Fra 1937 til 1941 har ca. 70—80 % af de angrebne været under 15 Aar, men derefter er denne Aldersklassens Andel stadig dalet og var i 1945 26 %.

Denne ændrede Aldersfordeling er begyndt før den i 1944 og 1945 indtrufne Stigning i Difteritilfældenes Antal og skyldes de sidste Aars omfattende Vaccination, der først og fremmest er blevet gennemført blandt Børnene.

Havde Fordelingen mellem Børn og Voksne været som i 1938 vilde det sige, at der i en Epidemi som i Aar med 649 Voksne over 15 Aar maatte ventes ca. 2600 Børn under 15 Aar. Som det ses er kun 233 af de angrebne i denne Aldersklasse.

Følgende Tal viser Sygdomstilfældenes Fordeling efter Alder henholdsvis i sidste Femaar og for Aarene 1943, 1944 og 1945.

	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	Mænd	Kvinder	Ialt
1938—1942	8	53	108	14	34	217
1943	6	48	37	35	91	217
1944	30	104	137	176	430	877
1945	27	103	103	269	380	882

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	915	2.2	35	3.8	0.9
1908—1912	1358	2.9	44	3.2	0.9
1913—1917	1259	2.5	32	2.6	0.6
1918—1922	2347	4.2	50	2.1	0.9
1923—1927	1698	2.9	35	2.1	0.6
1928—1932	1835	3.0	53	3.3	0.9
1933—1937	1174	1.8	42	3.6	0.6
1938—1942	217	0.3	11	5.0	0.2
1943	217	0.3	18	8.3	0.3
1944	877	1.2	76	8.7	1.1
1945	882	1.2	77	8.7	1.1

Tilfældenes Fordeling paa Maaneder var følgende:

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	106	81	86	74	72	64	52	56	61	83	86	93	915
1908—1912	168	132	134	122	104	94	60	69	96	122	127	130	1358
1913—1917	144	119	99	93	81	79	54	71	101	126	156	135	1259
1918—1922	282	239	219	178	143	132	91	127	183	240	260	251	2347
1923—1927	197	132	146	111	106	88	67	84	114	193	242	218	1698
1928—1932	232	178	171	120	104	102	66	88	141	190	204	237	1835
1933—1937	148	122	128	91	100	64	37	52	68	87	154	123	1174
1938—1942	18	23	19	16	18	16	13	8	18	27	21	20	217
1943	7	5	9	27	3	9	6	4	26	12	36	73	217
1944	158	114	65	55	45	40	19	27	37	76	116	126	877
1945	182	145	127	82	48	71	46	26	21	42	65	27	882

Paa Difteridiagnosestationen paa Blegdamshospitalet blev der i 1945 undersøgt 10.553 Kulturer, hvoraf 422 indeholdt Difteribaciller.

Paa Statens Seruminstitut blev der i 1945 foretaget 153433 Difteriinjektioner.

Skarlagensfeber (Scarlatina) er anmeldt med 1.753 Tilfælde, noget færre end sidste Aar, hvor der var 2.155 Tilfælde.

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1392	3.3	20	1.5	0.5
1908—1912	2272	4.9	71	3.1	1.5
1913—1917	1574	3.1	32	2.0	0.6
1918—1922	2230	4.0	19	0.9	0.3
1923—1927	705	1.2	6	0.9	0.1
1928—1932	493	0.8	3	0.4	0.1
1933—1937	1832	2.8	19	1.0	0.3
1938—1942	1744	2.5	4	0.2	0.1
1943	2415	3.4	10	0.4	0.1
1944	2155	3.0	8	0.4	0.1
1945	1753	2.4	10	0.6	0.1

Aarligt Gennemsnit	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	136	117	105	97	81	89	86	117	142	151	152	121	1392
1908—1912	263	215	188	183	177	141	133	151	197	190	212	220	2272
1913—1917	130	121	121	111	92	87	92	158	156	197	174	135	1574
1918—1922	265	224	197	135	132	109	92	140	205	254	248	229	2230
1923—1927	61	46	49	48	46	44	31	49	67	90	97	77	705
1928—1932	52	40	39	35	33	25	16	32	52	59	62	48	493
1933—1937	148	129	149	133	127	101	64	124	196	236	260	165	1832
1938—1942	167	133	128	113	187	109	76	112	160	184	205	170	1744
1943	196	157	187	144	154	170	123	173	274	331	270	236	2415
1944	235	199	189	180	170	108	60	137	199	252	231	195	2155
1945	145	99	163	119	92	155	122	140	181	202	166	169	1753

Af **Blæreudslæt hos nyfødte** (*Pemphigus neonatorum*) optraadte 176 Tilfælde (161 Tilfælde i 1944). Denne Sygdom er optraadt i et stigende Antal Tilfælde siden 1939.

Af **Mæslinger** (*Morbilli*) anmeldtes 5887 Tilfælde (4992 i 1944). Der var i Aarets første Halvdel en Epidemi med flest Tilfælde i Marts og April (930 og 989 Anmeldelser). 7 Dødsfald indtraf.

Morbilli	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	3803	8.9	70	1.8	1.7
1908—1912	3319	7.2	47	1.4	1.0
1913—1917	3743	7.4	50	1.8	1.0
1918—1922	3700	6.6	30	0.8	0.5
1923—1927	4955	8.5	48	1.0	0.8
1928—1932	3864	6.2	36	0.7	0.7
1933—1937	4177	6.3	22	0.5	0.3
1938—1942	5964	8.5	10	0.2	0.1
1943	6513	9.1	3	0.1	0.0
1944	4992	6.9	3	0.1	0.0
1945	5887	8.0	7	0.1	0.1

Morbilli	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	398	316	358	408	467	448	295	118	122	209	313	359	3803
1908—1912	339	289	328	367	517	589	331	117	82	78	134	149	3319
1913—1917	372	440	468	380	466	479	285	123	90	149	201	290	3743
1918—1922	700	402	318	300	363	273	159	61	66	148	342	567	3700
1923—1927	842	531	334	209	205	196	139	100	197	432	805	963	4955
1928—1932	834	766	687	494	307	163	70	45	59	96	151	192	3864
1933—1937	1120	983	504	233	140	60	30	18	22	73	238	756	4177
1938—1942	1193	1078	850	536	601	474	184	98	103	159	341	347	5964
1943	485	538	617	861	1251	909	403	208	197	277	369	398	6513
1944	562	509	690	653	833	669	320	173	77	96	168	242	4992
1945	595	585	930	989	789	724	380	223	154	178	153	187	5887

Af **Røde Hunde** (Rubeola) viste der sig en brat og hurtigt forløbende Epidemi i Maanederne Februar, Marts og April, med maximalt Ugetal mellem 4.—10. Marts med 537 anmeldte Tilfælde. Samlede Aarsantal 5455 Tilfælde. (827 Tilfælde i 1944).

Rubeola	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1913—1917	40	126	44	16	226
1918—1922	27	59	51	6	143
1923—1927	31	79	11	12	133
1928—1932	10	25	7	3	45
1933—1937	66	211	154	61	492
1938—1942	589	1129	300	481	2499
1943	350	269	10	14	643
1944	460	283	24	60	827
1945	1747	1999	519	1190	5455

Skoldkopper (Varicellae) forekom med 1914 Tilfælde, betydelig færre end i 1944, da der anmeldtes 2658 Tilfælde.

Varicellae	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1908—1912	101	145	7	4	257
1913—1917	115	166	10	8	299
1918—1922	106	188	9	8	311
1923—1927	135	254	9	9	407
1928—1932	93	202	7	6	308
1933—1937	94	228	6	9	337
1938—1942	846	1360	49	58	2313
1943	1314	1774	59	77	3224
1944	1188	1351	57	62	2658
1945	989	815	53	57	1914

Af **Kighoste** (Tussis convulsiva) anmeldtes 5925 Tilfælde mod 3631 Tilfælde i 1944. Sygdommen har været jævnt fordelt over hele Aaret uden nogen egentlig Epidemi. Der var 11 Dødsfald.

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaarlgt Gennemsnit	af 1000 Indbyggere	aaarlgt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	1876	4.4	127	6.8	3.0
1908—1912	1663	3.6	125	7.5	2.7
1913—1917	1699	3.4	118	7.0	2.5
1918—1922	1941	3.5	67	3.5	1.2
1923—1927	1618	2.8	49	3.0	0.8
1928—1932	1644	2.7	46	2.7	0.7
1933—1937	1468	2.2	24	1.7	0.4
1938—1942	3390	4.8	17	0.5	0.2
1943	4089	5.7	15	0.4	0.2
1944	3631	5.0	10	0.3	0.1
1945	5925	8.1	11	0.2	0.2

Tussis conv.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	163	156	195	192	186	174	136	148	115	129	135	149	1876
1908—1912	173	152	149	128	146	157	142	148	130	97	120	121	1663
1913—1917	242	231	191	177	123	97	82	98	88	100	126	145	1699
1918—1922	65	69	70	88	100	114	139	227	225	303	306	234	1941
1923—1927	253	162	160	103	104	96	87	103	111	145	162	131	1618
1928—1932	197	202	187	154	112	85	62	87	94	127	167	169	1644
1933—1937	148	137	138	100	90	86	95	97	107	143	181	147	1468
1938—1942	429	303	261	230	193	153	134	181	219	347	524	416	3390
1943	487	406	495	393	408	271	209	203	241	355	366	255	4089
1944	205	190	242	178	201	249	305	394	477	420	372	398	3631
1945	567	380	462	421	369	420	320	400	671	716	634	565	5925

Paa Statens Seruminstitut konstateredes for Københavns Vedkommende i 668 Tilfælde Kighostebaciller i indsendte Prøver.

Af **Faarepsyge** (Parotitis epidemica) forefaldt 281 Tilfælde (191 det foregaaende Aar).

Parotitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	83	97	111	96	96	53	25	20	20	23	34	59	717
1908—1912	87	119	111	85	84	62	27	22	28	26	52	56	799
1913—1917	121	150	183	176	138	89	42	33	38	33	55	65	1113
1918—1922	115	86	89	78	69	60	29	36	81	126	142	96	987
1923—1927	90	124	153	155	132	91	27	22	28	44	91	100	1097
1928—1932	131	204	213	242	179	87	28	16	24	44	73	120	1399
1933—1937	175	225	278	282	214	119	36	24	39	50	88	99	1649
1938—1942	695	433	218	86	49	32	12	16	28	109	400	694	2842
1943	22	22	12	21	16	23	7	12	10	11	18	20	194
1944	14	20	17	18	23	13	7	15	23	13	17	11	191
1945	20	29	29	21	7	15	66	5	30	23	16	20	281

Influenza. 21.305 Influenzatilfælde anmeldtes mod 43.551 i 1944. Det største Antal Tilfælde forekom i Januar. Sygdommen forårsagede 11 Dødsfald.

Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde	Aar	Anmeldte Tilfælde	Døde	Af 1000 anmeldte Tilfælde
1917	6809	51	7.5	1932	40809	149	3.7
1918	99635	1623	16.3	1933	41726	185	4.4
1919	33832	754	22.3	1934	9491	16	1.7
1920	41490	997	24.0	1935	20971	48	2.3
1921	2570	21	8.2	1936	41442	79	1.9
1922	41675	198	4.8	1937	20033	77	3.8
1923	12415	72	5.7	1938	22049	33	1.5
1924	20387	102	5.0	1939	37390	48	1.3
1925	11771	46	3.9	1940	39468	48	1.2
1926	12254	46	3.8	1941	27455	38	1.4
1927	39575	135	3.4	1942	16684	10	0.6
1928	15284	53	3.5	1943	17313	7	0.4
1929	46120	229	5.0	1944	43551	27	0.6
1930	9671	39	4.0	1945	21305	11	0.5
1931	37435	94	2.5				

Akut Halsbetændelse (Angina tonsillaris) anmeldtes i 29.820 Tilfælde, lidt færre end Aaret forud. De fleste Tilfælde forefaldt i Januar og færrest i Sommermaanederne, saaledes som det ogsaa hyppigst har været Tilfældet de senere Aar.

Anmeldte Tilfælde af Angina tonsillaris 1903—1945

paa 1000 Indbyggere.

1903	22.0	1914	21.3	1925	18.8
1904	22.1	1915	24.3	1926	17.2
1905	20.1	1916	19.2	1927	17.7
1906	19.6	1917	21.1	1928	20.1
1907	18.7	1918	15.0	1929	19.6
1908	20.2	1919	21.9	1930	23.0
1909	19.0	1920	24.7	1931	21.1
1910	21.3	1921	23.6	1932	18.0
1911	26.9	1922	16.8	1933	18.6
1912	20.1	1923	16.0	1934	20.4
1913	17.6	1924	17.5	1935	25.7
				1936	20.3
				1937	23.5
				1938	23.9
				1939	25.7
				1940	22.8
				1941	27.4
				1942	31.4
				1943	40.1
				1944	45.9
				1945	40.9

Angina tonsillaris	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	911	775	728	651	667	646	508	554	722	836	909	836	8743
1908—1912	1075	877	849	722	762	655	499	698	942	932	1017	887	9914
1913—1917	945	966	963	885	802	712	556	681	869	1040	1097	874	10389
1918—1922	1174	1189	994	813	757	695	563	742	1098	1123	1100	1128	11376
1923—1927	992	792	823	754	763	607	471	795	1014	1084	1162	999	10257
1928—1932	1160	972	1080	947	899	761	636	985	1310	1330	1325	1130	12535
1933—1937	1117	1060	1145	985	1011	842	745	1517	1701	1585	1509	1144	14361
1938—1942	1698	1536	1549	1321	1497	1144	961	1406	1720	1871	1981	1681	18365
1943	2336	1947	2227	2168	2033	1904	1691	2259	2970	3291	3038	2830	28694
1944	4758	2715	2583	1898	2231	1890	1732	2519	3006	3519	3407	2813	33071
1945	3718	2836	2940	2146	1583	2070	1728	2053	2656	2992	2729	2369	29820

Af **Akut Luftvejskatarrh** (Tracheo-bronchitis acuta) anmeldtes 10.772 Tilfælde, noget flere end sidste Aar. Ogsaa denne Sygdom forekom ligesom tidligere med flest Tilfælde i Januar og færrest i Sommermaanederne.

Tracheo-bronchitis	Anmeldte Tilfælde	paa 1000 Indbyggere	Dødsfald	af 1000 anmeldte
1903—1907	8851	20.8	43	4.9
1908—1912	7988	17.8	51	6.4
1913—1917	8082	16.0	53	6.5
1918—1922	7260	12.9	35	4.9
1923—1927	7215	12.8	12	1.6
1928—1932	6014	10.0	19	3.1
1933—1937	5830	8.8	15	2.6
1938—1942	8787	12.8	19	2.2
1943	9682	13.8	11	1.1
1944	9876	13.8	14	1.4
1945	10772	14.8	10	0.9

Tracheo-bronchitis	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	1370	1080	1126	930	677	457	240	240	387	625	778	941	8851
1908—1912	1386	1154	928	727	562	342	180	166	344	520	816	863	7988
1913—1917	1212	1027	1135	938	604	391	208	184	347	703	637	697	8082
1918—1922	882	828	851	839	621	356	206	206	371	636	743	721	7260
1923—1927	878	804	920	780	621	346	169	233	430	586	711	737	7215
1928—1932	848	662	646	597	472	286	164	188	350	509	608	690	6014
1933—1937	698	634	621	540	455	283	160	214	396	576	642	611	5830
1938—1942	1151	975	903	812	757	402	240	282	500	802	1001	962	8787
1943	1463	920	1022	862	693	382	201	344	502	870	1178	1245	9682
1944	1413	930	1194	772	701	579	203	312	676	867	1090	1139	9876
1945	1986	1142	1076	833	514	527	275	277	578	955	1203	1406	10772

Af **Katarrhalsk Lungebetændelse** (Bronchopneumonia et Bronchitis capillaris) anmeldtes 3875 Tilfælde, noget flere end sidste Aar, med 242 Dødsfald.

Bronchopneumonia	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aaarlgt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aaarlgt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	1966	4.6	445	22.6	1.0
1908—1912	1985	4.8	459	23.1	0.9
1913—1917	2376	4.7	513	21.6	1.0
1918—1922	3135	5.6	536	17.1	1.0
1923—1927	2147	3.7	568	26.5	1.0
1928—1932	1854	3.0	572	30.9	0.9
1933—1937	1823	2.8	494	27.1	0.8
1938—1942	2319	2.8	332	14.8	0.5
1943	3020	4.2	226	7.5	0.8
1944	3451	4.8	255	7.4	0.4
1945	3875	5.8	242	6.2	0.8

Aldersfordelingen var som følger:

Broncho-pneumonia	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	428	621	245	225	280	51	116	1966
1908—1912	391	575	252	261	283	81	141	1985
1913—1917	451	616	298	387	356	93	175	2376
1918—1922	396	632	393	663	780	105	167	3135
1923—1927	266	544	325	358	404	85	155	2147
1928—1932	189	359	267	311	414	104	209	1854
1933—1937	173	360	265	340	414	97	174	1823
1938—1942	210	463	362	442	478	136	228	2319
1943	327	638	436	557	573	193	296	3020
1944	269	603	506	761	825	196	291	3451
1945	395	892	503	728	846	187	324	3875

Fordelingen paa Maaneder var følgende:

Bronchopneumonia	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	255	214	268	246	172	124	80	76	93	113	142	184	1966
1908—1912	268	260	235	199	166	118	96	67	90	109	172	205	1985
1913—1917	301	266	344	355	221	142	98	65	100	159	153	172	2376
1918—1922	331	452	357	330	257	129	101	106	124	397	285	265	3135
1923—1927	282	235	297	222	162	98	80	88	116	155	193	220	2147
1928—1932	283	210	207	173	150	95	63	57	86	137	169	223	1854
1933—1937	251	199	202	176	149	102	60	73	101	146	167	197	1823
1938—1942	267	265	255	243	236	129	77	77	109	169	244	248	2319
1943	390	316	340	292	233	173	102	106	127	284	325	332	3020
1944	541	397	469	292	250	200	122	107	159	225	264	425	3451
1945	849	380	350	256	221	180	98	97	179	381	456	428	3875

Krupøs Lungebetændelse (Pneumonia crouposa) anmeldtes med 995 Tilfælde mod 1037 Tilfælde sidste Aar. Dødeligheden er den hidtil ringeste for denne Sygdom.

Pneumonia crouposa	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 1000 Indbyggere
1903—1907	959	2.2	167	17.4	0.4
1908—1912	1014	2.2	216	21.3	0.5
1913—1917	1097	2.2	228	20.8	0.5
1918—1922	1009	1.8	166	16.5	0.3
1923—1927	583	1.0	142	24.4	0.3
1928—1932	457	0.7	165	36.7	0.3
1933—1937	322	0.5	140	43.5	0.2
1938—1942	602	0.9	54	8.7	0.1
1943	1049	1.5	42	4.0	0.1
1944	1037	1.4	63	6.1	0.1
1945	995	1.4	35	3.5	0.05

Fordelingen efter Aldersklasser var saaledes:

Pneumonia crouposa	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15—64 Aar		65 Aar og derover		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1903—1907	28	128	178	358	191	31	44	959
1908—1912	23	113	178	413	200	36	51	1014
1913—1917	30	108	179	476	226	35	43	1097
1918—1922	16	75	140	434	283	22	39	1009
1923—1927	6	40	84	239	162	26	26	583
1928—1932	4	24	62	200	124	19	23	457
1933—1937	3	19	52	137	82	14	15	322
1938—1942	9	41	76	250	177	33	34	620
1943	16	68	136	434	292	49	54	1049
1944	20	64	96	427	314	47	69	1037
1945	16	74	94	410	308	32	61	995

Fordelingen af Anmeldelser paa Aarstider var følgende:

Pneumonia crouposa	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	92	81	111	121	110	97	51	46	58	59	60	72	959
1908—1912	100	104	117	130	114	86	54	59	55	64	74	77	1014
1913—1917	95	102	127	141	120	98	67	48	63	79	73	83	1097
1918—1922	90	85	92	79	98	83	71	47	52	149	91	72	1009
1923—1927	56	52	66	62	57	45	37	28	30	40	48	62	583
1928—1932	51	47	58	62	45	29	22	19	22	30	32	39	457
1933—1937	33	29	31	36	38	21	13	14	16	27	30	34	322
1938—1942	57	64	68	58	65	43	28	28	34	46	62	67	620
1943	127	120	109	127	90	85	38	48	50	88	67	100	1049
1944	127	129	172	99	90	63	36	42	43	75	79	82	1037
1945	150	120	123	77	58	65	30	42	46	89	79	116	995

Akut infektiøs Mavetarmbetændelse (Gastroenteritis acuta infectiosa, Kolorine) anmeldtes i 1945 med 15,104 Tilfælde, hvilket er det hidtil højeste Antal, 6483 flere end sidste Aar og 3424 flere end i 1941, der havde det næsthøjeste anmeldte Antal. Hos Børn under 1 Aar anmeldtes 269 Tilfælde flere end sidste Aar; dog udgjorde Tilfældene i denne Aldersklasse en noget mindre Brøkdel af samtlige Tilfælde end sidste Aar. Ogsaa i 1945 optraadte der mange Tilfælde af den saakaldte maligne Gastroenteritis, hvilket er Skyld i den høje Dødelighed af denne Sygdom i Aldersgruppen under 1 Aar. (Se iøvrigt 2. Sanitetslæges Beretning).

Aarligt Gennemsnit	Alle Aldersklasser				Aldersklassen under 1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	paa 1000 Indbyggere	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolorine-Dødsfald
1903—1907	6103	14.8	495	8.1	1759	28.8	452	25.7	91.3
1908—1912	5912	12.8	398	6.7	1664	28.1	338	20.3	84.9
1913—1917	4789	9.5	207	4.3	1091	22.8	180	16.5	87.0
1918—1922	3399	6.1	91	2.7	651	19.2	86	13.2	94.5
1923—1927	3086	5.2	87	2.8	451	14.6	64	14.2	73.6
1928—1932	2820	4.6	71	2.5	375	13.3	54	14.6	76.9
1933—1937	3774	5.6	55	1.5	511	13.8	38	7.4	69.1
1938—1942	6699	9.5	37	0.6	584	8.7	24	4.1	64.9
1943	9210	12.9	40	0.4	847	9.2	26	3.1	65.0
1944	8621	12.0	143	0.7	1013	11.8	132	13.0	92.3
1945	15104	20.7	143	0.9	1282	8.5	122	9.5	85.3

Fordelingen paa Maaneder var følgende:

Gastroenter. acuta infect.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aar
1903—1907	281	229	249	291	363	487	664	1429	886	510	402	313	6103
1908—1912	287	205	431	247	283	434	602	1673	905	428	340	278	5912
1913—1917	245	200	205	231	384	394	513	960	692	378	329	258	4789
1918—1922	251	198	216	228	223	259	371	507	388	265	246	247	3399
1923—1927	228	149	168	164	202	205	375	557	332	243	222	241	3086
1928—1932	241	176	210	175	201	139	275	356	318	237	220	239	2820
1933—1937	324	265	303	254	239	344	341	562	452	227	211	252	3774
1938—1942	368	450	468	386	407	362	551	1634	1005	451	329	288	6699
1943	438	641	996	757	551	472	660	1943	1218	690	450	394	9210
1944	544	350	353	314	574	474	767	1695	1647	733	589	581	8621
1945	785	550	459	892	517	1422	1425	2597	2261	1476	1315	1405	15104

Anmeldte Tilfælde af Kolerine pr. 1000 Indb.	Under 1 Aar	1—4 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
				Md.	Kv.	
1903—1907	178.1	35.1	6.8	7.9	8.8	14.8
1908—1912	171.0	34.0	6.3	7.4	7.5	12.8
1913—1917	117.2	28.8	5.9	5.4	6.1	9.5
1918—1922	58.8	21.0	4.4	3.4	4.0	6.1
1923—1927	50.1	21.4	4.9	2.8	3.8	5.2
1928—1932	39.7	17.8	4.8	2.6	2.9	4.6
1933—1937	57.2	28.1	7.1	2.9	3.5	5.6
1938—1942	59.0	38.6	13.9	6.1	6.4	9.6
1943	72.4	50.2	18.8	8.8	8.1	12.9
1944	85.1	48.0	16.7	7.8	7.5	12.0
1945	86.7	54.8	25.6	14.8	16.8	20.7

Den talmæssige Tiltagen af Sygdommen skyldes, som Tabellen viser, især forøget Optræden i Aldersklasserne over 5 Aar.

Epidemisk Gulsot (Hepatitis epidemica) er anmeldt med 1999 Tilfælde, 774 flere end sidste Aar. 14 Kvinder, men ingen Mænd døde af Sygdommen, tiltrods for at der anmeldtes næsten 200 flere Sygdomstilfælde hos Mænd end hos Kvinder.

Hepatitis epidemica	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	12	84	100	77	273
1933—1937	35	167	97	109	408
1938—1942	37	231	188	184	640
1943	50	364	417	417	1248
1944	43	232	452	498	1225
1945	46	249	943	761	1999

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1928—1932	22	19	23	17	18	15	18	25	32	28	28	28	273
1933—1937	38	31	38	32	28	24	22	36	39	44	43	33	408
1938—1942	59	54	46	37	34	28	28	50	68	82	88	66	640
1943	120	104	99	75	68	53	52	117	169	161	129	101	1248
1944	118	139	82	72	55	66	66	91	129	167	128	112	1225
1945	134	126	112	90	105	270	136	159	195	228	213	221	1999

Gigtfeber (Febris rheumatica). Antallet af anmeldte Tilfælde var lidt mindre end i 1944, med lidt flere Dødsfald.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	paa 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	971	2.8	14	1.4	0.5
1908—1912	916	2.0	15	1.6	0.8
1913—1917	823	1.6	10	1.2	0.2
1918—1922	709	1.8	13	1.8	0.2
1923—1927	558	1.0	9	1.6	0.2
1928—1932	459	0.8	11	2.6	0.2
1933—1937	322	0.5	9	2.8	0.1
1938—1942	292	0.4	7	2.4	0.1
1943	406	0.6	7	1.7	0.1
1944	453	0.6	4	0.9	0.1
1945	410	0.6	13	3.2	0.2

Fordelingen af Tilfælde paa Maaneder var følgende:

Febris rheumatica	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1903—1907	100	88	94	91	90	88	55	64	67	75	82	72	971
1908—1912	94	80	96	93	84	71	53	51	69	69	77	79	916
1913—1917	77	70	74	74	80	73	61	53	57	65	70	71	823
1918—1922	76	67	71	65	58	58	37	32	50	58	68	68	709
1923—1927	59	46	49	50	49	40	37	39	38	49	54	49	558
1928—1932	46	45	48	45	53	36	25	23	30	34	36	37	459
1933—1937	33	27	30	34	32	21	15	22	25	32	25	27	322
1938—1942	31	27	28	24	28	23	13	18	22	24	27	27	292
1943	42	23	41	33	30	26	25	28	32	35	45	46	406
1944	62	50	41	46	29	24	24	34	30	39	41	33	453
1945	45	38	44	31	26	29	18	25	41	32	41	40	410

Rosen (Erysipelas). Tallene ligger i det væsentlige som sidste Aar.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Dødsfald		
	aarligt Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	af 100 anmeldte	paa 10000 Indbyggere
1903—1907	657	1.5	27	4.1	0.6
1908—1912	547	1.2	22	4.0	0.5
1913—1917	532	1.1	21	3.9	0.4
1918—1922	438	0.8	16	3.7	0.3
1923—1927	365	0.6	11	3.0	0.2
1928—1932	351	0.6	12	3.5	0.2
1933—1937	322	0.5	15	4.7	0.2
1938—1942	315	0.4	8	2.5	0.1
1943	464	0.7	10	2.2	0.1
1944	500	0.7	8	1.6	0.1
1945	539	0.7	4	0.7	0.05

Svingefeber (Febris undulans). Der er kommet Meddelelse om 14 Tilfælde.
Ingen Dødsfald.

Febris undulans	Under 5 Aar	5—14 Aar	15 Aar og derover		Ialt
			Mænd	Kvinder	
1928—1932	»	4	20	10	34
1933—1937	»	4	28	13	45
1938—1942	»	3	27	14	44
1943	»	1	5	7	13
1944	»	1	5	5	11
1945	»	3	6	5	14

Andre Infektioner. Gennem Statens Seruminstitut er i 8 Tilfælde konstateret Infektion med *Salmonella typhi murium*, i 11 med *Salmonella enteritidis* Gärtner og i 4 med andre *Salmonellatyper*. 1 Tilfælde af *Leptospirose* (Weils Sygdom) er konstateret, og 10 Tilfælde af *Leptospirosis canicularis*.

2) Tuberkulose.

Af **Lungetuberkulose** (*Tuberculosis pulmonum*) blev i 1945 anmeldt 1050 nye Tilfælde eller 1,4 for hvert Tusinde Indbyggere. (I 1944 1006 anmeldte).

Nyanmeldte Tilfælde af Lungetuberkulose i 1945.

	0-4	5-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74	> 75	Ialt
Mænd	64	74	38	92	69	54	93	51	36	16	8	595
Kvinder	39	67	35	95	75	38	45	18	18	14	11	455
												1050

Desuden er 12 Personer, der i Forvejen var kendt som bacillære, tilflyttet Københavns Kommune i 1945.

Blandt de øvrige fandtes + TB hos 900, deraf 313 ved direkte Mikroskopi, af Ekspektorat, 95 ved Dyrkning fra Expectorat og 492 ved Dyrkning fra Ventrikel-skyllvand. Ialt paavistes saaledes + TB hos 85,7 pCt. af de 1050 nyanmeldte.

Ifølge Dødsattesterne døde af Lungetuberkulose 213 Mænd og 127 Kvinder, ialt 340 eller 0,46 ‰ af Befolkningen.

Anmeldte og døde i de sidste 5 Aar.

Anmeldte			Døde	
Aar	Ialt	pr. 1000 Indb.	Ialt	pr. 1000 Indb.
1940	821	1,2	294	0,42
1941	922	1,3	279	0,40
1942	976	1,4	302	0,43
1943	1075	1,5	305	0,43
1944	1006	1,4	294	0,41
1945	1050	1,4	340	0,46

Paa Diagnosestationen paa Centraltuberkulosestationens Laboratorium undersøgtes 10.911 Expektoratprøver, hvoraf i 1397 Tilfælde (12,8 ‰) fandtes Tuberkelbaciller.

Af andre tuberkuløse Sygdomme døde i 1945 44 (i 1944 48).

Dødsfald af Tuberkulose i København 1901-1945 pr. 10,000 Indbyggere.

Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose	Aar	Tuberkulose alle Former	Lunge-tuberkulose
1901	21.7	15.3	1911	17.6	13.1	1921	11.6	9.3	1931	8.5	7.0	1941	4.7	4.0
1902	17.2	11.9	1912	17.7	13.6	1922	11.2	8.8	1932	8.3	7.4	1942	4.8	4.3
1903	19.7	14.1	1913	15.1	11.8	1923	10.3	7.8	1933	7.6	6.4	1943	5.0	4.3
1904	20.2	14.9	1914	15.4	12.4	1924	12.7	10.1	1934	7.2	6.3	1944	4.8	4.1
1905	21.3	15.8	1915	14.8	11.9	1925	10.8	8.8	1935	6.6	5.7	1945	5.3	4.6
1906	19.0	14.7	1916	18.8	15.0	1926	10.8	8.7	1936	5.5	4.7			
1907	17.7	13.9	1917	19.6	15.6	1927	9.6	8.1	1937	5.4	4.8			
1908	18.8	14.8	1918	15.6	12.1	1928	9.5	7.8	1938	5.1	4.2			
1909	17.1	13.2	1919	13.2	10.2	1929	9.0	7.6	1939	4.2	3.6			
1910	15.3	11.8	1920	12.0	9.4	1930	8.9	7.3	1940	4.9	4.2			

3) Kræft.

Kræft (Cancer et Sarcoma) medførte i 1945 1.321 Dødsfald mod 1.305 det foregaaende Aar. Af de 1.321 døde var 556 Mænd og 765 Kvinder.

Dødsfald af Kræft i forskellige Aldersklasser.

	< 35 Aar		35—44 Aar		45—54 Aar		55—64 Aar		65—74 Aar		> 75 Aar	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1945	23	22	29	54	70	126	138	178	181	217	115	168

Dødsfald af Kræft pr. 1000 Indbyggere.

Aarligt Gennemsnit	Under 35 Aar		35—44 Aar		45—54 Aar		55—64 Aar		65—74 Aar		75 Aar og derover	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1903—1907	0.0	0.1	0.7	1.2	2.2	2.8	6.2	4.7	11.5	8.9	14.8	14.9
1908—1912	0.1	0.1	0.6	1.1	2.6	2.7	6.1	4.9	11.7	8.5	15.9	11.5
1913—1917	0.1	0.1	0.6	1.0	2.3	2.7	6.2	5.0	12.0	8.6	16.6	13.6
1918—1922	0.1	0.1	0.5	0.9	2.1	2.5	5.8	5.1	11.1	7.9	17.3	13.3
1923—1927	0.1	0.1	0.4	1.1	1.9	2.4	5.8	4.8	12.2	8.5	17.6	13.0
1928—1932	0.0	0.1	0.5	1.1	1.7	2.6	5.4	4.7	12.3	9.4	18.1	15.2
1933—1937	0.0	0.1	0.4	1.0	1.7	2.6	4.8	4.7	11.5	8.4	19.8	13.9
1938—1942	0.0	0.1	0.4	1.0	1.7	2.3	4.9	4.8	11.8	8.6	17.6	14.8
1943	0.0	0.1	0.3	0.9	1.9	2.2	4.7	4.6	10.9	10.2	20.2	15.2
1944	0.1	0.1	0.5	0.9	1.6	2.5	5.5	4.6	12.1	8.3	22.0	15.1
1945	0.1	0.1	0.5	0.8	1.6	2.5	4.6	4.6	10.0	8.8	18.6	14.9

4) Kønssygdomme.

Kønssygdomme (Morbi venerei). Heraf anmeldtes 12.527 Tilfælde mod 11.378 Tilfælde i 1944. Den Stigning i disse Sygdommes Antal, som er indtruffet siden Minimet i 1940 er saaledes fortsat ogsaa i 1945. Stigningen omfatter baade Gonorrhoe og Syfilis.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoe		Ulcus venereum		Syphilis	
	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere	aarligt Gennemsnit	pr. 10000 Indbyggere
1903—1907	5094	119	579	14	1643	39
1908—1912	6142	133	878	19	2446	53
1913—1917	6884	136	660	13	2336	46
1918—1922	7449	133	564	10	2315	41
1923—1927	6267	104	173	3	1349	23
1928—1932	5326	87	71	1	705	11
1933—1937	4800	73	36	1	285	4
1938—1942	4899	67	21	»	271	4
1943	8716	122	21	»	1327	19
1944	9712	135	11	»	1655	23
1945	10618	146	5	»	1886	26

Af **Gonorrhoe** anmeldtes 10.618 Tilfælde (9.712 i 1944). 22 Tilfælde forekom hos Børn under 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Mænd	3294	3382	3549	3399	3778	3684	3414	2940	2804	3337	4457	5488	5833	6681
Kvinder	1130	1175	1057	1200	1344	1322	1257	1115	1185	1616	2300	3201	3857	3915
Ialt	4424	4557	4607	4599	5122	5006	4671	4055	3989	4953	6757	8689	9690	10596

Af **Venerisk Saar** (Ulcus venereum) anmeldtes 5 Tilfælde.

Erhvervet Syfilis (Syphilis acquisita) anmeldtes med 1886 Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde over 15 Aar	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Mænd	145	120	150	220	257	181	125	181	186	155	195	750	907	1063
Kvinder	101	65	87	110	115	88	67	80	85	92	152	564	736	822
Ialt	246	185	237	330	372	269	192	261	271	247	347	1314	1643	1885

Af **medfødt Syfilis** (Syphilis congenita) anmeldtes 18 Tilfælde. Der er ogsaa her en tydelig stigende Tendens.

Syphilis congenita.

	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Anmeldte Tilfælde	5	8	10	13	13	18

Af **Lymphogranuloma inguinale** blev ingen Tilfælde anmeldt.

5) Andre Sygdomme.

Alkoholisme. Ingen Tilfælde af Delirium tremens anmeldtes. Kronisk Alkoholisme er anført som Dødsårsag i 4 Tilfælde.

Fnat (Scabies). Der anmeldtes 20,988 Tilfælde mod 18,332 i 1944. Ogsaa for denne Sygdoms Vedkommende er Stigningen i Antallet af Tilfælde saaledes fortsat i 1945.

	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Anmeldte Tilfælde	6113	8161	10827	13468	16433	18332	20988

Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	Pr. 1000 Indb.	Aar	pr. 1000 Indb.
1900	1,9	1910	6,3	1920	11,7	1930	5,6	1940	11,6
1901	1,7	1911	5,6	1921	9,8	1931	4,6	1941	15,4
1902	1,9	1912	5,6	1922	5,6	1932	3,7	1942	19,0
1903	2,5	1913	4,6	1923	4,0	1933	3,4	1943	23,0
1904	2,4	1914	4,6	1924	2,4	1934	3,7	1944	25,4
1905	2,1	1915	6,4	1925	1,5	1935	5,2	1945	28,8
1906	2,2	1916	9,1	1926	3,0	1936	7,1		
1907	3,0	1917	13,4	1927	5,1	1937	9,3		
1908	5,3	1918	17,1	1928	6,9	1938	9,8		
1909	6,7	1919	12,8	1929	6,6	1939	8,8		

6) Sygdomme i Garnisonen.

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Antallet i 1945 af de paa Københavns Militærhospital behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme følgende:

Difteri 6, Scarlatina 6, Morbilli 2, Febris catarrhalis 121, Febris rheumatica 11, Angina tonsillaris 229, Tuberculosis pulmonum 16, Bronchitis og Bronchopneumonia 73, Rubeola 1, Pleuritis 16, Pneumonia crouposa 22, Hepatitis epidemica 48, Enteritis acuta 91, Paradysesteri 21, Angina phlegmonosa 43, Angina ulcerosa 58, Mononucleosis infectiosa 30, Stomatitis 4, Myalgia epidemica 1, Paratyfus 2 og Poliomyelitis 1.

Endvidere behandlede i 1945 paa Københavns Militærhospital følgende Antal veneriske Sygdomme: Syfilis 104 hvoraf 52 friske, Gonorrhoe 524 hvoraf 452 friske.

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE

Sanitært Tilsyn med Latrinvæsen, de for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg m. m.

(Meddelt af 1. Sanitetslæge, Dr. med. *Kaj Roholm*).

I Aaret 1945 er der i Samarbejde med Sanitetslægeassistenterne, Dr. med. Palle Hjorth og Dr. med. V. Sindbjerg-Hansen journalført 563 Sager med et noget større Antal Ekspeditioner.

Efter Sundhedsvedtægtens andet Afsnit (Ordning af Afløb m. m.) har der i dette Aar været 3 Sager.

Efter tredje Afsnit (den offentlige Renlighed) har der været 2 Sager.

Efter fjerde Afsnit (Latrinvæsen) har der været 472 Sager.

Efter femte Afsnit (de for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg) har der været 76 Sager.

Efter syvende Afsnit (Boliger) har der været 3 Sager.

Iøvrigt har der været 7 Sager, der ikke lader sig henhøre til de omtalte Afsnit af Sundhedsvedtægten.

	II Ordning af Afløb	III Den off. Renlighed	IV Latrin- væsen	V De for de om- boendes Sund- hed skadelige Anlæg	VII Boliger
1931—35.....	5	19	1008	36	60
1936—40.....	5	6	275	59	5
1941.....	1	3	234	62	2
1942.....	2	5	456	79	»
1943.....	»	»	»	»	»
1944.....	»	»	»	»	»
1945.....	3	2	472	76	3

I ovenstaaende Tabel er vist Forholdene i en Række forudgaaende Aar, idet Tallene for de to første Grupper er angivet som Gennemsnitstal pr. Aar.

1. Sanitetslæge fungerer iøvrigt som Vicestadslæge og deltager som saadan i Behandlingen af en Del af Stadslægeembedets Sager, bl. a. vedrørende Apotekerforhold (aarlig Visitation), Læger og Tandlægers Udøvelse af deres Kaldsvirksomhed, Spørgsmaal vedr. Fabrikhygiejne, sygdomsforebyggende Arbejde og Oplysningskampagner o. a.

Vandklosetter.

Ifølge Meddelelse fra Stadsingeniørens Direktorat udgjorde Antallet af installerede Vandklosetter m. m.:

Installeret indtil 31/12	Ældre By			Indlemmede Distrikter			Hele Byen		
	Vand- klosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslag- nings- kummer	Vand- klosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslag- nings- kummer	Vand- klosetter Ialt	Heraf Sæder i Trug W.C.	Udslag- nings- kummer
1905	21335	1005	312	105	4	5	21440	1009	317
1915	68611	2245	410	4661	57	34	73272	2302	444
1916	71787	2350	415	5747	69	34	77534	2419	449
1917	75690	2378	414	7694	80	38	83384	2458	452
1918	79800	2392	412	8969	119	38	88769	2511	450
1919	83071	2399	444	9641	119	36	92712	2518	480
1920	85074	2430	433	11015	119	36	96089	2549	469
1921	89736	2638	420	13242	170	37	102978	2808	457
1922	92995	2707	449	14805	202	37	107300	2909	486
1923	95382	2815	481	16333	241	37	111715	3056	518
1924	96428	2814	481	18821	241	37	115249	3055	523
1925	103225	2782	476	20888	300	36	124113	3082	512
1926	107149	2754	501	22894	303	36	130043	3057	537
1927	115057	2652	509	28748	354	36	143805	3006	545
1928	118677	2574	508	31675	360	36	150352	2934	544
1929	123034	2508	501	34063	323	38	157097	2831	539
1930	128571	2414	500	39267	354	38	167838	2768	538
1931	133558	2300	501	45039	347	37	178597	2647	538
1932	137371	2194	496	51374	362	38	188745	2556	534
1933	140957	2158	495	55568	381	38	196525	2539	533
1934	146030	2116	501	63983	420	52	210013	2536	553
1935	150355	1999	522	73585	391	53	223940	2390	575
1936	153890	1920	524	79317	388	54	233207	2308	578
1937	157156	1895	526	85431	330	56	242587	2225	582
1938	161179	1750	529	90092	330	67	251271	2080	596
1939	163865	1625	535	98205	382	68	262070	2007	603
1940	165016	1605	538	104670	324	70	269686	1929	608
1941	164047	1565	535	108200	327	73	272247	1892	608
1942	167685	1422	538	111406	258	73	279091	1680	611
1943	168577	1302	549	114337	285	73	282914	1587	622
1944	169775	1288	551	118234	254	80	288009	1542	631
1945	170237	1226	559	120322	242	82	290559	1468	641

**Tilsyn med Fødehjem, Vuggestuer, Asyler, Daghjem o. l. Institutioner
samt private Skoler.**

(Meddelt af 2. Sanitetslæge, Dr. med. *J. Flamand Christensen*).

Fødehjem.

Ved Aarets Udgang stod 15 Fødehjem med tilsammen 160 Pladser under Tilsyn.

Vuggestuer.

Ved Aarets Udgang stod 26 Vuggestuer under Tilsyn, deraf er 1 nyoprettet i 1945.

Asyler, Børnehaver, Daghjem o. l. Institutioner.

Ved Aarets Udgang stod 199 Asyler, Børnehaver, Daghjem og Fritidshjem under Tilsyn, deraf 17 oprettet 1945.

Private Skoler.

Ved Aarets Udgang stod 15 private Skoler under Tilsyn.

De fleste af disse Institutioner er i Samarbejde med Sanitetslægeassistenterne Dr. med. E. Øllgaard og Dr. med. H. Buch blevet inspiceret i Aarets Løb.

De hygiejniske og sanitære Forhold har gennemgaaende været tilfredsstillende, omend Lokalerne de fleste Steder paa Grund af Forholdene er daarligt vedligeholdte.

En stor Del af de nye Børnehaver er oprettede som midlertidige Krisebørnehaver i Menighedslokaler og lignende, og man har her ofte maattet tillade mindre Afgivelser fra Regulativet.

Undersøgelse med Henblik paa Tuberkulose af Personalet i Børneinstitutionerne.

Personalet ved Børnehaver, Vuggestuer, Fritidshjem og lignende Institutioner undersøges 1 Gang aarligt samt ved Nyansættelser paa Centralstationen for Tuberkulosens Bekæmpelse. Der er ialt undersøgt 1413 Personer; hos 975 blev foretaget Mantoux's Reaktion. 1407 blev underkastet Røntgengennemlysning og 9 blev røntgenfotograferede; endelig foretoges i 6 Tilfælde Ventrikelskylning. Der blev i ingen Tilfælde fundet smittefarlig Lungetuberkulose. 86 Personer blev calmettevaccinerede.

Smitsomme Sygdomme i Børneinstitutionerne.

Ethvert Tilfælde af smitsom Sygdom, der optræder i Asyler, Børnehaver, Dagshjem, Vuggestuer o. l. Institutioner, skal anmeldes til 2. Sanitetslæge, der daglig sender Meddelelserne videre til de forskellige københavnske Hospitalers Børneafdelinger (Børnehospitalet paa Fuglebakken, Dronning Louises Børnehospital, Rigshospitalets Børneafdeling, Sundby Hospitals Børneafdeling, Fru Hermansens Klinik, Blegdamshospitalet, Nørre Hospital og Sct. Josephs Hospitals Børneafdeling.)

Nedenstaaende Tabel omfatter de anmeldte Tilfælde:

Morbilli	766	Tilfælde
Varicellæ	365	—
Scarlatina	120	—
Tussis convulsiva	180	—
Rubeolæ	407	—
Difteri	17	—
Parotitis	7	—
Meningitis epid.	11	—
Poliomyelitis	5	—
Paradysenteri	26	—

Lægetilsyn ved Kommunens Vuggestuer og Børnehaver.

Ved alle de kommunale Vuggestuer og Børnehaver ialt 15 Institutioner er ansat Børnespecialister, der fører regelmæssig Helbreds kontrol med alle Børnene efter en af 2. Sanitetslæge udfærdiget Instruks, samt vejleder Lederen i alle hygiejniske Spørgsmaal. Ved Børnegården i Utterslev er desuden ansat en Specialist i Børnepsykiatri.

Tilsyn med smitsomme Sygdomme etc.

(Meddelt af 2. Sanitetslæge, Dr. med. J. Flamand Christensen).

Gennem hele 1945 har der været Smaaepidemier af smitsom, ondartet Diarrhoe hos nyfødte Børn. Sygdommen optraadte i Aarets første Maaneder hovedsageligt paa Børneafdelingerne, men i de sidste Maaneder kun paa Fødselsstiftelsen.

Da Sygdommen antog epidemisk Karakter oprettedes paa Blegdamshospitalet en Karantæneafdeling for de Børn paa Rigshospitalets Fødeafdelinger, der skulde udskrives til Børnehjem o.l., ligesom Tilfælde af malign Gastroenteritis samledes paa specielle Afdelinger paa Blegdamshospitalet og Dronning Louises Børnehospital. Der blev iøvrigt truffet Aftale med Frederiksberg Hospitals epidemiske Afdeling om Oprettelse af saavel Karantæneafdeling som Behandlingsafdeling til Aflastning af de københavnske Afdelinger.

I Henhold til Lov Nr. 138 af 10. Maj 1915 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse har Indenrigsministeriet den ²⁰/₁₀ 1945 udtalt, at den paagældende Sygdom indtil videre kan være Genstand for Foranstaltninger efter nævnte Lov, hvorfor Sundhedskommissionen den ²²/₁₀ 1945 i sin Egenskab af Epidemikommission vedtog, at Sygdommen skulde erklæres at være Genstand for offentlig Behandling, og erklærede straks samtlige Hospitalsafdelinger, hvor Sygdommen isoleredes og behandledes, for *særlige Epidemilokaler til Behandling af malign Gastroenteritis*, samtidig med at man paabød disse Hospitaler at foretage de fornødne Isolationsforanstaltninger overfor Patienterne samt at holde Regnskab med Antallet af Sygedage for Observation og Behandling af denne Sygdom til Brug for eventuel senere Refusion af Udgifterne. Der har ialt været ca. 250 Tilfælde med en Dødelighed paa ca. 20 %. Sygdommen synes i Aarets Løb at have faaet en noget mildere Karakter, idet saavel Smitsomheden som Dødeligheden er aftaget. Bekæmpelsen er sket i Samarbejde med Sundhedsstyrelsen, og Dr. K. Biering-Sørensen har været ansat for særligt at varetage dette Arbejde.

I Samarbejde med Seruminstituttet føres nøje Kontrol med alle Tyfus- og Paratyfustilfælde med særligt Henblik paa Bacilbærere ved Hjælp af et Kartotek, som omfatter alle friske Tilfælde, Observationstilfælde og Bacilbærere. 19 Tilfælde af Tyfus og 34 Tilfælde af Paratyfus har givet Anledning til de sædvanlige Underøgelser i Milieuet.

Undersøgelser af Bakterieindholdet i Vandet ved Badeanstalter, Badestrande samt i Havnen er foretaget regelmæssigt hele Aaret. De har ikke givet Anledning til særlige Bemærkninger.

Paa Grund af den store Tilstrømning i Foraaret af tyske Flygtninge, hvoraf en Del havde Tyfus, frygtede man for en Udbredelse af denne Sygdom gennem Badevandet, og efter en af Rigsdagen den 7. Juli derom vedtaget Lov, blev der den 12. Juli udstedt Forbud mod al Badning fra Søbadeanstalter og aaben Strand i Københavns Kommune. Den 22. August ophævedes Forbudet delvis og den 19. September fuldstændigt.

Den i Aaret 1944 oprettede Karantænestation i Toldkammerbygningen i Havnegade blev i Tiden ⁷/₅—¹/₉ 1945 anvendt fortrinsvis som Aflusningsstation for »displaced persons« af praktisk talt alle europæiske Nationaliteter. Der blev foretaget Aflusning med Ivoran. Endvidere fungerede den som en Slags Poliklinik eller Sorteringsstation, hvorfra Patienterne henvistes til Behandling eller Indlæggelse paa kommunale Sygehuse. Paa Grund af Forholdene maatte en stor Del af Flygtningene overnatte een eller flere Nætter paa Stationen.

Desuden er behandlet en Række Sager vedrørende Forebyggelse af smitsomme Sygdommes Udbredelse ved Fjernelse eller Isolering af Personer beskæftigede med Næringsmidler.

Den vederlagsfrie ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme.

Den i Henhold til Lov af 30. Marts 1906 indførte vederlagsfrie Behandling af Kønssygdomme paa de kommunale Kliniker af de visiterende Læger har i 1945

været søgt af 10,536 nytilkomne Patienter mod 10,099 i 1944, 7,688 i 1943, 6,218 i 1942, 4,689 i 1941, 4,133 i 1940, 4,554 i 1939, 4,871 i 1938, 5,241 i 1937, 5,024 i 1936 og 4,447 i 1935. Af Patienterne var 6,214 Mænd, 4,281 Kvinder og 41 Børn under 15 Aar.

For *Syphilis* behandlede ialt 1407, hvoraf 609 ikke tidligere var anmeldte. Af Tilfældene var 730 Mænd, 675 Kvinder og 2 Børn.

For *Gonorrhoe* behandlede ialt 4,988, hvoraf 4,393 nye Infektioner diagnosticeret paa Klinikerne, medens det i 595 Tilfælde drejede sig om Tilfælde diagnosticeret andetsteds. Af Tilfældene var 3,138 Mænd, 1,846 Kvinder og 4 Børn.

For *venerisk Saar* behandlede ialt 1 nytilkommen Patient, der var en Mand.

4,140 nytilkomne Patienter har været til Observation for venerisk Sygdom, som ikke konstateredes. Af disse var 2,345 Mænd, 1,760 Kvinder og 35 Børn.

Der er indgaaet Anmeldelse om 1,971 Patienter, der er udeblevet fra Behandlingen for venerisk Sygdom. Anmeldelserne er af 2. Sanitetslæge videregivet henholdsvis til de kommunale Kliniker, til Sædelighedspolitiet her i Byen eller til Embedslæger i Provinsen.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

Der blev i Aaret 1945 udført:

A.	1167	Desinfektioner for offentlig Regning.
B.	297	— — ubemidlede.
C.	47	— — privat Regning.

Ialt 1511 Desinfektioner

Disse fordeler sig igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	86
Effektdeinfektioner alene	1343
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficeret med Damp.....	82
Ialt	1511

Ved Boligdesinfektionerne anvendtes 119 Gange Desinfektion med Formaldehyddampe, og desinficeredes 149 Værelser, 17 Køkkener, 20 Entreer, 2 Badeværelser, 21 W. C. Rum, 5 Hospitals-Sygeværelser, 3 Kontorlokaler, og 2 Værkstedslokaler.

Det forholdsvist lille Antal Formalindesinfektioner i Aaret 1945 skyldes Formalinmanglen. I Stedet for Formalindesinfektioner af Værelser udleveredes Desol til Afvaskning af Sengesteder, Paneler, Haandvaske etc.

11 Gange anvendtes Svovldioxyd ved Desinfektion af: 22 Værelser, 4 Køkkener, 4 Entreer, 3 W. C. Rum og 8 Klasseværelser.

39 Gange anvendtes Kresolvand ved Afvaskning af 2 Vagtlokaler, 1 Kontor, 1 Restaurationslokale, 2 store Toiletrum, 7 Garderobeskabe, 1 Værelse, 1 Baderum, 1 Bådekar, 1 Omklædningsrum til Gymnastiksal, 1 Pulterkammer med Loftsgange, 263 W. C. Rum, 47 Pissoirs, og 119 Haandvaske.

142 Sengesteder (Madrasser, Dynner og Puder) blev desinficeret med Ivoran og Idoceptpulver.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 12,400 Kbm., heraf desinficeredes 6310 Kbm. med Formaldehyddampe, 2880 Kbm. med Kresolvand og 3210 Kbm. med Svovldioxyd.

De i Desinfektionsanstalten paa Blegdamshospitalet desinficerede Effekter havde et Kubikindhold af 1240,7 Kbm.

Ved Kontrollering af Privatdesinfektørers Arbejde blev der foretaget 190 Undersøgelser, og efter Anmodning fra Skadedyrskontoret, Kommunehospitalet og Skolelægerne er der foretaget 261 Undersøgelser for Væggetøj og 147 Undersøgelser for Lus og andet Utøj i de forskellige Hjem. 8 Skolebygninger er blevet undersøgt for Væggetøj efter Indkvartering af tyske Flygtninge.

I det ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 1 Elev fra Sønderborg.

Desinfektionsanstalten i 1945.

Maaned	Antal Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning									B. Desinfektioner for Ubemidlede			C. Desinfektioner for privat Regning		
		Tyfus	Difteri	Scarla- tina	Tuberkul.		Fnat	Polio- myelitis	Utøj	Forskll. Sygd.	Kræft	Utøj	Forskll. Sygd.	Kræft	Forskll. Sygd.	Tuberku- lose
					Døds- fald	Flyt- ning										
Januar ...	116	»	»	»	5	36	»	»	52	»	»	4	»	8	9	2
Februar ...	160	»	2	»	4	28	»	»	105	»	1	3	»	10	5	2
Marts ...	192	»	3	»	8	33	»	»	123	»	»	4	»	14	4	3
April ...	160	»	»	»	8	45	»	»	83	»	»	3	»	14	7	»
Maj ...	136	22	»	»	1	35	»	»	52	1	1	2	1	11	8	2
Juni ...	126	1	»	»	»	30	»	»	62	»	»	3	»	6	21	3
Juli ...	87	1	»	»	4	29	»	»	16	1	1	»	4	13	14	4
August ...	81	»	1	»	1	28	»	»	23	»	»	2	»	16	8	2
September ...	100	1	»	»	2	30	»	23	15	»	2	3	»	14	7	3
Oktober ...	114	»	2	1	4	30	1	4	39	»	1	5	1	16	8	2
November ...	114	»	»	1	»	36	2	»	39	1	3	»	»	17	10	5
December ...	125	»	»	»	4	31	»	»	59	»	»	3	»	14	11	4
Ialt ...	1511	25	8	2	40	391	3	27	668	3	9	32	6	153	112	32

Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1945.

Maaned	Antal				
	Begæringer	Effekt- des- infektioner Kbm.	Boligdesinfektioner		
			Fast Formalin Kbm.	Kresolvand Kbm.	Svovldioxyd Kbm.
Januar	116	105,2	1560	»	»
Februar	160	155,2	810	»	40
Marts	192	177,3	1420	»	200
April	160	148,9	1040	»	»
Maj	136	102,0	210	10	1330
Juni	126	106,3	80	1520	40
Juli	87	61,8	430	640	»
August	81	56,9	150	»	»
September	100	64,7	170	540	»
Oktober	114	81,2	240	170	»
November	114	90,8	80	»	490
December	125	90,4	120	»	1110
Ialt ...	1511	1240,7	6310	2880	3210

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1944 og 1945.

Sygdomme	1944		1945	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	4	0,3	29	1,9
Difteri	12	1,0	14	0,9
Scarlatina	4	0,3	1	0,1
Tuberkulose ved Dødsfald	54	3,6	41	2,7
Tuberkulose ved Flytning	497	33,9	391	25,9
Meningitis	2	0,2	2	0,1
Kræft	163	11,8	159	10,5
Fnat	15	1,0	9	0,6
Poliomyelitis	109	7,7	28	1,9
Utøj	522	34,2	713	42,2
Forskellige Sygdomme	58	3,7	92	6,1
Tuberkulose udført efter C. Begæring.	35	2,3	32	2,1
	1475		1511	

Tilsyn med Næringsmidler m. m.

(Meddelt af 3die Sanitetslæge, Dr. P. Grubb Andersen).

Af 3. Sanitetslæge og Assistent er i 1945 behandlet:

Andragender ang. Beværtninger m. m.	353 (S. V. § 70)
— - Logishuse	6 (- - 71—80)
— - Kødudsalg*)	12 (- - 34 m. f.)
— - Viktualieforretninger*)	20 (- - - -)
— - Vildt- og Fiskeforretninger*)	7 (- - - -)
— - Udsalgssteder for Brød og Bagværk	13 (- - 45 -)
— - andre Næringsmiddel-Forretninger eller Virksomheder	55 (S. V. § 34 m. f.)
— - Drikkevandsbrønde	0 (- §§ 63 og 64)
samt forskellige andre Sager	12

Fra forskellige Udsalg i Byen er der i Tiden $\frac{1}{1}$ 1945 til medio Maj 1945 ved Laboratoriets eget Personale og i Aarets sidste Halvdel ved Sundhedspolitiet til Undersøgelse paa Sundhedskommissionens Laboratorium indkøbt diverse Prøver af Nærings- og Nydelsesmidler samt en Del Brugsgenstande.

I Aaret 1945 behandlede ca. 132 Klager over sundhedsskadelige eller forfalskede Levnedsmidler.

Den første Halvdel af Aaret 1945 blev der midlertidigt antaget 2 Arkitekter og 1 Husholdningslærerinde, der under Politiets Fravær deltog i Undersøgelserne af og Kontrollen med de forskellige Virksomheder.

*) Tallene her gælder kun Tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{1}{5}$ 1945, efter hvilket Tidspunkt disse Sager overgik til Sundhedskommissionens Dyrklæger.

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

Der er i 1945—1946 indvundet følgende Vandmængder:

Anlægget ved Søndersø og Anlæggene vest for Søndersø	10,514,800 m ³
»Kilderne« med Valby Vandværk og Nybølle	10,531,870 —
Thorsbro og Taastrup—Valby	10,430,600 —
Marbjerg og Brokilde	3,458,800 —
Lejre	15,230,000 —

50,166,070 m³

Til Byledningerne er ialt indført	50,100,370 m ³
heraf afgivet til Frederiksberg, Gladsaxe Kommune og andre udenbysboende	<u>6,203,580 —</u>

Vandforbruget i København var da i 1945—46 43,896,790 m³

Det gennemsnitlige Døgnforbrug 120,265 m³

Døgnforbruget var altsaa 2,47 % højere end i 1944—45.

Det største Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Tirsdag den 25. September med 139,400 —

og Leveringen til Frederiksberg m. fl. Forbrugere medregnet fandt Sted Onsdag den 20. Marts med 156,700 m³

Det mindste Vandforbrug i København pr. Døgn fandt Sted Søndag den 1. April med 78,510 —

Med det af Statistisk Kontor beregnede Middelfolketal for 1945—1946 733,700, bliver Gennemsnitsforbruget pr. Døgn pr. Indbygger 163,92 Liter.

Vandforbruget var:

Aar	Millioner m ³ aarlig	m ³ daglig	Liter daglig pr. Individ
1900	11,81	31,000	86,52
1905	14,26	39,060	102,70
1910	19,70	53,980	117,40
1915	22,18	62,270	124,36
1920	23,85	65,350	116,28
1925	30,26	82,890	141,14
1930	35,59	97,499	158,53
1935	44,05	120,360	181,74
1940	36,99	101,350	144,58
1941	38,49	105,450	150,04
1942	40,02	109,640	154,24
1943	41,71	113,960	159,16
1944	42,84	117,370	162,67
1945	43,90	120,265	163,92

Af det ovennævnte Forbrug i København er 18,905,649 m³ betalt efter Rumfang og omfatter Vand til Næringsbrug, Stats- og Kommuneinstitutioners Vandforsyning, samt noget Vand til Husbrug.

Det Forbrug til Klosetskylning, der er maalt gennem særlig Maaler, har i 1945—46 udgjort 9,555,915 m³.

De kemiske og bakteriologiske Undersøgelser af Vandet er fortsat som tidligere gennem Sundhedskommissionens Laboratorium.

De bakteriologiske Undersøgelser fra de forskellige Indvindingsanlæg og Filtre samt fra Taphaner i Byens forskellige Kvarterer har givet samme tilfredsstillende Resultater som i de tidligere Aar.

Sundhedskommissionens Laboratorium.

(Meddelt af Laboratorieforstander *F. Bjørn Jensen*)

I Aaret 1945 har der til Undersøgelse i Sundhedskommissionens Laboratorium været indleveret 1443 Prøver, om hvis Resultater der er afgivet Beretning i 343 Skrivelser.

Der har været foretaget:

Kemiske Undersøgelser.....	i	358	Prøver
Mikroskopiske Undersøgelser	i	177	—
Bakteriologiske Undersøgelser.....	i	1059	—

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (1063 Prøver).

a. Vandværksvand	134	Prøver
b. Badevand (Strandvand).....	929	—

a. Vandværksvand.

I. Kemiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro	6	Prøver
— Lejre	6	—
— Islevbro.....	6	—
— Axeltorv	6	—
— Vestersøgade.....	6	—
— Borups Allé	6	—
— Marbjerg.....	6	—
— Valby.....	5	—
— Trykledningen i Byen	6	—
— Vejleaa	2	—
— Vallensbæk	1	—

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

Fra Thorsbro.....	6	Prøver
— Lejre	6	—
— Islevbro.....	6	—
— Axeltorv	6	—
— Vestersøgade	6	—
— Borups Allé	6	—
— Marbjerg	6	—
— Valby.....	5	—
— Trykledningen i Byen	53	—
— Vejleaa Kildeplads	26	—
— Vallensbæk	1	—

Resultatet af den kemiske Undersøgelse foretaget efter »Dansk Standard« findes i omstaaende Tabel. Tallene angiver højeste og laveste Indhold som mg/l.

	Ammonium (NH ₄ +)	Kaliumper- manganattal	Klorid (Cl -)	Jern (Fe + +)	Mangan (Mn + +)
Thorsbro	0 - 0	7,0 - 3,1	23 - 18	0,06 - 0,02	0,01 - 0
Lejre	0 - 0	5,6 - 4,6	176 - 83	0,06 - 0,015	Spor - 0
Islevbro	0 - 0	10,4 - 5,8	50 - 30	0,047 - 0,02	0,02 - Spor
Axeltorv	0 - 0	7,8 - 4,1	78 - 37	0,06 - 0,02	0,01 - 0
Vestersøgade.....	0 - 0	8,1 - 5,1	56 - 40	0,07 - 0,01	Spor - 0
Borups Alle.....	0 - 0	10,0 - 5,7	60 - 40	0,06 - 0,02	Spor - 0
Marbjerg	0 - 0	7,9 - 4,0	182 - 26	0,03 - 0,015	Spor - 0
Valby	0 - 0	11,7 - 8,1	50 - 42	0,09 - 0,03	0,01 - Spor

Ved kemisk Undersøgelse efter »Dansk Standard« af 6 Prøver Vand udtaget af Laboratoriet den ^{30/1}, ^{27/3}, ^{21/5}, ^{30/7}, ^{29/9} og ^{30/11} fra Trykledningen i Byen fandtes:

	Højeste Indhold	Laveste Indhold
Reaktionstal (pH)	7,7	7,7
Inddampningsrest	632 mg/1	436 mg/1
Farvningsgrad (Pt)	under 15 —	under 15 —
Kaliumpermanganattal	7,5 —	4,7 —
Kalcium (Ca + +)	129 —	76 —
Magnium (Mg + +)	24 —	17 —
Jern (Fe + +)	0,14 —	0,02 —
Mangan (Mn + +)	Spor	0
Natrium (Na +)	108 —	28 —
Ammonium (NH ₄ +)	0	0
Bikarbonat (HCO ₃ -)	471	323 —
Klorid (Cl -)	84	54 —
Sulfat (SO ₄ --)	136 —	45 —
Nitrat (NO ₃ -)	3 —	2 —
Nitrit (NO ₂ -)	0	0
Fosfat (PO ₄ -)	0	0
Jod (I -)	0,05 —	0,02 —
Svovlbrinte (H ₂ S)	0	0
Kiselsyre (SiO ₂)	18 —	12 —
Kuldioxyd (fri CO ₂)	11,0 —	6,6 —
Fri opløst Ilt (O ₂)	10,0 —	8,0 —
Alkalibikarbonat (NaHCO ₃)	8,4 —	0

Ved bakteriologisk Undersøgelse efter »Dansk Standard« fandtes:

Ved Udsaaning paa Kød-Pepton-Gelatine og efter 3 Døgns Dyrkning v. 20°C:

under 10 Kolonier pr. ml i..... 118 Prøver

10 Kolonier og derover pr. ml i 9 —

Ved Udsaaning i Laktose-Pepton Opløsning og Dyrkning ved 37° C gav 3 Prøver Luftudvikling i 10 ml.

b. Badevand (Saltvand).

I 929 Prøver blev der bestemt Colititer i Laktosepeptonopløsning ved 43° C.; herved fandtes:

Colititer:	I Antal Prøver:
0,001 ml	33
0,01 —	148
0,1 —	206
1,0 —	293
10,0 —	164
over 10,0 —	85

*B. Levnedsmidler (335 Prøver).**1 Prøve Agurker (malede).*

Ved mikroskopisk Undersøgelse efter Udvaskning lod der sig ved Undersøgelsen af de faste Bestanddele ikke iagttage noget abnormt i Udseendet.

1 Prøve Appetitsild.

Prøven indeholdt Salicylsyre.

1 Prøve Akvavit.

Prøven holdt de paa Etiketten angivne 41 Rumprocent Alkohol.

3 Prøver Bolcher.

2 af Prøverne havde en noget bitter Smag.

5 Prøver Bygmel.

Alle Prøverne var rene og i god Opbevaringstilstand.

3 Prøver Chokolade.

2 Prøver indeholdt Ærtemel.

1 Prøve havde petroleumsagtig Smag.

5 Prøver Chokoladestænger.

3 Prøver havde en syrlig Smag og indeholdt Byg- og Ærtemel. For 2 Prøver fandtes intet at bemærke.

1 Prøve Citron-Koncentrat.

Ved Titration fandtes i 100 g ca. 72 mg Ascorbinsyre, svarende til ca. 1440 int. C.-Vitamin-Eenheder.

5 Prøver Eddike.

Indholdet af Eddikesyre varierede fra 5,4—5,8 g/100 ml. Alle Prøverne forholdt sig som Gæringseddike. Der paavistes hverken fri Mineralsyre Kobber eller Bly i nogen af Prøverne.

9 Prøver Fedtstof.

I alle 9 Prøver blev der bestemt Peroxydtal.

1 Prøve Fiskeboller.

I Bollerne fandtes Jern (Fe): 37 mg/kg.

I Saucen fandtes Jern (Fe): 20 mg/kg.

1 Prøve Flødekarameller.

2 af Karamellerne havde en meget ubehagelig branket Smag.

For de øvrige Karameller fandtes intet at bemærke.

6 Prøver Franskbrød.

3 Prøver havde abnorm Lugt, Udseende og Smag paa Grund af stærk Vækst af Kartoffelbakterier.

1 Prøve indeholdt lidt Byg.

5 Prøver Frugtkonserves.

I 2 Prøver paavistes Benzoesyre: 0,05 og 0,08 g/kg.

Der paavistes hverken Salicylsyre, Svovlsyrling eller Sakkarin i nogen af Prøverne.

19 Prøver Frugtsaft.

5 Prøver, der ikke var deklareret for kunstig Farve, indeholdt Tjærefarvestoffer.

For 3 Prøvers Vedkommende tyder de ved Undersøgelsen fundne Forhold paa Tilsætning af Efterpres.

15 Prøver Frugtvin.

I 9 Prøver fandtes et Indhold af fri flygtig Syre, beregnet som Eddikesyre fra 2,1 til 7,3 g/l.

I 3 Prøver paavistes Sakkarin.

8 Prøver Gelatinepulver.

Alle Prøverne forholdt sig som pulveriseret Gelatine.

21 Prøver Gryn (Havre og Byg).

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes samtlige Prøver af Havregryn at være fremstillet af Havre, og at være i god Opbevaringstilstand.

I 1 Prøve Byggryn fandtes nogle Mideekskremitter og døde Mider. De øvrige Prøver var i god Opbevaringstilstand.

Samtlige Byggrynsprøver var fremstillet af Byg.

11 Prøver Grøntkonserves.

5 Prøver indeholdt Kobber; ved Mængdebestemmelse fandtes fra 0,005 til 0,139 g(Cu)/kg.

Der paavistes ikke Konserveringsstoffer i nogen af Prøverne.

6 Prøver Hvedemel.

Alle Prøverne var rene og i god Opbevaringstilstand.

1 Prøve Hyldebærsaft.

I Prøven fandtes store Flager af Skimmel.

1 Prøve Idocaron.

Der paavistes hverken Arsen eller giftige Metaller i Prøven.

3 Prøver Jordbær.

Alle 3 Prøver var skimlede.

5 Prøver Kaffe aroma.

2 Prøver (i Pulverform) viste sig ved mikroskopisk Undersøgelse at bestaa af Roer, Korn og lidt Æble.

Aromastoffet forholdt sig som Furfurylmerkaptan.

3 Prøver (i Vædskeform) gav ved Udsaaning paa Kød-Pepton Gelatine og efter 6 Døgn Dyrkning v. 20° C. Vækst af fra 2 til 3 Mill. Kim pr. ml.

1 Prøve Kaffebrød.

I Prøven, der vejede ca. 17 g, fandtes et Glasskaar paa 0,2 g.

12 Prøver Kage.

I 1 Prøve fandtes store Mængder af Skimmel.

Før de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

5 Prøver Kakaoerstatning.

Alle Prøverne blev mikroskoperet for Sammensætning og var i tilfredsstillende Opbevaringstilstand.

2 Prøver Kakaopulver.

1 Prøve indeholdt lidt Mælkepulver eller Tøræg. For den anden Prøve fandtes intet at bemærke.

1 Prøve Kamillethe.

Ved Udsortering fandtes, at Prøven indeholdt mindst 19 % Blomsterstande af andre Kurvblomster end Matricaria Chamomilla (formentlig Gaasefod).

3 Prøver Karameller.

2 Prøver havde ubehagelig Smag (Melasse ell. lign.), for den tredje Prøve fandtes intet at bemærke.

4 Prøver Karamelstænger.

Alle 4 Stænger indeholdt Ærtemel.

I 1 Prøve fandtes saavel udvendig som inde i Massen gærlignende Mikroorganismer.

1 Prøve Kardemomme.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes, at Prøven var fremstillet af Kardemomme; dog næsten udelukkende af Kardemomme-Kapsel.

1 Prøve Kartoffler (kogte).

Paa de fleste af Kartofflerne fandtes hist og her mørke Pletter, der skyldtes skimmellignende Mikroorganismer.

1 Prøve Kirsebær.

Ca. 48 % af Bærrene var angrebet dels af Skimmel og var dels revnede og bløde.

3 Prøver Konfekt.

I 1 Prøve paavistes Paraffin.

I 1 Prøve var en Del Stykker overvokset med Skimmel.

23 Prøver Krydderierstatning.

Indholdet af Askebestanddele varierede fra 1,0 % til 15,0 %.

Indholdet af Sand m. m. varierede fra 0,05 % til 8,8 %.

Alle Prøverne blev mikroskopisk undersøgt for Sammensætning.

1 Prøve Lagkage.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes intet at bemærke.

1 Prøve Lakridsstang.

Af organiserede Bestanddele fandtes Rug (desuden Kulpulver).

1 Prøve Madkulør.

Prøven indeholdt Tjærefarvestof.

3 Prøver Marcipanbrød.

Af organiserede Bestanddele fandtes Rug, Byg, Kartoffel, Soyabønne samt lidt Gulerod.

17 Prøver Marmelade.

Opløseligt Tørstof bestemt ved Refraktometer varierede fra 18,7 til 69,2 %.

3 Prøver indeholdt Benzoesyre fra 0,36 til 0,76 g/kg.

1 Prøve indeholdt Svovlsyrling (SO₂) 0,16 g/kg.

1 Prøve var i Gæring.

1 Prøve Melis.

Sukker bestemt v. Polarisation: 99,6 %.

Askebestanddele: under 0,1 %.

3 Prøver Orangeade.

1 Prøve indeholdt 32,5 % Sukker bestemt v. Refraktometer.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes i ganske ringe Mængde Vævelementer af en Citrusart.

1 Prøve gav ved Udsaaning og Dyrkning paa Kød-Pepton Gelatine (pH 7,5) Vækst af 10000 Kolonier pr. 1 ml.

1 *Prøve Pickles.*

Der fandtes intet at bemærke for Prøven.

2 *Prøver Rekade.*

Ved kemiske Undersøgelser fandtes:

Kvælstofholdige Stoffer (N×6,37) ...	20,1 % - 19,9 %
Askebestanddele.....	7,7 % - 7,8 %
I Saltsyre uopløselig Aske (Sand m.m.)	2,8 % - 2,7 %
Sukker, beregnet som Mælkesukker	20,3 % - 20,0 %

I begge Prøver fandtes af organiserede Stoffer Havre, Byg samt lidt Kiselgur.

2 *Prøver Rekaø.*

Ved kemisk Undersøgelse fandtes:

Kvælstofholdige Stoffer (N×6,37) ...	16,1 % - 15,9 %
Askebestanddele.....	6,8 % - 6,8 %
I Saltsyre uopløselig Aske (Sand m.m.)	2,7 % - 2,8 %
Sukkerarter beregnet som Mælkesukker	13,1 % - 12,0 %

Af organiserede Stoffer fandtes Byg, lidt Havre, Kartoffel samt lidt Kiselgur.

1 *Prøve Remoulade.*

Der fandtes intet at bemærke for Prøven.

4 *Prøver Roulade.*

1 Prøve havde en ubehagelig svovlet Smag, og 1 Prøve havde overgemt Smag. For de 2 øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

4 *Prøver Rugbrød.*

2 Prøver var meget klæge.
1 Prøve indeholdt adskillige Smaasten.
For 1 Prøve fandtes intet at bemærke.

5 *Prøver Rugmel.*

Askebestanddele varierede fra 0,5 til 0,7 %.

Der paavistes ikke Svovlsyrning i nogen af Prøverne.

Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes, at alle Prøverne var rene og i god Opbevaringstilstand.

7 *Prøver Rundstykker.*

1 Prøve var fremstillet af Hvede- og Bygmel; de øvrige Prøver var fremstillet af Hvedemel.

20 *Prøver Salater.*

Der paavistes ikke uforsæbelig Olie (Paraffinolie) i nogen af Prøverne.

1 *Prøve Sandkage.*

I Prøven, der havde en ubehagelig Lugt og Smag, paavistes hverken Skimmel eller Mider.

3 *Prøver Sigtebrød.*

Alle 3 Prøver havde ubehagelig Lugt og Smag, som skyldtes Væksten af en Kartoffelbakterie.

2 *Prøver Slikpinde.*

I den ene Prøve fandtes Ekskrementer af en Insektlarve.

For den anden Prøve fandtes intet at bemærke.

1 *Prøve Smørepaalæg.*

Prøven var fremstillet af Skummetmælkpulver og Sukker, formentlig i Form af Roesirup.

3 Prøver Strygelse.

- 1 Prøve var en Blanding af Kasein og Bikarbonat.
- 1 Prøve var en ca. 5 % Kaseinopløsning.
- 1 Prøve var en Albuminopløsning, konserveret med Benzoesyre.

8 Prøver Sukkervarer.

- I 4 Prøver paavistes gult Farvestof, der forholdt sig som en Orange.
- I 2 Prøver paavistes rødt Ponceaufarvestof.

16 Prøver Sødepulver.

Prøverne indeholdt fra 0,01 g til 1,0 g Sakkarin.

10 Prøver Theerstatning.

- Askebestanddele varierede fra 3,1 % til 8,1 %.
- I Saltsyre uopløselig Aske (Sand m. m.) varierede fra 0,4 % til 0,9 %.
- Ved mikroskopisk Undersøgelse fandtes følgende Bestanddele: Æbleblade, Æble, Hyben, Humle, Gulerod, Dueurtblade, Birkeblade og Egebark.

18 Prøver Wienerbrød.

I 1 Prøve havde Cremen en ubehagelig Smag; for de øvrige Prøver fandtes intet at bemærke.

6 Prøver Æblesnitter.

Den klæge Masse i 1 Prøve havde en ubehagelig Smag; Massen var fremstillet af Kartoffel, Æble samt Smaastykker af Appelsin ell. lign.
Der fandtes Gærceller, men kun i ganske ringe Mængde.
For de øvrige 5 Prøver fandtes intet at bemærke.

*C. Brugsgenstande (43 Prøver).**1 Prøve »Danalim«.*

Prøven forholdt sig som en Celluloselim, der var opløst i flygtige organiske Syrer og Alkylsalte.

4 Prøver Julelys.

Der paavistes ikke Arsen i 2 g af nogen af Prøverne.

20 Prøver Legetøj.

I de afskrabede Farver paavistes hverken Arsen, Kvægsølv, Bly eller andre Metaller, som fældes af Svovlbrinte i sur Vædske.

1 Prøve Mælkeflaske.

Indvendig paa Flaskens Bund sad et mørkt, fast Bundfald, der indeholdt Karbonat, Jern, Kobber, Kalk, Støv m. m.

2 Prøver Organdele.

Prøverne indeholdt Fluor, nemlig 1,34 mgF/100 g og 1,78 mgF/100 g.

1 Prøve, Rest i Glas.

Prøven forholdt sig som en Gummilim.

4 Prøver Sæbe.

Indholdet af Fedtsyrer varierede fra 33,8 % til 80,2 %.
I 1 Prøve paavistes Spor af frit Alkali.

1 Prøve Sæbepulver.

Fedtsyre incl. event. Harpikssyrer: 85 %.
Der paavistes hverken frit Alkali eller Alkalikarbonat i Prøven.

1 *Prøve Tændstikker.*

Der paavistes hverken frit Fosfor eller Fosforsesquisulfid i Strygefladerne paa Tændstikæsken.

3 *Prøver »Vand-Frisk«.*

Hver Prøve indeholdt ca. 15 ml af en 6 % vandig Kloraminopløsning.

4 *Prøver Vaskepulver.*

	Højeste Indh.	Laveste Indh.
Fedtsyre incl. evt. Harpikssyre.....	35,4 %	30,0 %
Karbonat (CO ₃ --)	19,0 -	13,0 -
Kiselsyre (SiO ₂)	3,6 -	1,0 -

Der paavistes hverken frit Alkali eller Alkalikarbonat i nogen af Prøverne.

1 *Prøve »Zink«-Kedel.*

Kedlen var fremstillet af Zink og var udvendig behandlet med Celluloselak.

Foruden ovennævnte Prøver har Laboratoriet fra nedennævnte Institutioner modtaget 2 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Kommunehospitalet.

1 Prøve flydende Rengøringsæbe.

Fra Sundby Hospital.

1 Prøve Haandsæbe.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor.

(Meddelt af Overingeniør, Dr. *Holger Schmidt*).

Københavns Boligkommissions Sekretariat, der indtil videre fungerer som Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor, har i 1945 behandlet 777 Sager, der fordeler sig saaledes:

Dispensationer og Andragender vedrørende Toiletinstallationer	426
Sager vedrørende for omboendes Sundhed skadelige Anlæg...	12
» » forskellige tekniske Forhold ved Virksomheder og Forretninger med Næringsmidler.....	10
Sundhedskommissionssager overført til Boligkommissionen ..	10
Sager ang. Indretning af Taglejligheder og Deling af Lejligheder	7
Sager vedrørende Biografteatre	2
	Ialt 467

De øvrige 310 behandlede Sager fordeler sig over Sundhedsvedtægtens forskellige Afsnit, som det fremgaar af nedenstaaende Tabel.

	Henlagt uden Paatale	Ordnet ved Overenskomst	Tilhold afsagt	Forespørgsel rettet eller Sagens Behandling henvist til Mag. 4. Afd.
Vandindtrængen og Afløbsforhold S. V. §§ 10—11	1	15	6	12
Offentlig Renlighed m.m. S.V. §§ 15-16	»	15	2	4
Ulemper af Støj. S. V. § 24	10	38	10	»
Ulemper af ilde Lugt. S. V. § 24.....	12	33	5	7
Ulemper af Støv. S. V. § 24.....	1	9	»	1
Ulemper af Røg og Sod. S.V. § 28 ..	10	50	2	67
Ialt...	34	160	25	91

Aarsberetning fra Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Bekæmpelse af Skadedyr. 1945.

(Meddelt af cand. mag. K. E. Stubbe Teglbjærg.)

Ved Kontrollen med Rottebekæmpelsen har været beskæftiget 1 Overkontrollør og 6 Kontrollører; endvidere har Personalet ved SK's Desinfektionsstation deltaget i Arbejdet i det Omfang, som Tiden tillod. Der er foretaget et løbende Eftersyn af Byens Ejendomme, men paa Grund af Vanskelighederne med at skaffe Rottesikringsmaterialer og egnede Rottegifte, har man lagt særlig Vægt paa at faa Rotterne bekæmpet i de indre Bykvarterer, hvor Rotteplagen af de nævnte Grunde særlig er tiltaget. Man har i endnu højere Grad end Aaret forud været nødsaget til at undlade at kræve Sikringerne udført, hvor det skønnedes mindre paakrævet. Der er til Kontoret indgaaet 516 Klager over Rotteplage, af hvilke 83 viste sig at være uberettigede. Der klagedes i 25 Tilfælde over Museplage, men 2 af disse var uberettigede.

Der har været afholdt 1 Rottekampagne til det af Landsudvalget fastlagte Tidspunkt, men paa Grund af Vanskeligheder ved at skaffe tilstrækkelige Mængder af Gift, krævedes kun udlagt Gift i de Ejendomme, hvor der kunde konstateres Tilstedeværelse af Rotter, i Lighed med, hvad der kræves i de fleste af Landets Kommuner.

Rotteudryddelsen i de kommunale Ejendomme er udført af 2 Giftudlæggere under Overkontrollørens og Inspektørens Tilsyn. Foruden Giftudlægning i alle kommunale Ejendomme (Beboelsesejendomme, Skoler og andre offentlige Bygninger, Parker, Lossepladser etc.) under Kampagnen, er der foretaget regelmæssige Eftersyn af de Ejendomme, hvori der i Aarets Løb er fundet Rotteangreb, samt udlagt Rottegift i alle de Tilfælde, hvor der er indløbet Klage over Rotteplage. Parker, Lossepladser og andre Friluftarealer er fortsat praktisk talt rottefri. Til Rotteudryddelse er anvendt et godkendt Strandløgspræparat, Thalliumsulfat, Bariumkarbonat og, i det Fri, Cyanbrente.

Der fandtes ved Aarets Begyndelse 66 af Sundhedskommissionen godkendte Desinfektører, men da det viste sig, at adskillige af disse ikke virkede som Desinfektører, inddroges Godkendelsen for 22 af disse. Der er i Aarets Løb godkendt 6 nye Desinfektører, saaledes at Tallet ved Aarets Udgang var 50.

Disse godkendte Desinfektører har anmeldt 8137 Desinfektioner mod Væggetøj mod 8183 Aaret forud. Af disse 8137 Desinfektioner udførtes ca. 50 % i Maanederne Juli-September. Udryddelse af Væggetøj er altsaa udpræget Sæsonarbejde.

Af Desinfektionerne mod Væggetøj er 54 % udført med Svovldioxyd, 36 % med Midler indeholdende syntetiske Insektgifte og 10 % med Midler indeholdende Plantegifte. Virkningen af disse Midler har stort set været lige god. Naar Svovldioxyd har været anvendt i saa stor Udstrækning, skyldes det i væsentlig Grad Vanskeligheder ved at skaffe de andre Midler, og i Aarets Slutning faldt Antallet af Svovldioxyddesinfektioner væsentligt.

Der er endvidere anmeldt 370 Desinfektioner mod Kakerlakker, 257 mod Myrer, 43 mod Møl, 30 mod Lopper, 20 mod Kroplus og 105 mod forskellige andre Boligskadedyr.

Den 25. September 1944 stadfæstede Indenrigsministeriet følgende Tillæg til Sundhedsvedtægtens § 66 a:

§ 1. »Før Indflytning i en Beboelseslejlighed skal der for Udlejeren forelægges Attest for, at den nye Lejers Bohave og Effekter er undersøgt og befundet fri for Væggetøj, og for Lejeren forelægges lignende Attest for den nye Lejlighed.

Undersøgelsen skal foretages tidligst 14 og senest 3 Dage før Flytningen. Undersøgelsen af den nye Lejers Bohave og Effekter skal være sket før Fraflytningen af den tidligere Lejlighed.

Saafernt det ved denne Undersøgelse maatte vise sig, at Rum eller Bohave og Effekter maa antages at være befængt med Væggetøj, skal der foretages Desinfektion af saavel Rum som Bohave før Udstedelsen af Attest, og denne skal i saa Fald være forsynet med Paategning om, naar, af hvem og med hvilket Resultat Desinfektionen er foretaget.

Undersøgelsen skal foretages og Attesten udstedes af en Desinfektør, der har Sundhedskommissionens Tilladelse til at anvende de af Kommissionen godkendte Midler og Fremgangsmaader til Udryddelse af Boligskadedyr. Bestemmelserne i dette Stykke gælder for alle Lejemaal vedrørende Beboelsesrum, uanset om det drejer sig om direkte Leje eller Fremleje. Undtaget er kun Rum, der udlejes fuldt møbleret.«

§ 2. Dette Tillæg træder i Kraft 1 Maaned efter dets Stadfæstelse.

I Henhold til Lov af 28. Marts 1868 angaaende Forandringer i Loven af 12. Januar 1858 om Tilvejebringelse af Sundhedsvedtægter stadfæstes herved foranstaaende af Københavns Kommunalbestyrelse vedtagne Tillæg til den under 4. November 1918 stadfæstede Sundhedsvedtægt for Københavns Kommune.

Indenrigsministeriet, den 25. September 1944.

I Henhold hertil udarbejdedes en Standardattest, og det krævedes, at der til Kontoret skulde indsendes Kopi af alle Attester udstedt ved Flytning. Der er i Tiden $1/7-31/12-45$ indkommet ialt ca. 6000 saadanne Attester. Tallet svarer ret nøje til Antallet af Flytninger i samme Tidsrum, og det er altsaa kun i ganske enkelte Tilfælde, at Sundhedsvedtægtens Bestemmelser ikke følges. Det er muligt at fastslaa, naar dette ikke sker, og i saa Fald paatales det fra Kontoret, og der drages Omsorg for, at der fremskaffes Attest.

Ved Kontrollen hermed og med Desinfektørernes Udførelse af Desinfektioner er beskæftiget 1 Kontrollør og 1 Desinfektionsbetjent, og ogsaa ved dette Arbejde har Desinfektionens Personale bistaaet i det Omfang, Tiden har tilladt det.

Beretning om Københavns Sundhedskommissions Dyrlægervirksomhed i Aaret 1945.

(Meddelt af Overdyrlæge *H. Hansen*, Laboratorieforsker, Dyrslæge *E. Mejlbo* og Dyrslægerne *K. Seidel* og *O. Winther*).

Sundhedskommissionens Dyrslægers Virksomhed omfatter Tilsyn med Forhandling i København af Mælk, Kød og andre Næringsmidler af animalsk Oprindelse; desuden udøves konsultativ Virksomhed for Sundhedskommissionen ved Behandling af Sager, der kræver veterinærsagkyndig Udtalelse og Bistand, saasom Indretning af Stalde, Andragender om Indførsel af Kødvarer fra Udlandet o. a. m.; yderligere foretages Undersøgelse af de animalske Næringsmidler, der af private, fordi de formenes utjenlige til Menneskeføde, indleveres til Sundhedspolitiet til Undersøgelse.

Sundhedskommissionens Dyrslæger har følgende Personale: En Overdyrlæge og fire Dyrslæger. Til Afdelingen er knyttet: Sundhedskommissionens Laboratorium, Afdeling for Undersøgelse af Kød, Mælk m. m. med følgende Personale: En Laboratorieforsker, der er Dyrslæge, og to Dyrslæger.

Der samarbejdes i det daglige Arbejde med Sundhedspolitiets Personale. Foruden det rent politimæssige Arbejde, Afhøringer, Rapportskrivning til Retten o. s. v., udfører Sundhedspolitiets Betjente de almindelige Prøveudtagninger og medvirker desuden ved Arbejdet med Eftersyn af de Virksomheder, hvor Næringsmidler af den omhandlede Art tilvirkes, opbevares og forhandles.

I denne Forbindelse skal nævnes, at Sundhedskommissionens Dyrslæger efter Politiets Fjernelse den 19. September 1944 efter Sundhedskommissionens Beslutning fik stillet 2 Medhjælpere til Disposition til Udtagning af Prøver og til Medvirken ved Eftersynsarbejdet ved Virksomheder, hvor Næringsmidler tilvirkes, opbevares og forhandles. Denne Medvirken ved Eftersynsarbejdet er praktiseret saaledes, at Medhjælperne til Sundhedskommissionens Dyrslæger indberettede, naar de ved det daglige Rutinearbejde fandt Forhold, som efter de gældende Bestemmelser var ulovlige, hvorefter Dyrslægerne overtog Sagen til videre Behandling. Endvidere har Sundhedskommissionens Dyrslæger samarbejdet med Prisudvalget for København, Frederiksberg og Gjentofte, som i vid Udstrækning for Sundhedskommissionens Dyrslæger har indkøbt Levnedsmiddelpøver til Bedømmelse. Denne Fremgangsmaade ophørte ultimo September 1945, da Sundhedspolitiet igen overtog hele Eftersynsarbejdet.

A.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

Ved Gennemførelsen af Mælkeordningen for Storkøbenhavn af 8. Oktober 1941 reduceredes Antallet af Mejerier i København*) fra 45 til 9, og dette Antal er yderligere reduceret til 8.

Den Mælk og Fløde, der indføres i København, hidrører hovedsagelig fra Kvægbesætninger paa Sjælland og Lolland-Falster.

Mælken og Fløden, der indføres i København, sendes dels direkte fra Produktionsstederne til herværende Bymejerier, dels gennem udenbys beliggende Andels- og Privatmejerier som saakaldt Suppleringsmælk. Suppleringsmælken skaffer Bymejerierne sig dels ved privat Overenskomst med de leverende Mejerier,

* Ved København skal her forstås København og Frederiksberg.

I de 13 til det storkøbenhavnske Omraade hørende Kommuner (cfr. Handelsministeriets Bekendtgørelse vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. af 19. August 1940) fandtes før Mælkeordningens Ikrafttræden inden for Omraadet 104 Mejerier, der ved Ordningens Gennemførelse reduceredes til 16.

dels gennem en særlig en gros Forretning, De sjællandske Mejeriers Mælkeudvalg, samt gennem Storkøbenhavns Mejeriers Fællesindkøb.

Det Antal Kvægbesætninger, hvorfra der indføres Sødmælk, Fløde, Skummetmælk og Kærnemælk, kan, som det er anført i nedenstaaende Skema, deles i to Grupper, nemlig de, som har leveret Mælk hele Aaret, og de, som kun periodevis, navnlig ved Højtiderne Jul og Paaske, ved hvilke Lejligheder særlig Indførselen af Fløde tiltager, har været i Leverance.

Af det samlede Antal Kvægbesætninger har 35 med et Koantal af 2750 leveret Børnemælk samt 13 Besætninger med et Koantal af 1104 leveret Jerseymælk.

*Antal Kvægbesætninger, hvorfra Mælk har været indført
til København i 1945.*

Form for Leverance	Antal Kvægbesætninger	Antal Køer
Helaarlig	4997	78807
Periodisk	205	3394

Hvad angaar den daglige Indførsel af Mælk, Fløde m. m. og den Form, hvorunder disse Varer forhandlede, da forholder disse Spørgsmaal sig, saavidt det har været muligt at faa det oplyst, saaledes som det fremgaar af nedenstaaende Skema (Gennemsnitstal):

	Indførsel 1945	Forhandling 1945
Sødmælk	429.946	350.510
Børnemælk	24 155	21.136
Jerseymælk	6.205	5 658
Fløde II)	13.323	27.991
— III)		10.151
Kærnemælk	15.494	40.675
Skummetmælk	32.706	22.464
Steriliseret Fløde	7.076	11 854

De for Indførsel og Forhandling af Mælk i København gældende Bestemmelser findes i Tillæg af 30. Oktober 1930 til Københavns Sundhedsvedtægt af 4. November 1918, §§ 48—62 incl., samt i Justitsministeriets Anordning Nr. 273 af 22. Oktober 1925 om, hvad der maa forhandles som Mælk, Fløde o l.

Disse Bestemmelser er ved et Tillæg af 24. Juli 1934 til Sundhedsvedtægten blevet suppleret med Bestemmelser, der stiller Krav om, at al raa Mælk og Fløde fra 1. November 1935 skal hidrøre fra Besætninger, der har bestaaet Tuberkulinprøven, og at dette Forlangende fra den 1. November 1938 gælder al Mælk og Fløde m. m., der indføres her i Staden, uanset om Mælken m. m. forhandles i raa eller varmebehandlet Tilstand.

Endvidere kræves i Tillæget, at fra 1. November 1938 skal al Mælk og Fløde m. m., herunder ogsaa Skummetmælk og Kærnemælk, der indføres og forhandles, hidrøre fra Kvægbesætninger, der staar under Dyr lægekontrol i H. t. Sundhedsvedtægtens Bestemmelser herom.

I Tilslutning til dette Sundhedsvedtægtstillæg af 24. Juli 1934 er der af Sundhedskommissionen den 2. September 1935 udstedt en Bekendtgørelse angaa-

ende Godkendelse af de tuberkuloserensede Kvægbesætninger og Forskrifter om Transport m. m. af Mælken fra disse Besætninger.

Endvidere er der den 27. September 1943 udstedt et yderligere Tillæg til Sundhedsvedtægten, ifølge hvilket Mælk og Fløde kun maa forhandles efter at være underkastet Varmebehandling som nærmere angivet i nævnte Tillæg. Undtaget fra dette Tillægs Bestemmelser er Børnemælk, som skal forhandles som raa Mælk, samt Eksportfløde og Mælkekonserves; og endelig er der ved Tillæg til Sundhedsvedtægten af 25. Oktober 1940 og 4. August 1943 udstedt nye Bestemmelser om, hvad der maa forhandles sammen med Mælk (Fløde).

Paa Grund af en periodevis optrædende Mælkemangel, som dels skyldes Nedgangen i Mælkeproduktionen og dels Stigning i Mælkeforbruget, har Sundhedskommissionen, for at der kan skaffes tilstrækkelig Mælk til Staden, maattet søge Indenrigsministeriets Dispensation fra Bestemmelsen i Sundhedsvedtægten § 49^a angaaende Kontrol med de leverende Besætninger, saaledes at Mejerierne har faaet midlertidig Tilladelse til at indføre Mælk fra ukontrollerede Besætninger paa Betingelse af, at denne kun forhandles i varmebehandlet Tilstand.

Kontrollen

med Overholdelsen af de Bestemmelser, der er gældende for Indførsel og Forhandling af Mælk og Fløde m. m. i København, kan deles i to Hovedopgaver, nemlig: »*Kontrollen med Mælkens Produktion*« og »*Kontrollen med Mælkens Forhandling*«.

1) Kontrollen med Mælkens Produktion.

Denne Kontrol omfatter dels det i Sundhedsvedtægten § 49, Stk. 2, omhandlede maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres til København som Sød mælk, Fløde, Skummetmælk og Kærnemælk derunder ogsaa Eksportfløde, dels det i Sundhedsvedtægten § 52 omhandlede 2 Gange maanedlige Dyr lægeeftersyn af Kreaturbesætninger, hvis Mælk indføres til København som Børnemælk, og yderligere omfatter denne Kontrol de af Sundhedspolitiet foretagne Eftersyn af Mejerivirksomheder, der indsender Mælk m. m. til København, samt den af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Efterkontrol i saavel Kreaturbesætninger som Mejerivirksomheder.

De maanedlige Dyr lægeeftersyn foretages af ca. 128 Dyr læger, af hvilke et Faatal, 3, er ansatte ved de store Mælkeforsyninger, medens de øvrige er lokalt praktiserende Dyr læger.

Ved den maanedlige Kontrol med Kvægbesætningerne foretages en nøje Undersøgelse af hver enkelt Ko i Besætningen, særlig indgaaende af alle i Øjeblikket malkende Køer, og desuden inspiceres Staldforhold, Foder og Malkeredskaber, og, naar Tilsynet foretages under Malkningen, paases det, at denne udføres paa tilbørlig Maade og i Overensstemmelse med de herfor givne Regler.

I Tilslutning til Eftersynet udfærdiges af Dyr lægen en Attest, paa hvilken det anføres, hvilke eventuelt syge Dyr der er fundet, hvad disse Dyr lider af, og hvad der er beordret med Hensyn til disse Dyrs Isolation og deres Mælk. Yderligere anføres paa Attesterne de eventuelt forefundne Overtrædelser af de for Produktion af Mælk til København gældende Bestemmelser.

Disse Attester indsendes maanedsvist til Sundhedskommissionens Sekretariat af de her i Byen værende Modtagere af Mælk og Fløde.

Paa Grundlag af de i Tidsrummet fra 1. Januar til 31. December 1945 udstedte Dyr lægeattester fremgaar, at det paa Grund af Sygdom, i kortere eller

længere Tid, har været forbudt at levere Mælken til København fra et større Antal Køer.

De paa Dyrlægeattesterne opførte Lidelser grupperer sig maanedsviis. saaledes som det fremgaar af nedenstaaende Skemaer, til hvilket skal bemærkes, at Antallet af anmeldte Sygdomstilfælde ikke er det samme som Antallet af Køer, der har været syge, idet talrige Køer har været syge gennem længere Tid og derfor mere end een Gang indgaar i Skemaet.

Antal anmeldte Sygdomstilfælde 1945.

I. De helaarlig leverende Kvægbesætninger.

Maaned	Diagnosticerede Lidelser						Mistænkt for			Ialt
	Tuber- kulose	Yver- Tuber- kulose	Andre Yver- sygdom.	Patte- syg- domme	Bør- syg- domme	Andre Syg- domme	Tuber- kulose	Yver- Tuber- kulose	Andre Syg- domme	
Januar ...			1606	9	30	1				1646
Februar ..			1545	13	29	4				1591
Marts			1828	22	44	5				1899
April			2069	18	20	7				2114
Maj			1876	36	29	4				1945
Juni			2056	33	19	9				2117
Juli			2084	27	21	8				2140
August ...			2180	23	20	7				2230
September			2194	27	37	10				2268
Oktober ..			2323	16	34	8				2381
November.			2099	14	37	5				2155
December.			1966	24	19	4				2013
Ialt			23826	262	339	72				24449

II. De periodevis leverende Kvægbesætninger.

Maaned	Diagnosticerede Lidelser						Mistænkt for			Ialt
	Tuber- kulose	Yver- Tuber- kulose	Andre Yver- sygdom.	Patte- syg- domme	Bør- syg- domme	Andre Syg- domme	Tuber- kulose	Yver- Tuber- kulose	Andre Syg- domme	
Januar ...			59							59
Februar ..			102	1	4					107
Marts			97	3	5	1				106
April			82	4	4	1				91
Maj			49	4	1					54
Juni			38	3						41
Juli			54							54
August ...			24	1						25
Septemler			39							39
Oktober ..			27							27
November.			12							12
December.			15							15
Ialt			598	16	14	2				630

I de Tilfælde, hvor de kontrollerende Dyrlæger har paaført Attesterne Bemærkninger om Fejl og Mangler med Hensyn til Overholdelsen af de for Indførsel af Mælk til København gældende Bestemmelser, er Attesterne almindeligvis blevet tilbagesendt de respektive Mejerier med Anmodning om at foranledige de af Dyrlægerne ved Eftersynene paatalte Fejl m. m. rettede og ny Attest indsendt i Løbet af 8-14 Dage. — I en Del Tilfælde har Dyrlægernes Attestbemærkninger foranlediget, at særligt Eftersyn er foretaget af Sundhedskommissionens Dyrlæger.

Af *Sundhedskommissionens Dyr læger* er der ialt i 1945 foretaget 485 Eftersyn af Kvægbesætninger og Mejerivirksomheder, nemlig:

151 Eftersyn af Mejerier og Flødefabriker
334 » » Kvægbesætninger.

Ved disse Eftersyn er der i et Antal Tilfælde konstateret Forhold, som var i Strid med de for Indførsel af Mælk til København gældende Bestemmelser.

De konstaterede Fejl og Mangler har angaaet saavel Renholdelse som Vedligeholdelse af Redskaber og Lokalteter, uheldige Staldforhold, mangelfuld Renholdelse og Klipping af Køer samt Overtrædelse af de for Malkearbejdets rette Udførelse givne særlige Bestemmelser.

De som Følge af Eftersynene fremkomne Sager behandles paa den Maade, at Ejeren i direkte Tilslutning til Eftersynet modtager en skriftlig Meddelelse om, hvad der vil være at rette for at faa Forholdene bragt i Orden i Henhold til de givne Bestemmelser; dernæst underrettes de respektive Mejerier og kontrollerende Dyr læger om Eftersynene, og hvad der derved er konstateret, og anmodes om paa den givne Foranledning at paase, at de paatalte mangelfulde Forhold rettes, samt at Bemærkning herom paaføres Attesten for næste Eftersyn.

I særlige Tilfælde kræves indsendt ekstra Attest, og i Tilfælde, hvor Manglerne har været væsentlige eller ikke trods gentagne Paabud har været til at faa rettede, nedlægges Forbud i kortere eller længere Tid mod Indsendelse af Mælk til København fra de paagældende Besætninger. Der er i 1945 nedlagt Forbud i 3 Tilfælde.

En Del af de af Sundhedskommissionens Dyr læger foretagne Eftersyn har været foranlediget af de foretagne Smuds- og Kimtalsundersøgelser. I de Tilfælde, hvor der er konstateret stort Smuds- eller Kimindhold i de undersøgte Mælkeprøver, er Forholdet blevet rettet efter skriftlig Henvendelse til Ejer, Mejeri og kontrollerende Dyr læge — eventuelt i Forbindelse med herfra foretaget Eftersyn.

Endvidere er der ved Sundhedskommissionens Dyr lægers foretagne Eftersyn blevet »udsat« fra Mælkeleverance et større Antal Køer paa Grund af Yver-, Bør- og andre Lidelser.

Disse Udsættelser af Køer har i en Del Tilfælde foranlediget bakteriologisk og klinisk Undersøgelser af Sekretet, dels for at underbygge den kliniske Diagnose, der betinger »Udsættelse fra Leverance«, dels for at understøtte den kliniske Undersøgelse, naar Tidspunktet for Helbredelse menes at være indtraadt, saaledes at fornyet Mælkeleverance kan finde Sted.

I Tilslutning til Omtalen af Besætningskontrollen m. m. skal tilføjes, at saavel udenbys som indenbys Mejerier i 1945 har ansøgt om og faaet godkendt et større Antal Besætninger til Forhandling af Mælk og Fløde m. m. i København.

Angaaende de af *Sundhedspolitiets Betjente* foretagne Eftersyn af Mejerier, hvorfra indsendes Suppleringsmælk og -fløde, skal anføres, at der i 1945 siden ¹³/₅ ialt er foretaget 85 Eftersyn af 98 Mejerier og 11 Flødefabriker.

Eftersynet gaar væsentligt ud paa at kontrollere, om den indsendte Mælk eller Fløde hidrører fra Besætninger, der staar under Dyr lægekontrol, som anført i Sundhedsvedtægtens § 49, Stk. 2, og om det Antal Køer, der kontrolleres, kan yde det daglig indsendte Kvantum Mælk m. m., men desuden paases Orden, Renlighed og Vedligeholdelse af Lokalteter og Redskaber.

I 21 Tilfælde er forefundet Mangler med Hensyn til Lokaler og Redskaber.

2) *Kontrollen ved Mælkens Forhandling.*

Dette Arbejde omfatter dels Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier i København, dels Laboratorieundersøgelse af indkøbte og indleverede Mælkeprøver, for hvilket der redegøres i Laboratoriets Beretning, der er anført Side 56.

Eftersyn af Mejerivirksomheder, Mælkeudsalg og Koholderier.

Der er i 1945 dels af Sundhedspolitiets Betjente, dels af Sundhedskommissionens Dyrlæger og Medhjælper til ubestemte Tider foretaget ialt 6665 Eftersyn af 8 Mejerier, ca. 1650 Mælkeudsalg og ca. 150 Detailvogne, og ved disse Eftersyn er der i 140 Tilfælde forefundet Mangler med Hensyn til Vedligeholdelse af Lokaler m. m.

Der fandtes i København ved Udgangen af 1945 9 Kostalde med ialt 17 Køer. Kostaldene i den indre By er Handelsstalde, fra hvilke der ikke forhandles Mælk, men fra Kvægbesætningerne i de indlemmede Distrikter forhandles Mælken til Mejeri. Endvidere fandtes 8 Svinestalde med ialt 1142 Svin.

Endvidere har Sundhedskommissionens Dyrlæger foranlediget af Handelsministeriets Bekendtgørelse af $^{19}/_8$ 40 vedrørende Bybefolkningens Forsyning med Mælk m. v. behandlet stort Antal Sager i 1945 angaaende Overdragelse af Mælkeudsalg.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Mælkekontrol i 1945 er der i 111 Tilfælde forefundet Overtrædelser af de gældende Bestemmelser.

Disse Sager har bl. a. drejet sig om:

§ 34. Urenlighed i Udsalgssteder, forbudte Lokaler m. m.	1	Tilfælde
§ 51. cfr. § 55, Vand i Butiksmælk og -Fløde	1	—
§ 51. cfr. § 55, Vand i Producent- og Mejerimælk (Fløde)	1	—
§ 51. For ringe Fedtindhold i Sødsmælk (Handelsmælk)	4	—
§ 51. For ringe Fedtindhold i Børnemælk	5	—
§ 51. For ringe Fedtindhold i Fløde	2	—
§ 51. For ringe Fedtindhold i Eksportfløde	35	—
Beg. $^{29}/_1$ 41, For stort Fedtindhold i Sødsmælk	3	—
Beg. $^{10}/_2$ 43, For stort Fedtindhold i Fløde	1	—
§ 53. Eksportfløde ikke steril eller homogeniseret	4	—
§ 53. Overtrædelse af Pasteuriseringsbestemmelserne	3	—
§ 56. Smuds i Mælk (Fløde), sur Mælk (Fløde)	5	—
§ 57. Mangelfuld Afsvaling af Mælk (Fløde)	11	—
§ 57. Mangelfuldt rengjorte Flasker	17	—
Beg. $^{19}/_8$ 40 § 5 cfr. Tillæg $^{25}/_{10}$ 40 og $^{4}/_8$ 43	6	—
Beg. $^{19}/_8$ 40 § 6	2	—
Overtrædelse af Næringsloven	5	—
Forbud mod Indførsel af Mælk og Fløde	5	—
	Ialt	111 Tilfælde
Heraf ikke egentlige Mælkefejl	18	—
	Ialt	93 Tilfælde

Af de her nævnte Sager blev 45 henvist til retslig Afgørelse, og 3 Sager blev afgjort med Advarsel.

Det samlede Bødebeløb idømt eller vedtaget i 1945 udgjorde 1740.— Kr.

B.*Tilsyn med Handel med Kød, Kødvarer, Pølser o. l.*

Der er i 1945 af Sundhedspolitiets Betjente i Forbindelse med Sundhedskommissionens Dyr læger og Medhjælper, foretaget 9716 Eftersyn hos Slagtere og Høkere samt Vildt- og Fiskehandlere, nemlig henholdsvis 2747, 5507 og 1462 Eftersyn.

Ved Aarets Udgang fandtes 520 Slagterforretninger, 1150 Viktualieforretninger og 298 Fiskeforretninger, ialt 1968 værende i Brug.

Ved Eftersynene kasseredes 599 kg Pølser, 941 kg Kødvarer, 8 kg Leverpostej, 93 kg Fjerkræ, 38 Stk. Kaniner og 48½ kg Fisk.

Der indkøbtes 1567 Prøver til Undersøgelse for Indhold af Konserveringsmidler og for Overtrædelse af Melanordningen og § 12, Stk. 3 i Tillæg af 15. December 1932 til Sundhedsvedtægten.

Kødvarer indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1945 indleveret til Undersøgelse i 115 Tilfælde forskellige Prøver Kød- og Madvarer. Aarsagerne var i 9 Tilfælde Formodningen om, at de paagældende Varer havde foraarsaget lettere Forgiftningstilfælde. I de øvrige Tilfælde skyldtes Indleveringen, at Varerne formodedes at være utjenlige til Menneskeføde. I de 9 Tilfælde, hvor der forelaa Formodning om, at de indleverede Kødvarer havde forvoldt Sygdomstilfælde, er Sagerne efter Varernes Undersøgelse og Prøveudsendelse til Laboratorieundersøgelse blevet overgivet til 3die Sanitetslæge til videre Foranstaltning.

Som Følge af Undersøgelse af samtlige indleverede Varer skete i 66 Tilfælde Kassation og Destruktion, medens Godkendelse fandt Sted i 49 Tilfælde.

Fjerkræ, Vildt og Kaniner indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1945 i 19 Tilfælde indleveret Fjerkræ, Vildt og Kaniner til Undersøgelse. I 18 Tilfælde blev de indleverede Varer erklæret for utjenlige til Menneskeføde paa Grund af Fordærvelse.

Fisk m. v. indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1945 i 13 Tilfælde indleveret Fisk m. v. til Undersøgelse. I de paagældende Tilfælde drejede det sig om: Torsk, Sild, Rødspætter, Aal, Hornfisk, Makrel, Laksørred, Torskerogn, Klipfisk og Muslinger. Kassation paa Grund af Fordærvelse fandt Sted i 8 Tilfælde, og i de 5 Tilfælde fandtes de indleverede Varer tjenlige til Menneskeføde.

Andre Næringsmidler indleveret til Undersøgelse.

Der er i 1945 indleveret Smør til Undersøgelse i 7 Tilfælde. I 3 af de paagældende Tilfælde fandtes det indleverede Smør tjenligt til Menneskeføde, i de øvrige 4 Tilfælde fandtes Smørret utjenligt til Menneskeføde paa Grund af Harskhed.

I 5 Tilfælde blev der i 1945 indleveret Smørrebrød til Undersøgelse, i 2 af Tilfældene fandtes intet unormalt at paavise, i de øvrige 3 Tilfælde fandtes det indleverede Smørrebrød utjenligt til Menneskeføde.

Der er i 1945 i 1 Tilfælde indleveret Is til Undersøgelse. Denne Prøve fandtes tjenlig til Menneskeføde.

Undersøgelse af Konserver.

I 2 Tilfælde indleveredes Konserver til Undersøgelse, i 1 af Tilfældene blev Varen kasseret paa Grund af Fordærvelse.

Sager henvist til retslig Afgørelse.

Ved Udøvelsen af Tilsynet med Handel med Kød- og Madvarer i 1945 henvises i 31 Tilfælde Sagerne til Retten for Overtrædelse af de vedrørende Handel med Kød m. m. gældende Bestemmelser. De samlede Bødeløb af de til Retten henviste Sager udgjorde i 1945 Kr. 2555,—.

Endvidere har Sundhedskommissionens Dyr læger i 1945 behandlet et stort Antal Sager for Krisepolitiet og for Prisudvalget for København, Frederiksberg og Gjentofte med Hensyn til Overpriser og lignende paa Kød m. v. Afdelingens Opgave har i disse Sager været at afgive Erklæring om, fra hvilken Del af den paagældende Kød krop de omhandlede Kød stykker hidrørte.

C.

Angaaende Indretning og Forandring m. m. vedrørende Stalde.

Der er i 1945 behandlet 39 Sager vedrørende Indretning og Forandringer af Hestestalde og Gødningsgruber.

D.

Undersøgelsesresultater fra Sundhedskommissionens Laboratorium.

(Meddelt af Laboratorieforsøger, Dyr læge E. Mejlbo og Dyr læge O. Winther.)

I Tiden 1. Januar 1945 til 1. Januar 1946 er ialt indleveret 10,746 Prøver (13,365 i 1944) Mælk og Fløde til Undersøgelse paa Laboratoriet.

De indleverede Prøver fordeler sig saaledes:

Børnemælk	1385 Prøver	Halvskummetmælk	17 Prøver	Eksporfløde	371 Prøver
Jerseymælk	835 —	Skummetmælk	39 —	Fløde 2	2093 —
Sødmælk	2966 —	Kærnemælk	1021 —	Fløde 3	2019 —

Der er foretaget specielle Undersøgelser af 902 Prøver Mælk med Henblik paa Mastitis og Indhold af hæmolytiske Streptokokker, yderligere er med samme Formaal undersøgt 647 Prøver fra enkelte Køer. Desuden er undersøgt 384 Prøver Mælk for Abort — Antistoffer.

4111 Prøver Mælk er prøvet for Smudsindhold og Indhold af fremmede Bestanddele. Undersøgelse af tomme Mælkeflasker for Kimindhold er foretaget i 337 Tilfælde.

5 Prøver Smør er undersøgt med Henblik paa Tilstand.

181 Prøver Icecream, Fløde, Flødeskum og Ymer er undersøgt paa særlig Foranledning.

1086 indkøbte Prøver Kød og Kødvarer, (hvoraf 70 Prøver røget Fisk), 161 Prøver Leverpostej, 232 Prøver Salater og 44 Prøver Fiskefars er undersøgt med Henblik paa Tilsætning af ulovlige Konserveringsstoffer samt Friskhedstilstand m. v.

Af Konserver er undersøgt 776 Prøver, af Spisefedt 10 Prøver og af forskellige Fisk 12 Prøver.

Yderligere er undersøgt 167 Prøver af forskellige Madvarer, der dels har givet Anledning til Klager af forskellig Art, dels er mistænkt for at have forvoldt Sygdom.

I Aarets Løb er der for Torve- og Slagtehallerne foretaget Undersøgelser af Prøver fra ialt 150 Kroppe, samt undersøgt 32 Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

I.

Resultatet af Undersøgelser af Mælk og Fløde.

(Tallene i Parentes angiver Fejlprocenten i 1944).

Bestemmelse af Fedtindhold i Børnemælk, Jerseymælk, Sødmælk, Fløde, Skummetmælk og Halvskummetmælk.

Indhold af Fedt i 1385 Prøver *Børnemælk*:

Under 3,25 %/o.....	5	Prøver
3,25 %/o—3,50 %/o.....	95	—
3,50 %/o—4,00 %/o.....	944	—
4,00 %/o—5,00 %/o.....	337	—
5,00 %/o og derover.....	4	—

Af dette fremgaar, at 0,36 %/o (0,93 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end den i Sundhedsvedtægtens § 52 foreskrevne Minimumsfedtprocent: 3,25.

Indhold af Fedt i 835 Prøver *Jerseymælk*:

Under 4,75 %/o.....	3	Prøver
4,75 %/o—5,00 %/o.....	124	—
5,00 %/o—6,00 %/o.....	698	—
6,00 %/o og derover.....	10	—

Af dette fremgaar, at 0,36 %/o (1,39 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 4,75 %/o, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Jerseymælk.

Indhold af Fedt i 2966 Prøver *Sødmælk*:

Under 3,25 %/o.....	17	Prøver
3,25 %/o—3,50 %/o.....	2641	—
3,50 %/o—4,00 %/o.....	136	—
4,00 %/o—5,00 %/o.....	166	—
5,00 %/o og derover.....	6	—

Af dette fremgaar, at 0,58 %/o (1,4 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 3,25 %/o, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten Sødmælk.

Ved 12 Udsalgsprøver af Sødmælk var Standardiseringsbestemmelserne ikke overholdt, idet 5 Prøver indeholdt over 3,45 %/o Fedt og 7 Prøver under 3,25 %/o.

Ifølge Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 10/2-43 udgaar Fløde I indtil videre.

Indhold af Fedt i 2093 Prøver *Fløde II*:

Under 13,00 %/o.....	2	Prøver
13,00 %/o—15,00 %/o.....	2089	—
over 15,00 %/o.....	2	Prøver

Af dette fremgaar, at 0,09 %/o (0,0 %/o) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 13,00 %/o, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde II.

2 Prøver Fløde II indeholdt over 15,00 %/o Fedt, hvilket i Henhold til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 10/2-43 er Maksimumsfedtprocenten i Fløde.

Indhold af Fedt i 2019 Prøver *Fløde III*:

Under 9,00 %/o.....	0	Prøver
9,00 %/o—11,00 %/o.....	2014	—
11,00 %/o og derover.....	5	—

Af dette fremgaar, at 0,0 % (0,0 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Fløde III.

Indhold af Fedt i 371 Prøver *Eksportfløde*:

Under 9,00 % 54 Prøver
9,00 %—11,00 % 317 Prøver

Af dette fremgaar, at 14,55 % (5,31 %) af Prøverne havde mindre Fedtindhold end 9,00 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Eksportfløde.

Indhold af Fedt i 17 Prøver *Halvskummetmælk*:

I ingen af de undersøgte Prøver Halvskummetmælk paavistes mindre Fedtindhold end 0,75 %, der i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 51 er Minimumsfedtprocenten i Halvskummetmælk.

Ved Undersøgelse af 39 Prøver *Skummetmælk* fandtes intet at bemærke.

Yderligere er Fedtprocenten i 1021 Prøver *Kærnemælk* bestemt:

<i>731 Prøver Kærnemælk I.</i>		<i>290 Prøver Kærnemælk II.</i>	
Under 0,50 %	425 Prøver	Under 0,50 %	205 Prøver
0,50 %—1,00 %	281 —	0,50 %—1,00 %	85 —
1,00 %—1,50 %	23 —	1,00 %—1,50 %	0 —
1,50 % og derover	2 —	1,50 % og derover	0 —

Vandtilblanding i Mælk.

Der paavistes Iblanding af Vand i 1 Prøve *Skummetmælk* og 1 Prøve *Fløde*.

Tørstofindhold i Kærnemælk.

Ved Undersøgelse af 731 Prøver *Kærnemælk I* og 290 Prøver *Kærnemælk II* fandtes ingen Prøver, der havde mindre Tørstofindhold end foreskrevet i Sundhedsvedtægtens § 54.

Undersøgelser for Smuds.

4111 Prøver *Sødmælk*, *Børnemælk* og *Jerseymælk* er undersøgt for Smuds ved Hjælp af Gerbers Automat-Filtrer-Apparat. I en Del Tilfælde paavistes Smuds — hovedsagelig Kohaar og Kogødning — i kendelig Mængde.

I 39 Prøver *Sødmælk*, *Fløde*, *Kærnemælk* og tømte Flasker, der specielt var henvist til Undersøgelse for Smuds og Friskhedstilstand, paavistes Smuds af forskellig Art (Kogødning, Kapsler, Korkpartikler, Glassplinter, Kulstøv, indtørrede Mælkerester m. m.); yderligere var en Del af disse Prøver sure.

Undersøgelser for Opvarmning.

10,746 Prøver er undersøgt for Opvarmning.

1. Undersøgelser for Pasteurisering.

5 Prøver, der var solgt som pasteuriserede, reagerede som raa eller som Blandinger af raa og pasteuriseret Mælk (*Fløde*) (*Paraphenylendiaminprøven* og *Fosfataseprøven*), nemlig:

Sødmælk	4 Prøver
Fløde II	1 —

3 Prøver Fløde III, der var solgt som raa, reagerede som pasteuriseret.

Af dette fremgaar, at 0,07 % (0,08 %) at Prøverne reagerede fejlagtigt efter deres Deklaration.

2. Undersøgelser for Stassanisering og Lavpasteurisering.

382 Prøver stassaniseret og lavpasteuriseret Mælk blev undersøgt ved Hjælp af Scharers Fosfataseprøve. 38 Prøver viste over 5 blaa Enheder.

Gær- Reduktaseprøver.

Undersøgelserne angaar 3056 Prøver Børnemælk, Sødmælk (Jerseymælk), Halvskummet, (Skummet) Mælk.

1. Oversigt over Affarvningstiderne.

Producentmælk (1,006 Prøver).

	Sødmælk	Børnemælk
Mindre end 1 Time.....	34	3
1—2 Timer.....	18	6
2—3 —	16	8
3—4 —	20	4
4—5 —	24	17
5—6 —	41	15
6—7 —	125	37
over 7 —	206	432
	484	522

Handelsmælk (2050 Prøver).

	Sødmælk	Børnemælk	Halvskummet (Skummet) Mælk
Mindre end 1 Time	42	49	4
1—2 Timer	23	28	0
2—3 —	33	22	0
3—4 —	57	36	0
4—5 —	87	34	2
5—6 —	191	22	3
6—7 —	210	71	3
over 7 —	781	285	17
	1424	547	29 = 2000

2. Oversigt over Gæringstyperne.

Producentmælk (1006 Prøver).

	Sødmælk	Børnemælk
Den geléagtige Type.....	129	168
— ostede —	98	112
— blærede —	92	81
— svampede —	103	222
— flydende —	1	0
	423	583

Handelsmælk (2050 Prøver).

	Sødmælk	Børnemælk	Halvskummet (Skummet) Mælk
Den geléagtige Type	480	238	6
— ostede —	235	58	13
— blærede —	173	49	16
— svampede —	593	186	3
— flydende —	0	0	0
	<u>1481</u>	<u>531</u>	<u>38-2050</u>

Bakteriologiske Undersøgelser.

Kimtallene er bestemt pr. ml. ved Kulturforsøg i 4111 Prøver Mælk og Fløde. De anvendte Fortyndinger af Mælken har sædvanligvis været 1—100 og 1—1000. I enkelte, specielle Tilfælde er Fortyndingerne 1—10, 1—10.000 og 1—100.000 anvendt.

Som Næringssubstrat er hovedsagelig anvendt Mælke-Peptonvands-Agar («Arbejdsmetoder for kemiske Undersøgelser af Mælk og Mejeriprodukter 1940») og af og til Oxo-Extrakt-Gelatine. Termostatopholdet har for Agar-Kulturernes Vedkommende været 2 Døgn ved 32° C. og for Gelatine-Kulturernes Vedkommende 4 til 6 Døgn ved 22° C.

Oversigt over Kimtallene.

1. Producentmælk (902 Prøver).

376 Prøver Sødmælk.

Under 0,025 Million	32 Prøver	8,51 %	(13,18 %)
0,025— 0,05 —	26 —	6,91 %	(13,30 %)
0,05 — 0,1 —	27 —	7,18 %	(14,40 %)
0,1 — 0,3 —	80 —	21,27 %	(28,55 %)
0,3 — 0,5 —	36 ₂₀₁ —	9,57 %	(7,44 %)
0,5 — 0,7 —	20 —	5,32 %	(3,84 %)
0,7 — 1,0 —	21 —	5,59 %	(4,02 %)
1,0 — 2,0 —	75 —	19,95 %	(6,53 %)
2,0 — 3,0 —	23 —	6,12 %	(2,56 %)
3,0 — 5,0 —	18 —	4,79 %	(2,14 %)
5,0 — 10,0 —	7 —	1,86 %	(1,83 %)
10,0 — 20,0 —	11 —	2,93 %	(2,07 %)
overvokset	0 —	0,00 %	(0,06 %)
	<u>376</u>		

526 Prøver Børnemælk.

Under 0,01 Million	18 Prøver	3,42 %	(7,89 %)
0,01— 0,02 —	57 —	10,84 %	(17,08 %)
0,02— 0,04 —	143 —	27,19 %	(31,36 %)
0,04— 0,05 —	42 —	7,98 %	(7,88 %)
0,05— 0,1 —	92 —	17,49 %	(15,27 %)
0,1 — 0,3 —	110 —	20,91 %	(11,49 %)
0,3 — 0,5 —	26 —	4,94 %	(4,11 %)
0,5 — 0,7 —	7 —	1,33 %	(1,15 %)
0,7 — 1,0 —	12 —	2,28 %	(1,15 %)
1,0 — 2,0 —	6 —	1,14 %	(1,81 %)
2,0 — 3,0 —	4 —	0,76 %	(0,33 %)

3,0 — 5,0 Million	5 Prøver	0,95 %	(0,33 %)
5,0 — 10,0 —	3 —	0,57 %	(0,33 %)
10,0 — 20,0 —	1 —	0,19 %	(0,33 %)

2. Handelsmælk- og Fløde (3209 Prøver).

530 Prøver Børnemælk.

Under 0,01 Million	3 Prøver	0,57 %	(20,54 %)
0,01— 0,02 —	11 —	2,08 %	(11,88 %)
0,02— 0,04 —	46 —	8,68 %	(21,04 %)
0,04— 0,05 —	31 —	5,85 %	(4,70 %)
0,05— 0,1 —	99 —	18,68 %	(13,86 %)
0,1 — 0,3 —	153 —	28,87 %	(13,37 %)
0,3 — 0,5 —	42 —	7,92 %	(4,46 %)
0,5 — 0,7 —	31 —	5,85 %	(2,72 %)
0,7 — 1,0 —	30 —	5,66 %	(1,49 %)
1,0 — 2,0 —	44 —	8,30 %	(2,48 %)
2,0 — 3,0 —	14 —	2,64 %	(1,24 %)
3,0 — 5,0 —	12 —	2,26 %	(0,99 %)
5,0 — 10,0 —	7 —	1,32 %	(0,74 %)
10,0 — 20,0 —	7 —	1,32 %	(0,50 %)

639 Prøver stassaniseret Sødme.

0,001—0,005 Million	9 Prøver	1,41 %	(0,90 %)
0,005—0,01 —	9 —	1,41 %	(2,69 %)
0,01 — 0,05 —	151 —	23,63 %	(36,42 %)
0,05 — 0,1 —	141 —	22,07 %	(27,16 %)
0,1 — 0,3 —	190 —	29,73 %	(24,48 %)
0,3 — 0,5 —	73 —	11,42 %	(2,99 %)
0,5 — 0,7 —	27 —	4,23 %	(1,49 %)
0,7 — 1,0 —	12 —	1,88 %	(1,19 %)
1,0 — 5,0 —	24 —	3,76 %	(2,69 %)

105 Prøver pasteuriseret Sødme.

0,001—0,005 Million	6 Prøver	5,71 %	(16,41 %)
0,005—0,01 —	10 —	9,52 %	(6,25 %)
0,01 — 0,05 —	28 —	26,67 %	(17,19 %)
0,05 — 0,1 —	11 —	10,48 %	(14,84 %)
0,1 — 0,3 —	17 —	16,19 %	(21,88 %)
0,3 — 0,5 —	6 —	5,71 %	(5,47 %)
0,5 — 0,7 —	4 —	3,81 %	(5,47 %)
0,7 — 1,0 —	10 —	9,52 %	(2,34 %)
1,0 — 5,0 —	9 —	8,57 %	(9,38 %)
over 5,0 —	4 —	3,81 %	(0,78 %)

159 Prøver lavpasteuriseret Sødme.

0,001—0,005 Million	6 Prøver	3,77 %	(10,26 %)
0,005—0,01 —	11 —	6,92 %	(0)
0,01 — 0,05 —	47 —	29,56 %	(25,64 %)
0,05 — 0,1 —	24 —	15,09 %	(20,51 %)
0,1 — 0,3 —	25 —	15,72 %	(23,08 %)

0,3 —0,5 Million	13 Prøver	8,18 ‰	(5,13 ‰)
0,5 —0,7 —	9 —	5,66 ‰	(7,69 ‰)
0,7 —1,0 —	6 —	3,77 ‰	(0)
1,0 —5,0 —	16 —	10,06 ‰	(5,13 ‰)
over 5,0 —	2 —	1,26 ‰	(2,56 ‰)

429 Prøver Jerseymælk.

0,001—0,005 Million	4 Prøver	0,93 ‰	(2,63 ‰)
0,005—0,01 —	8 —	1,86 ‰	(4,39 ‰)
0,01 —0,05 —	66 —	15,38 ‰	(28,07 ‰)
0,05 —0,1 —	78 —	18,18 ‰	(14,91 ‰)
0,1 —0,3 —	134 —	31,24 ‰	(24,56 ‰)
0,3 —0,5 —	44 —	10,26 ‰	(9,65 ‰)
0,5 —0,7 —	26 —	6,06 ‰	(5,26 ‰)
0,7 —1,0 —	18 —	4,19 ‰	(1,75 ‰)
1,0 —5,0 —	40 —	9,32 ‰	(7,89 ‰)
over 5,0 —	11 —	2,56 ‰	(0,88 ‰)

34 Prøver Halvskummet- (Skummet) Mælk.

0,001—0,005 Million	2 Prøver	5,88 ‰	(3,51 ‰)
0,005—0,01 —	1 —	2,94 ‰	(12,28 ‰)
0,01 —0,05 —	7 —	20,59 ‰	(24,56 ‰)
0,05 —0,1 —	3 —	8,82 ‰	(8,77 ‰)
0,1 —0,3 —	9 —	26,47 ‰	(31,58 ‰)
0,3 —0,5 —	7 —	20,59 ‰	(5,26 ‰)
0,5 —0,7 —	3 —	8,82 ‰	(1,75 ‰)
0,7 —1,0 —	0 —	0	(3,51 ‰)
1,0 —5,0 —	0 —	0	(5,26 ‰)
over 5,0 —	2 —	5,88 ‰	(3,51 ‰)

673 Prøver Fløde II.

Under 0,025 Million	85 Prøver	12,62 ‰	(12,02 ‰)
0,025 — 0,05 —	61 —	9,06 ‰	(10,58 ‰)
0,05 — 0,1 —	72 —	10,70 ‰	(10,10 ‰)
0,1 — 0,3 —	119 —	17,68 ‰	(19,23 ‰)
0,3 — 0,5 —	53 —	7,87 ‰	(8,65 ‰)
0,5 — 0,7 —	31 —	4,60 ‰	(4,81 ‰)
0,7 — 1,0 —	36 —	5,35 ‰	(5,29 ‰)
1,0 — 2,0 —	66 —	9,80 ‰	(9,62 ‰)
2,0 — 3,0 —	24 —	3,56 ‰	(4,33 ‰)
3,0 — 5,0 —	34 —	5,05 ‰	(8,17 ‰)
5,0 —10,0 —	43 —	6,38 ‰	(2,88 ‰)
10,0 —20,0 —	48 —	7,13 ‰	(3,85 ‰)
overvokset ...	1 —	0,15 ‰	(0,48 ‰)

640 Prøver Fløde III.

Under 0,025 Million	119 Prøver	18,60 ‰	(26,02 ‰)
0,025 — 0,05 —	56 —	8,75 ‰	(10,71 ‰)
0,05 — 0,1 —	73 —	11,40 ‰	(10,20 ‰)
0,1 — 0,3 —	107 —	16,70 ‰	(16,33 ‰)
0,3 — 0,5 —	57 —	8,92 ‰	(7,14 ‰)

0,5 — 0,7	Million	33	Prøver	5,16	%	(4,08	%)
0,7 — 1,0	—	27	—	4,22	%	(2,55	%)
1,0 — 2,0	—	65	—	10,15	%	(6,12	%)
2,0 — 3,0	—	17	—	2,66	%	(4,59	%)
3,0 — 5,0	—	18	—	2,82	%	(4,59	%)
5,0 — 10,0	—	24	—	3,75	%	(5,10	%)
10,0 — 20,0	—	44	—	6,88	%	(2,55	%)

Bestemmelse af Indhold af Bakterier fra Coligruppen.

Sideløbende med Kimtællingerne og i et Antal af 4111 Prøver er foretaget Bestemmelse af Indholdet af Bakterier fra Coligruppen i 1/10, 1/100 og 1/1000 ml. Mælk. Som Substrat er anvendt Galde-Gentianaviolet-Laktose-Pepton-Bouillon (Kessler og Swenarton) i dobbelte Rør. Prøverne henstod i 2 Døgn ved 37° C.

Oversigt over Colititreringer.

1. Producentmælk (902 Prøver).

Blandt 376 *Sødmælksprøver* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 54 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 65 —

— - — - — - 1/1000 — - 188 — = 50 %.

medens 69 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 18,35 %.

Blandt 526 *Børnemælksprøver* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 101 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 113 —

— - — - — - 1/1000 — - 93 — = 17,7 %.

medens 219 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 41,7 %.

2. Handelsmælk og Fløde (3209 Prøver).

Blandt 530 *Børnemælksprøver* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 97 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 143 —

— - — - — - 1/1000 — - 212 — = 40 %

medens 78 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 14,72 %.

Blandt 639 Prøver *stass. Sødmælk* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 91 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 86 —

— - — - — - 1/1000 — - 96 — = 15 %.

medens 366 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 57,7 %.

Blandt 105 Prøver *pasteuriseret Sødmælk* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 22 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 28 —

— - — - — - 1/1000 — - 12 — = 11,42 %.

medens 43 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 40,80 %.

Blandt 159 Prøver *lavpasteuriseret Sødmælk* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 41 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 22 —

— - — - — - 1/1000 — - 23 —

= 14,46 %.

medens 73 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 45,80 %.

Blandt 429 Prøver *Jerseymælk* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 84 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 78 —

— - — - — - 1/1000 — - 102 — = 23,80 %.

medens 165 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 38,50 %.

Blandt 34 Prøver *Halvskummet- (Skummet) Mælk* paavistes Colibakterier i 1/10 ml. i 5 Prøver.

— - — - — - 1/100 — - 9 —

— - — - — - 1/1000 — - 6 —

= 17,65 %.

medens 14 Prøver ikke indeholdt Colibakterier i 1/10 ml. = 41,35 %.

Undersøgelser af Mælk fra Køer til Bestemmelse af Yverbetændelse.

Der er i denne Henseende — ved Hjælp af Katalaseprøven og Udsæd paa Blod-Agar — undersøgt 647 Prøver; i et større Antal Prøver bestemtes Mælken som hidrørende fra Køer med Mastitis.

Bakteriologiske Undersøgelser af Vandprøver.

Der er i Aarets Løb undersøgt 1 Prøve Skyllvand fra Mælkekølere. Undersøgelserne har omfattet Bestemmelse af Kim pr. ml. og Colititrering.

Undersøgelser af Smør.

Der er ialt undersøgt 5 Prøver. 1 Prøve var harsk og muggen, 1 Prøve havde „hengemt“ Smag.

Andre Undersøgelser.

Der er undersøgt ialt 181 forskellige Prøver, nemlig 145 Prøver Ymer, 20 Prøver steril Fløde II, 3 Prøver Flødeblanding, 3 Prøver Flødeskum, 1 Prøve Piskefløde, 1 Prøve syrnet Skummetmælk, 1 Prøve syrnet Mælk, 5 Prøver Icecream, 1 Prøve »Strygelse«, og 1 Prøve Kasein.

II.

Undersøgelser af Kød, Kødvarer, Pølser, Salater m. m.

Undersøgelser af Konserver.

Undersøgelserne omfatter 776 Prøver, heraf var 730 Daaser Svinekød og Oksekød fra Kommunens Beredskabslager, yderligere 6 Daaser Hummer, 1 Daase forløren Skilpadde, 24 Daaser Svinekød i egen Saft og 15 Daaser Svampe.

6 Daaser Hummer, 24 Daaser Svinekød og 15 Daaser Svampe var fordærvet.

Undersøgelser af forskellige Madvarer.

I 167 Tilfælde er der foretaget bakteriologiske, kemiske og, hvor dette var paakrævet, histologiske Undersøgelser af indbragte Madvarer, der dels havde givet Anledning til Klager af forskellig Art og dels mistænktes for at have forvoldt Sygdom.

Af disse Prøver kan nævnes: 51 Prøver Spegepølse af hvilke 36 var harske eller fordærvede, af de fordærvede Pølser indeholdt 6 en Del Flæskesvær og 5 Talg i Stedet for Spæk. 2 Bayerske Pølser indeholdt Papir og Sand. 4 Prøver Smørepølse indeholdt væsentlige Mængder hakket Vom og desuden mindre Mængder Mel. I 1 Prøve Medisterpølse paavistes 1,8 % Nitrit, i 1 Prøve Leverpostej paavistes Stykker af behaaret Hud (fra Okse), 10 Prøver Spisefedt, hvoraf 4 var harske, i 1 Prøve Oksehakkekød fandtes Kindpapiller (der var saaledes anvendt Hovedkød), 2 Prøver Hakkekød, indkøbt i Viktualieforretninger forholdt sig som Oksekød, i 1 Prøve Fars fandtes Kindpapiller (Hovedkød), 1 Prøve Hestehakkekød var fordærvet, 6 Prøver Fisk var fordærvet, 1 Prøve Haschis var fordærvet, 1 Prøve forløren Skilpadde indeholdt behaarede Hudstykker (Kalv), 1 Prøve forløren Skilpadde indeholdt en Tot Hundehaar, 1 Prøve Sylte havde muggen Lugt og 2 Prøver bestod væsentlig af Svær og Gele.

En Del af de øvrige, indleverede Madvarer: Stegt og kogt Kød, Sauce, Suppe, Pølser m. m. var fordærvede. Udover Medisterpølsen med Nitrit paavistes ikke ulovlige Konserveringsstoffer, ligesom der i intet Tilfælde paavistes specifikke, patogene Bakterier.

Undersøgelse af indkøbte Prøver for Tilsætning af ikke-tilladte Konserveringsstoffer, Melindhold m. m. Artsbestemmelser, histologiske Undersøgelser af forsk. Kødvarer m. m.

I 1945 er til Laboratoriet indleveret 1086 Prøver Kødvarer (Pølser, Fars, Hakkekød, Kødstykker, Fisk, etc.) til Undersøgelse for Konserveringsstoffer, Friskhedstilstand og, hvorvidt de var i Overensstemmelse med Handelsministeriets Bekendtgørelser.

I 5 Prøver paavistes Svovlsyrling, nemlig: 1 Prøve hakket Kalvekød, 4 Prøver hakket Oksekød. I 18 Prøver Blodpølse paavistes over 20% Mel (Gryn) nemlig: Fra 21,5 til 31,9%. I 2 Prøver Medisterpølse, 2 Prøver Fars II og 3 Prøver Fars I paavistes for stort Melindhold, nemlig 11,2, 16,5, 24,0, 16,4, 11,8, 9,6 og 13,0%. I 1 Prøve Fars paavistes Yver. I 1 Prøve Fars paavistes Kindpapiller (Hovedkød), 1 Prøve Fars var fordærvet. I 3 Prøver Medisterpølse fandtes hakket Svær, i 1 Prøve Medisterpølse paavistes Yver. 1 Prøve Medisterpølse var fordærvet og 1 Prøve Smørepølse var harsk. 10 Prøver Smørepølse indeholdt hakket Vom og een desuden Lunge samt 2 hakket Svær. I 2 Leverpølser paavistes Yver, i 1 Prøve Sylte paavistes Kaninkød. 4 Prøver Sylte bestod hovedsagelig af Svær og 1 væsentlig af Gele. 1 Oksehakkebøf var fordærvet, 1 var fremstillet af Hovedkød og 3 af Hestekød. I 1 Spegepølse fandtes Talg i Stedet for Spæk. 1 Prøve Oksehakkekød var fremstillet af Hovedkød, 1 Prøve Oksehakkekød var fordærvet, 1 Prøve Kalvehakkekød forholdt sig som Flæskeskød, 1 Prøve Flæskeskød som Oksehakkekød, 1 Prøve Flæskeskød som Oksekød, men var tilblandet hakket Svær, 1 Prøve Flæskeskød forholdt sig som en Blanding af Flæske- og Oksekød. I 1 Prøve Cervelatpølse paavistes hakket Vom og 1 Prøve Finker havde sur Lugt.

Undersøgelser af Salater.

Undersøgelserne omfatter 232 Prøver Salat. Samtlige Prøver er undersøgt for Indhold af Parafinolie med negativt Resultat. Ulovlige Konserveringsmidler er ikke paavist. Fedtprocenten (Olieprocenten) er beregnet i 29 Prøver Salat, deraf 13 almindeligt indkøbte Prøver og 16 Prøver italiensk Salat I indkøbt paa 8 Fabrikker.

Almindeligt indkøbte Prøver; *Italiensk Salat*: 5,7%, 12,9%, 9,1%, 37,0%, 23,0%, 8,5%. Deklareret som *italiensk Salat II*: 12,5% og 10,8%.

Makrelsalat: 9,5%, 7,4%, 11,6%.

Sildesalat: 13,2%.

Carrysalat: 10,0%.

Fabriksprøver: Alle Prøverne var italiensk Salat I og var indkøbt paa 8 Salatfabrikker i to Gange med ca. 1 Maanedes Mellemrum.

<i>Fedt</i> % ^{12/10} 1945	<i>Fedt</i> % ^{9/11} 1945
17,2	19,0
22,1	25,7
35,1	32,3
12,2	28,8
15,2	32,2
17,1	26,2
31,2	29,4
32,7	40,7

I Størstedelen af Prøverne paavistes mindre Mængder af Natriumbenzoat.

Histologiske og kemiske Undersøgelser af Leverpostej.

Undersøgelserne omfatter 161 Prøver.

Under 20 % Fedt.....	15	Prøver
Mellem 20 og 25 % Fedt	42	—
Over 25 % Fedt	104	—
Over 10 % Mel.....	5	—

I intet Tilfælde paavistes Brug af ulovligt Raamateriale.
Ulovlige Konserveringsstoffer kunde ikke paavises.

Undersøgelse af Fiskefars.

Undersøgelserne omfatter 44 Prøver, der er undersøgt for Tørstof-, Aske-, Fedt-, Mel-, Protein- og Laktoseindhold, og paa Grundlag heraf er Bestanddelene beregnet.

I 5 Prøver var tilsat Vand ca. 9%, ca. 8%, ca. 12%, ca. 13% og ca. 12%. I en Del Tilfælde laa Fiskeprocenten nogle faa Procent for lavt og en Del havde Vandtilblandinger paa faa Procent. Paa disse sidste Resultater har der dog ikke kunnet lægges nogen Vægt paa Grund af Beregningsmaaden.

Bakteriologiske og histologiske Undersøgelser m. m. foretaget for Københavns Torve- og Slagtehallen.

I Tiden fra 1. Januar 1945 til 1. Januar 1946 er for Torve- og Slagtehallerne undersøgt Prøver fra ialt 150 Kroppe.

Undersøgelserne har dels været af kødbakteriologisk Art (136 Tilfælde), dels af histologisk-mikroskopisk Art (14 Tilfælde) samt i en Del Tilfælde P_H-Bestemmelse og Bestemmelse angaaende abnorm Lugt.

Endvidere har Laboratoriet undersøgt 32 Mælkeprøver fra de paa Kvægtorvet opstaldede Køer.

Oversigt over Resultaterne af kødbakteriologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne i denne Henseende omfatter Prøver fra 136 Tilfælde, nemlig fra 36 Okser, 9 Kalve, 2 Svin, 84 Heste og 4 Faar samt 1 Bjørn.

Heraf blev erklæret som utjenlig til Menneskeføde:

1 Hest paa Grund af Streptokokkeinfektion, 1 Kalv med forhøjet P_H (fortraadt).

Oversigt over Resultaterne af de histologiske Undersøgelser.

Undersøgelserne omfatter Prøver fra 14 Slagtedyr, nemlig: 8 Okser, 4 Heste, 1 Kalv og 1 Faar. Tuberkulose paavistes i Lungerne fra 1 Hest og i Leveren fra 1 Hest samt i Lungerne fra 1 Faar. Sarkom paavistes i Leveren fra en Okse og som Lymfosarkom i Bovkirtlen fra 1 Okse. Osteosarkom paavistes i Underkæben fra 1 Føl. Papillom paavistes i Huden fra 1 Kalv. Levende Tinter paavistes i Kæbemuskler fra 1 Okse. Formentlige parasittære Processer paavistes i Nyren fra 1 Okse og i Leveren fra 1 Okse. Formentlige toksiske Nekroser paavistes i Leveren fra 1 Hest og 1 Okse. Kronisk, interstitiel Nefritis paavistes hos 2 Okser.

Undersøgelser af Mælkeprøver fra Køer paa Kvægtorvet.

32 Mælkeprøver er undersøgt for Opvarmningsforhold. Resultaterne er i hvert enkelt Tilfælde tilsendt Overdyrlægen ved Københavns Torve- og Slagtehallen.

Beretning fra Københavns Kommunes Centralstation for Tuberkulosebekæmpelse for Aaret 1945.

(Meddelt af Overlæge, Dr. med. *Knud Winge*).

Stationens Omraade omfatter selve Københavns Kommune med 731,700 Indbyggere. Byen er inddelt i 4 Distrikter. 1. Distrikt omfatter: Indre By, Christianshavn, Sundby; 2. Distrikt: Østerbro, indre og ydre Nørrebro; 3. Distrikt: Bispebjerg, Brønshøj, Husum, Vanløse og Grøndalsvænge; 4. Distrikt: Vesterbro, Vigerslev, Valby og Frederiksholm.

I Forhold til 1944 er Stationsarbejdet i Afdelingerne i 1945 gaaet lidt ned, 1945 har været et vanskeligt Aar for Centralstationen, særlig i Aarets første fire Maaneder, hvor Spærretid, Mørkelægning p. p. greb forstyrrende ind i Arbejdet.

Antallet af nyhenviste Personer er gaaet lidt ned: 16,507 i 1945 mod 17,767 i 1944, og det samlede Konsultationstal andrager 146,355 mod 153,094 i 1944.

Det største Konsultationstal for en Maaned var 14,781 (Januar), og det største Antal nyhenviste Personer i en enkelt Maaned var 1,755 (Januar). De tre største Konsultationsdage var: 15. Januar, 22. Januar og 27. August, da der henholdsvis blev undersøgt 922, 843 og 847 Personer; det største Antal nyhenviste Personer, der er undersøgt paa een Dag, er 107 (17. Januar).

I de forannævnte Tal er ikke medregnet det Arbejde, der er udført af Centralstationens Gruppeafdeling, denne Afdeling har som i tidligere Aar foretaget store Undersøgelser i Skoler, Fabriker, Firmaer og offentlige Institutioner p. p., og der blev ialt i denne Afdeling undersøgt 84,305 Personer, og der er givet 166,418 Konsultationer. Denne meget store Arbejdspræstation har kun været mulig, fordi Afdelingen i hele Aarets Løb har haft 2 Røntgenvogne til Raadighed. Disse 2 Røntgenvogne har betydet en umaadelig Lettelse i Arbejdet, og de har haft stor Sukces rundt om i Byen, idet de forskellige Institutioner sparer megen Tid ved, at hele Undersøgelsen kan foregaa paa Stedet.

En anden Aarsag til denne Afdelings forøgede Arbejde er den store Interesse, som Firmaer og Institutioner viser Tuberkuloseundersøgelserne ved at lade hele deres Personale undersøge, og hvad der er endnu vigtigere, lade dette gentage een Gang aarligt, og det er med Glæde, man konstaterer, at mange nye Firmaer i 1945 har tilsluttet sig denne Ordning. Disse aarlige Undersøgelser har atter i 1945 vist deres store Berettigelse, idet man har fundet adskillige friske Tuberkulosetilfælde hos Personer, der havde et normalt Røntgenbillede i 1944, og Centralstationen er derfor meget taknemlig for den store Støtte i Tuberkulosebekæmpelsen, som de mange Firmaer yder ved at lade deres Personale undersøge 1 Gang aarlig, og det maa stærkt fremhæves, at det vilde være særdeles gavnligt, hvis dette Arbejde blev udvidet til at omfatte alle Firmaer.

I 1945 er der paany i Samarbejde med Skoleoverlæge Bojlén og Skolelægerne, gennemført den vigtige Foranstaltning, at alle tuberkulinnegative Elever i de københavnske Kommuneskolers Afgangsklasser opfordres til at lade sig calmettevaccinere, og langt den største Del af Eleverne følger denne Opfordring.

Man var paa Forhaand klar over, at Nedgangen i Antallet af nye Lunge-tuberkulosetilfælde i 1944, maatte blive afløst af en Stigning i 1945, og der er ogsaa fundet 1050 nye Tilfælde mod 995 i 1944. Antallet af Dødsfald af Lungetuberkulose er desværre steget meget, fra 294 i 1944 til 340 i 1945. Stigningen i Dødsfaldene skyldes næsten udelukkende det store Antal Lungetuberkulosetilfælde, der fandtes blandt de mange Mennesker, der kom hjem fra Koncentrationslejrene i Tyskland, deres Modstandskraft mod den tuberkuløse Infektion var stærkt nedsat, hvorfor Sygdom-

mens Forløb i mange Tilfælde blev saa alvorligt, at selv den omhyggeligste Behandling ikke formaaede at redde disse Mennesker.

Der har ligesom i 1944 været Tendens til, at tilsyneladende hvilende eller ophelede Lungetuberkulosestilfælde er bluset op og endda er blevet smittefarlige, hvilket har krævet mange Indlæggelser i Hospital eller Sanatorium, et Forhold, der yderligere har gjort det vanskeligt at skaffe det tilstrækkelige Antal Sengepladser.

Tuberkulosestatistik.

Centraltuberkulosestationens Kartotek omfattede pr. 31. December 1945 ialt 6,261 Personer, der er opført i Tabel I, hvor man tillige har delt Materialet i 2 Grupper:

1. En kendt Gruppe, hvorved forstaas Personer, over hvilke der findes Journal paa Centraltuberkulosestationen.
2. En anden Gruppe, om hvilken man har fyldige Oplysninger, men hvor Patienterne ikke er undersøgt paa Tuberkulosestationen.

Tabel I.

Ialt i Kartoteket: 6,261.	Undersøgt paa Central-tuberkulosestationen	Ikke unders. paa Central-tuberkulosestationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	1331	116	1447
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	398	37	435
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.	2056	97	2153
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidl. er paavist + TB. i Eksp. ved direkte Mikroskopi, men ikke i de sidste 3 Aar	286	19	305
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. i Eksp. ved Dyrkning, men ikke i de sidste 3 Aar	95	3	98
Aktiv Tub. pulm., hvor der tidligere er paavist + TB. ved Dyrkning fra Ventrskv., men ikke i de sidste 3 Aar	630	11	641
Aktiv Tub. pulm., hvor TB ikke er paavist	294	32	326
Pleuritis exsudativa	485	65	550
Erythema nodosum	302	4	306
Ialt	5877	384	6261

Af disse 6,261 er 1112 indgaaet i Centralkartoteket i 1945.

Nye i Kartoteket 1945: 1112.	Undersøgt paa Central-tuberkulosestationen	Ikke unders. paa Central-tuberkulosestationen	Ialt
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi	219	50	269
Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning	89	15	104
Tub. pulm. med + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning	408	33	441
Aktiv Tub. pulm., hvor TB. ikke er paavist	89	15	104
Pleuritis exsudativa	122	17	139
Erythema nodosum	55	0	55
Ialt	982	130	1112

I Kartoteket 1. Jan. 1945	6348
Nykonstaterede Tilfælde i 1945	1112
Tidl. kendte Patienter med Tub. pulm., flyttet tilbage til Københavns Kommune	20
Patienter med Tub. pulm., tilflyttet Københavns Kommune	56

7536

Udgaet af Kartoteket paa Grund af Flytning til andre Kommuner.....	195	
Udgaet af Kartoteket, idet Lungetuberkulosen maa anses for at være ophelet	742	
Udgaet af Kartoteket, da Centralstationen ikke har Oplysninger om Patienterne siden 1938.....	68	
Udgaet af Kartoteket p. Gr. af Dødsfald af Tub. pulm.	247	
Udgaet af Kartoteket paa Grund af Dødsfald af anden Aarsag	23	1275
I Kartoteket 31. Decbr. 1945		6261

Endvidere har der i Kartoteket staaet 22 nye Tilfælde af Tub. pulm., der i Løbet af Aaret er udgaet paa Grund af Flytning til andre Kommuner, 116 nye Tilfælde af Tub. pulm., der er udgaet paa Grund af Dødsfald og 3 nye Tilfælde af Tub. pulm., der er udgaet paa Grund af Dødsfald af anden Aarsag.

Døde.

Ifølge Dødsattester og -anmeldelser er der i 1945 i Københavns Kommune død 340 Personer af Lungetuberkulose, 213 Mænd og 127 Kvinder. Aldersfordelingen er vist i efterfølgende Tabel II:

Tabel II.

	0-4	5-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 og >	Ialt
Mænd	2	0	5	18	52	43	41	27	16	9	213
Kvinder	5	2	10	22	34	22	9	7	1	9	127

Af de 340 Personer, der i 1945 døde af Lungetuberkulose, var de 70 første Gang anmeldte som lidende af Lungetuberkulose i 1945, og desuden var der 44, der første Gang anmeldtes ved Død.

Af de 213 Mænd døde 184 paa Hospital eller Sanatorium og 29 i Hjemmet.
Af de 127 Kvinder døde 101 paa Hospital eller Sanatorium og 26 i Hjemmet.

Døde af Tub. pulm. i de sidste 10 Aar.

	Mænd	Kvinder	Ialt	pr. 10,000
1936.....	166	150	316	4,7
1937.....	176	150	326	4,8
1938.....	157	134	291	4,2
1939.....	149	106	255	3,7
1940.....	169	125	294	4,2
1941.....	156	123	279	3,07
1942.....	172	130	302	4,20
1943.....	177	128	305	4,27
1944.....	172	122	294	4,07
1945.....	213	127	340	4,6

Ifølge Centralstationens Kartotek er der blandt de af Centralstationen kendte Lungetuberkulosetilfælde død 389 Personer. Differencen mellem dette Tal og Antallet opgivet ifølge Dødsattesterne skyldes, at der i en Del Tilfælde er angivet anden Dødsårsag end Lungetuberkulose, og Diagnosen Tuberkulose er slet ikke anført paa

Dødsattesten; i 1945 er der saaledes død 49 Personer med Lungetuberkulose, for hvilke der *kun* er angivet anden Dødsårsag.

Centralstationen havde Journal over 274 (70,4 %) af de 389 døde, men ikke over de 115 (29,6 %).

Nyanmeldte Tilfælde af Tub. pulm.

I 1945 er der anmeldt 1050 nye Tilfælde af Tub. pulm. Fordeling efter Alder og Køn ses i efterfølgende Tabel III:

Tabel III.

	0—4	5—14	15—19	20—24	25—29	30—34	35—44	45—54	55—64	65—74	75 og >	Ialt
Mænd	64	74	38	92	69	54	93	51	36	16	8	595
Kvinder	39	67	35	95	75	38	45	18	18	14	11	455
												1050

Hos 313 af de nyanmeldte fandtes + TB. i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi (29,8 %), + TB. i Ekspektorat ved Dyrkning hos 95 (9,0 %) og + TB. i Ventrikelskyllevand hos 492 (46,8 %), der blev saaledes ialt paavist + TB hos 900 af 1050 (85,7 %), medens der ikke er paavist Tuberkelbaciller hos 150 (14,3 %).

De tilsvarende Tal for 1944 var henholdsvis: 36,3, 5,3, 51,8, 93,3, og 6,6 %.

Det skal bemærkes, at foruden de i Tabel III angivne nyanmeldte Tilfælde er 12 Personer, der i Forvejen var kendt som bacillære, tilflyttet Københavns Kommune i 1945; henholdsvis 6 Mænd i Alderen 28, 28, 26, 25, 22 og 22 Aar samt 6 Kvinder i Alderen 31, 27, 25, 19, 19 og 18 Aar.

Nyanmeldte Tilfælde af Tub. pulm. for de sidste 10 Aar.

	Mænd	Kvinder	Ialt	pr. 10,000
1936	501	583	1084	16,1
1937	535	598	1133	16,9
1938	445	509	954	13,9
1939	426	489	915	13,1
1940	428	393	821	11,7
1941	442	453	895	12,7
1942	494	457	951	13,4
1943	524	515	1039	14,5
1944	510	485	995	13,8
1945	595	455	1050	14,4

Der er i 1945 anmeldt 1050 nye Tilfælde af Tub. pulm. i København, *d. v. s.* 14,4 pr. 10.000 mod 13,8 pr. 10.000 i 1944, altsaa en moderat Stigning.

Centraltuberkulosestationens Arbejde i Tidsrummet 1. Januar til 31. December 1945.

Til Centraltuberkulosestationen blev der i 1944 henvist ialt 16,507 Personer, deraf 7,623 Mænd og 8,884 Kvinder. Disse 16,507 nye var henvist af:

Tabel IV.

Læger	13,018	(78,9 %)
Skolelæger	707	(4,3 %)
Hospitaler og Sanatorier	160	} (2,4 %)
Poliklinikker	117	
Andre Tuberkulosestationer	120	
Indkaldt af Centraltuberkulosestationen	2,125	(12,9 %)
Undersøgelse af Lærere	34	} (1,5 %)
Henvist af Gruppeafdelingen	226	
Ialt	16,507	(100,0 %)

Foruden ovenstaaende nyhenviste blev der tillige henvist 2807 Personer, 1182 Mænd og 1625 Kvinder, der tidligere var undersøgt paa Stationen, men var udgaaet af Kontrol, og i saadanne Tilfælde kræves ny Henvisning af Patientens Læge. 1454 af disse Personer udgik i Aarets Løb atter af Kontrol, medens Resten 1353 overgik til fortsat Kontrol i 1946.

Af de nyhenviste Personer udgik i Aarets Løb 7011 af Kontrol, medens 9,496 overgik til fortsat Kontrol i 1946.

Af de Personer, der har søgt Stationen før 1. Januar 1945, udgik i Aarets Løb ialt 11,164, som vist i efterfølgende Skema:

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Udgaet af Kontrol	3172	4396	2247	9815
» paa Grund af Død (ikke af Tuberkulose) ...	116	74	12	202
» paa Grund af Død (af Tub. pulm.)	154	92	7	253
» paa Grund af Flytning til andre Kommuner	293	436	165	894
Ialt	3735	4998	2431	11164

Med Hensyn til Aldersfordeling og Mantoux' Tuberkulinprøve er de 16,507 nyhenviste Personer opført i Tabel V.

Tabel V.

	Aldersfordeling:				Mantoux' Tuberkulinreaktion:					
	Mænd	Kvinder	Ialt	pCt. af samtlige nye	M-R ikke aflæst	M-R aflæst hos	M	pCt. af aflæste	M	pCt. af aflæste
0—6	1161	1045	2206	13,4	90	2116	687	32,5	1429	67,5
7—14	852	813	1665	10,1	30	1635	878	53,7	757	46,3
15—19	620	819	1439	8,7	59	1380	801	58,0	579	42,0
20—24	982	1414	2396	14,5	117	2279	1594	70,0	685	30,0
25—34	1875	2346	4221	25,5	159	4062	3311	81,5	751	18,5
35—44	1076	1318	2394	14,5	51	2343	2144	91,1	199	8,9
45—54	657	649	1306	7,9	18	1288	1236	96,0	52	4,0
55—64	289	334	623	3,8	16	607	574	94,6	33	5,4
65—74	86	129	215	1,3	12	203	182	89,6	21	10,4
75 og derover	25	17	42	0,3	0	42	37	88,1	5	11,9
Ialt	7623	8884	16507	100,0	552	15955	11444	77,7	4511	28,3

Af 16.507 Personer var 98 (0,6 %) calmettevaccinerede før Undersøgelsen paa Centralstationen.

De forskellige Aldersgruppers procentiske Fordeling viste kun lette Forskydninger, medens Tuberkulinpositivetsprocenten er saa godt som uforandret i de fleste Aldersgrupper og viser kun smaa Udsving i enkelte Grupper.

Lægearbejdet i 1945.

(Til Sammenligning anføres Tallene for 1944).

Tabel VI.

	1945	pr. 10,000	1944	pr. 10,000
Antal nyhenviste Personer	16507	225,8	17767	245,8
Antal Konsultationer	146355	2000,2	153094	2118,4
Antal Mantoux' Tuberkulinreaktioner .	42955	587,1	52190	722,1
Antal Blodsænkingsbestemmelser	42264	577,6	43347	599,8
Antal Røntgengennemlysninger	67232	918,8	68340	945,5
Antal Røntgenfotoferinger ialt	43448	593,8	39641	548,5
deraf store Røntgenbilleder	17554	—	21786	—
deraf Skærbilleder	25894	—	17855	—
Antal røntgenfotoferede Personer	37517	512,7	34775	481,2
Antal Ekspektoratundersøgelser	10911	149,1	10959	151,6
Antal Dyrkninger fra Ekspektorat	2077	—	2073	—
Antal Dyrkninger fra Ventrikelskyllev.	3737	—	3865	—
Antal Wassermann-Reaktioner	41	—	290	—
Antal Widal-Reaktioner	0	—	15	—
Antal Gonokok-Reaktioner	1	—	6	—

Antallet af nyhenviste Personer er lidt lavere end i 1944, det samme gælder Konsultationstallet. Tabellen kræver ingen yderligere Omtale, da den tydeligt viser Arbejdets Omfang.

Centraltuberkulosestationens Laboratorium:

	1945	1944
Indsendt af Centraltuberkulosestationen	8,421	8,690
Indsendt af Læger	1,260	1,517
Indsendt fra Øresundshospitalets Ambulatorium	314	327
Indsendt af Tuberkuloseplejehjemmene	211	183
Indsendt af andre	705	242
<i>Antal Ekspektoratundersøgelser</i>	10,911	10,959
heraf + TB	1,397 (12,8 %)	1,135 (10,3 %)
» ÷ TB	9,514 (87,2 %)	9,824 (89,7 %)

Visitation.

I 1945 ordnede Centraltuberkulosestationen Indlæggelse i Hospital for ialt 1055 Personer, deraf 848 til Øresundshospitalet, 206 til Børnehospitalet, Fuglebakken (Tuberkuloseafdelingen) og 1 til andre Hospitaler.

Af de 848 Patienter blev 125 indlagt som uafviselige, deraf 42 paa Grund af Hæmoptyse og 83 af andre Grunde.

I samme Tidsrum blev der paa Øresundshospitalet direkte indlagt 376 Personer, deraf 24 med Hæmoptyse. Størstedelen af de øvrige direkte indlagte Personer er indlagt fra Øresundshospitalets Ambulatorium, og i alle Tilfælde har Centraltuberkulosestationen faaet Underretning om Indlæggelsen.

Der har som i tidligere Aar periodevis været Ventetid for Indlæggelse paa Øresundshospitalet for saavel Mænd som Kvinder.

Med Hensyn til Indlæggelse af Børn paa Børnehospitalet, Fuglebakken har der hele Aaret konstant været en meget betydelig Venteliste, og Ventetiden har gennemsnitlig været meget lang. *De vanskelige Indlæggelsesforhold for Børn er stadig til stor Gene for Arbejdet.*

I Aaret 1945 er der til Avnstrup Sanatorium ordnet Indlæggelse for ialt 559 Patienter: 317 Mænd og 242 Kvinder; af disse er 255 indstillet direkte fra Centraltuberkulosestationen, 201 fra Øresundshospitalet, 83 fra andre Hospitaler i København og Provinsen og 20 af Læger i København og Provinsen.

Blandt de 16,507 nye Patienter fandtes ialt 492 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, der fordeler sig som vist i Tabel VII. Den største Gruppe udgøres som sædvanlig af Tub. pulm., ialt 379 Tilfælde, og af disse er 172 (45,4 %) fundet indenfor Aldersgruppen 15—34 Aar.

Tabel VII.

	Tub. pulm.	Pleur. exs.	Tub. gland. bronch. et perihil.	Eryth. nodos.	Ialt
0—6.....	62	0	2	3	67
7—14.....	42	1	7	14	64
15—19.....	27	4	1	14	46
20—24.....	68	8	3	7	86
25—34.....	77	12	0	13	102
35—44.....	53	3	2	8	66
45—54.....	23	2	0	6	31
55—64.....	18	2	0	0	20
65—74.....	7	0	0	1	8
75—>.....	2	0	0	0	2
Ialt	379	32	15	66	492

I Sammenligning med 1944 er Antallet af nykonstaterede Lungetuberkulose-tilfælde steget en Del — fra 329 til 379 —, ligesom der er lidt flere Tilfælde af Pleuritis exsudativa og Erythema nodosum, medens Antallet af Tub. gland. bronch. er uforandret.

Til nærmere Bedømmelse af de 379 Tilfælde af Tub. pulm. med Hensyn til Bacilfund, Udbredning og Cavernedannelse er disse opført i de efterfølgende *Tabeller VIII og IX.*

Med Hensyn til Lungeprocessens Udbredning har man siden $\frac{1}{3}$ 1940 anvendt følgende Inddeling:

<i>Eensidig</i>	<i>Dobbeltidig</i>
< $\frac{1}{3}$ Lunge	< $\frac{1}{3}$ Lunge
$\frac{1}{3}$ —1 Lunge	$\frac{1}{3}$ —1 Lunge
	> 1 Lunge

Til Inddeling af Lungefelterne benyttes de bagerste Icr., da disse er af mest ensartet Størrelse. Ved submaximal Inspiration kan der under Clavicula tælles 7 Icr., Apexfeltet regnes for et Icr., og der regnes saaledes med 8 Icr. paa hver Side.

Hvis 2 Icr. eller mindre er afficerede, regnes det for mindre end $\frac{1}{3}$ Lunge, er 3—8 Icr. afficerede, faas $\frac{1}{3}$ —1 Lunge, og hvad der er derudover, hører til Gruppen > 1 Lunge.

‡ angiver + TB i Ekspektorat ved direkte Mikroskopi.

‡ angiver + TB i Ekspektorat ved Dyrkning.

+ angiver + TB i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Tabel VIII. Lungetuberkulosestilfældenes Bacillaritet.

	Tub. pulm. ialt	++	+	÷ TB.	Ikke undersøgt	
0—6.....	62	0	0	32	30	0
7—14.....	42	0	0	35	7	0
15—19.....	27	10	1	15	1	0
20—24.....	68	27	5	32	4	0
25—34.....	77	36	4	33	4	0
35—44.....	53	32	5	15	1	0
45—54.....	23	13	3	6	1	0
55—64.....	18	11	4	3	0	0
65—74.....	7	4	2	1	0	0
75—>.....	2	1	0	1	0	0
Ialt	379	134	24	173	48	0

Tabel VIII viser, at der blev fundet Tuberkelbaciller hos 331 af 379 (87,3 %), deraf havde 134 (35,4 %) + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 24 (6,3 %) + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 173 (45,6 %) ved Dyrkning fra Ventrikel-skyllvand.

Tabel IX. Lungetuberkulosestilfældenes Udbredning p. p.

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:					Caverner fandtes hos	Af de cavernøse Tilfælde havde:				
				++	+	÷ TB.	Ikke unders.	++		+	÷ TB.	Ikke unders.		
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	59	58	117	13	12	69	23	0	3	2	0	1	0	0
1/3—1 » ..	84	66	150	38	9	80	23	0	26	21	3	2	0	0
<i>Dobb.-sidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	2	1	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
1/3—1 » ..	42	21	63	40	3	18	2	0	26	22	1	3	0	0
> 1 » ..	26	20	46	43	0	3	0	0	29	29	0	0	0	0
Ialt	213	166	379	134	24	173	48	0	84	74	4	6	0	0

Tabel IX viser, at af de 379 nye Lungetuberkulosestilfælde er 213 konstateret hos Mandkøn og 166 hos Kvindkøn. Oplysningerne i denne Tabel er meget vigtige, idet man her faar at vide, om der er sket nogen Forværring af Lungetuberkulosestilfældene i 1945 i Forhold til 1944.

117 af 379 (30,9 %) havde Forandringer i < 1/3 af een Lunge mod 80 af 329 (24,3 %) i 1944, medens Gruppen 1/3—1 Lunge i 1945 udgør 150 Tilfælde (39,6 %) mod 136 (41,3 %) i 1944.

Betragter man de dobbeltsidige Processer under eet, udgør disse i 1945 112 af 379 (29,5 %) mod 113 af 329 (34,3 %) i 1944. Antallet af de allersværeste Tilfælde er næsten det samme.

Hos 84 af 379 Personer (22,2 %) fandtes Caverner, hvilket er lidt mindre end i 1944, hvor de tilsvarende Tal var 84 af 329 (25,5 %). Hos alle de 84 cavernøse Tilfælde fandtes Tuberkelbaciller ved første Undersøgelse.

Tabellen viser kun ringe Ændringer fra Forholdene i 1944. Antallet af de alvorligste Tilfælde er uforandret, medens Gruppen < 1/3 af een Lunge er noget større, det vil i det store og hele sige, at der heller ikke i 1945 er indtraadt nogen væsentlig Forværring i de nykonstaterede Lungetuberkulosestilfælde.

Tabel X (Andre tuberkuløse Sygdomme).

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				++	+	-	÷ TB.	Ikke undersøgt
Pleuritis exsudativa	27	5	32	0	1	5	23	3
Tub. gld. bronch. et perihil...	9	6	15	1	1	12	0	1
Erythema nodosum	10*	56	66	0	0	13	46	7
Ialt	46	67	113	1	2	30	69	11

* Heraf 5 Mænd over 15 Aar.

Foruden de Sygdomstilfælde, der fandtes hos nyhenviste Personer, blev der i 1945 af Centralstationen fundet 113 Tilfælde (mod 64 i 1944) af tuberkuløse Sygdomme hos Personer, der i Forvejen var under Stationens Kontrol. Fordelingen af disse er vist i Tabel XI. Det er et usædvanligt stort Antal Tilfælde, langt flere end i de forrige Aar, og det understreger paany Kontrolundersøgelsernes store Betydning.

Tabel XI.

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:					Ikke undersøgt	Caverne
				++	+	-	÷ TB.			
Tub. pulm.	46	53	99	15	13	63	8	0	8	
Pleuritis exsudativa	5	5	10	0	0	3	7	0	0	
Tub. gld. bronch. et perihil...	3	0	3	0	0	2	0	1	0	
Erythema nodosum	0	1	1	0	0	0	1	0	0	
Ialt	54	59	113	15	13	68	16	1	8	

Af Tabel XI a fremgaar det, at 38 (33,6 %) af de i Tabel XI opførte 113 Tilfælde blev fundet hos Personer, der hørte til Husstanden i et aabent Hjem eller et tidligere aabent Hjem.

Tabel XI a.

	Ialt	Heraf opstaaet i:	
		Aabent Hjem	tidl. aab. Hjem
Tub. pulm.	99	25	7
Pleuritis exsudativa	10	4	0
Tub. gld. bronch. et perihil.	3	1	0
Erythema nodosum	1	0	1
Ialt	113	30	8

I efterfølgende Tabel XII er de 99 Tilfælde af Tub. pulm. ordnet efter Udbredning, Bacilfund p. p.

Tabel XII (Tub. pulm.).

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:						Af de cavernøse Tilf. havde:				
				++	+	-	÷ TB.	Ikke unders.	Cav.	++	+	-	÷ TB.	Ikke unders.
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg..	19	28	47	2	5	36	4	0	1	1	0	0	0	0
1/3-1 »	16	15	31	6	4	17	4	0	2	2	0	0	0	0
<i>Dobb.-sidig</i>														
< 1/3 Lg..	2	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1/3-1 »	8	9	17	5	2	10	0	0	4	3	1	0	0	0
> 1 »	1	1	2	2	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Ialt	46	53	99	15	13	63	8	0	8	7	1	0	0	0

78 af 99 (79,0 %) havde kun Forandringer i een Lunge (70,6 % i 1944) og deraf 47 (49,4 %) i særlig let Grad, i 19 Tilfælde (19,1 %) var Lungetuberkulosen dobbeltsidig (29,4 % i 1944), d. v. s. der er en Nedgang i Antallet af de dobbeltsidige Tilfælde og en ikke ringe Stigning i Antallet af de eensidige og af de lette Tilfælde i Forhold til 1944.

Husstandsundersøgelser.

	Antal Husstandsmedlemmer	Af disse blev undersøgt	Blandt de undersøgte fandtes Lungetuberkulose hos	i % af de undersøgte
Hos Patienter med nyopdaget Lungetuberkulose (+ TB)	692	615 (88,9 %)	30 (+ TB hos 19)	4,9 %
Hos Patienter med nyopdaget tuberkuløs Sygdom (+ TB).....	253	137 (54,2 %)	0	0

Betragter man Gruppen Husstandsundersøgelser, ses det tydeligt, at det har umaadelig Betydning, om man faar undersøgt alle Personer, der hører til et nyopdaget Tuberkulosetilfældes Husstand, idet der blandt disse er fundet et paafaldende stort Antal Lungetuberkulosetilfælde.

Blandt 615 Husstandsmedlemmer fra nye aabne Hjem fandtes tuberkuløs Sygdom hos 30, deraf 19 med + TB. Langt de fleste af disse Personer frembød ikke Symptomer, men blev undersøgt paa Centralstationens Foranledning.

Blandt Husstandsmedlemmer fra Hjem, hvor der er konstateret Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, men endnu ikke i smittefarlig Form, fandtes ingen Tilfælde af tuberkuløs Sygdom.

Antallet af undersøgte Husstandsmedlemmer er endnu ikke tilfredsstillende, idet der kun er undersøgt 88,9 % af Husstandsmedlemmerne fra aabne Hjem.

Af tidligere kendte abacillære Lungetuberkulose-tilfælde blev 10 bacillære i Aarets Løb: 3 fik + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 3 + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 4 + TB. i Ventrikelskyllevand ved Dyrkning.

Blandt de 16,507 nyhenviste Personer var der 214, hos hvem Diagnosen Tub. pulm. tidligere var stillet, deraf 54 fundet ved Undersøgelse i Centralstationens Gruppeafdeling. Af de 214 havde 16 Pneumothorax artif., og hos 8 var der foretaget Thoracoplastik.

I Tabel XIII findes opført, hvad der yderligere blev fundet hos de nyhenviste (hver Person er kun opført med een Diagnose):

Tabel XIII.

Inaktiv Lungetuberkulose:	Andre Lungesygdomme:
Fibrøse Strøg og foci 160	Bronchitis 7
Pleuritis seq. 214	Bronchiectasi 31
Forkalket Lungefocus 96	Pneumonia 279
Forkalket Primærkompleks 76	Pneumonia seq. 52
Tub. pulm. vetus. 183	Abscessus pulm. 3
	Empyema pleur. seq. 13
Hilusforandringer:	Pneumothorax spont. 3
Store, tætte Hilus med Glandel- skygger 140	Silicosis 2
Forkalkede Glandler i Hilus 74	Boeck's Sarcoid 7
	Lymfogramulomatosis 1
Andre Sygdomme:	Cystis pulm. 5
Mb. cordis 21	Tumor pulm. 33
Aneurysma aortae 4	Metastases ad pulm. 4
Relaxatio diaphragmatis 4	Emphysema pulm. 0
Fractura costae 3	
Fractura costae seq. 1	Tumor pleurae 0
Struma intrathoracalis 2	Tumor mediastini 0

Institutionsundersøgelser.

I 1945 er Gruppe- og Rækkeundersøgelserne blevet yderligere udvidede, idet der er undersøgt 84,305 Personer. (69,482 i 1944), og Antallet af Konsultationer andrager 166,418 (176,581 i 1944).

Af større Undersøgelser skal nævnes: Personalet i Børnehaver, Fritidshjem og Vuggestuer, alle københavnske kommunale Hospitaler, Stormagasinerne i København, Lærerpersonalet ved de københavnske Kommuneskoler, Statens Politiskole, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Direktoratet for Vareforsyning, A/S Laur. Knudsen, K. T. A. S., Finsens medicinske Lysinstitut, C-B. Grundskoler, Søværnet o. m. a.

Ialt er der foretaget Undersøgelser ved 364 Institutioner, deraf 24 Skoleklasser.

Der er ialt undersøgt:

Mænd	47909
Kvinder	33464
Børn	2932
Ialt:	84305 (1944: 69482)

Der er anvendt følgende Undersøgelsesmetoder:

	1945	1944
Mantoux' Tuberkulinreaktion	41201	46649
Røntgengennemlysninger	91	695
Skærbilledfotograferinger	83808	68258
Røntgenfotograferinger	1190	1413
Ventrikelskylninger	443	548

Af de 83,808 Skærbilledfotograferinger er 45,809 foretaget med Røntgen-
vognene.

Resultatet af Mantoux' Tuberkulinreaktion hos 30,984 Personer

	Mænd	Kvinder	Børn	Ialt
Antal Mantoux' Reaktioner	14478	14770	1356	30984
Mantouxpositive	11175	10045	844	21523
Mantouxnegative	3303	4725	512	9081
Reaktionen ikke aflæst	186	178	16	380

Tuberkulinproven efter Aldersgrupper.

	Mænd		Kvinder		Ialt		Ialt unders.	% positive
	+	÷	+	÷	+	÷		
0—6.....	5	78	3	69	8	147	155	5,2
7—14.....	190	571	105	335	295	906	1201	24,5
15—19.....	1330	1025	1465	1280	2795	2305	5100	54,8
20—24.....	1419	719	2296	1405	3715	2124	5839	63,5
25—34.....	3024	1031	2840	1370	5864	2401	8265	71,1
35—44.....	2528	380	2034	529	4562	909	5471	84,5
45—54.....	1701	89	1029	114	2730	203	2933	93,2
55—64.....	971	46	327	21	1298	67	1365	95,1
65—74.....	201	12	46	4	247	16	263	94,0
75 og >.....	1	1	8	2	9	3	12	—

Resultatet af Institutionsundersøgelserne.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				
				+++	++	+	÷ TB.	Ikkeunders.
Tub. pulm.	181	111	292	20	10	98	124	40
Pleuritis exs.	2	0	2	0	0	0	1	1
Tub. gdl. br. et perihil	2	0	2	0	0	2	0	0
Ialt:	185	111	296	20	10	100	125	41

Blandt de 84,305 Personer blev der fundet 296 Tilfælde (0,35 %) af tuberkuløse Sygdomme, deraf 130 (0,15 %) med + TB. i Expectorat eller Ventrikelskyllevand.

Fordelingen af de 292 Tilfælde af Lungetuberkulose med Hensyn til Udbredning, Bacillaritet p. p. fremgaar af *Tabel XIV*.

Tabel XIV.

	Mænd	Kvin-der	Ialt	Deraf havde:						Af de cav. Tilf. havde:				
				+++	++	+	÷ TB.	Ikke unders.	Caverne	+++	++	+	÷ TB.	Ikke unders.
<i>Eensidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	78	57	135	1	2	33	77	22	1	0	0	1	0	0
1/3—1 » ..	33	18	51	5	4	19	17	6	4	0	1	1	1	1
<i>Dobb.-sidig</i>														
< 1/3 Lg. ...	9	5	14	0	0	3	9	2	0	0	0	0	0	0
1/3—1 » ..	43	25	68	3	3	41	18	3	7	1	0	3	3	0
> 1 » ..	18	6	24	11	1	2	3	7	9	7	1	1	0	0
Ialt:	181	111	292	20	10	98	124	40	21	8	2	6	4	1

Det er bemærkelsesværdigt, at man ved disse Undersøgelser blandt tilsyneladende raske Mennesker har kunnet finde 296 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, heraf 130 med + TB. Det viser med al ønskelig Tydelighed, at man bør fortsætte disse Undersøgelser med stor Energi, uanset hvor meget Arbejde det kræver.

Hos de 84,305 Personer er der desuden fundet en Række andre Sygdomme, som findes opført i *Tabel XV*, hver Person er kun opført med en Diagnose.

Tabel XV.

	Mænd	Kvin- der		Mænd	Kvin- der
Tidl. erkendte Tilfælde af Tub. pulm.	15	0	Tumor pulm.....	6	0
Tub. pulm. vetus	48	1	Tumor mediastini	35	1
Pleuritis seq.....	23	1	Abscessus pulm.	5	4
Pneumonia	16	1	Empyem. pleur, seq.....	5	0
Pneumonia seq.....	1	1	Morbus cordis.....	0	1
Bronchiectasia	3	1	Aneurysm, aortae	4	0
Silicosis	2	1	Struma intrathoracalis	1	2
Cystis pulm.....	1	1	Hernia diaphragmatica.....	0	0
Boecks Sarcoid.....	1	0	Situs inversus	0	2

Ved Tuberkuloseundersøgelsen af Værnepligtige i Storkøbenhavns Kaserner m. fl. undersøgtes ialt 7327 Personer — disse Undersøgelser er *ikke* medregnet i forannævnte Oversigter.

Af samtlige 7327 blev der taget Røntgen-Skærbillede; hos 7052 blev der foretaget Tuberkulinprøve (Mantoux), hos 68 blev der taget stort Røntgenfoto, hos 8 paavistes Tegn til Lungetuberkulose, hvoraf 1 var kendt tidligere; hos 3 fandtes + TB. (heraf 1 ved direkte Mikroskopi af Ekspektoratet, 2 ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand). Hos 1897 blev der foretaget Calmettevaccination.

Centralstationen har med sit transportable Røntgengennemlysningsapparat foretaget Undersøgelse af Patienter og Personale paa Kommunens 3 Tuberkuloseplejehjem, hvor der er foretaget Røntgengennemlysning af ialt 207 Personer.

Calmettevaccination.

Antallet af Calmettevaccinationer er omtrent det samme i 1945, idet der ialt er vaccineret 8770 Personer mod 8480 i 1944. Man har i Aarets Løb agiteret stærkt for Vaccination af alle tuberkulinnegative voksne Personer, særligt i Aldersklassen 15—34.

I Aarets Løb er der i Samarbejde med Skolelægerne gennemført Vaccination af Børn i de kommunale Skolers Afgangsklasser, en Foranstaltning som man efterhaanden venter sig et godt Resultat af; den skulde med Tiden kunne nedsætte den hyppige og alvorlige Ungdomstuberkulose.

Résumé.

Af Centralstationen er der i 1945 fundet:

a) blandt de nyhenviste.....	492	Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme (1944: 428)
b) — Kontrolpatienter ...	113	— - - - - (» : 64)
c) v. Institutionsundersøgelser	296	— - - - - (» : 176)
	Ialt: 901	— - - - - (1944: 668)

ad a) *Blandt de 16,507 nyhenviste Personer er der fundet 492 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme (2,9 %), deraf 379 Tilfælde af Tub. pulm. (2,3 %).*

Af de 379 Tilfælde af Tub. pulm. havde 134 (35,4 %) + TB. i Ekspektoratet ved direkte Mikroskopi, 24 (6,3 %) + TB. ved Dyrkning fra Ekspektoratet og 173 (45,6 %) + TB. ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand.

Der blev ialt fundet Tuberkelbaciller hos 331 af 379 Lungetuberkulosetilfælde (87,3 %) og ikke fundet Baciller hos 48 (12,7 %).

84 havde Caverner (22,2 %), og hos alle cavernøse Tilfælde fandtes + TB. ved første Undersøgelse, deraf 74 med + TB. ved direkte Mikroskopi (88,1 %).

ad b) *Blandt de Personer, der har gaaet til fortsat Kontrol paa Centralstationen, fandtes 113 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, deraf 99 Tilfælde af Tub. pulm.*

ad c) *Ved Institutionsundersøgelser fandtes 296 Tilfælde af tuberkuløse Sygdomme, deraf 130 Tilfælde af Tub. pulm. med + TB. i Ekspektorat eller Ventrikel-skyllvand.*

Tabel XVI.
Sociale Forholdsregler.

<i>Besøgshjemmene:</i>	<i>Hygiejniske Forholdsregler:</i>
Aabne Hjem under Kontrol	Antal Desinfektioner 430
pr. ³¹ / ₁₂ 1944 3831	Sapoformuludleveret til 395 Personer
heraf Besøgshjem 2856	Ekspektorat-Sæt udle-
Besøgshjem tilgaaet i 1945 2096	ret til 71 —
Besøgshjem udgaaet i 1945 64	Vask af smittefarligt Tøj
Besøgshjem pr. ³¹ / ₁₂ 1945 2920	for 292 —
Antal smittefarlige Hjem 2680	Udlaan af Senge, Senge-
Antal Hjem, hvor Smittekilden	linned p. p. til 56 —
er død 240	Udlaan af Vaskeposer 93 —
Antal Hjemmebesøg 18327	
Antal aabne Hjem under Kontrol	<i>Tilraadet Behandling og Kur:</i>
pr. ³¹ / ₁₂ 1945 3942	Tuberkulosehospital 645 Personer
	Sanatorium 221 —
	Kystsanatorium 75 —
	Kysthospital 2 —
	Tuberkuloseplejehjem 77 —
	Kalvebod Bastion 9 —
	Julemærkehjem 10 —
	Feriekolonier 100 —
	Kurskolen 4 —
	Andre Hospitaler o. l. 1 —
<i>Besøgshjemmene</i>	
<i>omfattede ved Aarets Udgang:</i>	
Mænd 3344	
Kvinder 3821	
Børn 3059	
10224	

Sociale Indstillinger og anbefalinger.

Københavns Kommunes Beboelsesejendomme	56
Meldte Boliger til Boligtilsynet	7

Til Socialkontorer og Folkeforsikringskontoret er anbefalet til:

Beklædning, Senge og Sengelinned	104
Ekstraforplejning	465
Bevaring af Bolig m. m.	72

I Aarets Løb har 81 Børn været udstationeret paa Grund af Forældrenes Sygdom.

Anbefalinger til private Institutioner ialt 555 (*herunder Foreningen Boserup Minde, Ole Olsens Legat, Egmont H. Petersens Legat, Carl F. Petersens Fond, Købmand Wulff's Legat, Trængendes Landophold p. p.*)

Fra Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse har Centralstationen modtaget 259 Legatportioner, der er udbetalt til Patienterne af Distriktssygeplejerskerne.

Centralstationen bringer *Nationalforeningen* sin bedste Tak for det meget store Beløb, der har været til megen Glæde og Støtte for Patienterne og en stor Hjælp for Sygeplejerskerne i deres sociale Arbejde.

Foruden Legaterne har *Nationalforeningen* stillet et Beløb til Raadighed, saaledes at Centralstationen har været i Stand til at uddele Mælk til tuberkulose-truede Børn, specielt i Tilfælde, hvor den ønskede Hjælp ikke kunde skaffes ad anden Vej. Der er uddelt Mælk til 300 Børn (1944: 207), der tilsammen har faaet Mælk i 1,389 Maaneder. Ialt er der uddelt 25,691 Liter (1944: 21,989 Liter); ogsaa denne Hjælp har været til ganske overordentlig stor Nytte for Centralstationens Arbejde.

Ligesom i tidligere Aar har *Kredsforeningen for København* ydet Centralstationen en meget værdifuld Hjælp til Fremskaffelse af bedre Bolig eller til Bevaring af god Bolig med særlig Henblik paa Isolation af smittefarlige Patienter.

Der er ydet Hjælp til 149 Familier (1944: 116 Familier). Hjælpen er ialt ydet i 998 Maaneder, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Støtte i det sociale Arbejde.

Desuden er der tilstillet Centralstationen 1,720 *Spisebilletter*, der af Distrikts-sygeplejerskerne er uddelt til trængende Patienter.

Fra *Foreningen Mødres og Børns Bespisning* har man i det forløbne Aar modtaget 12,000 *Liter Mælk*, der gennem Distriktssygeplejerskerne er uddelt til 112 Hjem med 155 Børn i ialt 762 Maaneder. Desuden har Foreningen i 1945 ydet Hjælp til Bespisning af Mødre samt Børn under 7 Aar i Form af *Spisebilletter* til Københavns Kommunes Folkekøkkener. I Novbr.—Marts deltog af Centralstationens Patienter 45 Mødre med 89 Børn i denne Bespisning. Centralstationen bringer Foreningen sin bedste Tak for den store og gode Hjælp.

Til Juleuddelingen blandt trængende Patienter har man fra *Børnenes Kontor*, fra talrige Institutioner og Firmaer modtaget meget betydelig Hjælp i Form af *Naturalier, Beklædning og Pengegaver*.

Sct. Georgs Gildet havde i 1945 flere Feriekolonier for Børn i Alderen 3—10 Aar, 78 Børn fik ca. 4-Ugers Ophold i disse Feriekolonier, Børnene havde umaadelig godt af Opholdet, og Centralstationen er meget taknemlig for denne store Hjælp.

Desuden afholdt *Sct. Georgs Gildet* en stor Juletræsfeest i K. F. U. M. for 197 Familier med 411 Voksne og 542 Børn.

Fra *Danske Kvinders Samfundstjeneste* har man modtaget 2,323 kg. *Marmelade*, som er uddelt til 446 Familier med 958 Voksne og 1099 Børn. *Grøntsager* er uddelt til 367 Familier med 1,731 Familiemedlemmer. Familierne har været meget glade for denne Hjælp, og man bringer *Danske Kvinders Samfundstjeneste* sin bedste Tak for denne udmærkede Hjælp i en vanskelig Tid.

Københavns Kommunes Folkeregisterkontor har ligesom de tidligere Aar ydet Centralstationen meget værdifuld Assistance ved i talrige Tilfælde at give Oplysning om Patienternes Adresseforandring m. m., for hvilken Hjælp Centralstationen er *Folkeregisterkontoret* megen Tak skyldig.

Hjælp i Hjemmet.

Af Centraltuberkulosestationens Rengøringskorps, der i særlige Tilfælde udsendes for at assistere ved Rengøringsarbejdet i tuberkuløse Hjem, er der i 1945 ydet Hjælp til 77 Hjem med 159 Voksne og 64 Børn i en samlet Tid af 530 Maaneder.

Kontrolundersøgelse af Centralstationens eget Personale.

Centralstationens Personale er som sædvanlig blevet kontrolleret med regelmæssige Røntgenundersøgelser af Lungerne, og der er ialt taget 350 Skærm-billeder og 9 store Røntgenfilm.

Der er i Aarets Løb konstateret et ganske let Tilfælde af Lungetuberkulose hos en Sygeplejerske, der allerede ved Tiltrædelsen havde et lille Infiltrat.

Hos den Del af Personalet, der er beskæftiget ved Røntgenfotografering og -gennemlysning, er der foretaget 79 fuldstændige Blodundersøgelser, og der er ikke fundet noget Resultat, som har givet Anledning til særlige Forholdsregler.

Undersøgelse af Studerende og Elever ved de højere Lærestatter.

Der er i Tidsrummet $\frac{1}{9}$ 1944— $\frac{31}{8}$ 1945 ialt undersøgt 3,056 Studerende. Fordelingen af disse er anført i nedenstaaende Tabel XVII:

Tabel XVII.

Universitetet	Antal undersøgte	Højere Lærestatter	Antal undersøgte
Russer 1944.....	376	Danm. tekn. Højskole ..	366
Stud. mag. phil.	276	Danm. Tandlægehøjskole	81
» » nat.....	119	Danm. pharmaceutiske	
Stud. polit. }	100	Højskole	20
» act. }		Kunstakademiet	132
» jur.	357	Den kgl. Veterinær- og	
» theol.	102	Landbohøjskole.....	280
» med. før 1. Del...	241	Købmandsskolen og Niels	
» » efter 1. Del.	561	Brocks Handelshøjsk..	23
		Den handelsvidenskabel.	
		Lærestatt.	22
Ialt...	2132	Ialt...	924

Der er paa de Studerende foretaget følgende Undersøgelser:

	Universitetet	Højere Lærestatt.	Ialt
Mantoux' Tuberkulinreaktion...	1173	481	1654
Skærbilledfotograferinger	1998	805	2803
Røntgenfotograferinger	167	115	282
Ventrikelskyllevandsundersøgelser og Dyrkning fra Ekspektorat	35	21	56
<i>Nye Tilfælde af:</i>			
Tub. pulm.	7	8	15
Pleuritis exsudativa	3	3	6
Boecks Sarcoid		1	1

I nedenstaaende Tabel XVIII er de 15 Tilfælde af Tub. pulm. opført med Hensyn til Udbredning, Bacilfund og Cavernedannelse.

Tabel XVIII.

	Mænd	Kvinder	Ialt	Deraf havde:				Af de cavernøse Tilf. havde:			
				+++	++	+	Caverne	+++	++	+	÷ Tb.
<i>Eensidig</i>											
< $\frac{1}{3}$ Lg. . .	11	1	12	1	1	5	1	1	0	0	0
$\frac{1}{3}$ -1 » ..	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0
<i>Dobb. sidig</i>											
< $\frac{1}{3}$ Lg. . .	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
$\frac{1}{3}$ -1 » ..	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
> 1 » ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialt..	14	1	15	2	1	7	2	2	0	0	0

Besættelsen har i høj Grad influeret paa Studenterundersøgelserne. For at undgaa Misbrug af Adresserne i Studenterkartoteket blev dette fjernet, men derved vanskeliggjordes Kontrollen af alle Observationstilfælde meget betydeligt, og da Universitetet af samme Aarsag ikke offentliggjorde nogen Aarsliste, var man ikke i Stand til at beregne Mødeprocenten.

I Betragtning af at Undervisningen for en stor Del var indstillet, og mange Studenter enten arbejdede illegalt eller slet ikke var i Byen, kan det ikke undre, at Antallet af undersøgte kun er halvt saa stort som det foregaaende Aar.

Det er derfor paafaldende, at Antallet af friske Tilfælde af Tub. pulm. og Pleuritis ligger væsentlig højere sammenlignet med Resultaterne det foregaaende Aar. Den vigtigste Aarsag hertil ses af Tabel XIX, af hvilken det fremgaar, at blandt samtlige 21 friske Tilfælde havde 9 arbejdet illegalt og af disse havde 8 været i Koncentrationslejr.

Tabel XIX

Tidligere Resultat af Tuberkulinprøver og Røntgenundersøgelser	FRISKE TILFÆLDE AF TUB. PULM. OG PLEURITIS EXS.									
	NYKONSTATETERET TUB. PULM.					NYKONSTATETERET PLEURITIS				
	T. p.	+++	++	+	÷ V. S.	Pleurit.	+++	++	+	÷ V. S.
Ikke tidligere undersøgt.	4***	1		2	1	1		1		
Tuberkulinnegative (Omsluger) . .	6*	1		2	3	2**				2
Tuberkulinpos. og Røntgennegativ	2*			1	1	2*				1
Tidl. Røntgenpos. (Progression) . .	1			1						
Calmettevaccinerede	2*	1		1						
Ialt	15	3		7	5	5		1		3

* angiver Ophold i tysk Koncentrationslejr.

I 1944—45 er der fundet 15 Tilfælde af Tub. pulm. (1943—44: 10) og 6 Tilfælde af Pleuritis exsudativa (1943—44: 2), alt ialt en betydelig Stigning i Forhold til det foregaaende Aar, specielt naar man tager Hensyn til, at der er undersøgt langt færre Studerende end i 1943-44.

Af Tabel XVIII fremgaar, at 10 af 15 Tilfælde var bacillære, deraf 2 med + TB. ved direkte Mikroskopi, 1 med + TB. i Ekspektoratet ved Dyrkning og 7 med + TB i Ventrikelskyllevand.

Alle de Studerende burde møde, og man maa oprigtigt haabe, at disse Undersøgelser snarest bliver gjort obligatoriske, hvad de allerede er ved nogle af de højere Lærestalter; kun paa denne Maade vil man faa alle de Studerende med.

Ved Undersøgelserne 1944/45 blev alle Studerende ved Universitetet og de højere Lærestalter, der ikke reagerede paa Tuberkulin 100 Enh., indtrængende opfordret til at lade sig calmettevaccinere, og der er foretaget 241 Calmettevaccinationer.

	Antal Mantoux $\frac{-}{+}$ efter 100 Enh.	Antal BCG vacc.	%
Stud. med. før 1. Del	33	25	76
Stud. med. efter 1. Del	46	35	76
Stud. act., polit. og jur.	54	22	41
Stud. mag., nat. og fil.	58	48	83
Stud. theol.	15	9	60
Russer 1944	93	43	46
Universitetet ialt	299	182	61

	Antal Mantoux $\frac{-}{+}$ efter 100 Enh.	Antal BCG vacc.	%
Danmarks tekniske Højskole	48	32	67
Danm. Tandlægehøjskole	8	3	38
Danm. pharmaceutiske Lærestalt	1	0	0
Kunstakademiet	21	12	57
Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole	38	11	29
Købmandsskolen og Niels Brocks Handelsskole ...	2	0	0
Handelshøjskolen	4	1	25
Højere Lærestalter ialt.....	122	59	48
Universitetet og de højere Lærestalter ialt.....	421	241	55

Antallet af vaccinerede tuberkulinnegative Studerende er denne Gang altfor lavt — kun 55 %! Man maa oprigtigt haabe, at Tallet vil stige stærkt næste Aar, og man maa stræbe efter at faa alle tuberkulinnegative Studenter calmettevaccineret.

Karantænevæsen.

Ifølge Meddelelse fra Karantænelægen er der i Aaret 1945 sket Anmeldelse til Karantænestationen af 1938 Skibe.

Af Skibe, der skal inspiceres af Lægerne i Overensstemmelse med Justitsministeriets derom givne Bekendtgørelse om Karantæneeftersyn etc. og i Henhold til Lov af 10. Marts 1938, er indgaaet 11 paa tilsammen 31596 N. R. T., Besætning 344 Mand og 34 Passagerer.

I Henhold til Pariserkonventionen af 1926, Art. 28 er der undersøgt 1210 Skibe for Rotter, heraf er 81 fumigeret og Deratization Certificate udstedt. Af Deratization Exemption Certificate er udstedt 352. I 265 Skibe har der været opstillet Fælder, og der har til Statens Seruminstitut været indbragt 6 Rotter til Undersøgelse. Alle Prøver viste negativt Fund.

4 Skibe er blevet desinficeret for smitsomme Sygdomme. Med Skibe, kommende fra Udlandet, er indbragt 15 Lig.

METEOROLOGISKE FORHOLD

1945	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middeltemperatur C°	÷0.4	2.2	4.8	7.6	10.9	14.8	17.8	17.7	14.5	10.6	6.5	3.0	9.2
Middelfugtighedsgrad i pCt. ...	85	88	83	74	67	70	72	77	78	83	86	89	79
Middellufttryk i mm ved Havet og 45° Br.....	756.7	762.4	763.8	760.5	759.6	760.9	759.5	756.3	763.0	761.4	764.1	757.4	760.4
Nedbør, mm	57	61	10	23	33	80	47	121	33	52	34	60	611
Dage med Nedbør	16	18	5	13	10	13	12	15	10	12	11	19	154
» » Sne.....	13	7	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	27
» » Hagl.....	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	3
» » Torden	»	»	»	»	1	»	2	1	»	»	»	»	4
» » Storm.....	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	1	»	5
Antal Solskinstimer.....	35	30	118	156	221	245	253	185	189	66	14	15	1527

Januar: Vinden var i Tiden fra d. 1.—22. hyppigst fra vestlige, i Resten af Maaneden fra østlige Retninger. Temperaturen var hyppigst under Normalen; fra d. 21.—31. herskede der uafbrudt Frost. Maanedens Middeltemperatur blev ca. $\frac{3}{4}$ ° lavere end normalt, Nedbøren, der mest faldt som Sne eller Slud, blev ca. 35 % og Solskinstimernes Antal ca. 20 % større end normalt.

Februar: Vinden hyppigst fra Horisontens vestlige Halvdel og Vejret mildt og ustadigt; Middeltemperaturen blev $2\frac{1}{2}$ ° højere; Nedbøren 65 % større og Solskinstimernes Antal 40 % mindre end normalt.

Marts: Vinden var overvejende fra Sydvest, Vest og Nordvest med meget mildt Vejr; Middeltemperaturen blev $3\frac{1}{2}$ ° højere end normalt; Nedbøren var lille, ca. 65 % for lille, Solskinstimernes Antal 10 % større end normalt.

April: Vinden var overvejende sydvestlig, vestlig eller nordvestlig og Vejret mildt; Middeltemperaturen blev ca. $2\frac{1}{2}$ ° højere end normalt; Nedbøren var ca 40 % for lille og Solskinstimernes Antal omtrent normalt.

Maj: Vinden skiftede flere Gange mellem østlige og vestlige Retninger; i Tiden fra d. 1.—19. var den dog hyppigst fra vestlige og i Tiden fra d. 20.—29. fra sydøstlige og østlige Retninger. Vejret var koldt fra d. 1.—6. og d. 23.—27., medens Temperaturen var over Normalen paa de øvrige Dage. Middeltemperaturen blev $\frac{1}{2}$ ° højere end normalt, medens Nedbøren blev ca. 10 % og Solskinstimernes Antal 5 % mindre end Normalen.

Juni: Vindretningen overvejende omkring Vest; Vejret var ret køligt og ustadigt fra d. 11.—18. og i Slutningen af Maaneden, medens Temperaturen var over Normalen fra d. 1.—10. og d. 19.—24. Middeltemperaturen blev ca. $\frac{1}{4}$ ° højere end normalt; Nedbøren var stor, omtrent det dobbelte af Normalen, Solskinstimernes Antal normal.

Juli: Vindretningen var hyppigst fra Horisontens vestlige Halvdel. Vejret var varmt i Tiden fra d. 8.—20. og ret køligt i Begyndelsen og Slutningen af Maanedet. Middeltemperaturen blev $1\frac{1}{4}$ ° højere og Solskinstimernes Antal 10 % større end normalt; Nedbøren var lidt mindre end Normalen.

August: Vindretningen var hyppigst fra Horisontens vestlige Halvdel og Temperaturen næsten hver Dag over Normalen. Middeltemperaturen blev ca. 2° højere end normalt; Vejret var ustadigt med Regn paa de fleste Dage i Tiden fra d. 9.—25.; Regnmængden var stor, ca. 50 % for stor, Solskinstimernes Antal 5 % mindre end normalt.

September: Vinden overvejende sydvestlig, vestlig eller nordvestlig. Temperaturen var hver Dag noget over Normalen i Tiden fra d. 1.—23. og noget under denne i Resten af Maaneden. Middeltemperatur blev 1½° højere og Solskinstimernes Antal 25 % større end normalt, Regnmængden 40 % for lille.

Oktober: Vinden overvejende sydvestlig, vestlig eller nordvestlig med mildt Vejr. Middeltemperaturen blev 2° højere og Solskinstimernes Antal 20 % mindre end normalt; Nedbøren var omtrent normal.

November: Vindretningen var hyppigst fra Horisontens østlige Halvdel og Temperaturen hver Dag noget over Normalen, undtagen d. 24.—27. Middeltemperaturen blev 2° højere end normalt; Himlen var oftest helt overskyet; Solskinstimernes Antal beløb sig kun til 14, normalt 38. Nedbøren var ca. 20 % mindre end Normalen; første Sne faldt d. 26.

December: Vindretningen noget skiftende, men dog hyppigst fra Horisontens sydlige Halvdel; Vejret var gennemgaaende mildt i Tiden fra d. 1.—5. og d. 15.—29., medens Temperaturen var under Normalen paa de øvrige Dage i Maaneden; Nattefrost d. 7.—14. og uafbrudt Frost d. 30. og 31. Middeltemperaturen blev ca. 1° højere end normalt. Vejret var ustadigt med mange Nedbørsdage. Nedbøren blev ca. 25 % større end Normalen, Solskinstimernes Antal omtrent normalt.

KØBENHAVN
OG
FREDERIKSBERG
1933

Udarbejdet af Københavns Kommune

Rejsebureau og Geografisk Institut, København 1933

STADTGENDEBUREAU, DIREKTORAT
STADTGENDEBUREAU 1934

Tab. 1. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger
Cas de maladies épidémiques signalés par

København. Ville de Copenhague.	Under 1 Aar	Fra 1—4 Aar	Fra 5—14 Aar	Fra 15—64 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
Morbi epidemici.								
1. Febris typhoidea	»	2	3	7	8	»	»	20
2. — paratyphoidea	»	8	7	13	4	1	»	33
3. Meningitis cerebrospinalis epidem.	21	28	10	10	7	»	1	77
4. Poliomyelitis ant. acuta paralytica	»	10	7	8	6	»	»	31
— — aparalytica	»	9	43	24	29	»	»	105
5. Encephalitis epidem. acuta	»	»	»	»	»	»	»	»
6. Dysenteria (Paradysenteria)	13	72	36	33	51	2	»	207
7. Malaria, opstaaet i Danmark	»	»	»	»	»	»	»	»
— — udenf. Danmark	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Diphtheria	27	103	103	267	379	2	1	882
9. Scarlatina	23	444	609	285	390	1	1	1753
10. Sepsis puerperalis p. abort	»	»	»	»	2	»	»	2
— — p. partum	»	»	»	»	12	»	»	12
11. Pemphigus neonat.	176	»	»	»	»	»	»	176
12. Tetanus neonat.	5	»	»	»	»	»	»	5
13. Morbilli	196	3204	2361	47	79	»	»	5887
14. Rubeola	162	1585	1999	517	1184	2	6	5455
15. Varicellæ	66	923	815	53	56	»	1	1914
16. Tussis convulsiva	606	3363	1843	31	77	1	4	5925
17. Parotitis epidemica	5	44	74	76	77	4	1	281
18. Influenza	243	1240	2843	8229	8054	310	386	21305
19. Angina tonsillaris	1125	4719	6126	8703	8923	112	112	29820
20. Tracheo-Bronchitis	962	2092	1706	2156	2587	525	744	10772
21. Bronchopneumonia et Bronchit capill.	395	892	503	728	846	187	324	3875
22. Pneumonia crouposa	16	74	94	410	308	32	61	995
23. Gastro-enteritis acuta infect.	1282	2505	2137	3704	4698	264	514	15104
24. Hepatitis epidemica acuta	1	45	249	905	700	38	61	1999
25. Febris rheumatica	»	1	59	116	219	6	9	410
26. Erysipelas	7	8	29	168	254	29	44	539
a. Febris undulans	»	»	3	6	4	»	1	14
b. Myalgia epidem.	»	»	»	4	7	»	»	11
c. Morbus Weilii	»	»	»	1	»	»	»	1
d. Typh. exanthematicus	»	»	»	5	5	»	»	10
e. Tetanus traum.	»	»	»	2	»	»	»	2
Sum ...	5331	21371	21659	26508	28966	1516	2271	107622
Alii morbi.								
27. Gonorrhoea, ikke tidl. diagnosticeret	»	9	13	6678	3913	3	2	10618
28. Ulcus venereum, ikke tidl. diagnosticeret	»	»	»	4	1	»	»	5
29. Syphilis acquisita, friske Tilfælde	»	»	1	1058	822	5	»	1886
30. Syphilis congenita, ikke tidl. diagnosticeret ...	17	»	1	»	»	»	»	18
31. Lymphogranuloma inguinale	»	»	»	»	»	»	»	»
32. Delirium tremens	»	»	»	»	»	»	»	»
33. Scabies	174	1582	2972	8278	7873	60	49	20988
Ialt ...	5522	22962	24646	42526	41575	1584	2322	141137

i Aaret 1945, fordelt efter Alder, Køn og Maaneder.
les médecins (déclaration obligatoire).

Indlagt paa Hospital	Civile Hospitaller	Militærhosp.	Tilsammen	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	
																»
»	»	»	»	»	»	»	1	3	2	4	2	1	2	1	4	1
»	»	»	»	»	1	2	4	1	2	11	4	»	4	»	4	2
»	»	»	»	11	12	9	4	8	8	2	2	5	5	5	6	3
»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	17	4	3	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	47	30	8	5	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5
»	»	»	»	7	6	8	16	12	12	10	42	49	20	16	9	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	182	145	127	82	48	71	46	26	21	42	65	27	8
»	»	»	»	145	99	163	119	92	155	122	140	181	202	166	169	9
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	3	1	1	1	»	»	»	2	1	2	1	»	»
»	»	»	»	11	9	13	23	10	24	28	7	8	13	15	15	11
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	1	»	»	»	»	12
»	»	»	»	595	585	930	989	789	724	380	223	154	178	153	187	13
»	»	»	»	555	1014	1912	1168	292	194	69	36	41	64	61	49	14
»	»	»	»	295	261	313	204	115	91	80	53	68	70	153	211	15
»	»	»	»	567	380	462	421	369	420	320	400	671	716	634	565	16
»	»	»	»	20	29	29	21	7	15	66	5	30	23	16	20	17
»	»	»	»	3454	2719	3126	1773	971	963	642	751	1262	1736	1887	2021	18
»	»	»	»	3718	2836	2940	2146	1583	2070	1728	2053	2656	2992	2729	2369	19
»	»	»	»	1986	1142	1076	833	514	527	275	277	578	955	1203	1406	20
»	»	»	»	849	380	350	256	221	180	98	97	179	381	456	428	21
»	»	»	»	150	120	123	77	58	65	30	42	46	89	79	116	22
»	»	»	»	785	550	459	892	517	1422	1425	2597	2261	1476	1315	1405	23
»	»	»	»	134	126	112	90	105	270	136	159	195	228	213	221	24
»	»	»	»	45	38	44	31	26	29	18	25	41	32	41	40	25
»	»	»	»	56	43	34	28	27	34	35	44	69	74	56	39	26
»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	2	3	1	1	3	»	26a
»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	3	2	1	2	»	26b
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	26c
»	»	»	»	»	»	»	»	7	3	»	»	»	»	»	»	26d
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	26e
»	»	»	»	13569	10508	12235	9182	5777	7285	5530	7013	8584	9340	9281	9318	»
»	»	»	»	737	711	654	642	506	906	1039	1182	1100	1147	1085	909	27
»	»	»	»	1	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	28
»	»	»	»	161	158	110	132	87	173	148	181	177	178	199	182	29
»	»	»	»	2	»	2	»	1	1	1	3	2	1	3	2	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	32
»	»	»	»	1758	1478	1572	1206	937	1323	1051	1736	2134	2807	2674	2312	33
»	»	»	»	16228	12856	14575	11163	7308	9688	7769	10115	11997	13473	13242	12723	»

Københavns Mortalitet-

Causæ mortis.	Under 1 Aar								1		2		3		4	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar		Aar		Aar		Aar		Aar	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
153. Cancer cutis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
154. — alior. organor. et local. incert.	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	
155. Alii tumores	»	»	1	»	1	2	2	2	»	»	1	»	»	»	»	
<i>XIV. Intoxicaciones chronicæ.</i>																
156. Alcoholismus chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
157. Aliae intoxicaciones chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
<i>XV. Mors violenta, non naturalis.</i>																
<i>Casus mortiferi:</i>																
158. Casus. vehicul. motor. impl.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	
159. Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
160. Suffocatio	1	»	1	5	1	6	2	1	1	»	»	»	»	»	»	
161. Combustio	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	3	1	»	1	»	
162. Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
163. Insolatio, Thermoplegia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
164. Ictus electricus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
165. — fulminis.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
166. Contusiones, Fracturæ	»	»	»	»	»	»	»	4	3	3	2	1	1	1	»	
167. Vulnus punctum, incisum et scissum ...	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
168. — sclopetarium.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
169. Intoxicaciones acutæ	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	
170. Inanitio, Exhaustio.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
171. Alii casus mortiferi	»	»	»	1	1	1	1	»	»	1	»	»	»	1	»	
<i>Suicidium:</i>																
172. Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
173. Strangulatio, Suspensio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
174. Vulnus punctum, incisum, et scissum ...	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
175. — sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
176. Veneficium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
177. Alii modi suicidii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
<i>Homicidium:</i>																
178. Infanticidium. Homicidium	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	
<i>XVI. Causa mortis vel male vel non indicata.</i>																
179. Mors subita, causa non definata	1	»	1	3	»	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	
180. Causa mortis non vel mala definata	»	1	»	1	3	1	4	»	1	»	»	»	»	»	»	
Omnes mortis causæ...	285	195	73	47	124	94	482	336	27	28	26	19	7	9	10	6

Tabel for 1945. (Fortsat.)

5—9 Aar		10—14 Aar		15—19 Aar		20—24 Aar		25—34 Aar		35—44 Aar		45—54 Aar		55—64 Aar		65—74 Aar		75—84 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsårsag Nr.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	1	4	5		153
»	»	»	»	1	»	3	1	2	3	5	3	9	15	15	13	17	30	10	25	4	8	»	»	68	100	168	154	
»	»	»	»	»	»	2	1	2	3	8	5	7	12	10	7	9	11	4	9	»	3	»	»	44	54	98	155	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	4	»	4	156	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	157	
4	3	1	»	2	1	»	1	5	2	2	»	6	2	8	»	5	2	1	1	»	»	»	»	35	12	47	158	
2	»	»	1	2	»	1	»	2	»	5	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	17	3	20	159
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	5	12	160
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	4	9	161
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	4	162
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	163
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	164
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	165
4	»	2	»	2	»	1	1	11	2	8	3	8	2	10	7	2	9	12	15	3	14	»	»	72	59	131	166	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	167
»	»	1	»	2	»	6	»	2	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	11	3	14	168
»	1	»	»	1	»	»	»	2	6	2	2	4	3	12	3	6	3	4	12	2	1	»	»	33	33	66	169	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	170
3	20	1	14	31	7	89	6	129	12	61	11	29	7	17	5	5	1	»	1	»	»	»	5	1	371	88	459	171
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	172
»	»	»	»	»	»	2	1	1	1	4	3	6	3	8	1	7	»	2	»	»	»	»	»	»	30	9	39	173
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	174
»	»	»	1	»	2	7	2	3	»	2	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	2	19	175
»	»	»	2	2	6	15	31	29	25	37	29	19	19	10	7	5	2	3	»	»	»	»	»	121	120	241	176	
»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	7	177
1	1	»	»	2	»	1	»	2	5	1	»	2	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	12	9	21	178
»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	3	2	10	3	13	7	13	12	13	7	1	3	1	1	60	38	98	179	
»	»	»	»	2	»	1	1	»	4	1	1	2	2	5	6	5	8	3	3	»	»	»	»	20	30	50	180	
23	35	16	26	65	32	162	83	310	210	290	247	417	368	609	645	877	1023	692	1106	189	390	7	2	4209	4565	8774		

Tab. 3. Udtog af Københavns Mortalitetstabel for 1945.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Vitia innata et morbi neonat.....	43	35	46	40	38	35	49	42	31	50	29	43	481
2. Marasmus senilis	38	50	36	40	35	37	18	19	24	25	27	42	391
3. Febris typhoid.....	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	2
4. Febris paratyphoid.....	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
5. Meningit. cerebro-sp. epid.....	5	4	1	5	2	1	»	»	3	1	2	2	26
6. Scarlatina	1	»	»	2	3	2	»	»	»	»	2	»	10
7. Tussis convulsiva.....	2	1	1	1	»	»	1	»	1	1	3	»	11
8. Diphtheria	15	7	9	13	9	4	7	1	»	6	2	4	77
9. Dysenteria	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	3
10. Influenza	3	»	2	1	1	»	»	»	»	»	1	3	11
11. Morbilli	2	1	»	1	1	»	»	»	»	»	1	1	7
12. Poliomyelitis ant. ac.....	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	3
13. Encephalitis epidemica.....	»	1	1	»	1	1	1	2	»	»	2	1	10
14. Tuberculosis pulmonum	32	28	36	35	39	22	32	21	19	32	23	21	340
15. Tuberculosis in aliis corp. partibus	4	1	4	8	4	2	3	5	5	3	»	5	44
16. Syphilis.....	4	8	10	3	5	7	6	5	8	3	3	4	66
17. Alii morbi infectionis	9	5	1	3	10	3	7	5	6	7	4	7	67
18. Cancer et Sarcoma.....	95	90	107	112	108	106	115	127	106	132	106	117	1321
19. Alii tumores.....	9	3	16	11	6	6	13	7	7	7	4	9	98
20. Morbisangv.,endocrin.,Rheumatism.	31	31	30	28	30	26	19	18	19	25	24	26	307
21. Morbi system. nerv. et org. sens. ...	49	46	54	48	44	50	42	41	23	46	45	59	547
22. Morbus cordis	164	131	139	128	134	108	103	97	88	127	146	164	1529
23. Alii morbi organ. circulat.	81	64	66	57	57	43	31	26	35	44	38	52	594
24. Bronchopneumonia	37	18	23	9	21	19	10	10	17	22	28	28	242
25. Pneumonia crouposa	6	5	2	5	3	2	1	1	3	3	2	2	35
26. Alii morbi organ. respirat.....	18	12	12	14	13	7	11	13	3	11	19	10	143
27. Morbi organ. digestionis	44	50	59	59	51	47	60	61	75	71	63	73	713
28. Morbi organ. uropoet. et genital....	29	27	26	30	32	29	30	33	26	35	29	30	356
29. Septicaemia puerperalis	»	3	3	3	1	»	4	4	1	1	1	»	21
30. Alii morbi gravidar. et puerp.....	3	»	4	3	1	2	3	3	1	1	3	2	26
31. Morbi ossium, articul. et ext. part.	6	4	6	5	4	2	5	2	3	5	3	2	47
32. Alcoholismus chr.....	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	1	4
33. Aliae intoxicationes chr.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Casus mortiferi (incl. homicid.) ...	62	83	160	136	159	27	30	29	34	14	24	26	784
35. Suicidium	31	15	22	20	32	25	36	20	29	32	24	23	309
36. Causa mortis non indicat.....	17	9	14	15	21	14	7	10	7	9	16	9	148
Summa.....	840	732	893	835	866	627	646	604	576	713	676	766	8774